

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΚΙΝΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΖΩΗΣ

ΤΜΗΜΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

Η ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΤΗΣ

Ε΄+ ΣΤ΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΜΑΘΗΤΗ

Σπετσωτάκη Ροδάνθη

MSc Εκπαιδευτικός Φυσικής Αγωγής

ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗ

Που υποβλήθηκε στο καθηγητικό σώμα ως μέρος των απαιτήσεων για την απόκτηση του Διδακτορικού Διπλώματος του Τμήματος Οργάνωσης και Διαχείρισης Αθλητισμού του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου στην Οργάνωση - Διοίκηση Αθλητικών Οργανισμών και Επιχειρήσεων.

ΣΠΑΡΤΗ 2017

2017

Σπετσωτάκη Ροδάνθη

ALL RIGHTS RESERVED

ΤΡΙΜΕΛΗΣ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Επιβλέπων Καθηγητής: Μουντάκης Κωνσταντίνος, Καθηγητής Τ.Ο.Δ.Α. Σπάρτης
Πανεπιστημίου Πελοποννήσου

Μέλος: Γεωργιάδης Κωνσταντίνος, Καθηγητής Τ.Ο.Δ.Α. Σπάρτης Πανεπιστημίου
Πελοποννήσου

Μέλος: Κωνσταντινάκος Παντελής, Αναπληρωτής Καθηγητής Τ.Ο.Δ.Α. Σπάρτης
Πανεπιστημίου Πελοποννήσου

Μέλη Επταμελούς Εξεταστικής Επιτροπής

- ✓ Μουντάκης Κωνσταντίνος, Καθηγητής Τ.Ο.Δ.Α. Σπάρτης Πανεπιστημίου Πελοποννήσου.
- ✓ Γεωργιάδης Κωνσταντίνος, Καθηγητής Τ.Ο.Δ.Α. Σπάρτης Πανεπιστημίου Πελοποννήσου.
- ✓ Κωνσταντινάκος Παντελής, Αναπληρωτής Καθηγητής Τ.Ο.Δ.Α. Σπάρτης Πανεπιστημίου Πελοποννήσου.
- ✓ Τραυλός Αντώνιος, Αναπληρωτής Καθηγητής Τ.Ο.Δ.Α. Σπάρτης Πανεπιστημίου Πελοποννήσου.
- ✓ Κυπραίος Γεώργιος, Αναπληρωτής Καθηγητής Τ.Ο.Δ.Α. Σπάρτης Πανεπιστημίου Πελοποννήσου.
- ✓ Νικηταράς Νικήτας, Αναπληρωτής Καθηγητής Τ.Ε.Φ.Α.Α. Ε.Κ.Π. Αθηνών.
- ✓ Βρόντου Ουρανία, Επίκουρος Καθηγήτρια Τ.Ο.Δ.Α. Σπάρτης Πανεπιστημίου Πελοποννήσου.

ΑΦΙΕΡΩΣΗ

Εση μνήμη του λατρεμένου μου πατέρα Μανώλη Σωτηριώτακη

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Με την ολοκλήρωση της συγγραφής της διδακτορικής διατριβής μου, αισθάνομαι την ανάγκη να εκφράσω τις θερμές ευχαριστίες μου, σε όλους όσους στήριξαν την προσπάθεια μου αυτή, που πραγματικά αποτελούσε όνειρο ζωής!

Πρώτα απ' όλα τον επιβλέποντα καθηγητή μου Δρ. κο Κωνσταντίνο Μουντάκη, Καθηγητή του Τ.Ο.Δ.Α. που με εμπιστεύθηκε, με ενθάρρυνε και με καθοδήγησε ουσιαστικά, εποικοδομητικά και αγόγγυστα σε όλη τη διάρκεια της ερευνητικής μου προσπάθειας. Επίσης, τους Δρ. κο Γεωργιάδη Κωνσταντίνο, Καθηγητή του Τ.Ο.Δ.Α. και Δρ. κο Κωνσταντινάκο Παντελή, Αναπληρωτή Καθηγητή του Τ.Ο.Δ.Α., για την υπόστηριξή τους αλλά και την πολύτιμη συμβολή τους με τις χρήσιμες διορθώσεις τους.

Μα πάνω από όλους, την οικογένειά μου, το Μάνο μου, για την αγάπη και τη στήριξη που μου παρείχε, καθώς και την ενθάρρυνση και προτροπή στις δύσκολες ώρες καθώς και τα παιδιά μου, Στέλιο και Βίβιαν, για την κατανόηση, υπομονή, και βοήθειά τους, στα ιδιαίτερα χρόνια της ερευνητικής μου αναζήτησης.

Η ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΤΗΣ Ε΄ + ΣΤ΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΜΑΘΗΤΗ

Σπετσωτάκη Ροδάνθη: Η Αξιολόγηση των βιβλίων Φυσικής Αγωγής της Ε΄ + ΣΤ΄
Δημοτικού εκπαιδευτικού και μαθητή.

(Με την επίβλεψη του κ. Κωνσταντίνου Μουντάκη, Καθηγητή)

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν να αξιολογηθούν τα σχολικά βιβλία «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού» του μαθητή και του εκπαιδευτικού. Η αξιολόγηση έγινε από τους εκπαιδευτικούς Φ.Α., τους σχολικούς συμβούλους Φ.Α. και τους μαθητές/τριες της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης. Λήφθηκαν υπόψη οι παράμετροι, γεωγραφική περιοχή του σχολείου, ηλικία, φύλο, σπουδές, χρόνια υπηρεσίας και σχετική επιμόρφωση των εκπαιδευτικών Φ.Α. και σχολικών συμβούλων Φ.Α. καθώς επίσης το φύλο, η τάξη και η συμμετοχή των μαθητών/τριών σε εξωσχολικές αθλητικές δραστηριότητες. Αξιολογήθηκαν από τους εκπαιδευτικούς και τους σχολικούς συμβούλους για το βιβλίο Φ.Α. του μαθητή: α) το περιεχόμενο του βιβλίου Φ.Α., β) οι στόχοι του, γ) η δομή και οργάνωσή του, δ) η παρουσίαση και εικονογράφηση του, ε) η εφαρμογή των αντικειμένων του και στ) η σχετική επιμόρφωση. Ενώ από τους μαθητές/τριες αξιολογήθηκαν: α) οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν προκειμένου να συμμετάσχουν σε εξωσχολικές αθλητικές δραστηριότητες, β) το περιεχόμενο του βιβλίου, γ) η παιδαγωγική καταλληλότητα και η διδακτική του επάρκεια, δ) η δομή και η οργάνωσή του, ε) η παρουσίαση και εικονογράφηση του, ενώ διερευνήθηκε και η γενική άποψη των μαθητών/τριών για το βιβλίο και η συμβολή του στην ανάπτυξη αθλητικής παιδείας.

Όσον αφορά στην αξιολόγηση του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού, από τους εκπαιδευτικούς και τους σχολικούς συμβούλους, αξιολογήθηκαν: α) το περιεχόμενο του βιβλίου, β) η δυνατότητα εφαρμογής του περιεχομένου του σε σχέση με την υλικοτεχνική υποδομή του σχολείου, γ) η επίτευξη των στόχων του, δ) η δομή και οργάνωσή του, ε) οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν κατά την εφαρμογή του, στ) η εφαρμογή των αντικειμένων του βιβλίου, ζ) η σχετική επιμόρφωσή τους και η) το διοικητικό πλαίσιο εφαρμογής του βιβλίου (μόνο από τους σχολικούς συμβούλους).

Χρησιμοποιήθηκε ειδικά κατασκευασμένο ερωτηματολόγιο σύμφωνα με τις επιστημονικές προδιαγραφές με αποδεκτό δείκτη εγκυρότητας και αξιοπιστίας. Το δείγμα αποτέλεσαν 322 σχολεία (το 10% του συνολικού πληθυσμού σχολικών μονάδων 6/θέσιων και άνω) από τις 13 περιφέρειες της χώρας σύμφωνα με την στρωσιγενή αναλογική δειγματοληψία. Ταχυδρομήθηκαν σε αυτά 322 φάκελοι οι οποίοι περιείχαν: α) φωτοαντίγραφο της άδειας εκπόνησης της έρευνας από το Π.Ι. β) ενημερωτικό έγγραφο προς το διευθυντή γ) επιστολή ενημέρωσης με υπεύθυνη

δήλωση συναίνεσης των γονέων των μαθητών/τριών, δ) ερωτηματολόγιο για τον/την εκπαιδευτικό, ε) ερωτηματολόγια για τους μαθητές/τριες ενός τμήματος Ε΄ τάξης και ΣΤ΄ τάξης και στ) ένας άδειος φάκελος με προπληρωμένο ταχυδρομικό τέλος για την επιστροφή των συμπληρωμένων ερωτηματολογίων. Υπήρχε περιθώριο ενός μηνός για την ολοκλήρωση της διαδικασίας. Καταχωρήθηκαν και τελικά επεξεργάστηκαν 137 ερωτηματολόγια εκπαιδευτικών Φ.Α. για την αξιολόγηση των βιβλίων του εκπαιδευτικού και του μαθητή και 4391 ερωτηματολόγια μαθητών/τριών για την αξιολόγηση του βιβλίου του μαθητή, συνολικού ποσοστού ανταπόκρισης 51% των σχολικών μονάδων καθώς επίσης και 13 ερωτηματολόγια σχολικών συμβούλων, ποσοστό 35%.

Η στατιστική ανάλυση βασίσθηκε αρχικά στην κωδικοποίηση και καταχώρηση των δεδομένων. Σε κάθε υποκατηγορία ερωτήσεων, δημιουργήθηκε μια νέα μεταβλητή (σκορ), που έδινε τη γενική εικόνα του κάθε ερωτώμενου. Η στατιστική επεξεργασία των απαντήσεων έγινε με κατανομές (συχνότητα και σχετική συχνότητα %), για τα δημογραφικά - γενικά στοιχεία κατάταξης, περιγραφικούς στατιστικούς δείκτες (συχνότητα, μέσες τιμές (ΜΤ) και τυπικές αποκλίσεις (ΤΑ), στο σύνολο του δείγματος, για κάθε θεματική ενότητα – παράμετρο, με τις επιμέρους ερωτήσεις της. Για την εξαγωγή συμπερασμάτων χρησιμοποιήθηκαν οι στατιστικές δοκιμασίες: α) συντελεστής συσχέτισης του Pearson (r), β) σύγκριση Ανάλυση Διακύμανσης (ANOVA) με έλεγχο Tukey, γ) έλεγχος t test και δ) έλεγχος chi square (χ^2) με στατιστική σημαντικότητα το επίπεδο $p < 0.05$.

Το 58% των σχολείων της έρευνας προέρχονται από αστική περιοχή, το 60% των ερωτώμενων ήταν άντρες, το 71% ανήκε στην ηλικιακή ομάδα 41-50 ετών, ενώ το 42% είχαν μόνο τις βασικές σπουδές.

Όσον αφορά στο βιβλίο Φ.Α. του μαθητή, οι εκπαιδευτικοί Φ.Α. αξιολόγησαν θετικά: α) το περιεχόμενο (Μ.Τ.=3.24±0.64), β) την επίτευξη των στόχων (Μ.Τ.=3.11±0.69), γ) τη δομή και την οργάνωση του βιβλίου (Μ.Τ.=3.46±0.69), δ) την παρουσίαση και εικονογράφηση του (Μ.Τ.=3.17±0.64 σε 5/βάθμια κλίμακα αξιολόγησης), ε) η πλειοψηφία (οριακά) των εκπαιδευτικών Φ.Α. χρησιμοποιούν το βιβλίο της Φ.Α. του μαθητή κατά τη διδασκαλία τους όταν οι καιρικές συνθήκες δεν επιτρέπουν να πραγματοποιηθεί το μάθημα σε εξωτερικό χώρο (Μ.Τ.=5.11±2.49 σε 9/βάθμια κλίμακα αξιολόγησης), στ) ήταν ελάχιστα ικανοποιημένοι από την επιμόρφωση που είχαν από τους αρμόδιους φορείς. Επίσης οι διδάσκοντες των αγροτικών περιοχών αξιολόγησαν θετικότερα (Μ.Τ.=3.40±0.69) την παρουσίαση και εικονογράφηση του βιβλίου ($F_{(2, 134)}=3.46, p=0.034$), οι εκπαιδευτικοί Φ.Α. με μεταπτυχιακές σπουδές αξιολόγησαν θετικότερα τόσο το περιεχόμενο (Μ.Τ.=3.71±0.89 με $F_{(3, 133)}=2.99, p=0.033$), όσο και τους στόχους του βιβλίου (Μ.Τ.=3.66±0.93 με $F_{(3, 133)}=4.99, p=0.003$), ενώ όσοι είχαν δεχτεί σχετική επιμόρφωση αξιολόγησαν θετικότερα το βιβλίο τόσο στο περιεχόμενο (Μ.Τ.=3.50±0.69 με $F_{(2, 134)}=3.79, p=0.025$) όσο και στην επίτευξη των στόχων του (Μ.Τ.=3.45±0.79 με $F_{(2, 134)}=3.38, p=0.037$).

Οι σχολικοί σύμβουλοι αξιολόγησαν θετικά το βιβλίο Φ.Α. του μαθητή ενώ δήλωσαν ελάχιστα ικανοποιημένοι από την σχετική ενημέρωση που είχαν από τους διάφορους φορείς.

Οι μαθητές/τριες αξιολόγησαν α) το περιεχόμενο του βιβλίου Φ.Α. πολύ θετικά (Μ.Τ.= 2.74±1.28 σε 4/βάθμια κλίμακα αξιολόγησης), β) αρνητικά την παιδαγωγική καταλληλότητα και διδακτική επάρκεια του βιβλίου Φ.Α. (Μ.Τ.=2.06±2.04 σε 7/βάθμια κλίμακα), γ) πολύ θετικά τη δομή και οργάνωση του βιβλίου Φ.Α. (Μ.Τ.=2.13±1.07 σε 3/βάθμια κλίμακα), δ) θετικά τη γενική παρουσίαση και εικονογράφηση του βιβλίου (Μ.Τ.=1.93±0.97 σε 3/βάθμια κλίμακα). Οι μαθητές/τριες έθεσαν ως πιο ενδιαφέροντα θέματα στο βιβλίο, την εκμάθηση των διαφόρων κινητικών δεξιοτήτων (25.6%) και ό,τι σχετίζεται με τον υγιεινό τρόπο ζωής (24.4%). Δεν ήξεραν και έμαθαν από το βιβλίο, διάφορα αθλήματα, κανονισμούς αθλημάτων και πληροφορίες για τον υγιεινό τρόπο ζωής. Οι μαθητές/τριες που απάντησαν ότι ζητούν συμβουλές (40.3%) από τον εκπαιδευτικό Φ.Α. ήταν κυρίως για υγιεινή διατροφή, για διάφορες κινητικές δεξιότητες, για τη σχέση σωματικής άσκησης με την υγεία, για τους κανονισμούς των αθλημάτων, αλλά και για πρώτες βοήθειες. Οι μαθητές/τριες των αγροτικών περιοχών δήλωσαν ότι αντιμετωπίζουν περισσότερο δυσκολίες στη συμμετοχή τους σε εξωσχολικές αθλητικές δραστηριότητες ((Μ.Τ.=1.67±1.22) με $F_{(2, 4388)}=4.98$, $p=0.007$), ενώ αξιολόγησαν θετικότερα τόσο το περιεχόμενο του βιβλίου (Μ.Τ.= 2.88±1.20 με $F_{(2, 4388)}=7.40$, $p<0.001$), όσο και την παιδαγωγική καταλληλότητα και διδακτική του επάρκεια (Μ.Τ.=2.88±2.88 με $F_{(2, 4388)}=7.25$, $p<0.001$), καθώς και τη δομή και οργάνωσή του (Μ.Τ.=2.29±0.97 με $F_{(2, 4388)}=14.85$, $p<0.001$) αλλά και τη γενικότερη παρουσίαση και εικονογράφηση του (Μ.Τ.=2.13±0.92 με $F_{(2, 4388)}=25.42$, $p<0.001$) σε σχέση με τους μαθητές/τριες των ημιαστικών και αστικών περιοχών. Τα αγόρια εξέφρασαν μεγαλύτερη δυσκολία στη συμμετοχή τους σε εξωσχολικές αθλητικές δραστηριότητες (Μ.Τ.=1.63±1.26 με $t_{(4388)}=4.13$, $p<0.001$) ενώ τα κορίτσια αποτίμησαν θετικότερα το περιεχόμενο (Μ.Τ.= 2.81±1.24 με $t_{(4388)}=3.47$, $p<0.001$), τη δομή και οργάνωση (Μ.Τ.=2.19±1.03 με $t_{(4388)}=3.77$, $p<0.001$) καθώς και την παρουσίαση και εικονογράφηση του βιβλίου (Μ.Τ.=1.97±0.95 με $t_{(4388)}=2.06$, $p=0.009$). Οι μαθητές/τριες της Ε' τάξης αξιολόγησαν θετικότερα το βιβλίο, όσον αφορά στο περιεχόμενο του (Μ.Τ.=2.90±1.24 με $t_{(4386)}=8.76$, $p<0.001$), στην παιδαγωγική καταλληλότητα και διδακτική επάρκειά του (Μ.Τ.=2.74±2.05 με $t_{(4386)}=2.59$, $p<0.001$), στη δομή και οργάνωσή του (Μ.Τ.=2.17±1.05 με $t_{(4386)}=2.64$, $p=0.008$) καθώς και στην παρουσίαση και εικονογράφηση του (Μ.Τ.=1.91±1.96 με $t_{(4386)}=4.01$, $p<0.001$).

Όσον αφορά στην αξιολόγηση του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού, οι εκπαιδευτικοί Φ.Α. αξιολόγησαν: α) θετικά το περιεχόμενο (Μ.Τ.=3.06±0.65 σε 5/βάθμια κλίμακα), β) θετικά την εφαρμογή του περιεχομένου σε σχέση με την υλικοτεχνική υποδομή του σχολείου (Μ.Τ.=3.07±0.76 σε 5/βάθμια κλίμακα), δηλώνοντας ότι μπορούν να διδάξουν στο σχολείο τους κυρίως, καλαθοσφαίριση, πετοσφαίριση, ποδόσφαιρο, δρόμους και χορούς, γ) θετικά την επίτευξη των στόχων (Μ.Τ.=3.31±0.69 σε 5/βάθμια κλίμακα), δ) θετικά την αξιολόγηση της δομής και

οργάνωσης του βιβλίου (M.T.=3.45±0.68 σε 5/βάθμια κλίμακα), ε) ως δυσκολίες στην εφαρμογή του βιβλίου δήλωσαν, την ανεπάρκεια στην υλικοτεχνική υποδομή των σχολείων (57.7%) αλλά και την ελλιπή επιμόρφωσή τους (39.4%). Η αξιολόγηση στην εφαρμογή των μεθόδων διδασκαλίας ήταν θετική (M.T.=2.9±1.27 σε 5/βάθμια κλίμακα) με τους εκπαιδευτικούς από τη μια να εφαρμόζουν κατά κόρον την παραδοσιακή μέθοδο του παραγγέλματος αλλά και από την άλλη να έχουν δοκιμάσει στη διδασκαλία τους σύγχρονες μεθόδους, όπως αμοιβαίας διδασκαλίας και καθοδηγούμενης ανακάλυψης. Ως πιο αποτελεσματικές επιμορφωτικές δράσεις δήλωσαν, τη συζήτηση των καθημερινών προβλημάτων στην εκπαιδευτική πράξη και την παρακολούθηση δειγματικών διδασκαλιών με πρωτοβουλία του σχολικού συμβούλου Φ.Α. με τις γυναίκες να τις δηλώνουν ως 1^η ή 2^η επιλογή ($\chi^2=5.44$, $p=0.02$) και $\chi^2=4.49$, $p=0.034$, αντίστοιχα) ενώ οι άντρες να δηλώνουν την αυτοεπιμόρφωση ($\chi^2=4.49$, $p=0.034$). Οι εκπαιδευτικοί των αγροτικών περιοχών αξιολόγησαν θετικότερα το περιεχόμενο του βιβλίου (M.T.=3.33±0.79 με $F_{(2, 130)}=3.63$, $p=0.029$), όπως επίσης και οι άντρες (M.T.=3.16±0.69, με $t_{(131)}=2.16$, $p=0.032$), ενώ οι εκπαιδευτικοί με επιπλέον σπουδές αξιολόγησαν θετικότερα τόσο το περιεχόμενο (M.T.=3.52±0.90 με $F_{(3, 129)}=5.48$, $p<0.001$) όσο και την επίτευξη των στόχων (M.T.=3.76±0.51 με $F_{(3, 129)}=4.04$, $p=0.009$), αλλά και την αξιολόγηση της δομής και οργάνωσης του βιβλίου (M.T.=3.96±0.99 με $F_{(3, 128)}=3.58$, $p=0.016$). Επίσης οι εκπαιδευτικοί Φ.Α. με σχετική επιμόρφωση δήλωσαν ότι εφαρμόζουν περισσότερο τη φιλοσοφία της «δια βίου άσκησης» και της ανάπτυξης της υπευθυνότητας στη διδασκαλία τους (M.T.=10.13±1.88 με $F_{(2, 134)}=4.38$, $p=0.014$).

Οι σχολικοί σύμβουλοι αξιολόγησαν γενικά θετικά το βιβλίο Φ.Α. του εκπαιδευτικού ενώ θεωρούν ότι οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευτικοί Φ.Α. στην εφαρμογή του σχετίζονται με το προσωπικό τους ενδιαφέρον ενώ παράλληλα θεωρούν ότι απαιτείται να παρεμβαίνουν για την εφαρμογή του, καθώς υπάρχει ανάγκη καθοδήγησής των.

Συμπερασματικά οι εκπαιδευτικοί Φ.Α. αξιολόγησαν γενικά θετικά τα βιβλία Φ.Α. τόσο του μαθητή όσο και του εκπαιδευτικού. Αναγνωρίζουν σε αυτά την κάλυψη του κενού που είχαν τόσα χρόνια, χωρίς το συγκεκριμένο υποστηρικτικό υλικό, ενώ εφαρμόζονται μερικώς και κατά συνθήκη ως βιβλία - οδηγό στο διδακτικό τους έργο και όχι ως διαμεσολαβητικό μέσο ανάμεσα στον εκπαιδευτικό και το μαθητή, όπως συμβαίνει στα βιβλία των άλλων μαθημάτων. Τόνισαν επίσης ότι η διδασκαλία όλης της ύλης δεν είναι εφικτή στον προβλεπόμενο διδακτικό χρόνο και το σημαντικό ρόλο του σχολικού συμβούλου στην υποστήριξη του διδακτικού τους έργου. Δήλωσαν συγκεκριμένες θεματικές ενότητες που έχουν ανάγκη επιμόρφωσης (μουσικοκινητική αγωγή, ποδόσφαιρο για τις γυναίκες και παραδοσιακούς χορούς για τους άντρες) ενώ παράλληλα υποδεικνύουν κι άλλα αντικείμενα που θα ήθελαν επιμόρφωση (άλλες μορφές κινητικών δραστηριοτήτων, κανονισμούς αθλημάτων, πρώτες βοήθειες). Επίσης προτείνουν αποτελεσματικές μορφές επιμόρφωσης με υποχρεωτική και σε τακτά χρονικά διαστήματα μορφή. Οι εκπαιδευτικοί Φ.Α. των αγροτικών περιοχών, οι επιμορφωμένοι εκπαιδευτικοί Φ.Α. καθώς και οι εκπαιδευτικοί Φ.Α. με επιπλέον σπουδές αξιολόγησαν θετικότερα τα βιβλία Φ.Α.

Άρα τόσο η γεωγραφική περιοχή του σχολείου, όσο και η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών αλλά και το μορφωτικό τους επίπεδο, επηρεάζουν θετικά την αξιολόγηση των βιβλίων.

Οι σχολικοί σύμβουλοι είχαν επίσης θετική άποψη για τα βιβλία και τόνισαν το σημαντικό ρόλο της επιμόρφωσης και ενημέρωσης των εκπαιδευτικών Φ.Α. στην αξιοποίησή τους, θεωρώντας παράλληλα το ατομικό ενδιαφέρον των εκπαιδευτικών καθοριστικό παράγοντα στην εφαρμογή τους, τονίζοντας και την προσωπική τους ανάγκη για επιμόρφωση σε μεθόδους εκπαίδευσης ενηλίκων και ψυχολογίας.

Οι μαθητές/τριες αξιολόγησαν πολύ θετικά το βιβλίο Φ.Α. παρόλο που δεν το χρησιμοποιούν αρκετά. Θετικότερη αξιολόγηση έδωσαν οι μαθητές/τριες των σχολείων της υπαίθρου και οι μαθητές/τριες της Ε΄ τάξης ενώ τα κορίτσια ήταν επίσης πιο θετικά από τα αγόρια. Επίσης οι μαθητές/τριες που συμμετέχουν σε εξωσχολικές αθλητικές δραστηριότητες ήταν πιο ευαισθητοποιημένοι και θετικά προσκείμενοι στο βιβλίο. Γενικότερα οι μαθητές/τριες έδειξαν ιδιαίτερο ενδιαφέρον στις διάφορες κινητικές δεξιότητες που προάγει το βιβλίο Φ.Α. καθώς και σε ό,τι έχει σχέση με τον υγιεινό τρόπο ζωής.

Προτείνεται, η άμεση, στοχευμένη και ταχτική επιμόρφωση των εκπαιδευτικών Φ.Α. με τη στήριξη της πολιτείας, ο σχολικός σύμβουλος να λάβει πιο ενεργό και άμεσο ρόλο στην εκπαιδευτική πράξη, τόσο για την υποστήριξη και όσο και την παρακίνηση των εκπαιδευτικών στην εφαρμογή των βιβλίων, να μειωθεί η διδακτέα ύλη ανά τάξη και να αυξηθούν οι ώρες διδασκαλίας της Φ.Α. στην Ε΄ και ΣΤ΄ τάξη. Η περαιτέρω έρευνα και στα άλλα βιβλία Φ.Α. θα έδινε μια ολοκληρωμένη εικόνα στο «γίγνεσθαι» της Φ.Α. στο σχολείο που αναμφίβολα θα συνέβαλε στην αναβάθμιση της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Λέξεις κλειδιά: αξιολόγηση βιβλίων Φ.Α., βιβλίο Φ.Α.εκπαιδευτικού, βιβλίο Φ.Α. μαθητή, περιεχόμενο βιβλίων, επίτευξη στόχων, δομή και οργάνωση, παρουσίαση και εικονογράφηση, επιμόρφωση.

EVALUATION OF THE STUDENT AND TEACHER TEXTBOOKS OF PHYSICAL EDUCATION OF THE 5th AND 6th GRADE OF THE ELEMENTARY SCHOOL

Rodanthi Spetsotaki: Evaluation of the student and teacher textbooks of Physical Education of the 5th and 6th grade of the elementary school
(Supervising Professor: Constantinos Mountakis)

ABSTRACT

The aim of this research project is to evaluate the Student and Teacher's textbooks of Physical Education for Primary 5th & 6th grades, which are currently used in Greek Primary schools. The books were evaluated by PE teachers, PE advisors and Primary 5th & 6th grades pupils. The following parameters were taken into consideration: school location, age, gender, educational level, length of service and relevant ongoing education (for PE teachers and advisors); and gender, school year and participation in extracurricular sports activities (for pupils). With regard to the Student Book, PE teachers and advisors evaluated: a) contents; b) aims; c) structure and layout; d) presentation and illustrations; e) implementation of contents; and f) relevant in-service training. For their part, pupils assessed: a) the difficulties involved in participating in extracurricular sports activities; b) the book's contents; c) its appropriateness and adequacy; d) structure and layout; e) presentation and illustrations. The pupils' overall view of the book and its contribution to sports education were also investigated.

With regard to the Teacher's Book, teachers and advisors evaluated: a) the contents; b) implementation in relation to school infrastructure; c) achievement of objectives, d) structure and layout; e) difficulties faced in implementation; f) implementation of the book content; g) relevant teacher's training received; h) administrative framework for implementation (for regional advisors only).

The research was conducted with the use of a specially designed questionnaire with acceptable validity and reliability levels. The sample consisted of 322 schools (10% of the overall population in schools with 6 teachers or more) from all 13 regions in the country, using stratified sampling. Three hundred and twenty-two (322) envelopes were posted to the schools, containing: a) a photocopy of the research permit issued by the Pedagogical Institute of Greece; b) an explanatory letter to the head teacher; c) a letter informing parents, together with a consent form; d) a teacher questionnaire; e) questionnaires for Primary 5th and 6th grades pupils; f) a stamped addressed envelope for return of the questionnaires. A one month deadline was given for completion. In the end, data was entered and processed from 137 PE teacher questionnaires evaluating the Teacher's and Student Book, and 4,391 pupil questionnaires evaluating the Student Book, at an overall response rate of 51% from schools. Also, 13 PE advisors (35%) returned their questionnaires.

Statistical analysis was initially based on codifying and entering data. A new variable (score) was created for each sub-category of questions, giving an overall picture of each respondent. Statistical processing of answers was performed to give distribution (frequency and relative percentage frequency), general and demographic classification data, descriptive statistic indicators (frequency, mean values (M) and standard deviations (SD), for each topic area / parameter with its particular questions in the entire sample. To yield conclusions, statistical tests performed were: a) Pearson's (*r*); correlation coefficient b) ANOVA with Tukey test; c) t-test; and d) Chi square (χ^2), with significance level at $p < 0.05$.

58% of the schools in the study were located in urban areas, 60% of respondents were men and 71% were in the 41-50 age group. 42% had basic qualifications only.

With regard to the Student Book, PE teachers were positive in the evaluation of: a) the contents ($M=3.24 \pm 0.64$); b) achievement of aims ($M=3.11 \pm 0.69$); c) structure and layout ($M=3.46 \pm 0.69$); d) presentation and illustrations ($M=3.17 \pm 0.64$ on a 5-point evaluation scale); e) a (small) majority of PE teachers use the Student Book in their teaching, when weather conditions do not permit the use of outdoor Facilities ($M=5.11 \pm 2.49$ on a 9-point evaluation scale); and f) were least satisfied with training on the book they had received from education authorities. Furthermore, PE teachers in rural areas were more positive ($M=3.40 \pm 0.69$) in their evaluation of the book's presentation and illustration ($F_{(2, 134)}=3.46$, $p=0.034$), while PE teachers with additional qualifications were more positive in evaluating both the contents ($M=3.71 \pm 0.89$ with $F_{(3, 133)}=2.99$, t $p=0.033$), and the aims ($M=3.66 \pm 0.93$ with $F_{(3, 133)}=4.99$ at $p=0.003$). Those who had attended relevant training sessions were more positive in evaluating both the book's contents ($M=3.50 \pm 0.69$ with $F_{(2, 134)}=3.79$, $p=0.025$) and the achievement of aims ($M=3.45 \pm 0.79$ with $F_{(2, 134)}=3.38$, $p=0.037$).

PE advisors evaluated the Student Book positively, but were least satisfied with the associated briefing they had received from education authorities.

With regard to the Student Book, the pupils evaluated: a) the contents very positively ($M=2.74 \pm 1.28$ on a 4-point evaluation scale); b) appropriateness and adequacy negatively ($M=2.06 \pm 2.04$ on a 7-point scale); c) structure and layout highly positively ($M=2.13 \pm 1.07$ on a 3-point scale); d) overall presentation and illustration positively ($M=1.93 \pm 0.97$ on a 3-point scale). As most interesting subjects in the book, pupils chose learning various motor skills (25.6%) and everything related to healthy living (24.4%). Previously unknown subjects which they learned through the book included various sports, sports rules and information about healthy living. Pupils who mentioned that they ask advice from their PE teacher (40.3%) said this mainly concerned healthy eating, various motor skills, the relationship between exercise and health, sports rules, as well as on first aid. Pupils in rural areas stated that they faced greater difficulties in participating in extracurricular sports activities ($M=1.67 \pm 1.22$ with $F_{(2, 4388)}=4.98$, $p=0.007$). Compared to pupils from semi-urban and urban areas, they were more positive in their evaluation of the book's contents ($M=2.88 \pm 1.20$ with $F_{(2, 4388)}=7.40$, $p < 0.001$), its appropriateness and adequacy ($M=2.88 \pm 2.88$ with $F_{(2,$

$t_{(4388)}=7.25$, $p<0.001$), its structure and layout ($M=2.29\pm 0.97$ with $F_{(2, 4388)}=14.85$, $p<0.001$), as well as its overall presentation and illustration ($M=2.13\pm 0.92$ with $F_{(2, 4388)}=25.42$, $p<0.001$). Boys stated that they faced greater difficulty in participating in extracurricular sports activities ($M=1.63\pm 1.26$ with $t_{(4388)}=4.13$, $p<0.001$), while girls were more positive in their evaluation of the book's contents ($M=2.81\pm 1.24$ with $t_{(4388)}=3.47$, $p<0.001$), its structure and layout ($M=2.19\pm 1.03$ with $t_{(4388)}=3.77$, $p<0.001$), as well as its presentation and illustration ($M=1.97\pm 0.95$ with $t_{(4388)}=2.06$, $p=0.009$). Primary 5th grade pupils evaluated the book more positively with regard to its contents ($M=2.90\pm 1.24$ with $t_{(4386)}=8.76$, $p<0.001$), appropriateness and adequacy ($M=2.74\pm 2.05$ with $t_{(4386)}=2.59$, $p<0.001$), structure and layout ($M=2.17\pm 1.05$ with $t_{(4386)}=2.64$, $p=0.008$), as well as its presentation and illustration ($M=1.91\pm 1.96$ with $t_{(4386)}=4.01$, $p<0.001$).

With regard to the Teacher's Book, PE teacher evaluations were: a) positive on the contents ($M=3.06\pm 0.65$ on a 5-point scale); b) positive on implementation capacity in relation to school infrastructure ($M=3.07\pm 0.76$ on a 5-point scale), stating that at their schools they are mainly able to teach basketball, volleyball, football, running and dancing; c) positive on the achievement of aims ($M=3.31\pm 0.69$ on a 5-point scale), d) positive on the book's structure and layout ($M=3.45\pm 0.68$ on a 5-point scale). e) as regards to difficulties in implementing the book, they cited the inadequacy of school infrastructure (57.7%), as well as insufficient training (39.4%). Evaluation of teaching method implementation was positive ($M=2.9\pm 1.27$ on a 5-point scale): on the one hand, teachers almost always use the traditional command method, but on the other they have tried out modern methods such as mutual instruction and guided discovery in their teaching. Discussion of everyday problems in teaching practice and attendance at lesson demonstrations organised by the PE advisors were cited as the most effective training activities, being given as 1st and 2nd choice by women ($\chi^2=5.44$, $p=0.02$ and $\chi^2=4.49$, $p=0.034$ respectively), while men cited self-training ($\chi^2=4.49$, $p=0.034$). Teachers in rural areas evaluated the book's contents more positively ($M=3.33\pm 0.79$ with $F_{(2, 130)}=3.63$, $p=0.029$), as did men ($M=3.16\pm 0.69$, with $t_{(131)}=2.16$, $p=0.032$), while teachers with additional qualifications were more positive in their evaluation of the contents ($M=3.52\pm 0.90$ with $F_{(3, 129)}=5.48$, $p<0.001$) and the achievement of aims ($M=3.76\pm 0.51$ with $F_{(3, 129)}=4.04$, $p=0.009$), as well as structure and layout ($M=3.96\pm 0.99$ with $F_{(3, 128)}=3.58$, $p=0.016$). Likewise, PE teachers who had received relevant training stated that they apply more often a "lifelong exercise" philosophy in their teaching, aimed at fostering responsibility ($M=10.13\pm 1.88$ with $F_{(2, 134)}=4.38$, $p=0.014$).

School advisors generally evaluated the Teacher's Book positively, and considered that the difficulties faced by PE teacher in implementation relate to their personal interest, while also believing that intervention is necessary, as there is a need for teacher guidance.

In conclusion PE teachers were generally positive in their evaluation of both the Student Book and the Teacher's Book. They see the books as filling a long-standing gap in support material, for occasional use as guides to their teaching work

rather than as mediators between teachers and pupils, as applies to books in other subjects. They also stressed that teaching all the material in the set time is not feasible, and emphasised the important role played by school advisors in supporting their teaching work. Teachers gave specific subject areas where there is a need for training (music kinetic, football for women and folk dancing for men), while also pointing out other subjects in which they would like to be trained (other forms of motor activities, sports rules, first aid). They further recommended effective forms of mandatory training at regular intervals. PE teachers in rural areas, those who had received relevant training and those with additional qualifications evaluated the PE books more positively. Thus geographical area, training and educational level have a positive effect on how the books are evaluated.

School advisors also took a positive view of the books, stressing the important role that training and briefing PE teachers had on their use. They also regarded personal interest by teachers as a decisive factor in implementation, and underlined the need for their training in adult education and psychology.

Pupils evaluated the Student Book for PE very positively, despite the fact that they did not use it enough. Those from rural schools and in Primary 5th grades were more positive, and girls more positive than boys. Pupils participating in extracurricular sports activities were more aware and positively disposed towards the book. Overall, pupils were particularly interested in the various motor skills promoted by the PE book, as well as with everything concerning healthy living.

It is recommended that PE teachers receive immediate, targeted training on a regular basis, with state support. School PE advisors should play a more active, direct role in teaching practice, as regards both supporting and motivating teachers to use the book. Taught material for each year should be reduced in other subjects, and more hours dedicated to PE in Primary 5th and 6th grades. Further research on other PE textbooks would yield a comprehensive picture of the subject's current state in schools, which would undoubtedly contribute to improving the educational process.

Keywords: evaluation of the school P.E. books, student's PE books, teacher's PE books, book's contents, aims, structure and layout, presentation and illustrations, teachers' training.

ΚΑΛΟΓΟΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Αφιέρωση	iv
Ευχαριστίες	v
Περίληψη	vi
Abstract	xi
Περιεχόμενα	xv
Κατάλογος Πινάκων	xxiv
Κατάλογος παραρτημάτων	xxxiii
Συντομογραφίες.....	xxxiv

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΜΕΡΟΣ Ι	1
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο	1
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
1.1. Σκοπός της έρευνας	6
1.2. Στόχοι της έρευνας	6
1.2.1. Για το βιβλίο μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού»	6
1.2.2. Για το βιβλίο εκπαιδευτικού «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού».....	10
1.3. Μηδενικές - ερευνητικές υποθέσεις (H ₀)	12
1.3.1. Μηδενικές - ερευνητικές υποθέσεις για το βιβλίο μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού»	13
1.3.2. Μηδενικές - ερευνητικές υποθέσεις για το βιβλίο εκπαιδευτικού «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού».....	14

1.3.3. Όσον αφορά στην αξιολόγηση από τους σχολικούς συμβούλους Φ.Α.	15
1.4. Σημαντικότητα της έρευνας	16
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο	18
ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΤΗΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ	18
2.1. Ιστορική αναδρομή ανάλυσης σχολικών βιβλίων	18
2.2. Κριτήρια αξιολόγησης και ανάλυσης της ποιότητας των σχολικών βιβλίων ..	25
2.3. Κριτήρια αξιολόγησης εγχειριδίου μαθητή/τριας	29
2.3.1. Περιεχόμενο	30
2.3.2. Δομή και Οργάνωση	33
2.3.3. Παιδαγωγική και διδακτική καταλληλότητα	36
2.3.4. Αισθητική του εικαστικού μέρους και τεχνική αρτιότητα	38
2.4. Κριτήρια αξιολόγησης του εγχειριδίου του εκπαιδευτικού.....	40
2.5. Θεσμικό πλαίσιο συγγραφής σχολικών εγχειριδίων	41
2.6. Απόψεις – θέσεις του Π.Ι. για τα σχολικά βιβλία	44
2.6.1. Πρόταση του Π.Ι. για τα σχολικά βιβλία	47
2.7. Ανασκόπηση βιβλιογραφίας αξιολόγησης σχολικών εγχειριδίων	51
2.8. Σχολικά εγχειρίδια και Αναλυτικά Προγράμματα	66
2.9. Αναλυτικά Προγράμματα και σχολικά εγχειρίδια Φ.Α. για την Α/θμια και Β/θμια Εκπαίδευση στην Ελλάδα	70
2.9.1. Ιστορική αναδρομή από τη σύσταση του ελληνικού κράτους μέχρι τη μεταπολίτευση (1974)	70
2.9.2. Ιστορική αναδρομή από τη μεταπολίτευση (1974) μέχρι το 2000	72
2.9.3. Ιστορική αναδρομή από το 2000 έως σήμερα	78
2.10. Τα νέα σχολικά εγχειρίδια για τη Φ.Α.	82

2.10.1. Φυσική Αγωγή Α' & Β' Δημοτικού	83
2.10.2. Φυσική Αγωγή Γ' & Δ' Δημοτικού	84
2.10.3. Φυσική Αγωγή Ε' & ΣΤ' Δημοτικού	86
2.10.4. Φυσική Αγωγή Α', Β', Γ' Γυμνασίου	88
ΜΕΡΟΣ Β	92
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο	92
ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	92
3.1. Εισαγωγή	92
3.2. Περιγραφική ερευνητική μέθοδος	94
3.3. Δημοσκόπηση	96
3.4. Επιλογή εργαλείων συλλογής δεδομένων	98
3.5. Περιορισμοί της έρευνας	99
3.6. Τα ερωτηματολόγια	100
3.7. Κατασκευή – ανάπτυξη ερωτηματολογίου προσαρμοσμένου στις απαιτήσεις της παρούσας έρευνας	101
3.8. Δομή ερωτηματολογίων	105
3.8.1. Ερωτηματολόγιο για τον/την εκπαιδευτικό	105
3.8.2. Ερωτηματολόγιο για το/τη μαθητή/τρια	110
3.8.3. Ερωτηματολόγιο για τον/την σχολικό/ή σύμβουλο	112
3.9. Πιλοτική έρευνα για τον έλεγχο του περιεχομένου του ερωτηματολογίου και την τελική διαμόρφωσή του	116
3.10. Επιλογή ερευνητικού δείγματος	119
3.10.1. Γενικά.....	119
3.10.2. Επιλογή δείγματος της παρούσας έρευνας	123

3.10.3. Διαδικασία δειγματοληψίας	124
3.10.4. Επιλογή σχολικών μονάδων	126
3.11. Στατιστικός έλεγχος αξιοπιστίας ερωτηματολογίου ως εργαλείο μέτρησης (υπολογισμός του δείκτη Cronbach's Alpha)	128
3.12. Εγκυρότητα της έρευνας	140
3.13. Μέθοδος διανομής ερωτηματολογίου	140
ΜΕΡΟΣ ΙΙΙ	144
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο	144
ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ	144
4.1. Μεθοδολογία	144
4.2. Δημιουργία μεταβλητών – σκορ αξιολόγησης του βιβλίου του μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε' & ΣΤ' Δημοτικού»	144
4.2.1. Για το ερωτηματολόγιο του εκπαιδευτικού Φ.Α.	144
4.2.2. Για το ερωτηματολόγιο του μαθητή/τριας	145
4.3. Δημιουργία μεταβλητών – σκορ αξιολόγησης του βιβλίου του εκπαιδευτικού «Φυσική Αγωγή Ε' & ΣΤ' Δημοτικού»	146
4.3.1. Για το ερωτηματολόγιο του εκπαιδευτικού Φ.Α.	146
4.4. Στατιστική επεξεργασία	148
	150
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο	150
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	150
5.1. Χαρακτηριστικά δείγματος	150
5.1.1. Χαρακτηριστικά εκπαιδευτικών Φ.Α.	150
5.1.2. Χαρακτηριστικά σχολικών συμβούλων Φ.Α.	155
5.1.3. Χαρακτηριστικά μαθητών/τριών Ε' και ΣΤ' Δημοτικού	155

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΜΑΘΗΤΗ	159
5.2. Αξιολόγηση του βιβλίου του μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού» από τους εκπαιδευτικούς Φ.Α.	159
5.2.1. Αξιολόγηση του περιεχομένου του βιβλίου του μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού» από τους εκπαιδευτικούς Φ.Α.	159
5.2.2. Αξιολόγηση των στόχων του βιβλίου του μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού» από τους εκπαιδευτικούς Φ.Α.	161
5.2.3. Αξιολόγηση της δομής και οργάνωσης του βιβλίου του μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού» από τους εκπαιδευτικούς Φ.Α.	164
5.2.4. Αξιολόγηση της γενικής παρουσίασης και εικονογράφησης του βιβλίου του μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού» από τους εκπαιδευτικούς Φ.Α..	165
5.2.5. Αξιολόγηση της εφαρμογής του βιβλίου του μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού» από τους εκπαιδευτικούς Φ.Α.	166
5.2.6. Αξιολόγηση της επιμόρφωσης σχετικά με το βιβλίο του μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού» από τους εκπαιδευτικούς Φ.Α.	169
5.3. Αξιολόγηση του βιβλίου του μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού» από τους σχολικούς συμβούλους Φ.Α.	171
5.4. Αξιολόγηση του βιβλίου του μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού» από τους ίδιους τους μαθητές/τριες	173
5.4.1. Αξιολόγηση του περιεχομένου βιβλίου του μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού» από τους ίδιους τους μαθητές/τριες	173
5.4.2. Αξιολόγηση της παιδαγωγικής καταλληλότητας και της διδακτικής επάρκειας του βιβλίου του μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού» από τους ίδιους τους μαθητές/τριες	174
5.4.3. Αξιολόγηση της δομής και οργάνωσης του βιβλίου του μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού» από τους ίδιους τους μαθητές/τριες	175
5.4.4. Αξιολόγηση της γενικής παρουσίασης και εικονογράφησης του βιβλίου του μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού» από τους μαθητές/τριες	176
5.4.5. Αξιολόγηση της γενικής άποψης των μαθητών/τριών για το βιβλίο Φ.Α. μέσα από τη συμβολή του στην ανάπτυξη αθλητικής παιδείας.....	176
5.5. Αναλύσεις των μεταβλητών – σκορ των εκπαιδευτικών Φ.Α. για το βιβλίο του μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού»	181

5.5.1. Βασικές στατιστικές αναλύσεις	181
5.5.2. Αναλύσεις συσχετίσεων μεταξύ των μεταβλητών – σκορ του ερωτηματολογίου των εκπαιδευτικών Φ.Α.	182
5.6. Αναλύσεις των μεταβλητών – σκορ των μαθητών/τριών για το βιβλίο του μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού»	183
5.6.1. Βασικές στατιστικές αναλύσεις	183
5.6.2. Αναλύσεις συσχετίσεων μεταξύ των μεταβλητών – σκορ του ερωτηματολογίου των μαθητών/τριών	184
5.6.3. Αναλύσεις συσχετίσεων μεταξύ των δυσκολιών των μαθητών/τριών και της γενικής εικόνας αξιολόγησης του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή	186
5.6.4. Αναλύσεις συσχετίσεων ανάμεσα στα δημογραφικά χαρακτηριστικά των μαθητών/τριών με τη γενική άποψή τους το βιβλίο Φ.Α. και τη συμβολή του στην ανάπτυξη αθλητικής παιδείας	191
5.7. Αποτελέσματα μηδενικών – ερευνητικών υποθέσεων για το βιβλίο του μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού»	205
5.7.1. Από την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών Φ.Α.	205
5.7.2. Από την αξιολόγηση των μαθητών/τριών	212
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ...	221
5.8. Αξιολόγηση του βιβλίου του εκπαιδευτικού «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού» από τους εκπαιδευτικούς Φ.Α.	221
5.8.1. Αξιολόγηση του περιεχομένου του βιβλίου του εκπαιδευτικού «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού» από τους εκπαιδευτικούς Φ.Α.	221
5.8.2. Αξιολόγηση της εφαρμογής του περιεχομένου του βιβλίου του εκπαιδευτικού «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού» ανάλογα με την υλικοτεχνική υποδομή που διαθέτει το σχολείο, από τους εκπαιδευτικούς Φ.Α.	223
5.8.3. Αξιολόγηση των στόχων του βιβλίου του εκπαιδευτικού «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού» από τους εκπαιδευτικούς Φ.Α.	224
5.8.4. Αξιολόγηση της δομής και οργάνωσης του βιβλίου του εκπαιδευτικού «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού» από τους εκπαιδευτικούς Φ.Α.	226
5.8.5. Αξιολόγηση των δυσκολιών που αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευτικοί Φ.Α. στην εφαρμογή του βιβλίου του εκπαιδευτικού «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄	

<i>Δημοτικού»</i>	228
5.8.6. <i>Αξιολόγηση της εφαρμογής των αντικειμένων του βιβλίου του εκπαιδευτικού «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού»</i>	229
5.8.7. <i>Αξιολόγηση της επιμόρφωσης αναφορικά με το βιβλίο του εκπαιδευτικού «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού»</i>	231
5.9. <i>Αξιολόγηση του βιβλίου του εκπαιδευτικού «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού» από τους σχολικούς συμβούλους Φ.Α.</i>	237
5.10. <i>Αναλύσεις συσχετίσεων των μεταβλητών – σκορ των εκπαιδευτικών για το βιβλίο του εκπαιδευτικού «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού»</i>	239
5.10.1. <i>Βασικές στατιστικές αναλύσεις</i>	239
5.10.2. <i>Αναλύσεις συσχετίσεων μεταξύ των μεταβλητών – score</i>	240
5.11. <i>Αναλύσεις συσχετίσεων μεταξύ των ποιοτικών μεταβλητών του ερωτηματολογίου του εκπαιδευτικού</i>	242
5.12. <i>Αποτελέσματα μηδενικών – ερευνητικών υποθέσεων για το βιβλίο του εκπαιδευτικού «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού»</i>	245
5.13. <i>Αναλύσεις συσχετίσεων των ποιοτικών μεταβλητών – σκορ του ερωτηματολογίου των εκπαιδευτικών Φ.Α. και του ερωτηματολογίου των μαθητών/τριών</i>	253
ΜΕΡΟΣ IV	256
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο	256
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΣΥΖΗΤΗΣΗ	256
6.1. <i>Συμπεράσματα – Συζήτηση από την αξιολόγηση του βιβλίου του μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού»</i>	256
6.1.1. <i>Συμπεράσματα – Συζήτηση από την αξιολόγηση του περιεχομένου του βιβλίου του μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού»</i>	256
6.1.2. <i>Συμπεράσματα – Συζήτηση αξιολόγησης των στόχων του βιβλίου του μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού»</i>	260
6.1.3. <i>Συμπεράσματα – Συζήτηση αξιολόγησης της δομής και οργάνωσης του βιβλίου του μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού»</i>	264

6.1.4. Συμπεράσματα – Συζήτηση αξιολόγησης της παρουσίασης και εικονογράφησης του βιβλίου του μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού»	266
6.1.5. Συμπεράσματα – Συζήτηση αξιολόγησης της εφαρμογής του βιβλίου του μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού» από τους εκπαιδευτικούς	268
6.1.6. Συμπεράσματα – Συζήτηση αξιολόγησης της επιμόρφωσης που έχουν δεχτεί οι εκπαιδευτικοί και οι σχολικοί σύμβουλοι	270
6.1.7. Συμπεράσματα – Συζήτηση αξιολόγησης από τους ίδιους τους μαθητές/τριες των δυσκολιών που αντιμετωπίζουν στη συμμετοχή τους σε εξωσχολικές δραστηριότητες	272
6.1.8. Συμπεράσματα – Συζήτηση αξιολόγησης του περιεχομένου του βιβλίου του μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού» από τους μαθητές/τριες	273
6.1.9. Συμπεράσματα αξιολόγησης της παιδαγωγικής και διδακτικής επάρκειας του βιβλίου του μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού» από τους από τους μαθητές/τριες	274
6.1.10. Συμπεράσματα – Συζήτηση αξιολόγησης της δομής και οργάνωσης του βιβλίου του μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού» από τους μαθητές/τριες	275
6.1.11. Συμπεράσματα – Συζήτηση αξιολόγησης της παρουσίασης και εικονογράφησης του βιβλίου του μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού» από τους μαθητές/τριες	276
6.1.12. Συμπεράσματα – Συζήτηση από τις απόψεις των μαθητών/τριών για το βιβλίο Φ.Α. και τη συμβολή του στην ανάπτυξη αθλητικής παιδείας	277
6.2. Συμπεράσματα – Συζήτηση από τις μηδενικές – ερευνητικές υποθέσεις για το βιβλίο του μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού»	279
6.3. Συμπεράσματα – Συζήτηση από την αξιολόγηση του βιβλίου του εκπαιδευτικού «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού»	284
6.3.1. Συμπεράσματα – Συζήτηση από την αξιολόγηση του περιεχομένου του βιβλίου του εκπαιδευτικού «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού»	284
6.3.2. Συμπεράσματα – Συζήτηση αξιολόγησης της εφαρμογής του περιεχομένου του βιβλίου του εκπαιδευτικού «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού»	285
6.3.3. Συμπεράσματα – Συζήτηση αξιολόγησης της επίτευξης των στόχων του βιβλίου του εκπαιδευτικού «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού»	287

6.3.4. Συμπεράσματα – Συζήτηση αξιολόγησης της δομής και οργάνωσης του βιβλίου του εκπαιδευτικού «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού»	289
6.3.5. Συμπεράσματα – Συζήτηση αξιολόγησης των δυσκολιών που αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευτικοί Φ.Α. κατά την εφαρμογή του βιβλίου του εκπαιδευτικού «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού»	290
6.3.6. Συμπεράσματα – Συζήτηση αξιολόγησης της εφαρμογής των αντικειμένων του βιβλίου του εκπαιδευτικού «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού»	291
6.3.7. Συμπεράσματα – Συζήτηση αξιολόγησης της επιμόρφωσης αναφορικά με το βιβλίο του εκπαιδευτικού «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού»	292
6.3.8. Συμπεράσματα – Συζήτηση αξιολόγησης διοικητικού πλαισίου (μόνο για σχολικούς συμβούλους)	295
6.4. Συμπεράσματα από τις μηδενικές – ερευνητικές υποθέσεις για το βιβλίο του εκπαιδευτικού «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού»	296
6.5. Γενικά συμπεράσματα	298
6.6. Τελικό συμπέρασμα ..	300
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7ο	301
ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	301
7.1. Προτάσεις που αφορούν στην καλύτερη εφαρμογή του βιβλίου	301
7.2. Προτάσεις που αφορούν στη βελτίωση του βιβλίων σε μια μελλοντική συγγραφή νέων βιβλίων Φυσικής Αγωγής	302
7.3. Προτάσεις για μελλοντικές έρευνες	303
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	304
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	321

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1.	Παράμετροι Αξιολόγησης των Βιβλίων Φυσικής Αγωγής της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης	104
Πίνακας 2.	Περιφερειακές Ενότητες της χώρας και το σύνολο των 6/θεσίων και άνω σχολείων (ποσοστό και απόλυτοι αριθμοί σχολικών μονάδων δείγματος)	127
Πίνακας 3.	Κλίμακα εκτίμησης εγκυρότητας, αξιοπιστίας - αντικειμενικότητας με βάση το συντελεστή συσχέτισης.....	129
Πίνακας 4.	Υπολογισμός του δείκτη Cronbach's Alpha (over all questionnaire) στα ερωτηματολόγια, εκπαιδευτικού, σχολικού συμβούλου και μαθητή	131
Πίνακας 5.	Ερωτηματολόγιο εκπαιδευτικού. Υπολογισμός του δείκτη Cronbach's Alpha: ανά παράμετρο ως προς το σύνολο των μεταβλητών της και για κάθε παράμετρο ως προς τις μεταβλητές της (if item deleted)	134
Πίνακας 6.	Ερωτηματολόγιο σχολικού συμβούλου. Υπολογισμός του δείκτη Cronbach's Alpha: ανά παράμετρο ως προς το σύνολο των μεταβλητών της και για κάθε παράμετρο ως προς τις μεταβλητές της (if item deleted)	137
Πίνακας 7.	Ερωτηματολόγιο μαθητή. Υπολογισμός του δείκτη Cronbach's Alpha ανά παράμετρο ως προς το σύνολο των μεταβλητών της και για κάθε παράμετρο ως προς τις μεταβλητές της (if item deleted)	139
Πίνακας 8.	Σχολικές μονάδες ανά Περιφερειακή Ενότητα που ανταποκρίθηκαν στην έρευνα	144
Πίνακας 9.	Γεωγραφική περιοχή σχολικής μονάδας	150
Πίνακας 10.	Φύλο των εκπαιδευτικών Φ.Α.	151
Πίνακας 11.	Ηλικία εκπαιδευτικών Φ.Α.	151
Πίνακας 12.	Άλλες γλώσσες που γνωρίζουν οι εκπαιδευτικοί Φ.Α.	152
Πίνακας 13.	Σπουδές εκπαιδευτικών Φ.Α.	152
Πίνακας 14.	Θέματα μεταπτυχιακών ή διδακτορικών σπουδών	153

Πίνακας 15.	Χρόνια προϋπηρεσίας εκπαιδευτικών Φ.Α.	154
Πίνακας 16.	Επιμόρφωση σχετικά με τα βιβλία Φ.Α.	154
Πίνακας 17.	Γεωγραφική περιοχή των σχολείων που συμμετείχαν στην έρευνα	156
Πίνακας 18.	Φύλο μαθητών που συμμετείχαν στην έρευνα	156
Πίνακας 19.	Αριθμός και τάξη των μαθητών που απάντησαν στα ερωτηματολόγια	157
Πίνακας 20.	Συμμετοχή των μαθητών/τριών σε εξωσχολικές δραστηριότητες	157
Πίνακας 21.	Δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι μαθητές/τριες στη συμμετοχή τους σε εξωσχολικές αθλητικές δραστηριότητες ...	158
Πίνακας 22.	Αξιολόγηση του περιεχομένου του βιβλίου του μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού» από τους εκπαιδευτικούς	159
Πίνακας 23.	Αξιολόγηση των στόχων του βιβλίου του μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού» από τους εκπαιδευτικούς	162
Πίνακας 24.	Δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευτικοί Φ.Α. κατά τη χρήση των καρτών κριτηρίων ή ελέγχου	163
Πίνακας 25.	Αξιολόγηση της δομής και της οργάνωσης του βιβλίου του μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού» από τους εκπαιδευτικούς	164
Πίνακας 26.	Αξιολόγηση παρουσίασης και εικονογράφησης του βιβλίου του μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού» από τους εκπαιδευτικούς	165
Πίνακας 27.	Δράσεις που πραγματοποιήθηκαν στο σχολείο από τους εκπαιδευτικούς Φ.Α.	167
Πίνακας 28.	Συμβουλές που συνήθως ζητούν οι μαθητές/τριες από τον εκπαιδευτικό Φ.Α. σχετικά με το βιβλίο του μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού»	167
Πίνακας 29.	Ερωτηματολόγια – τεστ που έχουν συμπληρώσει οι μαθητές/τριες μετά από παραπομπή του εκπαιδευτικού Φ.Α. σχετικά με την ανάπτυξη δεξιοτήτων ζωής	168

Πίνακας 30.	Ικανοποίηση από την ενημέρωση σχετικά με το βιβλίο του μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού»	169
Πίνακας 31.	Θεματικές ενότητες του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης που είναι απαραίτητη η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών	170
Πίνακας 32.	Αντικείμενα εκτός του βιβλίου Φ.Α. που είναι απαραίτητη η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών Φ.Α.	170
Πίνακας 33.	Αξιολόγηση περιεχομένου του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού» από τους μαθητές/τριες	173
Πίνακας 34.	Αξιολόγηση της παιδαγωγικής καταλληλότητας και της διδακτικής επάρκειας του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης από τους μαθητές/τριες	174
Πίνακας 35.	Αξιολόγηση της δομής και οργάνωσης του βιβλίου του μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού» από τους μαθητές/τριες	175
Πίνακας 36.	Αξιολόγηση της γενικής εικόνας και εικονογράφησης του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης από τους μαθητές/τριες	176
Πίνακας 37.	Τα πιο ενδιαφέροντα θέματα του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης, σύμφωνα με την άποψη των μαθητών/τριών	177
Πίνακας 38.	Τα αντικείμενα ως 1η ή 2η επιλογή που δεν ήξεραν και έμαθαν οι μαθητές/τριες από το βιβλίο Φ.Α. του μαθητή	178
Πίνακας 39.	Θέματα για τα οποία ζήτησαν συμβουλές οι μαθητές/τριες από τον εκπαιδευτικό Φ.Α. μετά την ανάγνωση του βιβλίου Φ.Α.	179
Πίνακας 40.	Αθλητικές δραστηριότητες που έχουν πραγματοποιήσει οι μαθητές/τριες στο σχολείο τους με τον εκπαιδευτικό Φ.Α.	180
Πίνακας 41.	Αξιολόγηση της γενικής εικόνας του εκπαιδευτικού Φ.Α. για τις μεταβλητές – score σε κάθε κατηγορία ερωτήσεων αξιολόγησης του βιβλίου του μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε΄ &	181

	ΣΤ' Δημοτικού»	
Πίνακας 42.	Συσχετίσεις ανάμεσα στις μεταβλητές - score που δείχνουν τη γενική εικόνα των εκπαιδευτικών Φ.Α. σε κάθε κατηγορία ερωτήσεων για την αξιολόγηση του βιβλίου του μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε' & ΣΤ' Δημοτικού» (SBScore)	182
Πίνακας 43.	Αξιολόγηση της γενικής εικόνας του μαθητή (μεταβλητές – score) σε κάθε κατηγορία ερωτήσεων του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε' & ΣΤ' Δημοτικού»	184
Πίνακας 44.	Συσχετίσεις ανάμεσα στις μεταβλητές - score που δείχνουν τη γενική εικόνα των μαθητών-τριών (StScore) σε κάθε κατηγορία ερωτήσεων για την αξιολόγηση του βιβλίου του μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε' & ΣΤ' Δημοτικού»	185
Πίνακας 45.	Συσχετίσεις ανάμεσα στη γενική εικόνα των μαθητών/τριών στην αξιολόγηση του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή σε κάθε κατηγορία ερωτήσεων και στις δυσκολίες που δηλώνουν ότι αντιμετωπίζουν στη συμμετοχή τους σε εξωσχολικές αθλητικές δραστηριότητες	190
Πίνακας 46.	Συσχετίσεις ανάμεσα στους μαθητές/τριες που το βιβλίο τους έχει προτρέψει ή όχι να διαβάσουν άλλα βιβλία και στη γεωγραφική περιοχή του σχολείου	192
Πίνακας 47.	Συσχετίσεις ανάμεσα στους μαθητές/τριες που το βιβλίο τους έχει προτρέψει ή όχι να διαβάσουν άλλα βιβλία και στην τάξη των μαθητών/τριών	193
Πίνακας 48.	Συσχετίσεις ανάμεσα στην προτροπή των μαθητών/τριών για διάβασμα άλλων βιβλίων και στη συμμετοχή σε εξωσχολικές αθλητικές δραστηριότητες	193
Πίνακας 49.	Συσχετίσεις ανάμεσα στους μαθητές/τριες των γεωγραφικών περιοχών και στην προτροπή που έχουν από το βιβλίο Φ.Α. για παρακολούθηση εκπομπών με αθλητικό περιεχόμενο	194
Πίνακας 50.	Διαφορές ανάλογα με το φύλο και την προτροπή που έχουν από το βιβλίο Φ.Α. για παρακολούθηση εκπομπών με αθλητικό περιεχόμενο	195

Πίνακας 51.	Συσχετίσεις ανάμεσα στους μαθητές/τριες που το βιβλίο Φ.Α. τους έχει προτρέψει να παρακολουθήσουν εκπομπές με αθλητικό περιεχόμενο σχετικά με την τάξη	195
Πίνακας 52.	Συσχετίσεις ανάμεσα στην προτροπή για παρακολούθηση εκπομπών με αθλητικό περιεχόμενο και στη συμμετοχή σε εξωσχολικές αθλητικές δραστηριότητες	196
Πίνακας 53.	Συσχετίσεις ανάμεσα στη γεωγραφική περιοχή και την ενημέρωση για αθλητικά θέματα που θα ήθελαν να έχουν από το σχολείο	197
Πίνακας 54.	Διαφορές ανάλογα με το φύλο και την ενημέρωση από το σχολείο για αθλητικά θέματα	198
Πίνακας 55.	Διαφορές ανάμεσα στην Ε΄ και ΣΤ΄ τάξη και στην ενημέρωση από το σχολείο για αθλητικά θέματα	198
Πίνακας 56.	Συσχετίσεις ανάμεσα στη γεωγραφική περιοχή του σχολείου και στην αναζήτηση συμβουλών από τον εκπαιδευτικό Φ.Α. ..	199
Πίνακας 57.	Συσχετίσεις ανάμεσα στη συμμετοχή των μαθητών/τριών σε εξωσχολικές αθλητικές δραστηριότητες και στις συμβουλές που ζητούν από τον εκπαιδευτικό Φ.Α.	199
Πίνακας 58.	Διαφορές ανάλογα με το φύλο και στις αθλητικές δράσεις που έχουν πραγματοποιήσει στο σχολείο	200
Πίνακας 59.	Συσχετίσεις ανάμεσα στη συμμετοχή σε εξωσχολικές αθλητικές δραστηριότητες και στις αθλητικές δράσεις που έχουν πραγματοποιηθεί	201
Πίνακας 60.	Διαφορές ανάμεσα στη γεωγραφική περιοχή του σχολείου και στην αναζήτηση πληροφοριών από το βιβλίο Φ.Α.	201
Πίνακας 61.	Διαφορές ανάλογα με το φύλο και την αναζήτηση πληροφοριών από το βιβλίο Φ.Α.	202
Πίνακας 62.	Συσχετίσεις ανάμεσα στη συμμετοχή των μαθητών/τριών σε εξωσχολικές αθλητικές δραστηριότητες και στην αναζήτηση πληροφοριών από το βιβλίο Φ.Α.	203
Πίνακας 63.	Διαφορές ανάμεσα στη γεωγραφική περιοχή του σχολείου και στο αν έχουν οι μαθητές/τριες ξεφυλλίσει το βιβλίο Φ.Α. στο	203

	σπίτι τους για να πάρουν πληροφορίες σχετικά με κάτι που τους ενδιαφέρει	
Πίνακας 64.	Διαφορές ανάλογα με το φύλο και στο αν έχουν ξεφυλλίσει το βιβλίο Φ.Α. στο σπίτι τους για πληροφορίες	204
Πίνακας 65.	Διαφορές ανάλογα με την τάξη και το αν έχουν οι μαθητές/τριες ξεφυλλίσει το βιβλίο Φ.Α. στο σπίτι τους για πληροφορίες	205
Πίνακας 66.	Διαφορές ανάμεσα στις γεωγραφικές περιοχές του σχολείου και στη γενική εικόνα αξιολόγησης παρουσίασης – εικονογράφησης του βιβλίου του μαθητή (SBScore_prs)	206
Πίνακας 67.	Διαφορές ως προς τη γενική εικόνα αξιολόγησης του περιεχομένου του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή της Ε΄ και ΣΤ τάξης (Score_SBprx) και των σπουδών των εκπαιδευτικών Φ.Α.	209
Πίνακας 68.	Διαφορές ως προς τη γενική εικόνα αξιολόγησης των στόχων του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή (SBScore_stx) και των σπουδών των εκπαιδευτικών Φ.Α.	209
Πίνακας 69.	Διαφορές ως προς στη γενική εικόνα αξιολόγησης του περιεχομένου του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή (SBScore_prx) και των ωρών επιμόρφωσης που έχουν δεχτεί οι εκπαιδευτικοί Φ.Α.	211
Πίνακας 70.	Διαφορές ως προς τη γενική εικόνα αξιολόγησης των στόχων του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή (Score_SBstx) και των ωρών επιμόρφωσης που έχουν δεχτεί οι εκπαιδευτικοί Φ.Α.	212
Πίνακας 71.	Διαφορές ανάμεσα στη γεωγραφική περιοχή του σχολείου και στη γενική εικόνα αξιολόγησης των δυσκολιών που αντιμετωπίζουν οι μαθητές/τριες στη συμμετοχή τους σε εξωσχολικές αθλητικές δραστηριότητες (StScore_dskl)	213
Πίνακας 72.	Διαφορές ανάμεσα στη γεωγραφική περιοχή του σχολείου και στη γενική εικόνα αξιολόγησης του περιεχομένου του βιβλίου του μαθητή (StScore_prx)	214
Πίνακας 73.	Διαφορές ανάμεσα στη γεωγραφική περιοχή του σχολείου και	215

	στη γενική εικόνα αξιολόγησης της παιδαγωγικής καταλληλότητας και διδακτικής επάρκειας του βιβλίου Φ.Α. (StScore_pdg)	
Πίνακας 74.	Διαφορές ανάμεσα στη γεωγραφική περιοχή του σχολείου και στη γενική εικόνα αξιολόγησης της δομής και οργάνωσης του βιβλίου Φ.Α. (StScore_dms)	216
Πίνακας 75.	Διαφορές ανάμεσα στη γεωγραφική περιοχή του σχολείου και στη γενική εικόνα αξιολόγησης της γενικής παρουσίασης και εικονογράφησης του βιβλίου Φ.Α. (StScore_prs)	216
Πίνακας 76.	Διαφορές ανάμεσα στο φύλο των μαθητών/τριών και στη γενική εικόνα αξιολόγησης των μεταβλητών – score του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή	218
Πίνακας 77.	Διαφορές ανάμεσα στην τάξη φοίτησης μαθητών/τριών και στη γενική εικόνα αξιολόγησης των μεταβλητών – score του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή	219
Πίνακας 78.	Διαφορές ανάμεσα στη συμμετοχή σε εξωσχολικές αθλητικές δραστηριότητες των μαθητών/τριών και στην αξιολόγηση των μεταβλητών – score του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή	220
Πίνακας 79.	Αξιολόγηση του περιεχομένου του βιβλίου του εκπαιδευτικού «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού»	221
Πίνακας 80.	Αξιολόγηση της εφαρμογής του περιεχομένου του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού σε σχέση με την υλικοτεχνική υποδομή που διαθέτει το σχολείο	223
Πίνακας 81.	Παρέχει το βιβλίο του εκπαιδευτικού εναλλακτικές προσεγγίσεις (τρόπους διδασκαλίας) στη Φ.Α.	224
Πίνακας 82.	Αξιολόγηση των στόχων του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού.	225
Πίνακας 83.	Αξιολόγηση της δομής και οργάνωσης του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού	227
Πίνακας 84.	Παράγοντες που δυσχεραίνουν την εφαρμογή των σχολικών βιβλίων Φ.Α. σύμφωνα με την 1η και 2η επιλογή προτίμησης των ερωτώμενων	228
Πίνακας 85.	Τι πιστεύουν οι εκπαιδευτικοί Φ.Α. ότι είναι δύσκολο να	229

	εφαρμοστεί από το σχολικό βιβλίο Φ.Α.	
Πίνακας 86.	Αξιολόγηση της εφαρμογής των αντικειμένων του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού	229
Πίνακας 87.	Επιμορφωτικές δραστηριότητες που επιθυμούν οι εκπαιδευτικοί Φ.Α. να περιλαμβάνονται σε ένα επιμορφωτικό πρόγραμμα σχετικά με το βιβλίο Φ.Α. του εκπαιδευτικού και αφορούν στην 1η και 2η επιλογή προτίμησή τους	231
Πίνακας 88.	Βαθμός ικανοποίησης των εκπαιδευτικών Φ.Α. αναφορικά με την ενημέρωση που έχουν λάβει από τους διάφορους φορείς σχετικά με το βιβλίο Φ.Α. του εκπαιδευτικού	232
Πίνακας 89.	Θεματικές ενότητες στις οποίες έχουν περισσότερο ανάγκη για επιμόρφωση οι εκπαιδευτικοί Φ.Α. Οι απαντήσεις αφορούν στην 1η και 2η επιλογή τους	233
Πίνακας 90.	Άποψη των εκπαιδευτικών Φ.Α. αναφορικά με το αν η επιμόρφωσή τους πρέπει να είναι προαιρετική ή υποχρεωτική	234
Πίνακας 91.	Άποψη των εκπαιδευτικών Φ.Α. για τη συχνότητα επιμόρφωσή τους	235
Πίνακας 92.	Άλλα αντικείμενα εκτός βιβλίου Φ.Α. που θα ήταν χρήσιμο να επιμορφωθούν οι εκπαιδευτικοί Φ.Α. (οι απαντήσεις είναι με σειρά προτεραιότητας σε τρία αντικείμενα	235
Πίνακας 93.	Άλλες πηγές που ο εκπαιδευτικός Φ.Α. βρίσκει ενδιαφέρουσες για να επιμορφωθεί	236
Πίνακας 94.	Αξιολόγηση της γενικής εικόνας του εκπαιδευτικού Φ.Α. για τις μεταβλητές – σκορ σε κάθε κατηγορία ερωτήσεων του βιβλίου του εκπαιδευτικού	240
Πίνακας 95.	Συσχετίσεις ανάμεσα στις μεταβλητές- Score που δείχνουν τη γενική εικόνα των εκπαιδευτικών Φ.Α. σε κάθε κατηγορία ερωτήσεων για την αξιολόγηση του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού (TBScore)	241
Πίνακας 96.	Διαφορές ως προς την επιμορφωτική δράση: αυτοεπιμόρφωση έναντι της ανάγκης καθοδήγησης των εκπαιδευτικών Φ.Α. για την αξιοποίηση άλλων πηγών	243

Πίνακας 97.	Διαφορές ως προς το φύλο και τις επιμορφωτικές δράσεις: συζήτηση καθημερινών προβλημάτων εκπαιδευτικών, παρακολούθησης δειγματικών διδασκαλιών με πρωτοβουλία του σχολικού συμβούλου Φ.Α. και αυτοεπιμόρφωσης	244
Πίνακας 98.	Διαφορές ως προς τις σπουδές των εκπαιδευτικών Φ.Α. και την επιμορφωτική δράση, συζήτηση καθημερινών προβλημάτων με πρωτοβουλία του σχολικού συμβούλου	245
Πίνακας 99.	Διαφορές ανάμεσα στις γεωγραφικές περιοχές του σχολείου και στην αξιολόγηση του περιεχομένου του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού (Score_TBprx)	247
Πίνακας 100.	Διαφορές ως προς την αξιολόγηση του περιεχομένου του βιβλίου Φ.Α. εκπαιδευτικού (Score_TBprx) με το φύλο των εκπαιδευτικών Φ.Α.	248
Πίνακας 101.	Διαφορές ως προς την αξιολόγηση του περιεχομένου του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού (TBScore_prx) και των σπουδών	250
Πίνακας 102.	Διαφορές ως προς την αξιολόγηση των στόχων του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού (TBScore_stx) και των σπουδών	250
Πίνακας 103.	Διαφορές ως προς την αξιολόγηση της δομής και οργάνωσης του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού (TBScore_dms) και των σπουδών τους	251
Πίνακας 104.	Διαφορές ως προς τις ώρες επιμόρφωσης σχετικά με το βιβλίο Φ.Α. και την εφαρμογή της φιλοσοφίας της δια βίου άσκησης και της ανάπτυξης της υπευθυνότητας (TBScore_dva) στη διδασκαλία τους	253
Πίνακας 105.	Συσχετίσεις μεταξύ των μεταβλητών – σκορ του ερωτηματολογίου των εκπαιδευτικών Φ.Α. και του ερωτηματολογίου των μαθητών/τριών	254

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΩΝ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1	Άδεια του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου Ηράκλειο	322
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2	Επιστολή που εστάλει στους Διευθυντές των δημοτικών σχολείων που είχαν επιλεγεί να πάρουν μέρος στην έρευνα	324
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3	Επιστολή που εστάλει στους γονείς των μαθητών που είχαν επιλεγεί να πάρουν μέρος στην έρευνα	325
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 4	Ερωτηματολόγιο για τους Εκπαιδευτικούς Φυσικής Αγωγής	326
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 5	Ερωτηματολόγιο για το μαθητή/τρια	336
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 6	Ερωτηματολόγιο για Σχολικούς Συμβούλους Φυσικής Αγωγής	339
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7	Κατάσταση 6/θέσιων και άνω Δημοτικών Σχολείων Ελλάδας ανά Περιφέρεια στα οποία πραγματοποιήθηκε η έρευνα	346

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

Α.Π.: Αναλυτικό Πρόγραμμα

Α.Π.Σ.: Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών

CD: Compact Disc

Δ.Ε.Π.Π.Σ.: Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών

Δ.Ο.Ε.: Διδασκαλική Ομοσπονδία Ελλάδος

Ε.Α.Σ.Α.: Εθνική Ακαδημία Σωματικής Αγωγής

Ε.Ε.ΔΙ.Π.: Ειδικό Εργαστηριακό Διδακτικό Προσωπικό

Φ.Α.: Φυσική Αγωγή

Ηο: Μηδενικές υποθέσεις

Ι.Ε.Π.: Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ι.Π.Ε.Μ.: Ινστιτούτο Παιδαγωγικών Ερευνών και Μελετών

ΚΕ.ΜΕ.ΤΕ. : Κέντρο Μελετών και Τεκμηρίωσης

Κ.Ε.Σ.Β.Ι.Δ.Ε.: Κέντρο Έρευνας Σχολικών Βιβλίων και Διαπολιτισμικής
Εκπαίδευσης

MSc: Master of Science

Μ.Τ.: Μέση Τιμή

Ο.Ε.Δ.Β: Οργανισμός Εκδόσεων Διδακτικών Βιβλίων.

Ο.ΕΠ.ΕΚ.: Οργανισμός Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών

Ο.Λ.Μ.Ε.: Ομοσπονδία Λειτουργών Μέσης Εκπαίδευσης

Π.Ι.: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο

Π.Ε.Κ.: Περιφερειακά Εκπαιδευτικά Κέντρα

Σ.Α.: Σωματική Αγωγή

SBScore_dms: Συνολική εικόνα των εκπαιδευτικών στην αξιολόγηση της δομής και οργάνωσης του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή

SBScore_efr: Συνολική εικόνα των εκπαιδευτικών στην αξιολόγηση της εφαρμογής του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή

SBScore_prs: Συνολική εικόνα των εκπαιδευτικών στην αξιολόγηση της παρουσίασης – εικονογράφησης του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή

SBScore_prx: Συνολική εικόνα των εκπαιδευτικών στην αξιολόγηση του περιεχομένου του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή

SBScore_stx: Συνολική εικόνα των εκπαιδευτικών στην αξιολόγηση των στόχων του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή

Σ.Ε.γΑ.Σ.: Σύνδεσμος Ελληνικών Αθλητικών Γυμναστικών Σωματείων

Σ.Ε.Γ.Α.Σ.: Σύνδεσμος Ελληνικών Γυμναστικών Αθλητικών Σωματείων

Σ.Ε.Λ.Μ.Ε.: Σχολή Επιμόρφωσης Λειτουργών Μέσης Εκπαίδευσης

StScore_dms: Συνολική εικόνα των μαθητών/τριών στην αξιολόγηση της δομής και της οργάνωσης του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή

StScore_dskl: Συνολική εικόνα των μαθητών/τριών για τις δυσκολίες συμμετοχής τους σε εξωσχολικές δραστηριότητες

StScore_pdg: Συνολική εικόνα των μαθητών/τριών στην αξιολόγηση της παιδαγωγικής καταλληλότητας και διδακτικής επάρκειας του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή

StScore_prs: Συνολική εικόνα των μαθητών/τριών στην αξιολόγηση της εικονογράφησης του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή

StScore_prx: Συνολική εικόνα των μαθητών/τριών στην αξιολόγηση του περιεχομένου του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή

T.A.: Τυπική Απόκλιση

TBScore_dms: Συνολική εικόνα των εκπαιδευτικών στην αξιολόγηση της δομής και οργάνωσης του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού

TBScore_dva: Συνολική εικόνα των εκπαιδευτικών στην εφαρμογή της φιλοσοφίας της δια βίου άσκησης και της ανάπτυξης της υπευθυνότητας των μαθητών

TBScore_efr: Συνολική εικόνα των εκπαιδευτικών στην αξιολόγηση της εφαρμογής του βιβλίου Φ.Α του εκπαιδευτικού σε σχέση με την υλικοτεχνική υποδομή

TBScore_mth: Συνολική εικόνα των εκπαιδευτικών στην αξιολόγηση της εφαρμογής των μεθόδων διδασκαλίας των αντικειμένων του βιβλίου Φ.Α του εκπαιδευτικού

TBScore_grx: Συνολική εικόνα των εκπαιδευτικών στην αξιολόγηση του περιεχομένου του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού

TBScore_stx: Συνολική εικόνα των εκπαιδευτικών στην αξιολόγηση των στόχων του βιβλίου Φ.Α του εκπαιδευτικού

Τ.Ε.Φ.Α.Α.: Τμήμα Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού

Τ.Π.Ε.: Τεχνολογία Πληροφοριών και Επικοινωνίας

ΥΠ.Ε.Π.Θ.: Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων

ΜΕΡΟΣ Ι

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η χάραξη των γενικών κατευθύνσεων της Εκπαίδευσης και η βελτίωση της ποιότητάς της, που προσφέρεται από τους σχετικούς φορείς, αποτελεί βασικό μέλημα των εκπαιδευτικών πολιτικών σε όλες τις χώρες. Λαμβάνοντας υπόψη, μάλιστα, τις εξελίξεις στο χώρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και την προώθηση πολιτικών διασφάλισης ποιότητας και πιστοποίησης της εκπαίδευσης, η αξιολόγηση της υπάρχουσας κατάστασης και η διατύπωση σαφών κριτηρίων αξιολόγησης και δεικτών ποιότητας ή αριστείας αποτελεί αναγκαιότητα, που λαμβάνουν σήμερα υπόψη τα κέντρα λήψεως αποφάσεων, αλλά και οι υπόλοιπες ενδιαφερόμενες ομάδες (εκπαιδευόμενοι, διδάσκοντες, στελέχη της εκπαίδευσης, τοπικές κοινωνίες, επαγγελματικοί κλάδοι, κλπ) (Ο.ΕΠ.ΕΚ., 2008). Έτσι ως απολύτως αναγκαία, κρίνεται η αξιολόγηση, βάσει συγκεκριμένων δεικτών ποιότητας, των τριών πολύ βασικών συστατικών της εκπαιδευτικής διεργασίας που αφορούν στο εκπαιδευτικό υλικό με τη μορφή, εκπαιδευτικού λογισμικού, οπτικοακουστικού υλικού και σχολικών εγχειριδίων (Ι.Π.Ε.Μ. – Δ.Ο.Ε., 2009).

Διεθνώς άλλα και στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια έχει επικρατήσει με το όρο σχολικά εγχειρίδια να περιγράφονται ουσιαστικά δύο ή και περισσότερα βιβλία: (α) το κυρίως σχολικό εγχειρίδιο, που χρησιμοποιείται κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας και για μελέτη από τους εκπαιδευόμενους, (β) το ξεχωριστό εγχειρίδιο με ασκήσεις και (γ) το βιβλίο του διδάσκοντα, το οποίο περιέχει χρήσιμες υποδείξεις, επιμέρους οδηγίες αλλά και συμπληρωματικό υλικό, (όπως επιπλέον πηγές, επιστημονικά κείμενα και αναλυτικότερη βιβλιογραφία), ώστε να εμπλουτίσει και να

υλοποιήσει αποτελεσματικότερα τη διδασκαλία (Ο.Ε.Π.ΕΚ., 2008). Συναντάται συχνά αντί του όρου σχολικό ή διδακτικό εγχειρίδιο ο όρος σχολικό ή διδακτικό βιβλίο, ο οποίος αντιστοιχεί σε ευρύτερη έννοια που περιλαμβάνει: (α) το σχολικό ή διδακτικό εγχειρίδιο, (β) το βιβλίο εργασίας του μαθητή, (γ) το βιβλίο του δασκάλου ή καθηγητή και (δ) το σχολικό ή διδακτικό βοήθημα, δηλαδή το μη εγκεκριμένο βιβλίο που χρησιμοποιεί συχνά ο μαθητής ή και ο εκπαιδευτικός (Ξωχέλλης, 2005).

Το σχολικό ή διδακτικό εγχειρίδιο αποτελεί ίσως το σπουδαιότερο από όλα τα διδακτικά μέσα, ιδιαίτερα στη χώρα μας, όπου η πρακτική του πολλαπλού εγχειριδίου, η δυνατότητα δηλαδή παράλληλης χρήσης και επιλογής μεταξύ περισσότερων του ενός σχολικών εγχειριδίων, δεν έχει υλοποιηθεί (Βρεττάκου, 1997). Ο ρόλος του εξακολουθεί να κυριαρχεί στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού υλικού ευρύτερα, όπως περιγράφεται στον τόμο προδιαγραφών εκπαιδευτικών βοηθητικών μέσων που έχει εκδοθεί από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (1999): *«Το σχολικό εγχειρίδιο δεν κατασκευάζει απλώς το μήνυμα, δηλαδή τη σχολική εκδοχή της επιστημονικής γνώσης, αλλά διαμορφώνει και το δέκτη, δηλαδή τον αναγνώστη – μαθητή, μέσω της σύνθεσης της εικονογράφησης και του κειμένου. Οι σελίδες του πρέπει να αντιμετωπίζονται ως ένα μήνυμα με κώδικα και περιεχόμενο και όχι απλώς ως ένα περιεχόμενο που περιγράφεται με ένα κώδικα».*

Σύμφωνα με τους Καψάλης & Χαραλάμπους (1995) το σχολικό εγχειρίδιο είναι ένα μέσο διδασκαλίας (ανάμεσα σε διάφορα άλλα), με μορφή βιβλίου (τα άλλα έχουν συνήθως άλλη μορφή), που χρησιμοποιείται από το μαθητή/τρια ενός σχολείου (κυρίως, αν και σε πολλές περιπτώσεις από εκπαιδευτικούς, γονείς κ.α.), αφού υποστεί επιτυχώς τη διαδικασία έγκρισης από το Υπουργείο Παιδείας. Είναι το κατ'εξοχήν μέσο διδασκαλίας και μάθησης, και αποτελεί ένα πολιτικό, πληροφοριακό και παιδαγωγικό μέσο και ταυτόχρονα είναι προϊόν και παράγοντας κοινωνικών

διαδικασιών (Μπονίδης & Χοντολίδου, 1998). Λαμβάνοντας υπόψη ότι η διδασκαλία και η μάθηση στην εκπαίδευση κυριαρχείται από προσεγγίσεις που στηρίζονται στα σχολικά βιβλία και αυτό ισχύει για όλα τα μαθήματα τόσο των θεωρητικών όσο και των θετικών επιστημών (Tobin, 1990), τα σχολικά βιβλία θεωρούνται το κυρίαρχο μέσο επίτευξης των σκοπών της εκπαίδευσης, η μορφή και η δομή των οποίων προσδιορίζει σημαντικά τις μορφές και τις μεθόδους διδασκαλίας (Μπονίδης, 2004; Φλουρής, 2005). Πάνω απ' όλα, όμως, διαμεσολαβούν ανάμεσα στην επιστήμη και στην σχολική πραγματικότητα, ανάμεσα στην ειδική επιστήμη και στην ειδική διδακτική, ανάμεσα στον εκπαιδευτικό και στο μαθητή, ανάμεσα στο σχολείο και στην κοινωνία (Καψάλης & Χαραλάμπους, 2008).

Ως αναμφίβολα δομικά στοιχεία της εκπαιδευτικής διαδικασίας, τα σχολικά εγχειρίδια χρησιμοποιούνται κατά τη διαδικασία της διδασκαλίας και της μάθησης τόσο ως άμεσες πηγές γνώσης όσο και ως βοηθήματα προκειμένου να γίνει η απαραίτητη επεξεργασία της διδακτέας ύλης στο σχολείο και στο σπίτι. Παράλληλα, μέσα στην τάξη εξασφαλίζουν την επικοινωνία και την ανάπτυξη διαπροσωπικών σχέσεων. Τόσο συμβολικά όσο και ουσιαστικά είναι από τα βασικά εργαλεία μάθησης μέσω των οποίων ο διδάσκοντας επιχειρεί να μεταδώσει γνώσεις και δεξιότητες. Το σχολικό εγχειρίδιο βρίσκεται διαχρονικά στο επίκεντρο των συζητήσεων σχετικά με το πόσο τελικά βοηθάει στην επιτυχή διεξαγωγή της διδακτικής πράξης. Αποτελεί ακόμη και σήμερα το κύριο διδακτικό υλικό μέσα από το οποίο διενεργείται η μάθηση, ως το πλέον σημαντικό μέσο διδασκαλίας διεθνώς (Μπονίδης, 2004). Είναι εργαλείο μάθησης και διδασκαλίας και καθορίζει αποφασιστικά κυρίως στην ελληνική εκπαιδευτική πραγματικότητα, το περιεχόμενο της σχολικής γνώσης, τις διδακτικές δραστηριότητες που αναπτύσσει ο εκπαιδευτικός και τις μαθησιακές δραστηριότητες που αναπτύσσουν οι μαθητές. Είναι παράλληλα

κοινωνό αγαθό κάθε οικογένειας που διαμορφώνει άποψη, διατυπώνει κρίσεις, εκδηλώνει ποικιλότητα το ενδιαφέρον και τις «θέσεις» του (Ι.Π.Ε.Μ. – Δ.Ο.Ε., 2009).

Το σχολικό βιβλίο, το κυριότερο ίσως μέσο διδασκαλίας, υλοποιεί σε σημαντικό βαθμό το περιεχόμενο του προγράμματος διδασκαλίας, έχει στενή σχέση με τους σκοπούς του μαθήματος, με τη μεθόδευση που υποβάλλει το ίδιο ή το Αναλυτικό Πρόγραμμα και συνκαθορίζει με αυτά τον τρόπο αξιολόγησης των μαθητών. Εάν τα σχολικά εγχειρίδια είναι σημαντικά, αυτό συμβαίνει όχι μόνον επειδή περιέχουν συγκεκριμένες πληροφορίες και γνώσεις, αλλά κυρίως, επειδή σ' αυτά εκφράζεται με τρόπο έμμεσο αλλά και ισχυρό, ένας ιδεολογικός προσανατολισμός που είναι επιθυμητός για τους μαθητές και τις μαθήτριες. Τα σχολικά βιβλία, καθώς το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα είναι συγκεντρωτικό και τα εγχειρίδια τα μοναδικά διδασκόμενα, συμμετέχουν σε μεγάλο βαθμό στη διαμόρφωση της «υποκειμενικότητας» των μαθητών, διαπλάθοντας το χαρακτήρα τους και δημιουργώντας, σε ορισμένες περιπτώσεις, μια ιδεατή πραγματικότητα, ενδεχομένως, πολύ διαφορετική από την πραγματικότητα που αντιλαμβάνεται και βιώνει ο κάθε μαθητής στην καθημερινή του ζωή. Παρόλα αυτά έχουμε ωστόσο απομακρυνθεί δια παντός από την εποχή που το σχολικό βιβλίο αποτελούσε τη μοναδική πηγή πληροφόρησης των μαθητών. Η γενίκευση της χρήσης της τεχνολογίας και η χρήση του διαδικτύου αλλάζουν δραστικά το ρόλο του βιβλίου ως μοναδικής πηγής πληροφόρησης (Ο.Ε.Π.Ε.Κ., 2008).

Όμως κεντρικός ρόλος του σχολικού εγχειριδίου στη διδασκαλία έχει καταδειχθεί και από διάφορες έρευνες με αντικείμενο τα σχολικά εγχειρίδια και τη χρήση τους στη σχολική τάξη. Σύμφωνα με τα συμπεράσματα προκύπτει ότι σε πολλές χώρες οι μαθητές εργάζονται με βάση το σχολικό εγχειρίδιο περίπου κατά το

60% του χρόνου διδασκαλίας (Mikk, 2000). Για τη διδασκαλία με σχολικά βιβλία ο διδακτικός χρόνος εκτιμάται ότι ανέρχεται στο 75-95% (Φλουρής, 1999). Παράλληλα το 90-95% του διδακτικού χρόνου αφιερώνεται από τους εκπαιδευτικούς στη χρήση διαφόρων ειδών διδακτικού υλικού ενώ ότι το 70% των δραστηριοτήτων γίνεται βάση του σχολικού βιβλίου (Καψάλης & Χαραλάμπους, 1995). Σύμφωνα με τον Πυργιωτάκη (2008), τα σχολικά εγχειρίδια έχουν μεγάλη σημασία και εφόσον καθορίζουν σε μεγάλο βαθμό τη σχολική εργασία, χρήζουν ιδιαίτερης μελέτης και προσοχής. Κατά συνέπεια το μεγαλύτερο μέρος όλων των δραστηριοτήτων της τάξης γίνεται με βάση το σχολικό εγχειρίδιο και άλλο διδακτικό υλικό (Καψάλης & Χαραλάμπους, 2008).

Η ανάπτυξη της ποιοτικής διάστασης στην εκπαιδευτική έρευνα έχει φέρει το θέμα της ανάλυσης των σχολικών βιβλίων στην επικαιρότητα, αφού ερευνητές ισχυρίζονται ότι συχνά τα βιβλία είναι πηγές παρανοήσεων για τους μαθητές (Haidar, 1997) και ουσιαστικά είναι ένα μέσο επικοινωνίας μεταξύ εκπαιδευτικού και μαθητή. Μια άλλη άποψη υποστηρίζει ότι τα σχολικά βιβλία στην καλύτερη εκδοχή τους, είναι μια συλλογή χαμένων ευκαιριών (Roseman, 2000). Αν και υπάρχουν εκπαιδευτικοί που απορρίπτουν την αξία των σχολικών βιβλίων, οι περισσότεροι τα θεωρούν «ευαγγέλιο», αλλά καμιά από αυτές τις θέσεις δεν μπορεί να υιοθετείται άκριτα. Υπάρχει ανάγκη οι εκπαιδευτικοί να εξοικειώνονται με τα θετικά και αρνητικά σημεία των βιβλίων και να τα χρησιμοποιούν στη διδασκαλία τους κριτικά και με συγκεκριμένο στόχο (Rogers, & Finlayson, 2004).

1.1. Σκοπός της έρευνας

Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν να αξιολογηθούν τα σχολικά βιβλία «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού» του εκπαιδευτικού και «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού» του μαθητή.

1.2. Στόχοι της έρευνας

1.2.1. Για το βιβλίο μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού»

Να αξιολογηθούν από τους εκπαιδευτικούς Φ.Α. και τους Σχολικούς Συμβούλους Φ.Α. οι παρακάτω παράμετροι:

1. Το περιεχόμενο του βιβλίου Φ.Α., μέσα από την αξιολόγηση των παραμέτρων: α) αισθητικής αρτιότητας, β) επιστημονικής εγκυρότητας, γ) παιδαγωγικής καταλληλότητας και διδακτικής επάρκειας, με το αν προάγει τη δημιουργική σκέψη, αν αξιοποιεί προηγούμενες εμπειρίες των μαθητών/τριών, αν ευνοεί τη διαθεματικότητα, αν η γλώσσα είναι κατανοητή για τους μαθητές/τριες, δ) ενδιαφέροντος περιεχομένου, ε) κάλυψης των αναγκών των μαθητών/τριών και στ) του βαθμού ανταπόκρισης του βιβλίου στο Α.Π.Σ., στην ανάπτυξη γνώσεων - δεξιοτήτων, στην ανταπόκρισή του στα ενδιαφέροντα των μαθητών/τριών, στην παρακίνηση για αναζήτηση πληροφοριών από το βιβλίο Φ.Α., στην προαγωγή της διαθεματικότητας και στη σαφήνεια των στόχων του.
2. Οι στόχοι του βιβλίου Φ.Α., μέσα από την αξιολόγηση των παραμέτρων: α) επίτευξης των στόχων που θέτονται από το βιβλίο για την απόκτηση σχετικών γνώσεων, την κατανόηση της «δια βίου άσκησης», την ανάπτυξη στάσεων και συμπεριφορών σχετικά με τους στόχους της Φ.Α. και την προσέγγιση απαλλαγής των κοινωνικών διακρίσεων, β)

δυνατότητας ευκαιριών αυτενέργειας των μαθητών/τριών, της προώθησης της κριτικής σκέψης των μαθητών/τριών, της σημασίας σε λέξεις κλειδιά για τη σωστή εκτέλεση της δεξιότητας καθώς και της συμβολής των ερωτήσεων στην εφαρμογή της διαθεματικότητας και γ) της χρήσης καρτών κριτηρίων και ελέγχου.

3. Η δομή και οργάνωση του βιβλίου Φ.Α., μέσα από την αξιολόγηση: α) του χρόνου που διατίθεται για το θεωρητικό μέρος του βιβλίου, β) της γλώσσας του βιβλίου, γ) της βιβλιοδεσίας του, δ) του βάρους του, ε) της σύνδεσης των βιβλίων μαθητή και εκπαιδευτικού, στ) της κάλυψης της ύλης κατά τον διδακτικό χρόνο και ζ) του πότε συνήθως διδάσκεται το βιβλίο.
4. Η παρουσίαση και εικονογράφηση του βιβλίου Φ.Α., μέσα από την αξιολόγηση: α) της λειτουργικότητας της εικονογράφησης, β) της ελκυστικότητάς της, γ) της διευκόλυνσης που παρέχει στη μάθηση, δ) της συμβολή της στην κατανόηση των κειμένων και ε) της σύνδεσής της με τα κείμενα του βιβλίου.
5. Η εφαρμογή των αντικειμένων του βιβλίου Φ.Α., μέσα από την αξιολόγηση από τους εκπαιδευτικούς: α) της παραπομπής του μαθητή από τον διδάσκοντα στο βιβλίο για θέματα που έχει εκφράσει ενδιαφέρον, β) της παραπομπής του για εργασία που του έχει ανατεθεί, γ) της πραγματοποίησης αθλητικών δράσεων στο σχολείο, δ) της ανάγκης για συμβουλές στους μαθητές/τριες και ε) της ανάπτυξης των δεξιοτήτων ζωής μέσα από τα ερωτηματολόγια και τα τεστ του βιβλίου.
6. Η επιμόρφωση αναφορικά με το βιβλίο Φ.Α., μέσα από την αξιολόγηση: α) του βαθμού ικανοποίησης των εκπαιδευτικών και σχολικών συμβούλων

από την ενημέρωση των φορέων, β) της ανάγκης για επιμόρφωση θεματικών περιοχών του βιβλίου και γ) της ανάγκης για επιμόρφωση σε αντικείμενα εκτός του βιβλίου.

Όπως επίσης να αξιολογηθούν και από τους ίδιους τους μαθητές/τριες των Ε' και ΣΤ' τάξεων οι παρακάτω παράμετροι:

7. Οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι μαθητές/τριες προκειμένου να συμμετάσχουν στις εξωσχολικές αθλητικές δραστηριότητες, μέσα από την αξιολόγηση: α) του ελεύθερου χρόνου τους, β) της επίδρασης των φίλων τους, γ) των επιπτώσεων της σωματικής άσκησης, δ) της ικανότητάς τους για σωματική άσκηση, ε) της σχέσης φυσικής κατάστασης και άσκησης στ) της κόπωσης που προκαλεί η άσκηση ζ) της σχέσης σωματικής άσκησης με τον πρωταθλητισμό
8. Το περιεχόμενο του βιβλίου Φ.Α., μέσα από την αξιολόγηση: α) της αισθητικής, β) στο αν φέρνουν το βιβλίο μαζί τους την ώρα του μαθήματος Φ.Α., γ) του ενδιαφέροντος των θεμάτων που εμπεριέχει και δ) της συμβολής του βιβλίου Φ.Α. στη μετάδοση της γνώσης.
9. Η παιδαγωγική καταλληλότητα και η διδακτική επάρκεια του βιβλίου, μέσα από την αξιολόγηση: α) της κατανόησης των κειμένων, β) της αναζήτησης ενημέρωσης από το βιβλίο, γ) της συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου για τις υγιεινές συνήθειες ζωής, δ) του συγκεκριμένου τεστ αξιολόγησης της φυσικής κατάστασης των μαθητών/τριών, ε) του συγκεκριμένου ερωτηματολογίου της αξιολόγησης των διατροφικών συνηθειών τους, στ) της δημιουργίας ατομικού προγράμματος άσκησης σύμφωνα με τον οδηγό του βιβλίου και ζ) του τεστ «είσαι υπεύθυνο άτομο».

10. Η δομή και η οργάνωση του βιβλίου Φ.Α., μέσα από την αξιολόγηση: α) της χρήσης του πίνακα περιεχομένων, β) των χαρακτηριστικών αναγνωσιμότητάς του (έντονα γράμματα, χρωματισμοί) και γ) του ρόλου της περίληψης στην καλύτερη κατανόηση των κειμένων.
11. Η παρουσίαση και εικονογράφηση, μέσα από την αξιολόγηση: α) του πρακτικού μεγέθους του βιβλίου, β) της συμμετοχής των εικόνων στην καλύτερη κατανόηση των κειμένων και γ) της ύπαρξης αρκετών εικόνων στο βιβλίο.

Επίσης να διερευνηθεί η γενική άποψη των μαθητών/τριών για το βιβλίο και η συμβολή του στην ανάπτυξη αθλητικής παιδείας μέσα από τα παρακάτω ερωτήματα:

1. Τι θεωρούν οι μαθητές/τριες πιο ενδιαφέρον μέσα στο βιβλίο Φ.Α. του μαθητή.
2. Τι δεν ήξεραν και έμαθαν από το βιβλίο Φ.Α. του μαθητή.
3. Αν το βιβλίο Φ.Α. έχει προτρέψει τους μαθητές/τριες να διαβάσουν άλλα βιβλία.
4. Αν τους έχει προτρέψει να παρακολουθήσουν εκπομπές με αθλητικό περιεχόμενο.
5. Αν θα ήθελαν να έχουν περισσότερη ενημέρωση για αθλητικά θέματα κι από πού.
6. Αν έχουν ζητήσει από τον εκπαιδευτικό Φ. Α. συμβουλές ή απαντήσεις σε θέματα που προέκυψαν από την ανάγνωση του βιβλίου.
7. Αν έχουν πραγματοποιήσει αθλητικές δράσεις στο σχολείο.
8. Αν έχουν ανατρέξει οι μαθητές/τριες για πληροφορίες στο βιβλίο.
9. Αν έχουν ξεφυλλίσει το βιβλίο στο σπίτι με φίλους ή με την οικογένεια.

1.2.2. Για το βιβλίο εκπαιδευτικού «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού»

Όσον αφορά στην αξιολόγηση του βιβλίου του εκπαιδευτικού «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού», από τους εκπαιδευτικούς Φ.Α. και τους Σχολικούς Συμβούλους, οι στόχοι της έρευνας αφορούσαν στην αξιολόγηση των παρακάτω παραμέτρων:

12. Το περιεχόμενο του βιβλίου, που προέκυψε από την αξιολόγηση: α) της αισθητικής αρτιότητας, β) της επιστημονικής εγκυρότητας, γ) της διδακτικής επάρκειας του βιβλίου, δ) της εφαρμογής της διαθεματικότητας.
13. Η δυνατότητα εφαρμογής του περιεχομένου σε σχέση με την υλικοτεχνική υποδομή του σχολείου όσον αφορά στις αθλοπαιδιές (καλαθοσφαίριση, πετοσφαίριση, ποδόσφαιρο, χειροσφαίριση), κλασικό αθλητισμό (άλματα, ρίψεις, δρόμοι), ενόργανη γυμναστική, παραδοσιακοί χοροί και συνολική εφαρμογή του βιβλίου καθώς και της δυνατότητας παροχής εναλλακτικών προσεγγίσεων στη Φ.Α.
14. Οι στόχοι του βιβλίου, μέσα από την αξιολόγηση: α) της επίτευξης της σύνδεσης της θεωρίας με την πράξη, β) της κάλυψης των αναγκών των μαθητών, γ) της επάρκειας στη διδασκαλία των κινητικών δεξιοτήτων, δ) της κάλυψης όλων των αντικειμένων που θα έπρεπε να διδάσκονται οι μαθητές, ε) της έμφασης στην κατανόηση των αθλοπαιδιών, στ) της έμφασης στη «δια βίου άσκηση», ζ) της υποστήριξης του εκπαιδευτικού Φ.Α. στην οργάνωση της διδασκαλίας του, η) της προτροπής του για άλλες πηγές πληροφόρησης, θ) της σαφήνειας των στόχων των ημερήσιων μαθημάτων, ι) της ενθάρρυνσης για ανάπτυξη πρωτοβουλίας του εκπαιδευτικού και ια) της σαφήνειας των στόχων και του σκοπού της Φ.Α.

15. Η δομή και οργάνωση του βιβλίου, μέσα από την αξιολόγηση: α) της γλώσσας του βιβλίου, β) της συμβολής του πίνακα περιεχομένων, γ) της βιβλιοδεσίας, δ) της σύνδεσής του με το βιβλίο του μαθητή και ε) της κάλυψης της ύλης κατά τον προβλεπόμενο διδακτικό χρόνο.
16. Οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν κατά την εφαρμογή του βιβλίου, μέσα από την αξιολόγηση: α) συγκεκριμένων παραγόντων που πιστεύουν ότι δυσχεραίνουν την εφαρμογή του (ελλιπής επιμόρφωση εκπαιδευτικών, έλλειψη ενδιαφέροντος, ανεπαρκής ενημέρωση, ανεπαρκής υλικοτεχνική υποδομή, ελλιπής χρηματοδότηση) και β) της αναφοράς συγκεκριμένων δυσκολιών στην εφαρμογή του.
17. Η εφαρμογή των αντικειμένων του βιβλίου, μέσα από την αξιολόγηση: α) της εφαρμογής των διάφορων μεθόδων διδασκαλίας (παραγγέλματος, αμοιβαίας, αυτοελέγχου, καθοδηγούμενης ανακάλυψης), β) της ανάπτυξης της «δια βίου άσκησης» για την υγεία σύμφωνα με τις δραστηριότητες του βιβλίου Φ.Α. και ανάπτυξης της υπευθυνότητας του μαθητή μέσα από ηθικά διλήμματα, ανάθεση ρόλων κ.α., γ) της δημιουργίας ομάδων δραστηριοτήτων, δ) της διοργάνωσης αγωνιστικών συναντήσεων, ε) της διοργάνωσης τελικού αθλητικού γεγονότος, στ) της χρήσης των φύλλων κριτηρίων του βιβλίου Φ.Α. για αξιολόγηση, ζ) της σύνθεσης νέων φύλλων κριτηρίων για εκμάθηση ή αξιολόγηση δεξιοτήτων, η) της χρήσης του πίνακα μηνιαίας καταγραφής μαθημάτων, θ) της συμπλήρωσης του συγκεντρωτικού πίνακα τριμήνου και έτους, ι) της διατήρησης αρχείου και ια) του ρόλου του βιβλίου σε όλα τα παραπάνω.
18. Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών Φ.Α. και των σχολικών συμβούλων, μέσα από την αξιολόγηση: α) συγκεκριμένων επιμορφωτικών

δραστηριοτήτων (εισήγηση από επιμορφωτή, συζήτηση προβλημάτων, παρακολούθηση δειγματικών διδασκαλιών, συνεργασία μεταξύ εκπαιδευτικών, σχεδιασμό ατομικών εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων, συνδυασμό επιμορφωτικών δραστηριοτήτων, αυτοεπιμόρφωση, κ.α., β) του βαθμού ικανοποίησης από την μέχρι τώρα ενημέρωση από τους φορείς, (Υπουργείο Παιδείας, Π.Ι., συγγραφείς βιβλίου, σχολικούς συμβούλους, επιστημονικές ενώσεις), γ) της ανάγκης για περαιτέρω επιμόρφωση με αναφορά σε συγκεκριμένες θεματικές ενότητες του βιβλίου (αθλοπαιδιές, κλασικός αθλητισμός, ενόργανη γυμναστική, παραδοσιακούς χορούς, μουσικοκινητική αγωγή), δ) του είδους της επιμόρφωσης (προαιρετική, υποχρεωτική), ε) της επισήμανσης συγκεκριμένων θεμάτων εκτός βιβλίου για επιμόρφωση και στ) της ανάγκης για καθοδήγηση του εκπαιδευτικού.

19. Το διοικητικό πλαίσιο, μέσα από την αξιολόγηση: α) της ανάγκης παρέμβασης του σχολικού συμβούλου για τη διασφάλιση της εφαρμογής του βιβλίου Φ.Α. και β) του βαθμού παρέμβασής του στην εφαρμογή του βιβλίου (μόνο για τους σχολικούς συμβούλους).

1.3. Μηδενικές – ερευνητικές υποθέσεις (H₀)

Για τους εκπαιδευτικούς Φ.Α. και Σχολικούς Συμβούλους, η σύγκριση των παραπάνω παραμέτρων έγινε ως προς τις ανεξάρτητες μεταβλητές: α) γεωγραφική περιοχή σχολείου, β) ηλικία, γ) φύλο, δ) σπουδές, ε) χρόνια υπηρεσίας και στ) σχετική επιμόρφωση.

Για τους μαθητές/τριες η σύγκριση έγινε με τις ανεξάρτητες μεταβλητές: α) γεωγραφική περιοχή σχολείου, β) φύλο, γ) τάξη και δ) συμμετοχή των μαθητών/τριών σε εξωσχολικές αθλητικές δραστηριότητες.

1.3.1. Μηδενικές - ερευνητικές υποθέσεις για το βιβλίο μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού»

Όσον αφορά στην αξιολόγηση από τους εκπαιδευτικούς Φ.Α.

H₁: Δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά στις απαντήσεις των εκπαιδευτικών Φ.Α. ως προς τη γεωγραφική περιοχή του σχολείου για τις παραμέτρους αξιολόγησης του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης.

H₂: Δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά στις απαντήσεις των εκπαιδευτικών Φ.Α. ως προς το φύλο για τις παραμέτρους αξιολόγησης του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης.

H₃: Δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά στις απαντήσεις των εκπαιδευτικών Φ.Α. ως προς την ηλικία για τις παραμέτρους αξιολόγησης του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης.

H₄: Δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά στις απαντήσεις των εκπαιδευτικών Φ.Α. ως προς τις σπουδές (βασικό πτυχίο, δεύτερο πτυχίο, μεταπτυχιακό, διδακτορικό) για τις παραμέτρους αξιολόγησης του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης.

H₅: Δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά στις απαντήσεις των εκπαιδευτικών Φ.Α. ως προς τα χρόνια προϋπηρεσίας τους για τις παραμέτρους αξιολόγησης του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης.

H₆: Δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά στις απαντήσεις των εκπαιδευτικών Φ.Α. ως προς τη σχετική επιμόρφωση που έχουν δεχτεί για τις παραμέτρους αξιολόγησης του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης.

Όσον αφορά στην αξιολόγηση από τους μαθητές/τριες

H₇: Δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά στις απαντήσεις των μαθητών/τριών ως προς τη γεωγραφική περιοχή του σχολείου για τις παραμέτρους αξιολόγησης του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης.

H₈: Δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά στις απαντήσεις των μαθητών/τριών ως προς το φύλο για τις παραμέτρους αξιολόγησης του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης.

H₉: Δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά στις απαντήσεις των μαθητών/τριών ως προς την τάξη φοίτησης για τις παραμέτρους αξιολόγησης του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης.

H₁₀: Δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά στις απαντήσεις των μαθητών/τριών ως προς τη συμμετοχή των μαθητών/τριών σε εξωσχολικές αθλητικές δραστηριότητες για τις παραμέτρους αξιολόγησης του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης.

1.3.2. Μηδενικές - ερευνητικές υποθέσεις για το βιβλίο εκπαιδευτικού «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού»

Όσον αφορά στην αξιολόγηση από τους εκπαιδευτικούς Φ.Α.

H₁₁: Δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά στις απαντήσεις των εκπαιδευτικών Φ.Α. ως προς τη γεωγραφική περιοχή του σχολείου για τις παραμέτρους αξιολόγησης του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης.

H₁₂: Δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά στις απαντήσεις των εκπαιδευτικών Φ.Α. ως προς το φύλο για τις παραμέτρους αξιολόγησης του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης.

H₁₃: Δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά στις απαντήσεις των εκπαιδευτικών Φ.Α. ως προς την ηλικία για τις παραμέτρους αξιολόγησης του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης.

H₁₄: Δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά στις απαντήσεις των εκπαιδευτικών Φ.Α. ως προς τις σπουδές (βασικό πτυχίο, δεύτερο πτυχίο, μεταπτυχιακό, διδακτορικό) για τις παραμέτρους αξιολόγησης του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης.

H₁₅: Δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά στις απαντήσεις των εκπαιδευτικών Φ.Α. ως προς τα χρόνια προϋπηρεσίας τους για τις παραμέτρους αξιολόγησης του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης.

H₁₆: Δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά στις απαντήσεις των εκπαιδευτικών Φ.Α. ως προς τη σχετική επιμόρφωση που έχουν δεχτεί για τις παραμέτρους αξιολόγησης του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης.

1.3.3. Όσον αφορά στην αξιολόγηση από τους σχολικούς συμβούλους Φ.Α.

Για τη διερεύνηση της αξιολόγησης των βιβλίων Φ.Α. τόσο του μαθητή όσο και του εκπαιδευτικού από τους σχολικούς συμβούλους κρίθηκε σκόπιμο να μην υπάρξουν μηδενικές - ερευνητικές υποθέσεις λόγω του μικρού δείγματος, καθώς η οποιαδήποτε ανάλυση θα οδηγούσε σε μη αξιόπιστα αποτελέσματα.

1.4. Σημαντικότητα της έρευνας

Δεδομένου ότι η ελληνική έρευνα σχολικών βιβλίων έχει ασχοληθεί κυρίως με το περιεχόμενο των βιβλίων θεωρητικών μαθημάτων και έχει παραμελήσει άλλα βιβλία καθώς και τις επιμέρους διαστάσεις του περιεχομένου των βιβλίων, προκύπτει ότι η έρευνα των σχολικών βιβλίων στην Ελλάδα διανύει την προδρομική φάση της, παρά τη σημαντική παραγωγή των τελευταίων χρόνων (Μπονίδης 2004). Μέχρι τώρα έχουν αξιολογηθεί μόνο τα σχολικά βιβλία, Γλώσσα, Μαθηματικά, Μελέτη Περιβάλλοντος, Ιστορία, Φυσική και Γεωγραφία, από το Ινστιτούτο Παιδαγωγικών Ερευνών και Μελετών (Ι.Π.Ε.Μ.) του Υπουργείου Παιδείας (Ι.Π.Ε.Μ. – Δ.Ο.Ε., 2009). Για την αξιολόγηση των βιβλίων Φ.Α. η οποιαδήποτε έρευνα είναι σχεδόν ανύπαρκτη.

Λαμβάνοντας υπόψη την έλλειψη σχετικών ερευνών στη χώρα μας και την εισαγωγή των νέων διδακτικών πακέτων θεωρείται αναγκαία πέραν της κριτικής αξιολόγησης των σχολικών βιβλίων, η διερεύνηση της χρήσης τους μέσα στις σχολικές τάξεις και η σχέση της με την παιδαγωγική γνώση και τη διδακτική εμπειρία των εκπαιδευτικών (Σοφού, Κατσαντώνη, & Ταβουλάρη, 2010).

Η σημαντικότητα της παρούσας έρευνας έγκειται στο γεγονός ότι αξιολογείται για πρώτη φορά σχολικό εγχειρίδιο Δημοτικού που αφορά στο μάθημα της Φ.Α.

Συγκεκριμένα αξιολογούνται τα εν χρήσει σχολικά βιβλία Φ.Α. των Ε΄ και ΣΤ΄ τάξεων του Δημοτικού, για τον μαθητή/τρια και για τον εκπαιδευτικό με τίτλο «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού». Τα αξιολογούμενα βιβλία αποτελούν μέρος του διδακτικού πακέτου Φ.Α. του Δημοτικού που απαρτίζονται από το βιβλίο του εκπαιδευτικού και το αντίστοιχο του μαθητή/τριας. Εισήχθησαν στα σχολεία της χώρας τη σχολική χρονιά 2007-2008 και εκδίδονται χωρίς αλλαγές έως σήμερα.

Αφετηρία για τη συγγραφή τους υπήρξε η δημοσίευση των νέων Α.Π.Σ. και Δ.Ε.Π.Π.Σ. Φ.Α. για το Δημοτικό. Η παρούσα έρευνα αποσκοπεί σε μια περιεκτική εμπειρική τεκμηρίωση του τρόπου με τον οποίο οι εκπαιδευτικοί θεωρούν τη σχέση τους με τα συγκεκριμένα βιβλία.

Με δεδομένο ότι ο ρόλος του εκπαιδευτικού είναι και παραμένει καίριος σε ό,τι αφορά την αξιοποίηση του σχολικού βιβλίου, η αξιολόγηση από πλευράς του έχει βαρύνουσα σημασία. Ο εκπαιδευτικός έχει το προνόμιο και το καθήκον να λειτουργήσει ως το πρόσωπο που θα διευκολύνει και θα συντονίζει τη διαδικασία πρόσδεσης του μαθητή με το βιβλίο, αναδεικνύοντας την ομορφιά και την αλήθεια του περιεχομένου του, ασκώντας τον στην υπομονή και τη σιωπή της ανάγνωσης, εκμεταλλεζόμενος με τέχνη τον πολύτιμο χρόνο αλλά και την αναπόφευκτη πλήξη που η άσκηση της μελέτης συχνά περικλείει.

Η άποψη του εκπαιδευτικού για τα σχολικά βιβλία έχει μείζονα σημασία στην αναβάθμιση της ποιότητας της εκπαιδευτικής διαδικασίας και μέσα από την παρούσα έρευνα εκτιμάται ότι:

- Θα βελτιωθούν οι γνώσεις των εκπαιδευτικών Φ.Α.
- Θα αποτυπωθεί η υπάρχουσα κατάσταση όσον αφορά στο ρόλο του βιβλίου Φ.Α.
- Θα αναδειχθούν τυχόν αδυναμίες στη διδασκαλία της Φ.Α.
- Θα προκύψουν πιο στοχευμένες δράσεις για την καλύτερη δυνατή διδασκαλία της Φ.Α.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΤΗΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ

2.1. Ιστορική αναδρομή ανάλυσης σχολικών βιβλίων

Όσον αφορά στην ιστορία ανάλυσης του σχολικού εγχειριδίου, διακρίνονται δύο μεγάλες περιόδους. Η πρώτη διαρκεί από τον 16^ο μέχρι τον 19^ο αιώνα και συμπίπτει με την ευρεία διάδοση του τυπωμένου βιβλίου. Η δεύτερη συνεχίζεται μέχρι τα τέλη του 20^{ου} αιώνα και συμπίπτει με την καθιέρωση και την επέκταση του θεσμού της υποχρεωτικής εκπαίδευσης, οπότε το σχολικό εγχειρίδιο γίνεται το βασικό όργανο εφαρμογής του Αναλυτικού Προγράμματος και στήριξης της διδασκαλίας (Westbury, 1990). Από τα τέλη του 20^{ου} αιώνα διανύουμε και μια τρίτη περίοδο, κατά την οποία το σχολικό εγχειρίδιο έχει να αντιμετωπίσει την πρόκληση πολλών και διαφόρων μέσων μαζικής επικοινωνίας καθώς και άλλων μέσων της εκπαιδευτικής τεχνολογίας και της μικροηλεκτρονικής (Καψάλης, & Χαραλάμπους, 2008).

Οι έως σήμερα έρευνες σχετικές με τα σχολικά εγχειρίδια διεθνώς με βάση τη θεματολογία τους διακρίνονται σε τρεις κατηγορίες:

1. Στις έρευνες του περιεχομένου των βιβλίων από την οπτική της Παιδαγωγικής της Ειρήνης προκειμένου να εντοπιστούν προκαταλήψεις, στερεότυπα, εικόνα του εχθρού ώστε να προταθεί η αναθεώρηση των εγχειριδίων για την αποτελεσματικότερη συνεργασία των εμπλεκόμενων λαών.

2. Στις έρευνες ιδεολογικής ανάλυσης περιεχομένου διερευνώντας τη θέση και τη σημασία των θεσμών, αξιών, προτύπων για την εξελικτική πορεία της κοινωνίας και
3. Στις έρευνες από επιστημονική και παιδαγωγική σκοπιά ώστε να ελεγχθεί η καταλληλότητά τους για τη διδασκαλία (Καψάλης, & Χαραλάμπους, 1995).

Το θέμα της ανάλυσης των σχολικών βιβλίων απασχολεί ενεργά την επιστημονική κοινότητα από το τέλος του 19^{ου} αιώνα. Πιο συγκεκριμένα το 1919 δημιουργήθηκε η «Ένωση του Βορρά», στην οποία μετείχαν, η Δανία η Νορβηγία, η Σουηδία, η Φιλανδία και η Ισλανδία. Τα συμβαλλόμενα μέρη είχαν αναπτύξει τεχνικές συγκριτικής μελέτης των εγχειριδίων οι οποίες αποτέλεσαν παράδειγμα για μεταγενέστερες σχετικές εργασίες (Ο.ΕΠ.ΕΚ., 2008). Από το 1920, τα Ηνωμένα Έθνη ενδιαφέρθηκαν για τη συγκριτική έρευνα των σχολικών βιβλίων στις διάφορες χώρες και η προσπάθεια συνεχίστηκε μετά τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο από την Unesco με διάφορες διμερείς μελέτες σχολικών βιβλίων, κυρίως της ιστορίας που αργότερα έγιναν πολυμερείς ερευνητικές προσπάθειες (Pingel, 1999). Τα σχολικά εγχειρίδια απασχόλησαν το 1928 τη Διεθνή Ένωση Εκπαιδευτικών Συλλόγων. Τα κράτη βγαίνοντας καταπονημένα από τον πόλεμο, ενστερνίζονται την αρχή ότι «Οι πόλεμοι αρχίζουν στα μυαλά των ανθρώπων και αν θέλει κάποιος να εμποδίσει τους πολέμους πρέπει να αλλάξει τα μυαλά των ανθρώπων». Η αρχή αυτή διατυπώθηκε το 1945 στην ιδρυτική πράξη της UNESCO όπου υπερτονίζεται η σημασία της εκπαίδευσης και της αγωγής για ειρήνη στον κόσμο. Στην πρώτη Γενική Διάσκεψη το 1946 στο Παρίσι επιχειρείται ο σχεδιασμός μιας εκπαίδευσης με στόχο τη διεθνή κατανόηση και κύριο εργαλείο τα σχολικά εγχειρίδια, τα οποία όφειλαν να υπηρετήσουν τις διεθνείς προσπάθειες για κατανόηση των λαών (Quillen, 1948).

Πρόθεση της Unesco ήταν να αντιμετωπίσει το πρόβλημα της παρουσίασης της ιστορίας στα βιβλία σε τρία μέτωπα, να απαλείψει τις αναλήθειες, να αντικαταστήσει τη στενή εθνική ιστορία με μια γενικότερη ανθρωπιστική άποψη και να συντάξει την «ιδανική «ιστορία». Στο πλαίσιο αυτό ακολούθησαν έρευνες, ημερίδες, σεμινάρια, συμπόσια διεθνή συνέδρια με στόχο την προώθηση διακυβερνητικών συμφωνιών και έρευνας σε θέματα διεθνούς ενδιαφέροντος (Luntinen, 1988).

Το 1949 η Unesco προχώρησε στην κατασκευή ενός υποδειγματικού σχεδίου για την ανάλυση και βελτίωση των σχολικών βιβλίων στο πνεύμα μιας διεθνούς κατανόησης, που ήταν το επιστέγασμα της έρευνας που πραγματοποιήθηκε από ερευνητές κρατών – μελών της Unesco κυρίως των χωρών της «Ένωσης του Βορρά» για τη διαχείριση των σχολικών εγχειριδίων και αφορούσε: την ακρίβεια, τη δικαιοσύνη, την αξία, την περιεκτικότητα και ισορροπία, την παγκόσμια αντίληψη, τη διεθνή συνεργασία (Unesco 1949, απόδοση Κωνσταντινίδου, 2000). Το 1951 παρόλο που το κεντρικό συμβούλιο του Οργανισμού κάλεσε τα κράτη – μέλη να αναλάβουν ή να συνεχίσουν την αναθεώρηση των βιβλίων τους σύμφωνα με αυτήν την κοινή προσέγγιση, δεν κατέστη δυνατόν να υπάρξει συγκεκριμένη σύσταση ή διατύπωση η οποία θα ήταν κοινώς αποδεκτή (Luntinen, 1988). Το 1953 μετά την απόφαση του Γενικού Συμβουλίου της Unesco για περικοπή των κονδυλίων που προορίζονταν για την αναθεώρηση των βιβλίων, ταρακούνησε τα κράτη – μέλη, που συνειδητοποίησαν ότι ήταν δύσκολο να παραχωρηθεί η έκδοση ή ο έλεγχος των εθνικών βιβλίων σε έναν δια-κρατικό οργανισμό δεδομένων των αντιθέσεων σε ιδεολογικό, πολιτικό και οικονομικό επίπεδο. Έτσι η Unesco περιορίστηκε στη διατύπωση συστάσεων ή συνεργασία με άλλους φορείς, συνεχίζοντας να ενθαρρύνει και να προωθεί την έρευνα του σχολικού εγχειριδίου και ιδιαίτερα των εγχειριδίων ιστορίας ώστε να μην

περιέχονται σε αυτά στοιχεία που μπορούν να δημιουργήσουν την καλλιέργεια προκαταλήψεων και ρατσισμού.

Το 1965 ψηφίστηκαν από το ευρωπαϊκό κοινοβούλιο δυο προτάσεις για διεθνή προοπτική στις ερευνητικές πρακτικές. Η πρώτη αφορούσε το «κέντρο πληροφοριών και πηγών για τη γεωγραφία της Ολλανδίας» και η δεύτερη το «κέντρο σχολικού βιβλίου του ευρωπαϊκού κοινοβουλίου» (Μπονίδης, & Χοντολίδου, 1998). Από το 1974 γίνεται στροφή προς το διδακτικό υλικό προωθώντας τη σχετική έρευνα στοχεύοντας στην αναθεώρηση των βιβλίων της ιστορίας και της γεωγραφίας, σύμφωνα με την ιδέα της Παιδαγωγικής της Ειρήνης. Έτσι από τη δεκαετία του 1980 η Unesco, παρακολουθώντας τις εξελίξεις στο χώρο της παιδαγωγικής εξετάζει σε σχετικές συστάσεις της το σχολικό βιβλίο σε σχέση με το πρόγραμμα διδασκαλίας, τα υπόλοιπα μέσα διδασκαλίας, τη διδακτική διαδικασία, τον εκπαιδευτικό και το μαθητή και διευρύνει το πεδίο της έρευνάς της στο πλαίσιο μιας εκπαίδευσης για την ειρήνη και γενικότερα ενός παγκόσμιου πολιτισμού ειρήνης (Μπονίδης, 2004). Το 1983 το Συμβούλιο της Ευρώπης αποφάσισε τη σύσταση μιας επιτροπής σχολικών βιβλίων με έργο: (α) τη συλλογή πληροφοριών και ερευνητικών δεδομένων για τα σχολικά βιβλία και γενικότερα για το εκπαιδευτικό υλικό σύμφωνα με την ευρωπαϊκή διάσταση της εκπαίδευσης και (β) την εξέταση της δυνατότητας τα βιβλία που έχουν θέμα τους την ιστορία, τη λογοτεχνία, τις ανθρωπιστικές σπουδές κ.α., και να απαλλαγούν από τις εθνικές προκαταλήψεις ώστε να συμβάλλουν έτσι στη βελτίωση της γνώσης (Mickel, 1993).

Έκτοτε η έρευνα των σχολικών βιβλίων αποτέλεσε αντικείμενο έρευνας διεθνώς κυρίως στην ευρωπαϊκή και αμερικανική ήπειρο και έχει εξεταστεί από διαφορετική σκοπιά από τα διάφορα ερευνητικά ιδρύματα. Συγκεκριμένα στην Αυστραλία στον τομέα της έρευνας σχολικών βιβλίων δραστηριοποιείται η Μονάδα

Έρευνας Διδακτικού Υλικού και Σχολικών Βιβλίων υπό την αιγίδα του πανεπιστημίου του Σύδνεϋ. Στα ασιατικά κράτη την τελευταία εικοσαετία έχει δραστηριοποιηθεί στην Ιαπωνία το Ιαπωνικό Κέντρο Έρευνας Σχολικών Βιβλίων που λειτουργεί στο Τόκιο (Johnsen, 1993). Στην Ινδία με το σχολικό βιβλίο ασχολείται το Εθνικό Συμβούλιο Εκπαιδευτικής Έρευνας και Κατάρτιση, ενώ στην Κορέα το Ινστιτούτο Κορεατικής Εκπαιδευτικής Ανάπτυξης (Pingel, 1999).

Στις Η.Π.Α. το σχολικό βιβλίο αποτελεί αντικείμενο έρευνας από τη δεκαετία του 1970 με σημαντικό αριθμό ερευνητικών κέντρων αλλά και μεμονωμένων ερευνητών σε μεταπτυχιακές ή διδακτορικές εργασίες με έμφαση στη σχέση του σχολικού βιβλίου και της ιδεολογίας. Τα σημαντικότερα ιδρύματα είναι, το Ινστιτούτο Ανταλλαγής Πληροφοριών για τα Εκπαιδευτικά Μέσα, το Κέντρο Έρευνας Σχολικών Βιβλίων του πανεπιστημίου Harvard, το Αμερικανικό Συμβούλιο για τα Σχολικά Βιβλία με πλήθος δημοσιεύσεων σχετικών με την αξιολόγηση των σχολικών βιβλίων. Στα ευρωπαϊκά κράτη, στην Αυστρία σχετική δραστηριότητα αναπτύσσει το Ινστιτούτο για την Έρευνα των Σχολικών Βιβλίων και Προαγωγή της Μάθησης με σημαντικά ερευνητικά δεδομένα τόσο σε μεθοδολογικά ζητήματα της έρευνας των σχολικών βιβλίων όσο και ανάλυσης περιεχομένου, ζητήματα διδακτικής αλλά και αναγνωσιμότητας και κατανόησης αυτών. Στην Βρετανία η σχετική έρευνα είναι επίσης ανεπτυγμένη ενώ στη Γαλλία το Εθνικό Ινστιτούτο για την Παιδαγωγική Έρευνα θεωρείται πρότυπο διεθνώς. Στη Γερμανία η έρευνα σχολικών βιβλίων γνώρισε ιδιαίτερη ανάπτυξη από το Ινστιτούτο Georg Eckert, με σημαντική δραστηριότητα και από το Ινστιτούτο Σχολικών Βιβλίων της σχολής του Dulsburg ενώ τα τελευταία χρόνια έντονη δράση αναπτύσσει η ομάδα του Πανεπιστημίου του Bielefeld (Μπονίδης, 2004).

Στην Ελλάδα οι πρώτες συστηματικές έρευνες του περιεχομένου των σχολικών βιβλίων διεξήχθησαν στα τέλη της δεκαετίας του 1970, με την έρευνα της ιδεολογίας των Αναγνωστικών του Δημοτικού Σχολείου (Φραγκιουδάκη, 1979) και την παρουσίαση των γειτονικών εθνών υπό το πρίσμα της Παιδαγωγικής της Ειρήνης, στα βιβλία Ιστορίας του Γυμνασίου (Αχλīs, 1983). Η ουσιαστική σχετική ερευνητική δραστηριότητα ξεκίνησε τη δεκαετία του 1980, όπου σημειώνεται η δημοσίευση των πρώτων μελετών, η πλειονότητα των οποίων ήταν προϊόν ατομικής προσπάθειας με ασαφή σκοποθεσία και αδιευκρίνιστη μεθοδολογία. Η έξαρση ενός ιδιαίτερα διεκδικητικού φεμινιστικού κινήματος σε συνδυασμό με το κλίμα πολιτικής σταθερότητας και επιστημονικής ελευθερίας που χαρακτηρίζει την εποχή αυτή, στρέφει το ενδιαφέρον των ερευνητών στην κριτική μελέτη και έρευνα της κοινωνικοποιητικής λειτουργίας των σχολικών βιβλίων ακόμα και σε ανεξερεύνητα μέχρι τότε εθνικά πεδία όπως αυτά των προκαταλήψεων για γειτονικούς λαούς υπό το πρίσμα της Παιδαγωγικής της Ειρήνης. Στο πλαίσιο αυτό ερευνώνται κυρίως βιβλία Ιστορίας, Πολιτικής Αγωγής και Αναγνωστικά (Καψάλης, & Χαραλάμπους, 2008). Καθοριστική προς αυτή την κατεύθυνση θεωρείται η ίδρυση της Ομάδας Γυναικείων Σπουδών το 1983 στο Α.Π.Θ. από διεπιστημονική ομάδα γυναικών, εργαζομένων στο πανεπιστήμιο, η οποία προετοιμάζοντας σχετικά τον επιστημονικό χώρο, ώθησε τις προσπάθειες των ερευνητριών της στην εκπόνηση εργασιών προσανατολισμένων κυρίως σε ζητήματα φύλου. Η σύσταση δύο ερευνητικών μονάδων, του Ινστιτούτου Εκπαίδευσης για την Ειρήνη της Φιλοσοφικής Σχολής του Α.Π.Θ. το 1986 και του Κέντρου Έρευνας Σχολικών Βιβλίων και Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης (Κ.Ε.Σ.Β.Ι.Δ.Ε) - πρώην Μονάδας Έρευνας Σχολικού Βιβλίου- το 1992, συνέβαλαν ουσιαστικά στην ώθηση της έρευνας, σύμφωνα με τις θεωρητικές βάσεις και τη μεθοδολογική πλαισίωση του σχετικού σύγχρονου ερευνητικού πεδίου (Ξωχέλλης,

2005). Στο πλαίσιο του πρώτου, οι συνεργαζόμενοι ερευνητές, χρησιμοποιώντας κυρίως την περιγραφική και ερμηνευτική μέθοδο, επικεντρώθηκαν σε έρευνες ελληνικών σχολικών βιβλίων με γνώμονα την Εκπαίδευση για την Ειρήνη και τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, τα αποτελέσματα των οποίων παρουσιάστηκαν σε συνέδρια και συμπεριλήφθηκαν σε πρακτικά (Μπονίδης, 1997).

Στη δεκαετία αυτή η Ελλάδα συμμετείχε σε επίσημες, σε πολιτικο–διακρατικό επίπεδο, διμερείς ή πολυμερείς διαβαλκανικές συναντήσεις εμπειρογνομόνων με στόχο την ανάπτυξη και υιοθέτηση ενός κοινού άξονα για τη βελτίωση των σχολικών βιβλίων των βαλκανικών κρατών. Υπό το πρίσμα της Παιδαγωγικής της Ειρήνης, επίσης, οι ερευνητές του Κ.Ε.Σ.Β.Ι.Δ.Ε. διεξήγαγαν οριζόντιες και κάθετες έρευνες για τα σχολικά βιβλία πέντε βαλκανικών κρατών με σκοπό την ανάδειξη εθνικών προκαταλήψεων και στερεοτύπων συμβάλλοντας στη διαφώτιση της ελληνικής κοινωνίας αναφορικά με την προθετικότητα των βιβλίων αυτών, το ρόλο τους ως διπλωματικά-πολιτικά μέσα και το ρόλο του «άλλου» ως παράγοντα για τον καθορισμό του «εαυτού». Διεξάγονται τρεις κατά χρονολογική σειρά συναντήσεις εμπειρογνομόνων κατά το πρότυπο των εργασιών του Ινστιτούτου G. Eckert: το 1986 στην Κωνσταντινούπολη, το 1988 στην Πάτρα και το 1990 στην Αθήνα με θέματα που αφορούν τα σχολικά βιβλία των βαλκανικών κρατών και τις θεμελιώδεις αρχές στις οποίες θα έπρεπε να στηρίζεται η συγγραφή τους (Μπονίδης, 2004).

Ο ρόλος του Κ.Ε.Σ.Β.Ι.Δ.Ε. υπήρξε καθοριστικός ως προς την συγκρότηση ενός θεωρητικού και μεθοδολογικού υπόβαθρου στην ελληνική έρευνα σχολικών βιβλίων και στην ενεργοποίηση νέων επιστημόνων στο χώρο που συμβάλλουν στην ποσοτική και ποιοτική διεύρυνσή της (Μπονίδης, 2004). Τα τελευταία χρόνια, ολοένα και περισσότεροι ερευνητές, στηριζόμενοι σε ποικίλες θεωρητικές και μεθοδολογικές αρχές (π.χ. Παιδαγωγική της Ειρήνης, Κριτική Παιδαγωγική, Θεωρίες Φύλου,

Ποιοτική Ανάλυση Περιεχομένου, Κριτική Ανάλυση Λόγου, Γραμματική του Οπτικού Σχεδιασμού κ.λπ.), ασχολούνται με το περιεχόμενο του σχολικού βιβλίου. Η πλειονότητα των σχετικών προσπαθειών, με αφετηρία κυρίως ιδεολογικά κίνητρα, κινείται θεματικά στο επίπεδο της ιδεολογικής κριτικής του περιεχομένου ενώ επικεντρώνεται ποσοτικά στα σχολικά βιβλία των θεωρητικών μαθημάτων (Μπονίδης, 1997; Θέος, 2012). Για τον ελληνικό χώρο διαφαίνεται ότι αποτελεί ζητούμενο αφενός ένας ερευνητικός προσανατολισμός που θα συμπεριλαμβάνει την καθολική εξέταση επιμέρους διαστάσεων του περιεχομένου των βιβλίων κάθε εκπαιδευτικής βαθμίδας (διαδικασία συγγραφής, αξιολόγησης και εισαγωγής του βιβλίου στο σχολείο, το βιβλίο ως προϊόν, η χρήση του, η κριτική του από τις ομάδες αποδοχής) και αφετέρου έρευνες αξιολόγησης βιβλίων βάσει επιστημονικών και παιδαγωγικών κριτηρίων, με σκοπό να διαπιστωθεί η καταλληλότητά τους ως μέσων διδασκαλίας (πχ. το περιεχόμενο σε σχέση με την επιστήμη αναφοράς, τις θεωρίες της αγωγής, τη διδακτική μεθοδολογία, το πρόγραμμα διδασκαλίας, τα υπόλοιπα διδακτικά μέσα κοκ.) (Μπονίδης, 2004).

2.2. Κριτήρια αξιολόγησης και ανάλυσης της ποιότητας των σχολικών βιβλίων

Αν και έχουν περάσει πολλά χρόνια από τότε που οι Verhave & Sherman (1968) έλεγαν ότι το πεδίο της ανάλυσης βιβλίων ήταν ελάχιστα ανεπτυγμένο και ανώριμο, ακόμη και σήμερα απουσιάζει κάποιο επίπεδο συστηματικότητας στη μελέτη και ανάλυσή τους. Η επισκόπηση της σχετικής βιβλιογραφίας δείχνει ότι οι ερευνητές δεν χρησιμοποιούν ενιαία κριτήρια, γεγονός που αντανακλά τις διαφορετικές τάσεις και αντιλήψεις στο χώρο της εκπαίδευσης (Fritzsche, 1992). Το πεδίο είναι σε μεγάλο βαθμό ανεξερεύνητο και ασφαλώς το νόημα, η χρήση και η αξία των σχολικών βιβλίων έχουν σήμερα διαφορετικό νόημα (Μπονίδης, 2004).

Σύμφωνα με τα κριτήρια αξιολόγησης και αξιοποίησης του εκπαιδευτικού υλικού που προτείνει ο Ο.ΕΠ.ΕΚ. (2008), το σχολικό βιβλίο πρέπει πρώτα απ' όλα να είναι επιστημονικό, καθώς ο συγγραφέας του είναι υπόλογος στην επιστημονική του κοινότητα. Επίσης πρέπει να ανταποκρίνεται σε ικανοποιητικό βαθμό στα ενδιαφέροντα των μαθητών και ταυτοχρόνως να τα διευρύνει. Τα βιβλία δε μεταδίδουν μόνο το περιεχόμενό τους, ανεξαρτήτως συνθηκών μετάδοσης αυτού του περιεχομένου και ανεξαρτήτως της συν-εξέτασης των μεταδοτών και των αποδεκτών των μηνυμάτων τους και δεν πρέπει αντιμετωπίζονται ως νεκρά απολιθώματα, καθώς δεν λειτουργούν μεμονωμένα εκτός συμφραζομένων και εκτός πολιτιστικού πλαισίου.

Η σύγχρονη διεθνής έρευνα για το εκπαιδευτικό υλικό ασχολείται με τρεις κυρίως τομείς, είτε είναι ποιοτική, είτε ποσοτική, είτε εμπειρική, είτε ερμηνευτική, δεδηλωμένη ή λανθάνουσα, ολική ή μερική. Οι τομείς αυτοί είναι σχετικά με:

- Τη διαδικασία παραγωγής.
- Τη φαινομενολογία του προϊόντος, δηλαδή το περιεχόμενο, τη δομή.
- Την επίδραση τους στους μαθητές/τριες (Καψάλης, Θεοδώρου 2002).

Οι στόχοι της αξιολόγησης του εκπαιδευτικού υλικού στο σύνολό του ερμηνεύουν την αναγκαιότητα της ίδιας της αξιολόγησης και προσδιορίζουν τη μεθοδολογία, τους άξονες και τα κριτήρια πάνω στα οποία θα στηριχτεί. Στόχοι της αξιολόγησης του εκπαιδευτικού υλικού θα μπορούσαν να είναι:

- Να γνωρίσουν οι υπεύθυνοι την καταλληλότητα και αποτελεσματικότητα του υλικού που χρησιμοποιούν.
- Να ελεγχτεί αν το εκπαιδευτικό υλικό είναι συμβατό με τον τρόπο και με τις αρχές της σύγχρονης εκπαίδευσης και αν είναι αξιοποιήσιμο από τους εκπαιδευτικούς .

- Να κριθεί ποια στοιχεία του εκπαιδευτικού υλικού θα επαναληφθούν, θα απορριφθούν ή θα τροποποιηθούν, ώστε να γίνουν θελκτικά από τους μαθητές/τριες (Ο.ΕΠ.ΕΚ., 2008).

Για την αξιολόγηση του σχολικού εγχειριδίου σύμφωνα με τον Φλουρή (1999) πρέπει να χρησιμοποιούνται συγκεκριμένα κάθε φορά κριτήρια, τα οποία αναφέρονται σε διάφορα χαρακτηριστικά του και τα οποία μπορούν να χωριστούν σε ενδογενή και εξωγενή:

1. Ενδογενή χαρακτηριστικά είναι:

- Τα δομικά (περιεχόμενο, ποιότητα, τρόπος προσφοράς της ύλης).
- Τα μαθησιακά (γνώσεις του μαθητή, επίπεδο του μαθητή και ικανότητα κατανόησης της ανάγνωσης).
- Τα διδακτικά (παιδαγωγική – διδακτική εγκυρότητα, διδακτικές μέθοδοι – στρατηγικές, ασκήσεις – δραστηριότητες, διδακτικός χρόνος, πρόσθετο υλικό, βιβλίο δασκάλου, κλπ.).
- Τα τεχνικά (ποιότητα εκτύπωσης, τυπογραφική αναγνωσιμότητα, μέγεθος γραμματοσειράς, βιβλιοδεσία κτλ).

2. Εξωγενή χαρακτηριστικά είναι:

- Τα αισθητικά (καταλληλότητα, θέση και σειρά εικόνων, μορφή απεικόνισης).
- Τα επιστημονικά (επιστημονική εγκυρότητα, ακρίβεια, αντικειμενικότητα, συμβολή στην ανάπτυξη της κριτικής σκέψης του μαθητή κτλ).

- Τα πολιτισμικά/κοινωνικά (τρόπος παρουσίασης του εγχώριου και των ξένων πολιτισμών, τρόπος χειρισμού ευαίσθητων κοινωνικο-πολιτισμικών ομάδων και αμφιλεγόμενων θεμάτων).
- Τα χαρακτηριστικά του Α.Π.Σ. (αντιστοιχία με το Α.Π.Σ. και το ωρολόγιο πρόγραμμα του συγκεκριμένου μαθήματος).
- Τα οικονομικά (κόστος).

Σύμφωνα επίσης με τον Φλουρή (1999), οι βασικές λειτουργίες του σχολικού εγχειριδίου, δηλαδή οι αλληλεξαρτώμενες προγραμματισμένες μορφές χρησιμοποίησης των δυνατοτήτων του κατά τη διδασκαλία, οι οποίες μεταβάλλονται ανάλογα με διάφορους παράγοντες, - κοινωνικές, εκπαιδευτικές συνθήκες, εκπαιδευτικοί σκοποί και στόχοι κτλ.-, είναι οι εξής:

- Ιδεολογική λειτουργία.
- Υλοποίηση της ισχύουσας εκπαιδευτικής πολιτικής.
- Παιδαγωγική λειτουργία.
- Πολιτιστική/κοινωνική λειτουργία.
- Παρουσίαση της πραγματικότητας στο μαθητή.
- Καθοδήγηση της διδασκαλίας.
- Δραστηριοποίηση των κινήτρων μάθησης.
- Καθοδήγηση για αυτόνομη μάθηση.
- Διαφοροποίηση της σχολικής εργασίας.
- Κοινωνικοποίηση.
- Εμπέδωση και αξιολόγηση του βαθμού πρόσκτησης των σχετικών γνώσεων, δεξιοτήτων και στάσεων από τους μαθητές.

Έτσι ο σκοπός της αξιολόγησης ενός σχολικού εγχειριδίου σύμφωνα με το Ι.Π.Ε.Μ. είναι να εκτιμηθεί η αξία του, και πιο συγκεκριμένα:

- Η εσωτερική αξία του (δηλαδή εάν είναι γενικότερα καλό).
- Η λειτουργική αξία του (δηλαδή για ποιους σκοπούς θεωρείται καλό).
- Η συγκριτική αξία του (δηλαδή κατά πόσο υπερέχει έναντι άλλων).
- Η ιδεατή αξία του (δηλαδή κατά πόσο μπορεί να βελτιωθεί).
- Η αξία του για λήψη αποφάσεων (δηλαδή κατά πόσο ενδείκνυται για μια συγκεκριμένη χρήση). (Ι.Π.Ε.Μ. – Δ.Ο.Ε., 2009).

2.3. Κριτήρια αξιολόγησης εγχειριδίου μαθητή/τριας

Το σχολικό εγχειρίδιο για το μαθητή/τρια, επιτελεί τις παρακάτω λειτουργίες: (α) πληροφορεί και ενημερώνει τον μαθητή για μια γνωστική περιοχή με ποικίλους τρόπους δηλαδή με κείμενο, εικόνες, σχεδιαγράμματα, και γραφικές παραστάσεις (β) βοηθά τον εκπαιδευτικό στη μεθόδευση της διδασκαλίας, στην οργάνωση της ύλης και στη διαφοροποίηση της σχολικής διαδικασίας - με διαφορετικά κείμενα και ασκήσεις για κάθε μαθητή ή ομάδες μαθητών- και αποτελεί οδηγό για το μαθητή στη διαδικασία μάθησης (γ) συμβάλλει στην εμπέδωση της παρεχόμενης γνώσης για το μαθητή, με παρακίνηση για επανάληψη, ασκήσεις, ερωτήσεις, παραδείγματα, κ.λπ., καθώς και στη δημιουργία κινήτρων μάθησης με διαμεσολάβηση για παραπέρα μελέτη- μάθηση (Ξωχέλλης, 2005).

Η σχετική έρευνα διεθνώς, έχει αναδείξει τα σχολικά εγχειρίδια του μαθητή/τριας ως καθοριστικής σημασίας στοιχείο της εκπαιδευτικής διαδικασίας και το κυριότερο μέσο διδασκαλίας. Οι εκπαιδευτικοί αφιερώνουν το 90 έως 95% της διδακτικής ώρας αξιοποιώντας το διδακτικό υλικό τους (Eden, 1984, Καψάλης & Χαραλάμπους, 1995, Μπονίδης 2004). Επίσης, το 70% των δραστηριοτήτων που

υλοποιούνται κατά τη διάρκεια του διδακτικού χρόνου καθορίζονται από το σχολικό εγχειρίδιο (Weiss, 1988), ενώ το 80% της όλης διδακτικής διαδικασίας αφιερώνεται σε θέματα που θίγονται στα σχολικά εγχειρίδια (Johnsen, 1993).

Ο Παπαρηγορίου (2005) καταθέτει τέσσερις βασικούς άξονες αξιολόγησης των εγχειριδίων του μαθητή/τριας, που αφορούν στο περιεχόμενο, στη δομή και οργάνωση, στην παιδαγωγική και διδακτική καταλληλότητα και στην αισθητική του εικαστικού μέρους με την τεχνική αρτιότητα. Συγκεκριμένα:

2.3.1. Περιεχόμενο

Ως προς το περιεχόμενο του σχολικού εγχειριδίου, απαιτείται η επιστημονική εγκυρότητά του. Ειδικότερα χρειάζεται η προβολή ουσιαστικών και επιστημονικών ελεγμένων γνώσεων, με επαρκή αριθμό παραδειγμάτων, σύμφωνα με τη σύγχρονη διεθνή βιβλιογραφία. Η θεματολογία πρέπει να είναι σχετική με τη σύγχρονη πραγματικότητα, να αποφεύγονται γνώσεις απαρχαιωμένες και ξεπερασμένες, δεδομένης, μεταξύ των άλλων, της ανάγκης η διδακτέα ύλη να είναι προσαρμοσμένη στις προσδοκίες της παραγωγής και της αγοράς εργασίας, αλλά και της ανάγκης να ικανοποιεί τις σύγχρονες απαιτήσεις των εκπαιδευομένων και να χρησιμοποιεί τις εμπειρίες τους.

Για την αξιολόγηση των σχολικών εγχειριδίων του μαθητή/τριας ως προς το περιεχόμενό τους οι Chiappetta, Eugene, Fillman, & Sethna (1991) διατυπώνουν τα παρακάτω κριτήρια:

- Κατανόηση της επιστημονικής γνώσης.
- Παρότρυνση για κατάκτηση της επιστημονικής γνώσης.
- Ανάπτυξη της κριτικής σκέψης.
- Αλληλεπίδραση επιστήμης τεχνολογίας και κοινωνίας.

Οι Σαλβαράς (2001) και Φλουρής (1992) επαναπροσδιορίζοντας τα κριτήρια συγγραφής και χρήσης των σχολικών εγχειριδίων του μαθητή/τριας σχετικά με το περιεχόμενο τους, υπό το πρίσμα μιας διεπιστημονικής προσέγγισης, δίνουν έμφαση στην ανάπτυξη μεταγνωστικών ικανοτήτων και δεξιοτήτων και γενικότερα της ανάπτυξης της σκέψης των μαθητών/τριών πέρα από τα όρια των αναγκών της συγκεκριμένης εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Το ιδεολογικό πλαίσιο των σχολικών εγχειριδίων αποτελεί μια επιπλέον κατηγορία κριτηρίων αξιολόγησης ως προς το περιεχόμενο τους καθώς αποτελούν βασικό κοινωνικοποιητικό εργαλείο τόσο για τους εκπαιδευτικούς όσο και για τους γονείς (Βιτσιλάκη - Σορωνιάτη, 2004). Εκτιμάται επίσης πως το περιεχόμενο αυτών επιδρά καθοριστικά στη διαμόρφωση των στάσεων, των αντιλήψεων και αξιών, αλλά και των στερεοτυπικών αντιλήψεων για το ρόλο του φύλου των μαθητών/τριών. Έτσι τα σχολικά εγχειρίδια λειτουργούν ως φορείς ιδεολογίας συντελώντας στην πολιτική και πολιτιστική κοινωνικοποίηση των μαθητών/τριών και ως εκ τούτου μπορεί να παίζουν άμεσο ρόλο στη διαμόρφωση αντιλήψεων, στερεοτύπων και προκαταλήψεων (ρατσισμός, ξενοφοβία, σεξισμός, σκοταδισμός), αλλά και στην ανάδειξη αξιών και ιδανικών σχετικά με την ισότητα, το σεβασμό και τον ανθρωπισμό (Johnsen, 1993, & Mikk 2000). Όσον αφορά στην έμφυλη διάσταση στο περιεχόμενο των σχολικών εγχειριδίων του μαθητή/τριας, στην ελληνική και διεθνή βιβλιογραφία τεκμηριώνεται επαρκώς η ύπαρξη των έμφυλων στερεοτυπικών αντιλήψεων στα σχολικά εγχειρίδια, αλλά και η αναπαραγωγή τους στις αντιλήψεις των εκπαιδευομένων. (Μαραγκουδάκη, 1993; Δεληγιάννη-Κουϊμτζή, 1995).

Τονίζεται επίσης στη σύγχρονη βιβλιογραφία η ανάγκη εφαρμογής της διαθεματικότητας και διεπιστημονικότητας στην προσέγγιση της γνώσης και επομένως στη διδασκαλία και το περιεχόμενο των σχολικών εγχειριδίων του

μαθητή/τριας. Η διαθεματικότητα αναφέρεται σε μια ενοποιητική προσέγγιση του αντικειμένου της γνώσης αναδεικνύοντας την πολυμορφία της πραγματικότητας και την ανάγκη μιας ολιστικής θεώρησής της. Η διεπιστημονικότητα είναι ο αντίστοιχος τρόπος οργάνωσης των Α.Π.Σ. που ενώ διατηρούν διακριτά τα μαθήματα, με διαφόρους τρόπους προσπαθούν να συσχετίζουν το περιεχόμενό τους. Το αντικείμενο της μάθησης μπορεί να μελετηθεί σε συγχρονία και διαχρονία, παραγωγικά ή επαγωγικά (Αργυροπούλου, 2004). Η διεπιστημονική προσέγγιση συνδυάζεται με αντίστοιχες δράσεις των εκπαιδευομένων όπως η εκπόνηση συνθετικών εργασιών, δημιουργώντας έτσι έναν αποτελεσματικό γνωστικό ιστό (Σαλβαράς, 2001). Σε μια τέτοια προσέγγιση προέχει η ομαδικότητα, η συνεργασία και η διεξαγωγή έρευνας από πλευράς των εκπαιδευομένων με σχέδια εργασίας (Χρυσυφίδη, 2000; Frey, 1999).

Επίσης κρίνεται αναγκαία η κατάλληλη αξιολόγηση της διδαχθείσης ύλης η οποία επιτυγχάνεται με την ολοκλήρωση της κάθε διδακτικής ενότητας, με την παράθεση ασκήσεων εμπέδωσης αλλά και η αξιολόγηση του βαθμού πρόκτησης των γνώσεων και επίτευξης των στόχων. Οι ασκήσεις που επιλύονται στο τέλος της διδασκαλίας, αλλά και ως εργασία στο σπίτι με αυτενέργεια του μαθητή/τριας, απαιτείται να προσελκύουν το ενδιαφέρον και την προσοχή τους. Αυτό επιτυγχάνεται με την ποικιλία των ασκήσεων όσον αφορά στους τρόπους επίλυσής τους, αλλά και στη χρήση διαφορετικού υλικού και μέσων επίλυσης. Η διαφοροποίηση της σχολικής εργασίας προάγει την ισότητα ευκαιριών στην εκπαίδευση καθώς τα σχολικά εγχειρίδια απευθύνονται έτσι στο σύνολο των μαθητών/τριών επιτυγχάνοντας τον έλεγχο των γνώσεων, με κατάλληλες ασκήσεις προσανατολισμένες στην εξατομικευμένη μάθηση, ώστε όλοι οι μαθητές/τριες -ανεξάρτητα από τις γνώσεις

που διαθέτουν- να μπορούν να ασχοληθούν με τα σχολικά εγχειρίδια και, έστω σε μικρό βαθμό, να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις του (Παπαγρηγορίου, 2005).

Εξίσου ενδιαφέρουσα και απαραίτητη κρίνεται η συμβατότητα του περιεχομένου των σχολικών εγχειριδίων του μαθητή/τριας με τον ετήσιο αριθμό των διδακτικών ωρών. Τέλος, σημαντική κρίνεται η συσχέτιση των εγχειριδίων μαθημάτων ειδικότητας, κάθε σχολικής χρονιάς και τάξης με αυτά των παρελθόντων ετών για την εξασφάλιση της απαιτούμενης συνέχειας μεταξύ τους (Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας, 2006).

2.3.2. Δομή και οργάνωση

Σημαντικό ρόλο επίσης σύμφωνα με τον Παπαγρηγορίου (2005) παίζουν τα δομικά χαρακτηριστικά των σχολικών εγχειριδίων του μαθητή/τριας που πρέπει να βοηθούν στην οργάνωση του περιεχομένου, ώστε να διευκολύνεται η μελέτη και κατανόηση από τους εκπαιδευόμενους, αλλά και η διδακτική επεξεργασία τους από την πλευρά των εκπαιδευτικών. Με τον τρόπο αυτό διευκολύνεται η μάθηση, αφού ο μαθητής/τρια προσεγγίζει γενικότερα και ειδικότερα το γνωστικό αντικείμενο αλλά και ανατρέχει σε προηγούμενα κεφάλαια για επίλυση τυχόν αποριών. Τα δομικά αυτά στοιχεία είναι :

A. Εικονογράφηση

Η χρήση εικόνων, όπως φωτογραφίες, χάρτες, έργα τέχνης, σκίτσα, σχήματα, γραφικές παραστάσεις, αποκόμματα από τον τύπο, γελοιογραφίες, λειτουργούν ως εποπτικά στοιχεία που επιδρούν στην ψυχοσύνθεση του παιδιού, καθώς μειώνουν την ένταση του μαθήματος ή της μελέτης. Επίσης σύμφωνα με τη Φουντοπούλου (1995) στην κάθε εικόνα του βιβλίου υπάρχει το στοιχείο αφόρμησης που αναζητά ο εκπαιδευτικός στην έναρξη του μαθήματος, ενώ ο μαθητής το κίνητρο για την

πρόκληση του ενδιαφέροντος του. Όμως για να είναι αποτελεσματική η χρησιμοποίηση των εικόνων, απαραίτητες κρίνονται οι παρακάτω αρχές:

- Η παρουσίαση υλικού που αναφέρεται στις θεματικές πτυχές της ενότητας.
- Η ενεργοποίηση των κινήτρων της μάθησης, καθώς η επιλογή των χρωμάτων και των σχημάτων επηρεάζει συναισθηματικά τους αναγνώστες, αλλά και προκαλεί την προσοχή και το ενδιαφέρον τους.
- Η ύπαρξη λεζάντας σε κάθε εικόνα διατυπωμένης με τρόπο σύντομο και περιεκτικό.
- Η κατανόηση του κειμένου από τους μαθητές, ώστε να γίνονται πιο προσιτά και πιο εύληπτα όσα αναφέρονται στο γραπτό κείμενο.

B. Στοιχεία συνοπτικής παρουσίασης

Πρόκειται για πίνακες και διαγράμματα με γραμματικά φαινόμενα, έννοιες, αριθμητικά στοιχεία και δεδομένα που παρουσιάζουν συνοπτικά και παραστατικά τη διδακτέα ύλη διευκολύνοντας το μαθητή/τρια να την εμπεδώσει.

Γ. Σημεία εντύπωσης

Πρόκειται για επιλεγμένα μέρη της διδακτέας ύλης, τα οποία κρίνονται από τους συγγραφείς των σχολικών εγχειριδίων ως ιδιαίτερα σημαντικά και άξια προσοχής και μνημόνευσης από τους μαθητές/τριες. Η παρουσίαση της ύλης γίνεται φυσικά με παραγωγικό ή επαγωγικό τρόπο και λαμβάνεται μέριμνα ώστε να αποφεύγεται η διατύπωση του κειμένου στα σημεία αυτά.

4. Οδηγίες για τον τρόπο εργασίας

Κρίνονται απαραίτητες, γιατί καθοδηγούν το μαθητή/τρια ώστε να αυτενεργεί και να ανακαλύπτει μόνος του τη γνώση και να την αφομοιώνει. Βασική αρχή για τη διατύπωση των οδηγιών είναι ο καθορισμός των μέσων της εργασίας και στη συνέχεια των σταδίων υλοποίησης της εργασίας με απόλυτη σαφήνεια και ακρίβεια.

Ε. Άλλες χρηστικές διευκολύνσεις

Πρόκειται για σύμβολα που χρησιμοποιεί ο συγγραφέας και αφορούν σε πίνακες των περιεχομένων, σε ευρετήριο ονομάτων και επιστημονικών εννοιών, ή σε παραπομπές. Απαραίτητη είναι και η διευκρίνιση τους, ώστε να κατανοούν οι μαθητές/τριες τη χρήση τους. Ακόμα είναι δυνατόν να λειτουργήσουν ως πίνακας στόχων, διευκολύνοντας τη μάθηση. Επίσης η συστηματική παράθεση πηγών και συμπληρωματικού υποστηρικτικού υλικού παρέχουν γνώσεις που λειτουργούν συμπληρωματικά προς το κείμενο και συμβάλουν στην ουσιαστικότερη και εμπειριστατωμένη κατανόησή του από τους μαθητές/τριες.

Η επιλογή τους χρειάζεται να ακολουθεί τις ακόλουθες αρχές:

- Άμεση σχέση της πηγής με το περιεχόμενο του κειμένου.
- Σαφής δήλωση της προέλευσης της πηγής και του ονόματος του δημιουργού.
- Αναγραφή λεζάντας σε περίπτωση εικονογραφημένων πηγών και επικεφαλίδας, σε περίπτωση γραπτής πηγής, προκειμένου να γίνει κατανοητότερο στους μαθητές/τριες η ουσία του περιεχομένου τους.
- Χρησιμοποίηση των πηγών σε ασκήσεις, ώστε οι μαθητές/τριες να ενθαρρυνθούν στην ανάλυση και στην παραπέρα ερμηνεία τους.

ΣΤ. Περιγραφή πειραμάτων ή πρακτικών εφαρμογών της θεωρητικής γνώσης

Τα πειράματα χρειάζεται να σχετίζονται με τη διδακτέα ύλη και η περιγραφή τους να διακρίνεται για τη σαφήνεια και την περιεκτικότητά της. Επίσης χρειάζεται να δίνεται έμφαση σε τυχόν κινδύνους που θα αντιμετωπίσουν οι μαθητές/τριες σε περίπτωση που το υλοποιήσουν μόνοι τους.

Επίσης στα δομικά στοιχεία ανήκουν και οι εισαγωγικές παρατηρήσεις, οι λέξεις κλειδιά, και η παρουσίαση της διδακτέας ύλης σε ενότητες και υποενότητες.

2.3.3. Παιδαγωγική και διδακτική καταλληλότητα

Για τη διατύπωση και οργάνωση των διδακτικών στόχων των σχολικών εγχειριδίων, χρησιμοποιούνται οι στοχοταξινομίες. Προσφέρονται, για την παροχή γνωστικού πλαισίου και ανατροφοδότηση της μάθησης, για την ισόρροπη και οργανωμένη ανάπτυξη των διδακτικών προσεγγίσεων, για την αξιολόγηση ωριαίων διδασκαλιών και Αναλυτικών Προγραμμάτων διδακτικού και εποπτικού υλικού και μέσω διδασκαλίας, για τη διάγνωση μαθησιακών προβλημάτων και για την οργάνωση εξατομικευμένων προγραμμάτων. Στη βιβλιογραφία αναφέρεται κυρίως η ταξινόμια του Bloom, σύμφωνα με την οποία μπορούν να ελεγχθούν έξι διαφορετικά δομημένα επίπεδα στα οποία χρειάζεται να στοχεύει η σχολική διαδικασία και συγκεκριμένα: γνώση, κατανόηση, εφαρμογή, ανάλυση στοιχείων – σχέσεων - οργανωτικών αρχών, σύνθεση και αξιολόγηση.

Παράλληλα όμως με τις ενέργειες των εκπαιδευτικών, τα σχολικά εγχειρίδια πρέπει να αναπτύσσουν στους μαθητές/τριες και κίνητρα μάθησης τα οποία δημιουργούνται κυρίως με τους παρακάτω τρόπους:

- Με την εμφατική αναφορά στη σημασία της διδακτέας ύλης για την πράξη και για τη ζωή και το συσχετισμό της με καθημερινές εμπειρίες και βιώματα των μαθητών/τριών.
- Με την ικανοποίηση των αναγκών και ενδιαφερόντων των μαθητών/τριών και την παρακίνηση για αυτόνομη μάθηση, απαραίτητη για την επαγγελματική τους σταδιοδρομία.
- Με την ανάθεση εργασιών που προϋποθέτουν γνώσεις των σχολικών εγχειριδίων, αλλά και γνώσεις που προέρχονται από προσωπική αναζήτηση.
- Με τον επιμελημένο τρόπο παρουσίασης των γνώσεων, με τον οποίο επιτυγχάνεται ο τρόπος γραφής, η στοιχειοθέτηση, οι φωτογραφίες, τα σχέδια, τα σχήματα, τα χρώματα να καθιστούν τη διδακτέα ύλη ελκυστική και ευχάριστη.

Σημαντικό θετικό στοιχείο των σχολικών εγχειριδίων θεωρείται η κυριολεκτική, δηλωτική χρήση της γλώσσας, για να γίνεται κατανοητότερο το περιεχόμενο τους στους μαθητές/τριες. Ειδικότερα επιβάλλεται να χρησιμοποιείται με τρόπο απλό και λιτό ο απαιτούμενος αριθμός λέξεων. Σύμφωνα με την Κουτσελίνη - Ιωαννίδου (1996) το μέγεθος της πρότασης, της παραγράφου και των ενοτήτων οφείλει να είναι ανάλογο για την ηλικία των μαθητών/τριών. Ακόμα χρειάζεται η γλώσσα να είναι ακριβής, κατανοητή, ρέουσα και να συνάδει με τις ιδιαιτερότητες, τις ικανότητες των μαθητών/τριών (Φουντοπούλου 1995). Σε περίπτωση χρήσης ειδικού λεξιλογίου είναι εντελώς απαραίτητο να εξασφαλίζεται η κατανόησή του από τους μαθητές/τριες ή να επεξηγείται επαρκώς σε ειδικό γλωσσάρι (κατά ενότητα χωριστά ή στο τέλος της διδακτέας ύλης).

Τέλος, σημαντικό ρόλο για την αποτελεσματικότητα του εγχειριδίου παίζει το ύφος που υιοθετεί. Με τον όρο αυτό εννοείται ο εξατομικευμένος τρόπος με τον οποίο ο συγγραφέας χρησιμοποιεί τις λέξεις και διαμορφώνει γλωσσικά το κείμενό του για να αναπτύξει το θέμα του (Χαραλαμπίκης, 1992; Νάκας, 1988).

2.3.4. Αισθητική του εικαστικού μέρους και τεχνική αρτιότητα

Σχετικά με τη μορφή των σχολικών εγχειριδίων αξιολογούνται το δέσιμο, ο αριθμός των σελίδων, το χαρτί και το εξώφυλλο, το σχήμα και το χρώμα (Κουτσελίνη - Ιωαννίδου, 1995) ως προς τον σεβασμό της αισθητικής και της συμβολής τους στην τεχνική αρτιότητα. Είναι προφανής η απαίτηση, το επίπεδο σχεδίασης να είναι υψηλής ποιότητας και σύμφωνο με την ηλικία των μαθητών/τριών. Η παρουσίαση των συμβόλων, εικονιδίων, πινάκων και σχεδίων πρέπει να είναι ομοιόμορφη. Η τοποθέτηση των στοιχείων στους πίνακες κρίνεται απαραίτητο να γίνεται με τέτοιο τρόπο ώστε να μην παραλείπονται ή να μην παραποιούνται στοιχεία. Προκειμένου να δοθεί έμφαση σε κάποιο στοιχείο, χρειάζεται να αλλάζει το χρώμα ή το μέγεθος με τρόπο που να εξασφαλίζεται ποικιλία σχεδίων και χρωμάτων και τελικά αρμονία. Ακόμα χρειάζεται να προσεχθούν το μέγεθος των γραμμάτων, το μήκος και η πυκνότητα των σειρών, τα μέσα που βοηθούν στην εντύπωση κύριων σημείων, ώστε ο αναγνώστης να αισθάνεται ότι μελετά μια καλογραμμένη σελίδα (Μερακλής, 1990).

Ωστόσο, ως ιδιαίτερης σημασίας αναδεικνύεται το ζήτημα της αξιοποίησης των εγχειριδίων (όπως και του λογισμικού, αλλά και του λοιπού βοηθητικού υλικού). Είναι αναγκαίο να προβάλλονται σύγχρονες και επιστημονικά τεκμηριωμένες γνώσεις, που είναι απαραίτητες στη μελλοντική πορεία των μαθητών/τριών. Έτσι δημιουργούνται οι προϋποθέσεις, για να ερμηνεύουν και να κρίνουν τα παιδιά την

πραγματικότητα, ώστε να αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες, να καινοτομούν και να εμπλουτίζουν τις γνώσεις τους. Ακόμα ιδιαίτερα σημαντική κρίνεται η αξιοποίηση της γνώσης αυτής από τα μεγαλύτερα παιδιά, που γίνονται ικανά να την κρίνουν αντικειμενικά, δηλαδή να παρουσιάζουν ενδεχόμενες δισταγμένες επιστημονικές απόψεις με επιχειρήματα. Η πυκνότητα και η ποσότητα των παρεχομένων πληροφοριών πρέπει να είναι, φυσικά, σε αντιστοιχία με την ηλικία των μαθητών/τριών και το νοητικό επίπεδό τους, χωρίς ωστόσο να διολισθαίνουν προς την απλοϊκότητα.

Η αξιοποίηση, των εγχειριδίων κυρίως από τον εκπαιδευτικό κόσμο, τον πιο αρμόδιο να τα καταστήσει θελκτικά στους μαθητές/τριες και αποτελεσματικά ως προς την παιδευτική τους αποστολή, συνεπάγεται σπειροειδή ανάπτυξη και λογική διάταξη των επιστημονικών γνώσεων. Έτσι συντελείται η καθοδήγηση της διδασκαλίας, αφού η διάταξη της ύλης προδιαγράφει την πορεία της διδασκαλίας που θα ακολουθήσουν οι διδάσκοντες, ώστε να εξασφαλίζεται ο εύκολος και γρήγορος προσανατολισμός τους. Επίσης με την αξιοποίηση της σπειροειδούς αυτής προσέγγισης της γνώσης βοηθούνται οι εκπαιδευτικοί να προβούν σε μεσοπρόθεσμο και κυρίως μακροπρόθεσμο προγραμματισμό των διδακτικών και παιδαγωγικών του δραστηριοτήτων. Ακόμα το κυριότερο πλεονέκτημα της σπειροειδούς διάταξης είναι ότι τα ίδια αντικείμενα μάθησης επανέρχονται κατά καιρούς για μελέτη, αλλά πάντοτε σε ευρύτερο και υψηλότερο επίπεδο (Σαλβαράς, 2001).

Επίσης, ιδιαίτερα σημαντική για την εμπέδωση των γνώσεων από τους μαθητές/τριες κρίνεται η παράθεση κατάλληλων παραδειγμάτων. Για να είναι πετυχημένη η χρήση τους απαιτείται να σχετίζονται με την καθημερινή πραγματικότητα των μαθητών/τριών και να υπάρχουν εμφανή κοινά σημεία των στοιχείων που παραλληλίζονται. Εξασφαλίζεται, έτσι, η επιστημονική ορθότητα και η

πληρότητα των γνώσεων που προβάλλονται στα σχολικά εγχειρίδια (Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας, 2006).

2.4. Κριτήρια αξιολόγησης του εγχειριδίου εκπαιδευτικού

Το εγχειρίδιο του εκπαιδευτικού αποτελεί σημαντικό βοήθημα για τον εκπαιδευτικό. Στόχος του είναι να του προσφέρει οτιδήποτε χρειάζεται προκειμένου να βοηθηθεί στο σχεδιασμό, υλοποίηση και αξιολόγηση κάθε διδακτικής ώρας. Πρέπει να περιέχει χρήσιμες υποδείξεις, επιμέρους οδηγίες αλλά και συμπληρωματικό υλικό, (όπως επιπλέον πηγές, επιστημονικά κείμενα και αναλυτικότερη βιβλιογραφία), ώστε ο εκπαιδευτικός να μπορεί να εμπλουτίσει και να υλοποιήσει αποτελεσματικότερα τη διδασκαλία του. Το εγχειρίδιο αυτό κρίνεται απαραίτητο να συνοδεύεται από εκπαιδευτικό υλικό και να υπάρχει η δυνατότητα συχνής ανανέωσής του.

Στην αξιολόγηση των εγχειριδίων που απευθύνονται στον εκπαιδευτικό, παράλληλα με τα παραπάνω κριτήρια, δίνεται περισσότερη έμφαση στα κριτήρια που σχετίζονται με το περιεχόμενο τους. Συγκεκριμένα απαιτείται:

- Να υπάρχουν γενικές οδηγίες για κάθε μάθημα, αλλά και για κάθε διδακτική ενότητα, οδηγίες για τη μεθοδολογική / διδακτική αξιοποίηση και την υλοποίηση των στόχων που έχουν τεθεί. Στις σελίδες αυτές περιέχονται και οδηγίες – προτάσεις για την εκπόνηση σχεδίων εργασίας ενδοκλαδικού και διακλαδικού χαρακτήρα.
- Να υπάρχει επαρκής αριθμός διδακτικών μοντέλων.
- Να υπάρχουν σε κάθε ενότητα επαρκείς βιβλιογραφικές παραπομπές και προτεινόμενες ασκήσεις.
- Να υπάρχει λεπτομερειακή περιγραφή των βοηθητικών και εποπτικών μέσων που θα χρησιμοποιηθούν κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας.

- Να υπάρχει συνοπτική παρουσίαση των στόχων και του περιεχομένου κάθε διδακτικής ενότητας του εγχειριδίου του μαθητή/τριας.
- Να υπάρχει δυνατότητα μεταγραφής των ηχητικών κειμένων – διαλόγων που περιέχονται στο εγχειρίδιο του μαθητή/τριας.
- Να υπάρχουν υποδείγματα συμπληρωματικού διδακτικού υλικού (π.χ., φύλλα εργασίας) με στόχο την εξοικείωση των εκπαιδευτικών με τη διάσταση της διαρκούς ανανέωσης του εκπαιδευτικού υλικού (δημιουργία φακέλου εργασιών μαθητή).
- Να υπάρχουν υποδείγματα γραπτών δοκιμασιών με στόχο την ισόρροπη ανάπτυξη δεξιοτήτων.
- Να υπάρχουν οδηγίες για την καθοδήγηση του εκπαιδευτικού σχετικά με τη συμπλήρωση από τους μαθητές/τριες των σελίδων αυτοαξιολόγησης.
- Να υπάρχουν λύσεις ασκήσεων, βιβλιογραφικές παραπομπές και πλήρης αλλά και πρόσφατος βιβλιογραφικός κατάλογος (Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας, 2006).

2.5. Θεσμικό πλαίσιο συγγραφής σχολικών εγχειριδίων

Ο αρμόδιος φορέας που λειτουργεί προς χάριν του δημόσιου συμφέροντος και τελεί υπό την εποπτεία του Υπουργού Παιδείας, υποστηρίζοντας το Υπουργείο Παιδείας ως επιτελικό επιστημονικό φορέα, είναι το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής (Ι.Ε.Π.), πρώην Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (Π.Ι.). Το Ι.Ε.Π. ιδρύθηκε το 2011 με το Νόμο 3966/2011 σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 33 του άρθρου 20 σε συνδυασμό με τις διατάξεις του άρθρου 21 (ΦΕΚ 118Α'/24-05-2011) και αργότερα με την αριθμό Φ.908/18254/Η (ΦΕΚ 372Β'/20-02-2012) πράξη της Υπουργού Παιδείας, Διά Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων αποφασίστηκε η παύση λειτουργίας του Π.Ι., του

ομότιμου φορέα και η έναρξη λειτουργίας του Ι.Ε.Π., αναλαμβάνοντας ουσιαστικά το ρόλο του τέως Π.Ι. Το Ι.Ε.Π. είναι Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου με κύριο σκοπό την επιστημονική έρευνα και μελέτη θεμάτων τα οποία αφορούν στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, στη μετάβαση από τη Δευτεροβάθμια στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, καθώς και στη διαρκή και τεχνική υποστήριξη του σχεδιασμού και της εφαρμογής της εκπαιδευτικής πολιτικής στα θέματα αυτά. Παράλληλα με τις λοιπές αρμοδιότητές του, γνωμοδοτεί ή εισηγείται θέματα που αφορούν στα προγράμματα σπουδών της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, στα σχολικά βιβλία και στα λοιπά διδακτικά μέσα.

Σύμφωνα με το Νόμο Πλαίσιο 1566/85, (κεφ. Η', άρθρο 24) αλλά και τον Νόμο 2525/1997, μια από τις βασικές αρμοδιότητες του τέως Π.Ι., ήταν η εισήγηση προς τον Υπουργό Παιδείας σχετικά με τη συγγραφή βιβλίων για τους μαθητές και τους εκπαιδευτικούς, καθώς και με τη λήψη μέτρων για τη βελτίωση των μεθόδων της διδακτικής πράξης και γενικότερα του εκπαιδευτικού έργου. Πέρα από τις επιμέρους προδιαγραφές, τη μέθοδο προσέγγισης και οργάνωσης της διδακτικής ύλης, στοιχεία τα οποία ορίζονται και περιγράφονται από κοινού με τα Προγράμματα Σπουδών, το Π.Ι. είχε και την ευθύνη για τη συγγραφή και την έγκριση των διδακτικών βιβλίων, προσδιορίζοντας πρακτικά κάθε φορά και τον τρόπο της συγγραφής είτε με τη διαδικασία της ανάθεσης είτε με τη διαδικασία της προκήρυξης σχετικού διαγωνισμού.

Σχετικά με τη συγγραφή των σχολικών βιβλίων τα περισσότερα είχαν στο παρελθόν συγγραφεί με τη διαδικασία της ανάθεσης σε συγγραφέα ή σε συγγραφική ομάδα. Μετά ακολουθούσε η σχετική πρόταση από τον εκάστοτε υπεύθυνο του συγκεκριμένου μαθήματος Σύμβουλο ή Πάρεδρο του Π.Ι. στο αρμόδιο Τμήμα. Στη συνέχεια, πραγματοποιείται η έγκριση από το Τμήμα του Π.Ι. και εκδιδόταν η σχετική

υπουργική απόφαση, στην οποία αναφέρονταν οι προδιαγραφές του υπό παραγωγή διδακτικού υλικού. Το υπό συγγραφή διδακτικό υλικό εποπτεύονταν από τον αρμόδιο Σύμβουλο ή Πάρεδρο του Π.Ι. και κρινόταν τελικά από μία εξωτερική επιτροπή αξιολόγησης.

Από το 2003 όλα τα νέα βιβλία της υποχρεωτικής εκπαίδευσης παρήχθησαν μετά από προκήρυξη σχετικού διαγωνισμού. Κατά τη διαδικασία συγγραφής τους αξιολογήθηκαν από εξωτερική επιτροπή κρίσης, αποτελούμενη από έναν πανεπιστημιακό με ειδικότητα στο αντικείμενο του βιβλίου, έναν σχολικό σύμβουλο και έναν εκπαιδευτικό. Το έργο της ηλεκτρονικής επεξεργασίας, στοιχειοθεσίας και σελιδοποίησης κάθε σχολικού βιβλίου έγινε με την ευθύνη και το συντονισμό του Π.Ι. από εξωτερικό συνεργάτη γραφιστικών τεχνών και η εκτύπωση και διανομή του στα σχολεία έγινε από τον Ο.Ε.Δ.Β. Συγκεκριμένα, το Π.Ι. ετοίμασε και προώθησε στα σχολεία κατά τα σχολικά έτη 2006-2009 γύρω στους τετρακόσιους (400) τίτλους σχολικών βιβλίων και ποικίλου υποστηρικτικού υλικού (χάρτες, λεξικά, εκπαιδευτικά λογισμικά κ.ά.).(Π.Ι., 2003).

Στο Πανελλήνιο Συνέδριο του Π.Ι. (2005) το οποίο διεξήχθη σε συνεργασία με το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης και αφορούσε στο «Διδακτικό Βιβλίο και Εκπαιδευτικό Υλικό στο Σχολείο», μεταξύ άλλων, διατυπώθηκε η άποψη πως το θέμα σχολικά βιβλία αποτελεί μείζον ζήτημα στο σχεδιασμό της εκπαιδευτικής πολιτικής. Διαπιστώθηκε επίσης ότι μέχρι εκείνη την περίοδο δεν είχε υπάρξει μια συγκεκριμένη εκπαιδευτική πολιτική για το σχολικό βιβλίο, παρά την κατά καιρούς συστηματική προσπάθεια για συνολική αναθεώρηση των Προγραμμάτων Σπουδών και συγγραφή νέων σχολικών βιβλίων με βάση συγκεκριμένες οδηγίες από το Π.Ι. Επίσης διατυπώθηκε, η αναγκαιότητα ύπαρξης

ενός κεντρικού φορέα έρευνας και συστηματικού σχεδιασμού για το σχολικό βιβλίο, ο οποίος δεν θα μπορούσε θεσμικά να είναι άλλος από το Π.Ι.

Το Π.Ι. έχει την ευθύνη της τελικής αξιολόγησης των βιβλίων που συγγράφονται για το κάθε αντικείμενο. Η αξιολόγηση θα γίνεται στη βάση κριτηρίων τα οποία θα είναι γνωστά στους υποψήφιους συγγραφείς και αφορούν στο περιεχόμενο, στη δομή, στην παρουσίαση και οργάνωση του κειμένου, στην αισθητική ποιότητα και στην εικονογράφηση, με στόχο την παραγωγή βιβλίων ελκυστικών για το μαθητή αλλά και χρηστικών για τη μετάδοση της γνώσης μέσα από τη διδακτική διαδικασία.

Πέραν, όμως, της αναγκαιότητας για συστηματική έρευνα σχετικά με τα σχολικά βιβλία, στο συνέδριο δόθηκε έμφαση στο γεγονός ότι οι προβληματισμοί, οι δυνατότητες και οι προοπτικές για τη συγγραφή των διδακτικών βιβλίων αποτελούν ένα ζήτημα διαρκούς και σταθερής μελέτης τόσο για τα στελέχη του Π.Ι., όσο και σοβαρού ενδιαφέροντος για όλα τα εμπλεκόμενα μέλη της εκπαιδευτικής κοινότητας.

2.6. Απόψεις - θέσεις του Π.Ι. για τα σχολικά βιβλία

Τόσο η συγγραφή των σχολικών βιβλίων όσο και το όλο έργο της ποιότητας εκτύπωσης και ανανέωσης της ύλης, αλλά και της ανατύπωσης αυτών συχνά παρουσιάζει ποικίλες γραφειοκρατικές και οργανωτικές δυσχέρειες. Εξάλλου, η εμπειρία της «μαζικής» συγγραφής και παραγωγής των βιβλίων σε τόσο μικρό διάστημα με την ευθύνη και το συντονισμό ενός ολιγομελούς φορέα, όπως είναι το Π.Ι., έδειξε ότι ίσως δεν ήταν αυτός ο πλέον ενδεδειγμένος τρόπος και προγραμματισμός της συγγραφής των σχολικών βιβλίων. Τα σχολικά βιβλία θα μπορούσε να εκδίδονται με εντελώς διαφορετικές διαδικασίες παραγωγής και διάθεσης στους μαθητές, ώστε να πάψει η μονοφωνία του ενός και να εισαχθεί το

εναλλακτικό βιβλίο. Το Π.Ι., αντί να γίνεται ένας γιγάντιος εκδοτικού χαρακτήρα οίκος, ο οποίος θα πρέπει να διαχειρίζεται και να υποστηρίζει πάμπολλα διδακτικά βιβλία, θα μπορούσε να εξακολουθήσει να συντάσσει τα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών (Α.Π.Σ.) και τις προδιαγραφές των διδακτικών βιβλίων, τα οποία θα συγγράφονται με άλλον τρόπο και θα εγκρίνονται μόνο από το Π.Ι. Μάλιστα, τα Α.Π.Σ. με μια εντελώς νέα φιλοσοφία, αλλά και με μια εύχρηστη και ανανεωμένη αισθητική, θα μπορούσαν να καταστούν λειτουργικά εργαλεία, τα οποία όχι μόνο θα ενέπνεαν τους συγγραφείς αλλά θα παρείχαν και στους εκπαιδευτικούς εναλλακτικές διδακτικές προτάσεις και ποικίλο υποστηρικτικό υλικό. Τα Α.Π.Σ. θα δημοσιεύονται, όπως επιβάλλεται, σε ΦΕΚ, αλλά επιπροσθέτως θα εκδίδονται και θα διανέμονται στις σχολικές μονάδες σε αυτόνομα τεύχη για κάθε μάθημα από τον Ο.Ε.Δ.Β.

Ως αναγκαίες και απαραίτητες προϋποθέσεις για την παραγωγή σχολικών βιβλίων αποτελούν σύμφωνα με το Π.Ι.:

1. Η παράλληλη και συμπληρωματική λειτουργία των στόχων και σκοπών του Προγράμματος Σπουδών με το σχολικό εγχειρίδιο.
2. Η οργανική σύνδεση των βιβλίων όλων των γνωστικών αντικειμένων στη βάση του ανθρωπιστικού χαρακτήρα της εκπαίδευσης
3. Η αναστοχαστική λειτουργία του εγχειριδίου με ευέλικτες παρεμβάσεις από τους εκπαιδευτικούς, τους μαθητές, το Π.Ι. και τις συγγραφικές ομάδες.
4. Η κοινωνικοποιητική λειτουργία των βιβλίων που αποτελούν φορείς ιδεολογικών αντιλήψεων για τον κόσμο, τον άνθρωπο, την ιστορία και την κοινωνία του.

Η ποιότητα δε του σχολικού βιβλίου πρέπει να καθορίζεται από κριτήρια που αφορούν:

1. Στο περιεχόμενο.
2. Στην παιδαγωγική προσέγγιση.
3. Στην οργάνωση του κειμένου και
4. Στην εικονογράφηση ανάλογα με το μάθημα.

Τα σχολικά βιβλία τόσο των θεωρητικών όσο και των θετικών επιστημών πρέπει να διαθέτουν επιστημονική εγκυρότητα, να βασίζονται σε προηγούμενη γνώση των μαθητών και να προωθούν την έκταση και το βάθος της γνώσης από τάξη σε τάξη και από βαθμίδα σε βαθμίδα. Ακόμα, τα σχολικά βιβλία πρέπει να εξηγούν καθαρά ιδέες και φαινόμενα, να προσφέρουν πρακτικές εφαρμογές και ερευνητικές δραστηριότητες, να δίνουν ασκήσεις με περιεχόμενο από τη ζωή και παραδείγματα που έχουν σχέση με την πραγματικότητα.

Η αισθητική παρουσίαση του σχολικού βιβλίου πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις ιδιομορφίες του γνωστικού αντικείμενου που υπηρετεί, το ηλικιακό επίπεδο των μαθητών προς τους οποίους απευθύνεται, και τον ιδιαίτερο χαρακτήρα του κάθε μαθήματος, έτσι ώστε η εικαστική πλευρά του βιβλίου να συνοδεύει τη διδακτική διαδικασία.

Κρίνεται αναγκαίος ένας νέος σχεδιασμός του εκπαιδευτικού υλικού, ο οποίος βασίζεται στις αρχές της ισότητας των ευκαιριών, της αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου, της ιδεολογικής και πολιτισμικής πολυφωνίας και της ενίσχυσης του ρόλου σχολείων και εκπαιδευτικών.

Παράλληλα πρέπει να εξεταστεί η δυνατότητα ανάπτυξης του πολλαπλού βιβλίου για όλα τα γνωστικά αντικείμενα και για όλες τις τάξεις καθώς σε όλες σχεδόν τις χώρες της Ευρώπης αυτό κυριαρχεί. Η εφαρμογή του θα οδηγήσει σε αναγκαίες προσαρμογές των θεμάτων που επιλέγονται για την εξέταση των διαφόρων αντικειμένων σε όλα τα επίπεδα (σχολικό, περιφερειακό, εθνικό). Η πολλαπλή

αποτύπωση από διαφορετικές συγγραφικές ομάδες, των προβλεπόμενων από το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών και η ποικιλία διδακτικών προσεγγίσεων των επιμέρους θεμάτων θα ικανοποιήσουν τις διαφορετικές ανάγκες σε ομάδες μαθητών με κοινωνικές ιδιαιτερότητες και θα συνδέσουν τις παρεχόμενες γνώσεις με τις καθημερινές εμπειρίες και ανάγκες του κάθε μαθητή.

2.6.1. Πρόταση του Π.Ι. για τα σχολικά βιβλία

Λαμβάνοντας υπόψη τα στοιχεία που συνδυάζουν τις θεσμικές αρμοδιότητες του Π.Ι., τις διατυπωμένες απόψεις για την παραγωγή διδακτικών βιβλίων σύμφωνα με τη σχετική βιβλιογραφία και την αναγκαιότητα δράσης για τον εκσυγχρονισμό στον τρόπο συγγραφής και παραγωγής τους όπως αυτά αφέρονται στη σχετική νομοθεσία, το Π.Ι. το 2009 κατέθεσε την παρακάτω πρόταση για τα σχολικά βιβλία:

1. Στο πλαίσιο ενός σύγχρονου Προγράμματος Σπουδών, προτείνεται το εναλλακτικό βιβλίο γιατί ανοίγει τους ορίζοντες της γνώσης στις ιδιαίτερες ανάγκες, τα ενδιαφέροντα και τις κλίσεις των μαθητών αλλά και γιατί επιτρέπει τη δυνατότητα ανάληψης πρωτοβουλιών από τους εκπαιδευτικούς.
2. Όλα τα σχολικά βιβλία διατίθενται δωρεάν σε όλους τους μαθητές της επικράτειας και σε όλες τις βαθμίδες. Συγκεκριμένα βιβλία αναφοράς (π.χ. Γραμματική, Συντακτικό, ανθολόγια κειμένων, κτλ.), δύναται να αξιοποιούνται από τους μαθητές σε περισσότερες από μία τάξεις.
3. Για κάθε γνωστικό αντικείμενο δημιουργείται κατάλογος εγκεκριμένων βιβλίων (διδακτικών πακέτων) από τα οποία, οι εκπαιδευτικοί της ειδικότητας σε κάθε σχολική μονάδα επιλέγουν το καταλληλότερο για τους μαθητές τους. Ενώ θα υπάρχουν μέσα στην σχολική τάξη, σε

συγκεκριμένο χώρο, αντίτυπα και των υπολοίπων εγκεκριμένων διδακτικών πακέτων, ώστε να χρησιμοποιούνται αυτά ανάλογα με τις ανάγκες διδασκαλίας των επιμέρους θεμάτων.

4. Η συγγραφή των σχολικών βιβλίων μπορεί να γίνεται από φυσικά πρόσωπα ή ομάδες φυσικών προσώπων ή εκδοτικούς οίκους, μετά από σχετική πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος από το Π.Ι. στη βάση των αντίστοιχων εγκεκριμένων Προγραμμάτων Σπουδών και ειδικών προδιαγραφών.
5. Το Π.Ι. έχει την ευθύνη της τελικής αξιολόγησης των βιβλίων που συγγράφονται για το κάθε αντικείμενο. Η αξιολόγηση θα γίνεται στη βάση κριτηρίων τα οποία θα είναι γνωστά στους υποψήφιους συγγραφείς και αφορούν στο περιεχόμενο, στη δομή, στην παρουσίαση και οργάνωση του κειμένου, στην αισθητική ποιότητα και στην εικονογράφηση, με στόχο την παραγωγή βιβλίων ελκυστικών για το μαθητή αλλά και χρηστικών για τη μετάδοση της γνώσης μέσα από τη διδακτική διαδικασία.

Αναφορικά με το βιβλίο του μαθητή θα πρέπει να είναι ευσύνοπτο ανάλογα με την ηλικία των μαθητών στους οποίους απευθύνεται και να περιέχει τις ουσιαστικές και αναγκαίες γνώσεις που πρέπει να αποκτηθούν κατά τη φοίτηση των μαθητών στη συγκεκριμένη τάξη. Σε ό,τι αφορά τη μορφή του, προτείνεται, ανάλογα με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του κάθε αντικειμένου, να υπάρχει η δυνατότητα εκτύπωσής του και σε τεύχη, να υπάρχουν ένθετα και αποσπώμενες σελίδες ασκήσεων και δραστηριοτήτων που να μπορούν να καταχωρίζονται σε ντοσιέ κτλ.

Παράλληλα, προτείνεται να υπάρχει φάκελος του μαθήματος για την υποστήριξη κάθε γνωστικού αντικειμένου, με έντυπο και ηλεκτρονικό υλικό που να υποστηρίζει την ενεργητική προσέγγιση της γνώσης, όπως περιγράφεται και στην

πρόταση για την αξιολόγηση του μαθητή. Το υλικό αυτό θα μπορεί να εμπλουτίζεται, να ανανεώνεται και να επικαιροποιείται, ώστε να υποστηρίζει το μαθητή στη διαδικασία μιας ανοικτής μάθησης («μαθαίνω πώς να μαθαίνω»). Το περιεχόμενό του δεν είναι ανάγκη να καλύπτει εξαντλητικά όλα τα περιεχόμενα των Α.Π.Σ. ή του διδακτικού βιβλίου του σχετικού μαθήματος. Ενδεικτικά μπορεί να περιλαμβάνει ευέλικτο και πολυπρισματικό υλικό, όπως σχέδια μαθήματος, ποικίλο υποστηρικτικό υλικό, παράλληλα κείμενα, χρήση και αξιοποίηση της βιβλιοθήκης, των εργαστηρίων, των πολυμέσων και του διαδικτύου, εικαστικό υλικό, ώστε να εξασφαλίζεται η προσαρμογή στα νέα δεδομένα και στις ιδιαίτερες ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των μαθητών.

Αντίστοιχα, θα υπάρχει φάκελος με υποστηρικτικό υλικό για τον εκπαιδευτικό (έντυπο και ηλεκτρονικό) το οποίο επίσης θα μπορεί να εμπλουτίζεται και να επικαιροποιείται.

Το περιεχόμενο των σχολικών βιβλίων θα πρέπει να είναι σύμφωνο με τα αντίστοιχα εγκεκριμένα Προγράμματα Σπουδών, να είναι επιστημονικά έγκυρο και κατάλληλο για το νοητικό επίπεδο των μαθητών στους οποίους απευθύνεται. Θα πρέπει να υπάρχει συνοχή στη διάταξη της ύλης και σύνδεση με συναφή γνωστικά αντικείμενα. Να διακρίνονται τα μέρη των ενοτήτων ώστε να μην συγχέονται οι ασκήσεις με τα κείμενα διδασκαλίας. Το εικονιστικό υλικό (εικόνες, διαγράμματα, πίνακες κτλ.) να είναι σε άμεση σχέση και να υποστηρίζει το κείμενο.

Η γλώσσα των σχολικών βιβλίων θα πρέπει να είναι σωστή, λιτή, κατανοητή, ελκυστική. Η εικόνα ενός άμεμπτου γλωσσικά σχολικού εγχειριδίου είναι μια σχολαστική εργασία που απαιτεί γλωσσική ευαισθησία και επιμέλεια στην αντιμετώπιση λαθών και εσφαλμένης γραφής. Τα κείμενα και η γλώσσα πρέπει να ανταποκρίνονται στην προσωπική εμπειρία και την άμεση συνείδηση των μαθητών,

οποιασδήποτε ηλικίας, κοινωνικής ή εθνικής προέλευσης. Να παρέχουν μια απλοποιημένη εκδοχή της γνώσης χωρίς ελιτισμό, χωρίς φανατισμούς, χωρίς ιδεολογικές προκαταλήψεις. Ειδικά για τις θετικές επιστήμες η χρήση των τεχνικών όρων πρέπει να αποδίδει ακριβή και συγκεκριμένα νοήματα, ενώ σε ένα πιο προχωρημένο επίπεδο σπουδών (π.χ. στις τελευταίες τάξεις του Λυκείου) οι επιστημονικοί όροι θα πρέπει να ανταποκρίνονται στην επιστημονική γνώση με υψηλό βαθμό ακρίβειας.

Όλα τα βιβλία και το εκπαιδευτικό υλικό ακολουθούν τις αρχές του καθολικού σχεδιασμού προσβασιμότητας για μαθητές με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες σε όλο το φάσμα ανάπτυξής τους, δηλαδή από το σχεδιασμό έως το στάδιο της διάθεσής τους στο μαθητή και τον εκπαιδευτικό.

Τα θέματα που αφορούν συνολικά τη διαδικασία εκτύπωσης, διανομής και προμήθειας των βιβλίων από τα σχολεία θα εξειδικευτούν, κατά περίπτωση, με συγκεκριμένες προτάσεις από το Π.Ι.

Βασική παράμετρος για την επίτευξη των στόχων της εκπαίδευσης με τη χρήση του εναλλακτικού βιβλίου αποτελεί η διεύρυνση του θεσμού των σχολικών βιβλιοθηκών και η συστηματική λειτουργία τους στο πλαίσιο της σχολικής μονάδας. Σε μια σχολική βιβλιοθήκη θα πρέπει να υπάρχουν αντίτυπα όλων των εγκεκριμένων διδακτικών πακέτων για κάθε αντικείμενο, στα οποία θα έχουν πρόσβαση εκπαιδευτικοί και μαθητές. Με τη λειτουργία των σχολικών βιβλιοθηκών και την αξιοποίηση πολλαπλών πηγών πληροφόρησης (εξωσχολικά βιβλία, οπτικοακουστικό υλικό, διαδίκτυο, ψηφιακές βιβλιοθήκες και εκπαιδευτικούς δικτυακούς τόπους κτλ.) οι μαθητές θα μπορέσουν να διευρύνουν περαιτέρω τις δυνατότητες που τους παρέχει το εναλλακτικό βιβλίο. Εξάλλου, ζούμε στην εποχή όπου το παραδοσιακό και

χειροπιαστό βιβλίο συμβαδίζει με το e-book, η γραπτή σελίδα διαβάζεται και στην e-ink οθόνη, ο τυπικός αναγνώστης μετατρέπεται σε e-reader.

Σε πρώτη φάση, είχε προταθεί να γίνει πιλοτική εφαρμογή του εναλλακτικού βιβλίου, σε όλες τις βαθμίδες της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης για τα διάφορα γνωστικά αντικείμενα. Στόχος ήταν η καταγραφή των αδυναμιών, των δυσκολιών και των προβλημάτων που τυχόν θα παρουσιαστούν, ώστε να ληφθούν υπόψη για τη γενίκευση του πολλαπλού βιβλίου σε όλα τα σχολεία της χώρας.

Τέλος, προτάθηκε στο Παρατηρητήριο για την Ποιότητα στην Εκπαίδευση το οποίο σχεδιάζεται να λειτουργήσει στο πλαίσιο του Π.Ι., να συμπεριληφθεί και η συστηματική έρευνα για το σχολικό βιβλίο. Στόχος θα ήταν η συνεχής βελτίωση των σχολικών βιβλίων καθώς και η επικαιροποίηση και ο εκσυγχρονισμός της τεχνολογίας παραγωγής τους ώστε να διασφαλίζεται η επιστημονική εγκυρότητα, η κοινωνική αποδοχή, η επιβεβαίωση της ιδεολογικής και γνωστικής αντοχής τους στη σχολική πράξη, πέραν των στενών ορίων των συγγραφικών ομάδων, των κριτών, της αμφισβητούμενης κριτικής και της αναπόφευκτης παλαιώσής τους.

Πέραν, όμως, της αναγκαιότητας για συστηματική έρευνα σχετικά με τα σχολικά βιβλία, πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι οι προβληματισμοί, οι δυνατότητες και οι προοπτικές για τη συγγραφή των διδακτικών βιβλίων αποτελούν ένα ζήτημα διαρκούς και σταθερής μελέτης τόσο για τα στελέχη του Π.Ι., όσο και σοβαρού ενδιαφέροντος για όλα τα εμπλεκόμενα μέλη της εκπαιδευτικής κοινότητας.

2.7. Ανασκόπηση βιβλιογραφίας αξιολόγησης σχολικών εγχειριδίων

Η αξιολόγηση των σχολικών βιβλίων αποτελεί μια αυτόνομη ερευνητική διαδικασία, εντασσόμενη στο πεδίο εκείνο της έρευνας των σχολικών βιβλίων που εξετάζει τα

βιβλία ως τμήμα του προγράμματος σπουδών (Μπονίδης, 2004). Κατά μια ευρύτερη έννοια αποτελεί πεδίο της Εκπαιδευτικής Αξιολόγησης, κλάδου της Παιδαγωγικής επιστήμης που ορίζεται ως «συστηματική και οργανωμένη διαδικασία κατά την οποία διεργασίες, συστήματα, άτομα, μέσα, πλαίσια ή αποτελέσματα ενός εκπαιδευτικού μηχανισμού εκτιμούνται με βάση προκαθορισμένα κριτήρια και μέσα και προκαθορισμένους σκοπούς (Δημητρόπουλος, 1998).

Σε διεθνές επίπεδο η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού υλικού γίνεται συνήθως από εξειδικευμένα Ινστιτούτα Έρευνας, που λειτουργούν αυτόνομα και ιδρύθηκαν κυρίως από Πανεπιστημιακά Παιδαγωγικά Τμήματα. Ενδεικτικά αναφέρονται το Ινστιτούτο Παιδαγωγικής Ανάλυσης κειμένων στο Haernoessand της Σουηδίας, το Ινστιτούτο Koethen στη Γερμανία, το Ινστιτούτο της Βιέννης, με προτεραιότητά του τον έλεγχο της καταλληλότητας των εγχειριδίων σε σχέση με την ηλικία των μαθητών/τριών, αλλά και το Ινστιτούτο George Eckert για διεθνή έρευνα σχολικών εγχειριδίων (Ο.ΕΠ.ΕΚ., 2008). Στις ευρωπαϊκές χώρες, Ολλανδία, Γερμανία, Γαλλία, Ιταλία, Ισπανία, Πορτογαλία, Φιλανδία, Αγγλία και Δανία στην αξιολόγηση και επιλογή του εκπαιδευτικού υλικού συμμετέχουν ομάδες διδασκόντων των σχετικών γνωστικών αντικειμένων από τις σχολικές μονάδες. Στη Δανία συμμετέχουν επίσης εκπρόσωποι μαθητών/τριών, ενώ στην Ιταλία συμμετέχουν οι σύλλογοι γονέων (Δούκας, 2005).

Αναφορικά με την έρευνα της αξιολόγησης των σχολικών βιβλίων, αφετηρία της αποτέλεσε η διαπίστωση ότι το σχολικό βιβλίο συνιστά ένα από τα μέσα μετάδοσης της γνώσης που χρησιμοποιούνται από τους μαθητές/τριες και τους εκπαιδευτικούς εντός και εκτός σχολείου και η πεποίθηση ότι αυτό επιδρά στους αποδέκτες του –μέσω των λειτουργιών που ασκεί, σε γνωστικό, συναισθηματικό και κανονιστικό επίπεδο, καθώς επίσης και η θεώρησή του, κυρίως από τη δεκαετία του

1970 και εξής, ως μέσου πολιτικού, πληροφοριακού και παιδαγωγικού αλλά και ως προϊόντος και παράγοντα κοινωνικών διαδικασιών (Μπονίδης 2004). Απόψεις, ότι δεν υπάρχει στέρεο θεωρητικό πλαίσιο για την ανάλυση των σχολικών βιβλίων, έχουν διατυπωθεί καθώς και ότι δεν έχουμε ακόμη ένα σύνολο αξιόπιστων μεθόδων και εργαλείων για τη μέτρηση και αξιολόγηση των διερευνήσεων στο πεδίο της έρευνας στα σχολικά βιβλία (Weinbrenner, 1992).

Η ερευνητική ενασχόληση με τα σχολικά βιβλία ξεκίνησε στο τέλος του 19^{ου} αιώνα με εξελίξεις στον τομέα της έρευνας των σχολικών βιβλίων μετά τη δεκαετία του 1970. Αρκετοί ερευνητές στην εκπαίδευση έχουν προτείνει κριτήρια για την αξιολόγηση του βιβλίου τα οποία, όμως, διαφέρουν ανάλογα με τη θεωρητική προσέγγιση της γνώσης που υποστηρίζουν. Η έρευνα έδειξε ότι υπάρχουν αρκετές κοινές κατηγορίες αξιολόγησης στις προτάσεις των ερευνητών για τα κριτήρια αξιολόγησης των σχολικών βιβλίων που αφορούν κυρίως περιοχές όπως το περιεχόμενο, η μαθησιακή και διδακτική διαδικασία, η δομή και η οργάνωση, η γλώσσα και η διάταξη του βιβλίου (Συρίου, Κατσαντώνη, Λουκέρη, 2015). Η ανασκόπηση της σχετικής βιβλιογραφίας αναδεικνύει ότι η σχετική έρευνα αφορά τα εξής πεδία:

- Της έρευνας που έχει ως αντικείμενο τη «διαδικασία», τον «κύκλο ζωής» του βιβλίου.
- Της έρευνας που μελετά το «προϊόν», το υφιστάμενο σχολικό βιβλίο ως μέσο επικοινωνίας.
- Της έρευνας που έχει ως αντικείμενο την «αποδοχή» του βιβλίου και την επίδρασή του – ως παράγοντα κοινωνικοποίησης – στους μαθητές/τριες και στους εκπαιδευτικούς, αλλά και εν γένει στην κοινωνία (Μπονίδης, 2004, Μπονίδης & Χοντολίδου 1998, & Μπονίδης 1997).

- Της έρευνας που αφορά στην ταξινόμηση των εννοιών και των δραστηριοτήτων που περιλαμβάνει (Ahtineva, 2005).
- Της έρευνας σχετικά με τις εικόνες που εμπεριέχει, αλλά και σχετικά με τις εμπειρίες που δημιουργούνται στους μαθητές από αυτές (Pozzer & Roth, 2004).
- Της έρευνας που αφορά στη σύγκριση των σχολικών βιβλίων με επιστημονικά συγγράμματα (Roth, Bowen & McGinn, 1999).

Ο Richaudeau (1979) προτείνει τέσσερις βασικούς άξονες ανάλυσης των σχολικών εγχειριδίων:

1. Ως προς το περιεχόμενο, με έμφαση στις κοινωνικές, πολιτιστικές, ιδεολογικές, επιστημονικές και παιδαγωγικές διαστάσεις τους.
2. Ως προς τον τρόπο επικοινωνίας του περιεχομένου στον/στην αναγνώστη/τρια (επικοινωνιακές έννοιες, μορφές του μηνύματος, αναγνωσιμότητα, πυκνότητα).
3. Ως προς τη μέθοδο χρήσης, την οργάνωση του περιεχομένου και την προσαρμοστικότητα στις ανάγκες.
4. Ως προς την υλική τους υπόσταση (ανθεκτικότητα, εύκολη χρήση, κόστος).

Η σύγχρονη διεθνής έρευνα των εκπαιδευτικών υλικών είτε είναι ποιοτική είτε ποσοτική είτε εμπειρική είτε ερμηνευτική, δεδηλωμένη, ή λανθάνουσα, ολική ή μερική, σύμφωνα με τους Καψάλη και Θεοδώρου (2002), ασχολείται με τρεις κυρίως τομείς:

1. Τη διαδικασία παραγωγής.
2. Τη φαινομενολογία του προϊόντος, δηλαδή το περιεχόμενο, τη δομή.
3. Την επίδραση τους στους μαθητές/τριες.

Ο Pingel (2000) μέσα από την εμπειρία του να παράγει ένα Εγχειρίδιο Έρευνας και Αναθεώρησης σχολικών βιβλίων, επεσήμανε την πολυπλοκότητα της έρευνας στα σχολικά βιβλία και της ανάγκης οι ερευνητές να εξετάσουν όλα τα ενδεχόμενα στην προετοιμασία τους για τη διενέργεια μιας τέτοιας μελέτης. Δυο παράγοντες πρότεινε ως σημαντικούς. Ο πρώτος αναφέρεται στις παιδαγωγικές συνέπειες του βιβλίου, δηλαδή, πως χρησιμοποιείται από τους εκπαιδευτικούς και γίνεται αποδεκτό από τους μαθητές. Ο δεύτερος αναφέρεται στο ίδιο το περιεχόμενο του βιβλίου, δηλαδή, τι περιλαμβάνεται στο βιβλίο, τι παραλείπεται και γιατί. Σε ποιον από τους δυο παράγοντες στους οποίους η κάθε μελέτη επιλέγει να επικεντρωθεί σχετίζεται με το σκοπό της κάθε έρευνας, ενώ μεγάλης σημασίας θεωρείται η μεθοδολογική προσέγγιση και οι κατηγορίες ανάλυσης που θα επιλεγούν.

Ο Mikk (2000) περιγράφει την ανάγκη να διατυπωθούν θέματα και υποθέματα, ένα πλαίσιο ανάλυσης που θα οδηγούν στην ανάλυση του περιεχομένου. Πηγαίνει, έτσι, ένα βήμα πιο πέρα, καθώς διευκρινίζει δυο δυνατότητες για την ανάπτυξη μιας λίστας των θεμάτων υπό ανάλυση. Η μια δυνατότητα είναι λογική και εννοιολογική και περιλαμβάνει τη διατύπωση μιας λίστας θεμάτων ή κατηγοριών πριν από την ανάλυση. Η δεύτερη δυνατότητα είναι εμπειρική και πρακτική και περιλαμβάνει την προσωρινή ανάλυση ενός δείγματος διδακτικού υλικού, πάνω στο οποίο στηρίζεται η παραγόμενη λίστα θεμάτων ή κατηγοριών.

Ο Παπαρηγορίου (2005) καταθέτει ως άξονες αξιολόγησης των εγχειριδίων του/της μαθητή/τριας, το περιεχόμενο, τη δομή και οργάνωση, την παιδαγωγική και διδακτική καταλληλότητα, την αισθητική του εικαστικού μέρους και τεχνική αρτιότητα. Στη σύγχρονη βιβλιογραφία τονίζεται η ανάγκη εφαρμογής της διαθεματικότητας και διεπιστημονικότητας στην προσέγγιση της γνώσης και επομένως στη διδασκαλία και το περιεχόμενο των σχολικών εγχειριδίων. Η

διαθεματικότητα αναφέρεται σε μια ενοποιητική προσέγγιση του αντικειμένου της γνώσης αναδεικνύοντας την πολυμορφία της πραγματικότητας και την ανάγκης μιας ολιστικής θεώρησής της. Η διεπιστημονικότητα είναι ο αντίστοιχος τρόπος οργάνωσης των Αναλυτικών Προγραμμάτων, που ενώ διατηρεί διακριτά τα μαθήματα, με διαφόρους τρόπους προσπαθεί να συσχετίζει το περιεχόμενό τους. Το αντικείμενο της μάθησης μπορεί να μελετηθεί σε συγχρονία και διαχρονία, παραγωγικά ή επαγωγικά (Αργυροπούλου, 2004).

Όμως το σχολικό εγχειρίδιο δεν κατασκευάζει απλά την εκδοχή της σχολικής γνώσης αλλά διαμορφώνει και τον αναγνώστη μαθητή (Κουλαϊδής, Δημόπουλος, Σκλαβενίτη, & Χρηστίδου, 2001) ενώ παράλληλα, εξασφαλίζει την επικοινωνία και την ανάπτυξη διαπροσωπικών σχέσεων μέσα στην τάξη (Ματσαγγούρας, 2006). Όπως αναφέρεται από το Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας (2006), τα σχολικά εγχειρίδια κατασκευάζουν και νοηματοδοτούν την πραγματικότητα και ως εκ τούτου μπορεί να παίζουν άμεσο ρόλο στη διαμόρφωση αντιλήψεων, στερεοτύπων και προκαταλήψεων.

Πέρα όμως από το αξιακό - ιδεολογικό προσανατολισμό του σχολικού βιβλίου η καθημερινή εμπειρία του εκπαιδευτικού στο σχολείο θεωρείται πολύτιμη και η μελέτη της αποτελεί μια από τις προϋποθέσεις για την εκτίμηση της υπάρχουσας κατάστασης. Κάθε εκπαιδευτικός έχει την εμπειρία του με τα σχολικά βιβλία των μαθημάτων που διδάσκει. Η συστηματοποίηση αυτής της εμπειρίας σε συγκεκριμένα πεδία και άξονες και η έκφρασή της συντεταγμένα και όχι αποσπασματικά αποτελεί αντικείμενο μελλοντικής αξιολόγησης. Σε συνδυασμό με την εσωτερική διαφοροποίηση ανάμεσα στους εκπαιδευτικούς που διδάσκουν το ίδιο βιβλίο στην ίδια τάξη αλλά διαφέρουν ως προς μια σειρά χαρακτηριστικά όπως, φύλο, ηλικία,

σπουδές κ.α. προκύπτει μια αξιολόγηση - ανατροφοδότηση προς όφελος της ποιότητας της εκπαιδευτικής διαδικασίας (Ι.Π.Ε.Μ. – Δ.Ο.Ε., 2009).

Η γενική αποτίμηση της εμπειρίας του εκπαιδευτικού περιλαμβάνει τα εξής κριτήρια:

- Χρηστικότητα (μέγεθος, σχήμα, βιβλιοδεσία).
- Εικονογράφηση.
- Διάταξη περιεχομένου.
- Γλώσσα του βιβλίου.
- Επιστημονικότητα.
- Μεθοδικότητα.
- Επίπεδο δυσκολίας ασκήσεων.
- Προσαρμογή ύλης στα ενδιαφέροντα των μαθητών.
- Διαθεματικότητα.
- Διαχείριση της ετερότητας (διαπολιτισμική διάσταση).
- Ρεαλιστική προσέγγιση και απεικόνιση του κόσμου (Ι.Π.Ε.Μ. – Δ.Ο.Ε., 2009).

Η εμπειρία συνοψίζει ή καλύτερα αντανακλά το έργο των εκπαιδευτικών: ό,τι έχει με τρόπο σύνθετο και επεξεργασμένο προσλάβει, οργανώσει, κατακτήσει, δοκιμάσει, μετασχηματίσει, θεωρήσει ο εκπαιδευτικός της σχολικής πράξης. Δεν είναι μόνο το έργο του όπως διακονείται ή και τελείται θεσμικά, αλλά και ό,τι φιλτράρει, διευθετεί, προτιμά και κυρίως επιλέγει να πράξει. Και η πράξη του έχει λογική, ενέχει επεξεργασία και νόημα, εμπειριέχει κατεύθυνση και στόχευση, αντικατοπτρίζει μια προσωπική και εξελικτική διαδικασία διαμόρφωσης. Η υποκειμενική σφραγίδα, ως αποδεδειγμένη ταυτότητα, είναι δεδομένη και προσδίδει

ενδιαφέρουσες και κάποτε ελκυστικές υποχρεώσεις. Γι αυτό και οι ανοιχτές ερωτήσεις στο ερωτηματολόγιο, όπου αναμένονται οι «καταθέσεις ψυχής» είναι όχι μόνο εμπειρίες αλλά και γνώσεις και κυρίως συναισθηματικά φορτισμένες «εμπειρίες». Με προσωπικό τρόπο συγκροτεί την πολύτιμη εμπειρία του η οποία προκύπτει ως παιδαγωγικά φορτισμένη διαμεσολάβηση ανάμεσα στον εκπαιδευτικό και το σχολικό βιβλίο (Ι.Π.Ε.Μ. – Δ.Ο.Ε., 2009).

Τα ερευνητικά ερωτήματα που ανοίγει η διερεύνηση της χρήσης και της αξιοποίησης των σχολικών βιβλίων μεταξύ άλλων αφορούν στη σχέση τους με τα Αναλυτικά Προγράμματα, στο περιεχόμενό τους, στον τρόπο συγγραφής του βιβλίου, στην υποδοχή του βιβλίου από τους διδάσκοντες και τους μαθητές, στο μαθησιακό αποτέλεσμα αλλά και στη σχέση εκπαιδευτικού βιβλίου. Έτσι προκύπτει ότι η αξιολόγηση του πεδίου «σχολικά βιβλία» συμπεριλαμβάνει μια σειρά από τομείς, οργάνωση των περιεχομένων παρουσίαση των ενοτήτων, γλώσσα και ορολογία του βιβλίου, προσπελασιμότητα, ελκυστικότητα από αισθητικής πλευράς αλλά και από πλευράς επιλογής των ασκήσεων και των δραστηριοτήτων, χρηστικότητα και επιστημονική ορθότητα των περιεχομένων (Ι.Π.Ε.Μ. – Δ.Ο.Ε., 2009).

Το 2009 στο πρόγραμμα αξιολόγησης των νέων σχολικών βιβλίων υπό την αιγίδα του Ινστιτούτου Παιδαγωγικών Ερευνών και Μελετών (Ι.Π.Ε.Μ.) σε συνεργασία με τη Διδακταλική Ομοσπονδία Ελλάδας πραγματοποιήθηκε πανελλήνια έρευνα για τα νέα σχολικά βιβλία και τις εμπειρίες των εκπαιδευτικών (Ι.Π.Ε.Μ. – Δ.Ο.Ε., 2009). Στην έρευνα αυτή συμμετείχαν 128 σχολικές μονάδες και 2.243 εκπαιδευτικοί Πρωτοβάθμιας για τα σχολικά βιβλία της Γλώσσας, των Μαθηματικών, της Μελέτης Περιβάλλοντος, της Ιστορίας, της Φυσικής και της Γεωγραφίας. Η έρευνα αποσκοπούσε στην αξιολόγηση των σχολικών εγχειριδίων, μέσα από την εμπειρία των εκπαιδευτικών και τη χρήση τους στη διδασκαλία. Όσον

αφορά στο βιβλίο της Γλώσσας, προέκυψε ότι οι εκπαιδευτικοί όλων των τάξεων θεωρούν σε γενικές γραμμές μάλλον επιτυχημένα ή επιτυχημένα τα βιβλία της Γλώσσας ως προς τη χρησιμότητά τους, τη χρήση της γλώσσας, την επιστημονική εγκυρότητα, την εικονογράφηση, με τους νεότερους εκπαιδευτικούς να είναι περισσότεροι επιφυλακτικοί. Ως προς τη διάταξη του περιεχομένου οι εκπαιδευτικοί της Ε΄ τάξης είναι περισσότερο επιφυλακτικοί, ενώ όσον αφορά στη διαθεματικότητα, οι εκπαιδευτικοί των μικρότερων τάξεων θεωρούν τα βιβλία πιο επιτυχή σε σχέση με των μεγαλύτερων τάξεων. Επίσης οι εκπαιδευτικοί των μεγαλύτερων τάξεων εκτιμούν πιο επιτυχημένα τα βιβλία ως προς τα μηνύματα που εκπέμπουν για τη διαφορετικότητα. Δεν προτείνεται η αντικατάσταση των συγκεκριμένων βιβλίων. Όσον αφορά στα βιβλία των Μαθηματικών, οι εκπαιδευτικοί της Ε΄ τάξης θεωρούν ότι το βιβλίο παρουσιάζει πολλές δυσκολίες για τους μαθητές και είναι δύσκολο για το δάσκαλο, ενώ οι εκπαιδευτικοί των μικρών τάξεων υποστήριξαν ότι το βιβλίο παρουσίαζε ορισμένες δυσκολίες. Όλοι οι εκπαιδευτικοί τα θεωρούν επιτυχημένα ως προς τη χρησιμότητά τους, ως προς την εικονογράφηση ενώ ως προς το περιεχόμενο, τη γλώσσα και την επιστημονική εγκυρότητα παρουσιάζεται μια επιφύλαξη ιδιαίτερα από τους εκπαιδευτικούς της Ε΄ τάξης, οι οποίοι ασκούν μια έντονη κριτική και χαρακτηρίζουν τα βιβλία Μαθηματικών προβληματικά. Περισσότερο επιτυχημένο ως προς τη διαθεματική προσέγγιση της ύλης θεωρούν τα βιβλία της ΣΤ΄ τάξης ενώ ως προς τα μηνύματα για τη διαφορετικότητα είναι μάλλον επιτυχημένα. Οι εκπαιδευτικοί της Ε΄ και Β΄ τάξης προτείνουν την αντικατάσταση των συγκεκριμένων βιβλίων. Το βιβλίο της Μελέτης Περιβάλλοντος θεωρείται επιτυχημένο ως προς τη χρησιμότητά του, την εικονογράφηση, το περιεχόμενό του, τη γλώσσα του με θετικότερη αξιολόγηση στο βιβλίο της Δ΄ τάξης αλλά και την επιστημονική εγκυρότητά του. Ως προς τη διαθεματική προσέγγιση ανιχνεύεται μια θετική εικόνα

σε όλα τα βιβλία της Μελέτης Περιβάλλοντος με προβάδισμα του βιβλίου της Β΄ τάξης, ενώ ως προς τα μηνύματα για τη διαφορετικότητα τα βιβλία θεωρούνται μάλλον επιτυχημένα. Επίσης οι εκπαιδευτικοί σε γενικές γραμμές θεωρούν μάλλον επιτυχημένα τα βιβλία της Ιστορίας με τους εκπαιδευτικούς της Ε΄τάξης να είναι περισσότερο ικανοποιημένοι. Θετική είναι η εκτίμηση των εκπαιδευτικών ως προς την εικονογράφηση, το περιεχόμενο, τη γλώσσα με τους εκπαιδευτικούς της Γ΄τάξης να έχουν θετικότερες κρίσεις. Θετική είναι η εκτίμηση για την επιστημονική εγκυρότητα των βιβλίων Ιστορίας με μια ελαφρά διαφοροποίηση για το βιβλίο Ιστορίας της ΣΤ΄ τάξης. Η διαθεματικότητα προβληματίζει τους εκπαιδευτικούς που διδάσκουν Ιστορία στην ΣΤ΄ τάξη ενώ τις θετικότερες κρίσεις εμφανίζει το βιβλίο Ιστορίας της Γ΄ τάξης. Η κρίσιμη παράμετρος της διαφορετικότητας προβληματίζει τους διδάσκοντες της ΣΤ΄ τάξης ενώ τις θετικότερες κρίσεις συγκεντρώνει το βιβλίο της Δ΄ τάξης. Τέλος τέθηκε θέμα αντικατάστασης του βιβλίου Ιστορίας της ΣΤ΄ τάξης από τους εκπαιδευτικούς. Το βιβλίο της Φυσικής θεωρείται μάλλον επιτυχημένο ως προς την εικονογράφηση, ως προς το περιεχόμενο, ιδιαίτερα της ΣΤ΄ τάξης, ως προς τη γλώσσα και την επιστημονική εγκυρότητα. Η τήρηση των αρχών της διαθεματικότητας φαίνεται να χαρακτηρίζει τα βιβλία της Φυσικής ενώ ανιχνεύονται μάλλον επιτυχείς ενδείξεις ως προς τα μηνύματα για τη διαφορετικότητα. Οι εκπαιδευτικοί θεωρούν επιτυχημένο το βιβλίο της Γεωγραφίας ως προς τη χρηστικότητα και την εικονογράφηση του με περισσότερο επιτυχημένο το βιβλίο της ΣΤ΄ τάξης. Εξίσου επιτυχημένο θεωρείται και ως προς το περιεχόμενό του, τη γλώσσα, τον επιστημονικό του χαρακτήρα αλλά και ως προς τη διαθεματικότητα και τα μηνύματα απέναντι στη διαφορετικότητα.

Από τη συγκεκριμένη έρευνα προκύπτει ότι τα παιδαγωγικά χαρακτηριστικά των σχολικών εγχειριδίων ταυτίζονται με αυτά που εμφανίζονται και στη

βιβλιογραφία. Οι εκπαιδευτικοί θεωρούν ότι απαιτείται τα εγχειρίδια να προβάλουν ανθρωπιστικές αξίες, να σέβονται την ανθρώπινη διαφορετικότητα, την ποικιλία γνώσεων και απόψεων που διαμορφώνεται. Η διδακτέα ύλη χρειάζεται να ανταποκρίνεται στο ρυθμό που μπορούν οι ίδιοι να ακολουθήσουν. Η επίλυση των ασκήσεων συμβάλλει στην εμπέδωση της ύλης και στην κατανόηση της θεωρίας από τους μαθητές/τριες. Η ποιοτική εκτύπωση, η σχεδίαση και η ορθή μορφοποίηση καθιστούν το περιεχόμενο του εγχειριδίου πιο ευχάριστο στους μαθητές/τριες.

Επιπλέον, σύμφωνα με τις απόψεις των εκπαιδευτικών και το επιστημονικό περιεχόμενο των εγχειριδίων, ταυτίζεται ως προς τα χαρακτηριστικά του, με εκείνα της βιβλιογραφίας. Απαιτείται λ.χ. να χρησιμοποιεί ορθά τους επιστημονικούς όρους, με επάρκεια και επιστημονική εγκυρότητα, να συνδέει την επιστήμη με την τεχνολογία, να προβάλλει διαθεματικά τη γνώση και να την προσεγγίζει με επαγωγικό τρόπο, προβάλλοντας τις σχέσεις αιτίου και αιτιατού, ώστε να μπορέσουν οι μαθητές/τριες να εξοικειωθούν με τον επιστημονικό λόγο και να κατακτήσουν τις γνώσεις.

Όπως σε κάθε εμπειρική έρευνα παρατηρείται μια σειρά περιορισμών που δεν επιτρέπουν τη γενίκευση των συμπερασμάτων, εάν προηγουμένως δεν επαληθευτούν με νέα δεδομένα. Παρ' όλα αυτά, σύμφωνα με την έρευνα του Ι.Π.Ε.Μ. – Δ.Ο.Ε. (2009), τα συμπεράσματα δείχνουν ότι υπάρχουν σαφείς απόψεις και αυτές μπορούν να αξιοποιηθούν ως θέματα συζήτησης στο πλαίσιο δημιουργίας και παραγωγής ενός σύγχρονου και θελκτικού εκπαιδευτικού υλικού, έντυπου και ηλεκτρονικού.

Επιγραμματικά οι προτάσεις έχουν ως εξής:

1. Σχεδιασμός και παραγωγή εγχειριδίων με μικρότερη ύλη, πιο απλά παραδείγματα και πιο εύκολες ασκήσεις.

2. Σχεδιασμός και παραγωγή εγχειριδίων ολοκληρωμένων, έτσι ώστε να περιορίζεται η παροχή συμπληρωματικού υλικού από τους εκπαιδευτικούς.
3. Εγχειρίδια εκπαιδευτικού, σύγχρονα και επικαιροποιημένα, προσαρμοσμένα στις ανάγκες των μαθημάτων και των μαθητών/τριών, με πλήρεις βιβλιογραφικές παραπομπές για περαιτέρω διερεύνηση των θεμάτων που πραγματεύεται.
4. Δημιουργία εκπαιδευτικού υλικού και των τριών τύπων, που να αναφέρεται στα ανθρώπινα δικαιώματα, τη διαφορετικότητα, την ισότητα των κοινωνικών φύλων και τη σύγχρονη αντίληψη περί της ιδιότητας του πολίτη.
5. Σχεδιασμός και παραγωγή λογισμικού για κάθε μάθημα, που να διακρίνεται από προσαρμοστικότητα στο ρυθμό μάθησης των παιδιών, αντιστοιχία στο επίπεδο σχετικών γνώσεών τους, διαθεματική προσέγγιση κ.λπ.
6. Παραγωγή πλούσιου και σύγχρονου οπτικοακουστικού υλικού, κατά τα ευρωπαϊκά πρότυπα, και διευρυμένη αξιοποίησή του στο πλαίσιο όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης.
7. Συχνή και περιοδική ανανέωση και επικαιροποίηση του υλικού από επιστημονική ομάδα παρακολούθησης.
8. Σχεδιασμός και παραγωγή εύχρηστων οδηγιών για τον τρόπο εργασίας και μελέτης των μαθητών/τριών, αλλά και βασικών αρχών σχεδιασμού και υλοποίησης μαθημάτων για τους εκπαιδευτικούς.

9. Εξοπλισμός άμεσος των σχολικών μονάδων που ακόμα υστερούν στον τομέα αυτό - κυρίως νηπιαγωγεία - με ηλεκτρονικούς υπολογιστές και τεχνολογικά μέσα.
10. Εκπαίδευση - επιμόρφωση εκπαιδευτικών όσων τη χρειάζονται - στην πληροφορική.
11. Επιμόρφωση των εκπαιδευτικών σχετική με το ρόλο και τη σημασία ενός σύγχρονου εκπαιδευτικού υλικού, καθώς και τον τρόπο αξιοποίησής του.
12. Ευρεία διανομή σύντομου Οδηγού Κριτηρίων Αξιολόγησης Εκπαιδευτικού Υλικού στους εκπαιδευτικούς.

Το Κέντρο Μελετών και Τεκμηρίωσης (ΚΕΜΕΤΕ) της ΟΛΜΕ, στο πλαίσιο της οργάνωσης του 8ου Εκπαιδευτικού Συνεδρίου της ΟΛΜΕ το 2008, με θέμα «Σχολικά προγράμματα και βιβλία στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση» διεξήγαγε έρευνα βάσει ερωτηματολογίου προς τους εκπαιδευτικούς της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Το δεύτερο μέρος του ερωτηματολογίου απέβλεπε στην αποτίμηση των Προγραμμάτων Σπουδών και των βιβλίων που ισχύουν σήμερα στην εκπαίδευση. Τα πορίσματα της έρευνας συνοψίζονται στα εξής σημεία:

- Οι εκπαιδευτικοί διατυπώνουν την ανάγκη απεμπλοκής από μια μαθησιακή διαδικασία που βασίζεται στην αποστήθιση και τη συσσώρευση γνώσεων και τη στροφή προς την κριτική και δημιουργική προσέγγιση της γνώσης.
- Διεκδικούν ουσιαστικό ρόλο στη διαδικασία διαμόρφωσης των Προγραμμάτων Σπουδών και συγγραφής των σχολικών βιβλίων, και θεωρούν αναγκαία τη δυνατότητα εμπλοκής στην αξιολόγησή τους και τα άλλα μέλη της εκπαιδευτικής κοινότητας (μαθητών/-τριών και γονέων).

- Οι εκπαιδευτικοί εκδηλώνουν την προτίμηση για ένα βιβλίο και επιδιώκουν την πολλαπλή πρόσβαση στη γνώση μέσω καλά οργανωμένων σχολικών βιβλιοθηκών ενώ η άποψη για ένα σύστημα πολλαπλού βιβλίου υποστηρίζεται από λιγότερους εκπαιδευτικούς. Σε περίπτωση ενός συστήματος πολλαπλού βιβλίου, η επιλογή θα πρέπει να γίνεται σε «επίπεδο σχολείου».

Στο τρίτο μέρος του ερωτηματολογίου οι εκπαιδευτικοί κλήθηκαν να αξιολογήσουν συγκεκριμένα βιβλία μαθημάτων της ειδικότητάς τους τα οποία δίδαξαν εκείνη τη χρονιά και για τα οποία διαμόρφωσαν άποψη. Η εικόνα που έχουν οι εκπαιδευτικοί για τα βιβλία, συνολικά, είναι αρνητική. Συγκεκριμένα, οι εκπαιδευτικοί έχουν την άποψη ότι το μεγαλύτερο πρόβλημα εστιάζεται στο ό,τι τα βιβλία οξύνουν αντί να αμβλύνουν τις συνέπειες των κοινωνικών ανισοτήτων, η ύλη δεν μπορεί να καλυφθεί, η κριτική σκέψη των μαθητών δεν προάγεται, αλλά υποβαθμίζεται υπερβολικά, ιδιαίτερα στο Λύκειο σε σύγκριση με το Γυμνάσιο. Η πραγματοποίηση των διαθεματικών εργασιών και η αξιοποίηση του λογισμικού δημιουργεί ιδιαίτερο προβληματισμό σε ό,τι αφορά την εξυπηρέτηση των στόχων του μαθήματος. Τέλος, τα βιβλία δεν ανταποκρίνονται στη δυνατότητα που έχουν οι μαθητές/τριες της αντίστοιχης ηλικίας να προσλαμβάνουν τη γνώση που τους παρέχεται.

Η πρόσφατη έρευνα του Παπαγιαννόπουλου (2011) αφορά στο σχολικό εγχειρίδιο του μαθήματος της Κοινωνικής και Πολιτικής Αγωγής της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης του Δημοτικού Σχολείου. Με την έρευνα αυτή επιχειρείται μια ποιοτική και ποσοτική αξιολόγηση του σχολικού εγχειριδίου ως προς την καταλληλότητά του για διδασκαλία, με βάση συγκεκριμένα κριτήρια. ενώ σε ένα δεύτερο επίπεδο προσδοκά να αποτελέσει τη βάση ενός εργαλείου με το οποίο θα μπορούν οι εμπλεκόμενοι στη

διδασκαλία να αξιολογούν ένα σχολικό εγχειρίδιο και να ελέγχουν το βαθμό καταλληλότητάς του για να διδαχθεί. Παρουσιάζονται και αναλύονται τα κριτήρια αξιολόγησης σχολικών εγχειριδίων και προτείνεται μια φόρμα αξιολόγησης με βάση αυτά τα κριτήρια ενώ επιχειρείται και η αξιολόγηση του συγκεκριμένου σχολικού εγχειριδίου από την κατάθεση της εμπειρίας 800 μαθητών/τριών και 1044 δασκάλων της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης.

Σε άλλη έρευνα σχετικά με τα σχολικά εγχειρίδια επιχειρείται η αξιολόγηση του εν χρήσει σχολικού βιβλίου Ιστορίας της Γ΄ Γυμνασίου «Νεότερη και Σύγχρονη Ιστορία». Συγκεκριμένα, επιδιώκεται η διερεύνηση και η ερμηνεία του βαθμού και του τρόπου ανταπόκρισης του βιβλίου για κάθε μία από τις επιτελούμενες άμεσες και έμμεσες λειτουργίες του σε θεωρητικό και πρακτικό επίπεδο, υιοθετώντας σειρά κριτηρίων. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι η εξωτερική του εμφάνιση, τα δομικά και τεχνικά χαρακτηριστικά του κειμένου, είναι σε ικανοποιητικό βαθμό με εξαίρεση την εικονογράφηση και την ποιότητα της βιβλιοθεσίας του. Η παιδαγωγική και μεθοδολογική του καταλληλότητα, ευνοεί την ανάπτυξη της κριτικής σκέψης, η διδακτική του καταλληλότητα και η μορφή της διδακτικής προσέγγισης ανταποκρίνεται στο ηλικιακό επίπεδο των μαθητών και είναι σε συμφωνία με τις επίσημες κατευθυντήριες αρχές και τους στόχους του Α.Π.Σ. Διακρίνεται μια έλλειψη συγκεκριμένης στρατηγικής τοποθέτησης των κειμένων που μειώνει την αισθητική του αξία και την ελκυστικότητά του. Το περιεχόμενό του, φαίνεται να μην προσαρμόζεται στις μαθησιακές, κοινωνικές, πολιτισμικές ιδιαιτερότητες και στα ενδιαφέροντά των μαθητών/τριών και δε βοηθά ουσιαστικά στην εξατομίκευση της διαδικασίας μάθησης. Επιπλέον, η αναγνωσιμότητά του κινείται σε πολύ χαμηλά επίπεδα. Στα ζητήματα κατανόησης και σεβασμού της διαφορετικότητας, τέλος, θα

μπορούσε να υποστηριχθεί ότι δεν ευνοείται η ανάπτυξη στερεοτυπικών αντιλήψεων και εχθρικών εικόνων (Θέος, 2012).

Στη σύγχρονη βιβλιογραφία συναντάται στο πλαίσιο διπλωματικής εργασίας η αξιολόγηση του σχολικού βιβλίου Γερμανικής γλώσσας, «Deutsch – ein Hit! 1» που απευθύνεται στους μαθητές της Α΄ Γυμνασίου. Σκοπός της έρευνας, ήταν η περιγραφή των στάσεων των εκπαιδευτικών της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης που διδάσκουν ξένη γλώσσα απέναντι στην αποτελεσματικότητα του σχολικού εγχειριδίου που χρησιμοποιούν καθημερινά στη διδακτική πράξη. Μέσα από τα περιγραφικά και επαγωγικά στατιστικά αποτελέσματα προέκυψε η ανεπάρκεια του σχολικού εγχειριδίου. Σημειώνεται η μόλις δύο ετών εφαρμογή του και οι μεγάλες αντιδράσεις των καθηγητών Γερμανικών που κλήθηκαν να το διδάξουν. Ενδεικτικό είναι το γεγονός ότι έχει ήδη ληφθεί ομόφωνη απόφαση από τη Γενική Συνέλευση της Πανελλήνιας Ένωσης Καθηγητών Γερμανικής Γλώσσας Π.Ε., σύμφωνα με την οποία προτείνεται η απόσυρση του συγκεκριμένου σχολικού εγχειριδίου ως ακατάλληλου για το δημόσιο σχολείο (Ζαχαριουδάκη, 2008).

Για τα βιβλία Φυσικής Αγωγής η οποιαδήποτε έρευνα είναι σχεδόν ανύπαρκτη. Η αξιολόγηση του σχολικού εγχειριδίου σχετικά με την εφαρμογή του στη σχολική τάξη, όπως προκύπτει από τις ερευνώμενες στάσεις καθηγητών και μαθητών, θα μπορούσε αναμφισβήτητα να συντελέσει άμεσα στη βελτίωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

2.8. Σχολικά εγχειρίδια και Αναλυτικά Προγράμματα

Με τον όρο Αναλυτικό Πρόγραμμα σύμφωνα με το Melograno εννοείται ο προγραμματισμός του αντικειμένου εκμάθησης, ο τρόπος απόκτησης και ο τρόπος πιστοποίησης της αποκτημένης μάθησης (Μουντάκης, 2006). Αναφέρεται δηλαδή

στο τι, στο γιατί και στο πώς της εκπαιδευτικής πράξης. Σύμφωνα με τους Βρεττό και Καψάλη (1997), ένα Αναλυτικό Πρόγραμμα είναι το αποτέλεσμα και το προϊόν διαδικασιών σχεδιασμού και σύνταξης ενός γενικού πλαισίου μακροπρόθεσμης οργάνωσης της διδασκαλίας, που γίνεται σε διάφορα επίπεδα και με διαφορετικό κατά περίπτωση βαθμό εγκυρότητας και νομιμότητας. Συναντάται στη βιβλιογραφία (Westphalen, 1982) και ο όρος “curriculum” σε αντιδιαστολή με τα παραδοσιακά Αναλυτικά Προγράμματα, το οποίο «ορίζεται από τέσσερα δομικά στοιχεία: τους στόχους, το περιεχόμενο, τις μεθοδολογικές προτάσεις και τον έλεγχο επίτευξης των στόχων»

Με την πάροδο των ετών, οι ειδικοί των Αναλυτικών Προγραμμάτων έχουν αναπτύξει ποικίλους εννοιολογικούς τρόπους για την κατανόηση των επιστημολογικών σχέσεων της γνώσης και του Αναλυτικού Προγράμματος. Με την ευρύτερη έννοια, οι επιστήμονες περιγράφουν τρεις κυρίαρχες κατευθύνσεις του Αναλυτικού Προγράμματος: μετάδοση (η γνώση είναι ξεκάθαρη και προσεκτικά ορισμένη, προκαθορισμένη και μετρήσιμη ως αγαθό), συναλλαγή (η γνώση αντιμετωπίζεται ως κατασκευή και ανακατασκευή από όσους συμμετέχουν στη διδακτική-μαθησιακή πράξη) και μετασχηματισμός (η γνώση οικοδομείται μέσα από διερευνητικές διαδικασίες, αλλά τις ξεπερνά προς την κυριαρχία της ενθάρρυνσης της προσωπικής και κοινωνικής μεταβολής), (Miller & Seller, 1985).

Κάθε χώρα έχει αναπτύξει το δικό της μηχανισμό δημιουργίας των Αναλυτικών Προγραμμάτων Σπουδών (Α.Π.Σ.). Γενικά όμως η δημιουργία τους μπορεί να ομαδοποιηθεί σε δύο μεγάλες κατηγορίες: (α) στα συγκεντρωτικά, αυτά δηλαδή που δημιουργεί η πολιτεία κεντρικά και όλα τα σχολεία έχουν την υποχρέωση να εφαρμόσουν και (β) τα αποκεντρωμένα, εκείνα τα Α.Π.Σ. τα οποία δεν είναι απολύτως όμοια για όλη τη χώρα. Στην Ελλάδα τα Α.Π.Σ. χαρακτηρίζονται ως

συγκεντρωτικά. Όλη η διαδικασία είχε ανατεθεί στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. Σε ένα τέτοιο εκπαιδευτικό σύστημα ο εκπαιδευτικός δεν έχει δικαίωμα να αλλάζει την ύλη και να διδάξει πράγματα που εκείνος θεωρεί ότι θα ήταν περισσότερο ενδιαφέροντα στους μαθητές/τριες ή θα εξυπηρετούσαν περισσότερο τα ενδιαφέροντα και τις ανάγκες τους (Μουντάκης, 2006).

Τα σχολικά εγχειρίδια υλοποιούν το περιεχόμενο των Α.Π.Σ. και μέσα από συγκεκριμένες διαδικασίες πραγματώνουν τους σκοπούς της εκπαίδευσης, όπως τους θέτουν οι οργανωτές της (Κουλαϊδής, κ. συν. 2001). Το σχολικό βιβλίο στην πράξη αντικαθιστά το ίδιο το Αναλυτικό Πρόγραμμα (Ματσαγγούρας, 2006), ο εκπαιδευτικός είναι εκείνος που έχει τον τελικό λόγο όσον αφορά στη χρήση του μέσα στη σχολική τάξη. Αποτελούν ένα από τα μέσα με τα οποία επιτυγχάνεται η σχολική γνώση μεταφέροντας τη κατάλληλα προσαρμοσμένη στην ηλικία των μαθητών/τριών στους οποίους απευθύνεται. Όμως το σχολικό εγχειρίδιο δεν κατασκευάζει απλά τη σχολική εκδοχή της σχολικής γνώσης αλλά διαμορφώνει και τον αναγνώστη μαθητή (Κουλαϊδής, 2000).

Το σχολικό εγχειρίδιο αποτελεί βασικό όργανο εφαρμογής του Α.Π.Σ. και αποτελεί έτσι μέσο μετάδοσης ιδεολογίας, παράδοσης, αξιών και πολιτισμού κάθε κράτους. Η ανάπτυξη των σχολικών εγχειριδίων είναι αλληλένδετη με τη διαδικασία ανάπτυξης του Α.Π.Σ. και αποτελεί φυσικό προϊόν του. Για το λόγο αυτό είναι απαραίτητο κάθε σχολικό εγχειρίδιο να είναι σε αντιστοιχία με το Α.Π.Σ. του μαθήματος που αφορά, και ειδικότερα να αντιστοιχεί στα τέσσερα δομικά στοιχεία του, δηλαδή στους στόχους μάθησης, στα περιεχόμενα διδασκαλίας (διδακτέα ύλη), στις διδακτικές μεθόδους καθώς και στους τρόπους αξιολόγησης των μαθητών (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο – Τμήμα Αξιολόγησης, 1999). Ως προς τη σχέση του

σχολικού εγχειριδίου ειδικά με τη διδακτέα ύλη σύμφωνα με τον Φλουρή (1999) παρατηρούνται τα εξής:

- *«Ο τρόπος δόμησης της διδακτέας ύλης πρέπει να συμβάλει τόσο στην προέκταση, επεξεργασία και κωδικοποίηση πληροφοριακών στοιχείων και γνώσεων, όσο και στη διευκόλυνση της ενσωμάτωσης των νέων γνώσεων στην ήδη υπάρχουσα γνωστική δομή των μαθητών (κονστрукτιβισμός).*
- *Η διάταξη του υλικού πρέπει να είναι οργανωμένη σύμφωνα με το γνωστικό σιτλ των μαθητών/τριών και παράλληλα να δίνει έμφαση στις ιδιαιτερότητες και τους πολλαπλούς τύπους νοημοσύνης των μαθητών/τριών, σύμφωνα με τη σχετική θεωρία.*
- *Η εστίαση της διδακτέας ύλης πρέπει να γίνεται σε τρεις τομείς: (α) την πολιτισμική γνώση (αξίες, μακροκουλτούρα, μικροκουλτούρα, πολιτισμικές συνήθειες, δημοφιλής κουλτούρα, τέχνες κτλ.), (β) τα κοινωνικά θέματα (στάσεις, καταπολέμηση στερεοτύπων και προκαταλήψεων, ισότητα κτλ) και (γ) τις σχέσεις αλληλεπίδρασης (διαδικασίες συμπεριφοράς, πολιτισμικά σιτλ, αυτοσυναίσθημα, αυτοαντίληψη κτλ)».*

Στην ουσία, το σχολικό εγχειρίδιο στις μέρες μας οφείλει να είναι κάτι παραπάνω από το μέσον υλοποίησης των στοιχείων του Α.Π.Σ., αφού οι συγγραφείς οφείλουν να το συγγράψουν αποκλειστικά με βάση και τα τέσσερα προαναφερόμενα δομικά στοιχεία του. Τα τελευταία χρόνια, μάλιστα, παρατηρείται η τάση αναγραφής των διδακτικών στόχων μέσα στο σχολικό εγχειρίδιο, και συγκεκριμένα στην αρχή κάθε ενότητας μαθημάτων. Το γεγονός αυτό διευκολύνει τη διαδικασία διδασκαλίας και μάθησης, αφού από τη μια λειτουργεί ως «προκαταβολικός οργανωτής» και από την άλλη καθιστά αποτελεσματικότερη την αξιολόγηση της επίδοσης του μαθητή/τριας, αφού ο τελευταίος γνωρίζει επακριβώς από την αρχή σε τι θα

αξιολογηθεί κι επομένως τι ενέργειες πρέπει να μπορεί να κάνει στο τέλος της διδασκαλίας προκειμένου να αποδείξει την επίτευξη των σχετικών διδακτικών στόχων (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο – Τμήμα Αξιολόγησης, 1999).

Όσον αφορά στην ελληνική εκπαιδευτική πραγματικότητα, σε σχετική έρευνα έχει δυστυχώς καταδειχθεί η αναντιστοιχία που υπάρχει ανάμεσα στους επίσημους εκπαιδευτικούς σκοπούς που αναφέρονται στις σχετικές νομοθετικές ρυθμίσεις, στο Α.Π.Σ. και στα σχολικά εγχειρίδια που έχουν συγγραφεί προς υλοποίηση του εκάστοτε Α.Π.Σ. (Φλουρής, 1995).

2.9. Αναλυτικά Προγράμματα και σχολικά εγχειρίδια Φ.Α. για την Α/βάθμια και Β/βάθμια Εκπαίδευση στην Ελλάδα

2.9.1. Ιστορική αναδρομή από σύσταση του ελληνικού κράτους μέχρι τη μεταπολίτευση (1974)

Από την ίδρυση του νεοελληνικού κράτους η Φ.Α. ουδέποτε κατάφερε να διαμορφώσει ένα εθνικό προφίλ, καθώς εφαρμόστηκαν διάφορα γυμναστικά συστήματα, αντίγραφα ξένων κρατών, με μια προσπάθεια αρχές της δεκαετίας του 1960 για αναμόρφωση του Αναλυτικού της Προγράμματος. Συγκεκριμένα στην Ελλάδα, σε αντίθεση με άλλα διδακτέα αντικείμενα, δεν υπήρξαν σχολικά εγχειρίδια που να στηρίζουν τη διδασκαλία του μαθήματος Φ.Α. στο σχολείο. Οι μόνες υποστηρικτικές δράσεις σχετικές με τη Φ. Α. ήταν διάφορες μορφές επιμόρφωσης (Λάμπρου, Μπουρνέλλη, Μανασής, & Μουντάκης, 2013). Η πρώτη διοργανώθηκε το 1879 στην Αθήνα, «η Σύνοδος των Ελληνικών Συλλόγων». Ουσιαστικά ήταν η πρώτη εκδήλωση, με μεγάλη αναφορά στη σχολική Φ. Α., καθώς κατά τη διάρκεια των εργασιών της συντάχθηκε έκθεση, η οποία περιείχε προτάσεις για τη γυμναστική στο σχολείο και για τους εμπλεκόμενους φορείς (εκπαίδευση γυμναστών,

γυμναστήρια, σχολεία, γυμναστικά συστήματα). Το 1909 στην Αθήνα οργανώθηκε από τον Ι. Χρυσάφη, υπό κρατική μέριμνα, σεμινάριο για την σχολική Φ.Α. με κύριο θέμα τη «γυμναστική» στο σχολείο, με στόχο τη διάδοση του σουηδικού γυμναστικού συστήματος δηλαδή την εκτέλεση των στατικών ασκήσεων με συνδυασμό ρυθμού. (Φ.Ε.Κ. 84, 14-4-1909). Τα επόμενα χρόνια, σημαντική δραστηριότητα καταγράφεται το 1924, κατά τη διάρκεια εργασιών αθλητικής και γυμναστικής σύσκεψης του Σ.Ε.Α.Γ.Σ. (νυν Σ.Ε.Γ.Α.Σ.), καθώς και το 1929, κατά τη διάρκεια εργασιών γενικότερης αθλητικής σύσκεψης, με τη συμμετοχή ανώτερων κυβερνητικών στελεχών (Γιάτσης, Καντζίδης & Λινάρδος, 2005). Οι συγκεκριμένες δράσεις θεωρούνται σημαντικές λόγω της μεγάλης συμμετοχής, και των απόψεων που διατυπώθηκαν καθώς και της σχετικής δραστηριότητας του Ι. Χρυσάφη, ο οποίος υποστήριζε την προτεραιότητα που έπρεπε να δοθεί στη σχολική Φ.Α. και στην εφαρμογή του σουηδικού συστήματος. Έκτοτε με υποστηρικτή τον Γενικό Επιθεωρητή της Γυμναστικής, Ε. Παυλίνη, διοργανώθηκαν σειρά από συνέδρια με σκοπό την κριτική εφαρμογής του σουηδικού συστήματος και την ανάδειξη ενός ελληνοκεντρικού συστήματος με τη δημιουργία ενός γυμναστικού μοντέλου το οποίο θα περιελάμβανε κυρίως αθλήματα και αγωνίσματα. (Λάμπρου, και συν, 2013). Ακολούθησαν σχετικά συνέδρια με πρώτο καταγεγραμμένο το 1932 το Α΄ Συνέδριο της Εταιρείας Γυμναστικών Μελετών, το οποίο πραγματοποιήθηκε από Ένωση-Συνδικαλιστικό φορέα των εκπαιδευτικών Φ.Α. στην Αθήνα καθώς και συνεχείς επιμορφώσεις σε διάφορες γεωγραφικές περιοχές σχετικά με την εξελιγμένη μορφή της σουηδικής γυμναστικής, που ονομάστηκε «Παιδαγωγική Γυμναστική» (Σεραφειμίδης, 1986; Λάμπρου, Σεραφειμίδης & Κωνσταντίνου, 2012).

Με τη λειτουργία το 1965 του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου (Π.Ι.), ο Ι. Ιωαννίδης (πρώτος διορισμένος Σύμβουλος του γραφείου Φ.Α.) οργάνωσε με

αφετηρία την 5^η σύνοδο της Ολυμπιακής Ακαδημίας, τον Αύγουστο του 1965 στην Ολυμπία, μία σειρά από επιμορφώσεις, με στόχο τον εκσυγχρονισμό της διδακτέας ύλης και των μεθόδων διδασκαλίας της σχολικής Φ.Α., δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στην Α/βάθμια Εκπαίδευση. Με θέμα «Η Φ.Α. στα Δημοτικά Σχολεία και η προετοιμασία των σπουδαστών στις Παιδαγωγικές Ακαδημίες» επιθυμούσε να εδραιώσει τη νέα φιλοσοφία στη σχολική Φ.Α., η οποία έπρεπε να αγκαλιάζει σταδιακά όλες τις βαθμίδες, αρχίζοντας από τη βάση, το Δημοτικό. Το 1968, διοργανώθηκε στην Ε.Α.Σ.Α. της Αθήνας, Σεμινάριο Επιμορφώσεως καθηγητών και καθηγητριών Σωματικής Αγωγής (Σ.Α.) στις αθλοπαιδιές, στην αγωνιστική (κλασικός αθλητισμός) και στη γυμναστική. Επίσης, περιελάμβανε γνώσεις στους τομείς της φυσιολογίας, της ορθοπαιδικής, της ψυχολογίας αθλητών καθώς και της μουσικής. Ακολούθησαν το 1973-1974 «Παιδαγωγικά - Επιμορφωτικά Σεμινάρια» με κεντρικό θέμα την Ενόργανη Γυμναστική, καθώς και επιμόρφωση των καθηγητών και καθηγητριών Σ.Α. στα αθλήματα της καλαθοσφαίρισης και της πετοσφαίρισης υπό την αιγίδα της Διεύθυνσης Σ.Α. και Υγιεινής του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας (Λάμπρου, και συν, 2013).

2.9.2. Ιστορική αναδρομή από τη μεταπολίτευση (1974) μέχρι το 2000

Στη μεταπολίτευση μετά το 1974 έγινε μια γενικότερη προσπάθεια εκσυγχρονισμού των Αναλυτικών Προγραμμάτων της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης και το 1995 συντάχθηκαν στη σημερινή τους μορφή, χωρίς όμως να συνοδεύονται από κάποιο βιβλίο.

Το 1978 ιδρύονται οι Σ.Ε.Λ.Μ.Ε. (Σχολές Επιμόρφωσης Λειτουργών Μέσης Εκπαίδευσης) στην Αθήνα και στη Θεσσαλονίκη, οι οποίες είναι μονοετούς φοίτησης που εκτός από τα γενικά θεωρητικά μαθήματα (Ψυχοπαιδαγωγική, Κοινωνιολογία,

Φιλοσοφία κ.α.), τα οποία παρακολουθούσαν μαζί οι εκπαιδευτικοί όλων των κλάδων, υπήρχαν και ξεχωριστά μαθήματα κατά ειδικότητα και συγκεκριμένα για την περίπτωση των εκπαιδευτικών Φ.Α., την επιμόρφωση ανέλαβαν οι διδάσκοντες στις Ε.Α.Σ.Α. (Σεραφειμίδης, 1986; Λάμπρου, και συν, 2012).

«Η διδασκαλία της Φ.Α. στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση» είναι το πρώτο εξειδικευμένο σεμινάριο το 1988 και αποτελεί συνέχεια του έργου της συντακτικής ομάδας, που είχε αναλάβει την εκπόνηση ενός Αναλυτικού Προγράμματος - βιβλίου βοηθήματος για τους δασκάλους και τους εκπαιδευτικούς Φ.Α., οι οποίοι είχαν ήδη αρχίσει να διδάσκουν Φ.Α. στα Δημοτικά Σχολεία. Οι επιδιώξεις του σεμιναρίου ήταν η παρουσίαση του νέου Α.Π. και των οδηγιών για τη διδασκαλία του μαθήματος στην Α/βάθμια Εκπαίδευση, καθώς και η καθοδήγηση σχετικά με τη φιλοσοφία, τους στόχους και γενικά την εφαρμογή του νέου Α.Π. Αυτό το Α.Π. – βιβλίο Φυσικής Αγωγής μπορεί να θεωρηθεί σταθμός για τη Φ.Α. στην Α/βάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα, διότι καταργούσε το Σουηδικό Σύστημα Γυμναστικής και εκσυγχρόνιζε τη Φ.Α. κύρια στην Α/θμια εκπαίδευση σύμφωνα με τη διεθνή πρακτική. Παράλληλα με εντολή της Διεύθυνσης Φ. Α. του ΥΠ.Ε.Π.Θ., οργανώθηκαν επιμορφωτικά σεμινάρια για εκπαιδευτικούς Φ.Α. και εκπαιδευτικούς Πρωτοβάθμιας (δασκάλους) που θα δίδασκαν από το σχολικό έτος 1988-1989 το μάθημα της Φ. Α. στα δημοτικά σχολεία σύμφωνα με το νέο άτυπο Αναλυτικό Πρόγραμμα - βιβλίο βοήθημα. Την ευθύνη της οργάνωσης κατά νομούς ανέλαβαν οι σχολικοί σύμβουλοι.

Η Διεύθυνση Σπουδών της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης του ΥΠ.Ε.Π.Θ. το 1997 σε συνεργασία με το Π.Ι. διοργάνωσε ημερίδες στις οποίες συμμετείχαν όλοι οι εκπαιδευτικοί Φ.Α. της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης της χώρας, οι προϊστάμενοι Φ.Α. και Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης και οι Σχολικοί Σύμβουλοι. Αφορμή υπήρξε η έκδοση του Βιβλίου του διδάσκοντα για το Δημοτικό. Στο τεράστιο εγχείρημα, από

την πλευρά του Π.Ι. την ευθύνη είχαν οι Δ. Μελάς (Σύμβουλος-Αντιπρόεδρος του Π.Ι.) και Κ. Μουντάκης (Πάρεδρος του Π.Ι.). Η επιμόρφωση ολοκληρώθηκε χάρη στις προσωπικές προσπάθειες των Μουντάκη Κ. (Πάρεδρος του Π.Ι.) και Κωνσταντινάκο Π. (εκπαιδευτικό Φ.Α. αποσπασμένο στο ΥΠ.Ε.Π.Θ. και ορισμένο συντονιστή της όλης οργάνωσης) οι οποίοι ταξίδεψαν αλόγιστα σε όλη την Ελλάδα, προκειμένου να διαδώσουν τη νέα φιλοσοφία και πρακτική σχετικά με τη διδασκαλία της Φ.Α. Σύμφωνα με τον Κ. Μουντάκη «Οι ημερίδες αυτές ωφέλησαν τους εκπαιδευτικούς Φ.Α. αλλά εξ ίσου ή και περισσότερο ωφέλησαν τους Σχολικούς Συμβούλους και τους προϊστάμενους της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, γιατί βοήθησαν να ομογενοποιήσουμε άποψη με την αλλαγή από το σουηδικό σύστημα στο νέο τρόπο διδασκαλίας της Φ.Α. όσον αφορά στους στόχους, στο περιεχόμενο και στις μεθόδους διδασκαλίας του μαθήματος».

Ωστόσο οι ανάγκες της εποχής είχαν επιβάλλει το 1988 τη συγγραφή ενός βιβλίου- εγχειριδίου για τη διδασκαλία της Φ.Α. του Δημοτικού Σχολείου για τον διδάσκοντα. Το 1990 στις οδηγίες για τη διδακτέα ύλη των μαθημάτων Γυμνασίου και Λυκείου, συμπεριλαμβάνονται τα Αναλυτικά Προγράμματα για τη Φ.Α. Γυμνασίου και Λυκείου. Για τη βελτίωση όμως του μαθήματος Φ.Α. το Υπουργείο Παιδείας και το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο προχώρησαν το 1997 στη συγγραφή ουσιαστικά του πρώτου ολοκληρωμένου βιβλίου Φ.Α. του Δημοτικού για το διδάσκοντα. Έκτοτε η διδασκαλία της Φ.Α. βασίζεται στα Αναλυτικά Προγράμματα με μοναδικό βιβλίο και μόνο για την Πρωτοβάθμια «Η Φυσική Αγωγή στο Δημοτικό Σχολείο, Βιβλίο για το Διδάσκοντα». Συγκεκριμένα τα βιβλία αυτά ήταν:

Σχολικά εγχειρίδια Φυσικής Αγωγής

«Αναλυτικό Πρόγραμμα και Οδηγίες για τη Διδασκαλία της Φυσικής Αγωγής του Δημοτικού Σχολείου»

Το 1988 μια ομάδα Καθηγητών Φυσικής Αγωγής και Σχολικών Συμβούλων Φυσικής Αγωγής, εργάστηκαν για τη συγγραφή ενός βιβλίου με οδηγίες για τον εκπαιδευτικό Φ.Α. του Δημοτικού Σχολείου. Για τη σύνταξη των οδηγιών αυτών εργάστηκαν οι παρακάτω καθηγητές: Αναστασιάδης Μιχάλης (ΤΕΦΑΑ Αθηνών), Γκούγκου Μπογδάν (ΤΕΦΑΑ Αθηνών), Κωνσταντίνος Παντελής (ΤΕΦΑΑ Θεσσαλονίκης), Μουντάκης Κωνσταντίνος (Σχολικός Σύμβουλος Φ.Α.), Μπεργελές Νίκος (ΤΕΦΑΑ Αθηνών), Παλάντζας Ευάγγελος (ΤΕΦΑΑ Αθηνών), Πανταζής Νίκος (Διευθυντής Φ.Α. ΥΠ.Ε.Π.Θ.), Πιπεράκης Σταμάτης (Περιφερειακός Προπονητής Βόλλευ), Παπαχρίστου Βασίλειος (Σχολικός Σύμβουλος Φ.Α.), Τσούτσουρας Σπύρος (ΤΕΦΑΑ Αθηνών) και Μπαγιός Ιωάννης (ΤΕΦΑΑ Αθηνών). Το βιβλίο αυτό εκδόθηκε από το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων. Ουσιαστικά επρόκειτο για ένα εγχειρίδιο οδηγιών για τη διδασκαλία και τον προγραμματισμό του μαθήματος Φ.Α. στην Α΄/θμια Εκπαίδευση. Είναι ένα βιβλίο 68 σελίδων μικρό σε μέγεθος, σε ασπρόμαυρη έκδοση με λευκό εξώφυλλο, χωρίς εικονογράφηση δομημένο σε απλή και κατανοητή μορφή.

Με τον τίτλο «Αναλυτικό Πρόγραμμα και Οδηγίες για τη Διδασκαλία της Φυσικής Αγωγής του Δημοτικού Σχολείου» επιχειρείται για πρώτη φορά η κάλυψη των αναγκών των εκπαιδευτικών Φ.Α. όσον αφορά στην εφαρμογή του Αναλυτικού Προγράμματος Φ.Α. σε όλες τις τάξεις του Δημοτικού. Δεδομένης της ιδιομορφίας του μαθήματος (ανομοιομορφία στις αθλητικές εγκαταστάσεις των σχολείων της χώρας, καιρικές συνθήκες, διδακτικό προσωπικό, δάσκαλοι, γυμναστές κ.α.) το

βιβλίο αυτό επιχειρεί να αποτελέσει το πρότυπο πάνω στο οποίο ο εκπαιδευτικός Φ.Α. κάνει τον προγραμματισμό του, τηρώντας τις αρχές που έχουν τεθεί.

Στις πρώτες σελίδες αναφέρεται στο σκοπό και τους στόχους της Φ.Α. στην Α΄/θμια Εκπαίδευση καθώς επίσης και σε βασικές αρχές μεθοδολογίας και διδακτικής. Χωρίζει την ύλη σε τρεις κύκλους , Α΄ κύκλος για την Α΄ και Β΄ Δημοτικού, Β΄ κύκλος για την Γ΄ και Δ΄ τάξη Δημοτικού και Γ΄ κύκλος για την Ε΄ και ΣΤ΄ τάξη Δημοτικού. Δίνει τον ετήσιο προγραμματισμό ανάλογα με τη διάρκεια του σχολικού έτους. Ανά τρίμηνο και ανά κύκλο προτείνει συγκεκριμένη ύλη και περιεχόμενο. Το περιεχόμενό του είναι σύμφωνο με το αντίστοιχο Πρόγραμμα Σπουδών με συνοχή στη διάταξη της ύλης γραμμένο σε γλώσσα σωστή, λιτή και κατανοητή. Δίνεται αναλυτικά το περιεχόμενο της διδασκαλίας των αθλοπαιδιών, πετοσφαίρισης, καλαθοσφαίρισης, ποδοσφαίρου, χειροσφαίρισης καθώς και το περιεχόμενο μαθημάτων για ενόργανη γυμναστική, στίβο και παραδοσιακούς χορούς. Τέλος για την αποτελεσματικότητα του προγραμματισμού προτείνεται η αξιολόγηση της διδασκαλίας ώστε να υπάρχει και δυνατότητα ελέγχου επίτευξης των στόχων αλλά και βελτίωσης της διαδικασίας (ΥΠ.Ε.Π.Θ., 1988).

«Αναλυτικά προγράμματα Φυσικής Αγωγής Γυμνασίου και Λυκείου»

Η Διεύθυνση Φ.Α. του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων προχώρησε το 1990 στην έκδοση εξειδικευμένου βιβλίου Φ. Α. για τον εκπαιδευτικό που αφορά στη διδασκαλία της Φ.Α. στο Γυμνάσιο και στο Λύκειο. Πρόκειται για ένα βιβλίο 64 σελίδων, σε ασπρόμαυρη έκδοση, με μπλε εξώφυλλο, μικρό σε μέγεθος, χωρίς εικονογράφηση ή σκίτσα, δομημένο σε απλή και κατανοητή γλώσσα.

Με τίτλο «Αναλυτικά Προγράμματα Φυσικής Αγωγής Γυμνασίου και Λυκείου, Οδηγίες εφαρμογής στη διδασκαλία» παρουσιάζεται η φιλοσοφία και η

ανάγκη εφαρμογής των νέων Αναλυτικών Προγραμμάτων Φ.Α. για το Γυμνάσιο και για το Λύκειο. Παρουσιάζονται οι στόχοι και η διδακτέα ύλη κατά τάξεις και κατά τρίμηνα για το Γυμνάσιο και αντίστοιχα για το Λύκειο. Τέλος δίνονται οδηγίες εφαρμογής του Αναλυτικού Προγράμματος και οργάνωσης της διδασκαλίας των διδακτέων θεμάτων (ΥΠ.Ε.Π.Θ., 1990).

«Η Φυσική Αγωγή στο Δημοτικό Σχολείο»

Το Τμήμα Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, μέσο του Οργανισμού Εκδόσεων Διδακτικών Βιβλίων, το 1997, προχώρησε στην έκδοση 50.000 αντιτύπων του βιβλίου για τον διδάσκοντα «Η Φυσική Αγωγή στο Δημοτικό Σχολείο. Βιβλίο για το διδάσκοντα». Πρόκειται για ένα βιβλίο 267 σελίδων, σε ασπρόμαυρη έκδοση, με έγχρωμο εξώφυλλο. Σύγχρονα γραμμένο και δομημένο, έχοντας ξεχωριστά κεφάλαια περιεχομένων, θεματικών ενοτήτων, πινάκων, παραρτημάτων και βιβλιογραφίας. Ουσιαστικά πρόκειται για το πρώτο βιβλίο Φ.Α. για το διδάσκοντα του μαθήματος στο Δημοτικό σχολείο. Χαρακτηριστικό του είναι η ποικιλία σκίτσων αλλά και ενδεικτικών φωτογραφιών για την καλύτερη κατανόηση του περιεχομένου. Έχει μεγαλύτερη γκάμα θεματικών ενοτήτων, με εισαγωγή, σύντομη ιστορική ανασκόπηση, αναλυτικά την ύλη της Φ.Α. ανά κύκλο και ανά τάξη συμπεριλαμβανομένου στην ύλη εκτός από τις αθλοπαιδιές, τις κινητικές δεξιότητες και τους χορούς, την ψυχοκινητική και τη μουσικοκινητική αγωγή. Συνεχίζει με οδηγίες για την αποτελεσματικότερη διδασκαλία του μαθήματος και ολοκληρώνει με το Αναλυτικό Πρόγραμμα της Φ.Α. στο Δημοτικό σχολείο. Επρόκειτο για ένα πραγματικό βοήθημα για τον εκπαιδευτικό της Φ.Α. καθώς για πρώτη φορά είχε στα

χέρια του ένα βιβλίο εμπλουτισμένο με ποικιλία ύλης και αναλυτική παρουσίαση των διδακτέων αντικειμένων.

Με την καθοδήγηση και εποπτεία του Διονύση Μελά (Αντιπρόεδρος του Π.Ι.) οι συντάκτες του σχολικού αυτού εγχειριδίου ήταν: Γολεγού – Τριανταφύλλου Σοφία (Ειδ. Πάρεδρος του Π.Ι.), Ζήκος Ιωάννης (Καθηγητής Φ.Α.), Κατσιακαδέλλη Αλκινόη (Επίκουρος Καθηγήτρια ΤΕΦΑΑ Αθήνας), Κυνηγού – Φλάμπουρα Μαρία (Καθηγήτρια Ρυθμικής), Κωνσταντίνος Παντελής (Καθηγητής Φ.Α.), Μουντάκης Κωνσταντίνος (Πάρεδρος Π.Ι.), Σεραφειμίδης Ιωάννης (Σχολικός Σύμβουλος Φ.Α.) και Φιλίππου Κων/νος (Ειδικός Πάρεδρος). Επίσης ως ειδικοί συνεργάτες ήταν οι: Βέργου Αικατερίνη, Γκουτζιαμάνη – Σωτηριάδη Κωνσταντίνα, Δράμπης Κωνσταντίνος, Καϊμακάκης Βασίλης, Λάιος Ιωάννης, Παπακυριακού Ευάγγελος, Ροντογιάννης Γεώργιος και Σαρασλανίδης Πλούταρχος (ΥΠ.Ε.Π.Θ., 1997).

2.9.3. Ιστορική αναδρομή από το 2000 έως σήμερα

Το Υπουργείο Παιδείας ξεκίνησε από το 2001 τη διαδικασία δημιουργίας νέων Αναλυτικών Προγραμμάτων σπουδών (Α.Π.Σ.) και του Διαθεματικού Ενιαίου Πλαισίου Προγραμμάτων Σπουδών (Δ.Ε.Π.Π.Σ.) σε όλα τα μαθήματα της υποχρεωτικής εκπαίδευσης Προσχολική Αγωγή, Δημοτικό και Γυμνάσιο. Στο πλαίσιο αυτό, η ειδική υπηρεσία διαχείρισης του Γ΄ Κ.Π.Σ / ΕΠΕΑΕΚ II / Ενέργεια 2.2.1, προχώρησε σύμφωνα με την Κατηγορία Πράξεων 2.2.1.α στην πράξη με τίτλο «Αναμόρφωση των προγραμμάτων Σπουδών-Διεύρυνση Ανώτατης Εκπαίδευσης» με στόχο την υλοποίηση της Ενέργειας 2.2.1: «Αναμόρφωση Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων και Εκπαιδευτικού Υλικού στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση», και υλοποίηση της πράξης «Αναμόρφωση Προγραμμάτων Σπουδών και Συγγραφή Νέων Εκπαιδευτικών Πακέτων», που εντάσσονταν θεματικά στον 2ο

άξονα του προγράμματος με τίτλο: «Προώθηση και Βελτίωση της Εκπαίδευσης και της Επαγγελματικής Κατάρτισης στο Πλαίσιο της Διά Βίου Μάθησης» (www.epieaek.gr). Το Μάρτιο του 2001 υπεβλήθη η πρόταση στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο για την συγγραφή νέων βιβλίων και υποστηρικτικού υλικού (Παράρτημα. 45 Φ.Ε.Κ τεύχος Β΄ αρ. φύλλου 304/13-03-03). Τα νέα Α.Π.Σ. και Δ.Ε.Π.Π.Σ. για το Δημοτικό και το Γυμνάσιο αφορούν στα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας, Νεοελληνικής Λογοτεχνίας, Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας, Εικαστικών, Σπουδών Θεάτρου, Θρησκευτικών, Ιστορίας, Φυσικής, Κοινωνικής και Πολιτικής Αγωγής, Μαθηματικών, Μελέτης Περιβάλλοντος και Φυσικής Αγωγής. Τον Μάιο του 2003, το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο προχώρησε σε πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος στην οποία μεταξύ άλλων οριζόταν το κόστος της συγγραφής, τα χαρακτηριστικά που απαιτούνταν να πληροί ο ανάδοχος του έργου και ο χρόνος παράδοσής του εφόσον παράλληλα είχαν καθοριστεί: (α) τα κριτήρια συγγραφής και αξιολόγησης τμήματος των βιβλίων που έπρεπε να καταθέσουν σε προσδιορισμένο χρόνο οι υποψήφιοι συγγραφείς ως «δείγματα γραφής», (β) οι συμπληρωματικές προδιαγραφές του εκπαιδευτικού υλικού που αποτελούσαν ουσιαστικά στοχευμένες ερμηνείες των όσων προδιαγράφονταν γενικά στα νέα Δ.Ε.Π.Π.Σ και Α.Π.Σ., αναφέροντας συγκεκριμένα τις προδιαγραφές που απαιτούνταν κάθε μάθημα και (γ) οι οδηγίες για συγγραφείς και εκπαιδευτικούς που προσδιόριζαν τις βασικές (θεμελιώδεις) έννοιες πάνω στις οποίες δομείται το περιεχόμενο των νέων βιβλίων. Ακολούθως, κατόπιν κωδικοποιημένης με αριθμούς κλήρωσης, επιλέχθηκε τριμελής επιτροπή αξιολόγησης του εκπαιδευτικού υλικού, η οποία με την σειρά της κατέταξε το υλικό με αξιολογική σειρά πριν το Συντονιστικό Συμβούλιο του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου αποφασίσει την επιλογή του αναδόχου και υπογράψει μαζί του τη σχετική σύμβαση. Οι τριμελείς επιτροπές κρίσης

αποτελούνται από έναν πανεπιστημιακό με ειδικότητα στο αντικείμενο του βιβλίου, έναν σχολικό σύμβουλο και έναν εκπαιδευτικό. Η ίδια προκήρυξη προσδιόριζε επίσης τις τεχνικές προδιαγραφές όπως και τον χρόνο παράδοσης του έργου στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο που ορίστηκε στις 10/12/2004. Τέλος την αναπαραγωγή και διανομή των βιβλίων, ανέλαβε ο Οργανισμός Εκδόσεων Διδακτικών Βιβλίων (ΦΕΚ 304/13-3-2003). Ο Τομέας Φυσικής Αγωγής του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου ανέλαβε τη δημιουργία των Α.Π.Σ. και Δ.Ε.Π.Π.Σ. της Ολυμπιακής Παιδείας και της Φυσικής Αγωγής (Μουντάκης, 2006).

Η δημιουργία του Αναλυτικού Προγράμματος της Φ.Α. συνίσταται στην απάντηση των ερωτημάτων, (α) γιατί θα διδάξουμε Φ. Α., ποιος είναι ο σκοπός και οι ειδικοί σκοποί του μαθήματος, (β) τι θα διδάξουμε (περιεχόμενο), (γ) πως θα το διδάξουμε (μέθοδοι διδασκαλίας) και (δ) πως θα αξιολογήσουμε τα αποτελέσματα.

Στο Πανελλήνιο Συνέδριο του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου (2005) αφιερωμένο στο διδακτικό βιβλίο και εκπαιδευτικό υλικό στο σχολείο, μεταξύ άλλων, διατυπώθηκε η άποψη πως το θέμα σχολικά βιβλία, αποτελεί μείζον ζήτημα στο σχεδιασμό της εκπαιδευτικής πολιτικής. Διαπιστώθηκε ότι μέχρι εκείνη την περίοδο δεν είχε υπάρξει μια συγκεκριμένη πολιτική για το σχολικό βιβλίο, παρά την κατά καιρούς συστηματική προσπάθεια για συνολική αναθεώρηση των Προγραμμάτων Σπουδών και συγγραφή νέων σχολικών βιβλίων με βάση συγκεκριμένες οδηγίες. Το σχολικό βιβλίο έχει πλέον ως αποστολή να καταστήσει τον μαθητή/τρια αληθινό αναγνώστη ώστε να του δημιουργήσει την ανάγκη για διαρκή μάθηση σε μια ανοιχτή γνώση που θα τον συνοδεύει καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής του.

Έτσι το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο τα σχολικά έτη 2006-2009 ετοίμασε και προώθησε στα σχολεία γύρω στους 400 τίτλους σχολικών βιβλίων και ποικίλου υποστηρικτικού υλικού (χάρτες, λεξικά, εκπαιδευτικά λογισμικά).

Μεταξύ αυτών των βιβλίων υπήρξε για πρώτη φορά στην Ελλάδα και βιβλίο Φυσικής Αγωγής για το μαθητή/τρια. Συγκεκριμένα έξι βιβλία Φ.Α. στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση και τέσσερα στη Δευτεροβάθμια, εκδόθηκαν, σύμφωνα με το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών ανά βαθμίδα, λαμβάνοντας υπόψη τον ιδιαίτερο χαρακτήρα του μαθήματος αλλά και το ηλικιακό επίπεδο των μαθητών/τριων. Με περιεχόμενο βασιζόμενο στην προηγούμενη γνώση των μαθητών/τριών προωθούν την έκταση και το βάθος της γνώσης από τάξη σε τάξη και από βαθμίδα σε βαθμίδα.

Έτσι έχουν συγγραφεί για την Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση τα βιβλία:

1. Φυσική Αγωγή Α΄ και Β΄ Δημοτικού (για το μαθητή)
2. Φυσική Αγωγή Α΄ και Β΄ Δημοτικού (Βιβλίο Εκπαιδευτικού)
3. Φυσική Αγωγή Γ΄ και Δ΄ Δημοτικού (για το μαθητή)
4. Φυσική Αγωγή Γ΄ και Δ΄ Δημοτικού (Βιβλίο Εκπαιδευτικού)
5. Φυσική Αγωγή Ε΄ και Στ΄ Δημοτικού (για το μαθητή)
6. Φυσική Αγωγή Ε΄ και Στ΄ Δημοτικού (Βιβλίο Εκπαιδευτικού)

Για τη Δευτεροβάθμια: Εκπαίδευση τα βιβλία:

1. Φυσική Αγωγή για το Γυμνάσιο (για το μαθητή/τρια)
2. Φυσική Αγωγή για την Α΄ Γυμνασίου (Βιβλίο Εκπαιδευτικού)
3. Φυσική Αγωγή για την Β΄ Γυμνασίου (Βιβλίο Εκπαιδευτικού)
4. Φυσική Αγωγή για την Γ΄ Γυμνασίου (Βιβλίο Εκπαιδευτικού)

Επίσης εκδόθηκε και κυκλοφόρησε υποστηρικτικό υλικό, ένα CD για το Γυμνάσιο και τέσσερα μουσικά CDs (Μουντάκης, 2006).

Παρόλο που τα νέα Αναλυτικά Προγράμματα και το διδακτικό υλικό αποτελούν μόνο έναν από του παράγοντες αναβάθμισης του μαθήματος, αναμφισβήτητα παίζουν σημαντικό ρόλο στην αναβάθμιση της Φ.Α., μιας και ήταν η

πρώτη φορά που δημιουργήθηκε διδακτικό υλικό για τη Φ.Α., σε τέτοια έκταση, στη χώρα μας.

2.10. Τα νέα σχολικά εγχειρίδια για τη Φ.Α.

Τα σχολικά εγχειρίδια Φ.Α. όπως αναλυτικά παρουσιάζονται παρακάτω, αποτελούν την πρώτη εξειδικευμένη υποστηρικτική δομή του Υπουργείου Παιδείας για το μαθητή/τρια και τον διδάσκοντα. Απαρτίζονται από ξεχωριστά βιβλία για τον εκπαιδευτικό και το μαθητή/τρια. Εισήχθησαν στα σχολεία της χώρας τη σχολική χρονιά 2007-2008 και εκδίδονται χωρίς αλλαγές έως σήμερα. Αφετηρία για τη συγγραφή τους υπήρξε η δημοσίευση των νέων Α.Π.Σ. και Δ.Ε.Π.Π.Σ. Φ.Α. για το Δημοτικό και το Γυμνάσιο. Επιλέχθηκε ξεχωριστή συγγραφική ομάδα για κάθε βιβλίο των διάφορων τάξεων, αποτελούμενη τόσο από πανεπιστημιακούς όσο και από εκπαιδευτικούς Φ.Α. Την αξιολόγηση του καθενός βιβλίου ανέλαβαν τριμελείς επιτροπές αξιολόγησης που αποτελούνταν από έναν πανεπιστημιακό, έναν σχολικό σύμβουλο και έναν εκπαιδευτικό Φ.Α. Τη φιλολογική επιμέλεια των βιβλίων ανέλαβαν φιλόλογοι τους οποίους επέλεξε το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. Την ηλεκτρονική και έντυπη μορφή προεκτύπωσης είχαν αναλάβει οι εταιρίες Access Γραφικές Τέχνες Α.Ε. για την πρωτοβάθμια και Μεταίχμιο για τη δευτεροβάθμια. Την εικονογράφηση και το εξώφυλλο ανέλαβαν εικαστικοί, ζωγράφοι, ενώ ο υπεύθυνος του μαθήματος κατά τη συγγραφή ήταν ο Μουντάκης Κ., Σύμβουλος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου. Τα βιβλία αρχικά τυπώθηκαν από τον Οργανισμό Εκδόσεων Διδακτικών Βιβλίων (Ο.Ε.Δ.Β.) και από το 2012 και μετά τυπώνονται από το Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων (ΙΤΥΕ) Διόφαντος. Συγχρηματοδοτήθηκαν κατά 75% από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και κατά

25% από εθνικούς πόρους. Τα βιβλία διανέμονται δωρεάν σε όλα τα δημόσια σχολεία.

2.10.1. «Φυσική Αγωγή Α' & Β' Δημοτικού»

A. Βιβλίο για το μαθητή

Αποτελεί το πρώτο εξειδικευμένο βιβλίο που απευθύνεται μόνο στους μαθητές/τριες των συγκεκριμένων τάξεων. Αποτελείται από 108 σελίδες σε έγχρωμη έκδοση με πολλές εικόνες και φωτογραφίες, γραμμένο σε απλή και κατανοητή γλώσσα. Είναι χωρισμένο σε επτά κεφάλαια. Το πρώτο αφορά σε μια εισαγωγική παρουσίαση των χαρακτηριστικών των ηρώων και του βιβλίου. Το δεύτερο κεφάλαιο αναφέρεται στην ιστορία του αθλητισμού από την αρχαία Ελλάδα μέχρι τους σύγχρονους Ολυμπιακούς Αγώνες. Το τρίτο κεφάλαιο υποδεικνύει διάφορες κατασκευές, πχ κότινου, μεταλλίων, κ.α. Το τέταρτο κεφάλαιο περιέχει δραστηριότητες ψυχοκινητικής αγωγής ενώ το πέμπτο διάφορα παιδαγωγικά παιχνίδια. Το έκτο περιέχει δραστηριότητες μουσικοκινητικής αγωγής και τέλος το έβδομο περιέχει διάφορες δραστηριότητες σχετικά με τους παραδοσιακούς χορούς (Μπουρνέλλη, Κουτσούκη, Ζωγράφου, Μαριδάκη, Χατζόπουλος, & Αγαλιανού, 2006).

B. Βιβλίο εκπαιδευτικού

Αποτελεί το πρώτο εξειδικευμένο βιβλίο που απευθύνεται στους εκπαιδευτικούς που διδάσκουν στις συγκεκριμένες τάξεις. Αποτελείται από 155 σελίδες χωρισμένο σε πέντε κεφάλαια. Είναι σε ασπρόμαυρη έκδοση γραμμένο σε γλώσσα απλή και κατανοητή. Ξεκινάει με την εισαγωγή και οδηγίες χρήσης του βιβλίου. Το πρώτο κεφάλαιο αναφέρεται στην ιστορία του αθλητισμού από την περίοδο των προϊστορικών χρόνων μέχρι τη σημερινή εποχή με μια σύντομη ιστορική

ανασκόπηση της Φ.Α. στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα. Στο δεύτερο κεφάλαιο αναφέρονται αναλυτικά ο σκοπός και στόχοι του μαθήματος Φ.Α. Το τρίτο κεφάλαιο αναφέρεται στη γενική διδακτική της Φ.Α., αναλύοντας τις σχετικές θεωρίες, τις μεθόδους διδασκαλίας και παρέχοντας σχετικές οδηγίες για τη διδασκαλία των παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, ενώ παρατίθεται ενδεικτικά και ετήσιος προγραμματισμός διδασκαλίας. Το τέταρτο κεφάλαιο αποτελείται από τέσσερις θεματικές ενότητες που αφορούν, η πρώτη στην ψυχοκινητική αγωγή, η δεύτερη στη μουσικοκινητική αγωγή, η τρίτη θεματική ενότητα στα παιχνίδια, ομαδικά, παραδοσιακά ελεύθερα και οργανωμένα ενώ η τέταρτη στη μύηση των παιδιών στους ελληνικούς παραδοσιακούς χορούς. Τέλος το πέμπτο κεφάλαιο είναι αφιερωμένο στην οργάνωση και εφαρμογή της αξιολόγησης τόσο ως προς τη διαδικασία όσο και ως προς το αποτέλεσμα. Μετά το πέρας κάθε κεφαλαίου, ακολουθεί ξεχωριστά προτεινόμενη βιβλιογραφία ενώ στο τέλος του βιβλίου υπάρχει ειδικός χώρος σημειώσεων (Μπουρνέλλη, Κουτσούκη, Ζωγράφου, Μαριδάκη, Χατζόπουλος, & Αγαλιανού, 2006).

2.10.2. «Φυσική Αγωγή της Γ' & Δ' Δημοτικού»

A. Βιβλίο για το μαθητή

Είναι επίσης το πρώτο εξειδικευμένο βιβλίο που απευθύνεται μόνο στους μαθητές/τριες των συγκεκριμένων τάξεων. Αποτελείται από 106 σελίδες σε έγχρωμη έκδοση με πολλές εικόνες και φωτογραφίες και γραμμένο σε απλή και κατανοητή γλώσσα. Είναι χωρισμένο σε έξι κεφάλαια. Το πρώτο αφορά σε μια εισαγωγική παρουσίαση του βιβλίου. Το δεύτερο κεφάλαιο αναφέρεται στον αθλητισμό και στους αγώνες στην Ελλάδα με αναφορές στην αρχαία Ελλάδα, στους Ολυμπιακούς Αγώνες συνοδευόμενες με σχετικές δραστηριότητες. Το τρίτο κεφάλαιο αφορά σε

κινητικές δραστηριότητες με μπάλα, παιχνίδια, γρίφους και σταυρόλεξα. Το τέταρτο κεφάλαιο περιέχει δραστηριότητες ψυχοκινητικής αγωγής ενώ το πέμπτο μουσικοκινητικής αγωγής και τέλος το έκτο περιέχει διάφορες δραστηριότητες σχετικά με τους ελληνικούς χορούς, στοιχεία λαϊκής παράδοσης, παροιμίες κ.α. (Μπουρνέλλη, Κουτσούκη, Ζωγράφου, Αγγελονίδης, Χατζόπουλος, & Αγαλιανού, 2006).

B. Βιβλίο εκπαιδευτικού

Είναι το πρώτο εξειδικευμένο βιβλίο που απευθύνεται μόνο στους εκπαιδευτικούς που διδάσκουν στις συγκεκριμένες τάξεις. Αποτελείται από 148 σελίδες χωρισμένο σε τρία κεφάλαια. Είναι σε ασπρόμαυρη έκδοση γραμμένο σε γλώσσα απλή και κατανοητή. Ξεκινάει με την εισαγωγή και οδηγίες χρήσης του βιβλίου. Το πρώτο κεφάλαιο αναφέρεται στη γενική διδακτική, παρουσιάζοντας το σκοπό του βιβλίου, στοιχεία ψυχολογίας, μεθόδους και στρατηγικές διδασκαλίας της Φ.Α., οδηγίες για παιδιά με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και ενδεικτικό ετήσιο προγραμματισμό. Το δεύτερο κεφάλαιο αποτελείται από πέντε θεματικές ενότητες που αφορούν, η πρώτη στην ψυχοκινητική αγωγή, η δεύτερη στη μουσικοκινητική αγωγή, η τρίτη θεματική ενότητα στα παιχνίδια, η τέταρτη στη μύηση της τεχνικής των αθλοπαιδιών και του στίβου ενώ η πέμπτη ενότητα αναφέρεται στους ελληνικούς παραδοσιακούς χορούς. Το τρίτο κεφάλαιο είναι αφιερωμένο στην οργάνωση και εφαρμογή της αξιολόγησης τόσο ως προς τη διαδικασία όσο και ως προς το αποτέλεσμα. Μετά το πέρας κάθε κεφαλαίου, ακολουθεί ξεχωριστά προτεινόμενη βιβλιογραφία (Μπουρνέλλη, Κουτσούκη, Ζωγράφου, Αγγελονίδης, Χατζόπουλος, & Αγαλιανού, 2006).

2.10.3. «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού»

A. Βιβλίο για το μαθητή

Το βιβλίο αυτό αποτελεί το πρώτο εξειδικευμένο βιβλίο που απευθύνεται μόνο στους μαθητές/τριες των συγκεκριμένων τάξεων. Είναι σε έγχρωμη έκδοση με πολλές εικόνες και φωτογραφίες και γραμμένο σε απλή και κατανοητή γλώσσα. Αποτελείται από 101 σελίδες και είναι χωρισμένο σε δέκα κεφάλαια. Περιέχει χρήσιμες πληροφορίες και συμβουλές για τις σημαντικότερες δεξιότητες των αθλημάτων και των χορών. Τα πρώτα τέσσερα κεφάλαια αναφέρονται στις αθλοπαιδιές (καλαθοσφαίριση, πετοσφαίριση, ποδόσφαιρο και χειροσφαίριση), το πέμπτο στη γυμναστική, το έκτο στον κλασικό αθλητισμό, το έβδομο στους ελληνικούς παραδοσιακούς χορούς, ενώ το όγδοο κεφάλαιο αναφέρεται στην αξία της δια βίου άσκησης για την υγεία, το ένατο στη σωστή αθλητική συμπεριφορά και τέλος το δέκατο κεφάλαιο στην οργάνωση αθλητικών δραστηριοτήτων (Διγγελίδης, Θεοδωράκης, Ζέτου, & Δήμας, 2006).

B. Βιβλίο εκπαιδευτικού

Το βιβλίο του εκπαιδευτικού «Φυσική Αγωγή Ε΄ και ΣΤ΄ Δημοτικού» είναι το πρώτο εξειδικευμένο βιβλίο που απευθύνεται μόνο στους εκπαιδευτικούς που διδάσκουν στις συγκεκριμένες τάξεις. Το βιβλίο είναι ασπρόμαυρο, εκτός από το εξώφυλλο, χωρισμένο σε τέσσερα κεφάλαια και αποτελείται από 168 σελίδες. Το πρώτο κεφάλαιο αναφέρει τις γενικές οδηγίες για τη διδασκαλία της Φ.Α. που αφορούν στο σκοπό και στο περιεχόμενο της Φ.Α. στις τάξεις αυτές, στις προσεγγίσεις στη διδασκαλία, με θέματα διδακτικής, ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών καθώς επίσης και θέματα προγραμματισμού. Το δεύτερο κεφάλαιο θέτει τις οδηγίες για τη διδασκαλία των αντικειμένων της Φ.Α., καλαθοσφαίριση, πετοσφαίριση, ποδόσφαιρο,

χειροσφαίριση, γυμναστική, κλασσικό αθλητισμό και ελληνικούς παραδοσιακούς χορούς. Το τρίτο κεφάλαιο αναφέρεται στην αξιολόγηση του μαθητή, στον ορισμό, στις λειτουργίες και στη φιλοσοφία της αξιολόγησης, καθώς και σε προτάσεις αξιολόγησης μαθητών στα αντικείμενα της Φ.Α., των φυσικών ικανοτήτων και της συμπεριφοράς τους. Τέλος το τέταρτο κεφάλαιο αναφέρεται στον εκπαιδευτικό Φ.Α., στα χαρακτηριστικά της αποτελεσματικής διδασκαλίας, στα στάδια ανάπτυξης και στις προτεραιότητες του εκπαιδευτικού Φ.Α. (Διγγελίδης, Θεοδωράκης, Ζέτου, & Δήμας, 2006).

Συγκεκριμένα το βιβλίο Φ.Α. που ασχολείται η παρούσα έρευνα έχει ως συγγραφική ομάδα τους, Διγγελίδη Ν., Λέκτορα του Τ.Ε.Φ.Α.Α. του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, Θεοδωράκη Ι., Καθηγητή του Τ.Ε.Φ.Α.Α. του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, Ζέτου Ε., Λέκτορα του Τ.Ε.Φ.Α.Α. του Πανεπιστημίου Θράκης και Δήμα Ι., Ε.Ε.ΔΙ.Π. του Τ.Ε.Φ.Α.Α. του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας. Η τριμελής επιτροπή αξιολόγησής του αποτελούνταν από τον Σακελαρίου Κ., Καθηγητή του Τ.Ε.Φ.Α.Α. Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, τον Μπουζιώτα Κ., Σχολικό Σύμβουλο και τον Χριστόδουλο Α., Εκπαιδευτικό Φ. Α. Τη φιλολογική επιμέλεια ανέλαβε η Δελλή Δ., την οποία επέλεξαν οι συγγραφείς από το σχετικό μητρώο του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου προτού παραδώσουν το υλικό σε ηλεκτρονική και έντυπη μορφή για προεκτύπωση που είχε αναλάβει η εταιρία Access Γραφικές Τέχνες Α.Ε. Την εικονογράφηση ανέλαβε η Ζέρβα Λ., Καθηγήτρια Φ. Α. και πτυχιούχος της σχολής Καλών Τεχνών ενώ το εξώφυλλο ο ζωγράφος Γουρζής Ι. Υπεύθυνος του μαθήματος κατά τη συγγραφή ήταν ο Μουντάκης Κ., Σύμβουλος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, με υπεύθυνη του υποέργου την Βουζικά Ε., εκπαιδευτικό Φ.Α. και υπεύθυνο έργου τον Παπαδόπουλο Μ., Ομότιμο Καθηγητή του Α.Π.Θ. και πρόεδρο του

Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, ενώ επιστημονικός υπεύθυνος του όλου έργου ήταν ο Τύπας Γ., μόνιμος πάρεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου.

2.10.4. «Φυσική Αγωγή Α', Β', Γ' Γυμνασίου»

Α. Βιβλίο για το μαθητή

Το βιβλίο αυτό αποτελεί το πρώτο εξειδικευμένο βιβλίο που απευθύνεται στους μαθητές/τριες και των τριών τάξεων του Γυμνασίου. Είναι σε έγχρωμη έκδοση με πολλές εικόνες και φωτογραφίες και γραμμένο σε απλή και κατανοητή γλώσσα. Αποτελείται από 152 σελίδες και είναι χωρισμένο σε έξι κεφάλαια. Ξεκινάει με την εισαγωγή παρουσιάζοντας το βιβλίο στους μαθητές/τριες. Το πρώτο κεφάλαιο αναφέρεται στην ιστορία του αθλητισμού από την αρχαία εποχή μέχρι σήμερα, στους Ολυμπιακούς Αγώνες αλλά και στην οργάνωση του σύγχρονου αθλητισμού και της Φυσικής Αγωγής. Το δεύτερο κεφάλαιο περιέχει χρήσιμες πληροφορίες και συμβουλές για τις αθλητικές και κινητικές δραστηριότητες που διδάσκονται στο μάθημα Φ.Α., αθλοπαιδιές (ποδόσφαιρο, καλαθοσφαίριση, πετοσφαίριση, και χειροσφαίριση), κλασικό αθλητισμό, γυμναστική, κολύμβηση και ελληνικούς παραδοσιακούς χορούς. Το τρίτο κεφάλαιο αναφέρεται στην αξία της δια βίου άσκησης για την υγεία. Το τέταρτο κεφάλαιο παραθέτει μεθόδους βελτίωσης των φυσικών ικανοτήτων των μαθητών/τριών, ενώ το πέμπτο αναφέρεται σε ειδικά θέματα, όπως ορθοσωμική γυμναστική, βία στα γήπεδα, σωστή αθλητική συμπεριφορά κ.α. Τέλος το έκτο κεφάλαιο αναφέρεται στην οργάνωση σχολικών δραστηριοτήτων με τη συμμετοχή των μαθητών/τριών, ενώ διατίθεται γλωσσάρι και πηγές (Θεοδωράκης, Τζιαμούρτας, Νάτσης, & Κοσμίδου, 2006).

Β. «Φυσική Αγωγή Α΄ Γυμνασίου». Βιβλίο εκπαιδευτικού

Το βιβλίο του εκπαιδευτικού «Φυσική Αγωγή Α΄ Γυμνασίου» είναι το πρώτο εξειδικευμένο βιβλίο που απευθύνεται στους εκπαιδευτικούς που διδάσκουν στη συγκεκριμένη τάξη. Το βιβλίο είναι ασπρόμαυρο, εκτός από το εξώφυλλο, χωρισμένο σε τρία κεφάλαια και αποτελείται από 163 σελίδες. Το πρώτο κεφάλαιο αναφέρει τις γενικές οδηγίες για τον τρόπο χρήσης του βιβλίου, το σκοπό της Φ.Α., τη σημασία των μαθησιακών στόχων του μαθήματος, τις μεθόδους διδασκαλίας και θέματα προγραμματισμού. Το δεύτερο κεφάλαιο είναι χωρισμένο σε επτά ενότητες και παραθέτει ημερήσια μαθήματα διδασκαλίας των αντικειμένων της Φ.Α., καλαθοσφαίριση, πετοσφαίριση, ποδόσφαιρο, κλασικό αθλητισμό, φυσική κατάσταση, ενόργανη και ρυθμική γυμναστική, και τέλος ελληνικούς παραδοσιακούς χορούς. Το τρίτο κεφάλαιο αναφέρεται στην αξιολόγηση του μαθητή, μέσα από την επίτευξη των στόχων του μαθήματος (Γούδας, Χασάνδρα, Παπαχαρίσης, & Γεροδήμος, 2006).

Γ. «Φυσική Αγωγή Β΄ Γυμνασίου». Βιβλίο εκπαιδευτικού

Το βιβλίο του εκπαιδευτικού «Φυσική Αγωγή Β΄ Γυμνασίου» είναι επίσης το πρώτο εξειδικευμένο βιβλίο που απευθύνεται στους εκπαιδευτικούς που διδάσκουν στη συγκεκριμένη τάξη. Το βιβλίο είναι ασπρόμαυρο, εκτός από το εξώφυλλο, χωρισμένο σε δυο μέρη και αποτελείται από 168 σελίδες. Ξεκινάει με έναν πρόλογο για τη φιλοσοφία του μαθήματος Φ.Α. και την ανάγκη υποστήριξης του διδακτικού έργου των εκπαιδευτικών με το παρόν βιβλίο. Στο πρώτο μέρος γίνεται εκτενής αναφορά στη γενική διδακτική του μαθήματος αναφέροντας στο πρώτο κεφάλαιο τους σκοπούς, τους στόχους και τις επιδιώξεις της Φ.Α. ενώ στο δεύτερο κεφάλαιο γίνεται ανάπτυξη της διδακτέας ύλης με βάση τις διαθεματικές έννοιες και δεξιότητες

δίνοντας οδηγίες για την εφαρμογή της διαθεματικότητας στη Φ.Α. Το δεύτερο μέρος του βιβλίου περιλαμβάνει τη διδακτέα ύλη σύμφωνα με τα αντικείμενα που προτείνει το Αναλυτικό Πρόγραμμα και είναι χωρισμένο σε οκτώ κεφάλαια. Τα τέσσερα πρώτα κεφάλαια αφορούν στις αθλοπαιδιές (πετοσφαίριση, καλαθοσφαίριση, ποδόσφαιρο και χειροσφαίριση) ενώ τα επόμενα αναφέρονται στον κλασικό αθλητισμό, στη γυμναστική και στους ελληνικούς παραδοσιακούς χορούς με το τελευταίο κεφάλαιο να αναφέρεται σε προτεινόμενη βιβλιογραφία για κάθε αντικείμενο. (Παπαϊωάννου, Λαπαρίδης, Μιχαλοπούλου, Πυλιανίδης, Ζέτου, Γουλιμάρης, Καρυπίδης, Μυλώσης, Χριστοδουλίδης, Κούλη, Καλογιάννης & Κωνσταντινίδου, 2006).

Δ. «Φυσική Αγωγή Γ' Γυμνασίου». Βιβλίο εκπαιδευτικού

Το βιβλίο του εκπαιδευτικού «Φυσική Αγωγή Γ' Γυμνασίου» είναι επίσης το πρώτο εξειδικευμένο βιβλίο που απευθύνεται στους εκπαιδευτικούς που διδάσκουν στη συγκεκριμένη τάξη. Το βιβλίο είναι ασπρόμαυρο, εκτός από το εξώφυλλο και αποτελείται από 163 σελίδες. Είναι χωρισμένο εννέα κεφάλαια. Ξεκινάει με την εισαγωγή και την επεξήγηση των συμβόλων έχει παρόμοια δομή με το βιβλίο της Β' τάξης και αποτελεί συμπληρωματικό του περιεχομένου του βιβλίου της Β' τάξης του Γυμνασίου. Στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται εκτενής αναφορά στη γενική διδακτική του μαθήματος της Φ.Α. αρχίζοντας από τη φιλοσοφία του μαθήματος, τους γενικούς στόχους, τις μεθόδους και τα στιλ διδασκαλίας, συνεχίζοντας με αναφορές για τη διαβίου άσκηση, τα σχολικά πρωταθλήματα, τους μαθητές με ειδικές ανάγκες, την κινητική αδεξιότητα και τελειώνοντας με την αξιολόγηση βαθμολόγηση των μαθητών αλλά και με τον προγραμματισμό – σχεδιασμό του μαθήματος. Τα επόμενα κεφάλαια αφορούν σε ημερήσια πλάνα διδασκαλίας των αντικειμένων Φ.Α. σύμφωνα με το Αναλυτικό Πρόγραμμα, αθλοπαιδιές (πετοσφαίριση, καλαθοσφαίριση, ποδόσφαιρο

και χειροσφαίριση) κλασικό αθλητισμό και φυσική κατάσταση, γυμναστική, ελληνικοί παραδοσιακοί χοροί και προτεινόμενη βιβλιογραφία για κάθε αντικείμενο. (Παπαϊωάννου, Λαπαρίδης, Σερνπέζης, Μιχαλοπούλου, Πυλιανίδης, Καρυπίδης, Γουλιμάρης, Καρυπίδης, Χριστοδουλίδης, Κούλη, Μυλώσης, & Σίσκος, 2006).

ΜΕΡΟΣ ΙΙ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

3.1. Εισαγωγή

Οι σημαντικότερες θεωρίες που σχετίζονται με το πώς θα περιγραφεί, πως θα αποτιμηθεί και πως θα αξιολογηθεί (με μετρήσιμο τρόπο) το εκπαιδευτικό έργο (οργανισμός, φορέας, υλικό) διακρίνονται στις:

1. Στοχοκεντρικές θεωρίες όπου δίνεται έμφαση στους σκοπούς και στους στόχους ενός προγράμματος. Βασική επιδίωξη είναι η αναζήτηση της σχέσης μεταξύ των σκοπών που είχαν τεθεί και του αποτελέσματος.
2. Κρισεοκεντρικές - εμπειροκεντρικές θεωρίες στις οποίες δίνεται έμφαση στην επιστημονική κρίση του αξιολογητή, στην εμπειρία και στην ικανότητα κρίσης του σε συνάρτηση με τις ανάγκες του οργανισμού ή του προγράμματος που διερευνά.
3. Θεωρίες διοίκησης - αποφάσεων που εστιάζουν στην οργάνωση του διοικητικού σχήματος και της διαδικασίας λήψεων αποφάσεων.
4. Θεωρίες των πλουραλιστικών νατουραλιστικών – συμμετοχικών σχημάτων που έχουν ως χαρακτηριστικό την ποιοτική προσέγγιση ως προς την ανταπόκριση στις ανάγκες των συμμετεχόντων στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα.
5. Αντιπαραθετικές θεωρίες που στηρίζονται στην παρουσίαση αντίθετων απόψεων.

6. Δυναμικές αξιολογήσεις που βασίζονται στη δυναμική ανατροφοδότηση και αυτοδιόρθωση (Δημητρόπουλος, 2004).

Παράλληλα οι κατηγορίες των επιστημονικών ερευνών είναι:

1. Βασική Έρευνα (Pure Research): Αποσκοπεί στην παραγωγή της γνώσης με στόχο την ανάπτυξη της επιστήμης.
2. Εφαρμοσμένη Έρευνα (Applied Research): Αποσκοπεί στην άμεση εφαρμογή της σε συγκεκριμένες καταστάσεις.
3. Εμπειρική Έρευνα (Empirical Research): Αποσκοπεί στο να δώσει απάντηση – λύση σε ένα ερώτημα- πρόβλημα, βασιζόμενη σε πρωτογενή δεδομένα.
4. Βιβλιογραφική Έρευνα (Secondary Research): Αποσκοπεί στο να δώσει απάντηση - λύση σ ένα ερώτημα- πρόβλημα βασιζόμενη στην υπάρχουσα βιβλιογραφία.
5. Ερμηνευτική Έρευνα (Interpretative Research): Επιχειρεί να δώσει απαντήσεις σε ερευνητικά ερωτήματα του τύπου «γιατί, πως».
6. Περιγραφική Έρευνα (Descriptive Research): Έχει βασικό σκοπό να δώσει απαντήσεις στα ερωτήματα «ποιός, τι, πότε, πού, σε τι έκταση, σε τι βαθμό». Μελετάται το φαινόμενο όπως αυτό εξελίσσεται στο φυσικό του χώρο, απαριθμούνται τα χαρακτηριστικά του φαινομένου προβαίνοντας σε συγκρίσεις, αντιπαραθέσεις, συσχετισμούς.
7. Διερευνητική Έρευνα (Exploratory Research): Πραγματοποιείται για ανιχνευτικούς – διαγνωστικούς σκοπούς.
8. Ποιοτική Έρευνα (Qualitative Research): Διερεύνηση του προβλήματος σε βάθος συλλέγοντας ποιοτικά δεδομένα από διάφορες πηγές.

9. Ποσοτική Έρευνα (Quantitative Research): Διερεύνηση του προβλήματος σε βάθος συλλέγοντας ποσοτικά δεδομένα από διάφορες πηγές.
10. Εργαστηριακή Πειραματική Έρευνα (Laboratory Research). Στηρίζονται στο πείραμα, φυσικό ή τεχνικό, μέσω του οποίου ο ερευνητής ελέγχει το παραδεκτό μιας υπόθεσης.
11. Επιτόπια Έρευνα (Field Research) (Εργαστήριο Συστημάτων Πληροφοριών και Διοίκησης, 2011; Καμπίτσης, 2004).

Στη μελέτη αυτή, επιλέχθηκε η περιγραφική ερευνητική μέθοδος, διότι χρησιμοποιείται ευρύτατα στην επίλυση προβλημάτων εκπαίδευσης και βελτίωσης πρακτικών.

3.2. Περιγραφική ερευνητική μέθοδος

Τελευταία οι ερευνητές στον τομέα της εκπαίδευσης έχουν στρέψει το ενδιαφέρον τους στη περιγραφική ερευνητική μέθοδο, επειδή σχετίζεται με ήδη διαμορφωμένες καταστάσεις. Η αξία της έγκειται στην ευρεία και λεπτομερή καταγραφή και ανάλυσή τους. Ο ερευνητής περιορίζεται στη μελέτη του φαινομένου, όπως αυτό εξελίσσεται στο φυσικό του χώρο, χωρίς να παρεμβαίνει και να τροποποιεί τις συνθήκες κάτω από τις οποίες πραγματοποιείται το φαινόμενο (Καμπίτσης, 2004; Thomas & Nelson, 2003; Καμπίτσης & Χαραχούσου – Καμπίτση, 1999). Τα πλεονεκτήματα της μεθόδου είναι ότι:

1. Προσφέρει μεθοδολογική ευελιξία και επιτρέπει τη φυσικότητα των συνθηκών του φαινομένου που διερευνάται.
2. Προσφέρεται για έρευνες που γίνονται για πρώτη φορά σε μια καινούργια γνωστική περιοχή, για την οποία οι διαθέσιμες πληροφορίες είναι ελάχιστες.

3. Δίνεται έμφαση στην πληρέστερη απεικόνιση της υφιστάμενης κατάστασης παρέχοντας τη δυνατότητα συγκέντρωσης πολλών στοιχείων που αφορούν στη διερεύνηση του υπό μελέτη φαινομένου.
4. Δίνεται η δυνατότητα ελέγχου της εγκυρότητας (εξωτερικής), της γενίκευσης των ευρημάτων των ερευνών σε πραγματικές – φυσικές καταστάσεις (Παρασκευόπουλος, 1993^α).

Τα μειονεκτήματα της μεθόδου είναι ότι:

1. Η διερεύνηση του φαινομένου έχει εύρος –επιχειρείται η εξέταση πολλών μεταβλητών - αλλά όχι σε βάθος, γεγονός που σημαίνει ότι δεν επιτρέπει τον εντοπισμό των αιτιών των ευρημάτων.
2. Έχει επαγωγικό χαρακτήρα. Δηλαδή, ο ερευνητής ξεκινά από κάποιο πραγματικό γενικό ερευνητικό πρόβλημα και μέσω συστηματικής καταγραφής των στοιχείων, προσπαθεί ανιχνευτικά να προσδιορίσει ποιές είναι οι κυρίαρχες μεταβλητές και οι γενικές τάσεις που διέπουν τις σχέσεις μεταξύ τους.
3. Επειδή είναι πολυθεματικού χαρακτήρα (συγκέντρωση πολλών μεταβλητών) αποτελεί μια απλή ένδειξη, η οποία χρήζει περαιτέρω συστηματικής διερεύνησης και επιβεβαίωσης με επόμενες έρευνες και ελέγχους θέτοντας περισσότερο εστιασμένα ερευνητικά προβλήματα.
4. Η στατιστική επεξεργασία των δεδομένων γίνεται με απλές μεθόδους περιγραφικής στατιστικής και απλές συγκρίσεις μεταξύ των επιμέρους ομάδων ως προς τους μέσους όρους των μεταβλητών. (Παρασκευόπουλος, 1993^α).

Οι κυριότερες μέθοδοι περιγραφικής έρευνας είναι: η δημοσκόπηση, η αναπτυξιακή έρευνα, η παρατήρηση, η μελέτη περίπτωσης, η δευτερογενής ανάλυση,

και η μετα-ανάλυση, ενώ η πιο συνηθισμένη είναι αυτή της δημοσκόπησης (Καμπίτσης, 2004; Καμπίτσης & Χαραχούσου – Καμπίτση, 1999).

Οι μεταβλητές της περιγραφικής έρευνας διακρίνονται σε ποσοτικές και ποιοτικές. Οι ποιοτικές διακρίνονται σε αξιολογικές, συμπερασματικές και περιγραφικές:

1. Οι αξιολογικές (evaluative) ανήκουν στις συμπερασματικές. Διερευνάται το πόσο συμβάλει μια υπομεταβλητή (πόσο σημαντική είναι για την αποτελεσματικότητα του εκπαιδευτικού προγράμματος). Σε αυτές κατατάσσεται εκτός από το είδος της μεταβλητής και ο χαρακτηρισμός απόδοσής της (συμβολή – επάρκεια μεταβλητής).
2. Οι περιγραφικές μεταβλητές (descriptive) αντιμετωπίζονται εύκολα με την καταγραφή απλά της συχνότητας τους. Καταγράφονται άμεσα, χωρίς λογική επεξεργασία. Η αξιολόγηση τους διερευνάται ως προς τη διάρκεια, τη συχνότητα, ή την ποσότητα και επομένως ως άμεσα ποσοτικές (πόσο συχνά χρησιμοποιείται μια υπομεταβλητή, πόσο πολύ). (Καραγιώργος, 2002).

3.3. Δημοσκόπηση

Στην παρούσα έρευνα επιλέχθηκε η μέθοδος της δημοσκόπησης, διότι: α) έχει άμεση πρακτική εφαρμογή κυρίως σε ερευνητικά ζητήματα όπως της αξιολόγησης, β) περιγράφει τις υφιστάμενες συνθήκες, και γ) εντοπίζει τις ανάγκες αναδιάρθρωσης. Η δημοσκόπηση συνίσταται στη συγκέντρωση στοιχείων (δεδομένων) από ένα σχετικά μεγάλο αριθμό ατομικών περιπτώσεων (δείγμα) σε ένα ορισμένο τόπο και χρόνο. Η μέθοδος αυτή αποσκοπεί στη μελέτη πρακτικών και απόψεων που ισχύουν σε ένα συγκεκριμένο πληθυσμό, στοιχεία τα οποία δεν είναι διαθέσιμα ή καταγεγραμμένα,

οπότε απαιτείται η συλλογή τους από τις προσωπικές καταθέσεις των ερωτώμενων (Καμπίτσης, 2004; Thomas, & Nelson, 2003; Καμπίτσης, & Χαραχούσου – Καμπίτση, 1999).

Η διαδικασία στη διενέργεια μιας δημοσκόπησης ακολουθεί τα παρακάτω τρία στάδια:

A. Σχεδιασμός – προγραμματισμός

Λαμβάνεται η απόφαση του είδους της δημοσκόπησης (ταχυδρομική, προσωπική, τηλεφωνική συνέντευξη), ορίζεται ο πληθυσμός και η τεχνική επιλογής του δείγματος (τεχνική δειγματοληψίας: τυχαία, συστηματική, στρωσιγενής, κατά ομάδες, σταδιακή, διπλή ελέγχου δείγματος) (Καμπίτσης, 2004; Καμπίτσης, & Χαραχούσου – Καμπίτση, 1999).

B. Διαδικασία κατασκευής ερωτηματολογίου

1. Σύνταξη ερωτημάτων μέσω των οποίων εκφράζονται οι ερευνητικές μεταβλητές.
2. Επιλογή κατηγορίας απαντήσεων (κλειστές – ανοικτές, αμοιβαία αποκλειστικές, πολλαπλές επιλογές).
3. Οργάνωση της σειράς των ερωτημάτων.
4. Σχεδίαση της τελικής μορφής και εμφάνισης του ερωτηματολογίου.

Γ. Απόφαση του τρόπου καταγραφής των απαντήσεων

Δ. Εξέταση της αποτελεσματικότητας του ερωτηματολογίου με πιλοτική έρευνα και προετοιμασία συνεντεύξεων, αν αυτό κρίνεται απαραίτητο.

E. Οριστική επιλογή του δείγματος

1. Καθορισμός στοχευμένου πληθυσμού.

2. Καθορισμός είδους δειγματοληψίας.
3. Καθορισμός μεγέθους του δείγματος.
4. Επιλογή δείγματος.

ΣΤ. Συλλογή δεδομένων

1. Προσέγγιση με τους ερωτώμενους.
2. Δίνονται οδηγίες συμπλήρωσης των απαντήσεων.
3. Υποβάλλονται οι ερωτήσεις και καταγράφονται οι απαντήσεις.
4. Οργανώνονται τα δεδομένα που συλλέχτηκαν.

Z. Ανάλυση – αξιολόγηση

1. Ανάλυση των δεδομένων.
2. Παρουσίαση αποτελεσμάτων.
3. Σχολιασμός αποτελεσμάτων.
4. Εξαγωγή συμπερασμάτων.
5. Διατύπωση προτάσεων (Καμπίτσης, 2004; Καμπίτσης, & Χαραχούσου – Καμπίτση, 1999).

Η μέθοδος της δημοσκοπήσης χρησιμοποιεί, ως τεχνικές επιστημονικής συστηματικής συλλογής δεδομένων κυρίως, το ερωτηματολόγιο ή και την προσωπική συνέντευξη.

3.4. Επιλογή εργαλείων συλλογής δεδομένων

Για τη διεξαγωγή της δημοσκοπικής αυτής μελέτης, ως εργαλείο συλλογής δεδομένων χρησιμοποιήθηκε το ερωτηματολόγιο. Ακολουθήθηκε η σχεδίαση πρότυπων φύλλων ερωτηματολογίου ακολουθώντας τις επιστημονικές προϋποθέσεις

για την κατασκευή και συστηματική συλλογή ποσοτικών δεδομένων (Καραγιώργος, 2002). Σύμφωνα με τον Rink (1998), η αναγκαιότητα της επιλογής και κατασκευής ιδιότυπων φύλλων καταγραφής και αποτύπωσης έγκειται στην ιδιαιτερότητα των μεταβλητών και υπομεταβλητών μέτρησης για κάθε μελέτη. Έτσι επιλέγονται ερευνητικές πληροφορίες που λειτουργούν σαν ένας φακός προεπιλεγμένης εστίασης του συγκεκριμένου περιβάλλοντος υπό έρευνα.

3.5. Περιορισμοί της έρευνας

Για να ικανοποιείται η εγκυρότητα, η αξιοπιστία και η αντικειμενικότητα της παρούσας δημοσκοπικής μελέτης και των εργαλείων συστηματικής συλλογής των ερευνητικών δεδομένων της (ερωτηματολογίων) τέθηκαν οι ακόλουθοι περιορισμοί:

1. Επαρκή εξασφάλιση αριθμού εξεταζομένων για κάθε μεταβλητή (Thomas, & Nelson, 2003).
2. Ορισμός πραγματικών στατιστικών χαρακτηριστικών ως μεταβλητών και έλεγχος της συσχέτισης και της φύσης της συνάφειάς τους (εσωτερική εγκυρότητα) (Παρασκευόπουλος, 1993^α).
3. Γενίκευση των ευρημάτων σε ομοειδείς πληθυσμούς με μέσο βαθμό βεβαιότητας και αποφυγή γενίκευσης σε ευρύτερα σύνολα (εξωτερική εγκυρότητα) (Παρασκευόπουλος, 1993^α).
4. Εγκυρότητα του περιεχομένου και της εννοιολογικής κατασκευής του εργαλείου μέτρησης (Καραγιώργος, 2002).
5. Χρήση των δεικτών εγκυρότητας και αξιοπιστίας και κριτήρια προϋποθέσεων σε κάθε στατιστική ανάλυση (Καραγιώργος, 2002).

3.6. Τα ερωτηματολόγια

Η πιο απλή και συνήθης μορφή ενός εργαλείου συστηματικής συλλογής δεδομένων δημοσκοπικής έρευνας είναι το ερωτηματολόγιο. Είναι ένα έντυπο που περιλαμβάνει επιλεγμένες ερωτήσεις για τη συλλογή των απαραίτητων στοιχείων για τη μελέτη ενός ζητήματος. Το ερωτηματολόγιο αποτελείται από ομάδα ή σειρά ερωτήσεων που στοχεύουν να εξασφαλίσουν κάποιες πληροφορίες σχετικές με ένα ή περισσότερα ερευνητικά ερωτήματα που αφορούν ένα υποκείμενο έρευνας (Μπεχράκης, 1999). Αντανακλούν συνεπώς τους στόχους της έρευνας με μορφή ερωτήσεων οι οποίες έχουν ως αντικείμενο να προκαλέσουν εκείνες τις απαντήσεις των υποκειμένων που εκφράζουν με τη μεγαλύτερη δυνατή πληρότητα τις απόψεις τους πάνω στο προς μελέτη πρόβλημα (Κομίλη, 1989). Κάθε ερωτηματολόγιο όμως αναφέρεται σε διαφορετικό γνωστικό πεδίο και πολλές φορές η χρήση του έχει διαφορετικούς στόχους και πεδίο έρευνας. Η σύνταξή του είναι ένας από τους σημαντικότερους παράγοντες για την ποιότητα των στοιχείων που θα συλλεχθούν. Το ερωτηματολόγιο, ως ένα από τα βασικότερα εργαλεία συλλογής στοιχείων απαραίτητων για τη διεξαγωγή μιας έρευνας, είναι απαραίτητο να ανταποκρίνεται στον καθορισμένο σκοπό της έρευνας, στον έλεγχο της ποσότητας των πληροφοριών που προσφέρεται για κάθε θέμα, αλλά και στην εγκυρότητα, αξιοπιστία και ευχρηστία του ως εργαλείο έρευνας (Βαφειάδης, 2003; Καραγιώργος, 2002). Στα ερωτηματολόγια χρησιμοποιούνται τρεις συνήθως τύποι ερωτήσεων: α) κλειστές ερωτήσεις ή ερωτήσεις με καθορισμένες απαντήσεις, β) ανοικτές ερωτήσεις και γ) ερωτήσεις με διαβαθμισμένες σε κλίμακα απαντήσεις (Κομίλη, 1989).

Τα πλεονεκτήματα του ερωτηματολογίου, ως μέσο συλλογής ερευνητικών δεδομένων είναι:

1. Προσφέρεται ως αξιόπιστο μέσο που μπορεί να απευθυνθεί σε μεγάλο δείγμα ερωτώμενων.
2. Παρουσιάζεται ως οικονομική λύση συγκέντρωσης δεδομένων μεγάλου πληθυσμού, που δεν θα μπορούσε ο ερευνητής με άλλο τρόπο να προσεγγίσει (π.χ. προσωπικές συνεντεύξεις).
3. Διασφαλίζει την ανωνυμία, επομένως αυξάνει την εμπιστοσύνη και συμμετοχή ερωτώμενων, καθώς και την αντικειμενικότητα των απαντήσεών τους.

Τα μειονεκτήματα της μεθόδου αυτής είναι:

1. Το μικρό ποσοστό επιστροφής συμπληρωμένων ερωτηματολογίων.
2. Η αμφισβητούμενη αξιοπιστία περιεχομένου των ερωτήσεων ως προς την αντικειμενικότητα, εγκυρότητα, σαφήνεια και κατανόηση.
3. Η αδυναμία επικοινωνίας του ερωτώμενου πληθυσμού με τον ερευνητή προκειμένου να δοθούν ερμηνείες και επεξηγήσεις (για το σκοπό της έρευνας ή για ζητήματα κατανόησης και συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου). (Καραγιώργος, 2002).

3.7. Κατασκευή - ανάπτυξη ερωτηματολογίου προσαρμοσμένου στις απαιτήσεις της παρούσας έρευνας

Για την αξιολόγηση των βιβλίων Φ.Α. της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξεων Δημοτικού, του εκπαιδευτικού και του μαθητή δεν υπάρχουν προϋπάρχοντα ερωτηματολόγια αξιολόγησης από τους μαθητές/τριες, από τους εκπαιδευτικούς και από τους σχολικούς συμβούλους. Από άλλα ερωτηματολόγια αξιολόγησης σχολικών βιβλίων ή εκπαιδευτικών προγραμμάτων, ή απλής περιγραφικής μελέτης αυτών, κανένα δε φάνηκε να καλύπτει το πεδίο της έρευνάς μας για τη συνολική αποτύπωση της

αξιολόγησης των βιβλίων Φ.Α. της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης του Δημοτικού του εκπαιδευτικού και του μαθητή .

Έτσι, κατασκευάστηκε ιδιότυπο, ερωτηματολόγιο που σχεδιάστηκε στο πλαίσιο της δημοσκοπικής αυτής έρευνας σύμφωνα με το είδος και το πλήθος των απαιτούμενων πληροφοριών (παραμέτρων – μεταβλητών) προκειμένου να διερευνηθεί και να αξιολογηθεί το βιβλίο Φ.Α. του εκπαιδευτικού και το βιβλίο Φ.Α. του μαθητή της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης του Δημοτικού, τόσο από τους μαθητές/τριες, όσο και από τους διδάσκοντες εκπαιδευτικούς καθώς επίσης και από τους σχολικούς συμβούλους Φ.Α. (Καμπίτσης, 2004; Σταύρου, 2003; Thomas, & Nelson, 2003; Robson, 2002; Καμπίτσης, & Χαραχούσου - Καμπίτση, 1999; Παρασκευόπουλος, 1993^β). Η επιλογή των παραμέτρων έγινε με κριτήριο την αξιολόγηση του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού και του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης του Δημοτικού και στην ικανοποίηση των εκπαιδευτικών στόχων τους σύμφωνα με το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών (Μουντάκης, 1993) από τους μαθητές/τριες όσο και από τους διδάσκοντες εκπαιδευτικούς καθώς επίσης και από τους σχολικούς συμβούλους Φ.Α.

Για την επιλογή - σύνταξη των ερωτημάτων του αρχικού διερευνητικού ερωτηματολογίου λήφθηκαν υπόψη τα ακόλουθα κριτήρια αξιολόγησης:

1. Το περιεχόμενο της ερώτησης.
2. Η λεκτική διατύπωση της ερώτησης.
3. Ο τύπος της ερώτησης.
4. Η σειρά έκθεσης των ερωτημάτων (Cohen, & Manion, 1980).

Ως εκ τούτου, ακολουθήθηκαν συγκεκριμένα στάδια – φάσεις, κατά τα οποία υλοποιήθηκαν:

1. Προκαταρκτικές αποφάσεις.

2. Αποφάσεις σχετικές με το περιεχόμενο της κάθε ερώτησης.
3. Αποφάσεις για τον τρόπο διατύπωσης των ερωτήσεων.
4. Αποφάσεις για τον τύπο των ερωτήσεων.
5. Αποφάσεις για τη σειρά των ερωτήσεων.
6. Αποφάσεις για τη διάταξη και εμφάνιση του ερωτηματολογίου.
7. Αποφάσεις για τον προέλεγχο και αναθεώρηση του ερωτηματολογίου (Βαφειάδης, 2003).

Η κωδικοποίηση, θεματική ταξινόμηση και ανάλυση των μεταβλητών του ερωτηματολογίου, για τον εκπαιδευτικό Φ.Α. αφορούσε συνολικά 130 μεταβλητές εκ των οποίων οι 9 ήταν ανεξάρτητες, οι 51 από αυτές αφορούσαν στο ερωτηματολόγιο για το βιβλίο του μαθητή της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης και οι υπόλοιπες 70 μεταβλητές στο ερωτηματολόγιο για το βιβλίο του εκπαιδευτικού της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης.

Επίσης το ερωτηματολόγιο για τους σχολικούς συμβούλους περιείχε συνολικά 113 μεταβλητές, οι 8 απ αυτές ανεξάρτητες με 38 μεταβλητές να αναφέρονται στο βιβλίο του μαθητή της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης και 67 στο βιβλίο του εκπαιδευτικού της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης.

Τέλος το ερωτηματολόγιο για τους μαθητές/τριες περιείχε συνολικά 39 μεταβλητές εκ των οποίων οι 5 ήταν ανεξάρτητες, 7 αφορούσαν στη δυνατότητα φυσικής δραστηριότητας των μαθητών/τριών και οι υπόλοιπες 27 στο βιβλίο του μαθητή της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης.

Έτσι σχεδιάστηκε ένας πίνακας όπου κάθε μία από τις ερευνητικές παραμέτρους αναλύθηκε στις μεταβλητές που την εκφράζουν και την καθιστούν μετρήσιμη. Π.χ. η μεταβλητή «Αξιολόγηση Περιεχομένου» είναι μια από τις μεταβλητές που εκφράζουν το περιεχόμενο του και δύναται να μετρηθεί (Πίνακας 1).

Πίνακας 1. Παράμετροι Αξιολόγησης των Βιβλίων Φυσικής Αγωγής της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης

	Εκπαιδευτικός Φυσικής Αγωγής	Μαθητής/τρια	Σχολικός Σύμβουλος Φυσικής Αγωγής
1	Περιεχόμενο	Περιεχόμενο	Περιεχόμενο
2	Στόχοι	Παιδαγωγική καταλληλότητα	Στόχοι
3	Δομή και οργάνωση	Δομή και οργάνωση	Δομή και οργάνωση
4	Παρουσίαση και εικονογράφηση	Εικονογράφηση	Παρουσίαση και εικονογράφηση
5	Εφαρμογή	Δυσκολίες μαθητών στη συμμετοχή τους σε εξωσχολικές αθλητικές δράσεις	Δυσκολίες εφαρμογής
6	Επιμόρφωση		Επιμόρφωση
7			Διοικητικό πλαίσιο

Για την καλύτερη στατιστική επεξεργασία κρίθηκε αναγκαίο να καταχωρηθούν ποσοτικά δεδομένα. Για κάθε υπομεταβλητή ορίστηκε το είδος της και όλες οι ποιοτικές μεταβλητές μετατράπηκαν σε ποσοτικές. Τα άτομα κλήθηκαν να δηλώσουν το βαθμό αποδοχής ή απόρριψης σε μια σειρά απόψεων, στη βάση μιας αριθμητικής κλίμακας τύπου Likert, ίσων διαστημάτων, η οποία ήταν από 1 έως 5. Η κλίμακα αυτή είναι απλή στη δημιουργία και η πιο διαδεδομένη στις κοινωνικές και τις παιδαγωγικές έρευνες. Χρησιμοποιείται όταν ενδιαφερόμαστε όχι μόνο αν τα υποκείμενα της έρευνας είναι υπέρ ή κατά μιας άποψης αλλά και για το βαθμό

αποδοχής της άποψης αυτής (Μπεχράκης, 1999). Στόχος της είναι η μέτρηση των απόψεων των υποκειμένων της έρευνας μέσα από την επιλογή μιας από τις δυνατές απαντήσεις σταθερής μορφής, σε ένα σύνολο ερωτημάτων τα οποία αντιπροσωπεύουν το προς μελέτη πρόβλημα. Οι απαντήσεις αυτές εκφράζουν το μέγεθος συμφωνίας σε μια ορισμένη δήλωση, σε διαβάθμιση από συμφωνώ πάρα πολύ (5), πολύ (4), εν μέρει ή αρκετά (3), λίγο (2), δε συμφωνώ καθόλου (1).

3.8. Δομή ερωτηματολογίων

3.8.1. Ερωτηματολόγιο για τον/την εκπαιδευτικό

Το ερωτηματολόγιο για τον εκπαιδευτικό περιείχε μια αρχική ερώτηση που αφορούσε στα χαρακτηριστικά της σχολικής μονάδας και στα δημογραφικά χαρακτηριστικά των ερωτώμενων. Αποτελούνταν από εννέα παραμέτρους: α) γεωγραφική περιοχή του σχολείου, αστική (πόλη), ημιαστική (κωμόπολη) και αγροτική (χωριό), β) μέγεθος σχολικής μονάδας σε σύνολο μαθητών/τριών, γ) φύλο εκπαιδευτικών, δ) ηλικία, ε) σπουδές, στ) ξένες γλώσσες, ζ) θέμα μεταπτυχιακών διατριβών, η) χρόνια υπηρεσίας, και θ) σχετική επιμόρφωση.

Στη συνέχεια υπήρχαν έξι ερωτήσεις αξιολόγησης του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή που αφορούσαν στα παρακάτω πεδία:

1. Την αξιολόγηση του περιεχομένου. Δημιουργήθηκαν συνολικά 14 ερωτήσεις σχετικά: α) με την αισθητική αρτιότητα, β) την επιστημονική εγκυρότητα, γ) την παιδαγωγική καταλληλότητα και τη διδακτική επάρκεια με το αν προάγεται η δημιουργική σκέψη, δ) το αν αξιοποιούνται οι εμπειρίες των μαθητών/τριών, ε) το αν ευνοείται η διαθεματική προσέγγιση, στ) το αν η γλώσσα είναι κατανοητή, ζ) το ενδιαφέρον περιεχόμενο, η) την κάλυψη των αναγκών, θ) την

ανταπόκριση του βιβλίου στο Α.Π.Σ. ι) το αν εφοδιάζει τους μαθητές/τριες με κατάλληλες γνώσεις και δεξιότητες, ια) με το αν ανταποκρίνεται στα ενδιαφέροντά τους, ιβ) με το αν τους παρακινεί για αναζήτηση πληροφοριών, ιγ) με αν προάγει τη διαθεματική προσέγγιση της γνώσης και ιδ) αν έχει σαφείς διδακτικούς στόχους.

2. Την αξιολόγηση των στόχων. Δημιουργήθηκαν 9 σχετικές ερωτήσεις για την επίτευξη των στόχων του βιβλίου Φ.Α., όσον αφορά: α) στην απόκτηση των γνώσεων, β) στην κατανόηση της ανάγκης για δια βίου άσκηση, γ) στην ανάπτυξη στάσεων και συμπεριφορών που συνδέονται με τους στόχους της Φ.Α., δ) στην εξομάλυνση των διακρίσεων, ε) στη δυνατότητα αυτενέργειας των μαθητών/τριών, στ) στην προώθηση της κριτικής σκέψης, ζ) στην περιγραφή της σωστής εκτέλεσης της κινητικής δεξιότητας, η) στη διαθεματική προσέγγιση και θ) στη χρήση εναλλακτικών μορφών διδασκαλίας όπως κάρτας κριτηρίων κ.α.
3. Την αξιολόγηση της δομής και της οργάνωσης του μαθήματος Φ.Α. Αναπτύχθηκαν 7 ερωτήσεις: α) σχετικά με το διδακτικό χρόνο διάθεσης για το θεωρητικό μέρος του βιβλίου, β) σχετικά με τη γλώσσα του βιβλίου, γ) τη βιβλιοδεσία του, δ) το βάρος του, ε) τη σύνδεσή του με το βιβλίο Φ.Α. του εκπαιδευτικού, στ) την κάλυψη της ύλης του κατά το διδακτικό χρόνο και ζ) το πότε διδάσκεται συνήθως.
4. Την αξιολόγηση της παρουσίασης και εικονογράφησης του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή. Δημιουργήθηκαν 5 ερωτήσεις σχετικές με: α) τη λειτουργικότητα της εικονογράφησης, β) την ελκυστικότητά της γ) τη διευκόλυνση που παρέχει, δ) τη συμβολή της στην κατανόηση των κειμένων και ε) τη σύνδεση των εικόνων με τα κείμενα.

5. Την εφαρμογή των αντικειμένων του βιβλίου Φ.Α. από το μαθητή/τρια.
Δημιουργήθηκαν 9 ερωτήσεις σχετικά με: α) την παραπομπή του μαθητή/τριας στο βιβλίο για άντληση πληροφοριών, β) την πραγματοποίηση εργασίας, γ) την πραγματοποίηση αθλητικών δράσεων, δ) την ανάγκη των μαθητών/τριών για συμβουλές από τους διδάσκοντες, ε) την εφαρμογή των προτεινόμενων δράσεων του βιβλίου για ανάπτυξη των δεξιοτήτων ζωής σχετικά με τον τρόπο ζωής τους, στ) την αξιολόγηση της φυσικής τους κατάστασης, ζ) τη διερεύνηση των διατροφικών συνηθειών τους, η) τη δημιουργία ατομικού προγράμματος άσκησης και θ) την αξιολόγησης της υπευθυνότητάς τους.
6. Την επιμόρφωση αναφορικά με το βιβλίο Φ.Α. 7 ερωτήσεις διερεύνησαν:
α) την ικανοποίηση των εκπαιδευτικών Φ.Α. από την μέχρι τώρα επιμόρφωσή τους από τους φορείς, όπως το Υπουργείο Παιδείας, β) την ικανοποίηση από το Π.Ι., γ) την ικανοποίηση από τους συγγραφείς δ) την ικανοποίηση από τους σχολικούς συμβούλους, ε) την ικανοποίηση από τις επιστημονικές ενώσεις, στ) τις θεματικές περιοχές του βιβλίου που είναι απαραίτητη η επιμόρφωση και ζ) τα αντικείμενα εκτός βιβλίου που υπάρχει η ανάγκη αυτής.

Το ερωτηματολόγιο του εκπαιδευτικού για την αξιολόγηση του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού περιείχε 6 ερωτήσεις που αφορούσαν τα παρακάτω πεδία:

1. Την αξιολόγηση του περιεχομένου με 15 ερωτήσεις που είχαν θέμα: α) την αισθητική αρτιότητα, β) την επιστημονική εγκυρότητα γ) τη διδακτική επάρκεια, δ) την εφαρμογή της διαθεματικότητας, ε) την εφαρμογή του περιεχομένου του βιβλίου σε σχέση με την υπάρχουσα υλικοτεχνική υποδομή του εκάστοτε σχολείου, όσον αφορά στις αθλοπαιδιές,

καλαθοσφαίριση, στ) πετοσφαίριση, ζ) ποδόσφαιρο, η) χειροσφαίριση, θ) κλασικό αθλητισμό άλματα, ι) ρίψεις, ια) δρόμοι ιβ) ενόργανη γυμναστική, ιγ) παραδοσιακοί χοροί, ιδ) στη συνολική εφαρμογή του βιβλίου και ιε) τη δυνατότητα του βιβλίου να παρέχει εναλλακτικούς τρόπους διδασκαλίας.

2. Την αξιολόγηση των στόχων με 11 ερωτήσεις σχετικά με: α) τη σύνδεση της θεωρίας με την πράξη, β) την κάλυψη των αναγκών των μαθητών/τριών, γ) την έμφαση στις κινητικές δεξιότητες, δ) την κάλυψη των διδακτικών αντικειμένων, ε) την έμφαση που δίνεται στις αθλοπαιδιές, στ) τη «δια βίου άσκηση», ζ) την οργάνωση του διδακτικού έργου του εκπαιδευτικού, η) την αξιοποίηση άλλων πηγών πληροφοριών, θ) τη σαφήνεια των στόχων του ημερήσιου μαθήματος, ι) την ενθάρρυνση της ανάπτυξης της πρωτοβουλίας και αυτενέργειας του εκπαιδευτικού και ια) τη σαφήνεια του σκοπού της Φ.Α.
3. Την αξιολόγηση της δομής και της οργάνωσης του μαθήματος με 5 ερωτήσεις για: α) τη γλώσσα, β) τα περιεχόμενα, γ) τη βιβλιοδεσία του βιβλίου, δ) τη σύνδεσή του με το βιβλίο του μαθητή και ε) την εφικτή ή μη διδασκαλία του κατά τη διάρκεια της χρονιάς.
4. Τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευτικοί στην εφαρμογή του βιβλίου Φ.Α. Μέσα από 6 ερωτήσεις διερευνήθηκαν οι παράγοντες που συντελούν στη δυνατότητα εφαρμογής ή μη του βιβλίου και σχετίζονται με: α) την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, β) το προσωπικό τους ενδιαφέρον, γ) την ανάλογη ενημέρωση, δ) την υπάρχουσα υλικοτεχνική υποδομή, ε) την ανάλογη χρηματοδότηση και στ) το τι πιστεύεται ότι μπορεί να εφαρμοστεί και τι όχι.

5. Την εφαρμογή των αντικειμένων του βιβλίου. Σε 17 ερωτήσεις εξετάστηκε η εφαρμογή των διαφόρων μεθόδων διδασκαλίας, παραδοσιακών και σύγχρονων στην εκμάθηση κινητικών δεξιοτήτων: α) μέθοδος παραγγέλματος, β) αμοιβαίας διδασκαλίας, γ) αυτοελέγχου, δ) καθοδηγούμενης ανακάλυψης, ε) καταγραφής τυχόν ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών, στ) η έμφαση στη μετάδοση της φιλοσοφίας της δια βίου άσκησης για υγεία και στην ανάπτυξη της υπευθυνότητας των μαθητών/τριών, με τη συζήτηση στην τάξη, ζ) δημιουργία ηθικών διλημμάτων, η) ανάθεση ρόλων, θ) δημιουργία ομάδων δραστηριοτήτων, ι) διοργάνωση αγωνιστικών συναντήσεων, ια) τελικού αθλητικού γεγονότος, ιβ) χρήση φύλλων κριτηρίων του βιβλίου, ιγ) σύνθεσης άλλων φύλλων κριτηρίων, ιδ) χρήση του πίνακα μηνιαίας καταγραφής μαθημάτων, ιε) συγκεντρωτικού πίνακα τριμήνου, ιζ) τήρηση αρχειακού υλικού και ιθ) συμβολή του βιβλίου στη εφαρμογή των παραπάνω.
6. Την επιμόρφωση αναφορικά με το βιβλίο. Μέσα από 28 ερωτήσεις υπήρξε: α) η δυνατότητα καταγραφής συγκεκριμένων επιμορφωτικών δραστηριοτήτων (8 ερωτήσεις), την εισήγηση από τον επιμορφωτή, τη συζήτηση προβλημάτων, την παρακολούθηση δειγματικών διδασκαλιών, τη συνεργασία εκπαιδευτικών μεταξύ τους, το σχεδιασμό εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων το συνδυασμό επιμόρφωσης και εφαρμογής των δραστηριοτήτων, την αυτοεπιμόρφωση ή κάτι άλλο που θα πρότειναν οι ερωτώμενοι, β) η διερεύνηση της ικανοποίησης των εκπαιδευτικών από τους διάφορους φορείς επιμόρφωσης, Υπουργείο Παιδείας, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, συγγραφείς βιβλίων, Σχολικοί Σύμβουλοι, Επιστημονικές Ενώσεις (5 ερωτήσεις), γ) η διερεύνηση της ανάγκης για περαιτέρω

επιμόρφωση ανάλογα με το φύλο του εκπαιδευτικού σε συγκεκριμένες θεματικές ενότητες (11 ερωτήσεις), που αφορούσαν στην καλαθοσφαίριση, στην πετοσφαίριση, στο ποδόσφαιρο, στη χειροσφαίριση, στα άλματα, στους δρόμους, στις ρίψεις, στην ενόργανη γυμναστική, στους παραδοσιακούς χορούς, στη μουσικοκινητική αγωγή και στη συνολική εφαρμογή του βιβλίου, δ) η διερεύνηση για τη μορφή της επιμόρφωσης για το αν θα είναι προαιρετική ή υποχρεωτική, ε) η συχνότητα της επιμόρφωσης, στ) τα αντικείμενα εκτός βιβλίου που χρειάζεται επιμόρφωση, και ζ) η διερεύνηση της ανάγκης καθοδήγησης του εκπαιδευτικού.

Ο εκπαιδευτικός Φ.Α. χρειάστηκε 12 λεπτά περίπου για τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου (ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 4).

3.8.2. Ερωτηματολόγιο για το/τη μαθητή/τρια

Το ερωτηματολόγιο για το μαθητή/τρια, περιείχε μια αρχική ερώτηση που αποτελούνταν από 5 παραμέτρους που αφορούσαν στα χαρακτηριστικά της σχολικής μονάδας και στα δημογραφικά χαρακτηριστικά του ερωτώμενου: α) γεωγραφική περιοχή σχολείου, β) φύλο μαθητή, γ) τάξη, δ) συμμετοχή του σε εξωσχολικές αθλητικές δραστηριότητες και ε) δυσκολίες στη συμμετοχή του. Οι δυσκολίες αυτές (7 ερωτήσεις) αφορούσαν στην άποψη των μαθητών για το ρόλο της σωματικής άσκησης, στην αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου τους, στην αξιολόγηση της φυσικής τους κατάστασης και του σκοπού της Φ.Α.

Στη συνέχεια υπήρχαν 5 ερωτήσεις αξιολόγησης του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή που αφορούσαν στα παρακάτω πεδία:

1. Την αξιολόγηση του περιεχομένου του βιβλίου. Δημιουργήθηκαν 4 ερωτήσεις σχετικά με: α) την εικόνα που έχουν οι μαθητές/τριες για το βιβλίο, β) το αν το φέρουν μαζί τους όταν έχουν μάθημα Φ.Α., γ) το αν περιέχει ενδιαφέροντα θέματα και δ) το αν βοηθά το μαθητή/τρια στην απόκτηση ειδικών γνώσεων.
2. Την αξιολόγηση της παιδαγωγικής καταλληλότητας και της διδακτικής επάρκειας. Με 7 ερωτήσεις εξετάστηκαν: α) αν είναι κατανοητά τα κείμενα του βιβλίου, β) το αν ανατρέχουν οι μαθητές/τριες στο βιβλίο για ενημέρωση, γ) το αν έχουν συμπληρώσει το ερωτηματολόγιο του βιβλίου για τον υγιεινό τρόπο ζωής, δ) αν έχουν αξιολογήσει τη φυσική τους κατάσταση, ε) αν έχουν αξιολογήσει τις διατροφικές τους συνήθειες, στ) αν έχουν φτιάξει ατομικό πρόγραμμα άσκησης και ζ) αν έχουν κάνει το τεστ «υπεύθυνο άτομο».
3. Την αξιολόγηση της δομής και οργάνωσης του βιβλίου. 3 ερωτήσεις διερεύνησαν κατά πόσο το βιβλίο είναι κατάλληλα δομημένο, ώστε να διευκολύνει το μαθητή/τρια στη χρήση του με: α) τον πίνακα των περιεχομένων, β) την έντονη γραφή και γ) τις περιλήψεις στην αρχή των κεφαλαίων.
4. Την αξιολόγηση της εικονογράφησης. 3 ερωτήσεις σχετικές κατέγραψαν την άποψη των μαθητών/τριών σχετικά με: α) το μέγεθος του βιβλίου, β) τη συμβολή των εικόνων στην κατανόηση των κειμένων και γ) την επάρκεια των εικόνων.
5. Τέλος 9 ανοιχτού τύπου ερωτήσεις έδιναν τη δυνατότητα στο μαθητή/τρια να καταγράψει την άποψή του για: α) το ενδιαφέρον περιεχόμενο του βιβλίου, β) τις γνώσεις που τυχόν αποκόμισε, γ) την προτροπή να διαβάσει

άλλα βιβλία, δ) το ενδιαφέρον του να παρακολουθήσει αθλητικές εκπομπές, ε) το αν χρειάζεται περισσότερη ενημέρωση, στ) το αν έχει ζητήσει συμβουλές από τον εκπαιδευτικό Φ.Α., ζ) το αν έχουν πραγματοποιήσει αθλητικές δράσεις, η) το αν έχει ανατρέξει για πληροφορίες στο βιβλίο του και θ) το αν το έχει ξεφυλλίσει στο σπίτι του.

Οι μαθητές/τριες είχαν 10 λεπτά στη διάθεσή τους την ώρα του μαθήματος Φυσικής Αγωγής να απαντήσουν το ερωτηματολόγιο (ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 5).

3.8.3. Ερωτηματολόγιο για τον/την σχολικό/ή σύμβουλο

Η πρώτη ερώτηση από το ερωτηματολόγιο για τον σχολικό σύμβουλο, αποτελούνταν από 8 παραμέτρους που αφορούσαν στα δημογραφικά χαρακτηριστικά του ερωτώμενου, α) φύλο, β) ηλικία, γ) σπουδές, δ) ξένες γλώσσες, ε) επιπλέον τίτλους σπουδών, στ) χρόνια υπηρεσίας γενικά, ζ) χρόνια υπηρεσίας ως σχολικός σύμβουλος, και η) σχετική επιμόρφωση.

Στις επόμενες ερωτήσεις για το βιβλίο Φ.Α. του μαθητή, αξιολογήθηκαν τα παρακάτω:

1. Το περιεχόμενο. Δημιουργήθηκαν συνολικά 14 ερωτήσεις σχετικά με: α) την αισθητική αρτιότητα, β) την επιστημονική εγκυρότητα, γ) την παιδαγωγική καταλληλότητα και τη διδακτική επάρκεια με το αν προάγεται η δημιουργική σκέψη, δ) το αν αξιοποιούνται οι εμπειρίες των μαθητών/τριών, ε) το αν ευνοείται η διαθεματική προσέγγιση, στ) το αν η γλώσσα είναι κατανοητή, ζ) το ενδιαφέρον περιεχόμενο, η) την κάλυψη των αναγκών, θ) την ανταπόκριση του βιβλίου στο Α.Π.Σ. ι) το αν εφοδιάζει τους μαθητές/τριες με κατάλληλες γνώσεις και δεξιότητες, ια) το αν ανταποκρίνεται στα ενδιαφέροντά τους, ιβ) το αν τους παρακινεί για

αναζήτηση πληροφοριών, ιγ) το αν προάγει τη διαθεματική προσέγγιση της γνώσης και ιδ) το αν έχει σαφείς διδακτικούς στόχους.

2. Οι στόχοι. Δημιουργήθηκαν 8 ερωτήσεις σχετικά με: α) τη δυνατότητα απόκτησης γνώσης σχετική με τη Φ.Α., β) την κατανόηση και ανάπτυξη της ανάγκης για δια βίου άσκηση, γ) την ανάπτυξη στάσεων και συμπεριφορών που συνδέονται με τους στόχους του μαθήματος Φ.Α., δ) την εξομάλυνση των κοινωνικών διακρίσεων, ε) τη δυνατότητα ευκαιριών των μαθητών/τριών να αυτενεργήσουν, στ) την προαγωγή της κριτικής σκέψης, ζ) την έμφαση σε σημεία κλειδιά για τη σωστή εκτέλεση της κάθε δεξιότητας, η) τη συμβολή των ερωτήσεων στη διαθεματική προσέγγιση.
3. Η παρουσίαση και η εικονογράφηση. Δημιουργήθηκαν 5 ερωτήσεις σχετικά με: α) τη λειτουργικότητα της εικονογράφησης, β) την ελκυστικότητά της, γ) τη διευκόλυνση που παρέχει, δ) τη συμβολή της στην κατανόηση των κειμένων και ε) τη σύνδεση των εικόνων με τα κείμενα.
4. Η δομή και η οργάνωση. Δημιουργήθηκαν 6 ερωτήσεις που αφορούσαν: α) στο αν θα πρέπει και πότε να διδάσκεται το βιβλίο Φ.Α., β) αν η γλώσσα είναι κατανοητή, γ) αν η βιβλιοδεσία είναι ικανοποιητική, δ) αν το βάρος του είναι κατάλληλο, ε) αν συνδέεται με το βιβλίο Φ.Α. του εκπαιδευτικού και στ) αν είναι εφικτή η διδασκαλία όλης της ύλης.
5. Η επιμόρφωση αναφορικά με το βιβλίο Φ.Α. 3 ερωτήσεις εστιάστηκαν στην ικανοποίηση ή μη από την επιμόρφωση που δέχτηκαν ως σχολικοί σύμβουλοι από τους φορείς: α) το Υπουργείο Παιδείας, β) το τέως Π.Ι. και γ) τους συγγραφείς του βιβλίου.

Οι ερωτήσεις για την αξιολόγηση του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού αφορούσαν:

1. Το περιεχόμενο. Με 15 ερωτήσεις αξιολογήθηκαν: α) η αισθητική αρτιότητα, β) η επιστημονική εγκυρότητα, γ) η διδακτική επάρκεια, δ) η εφαρμογή της διαθεματικότητας, ε) η εφαρμογή του περιεχομένου του βιβλίου σε σχέση με την υπάρχουσα υλικοτεχνική υποδομή του σχολείου, όσον αφορά στις αθλοπαιδιές, καλαθοσφαίριση, στ) πετοσφαίριση, ζ) ποδόσφαιρο, η) χειροσφαίριση, θ) κλασικό αθλητισμό άλματα, ι) ρίψεις, ια) δρόμοι, ιβ) ενόργανη γυμναστική, ιγ) παραδοσιακοί χοροί, ιδ) η συνολική εφαρμογή του βιβλίου και ιε) η δυνατότητα του βιβλίου να παρέχει εναλλακτικούς τρόπους διδασκαλίας.
2. Την αξιολόγηση των στόχων. Δημιουργήθηκαν 11 ερωτήσεις σχετικά με: α) τη σύνδεση της θεωρίας με την πράξη, β) την κάλυψη των αναγκών των μαθητών/τριών, γ) την έμφαση στις κινητικές δεξιότητες, δ) την κάλυψη των διδακτικών αντικειμένων, ε) την έμφαση που δίνεται στις αθλοπαιδιές, στ) τη «δια βίου άσκηση» ζ) την υποστήριξη του διδακτικού έργου του εκπαιδευτικού, η) την αξιοποίηση άλλων πηγών πληροφοριών, θ) τη σαφήνεια των στόχων του ημερήσιου μαθήματος, ι) την ενθάρρυνση της ανάπτυξης της πρωτοβουλίας και αυτενέργειας του εκπαιδευτικού και ια) τη σαφήνεια του σκοπού της Φ.Α.
3. Την αξιολόγηση της δομής και της οργάνωσης του βιβλίου Φ.Α. Δόθηκαν 5 ερωτήσεις για: α) τη γλώσσα, β) τα περιεχόμενα, γ) τη βιβλιοδεσία του βιβλίου, δ) τη σύνδεσή του με το βιβλίο του μαθητή και την ε) την εφικτή ή μη διδασκαλία του κατά τη διάρκεια της χρονιάς.

4. Τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευτικοί στην εφαρμογή του βιβλίου Φ.Α. Μέσα από 6 ερωτήσεις διερευνήθηκαν οι παράγοντες που συντελούν στη δυνατότητα εφαρμογής ή μη του βιβλίου και σχετίζονται με: α) την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, β) το προσωπικό τους ενδιαφέρον, γ) την ανάλογη ενημέρωση, δ) την υπάρχουσα υλικοτεχνική υποδομή, ε) την ανάλογη χρηματοδότηση και στ) το τι πιστεύεται ότι μπορεί να εφαρμοστεί και τι όχι.
5. Την επιμόρφωση αναφορικά με το βιβλίο. Μέσα από 21 ερωτήσεις αξιολογήθηκε: α) η ικανοποίηση των εκπαιδευτικών από τους διάφορους φορείς επιμόρφωσης, Υπουργείο Παιδείας, β) Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, γ) συγγραφείς βιβλίων, δ) τη μορφή της επιμόρφωσης για το αν θα είναι προαιρετική ή υποχρεωτική, ε) τη συχνότητα της επιμόρφωσης, στ) τα αντικείμενα του βιβλίου που χρειάζεται επιμόρφωση ο άντρας και η γυναίκα εκπαιδευτικός, καλαθοσφαίριση, πετοσφαίριση, ποδόσφαιρο, χειροσφαίριση, κλασικό αθλητισμό ενόργανη γυμναστική, παραδοσιακοί χοροί, μουσικοκινητική αγωγή (από 8 ερωτήσεις) ζ) τα αντικείμενα που χρειάζονται επιμόρφωση οι σχολικοί σύμβουλοι, η) τα άλλα αντικείμενα που οι εκπαιδευτικοί Φ.Α. χρειάζονται επιμόρφωση, θ) την ανάγκη καθοδήγησης του εκπαιδευτικού, ι) αν θα πρέπει να παρεμβαίνει ο σχολικός σύμβουλος για την εφαρμογή του βιβλίου, ια) πως να υποδεικνύει την αποτελεσματικότητα του βιβλίου, ιβ) πως να συνεργάζεται με τους εκπαιδευτικούς, ιγ) πως να διαχειρίζεται τα παράπονα των εκπαιδευτικών και ιδ) να προτείνει άλλες μορφές παρέμβασης.

Ο σχολικός σύμβουλος Φ.Α. χρειαζόταν 12 λεπτά περίπου για τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου (ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 6)

3.9. Πιλοτική έρευνα για τον έλεγχο του περιεχομένου του ερωτηματολογίου και την τελική διαμόρφωσή του

Για την τελική διαμόρφωση του ερωτηματολογίου πραγματοποιήθηκαν δυο πιλοτικές έρευνες. Στην πρώτη ζητήθηκε από συναδέλφους ερευνητές να διαβάσουν προσεκτικά το αρχικό ερωτηματολόγιο και να κάνουν κριτική σχετικά με τη δομή, το περιεχόμενο και τη γλώσσα καθώς επίσης και τυχόν παρατηρήσεις για ερωτήσεις που θα έπρεπε να αφαιρεθούν ή να προστεθούν (Καμπίτσης, 2004). Το ερωτηματολόγιο των μαθητών συμπληρώθηκε από ομάδα μαθητών/τριων, συζητήθηκαν, τυχόν δυσκολίες που αντιμετώπισαν στην κατανόηση των ερωτήσεων και στον τρόπο απάντησης. Το ερωτηματολόγιο των σχολικών συμβούλων συζητήθηκε και αναλύθηκε με το σχολικό σύμβουλο της περιοχής όπου έγιναν οι σχετικές παρατηρήσεις που οδήγησαν σε μια ανάλογη αναπροσαρμογή.

Η δεύτερη πιλοτική έρευνα η οποία αφορούσε στον έλεγχο του περιεχομένου του ερωτηματολογίου και στην τελική διαμόρφωσή του πραγματοποιήθηκε σε ανεξάρτητο αντιπροσωπευτικό δείγμα.

Διανεμήθηκαν ερωτηματολόγια με πρόβλεψη γεωγραφικής διαστρωμάτωσης και εθελοντικής συμμετοχής των ερωτηθέντων κατά την περίοδο από 1 έως 25 Μαΐου 2010. Ως πιλοτικό ερευνητικό δείγμα, εκτιμώντας ότι έχει άμεση συνάφεια με το ερευνητικό δείγμα της κυρίας έρευνας καθώς αποτελεί μικρογραφία του ερευνητικού πληθυσμού επιλέχτηκε το ακόλουθο:

Εκπαιδευτικοί και μαθητές/τριες των τάξεων Ε΄ και ΣΤ΄ δυο σχολείων μικρού αριθμού κατοίκων (χωριών) του Δημοτικού Σχολείου Κριτσάς Λασιθίου και Αγίας

Βαρβάρας Ηρακλείου στα οποία διανεμήθηκαν 61 ερωτηματολόγια μαθητών/τριών και 2 ερωτηματολόγια εκπαιδευτικών Φ.Α. από τα οποία συλλέχθηκαν 58 από τους μαθητές/τριες και 2 από τους εκπαιδευτικούς.

Εκπαιδευτικοί και μαθητές/τριες των τάξεων Ε΄ και ΣΤ΄ δυο σχολείων 6/θέσιων και άνω κωμοπόλεων, του 1^{ου} Δημοτικού Σχολείου Τυμπακίου Ηρακλείου και του Δημοτικού Σχολείου Σπηλίου Ρεθύμνου στα οποία διανεμήθηκαν 65 ερωτηματολόγια μαθητών/τριών και 2 ερωτηματολόγια εκπαιδευτικών Φ.Α. από τα οποία συλλέχθηκαν 63 από τους μαθητές/τριες και 2 από τους εκπαιδευτικούς Φ.Α.

Εκπαιδευτικοί και μαθητές/τριες των τάξεων Ε΄ και ΣΤ΄ τεσσάρων σχολείων πόλεων, του 46ου και του 1ου Δημοτικών Σχολείων Ηρακλείου, του 1ου Δημοτικού Σχολείου Αγ. Νικολάου και του 3ου Δημοτικού Σχολείου Ρεθύμνου στα οποία διανεμήθηκαν 104 ερωτηματολόγια μαθητών/τριών και 4 ερωτηματολόγια εκπαιδευτικών Φ.Α. από τα οποία συλλέχθηκαν 101 από τους μαθητές/τριες και 4 από τους εκπαιδευτικούς.

Επίσης διανεμήθηκαν 2 ερωτηματολόγια για Σχολικούς Συμβούλους Φ.Α. από τα οποία συλλέχθηκαν τα δυο.

Τα ερωτηματολόγια της πιλοτικής έρευνας διανεμήθηκαν την προηγούμενη σχολική χρονιά και την ίδια χρονική περίοδο (Μάιος 2010) με την προγραμματισμένη διανομή των ερωτηματολογίων (Μάιος 2011). Λαμβάνοντας υπόψη ότι μετά το πέρας της σχολικής χρονιάς τόσο οι μαθητές/τριες όσο και οι εκπαιδευτικοί ήταν σε θέση να αξιολογήσουν την πορεία διδασκαλίας του μαθήματος Φ.Α. Επίσης δόθηκε και η δυνατότητα να εκφράσουν, και να προτείνουν τις απόψεις τους όσον αφορά στην αξιολόγηση των βιβλίων Φ.Α. του μαθητή και του εκπαιδευτικού της Ε΄ και της ΣΤ΄ τάξης του Δημοτικού Σχολείου. Η συμμετοχή τους κρίθηκε ότι συνέβαλε ουσιαστικά στη διαδικασία ολοκλήρωσης και ελέγχου της δομικής εγκυρότητας και αξιοπιστίας

του ερωτηματολογίου. Η επιλογή του δείγματος ικανοποιεί τόσο την άμεση όσο και την έμμεση προσέγγιση της αξιολόγησης των βιβλίων (Δημητρόπουλος, 2004). Οι ερωτώμενοι ήταν αντιπροσωπευτικός πληθυσμός του δείγματος που ερευνάται κι επομένως ικανοποιείται τόσο η εσωτερική όσο και η εξωτερική αξιολόγηση (Γραμματικόπουλος, Κουστέλιος, Τσιγγίλης, & Θεοδωράκης, 2004).

Στο στάδιο ελέγχου του πιλοτικού ερωτηματολογίου πραγματοποιήθηκε επανεξέταση και διασκευή τόσο της ταξινόμησης όσο και των κωδικών των παραμέτρων ελέγχοντας τη συμβατότητα τους με τα δεδομένα-πληροφορίες που συλλέχθηκαν (Παπαϊωάννου, Θεοδωράκης, & Γούδας, 2006). Έτσι με την πιλοτική εφαρμογή του ερωτηματολογίου δόθηκε η δυνατότητα αναθεώρησης του αρχικού διερευνητικού ερωτηματολογίου και των ερευνητικών υποθέσεων. Η ανάλυση των δεδομένων που έγινε παράλληλα με τη συλλογή τους, υποστήριξε τις αρχικές υποθέσεις και δεν χρειάστηκε να επεκτείνει ή να περιορίσει την έρευνα (Καμπίτσης, 2004; Σταύρου, 2003; Galloway, 1997; University Computing Services of Leeds, 1996). Με τη διανομή σε ανεξάρτητο δείγμα, από αυτό της κυρίας έρευνας, διασφαλίστηκε η εγκυρότητα και αντικειμενικότητα της πιλοτικής διαδικασίας (Καμπίτσης, 2004). Για την ανάλυση χρησιμοποιήθηκε το στατιστικό πακέτο κοινωνικών επιστημών SPSS (version 17.0).

Μετά από αξιολόγηση των ανοικτών περιγραφικών ερωτήσεων – απαντήσεων που προβλέπονταν σε κάθε ερώτημα, επιβεβαιώθηκε η αρχική σχεδίαση και συμπληρώθηκαν στοιχεία επιμέρους πληροφοριών και παραμέτρων. Με τη διαδικασία αυτή δόθηκε η δυνατότητα ελέγχου εγκυρότητας, σαφήνειας και κατανόησης του περιεχομένου των ερωτήσεων από τους ερωτώμενους, ανασυντάχθηκαν οριστικά τα ερωτηματολόγια. Οι αναθεωρήσεις αφορούσαν:

1. Στις οδηγίες συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου.

2. Στη σύντομη ανάπτυξη του σκεπτικού σύνταξης και δομής του ερωτηματολογίου, ώστε να βοηθήσει στην αντικειμενική και αξιόπιστη συμπλήρωσή του από τους ερωτώμενους.
3. Στη βελτιωμένη γλωσσική σύνταξη των ερωτήσεων ακολουθώντας τυποποιημένες – επαναλαμβανόμενες προτάσεις και ρήματα.
4. Στην αναδιοργάνωση της σειράς των ερωτήσεων ώστε να υπάρχει αλληλουχία των παραγόντων.

Η γενική άποψη των ερωτηθέντων ήταν ότι παρά το ότι το ερωτηματολόγιο για τους εκπαιδευτικούς Φ.Α. ήταν μεγάλο τους ικανοποιούσε η πληθώρα των ερωτήσεων διότι δεν άφηναν περιθώριο ζητημάτων που να μη διερευνώνται. Ο χρόνος συμπλήρωσής του ερωτηματολογίου ήταν περίπου 12 λεπτά της ώρας. Στο ερωτηματολόγιο των μαθητών/τριών δόθηκε ιδιαίτερη σημασία στην γλωσσική σύνταξη και στις οδηγίες συμπλήρωσής του. Το ερωτηματολόγιο που αφορούσε στους Σχολικούς Συμβούλους επιδέχτηκε μικρές αλλαγές καθώς και συμπληρωματικές ερωτήσεις που αφορούσαν στην επιμόρφωση. Ο χρόνος συμπλήρωσής του δεν ξεπερνούσε τα 12 λεπτά.

3.10. Επιλογή του ερευνητικού δείγματος

3.10.1. Γενικά

Σύμφωνα με τη βιβλιογραφία η έρευνα που γίνεται στη βάση δειγμάτων ονομάζεται δειγματοληπτική (*sample research*) ή επισκοπική (*survey*) σε αντιδιαστολή με την απογραφική (*census*) που απευθύνεται σε ολόκληρο τον πληθυσμό. Δειγματοληψία λέγεται η επιστημονική διαδικασία σύμφωνα με την οποία ο ερευνητής οφείλει να επιλέξει το ερευνητικό δείγμα προκειμένου να οδηγηθεί σε ασφαλή συμπεράσματα.

Στις δειγματοληπτικές έρευνες είναι σημαντικό να καθορίζεται με σαφήνεια ποια είναι τα μέλη που απαρτίζουν τον πληθυσμό, γιατί έτσι καθορίζονται πλήρως:

1. Τα υποκείμενα από τα οποία θα ληφθεί το ερευνητικό δείγμα.
2. Τα χαρακτηριστικά των υποκειμένων του ερευνητικού δείγματος και του πληθυσμού, ώστε να κριθεί κατά πόσο είναι δυνατό να γενικευθούν τα συμπεράσματα της έρευνας.

Ο αριθμός των ατόμων – υποκειμένων που λαμβάνουν μέρος σε μια έρευνα λέγεται μέγεθος του δείγματος, ενώ ο αριθμός των ατόμων – υποκειμένων που απαρτίζουν τον πληθυσμό λέγεται μέγεθος πληθυσμού (Καραγιώργος, 2002).

Οι μέθοδοι δειγματοληψίας προσδιορίζουν κατάλληλους τρόπους επιλογής ερευνητικού δείγματος και διασφαλίζουν ικανό και έγκυρο ερευνητικό μέγεθος δείγματος, ώστε να είναι αντιπροσωπευτικό του πληθυσμού (μικρογραφία του).

Οι βασικές μέθοδοι δειγματοληψίας είναι:

1. Τυχαία δειγματοληψία (*random sampling*). Είναι η μέθοδος κατά την οποία κάθε μέλος του πληθυσμού έχει την ίδια πιθανότητα να επιλεγεί.
Δυο βασικές διαδικασίες διασφαλίζουν τη μέθοδο αυτή:
 - Η μέθοδος της λοταρίας.
 - Η χρήση τυχαίων αριθμών.
2. Συστηματική δειγματοληψία (*systematic sampling*). Η μέθοδος αυτή συνίσταται στον υπολογισμό της αναλογίας του ερευνητικού δείγματος σε σχέση με το συνολικό πληθυσμό. Στη συνέχεια, διαιρείται ο πληθυσμός σε ισοπληθείς ομάδες και από κάθε ομάδα γίνεται τυχαία επιλογή ισάριθμων ατόμων.
3. Στρωσιγενής δειγματοληψία (*stratified sampling*). Η μέθοδος αυτή απαιτεί το χωρισμό του συνολικού πληθυσμού σε ομάδες με βάση όμοια

χαρακτηριστικά τους, ώστε κάθε στρώμα – ομάδα να έχει κοινά χαρακτηριστικά (π.χ. με βάση το φύλο, την ηλικία, το επάγγελμα, την καταγωγή, το γεωγραφικό διαμέρισμα, την οικονομική κατάσταση, κ.ά.). Στη συνέχεια, η επιλογή των ατόμων γίνεται στην τύχη από τα διάφορα στρώματα.

4. Αναλογική στρωσιγενής δειγματοληψίας διασφαλίζεται με την προαναφερόμενη μέθοδο, αν επιλεγεί το δείγμα σύμφωνα με τις αναλογίες των διαφόρων στρωμάτων στον πληθυσμό. Η επιλογή των υποκειμένων γίνεται στην τύχη από τα διάφορα στρώματα. Η διαδικασία προϋποθέτει γνώσεις απογραφής του πληθυσμού, σχετικά με τον αριθμό και την αναλογία των διαφόρων στρωμάτων στον πληθυσμό.
5. Ομαδική δειγματοληψία (*cluster sampling*). Ομοιάζει με τις προαναφερόμενες μεθόδους (κατά στρώματα) στο ότι ο διαχωρισμός του πληθυσμού γίνεται ανά ομάδες που έχουν κοινά χαρακτηριστικά. Η διαφορά έγκειται στο ότι η τυχαιότητα της επιλογής αναφέρεται στο σύνολο ομάδων (τάξεων) και όχι στην τυχαία επιλογή υποκειμένων. Η έρευνα απευθύνεται στο σύνολο των ατόμων της ομάδας που επιλέχθηκε.
6. Σταδιακή δειγματοληψία (*stage sampling*). Είναι επέκταση της ομαδικής δειγματοληψίας και συνίσταται στην επιλογή δειγμάτων από άλλα δείγματα που επιλέχθηκαν σε προηγούμενο στάδιο της έρευνας. Ο πληθυσμός θεωρείται ότι συντίθεται από έναν αριθμό κύριων μονάδων (πρώτο στάδιο), κάθε μια από αυτές συντίθεται από έναν αριθμό δευτερευόντων μονάδων (δεύτερο στάδιο), κ.ο.κ.
7. Διπλή δειγματοληψία (*double sampling*). Αφορά συνήθως στη διαδικασία δειγματοληψίας με ταχυδρομούμενα ερωτηματολόγια. Με τη μέθοδο αυτή

καλύπτεται η αλλοίωση των αποτελεσμάτων από τα ερωτηματολόγια που δεν επιστρέφονται, με ένα δεύτερο δείγμα που προκύπτει από τα ερωτηματολόγια αυτά στο οποίο εφαρμόζεται σε επόμενο στάδιο με προσωπικές συνεντεύξεις.

8. Δειγματοληψία ελεγχόμενου δείγματος (πειραματική ή συμπτωματική) (*quota sampling*). Αυτό που διακρίνει θεμελιακά τη διαδικασία αυτής της μεθόδου από αυτές των ίσων πιθανοτήτων, είναι ότι η τελική επιλογή του δείγματος, που πληροί τις προδιαγραφές, επαφίεται στην κρίση του ερευνητή, με αποτέλεσμα η μέθοδος αυτή να υπολείπεται της αντικειμενικότητας. (Καμπίτσης, 2004; Καραγιώργος, 2002; Παρασκευόπουλος, 1993').

Οι παράγοντες που καθορίζουν και διασφαλίζουν την ορθότητα του μεγέθους του ερευνητικού δείγματος είναι:

1. Ο βαθμός ακρίβειας των αποτελεσμάτων. Αυξάνει όσο μεγαλύτερο είναι το ερευνητικό δείγμα σε σχέση με τον πληθυσμό.
2. Το μέγεθος της ανομοιογένειας – διακύμανσης του πληθυσμού. Όσο ανομοιογενές είναι το ερευνητικό δείγμα τόσο μεγαλύτερο οφείλει να είναι το μέγεθός του.
3. Ο τύπος της έρευνας. Όσο περισσότερες είναι οι ερευνητικές μεταβλητές τόσο μεγαλύτερο οφείλει να είναι το ερευνητικό δείγμα.

Το τυπικό σφάλμα και το σφάλμα μεροληψίας επιλογής του δείγματος. Αν το πλήθος του ερευνητικού δείγματος πρόκειται να αναλυθεί σε περισσότερες από δυο κατηγορίες, τότε την αναλογική σχέση μεγέθους του ερευνητικού δείγματος και πληθυσμού την καθορίζει ο μαθηματικός τύπος: $n = (Z/E)^2 pq$. (Όπου n είναι το μέγεθος του δείγματος, Z τιμή είναι το προκαθορισμένο επίπεδο εμπιστοσύνης, E

είναι το σφάλμα δειγματοληψίας, p είναι το ποσοστό υποκειμένων της μιας κατηγορίας, q είναι το ποσοστό υποκειμένων της άλλης κατηγορίας και $p+q=1$ από τις ιδιότητες των πιθανοτήτων) (Καμπίτσης, 2004; Καραγιώργος, 2002).

3.10.2. Επιλογή του δείγματος της παρούσας έρευνας

Η επιλογή του δείγματος της παρούσας έρευνας βασίστηκε στην στρωσιγενή αναλογική δειγματοληψία. Λήφθηκε αναλογική ποσόστωση ως προς το γενικό - συνολικό πληθυσμό, για κάθε στρώμα - ομάδα του δείγματος. Με τη μέθοδο των αναλογιών αυξάνεται η ακρίβεια των συμπερασμάτων της έρευνας, επειδή αντικατοπτρίζονται ακριβέστερα και αντικειμενικά οι απόψεις και γνώμες του συνολικού πληθυσμού (Καμπίτσης, 2004; Thomas, & Nelson, 2003; Παρασκευόπουλος, 1993^β). Επιδιώχθηκε η όσο το δυνατόν μεγαλύτερη συγκέντρωση ικανού μεγέθους δείγματος, ώστε να ικανοποιείται και να διασφαλίζεται τόσο η αξιοπιστία της μεθόδου (σφάλμα μεροληψίας), όσο και η στατιστική ανάλυση (τυπικό σφάλμα).

Στην παρούσα έρευνα επιλέχθηκαν σχολικές μονάδες, με τουλάχιστον 6 θέσεις προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι το σχολείο διαθέτει εκπαιδευτικό Φ.Α. για τη διδασκαλία του μαθήματος Φ.Α. Στην πιλοτική έρευνα είχε διαπιστωθεί ότι υπήρχαν Δημοτικά σχολεία που δεν είχαν εκπαιδευτικό Φ.Α., ιδιαίτερα τα ολιγοθέσια Δημοτικά στις αγροτικές περιοχές. Ως εκ τούτου το δείγμα αποτέλεσαν 322 σχολικές μονάδες της Επικράτειας (το 10% του συνολικού πληθυσμού 3.220 6/θέσια και άνω Δημοτικά σχολεία), (Ε.Σ.Υ.Ε., 2009) (ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7). Σύμφωνα με τον αριθμό των σχολικών μονάδων προέκυψε και ο αντίστοιχος αριθμός (322) εκπαιδευτικών Φ.Α. που καλύπτουν το μάθημα Φ.Α. στις Ε΄ και ΣΤ΄ τάξεις, που αποτέλεσαν τελικά το δείγμα εκπαιδευτικών Φ.Α. Οι μαθητές/τριες από τουλάχιστον ένα τμήμα της Ε΄

τάξης και ένα τμήμα της ΣΤ΄ τάξης των παραπάνω σχολικών μονάδων αποτέλεσαν το δείγμα των μαθητών/τριών που συμμετείχαν στην έρευνα, το οποίο υπολογίζεται περίπου 8.000 μαθητές/τριες.

Το μέγεθος του δείγματος των 322 Δημοτικών σχολείων διασφαλίζει την εγκυρότητα της έρευνας καθώς υπερβαίνει το 10% του πληθυσμού των 6/θέσιων και άνω σχολικών μονάδων, με τυπικό σφάλμα 1% και υπολογίστηκε σύμφωνα με το μαθηματικό τύπο ($n = (Z/E)^2 pq$) που διασφαλίζει την αξιοπιστία του δείγματος σε περισσότερες από δυο κατηγορίες (Καμπίτσης, 2004; Καραγιώργος, 2002). Αναλογικά με τον αριθμό των σχολικών μονάδων ορίστηκε και το μέγεθος του δείγματος των 322 εκπαιδευτικών Φ.Α. καθώς και το μέγεθος του δείγματος των 8.000 μαθητών/τριών που υπολογίστηκαν ότι φοιτούν στην Ε΄ και ΣΤ΄ τάξη των παραπάνω Δημοτικών σχολείων, εξασφαλίζοντας έτσι την εγκυρότητα της έρευνας. καθώς αναλογικά υπερβαίνουν το 10% του πληθυσμού των εκπαιδευτικών Φ.Α. που διδάσκουν σε 6/θέσια και άνω Δημοτικά σχολεία και των μαθητών/τριών που φοιτούν σε αυτά.

Όσον αφορά στην επιλογή του δείγματος των Σχολικών Συμβούλων Φ.Α., λόγω της μικρής ποσότητας του πληθυσμού, 37 σχολικοί σύμβουλοι Φ.Α. σε όλη τη χώρα, αποφασίστηκε η έρευνα να απευθυνθεί σε όλο τον πληθυσμό των Σχολικών Συμβούλων.

Η διανομή και συγκέντρωση των ερωτηματολογίων έγινε την περίοδο Μάιος – Ιούνιος 2011.

3.10.3. Διαδικασία δειγματοληψίας

Ο σχεδιασμός της δειγματοληψίας περιελάμβανε δύο επίπεδα:

A. Τη γεωγραφική διαστρωμάτωση

Το πρώτο επίπεδο ήταν η γεωγραφική διαστρωμάτωση που βασίζεται στη διαμέριση της χώρας στις Υπηρεσίες Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΥΠΑ), που αντιστοιχούν στο Ευρωπαϊκό επίπεδο διαμέρισης NUTS II, ενώ τα δύο μεγάλα πολεοδομικά συγκροτήματα Αθήνας και Θεσσαλονίκης συγκροτούν χωριστά γεωγραφικά στρώματα. Στη συγκεκριμένη περίπτωση ο χωρισμός του πληθυσμού έγινε με βάση την Περιφέρεια. Οι Περιφέρειες στη χώρα μας είναι δεκατρείς: Ανατ. Μακεδονίας και Θράκης, Κεντρικής Μακεδονίας, Δυτικής Μακεδονίας, Ηπείρου, Θεσσαλίας, Ιονίων Νήσων, Δυτικής Ελλάδος, Στερεάς Ελλάδος, Πελοποννήσου, Αττικής, Βορείου Αιγαίου, Νοτίου Αιγαίου, Κρήτης (Ε.Σ.Υ.Ε., 2009), ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7, πίνακας 2.

Β. Την «τυχειότητα» επιλογής των υποκειμένων του στρωματοποιημένου δείγματος.

Η επιλογή των υποκειμένων έγινε στην τύχη από τα διάφορα στρώματα. Τα σχολεία από 6/θέσια και άνω επιλέχθηκαν στην τύχη (χρήση τυχαίων αριθμών από ειδικούς πίνακες τυχαίων αριθμών) από τα διάφορα στρώματα, από τους διάφορους νομούς τηρουμένων των αναλογιών των σχολείων ανά νομό. Οι αναλογίες των διαφόρων στρωμάτων στο δείγμα είναι ίδιες με τις αναλογίες των στρωμάτων στον πληθυσμό.

Γ. Την αναλογική στρωσιγενή ποσόστωση

Στο δεύτερο επίπεδο ακολουθήθηκε σταδιακή δειγματοληψία (stage sampling). Η σταδιακή δειγματοληψία είναι μία επέκταση της δειγματοληψίας κατά ομάδες και συνίσταται στην επιλογή δειγμάτων από άλλα δείγματα που επελέγησαν προηγούμενα. Στη σταδιακή δειγματοληψία ο πληθυσμός θεωρείται ότι συντίθεται

από ένα αριθμό κύριων μονάδων (πρώτο στάδιο), κάθε μία από αυτές συντίθεται από ένα αριθμό δευτερευόντων μονάδων (δεύτερο στάδιο) κ.ο.κ. Ένα δείγμα παίρνεται από τις κύριες μονάδες με στρωματοποίηση (Περιφέρειες), ένα άλλο δείγμα παίρνεται στη προκειμένη περίπτωση χωρίς στρωματοποίηση από τις δευτερεύουσες μονάδες (Νομούς) και αυτή η διαδικασία συνεχίζεται μέχρι τις κατώτατες μονάδες, με τυχαία επιλογή σε κάθε στάδιο (Καμπίτσης, 2004).

Η Περιφέρεια π.χ. της Κρήτης διαθέτει 400 σχολικές μονάδες με 212 σχολεία από 6/θέσια και άνω και στους τέσσερις νομούς της (Ηράκλειο 99, Χανιά 63, Λασιθί 27, Ρέθυμνο 23). Για να είναι ικανοποιητικό το δείγμα χρειάζεται να ερευνηθούν 21 σχολικές μονάδες 6/θέσιων και άνω από την Κρήτη (ποσοστό 6.57%), που προέρχονται και από τους 4 νομούς αναλογικά με τη δύναμη των σχολείων του κάθε νομού, (Ηράκλειο 10 σχολεία, Χανιά 6, Λασιθί 3 και Ρέθυμνο 2 σχολεία).

3.10.4. Επιλογή σχολικών μονάδων

Για την επιλογή του δείγματος χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος της αναλογικής στρωσιγενούς δειγματοληψίας.

Το δείγμα μας αποτέλεσαν 322 σχολεία της επικράτειας (το 10% του συνολικού πληθυσμού σχολικών μονάδων 6/θέσιων και άνω). Το 29.89% (96 σχολεία) των σχολείων προέρχεται από σχολεία της Αττικής, το 18.4% (59 σχολεία) από σχολεία της Κεντρικής Μακεδονίας, 19 σχολεία από την Ανατολική Μακεδονία και Θράκη, 10 σχολεία από τη Δυτική Μακεδονία, 11 σχολεία από την Ήπειρο, 22 σχολεία από τη Θεσσαλία, 7 σχολεία από τα Ιόνια Νησιά, 25 σχολεία από τη Δυτική Ελλάδα, 14 σχολεία από την Στερεά Ελλάδα, 18 σχολεία από την Πελοπόννησο, 9 σχολεία από το Βόρειο Αιγαίο, 11 σχολεία από το Νότιο Αιγαίο, 21 σχολεία από την Κρήτη. Οι Περιφερειακές Ενότητες και αναλυτικά οι σχολικές μονάδες στις οποίες

πραγματοποιήθηκε η έρευνα φαίνονται στον πίνακα 2 ενώ οι σχολικές μονάδες αναλυτικά παρουσιάζονται στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7.

Πίνακας 2. Περιφερειακές Ενότητες της χώρας και το σύνολο των 6/θεσίων και άνω σχολείων (ποσοστό και απόλυτοι αριθμοί σχολικών μονάδων δείγματος)

Περιφερειακές Ενότητες Ελλάδας	Σύνολο 6/θέσιων και άνω Σχολικών Μονάδων	% ποσοστό στο σύνολο της χώρας	Δείγμα Σχολικών Μονάδων
Ανατ. Μακεδονία και Θράκη	192	5.95%	19
Κεντρική Μακεδονία	594	18.4%	59
Δυτική Μακεδονία	104	3.22%	10
Ήπειρος	112	3.47 %	11
Θεσσαλία	224	6.94%	22
Ιόνιοι Νήσοι	76	2.35%	7
Δυτική Ελλάς	249	7.72%	25
Στερεά Ελλάς	140	4.34%	14
Πελοπόννησος	179	5.55%	18
Αττική	964	29.89%	96
Βόρειο Αιγαίο	86	2.6%	9
Νότιο Αιγαίο	113	3.5%	11
Κρήτη	212	6.57%	21
Σύνολο	3225	100%	322

3.11. Στατιστικός έλεγχος αξιοπιστίας ερωτηματολογίου ως εργαλείο μέτρησης (υπολογισμός του δείκτη Cronbach's Alpha)

Το ερωτηματολόγιο ως όργανο μέτρησης και ως κατάλληλο ερευνητικό εργαλείο πρέπει να πληροί ορισμένες βασικές συνθήκες και προϋποθέσεις προκειμένου τα αποτελέσματα των μετρήσεων αφ' ενός να ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα και αφ' ετέρου να καθίσταται δυνατή η ερμηνεία τους. Οι βασικές αυτές προϋποθέσεις αφορούν στον έλεγχο της αξιοπιστίας- αντικειμενικότητας και εγκυρότητας του ερωτηματολογίου. Η αξιοπιστία αφορά στην καταλληλότητά του, ως εργαλείο μέτρησης, και εκφράζει το κατά πόσο το εργαλείο αυτό μετρά σταθερά και με ακρίβεια αυτό που προτίθεται να μετρήσει. Η αντικειμενικότητα προσδιορίζει το βαθμό που το αποτέλεσμα μιας μέτρησης είναι ανεξάρτητο από τον εξεταστή. Ένα αντικειμενικό εργαλείο μέτρησης δίνει τα ίδια αποτελέσματα, ανεξάρτητα από το ποιος διενεργεί και καταγράφει την έρευνα. Ενώ η εγκυρότητα προσδιορίζει το τι είναι αυτό που μετρά ως εργαλείο μέτρησης και το κατά πόσο το εργαλείο αυτό μετρά αυτό που προτίθεται να μετρήσει και σε ποιους απευθύνεται. Η ακριβής ερμηνεία των αποτελεσμάτων διασφαλίζεται από ένα ικανοποιητικό δείκτη αξιοπιστίας. Αν το όργανο μέτρησης δεν είναι ιδιαίτερα αξιόπιστο τότε και η εγκυρότητά του θα είναι χαμηλή. Αντίθετα, αν ένα εργαλείο μέτρησης είναι έγκυρο θα είναι εξ ορισμού και αξιόπιστο (Καμπίτσης, 2004; Yfantopoulos, & Sarris, 2001).

Η μέθοδος του Cronbach's Alpha είναι ένας τρόπος υπολογισμού της αξιοπιστίας του ερωτηματολογίου, με τη σύγκριση του μεγέθους των τιμών μεταξύ των ερωτήσεων σε σχέση με τη συνολική διακύμανση του ερωτηματολογίου. Όσο μεγαλύτερη αποδεικνύεται η συνδιακύμανση των τιμών τόσο πιο αξιόπιστο είναι το εργαλείο μέτρησης. Η διαδικασία αυτή αποτυπώνει την εσωτερική συνοχή (σταθερότητα) του ερωτηματολογίου και επομένως την εγκυρότητα, αξιοπιστία και

αντικειμενικότητα του (Καμπίτσης, 2004; Yfantopoulos & Sarris, 2001). Σύμφωνα με τους Robinson, Shaver, and Wrightsman, (1991) στην τελική μορφή του το ερωτηματολόγιο πρέπει να έχει ένα επαρκή συνολικό αριθμό ερωτήσεων που να αποδίδει ένα δείκτη Cronbach's Alpha (α) ύψους τουλάχιστον .70, και σε καμία περίπτωση δεν πρέπει να περιλαμβάνεται ερώτηση με συντελεστή συσχέτισης χαμηλότερο από .30. Ενδεικτικά, η εγκυρότητα θεωρείται άριστη αν έχει τιμές μεταξύ .85 - .89, και πολύ καλή αν έχει τιμές μεταξύ .80 - .84. Αντίστοιχα η αξιοπιστία – αντικειμενικότητα θεωρείται άριστη αν έχει τιμές μεταξύ .95 - .99 και πολύ καλή αν έχει τιμές μεταξύ .90 - .94 (Cronbach & Shavelson, 2004; Καμπίτσης, 2004) (Πίνακας 3).

Πίνακας 1. Κλίμακα εκτίμησης εγκυρότητας, αξιοπιστίας - αντικειμενικότητας με βάση το συντελεστή συσχέτισης (Barrow & McGee, 1964)

Συντελεστής Συσχέτισης	Εγκυρότητα	Αξιοπιστία - Αντικειμενικότητα
.95 - .99		Άριστη
.90 - .94		Πολύ Καλή
.85 - .89	Άριστη	Αποδεκτή
.80 - .84	Πολύ Καλή	Αποδεκτή
.75 - .79	Αποδεκτή	Χαμηλή
.70 - .74	Αποδεκτή	Χαμηλή
.65 - .69	Αμφίβολη (αποδεκτή για πολύ σύνθετα τεστ)	Αμφίβολη (αποδεκτή για ομάδες)
.60 - .64	Αμφίβολη	

Για τον έλεγχο των ερωτηματολογίων της παρούσας έρευνας πραγματοποιήθηκε έλεγχος της εγκυρότητας, αξιοπιστίας και αντικειμενικότητας με τον υπολογισμό του συντελεστή συσχέτισης, δείκτη Cronbach's Alpha, σύμφωνα με τις απαιτήσεις των επιστημονικών κριτηρίων (Καμπίτσης, 2004; Robinson, Shaver, & Wrightsman, 1991; Barrow & McGee, 1964) σε καθένα ερωτηματολόγιο της έρευνας, του εκπαιδευτικού, του σχολικού συμβούλου και του μαθητή:

1. Στο σύνολο του ερωτηματολογίου.
2. Ανά θεματική ενότητα.
3. Ανά μεταβλητή (if item deleted) για τον έλεγχο εσωτερικής συνοχής των μεταβλητών μεταξύ τους.

Για το ερωτηματολόγιο του εκπαιδευτικού η συνολική εκτίμηση του ερωτηματολογίου (over all Items), που έδωσε ο στατιστικός έλεγχος του δείκτη Cronbach's Alpha, ήταν άριστος, τόσο για το μέρος που αφορούσε στην αξιολόγηση του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή ($\alpha = 0.933$) όσο και για το μέρος που αφορούσε στην αξιολόγηση του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού ($\alpha = 0.952$). Για το ερωτηματολόγιο του σχολικού συμβούλου ο δείκτης Cronbach's Alpha ήταν άριστος για το μέρος που αφορούσε στην αξιολόγηση του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή ($\alpha = 0.884$) και πολύ καλός για το μέρος του ερωτηματολογίου που αφορούσε στην αξιολόγηση του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού ($\alpha = 0.828$). Ενώ για το ερωτηματολόγιο του μαθητή που αφορούσε στην αξιολόγηση του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή, ο δείκτης Cronbach's Alpha ήταν αποδεκτός ($\alpha = 0.753$). Πίνακας 4).

Πίνακας 2. Υπολογισμός του δείκτη Cronbach's Alpha (over all questionnaire) στα ερωτηματολόγια, εκπαιδευτικού, σχολικού συμβούλου και μαθητή

	Συντελεστής συσχέτισης Cronbach's Alpha (α) στα ερωτηματολόγια για την αξιολόγηση των βιβλίων Φ.Α.	
	Βιβλίο μαθητή	Βιβλίο εκπαιδευτικού
Ερωτηματολόγιο εκπαιδευτικών	0.933	0.952
Ερωτηματολόγιο σχολικών συμβούλων	0.884	0.828
Ερωτηματολόγιο μαθητών	0.753	

Ακολούθησε η στατιστική επεξεργασία και οι αναλύσεις αξιοπιστίας των σχετικών μεταβλητών, στις προεπιλεγμένες παραμέτρους (θεματικές ενότητες) συνολικά και ως προς τις επιμέρους ερωτήσεις, αφαιρώντας διαδοχικά την κάθε ερώτηση για τον έλεγχο της εσωτερικής συνοχής των μεταβλητών μεταξύ τους (if item deleted) και έδειξαν:

A. Ερωτηματολόγιο εκπαιδευτικού για το βιβλίο Φ.Α. του μαθητή

1. Για την παράμετρο «αξιολόγηση περιεχομένου βιβλίου Φ.Α. του μαθητή» η συνολική τιμή του συντελεστή εσωτερικής συσχέτισης Cronbach's Alpha ήταν $\alpha=0.936$, με τιμές μεταξύ των μεταβλητών από $\alpha=0.926-0.936$, που αποδεικνύει άριστη εγκυρότητα και πολύ καλή αξιοπιστία-αντικειμενικότητα.

2. Για την παράμετρο «αξιολόγηση των στόχων του βιβλίου Φ.Α.» του μαθητή η συνολική τιμή του συντελεστή εσωτερικής συσχέτισης Cronbach's Alpha ήταν $\alpha=0.893$, με τιμές μεταξύ των μεταβλητών από $\alpha=0.873-0.893$, που αποδεικνύει πολύ καλή έως άριστη εγκυρότητα και αποδεκτή αξιοπιστία-αντικειμενικότητα.
3. Για την παράμετρο «αξιολόγηση της δομής και οργάνωσης του βιβλίου Φ.Α.» του μαθητή η συνολική τιμή του συντελεστή εσωτερικής συσχέτισης Cronbach's Alpha ήταν $\alpha=0.737$, με τιμές μεταξύ των μεταβλητών από $\alpha=0.630-0.786$, που αποδεικνύει αποδεκτή εγκυρότητα και χαμηλή αξιοπιστία-αντικειμενικότητα.
4. Για την παράμετρο «αξιολόγηση της παρουσίασης και εικονογράφησης του βιβλίου Φ.Α.» του μαθητή η συνολική τιμή του συντελεστή εσωτερικής συσχέτισης Cronbach's Alpha ήταν $\alpha=0.922$, με τιμές μεταξύ των μεταβλητών από $\alpha=0.904-0.921$, που αποδεικνύει άριστη εγκυρότητα και πολύ καλή αξιοπιστία-αντικειμενικότητα.
5. Για την παράμετρο «αξιολόγηση της εφαρμογής των αντικειμένων του βιβλίου Φ.Α.» του μαθητή η συνολική τιμή του συντελεστή εσωτερικής συσχέτισης Cronbach's Alpha ήταν $\alpha=0.764$, με τιμές μεταξύ των μεταβλητών από $\alpha=0.717-0.766$, που αποδεικνύει αποδεκτή εγκυρότητα και χαμηλή αξιοπιστία-αντικειμενικότητα.
6. Για την παράμετρο «αξιολόγηση της επιμόρφωσης σχετικά με το βιβλίο Φ.Α.» του μαθητή η συνολική τιμή του συντελεστή εσωτερικής συσχέτισης Cronbach's Alpha ήταν $\alpha=0.857$, με τιμές μεταξύ των μεταβλητών από $\alpha=0.787-0.861$, που αποδεικνύει πολύ καλή έως άριστη εγκυρότητα και αποδεκτή αξιοπιστία-αντικειμενικότητα (Πίνακας 5).

B. Ερωτηματολόγιο εκπαιδευτικού για το βιβλίο Φ.Α. του εκπαιδευτικού

1. Για την παράμετρο «αξιολόγηση περιεχομένου βιβλίου Φ.Α.» του εκπαιδευτικού η συνολική τιμή του συντελεστή εσωτερικής συσχέτισης Cronbach's Alpha ήταν $\alpha=0.849$, με τιμές μεταξύ των μεταβλητών από $\alpha=0.798-0.849$, που αποδεικνύει πολύ καλή εγκυρότητα και αποδεκτή αξιοπιστία-αντικειμενικότητα.
2. Για την παράμετρο «αξιολόγηση της εφαρμογής του περιεχομένου του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού σε σχέση με την υλικοτεχνική υποδομή του σχολείου» η συνολική τιμή του συντελεστή εσωτερικής συσχέτισης Cronbach's Alpha ήταν $\alpha=0.903$, με τιμές μεταξύ των μεταβλητών από $\alpha=0.880-0.900$, που αποδεικνύει άριστη εγκυρότητα και πολύ καλή αξιοπιστία-αντικειμενικότητα.
3. Για την παράμετρο «αξιολόγηση των στόχων του βιβλίου Φ.Α.» του εκπαιδευτικού η συνολική τιμή του συντελεστή εσωτερικής συσχέτισης Cronbach's Alpha ήταν $\alpha=0.933$, με τιμές μεταξύ των μεταβλητών από $\alpha=0.923-0.931$, που αποδεικνύει άριστη εγκυρότητα και πολύ καλή αξιοπιστία-αντικειμενικότητα.
4. Για την παράμετρο «αξιολόγηση της δομής και οργάνωσης του βιβλίου Φ.Α.» του εκπαιδευτικού η συνολική τιμή του συντελεστή εσωτερικής συσχέτισης Cronbach's Alpha ήταν $\alpha=0.796$, με τιμές μεταξύ των μεταβλητών από $\alpha=0.727-0.850$, που αποδεικνύει αποδεκτή εγκυρότητα και χαμηλή αξιοπιστία-αντικειμενικότητα.
5. Για την παράμετρο «αξιολόγηση της εφαρμογής των αντικειμένων του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού» η συνολική τιμή του συντελεστή εσωτερικής συσχέτισης Cronbach's Alpha ήταν $\alpha=0.820$, με τιμές μεταξύ

των μεταβλητών από $\alpha=0.807-0.826$, που αποδεικνύει αποδεκτή εγκυρότητα και χαμηλή αξιοπιστία-αντικειμενικότητα.

6. Για την παράμετρο «αξιολόγηση της επιμόρφωσης σχετικά με το βιβλίο Φ.Α. του εκπαιδευτικού» η συνολική τιμή του συντελεστή εσωτερικής συσχέτισης Cronbach's Alpha ήταν $\alpha=0.839$, με τιμές μεταξύ των μεταβλητών από $\alpha=0.783-0.845$, που αποδεικνύει πολύ καλή εγκυρότητα και αποδεκτή αξιοπιστία-αντικειμενικότητα (Πίνακας 5).

Πίνακας 5. Ερωτηματολόγιο εκπαιδευτικού. Υπολογισμός του δείκτη Cronbach's Alpha: ανά παράμετρο ως προς το σύνολο των μεταβλητών της και για κάθε παράμετρο ως προς τις μεταβλητές της (if item deleted)

Παράμετροι ερωτηματολογίου εκπαιδευτικού	Cronbach's Alpha σε όλα τα στοιχεία συνολικά κάθε παραμέτρου (ανά θεματική ενότητα)	Cronbach's Alpha ανά θεματική ενότητα ως προς τις επιμέρους ερωτήσεις της (if item deleted)
Αξιολόγηση του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή		
Περιεχομένου	0.936	0.926-0.936
Στόχων	0.893	0.873-0.893
Δομής και οργάνωσης	0.737	0.630-0.786
Παρουσίασης και εικονογράφησης	0.922	0.904-0.921
Εφαρμογής αντικειμένων	0.764	0.717-0.766
Επιμόρφωσης	0.857	0.787-0.861

Αξιολόγηση του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού		
Περιεχομένου	0.849	0.798-0.849
Εφαρμογής περιεχομένου ανάλογα με την υλικοτεχνική υποδομή	0.903	0.880-0.900
Στόχων	0.933	0.923-0.931
Δομής και οργάνωσης	0.796	0.727-0.850
Εφαρμογής αντικειμένων	0.820	0.807-0.826
Επιμόρφωσης	0.839	0.783-0.845

Γ. Ερωτηματολόγιο σχολικού συμβούλου για το βιβλίο Φ.Α. του μαθητή

1. Για την παράμετρο «αξιολόγηση περιεχομένου βιβλίου Φ.Α. του μαθητή» η συνολική τιμή του συντελεστή εσωτερικής συσχέτισης Cronbach's Alpha ήταν $\alpha=0.649$, με τιμές μεταξύ των μεταβλητών από $\alpha=0.598-0.913$, που αποδεικνύει αμφίβολη αλλά αποδεκτή εγκυρότητα και αμφίβολη αλλά αποδεκτή αξιοπιστία-αντικειμενικότητα.
2. Για την παράμετρο «αξιολόγηση των στόχων του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή» η συνολική τιμή του συντελεστή εσωτερικής συσχέτισης Cronbach's Alpha ήταν $\alpha=0.895$, με τιμές μεταξύ των μεταβλητών από $\alpha=0.872-0.910$, που αποδεικνύει άριστη εγκυρότητα και αποδεκτή αξιοπιστία-αντικειμενικότητα.
3. Για την παράμετρο «αξιολόγηση της παρουσίασης και εικονογράφησης του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή» η συνολική τιμή του συντελεστή εσωτερικής συσχέτισης Cronbach's Alpha ήταν $\alpha=0.862$, με τιμές μεταξύ

των μεταβλητών από $\alpha=0.814-0.888$, που αποδεικνύει άριστη εγκυρότητα και χαμηλή αξιοπιστία-αντικειμενικότητα.

4. Για την παράμετρο «αξιολόγηση της δομής και οργάνωσης του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή» η συνολική τιμή του συντελεστή εσωτερικής συσχέτισης Cronbach's Alpha ήταν $\alpha=0.835$, με τιμές μεταξύ των μεταβλητών από $\alpha=0.782-0.876$, που αποδεικνύει πολύ καλή εγκυρότητα και αποδεκτή αξιοπιστία-αντικειμενικότητα.
5. Για την παράμετρο «επιμόρφωση σχετικά με το βιβλίο Φ.Α. του μαθητή» η συνολική τιμή του συντελεστή εσωτερικής συσχέτισης Cronbach's Alpha ήταν $\alpha=0.874$, με τιμές μεταξύ των μεταβλητών από $\alpha=0.684-0.953$, που αποδεικνύει πολύ καλή εγκυρότητα και αποδεκτή αξιοπιστία-αντικειμενικότητα (Πίνακας 6).

Δ. Ερωτηματολόγιο σχολικού συμβούλου για το βιβλίο Φ.Α. του εκπαιδευτικού

1. Για την παράμετρο «αξιολόγηση περιεχομένου βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού» η συνολική τιμή του συντελεστή εσωτερικής συσχέτισης Cronbach's Alpha ήταν $\alpha=0.644$ με τιμές μεταξύ των μεταβλητών από $\alpha=0.572-0.757$, που αποδεικνύει αμφίβολη αλλά αποδεκτή εγκυρότητα και αμφίβολη αλλά αποδεκτή αξιοπιστία-αντικειμενικότητα.
2. Για την παράμετρο «αξιολόγηση των στόχων του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού» σε σχέση με την υλικοτεχνική υποδομή του σχολείου» η συνολική τιμή του συντελεστή εσωτερικής συσχέτισης Cronbach's Alpha ήταν $\alpha=0.906$, με τιμές μεταξύ των μεταβλητών από $\alpha=0.888-0.910$, που

αποδεικνύει άριστη εγκυρότητα και πολύ καλή αξιοπιστία-αντικειμενικότητα.

3. Για την παράμετρο «αξιολόγηση της δομής και οργάνωσης του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού» η συνολική τιμή του συντελεστή εσωτερικής συσχέτισης Cronbach's Alpha ήταν $\alpha=0.793$, με τιμές μεταξύ των μεταβλητών από $\alpha=0.711-0.873$, που αποδεικνύει αποδεκτή εγκυρότητα και χαμηλή αξιοπιστία-αντικειμενικότητα.
4. Για την παράμετρο «αξιολόγηση της επιμόρφωσης σχετικά με το βιβλίο Φ.Α. του εκπαιδευτικού» η συνολική τιμή του συντελεστή εσωτερικής συσχέτισης Cronbach's Alpha ήταν $\alpha=0.669$, με τιμές μεταξύ των μεταβλητών από $\alpha=0.326-0.810$, που αποδεικνύει αμφίβολη αλλά αποδεκτή εγκυρότητα και αμφίβολη αλλά αποδεκτή αξιοπιστία-αντικειμενικότητα.
6. Για την παράμετρο «προγραμματισμός εκπαίδευσης» η συνολική τιμή του συντελεστή εσωτερικής συσχέτισης Cronbach's Alpha για το 1^ο δείγμα ($\alpha=0.725$) (με τιμές μεταξύ των μεταβλητών από ($\alpha=0.606-0.735$)) και για το 2^ο δείγμα ($\alpha=0.840$) (με τιμές μεταξύ των μεταβλητών από $\alpha=0.813-0.840$) παρουσιάζει αποδεκτή έως πολύ καλή εγκυρότητα και χαμηλή έως αποδεκτή αξιοπιστία-αντικειμενικότητα (Πίνακας 6).

Πίνακας 6. Ερωτηματολόγιο σχολικού συμβούλου. Υπολογισμός του δείκτη Cronbach's Alpha: ανά παράμετρο ως προς το σύνολο των μεταβλητών της και για κάθε παράμετρο ως προς τις μεταβλητές της (if item deleted)

Παράμετροι	Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha
------------	------------------	------------------

ερωτηματολογίου σχολικού συμβούλου	σε όλα τα στοιχεία συνολικά κάθε παραμέτρου (ανά θεματική ενότητα)	ανά θεματική ενότητα ως προς τις επιμέρους ερωτήσεις της (<i>if item deleted</i>)
Αξιολόγηση του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή		
Περιεχομένου	0.649	0.598-0.913
Στόχων	0.895	0.872-0.910
Δομής και οργάνωσης	0.862	0.814-0.888
Εφαρμογής αντικειμένων	0.835	0.782-0.876
Επιμόρφωσης	0.874	0.684-0.953
Αξιολόγηση του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού		
Περιεχομένου	0.644	0.572-0.757
Στόχων	0.906	0.888-0.910
Δομής και οργάνωσης	0.793	0.711-0.873
Επιμόρφωσης	0.669	0.326-0.810

Ε. Ερωτηματολόγιο του μαθητή για το βιβλίο Φ.Α. του μαθητή

1. Για την παράμετρο «αξιολόγηση περιεχομένου βιβλίου Φ.Α. του μαθητή» η συνολική τιμή του συντελεστή εσωτερικής συσχέτισης Cronbach's Alpha ήταν $\alpha=0.549$, με τιμές μεταξύ των μεταβλητών από $\alpha=0.405-0.665$, που αποδεικνύει αμφίβολη εγκυρότητα και αμφίβολη αλλά αποδεκτή αξιοπιστία-αντικειμενικότητα.
2. Για την παράμετρο «παιδαγωγική καταλληλότητα και διδακτική επάρκεια του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή» η συνολική τιμή του συντελεστή

εσωτερικής συσχέτισης Cronbach's Alpha ήταν $\alpha=0.750$, με τιμές μεταξύ των μεταβλητών από $\alpha=0.680-0.769$, που αποδεικνύει αποδεκτή εγκυρότητα και χαμηλή αξιοπιστία-αντικειμενικότητα.

3. Για την παράμετρο «αξιολόγηση της δομής και οργάνωσης του βιβλίου Φ.Α.» του μαθητή η συνολική τιμή του συντελεστή εσωτερικής συσχέτισης Cronbach's Alpha ήταν $\alpha=0.750$, με τιμές μεταξύ των μεταβλητών από $\alpha=0.680-0.769$, που αποδεικνύει αποδεκτή εγκυρότητα και χαμηλή αξιοπιστία-αντικειμενικότητα.
4. Για την παράμετρο «αξιολόγηση της παρουσίασης και εικονογράφησης του βιβλίου Φ.Α.» του μαθητή η συνολική τιμή του συντελεστή εσωτερικής συσχέτισης Cronbach's Alpha ήταν $\alpha=0.594$, με τιμές μεταξύ των μεταβλητών από $\alpha=0.442-0.566$, που αποδεικνύει αμφίβολη εγκυρότητα και αμφίβολη αξιοπιστία-αντικειμενικότητα (Πίνακας 7).

Πίνακας 7. Ερωτηματολόγιο μαθητή. Υπολογισμός του δείκτη Cronbach's Alpha ανά παράμετρο ως προς το σύνολο των μεταβλητών της και για κάθε παράμετρο ως προς τις μεταβλητές της (if item deleted)

Παράμετροι ερωτηματολογίου μαθητή για την αξιολόγηση του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή	Cronbach's Alpha σε όλα τα στοιχεία συνολικά κάθε παραμέτρου (ανά θεματική ενότητα)	Cronbach's Alpha ανά θεματική ενότητα ως προς τις επιμέρους ερωτήσεις της (if item deleted)
Περιεχομένου	0.549	0.405-0.665
Παιδαγωγικής	0.750	0.680-0.769

καταλληλότητας και διδασκτικής επάρκειας		
Δομής και οργάνωσης	0.594	0.442-0.566
Εικονογράφησης	0.203	0.144-0.323

3.12. Εγκυρότητα της έρευνας

Η διαδικασία που ακολουθήθηκε για την επιλογή και το μέγεθος του δείγματος και τη διανομή των ερωτηματολογίων της έρευνας διαμορφώθηκε από τα παρακάτω στοιχεία, ώστε να διασφαλισθεί η εγκυρότητα της έρευνας:

1. Η υλοποίηση της έρευνας είχε την άδεια του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου ως αρμόδιου φορέα (ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1).
2. Συντάχτηκαν σχετικές συνοδευτικές επιστολές για ενημέρωση των εμπλεκόμενων (Διευθυντών) κατά τη διαδικασία της έρευνας, που διασφάλιζαν το επιστημονικό απόρρητο (Thomas & Nelson, 2003) (ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2) αλλά και των γονέων για την ηθική συναίνεση στη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου από τους ανήλικους μαθητές/τριες (ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3).

3.13. Μέθοδος διανομής ερωτηματολογίων

Τα ερωτηματολόγια διανεμήθηκαν με τη μέθοδο της ταχυδρόμησης. Τα ερωτηματολόγια ήταν ανώνυμα. Ταχυδρομήθηκαν συνολικά 322 φάκελοι στις αντίστοιχες σχολικές μονάδες οι οποίοι περιείχαν:

- Φωτοαντίγραφο της άδειας εκπόνησης της έρευνας από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1).

- Ενημερωτικό έγγραφο προς το Διευθυντή της σχολικής μονάδας (ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2),
- Επιστολή ενημέρωσης για τους γονείς των μαθητών/τριών, - υπεύθυνη δήλωση σχετικά με τη συναίνεσή τους (ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3), την οποία προτείνεται στον εκπαιδευτικό Φ.Α. να την αναπαράγει όσα αντίτυπα χρειαστεί.
- Ερωτηματολόγιο για τον/την εκπαιδευτικό (ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 4) και
- Κατά προσέγγιση τον αριθμό ερωτηματολογίων για τους μαθητές/τριες από ένα τμήμα Ε΄ τάξης και ένα τμήμα ΣΤ΄ τάξης (ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 5).

Τέλος στον ίδιο φάκελο συμπεριλαμβανόταν ένας άδειος φάκελος με προπληρωμένο ταχυδρομικό τέλος προκειμένου να χρησιμοποιηθεί για την επιστροφή των συμπληρωμένων ερωτηματολογίων. Υπήρχε περιθώριο ενός μηνός για την ολοκλήρωση της διαδικασίας.

Επίσης ταχυδρομήθηκαν 28 φάκελοι προς τους Σχολικούς Συμβούλους Φ.Α. οι οποίοι περιείχαν:

- Φωτοαντίγραφο της άδειας εκπόνησης της έρευνας από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1).
- Ερωτηματολόγιο για τον/την Σχολικό Σύμβουλο Φ.Α. (ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 6).
- Άδειος φάκελος με προπληρωμένο ταχυδρομικό τέλος.

Τα ερωτηματολόγια στάλθηκαν τέλος Απριλίου, αρχές Μαΐου 2011 και η επιστροφή αυτών πραγματοποιήθηκε από τέλος Μαΐου έως μέσα Ιουνίου.

Από τους απεσταλμένους φακέλους στις 322 σχολικές μονάδες της χώρας ανταποκρίθηκαν συνολικά 163 σχολικές μονάδες, ποσοστό 51% του πληθυσμού διανομής. Από αυτές τις σχολικές μονάδες συγκεντρώθηκαν 137 ερωτηματολόγια

που αφορούσαν στους εκπαιδευτικούς Φ.Α. για την αξιολόγηση του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού και του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης. Επίσης συλλέχθηκαν 4.391 ερωτηματολόγια που αφορούσαν στους μαθητές και μαθήτριες των Ε΄ και ΣΤ΄ τάξεων των Δημοτικών σχολείων της χώρας για την αξιολόγηση του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή. Υπήρξαν επιστροφές ερωτηματολογίων από σχολικές μονάδες οι οποίες είχαν απαντήσει μόνο στο ερωτηματολόγιο του εκπαιδευτικού ή μόνο στα ερωτηματολόγια των μαθητών/τριών.

Τέλος από τα ερωτηματολόγια που στάλθηκαν στους 37 σχολικούς συμβούλους συλλέχθηκαν τελικά 13 ερωτηματολόγια ως πλήρη και έγκυρα, ποσοστό 35% των σχολικών συμβούλων, για την αξιολόγηση του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού και του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης

Καταχωρήθηκαν και τελικά επεξεργάστηκαν 137 ερωτηματολόγια εκπαιδευτικών Φ.Α. για την αξιολόγηση του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού και του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης και 4.391 ερωτηματολόγια μαθητών/τριών για την αξιολόγηση του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή, συνολικού ποσοστού ανταπόκρισης 51% των σχολικών μονάδων καθώς και 13 ερωτηματολόγια σχολικών συμβούλων, ποσοστό 35% (Πίνακας 8). Τα ποσοστά αυτά θεωρούνται ικανοποιητικά για τη διεξαγωγή της παρούσας έρευνας.

Πίνακας 8. Σχολικές μονάδες ανά Περιφερειακή Ενότητα που ανταποκρίθηκαν στην έρευνα

Περιφερειακές Ενότητες Ελλάδας	Αριθμός σχολικών μονάδων που επελέγησαν	Αριθμός σχολικών μονάδων που απάντησαν	Ποσοστό σχολικών μονάδων που απάντησαν
Ανατ. Μακεδονία και Θράκη	19	8	42%
Κεντρική Μακεδονία	59	27	46%
Δυτική Μακεδονία	10	7	70%
Ήπειρος	11	6	55%
Θεσσαλία	22	11	50%
Ιόνιοι Νήσοι	7	6	86%
Δυτική Ελλάς	25	10	40%
Στερεά Ελλάς	15	9	60%
Πελοπόννησος	17	10	59%
Αττική	96	36	38%
Βόρειο Αιγαίο	9	7	78%
Νότιο Αιγαίο	11	8	73%
Κρήτη	21	18	86%
Σύνολο	322	163	51%

ΜΕΡΟΣ ΙΙΙ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

4.1. Μεθοδολογία

Η στατιστική ανάλυση βασίστηκε αρχικά στην κωδικοποίηση και καταχώρηση των δεδομένων. Σε όλες τις ερωτήσεις όπου η απάντηση ήταν, πάρα πολύ – πολύ – αρκετά – λίγο – καθόλου, χρησιμοποιήθηκε η κωδικοποίηση Likert (5-4-3-2-1). Σε κάθε υποκατηγορία ερωτήσεων, δημιουργήθηκε μια νέα μεταβλητή (σκορ – score), που έδινε τη γενική εικόνα του κάθε ερωτώμενου. Οι επιμέρους ερωτήσεις που αποτελούσαν τις μεταβλητές που συμμετείχαν στα σκορ, ήταν όλες της μορφής ΝΑΙ/ΟΧΙ, οπότε σαν συνολικό σκορ θεωρήθηκε ο συνολικός αριθμός των θετικών απαντήσεων.

4.2. Δημιουργία μεταβλητών – σκορ αξιολόγησης του βιβλίου του μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού»

4.2.1. Για το ερωτηματολόγιο του εκπαιδευτικού Φ.Α.

Οι νέες μεταβλητές - σκορ (SBSScore) που δημιουργήθηκαν για να παρουσιάσουν τη γενική εικόνα – σκορ αξιολόγησης των παραμέτρων του ερωτηματολογίου του εκπαιδευτικού Φ.Α. (ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 4), που αφορούσαν το βιβλίο Φ.Α. του μαθητή ήταν:

1. Η μεταβλητή - σκορ της αξιολόγησης του **περιεχομένου** του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή, δημιουργήθηκε από τη μέση τιμή των επιμέρους ερωτήσεων

της ενότητας Α από το 1-14, που ήταν όλες στην κλίμακα Likert (SBScore_prx).

2. Η μεταβλητή - σκορ της αξιολόγησης των **στόχων** του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή, δημιουργήθηκε από τη μέση τιμή των επιμέρους ερωτήσεων της ενότητας Β, τη Β1 από την α-δ και τη Β2 από την α-δ, που ήταν όλες στην κλίμακα Likert (SBScore_stx).
3. Η μεταβλητή - σκορ της αξιολόγησης της **δομής και οργάνωσης** του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή, δημιουργήθηκε από τη μέση τιμή των επιμέρους ερωτήσεων της ενότητας Γ από 2-6, που ήταν όλες στην κλίμακα Likert (SBScore_dms).
4. Η μεταβλητή - σκορ της αξιολόγησης της **παρουσίασης – εικονογράφησης** του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή, δημιουργήθηκε από τη μέση τιμή των επιμέρους ερωτήσεων της ενότητας Δ από τη 1-4, που ήταν όλες στην κλίμακα Likert (SBScore_prs).
5. Η μεταβλητή - σκορ της αξιολόγησης της **εφαρμογής** του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή, δημιουργήθηκε από το συνολικό σκορ των επιμέρους ερωτήσεων, της ενότητας Ε από την 1-2 και από την 5 από α-ε, οι οποίες ήταν της μορφής ΝΑΙ/ΟΧΙ, το οποίο προέκυψε από το συνολικό αριθμό των θετικών απαντήσεων στις ερωτήσεις αυτές (SBScore_efr).

4.2.2. Για το ερωτηματολόγιο του μαθητή/τριας

Για το ερωτηματολόγιο των μαθητών/τριών (ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 5), δημιουργήθηκαν επίσης με παρόμοιο τρόπο, νέες ποσοτικές μεταβλητές - σκορ (StScore) που έδιναν τη γενική εικόνα του κάθε ερωτώμενου, για κάθε υποκατηγορία ερωτήσεων ως εξής:

1. Μεταβλητή - σκορ για τις **δυσκολίες συμμετοχής σε εξωσχολικές αθλητικές δραστηριότητες**, με τις επιμέρους ερωτήσεις από 1-7 (StScore_dsk).
2. Μεταβλητή - σκορ για την αξιολόγηση του **περιεχομένου** του βιβλίου Φ.Α. με τις επιμέρους ερωτήσεις της ενότητας Α από 1-4 (StScore_prx).
3. Μεταβλητή - σκορ για την αξιολόγηση της **παιδαγωγικής καταλληλότητας και διδακτικής επάρκειας** του βιβλίου Φ.Α. με τις επιμέρους ερωτήσεις της ενότητας Β από 1-7 (StScore_pdg).
4. Μεταβλητή - σκορ για την αξιολόγηση της **δομής και της οργάνωσης** του βιβλίου Φ.Α. με τις επιμέρους ερωτήσεις της ενότητας Γ από 1-3 (StScore_dms).
5. Μεταβλητή - σκορ για την αξιολόγηση της **γενικής παρουσίασης και εικονογράφησης** του βιβλίου Φ.Α. με τις επιμέρους ερωτήσεις της ενότητας Δ από 1-3 (Score_prs).

Οι επιμέρους ερωτήσεις που αποτελούσαν τις μεταβλητές που συμμετείχαν στα σκορ, ήταν όλες της μορφής ΝΑΙ/ΟΧΙ, οπότε ως συνολικό σκορ θεωρήθηκε ο συνολικός αριθμός των θετικών απαντήσεων.

Οι μεταβλητές αυτές χρησιμοποιήθηκαν ως συνεχείς ποσοτικές μεταβλητές για την στατιστική ανάλυση.

4.3. Δημιουργία μεταβλητών – σκορ αξιολόγησης του βιβλίου του εκπαιδευτικού «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού»

4.3.1. Για το ερωτηματολόγιο του εκπαιδευτικού Φ.Α.

Οι νέες μεταβλητές- σκορ που δημιουργήθηκαν για να παρουσιάσουν τη γενική εικόνα – σκορ αξιολόγησης των παραμέτρων του ερωτηματολογίου του

εκπαιδευτικού Φ.Α. (ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 4), που αφορούσαν το βιβλίο Φ.Α. του εκπαιδευτικού (TBScore) ήταν:

1. Η μεταβλητή - σκορ αξιολόγησης του **περιεχομένου** του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού, δημιουργήθηκε από τη μέση τιμή των επιμέρους ερωτήσεων της ενότητας Α από 1-4, που ήταν όλες στην κλίμακα Likert (TBScore_prx).
2. Η μεταβλητή - σκορ αξιολόγησης της **εφαρμογής του περιεχομένου του βιβλίου σε σχέση με την υλικοτεχνική υποδομή**, δημιουργήθηκε επίσης από τη μέση τιμή των επιμέρους ερωτήσεων της ενότητας Α με την ερώτηση 5 από α-ε, που ήταν όλες στην κλίμακα Likert (TBScore_epr).
3. Η μεταβλητή - σκορ αξιολόγησης των **στόχων** του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού, δημιουργήθηκε από τη μέση τιμή των επιμέρους ερωτήσεων, της ενότητας Β από 1-11, που ήταν όλες στην κλίμακα Likert (TBScore_stx).
4. Η μεταβλητή - σκορ αξιολόγησης της **δομής και οργάνωσης** του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού, δημιουργήθηκε από τη μέση τιμή των επιμέρους ερωτήσεων της ενότητας Γ από 1-5, που ήταν όλες στην κλίμακα Likert (TBScore_dms).
5. Η μεταβλητή - σκορ αξιολόγησης της **εφαρμογής των μεθόδων διδασκαλίας**, δημιουργήθηκε από το συνολικό σκορ των επιμέρους ερωτήσεων, της ενότητας Ε1 από Α-Ε, οι οποίες ήταν της μορφής ΝΑΙ/ΟΧΙ και ως συνολικό σκορ θεωρήθηκε ο συνολικός αριθμός των θετικών απαντήσεων (TBScore_mth) και
6. Η μεταβλητή - σκορ εφαρμογής της φιλοσοφίας της **«δια βίου άσκησης» και της ανάπτυξης της υπευθυνότητας**, δημιουργήθηκε από το συνολικό

σκορ των επιμέρους ερωτήσεων της ενότητας E2 από Α-Γ και από 3-11, οι οποίες ήταν της μορφής ΝΑΙ/ΟΧΙ και σαν συνολικό σκορ θεωρήθηκε ο συνολικός αριθμός των θετικών απαντήσεων (TBScore_dva).

4.4. Στατιστική επεξεργασία

Η στατιστική επεξεργασία των απαντήσεων έγινε με:

1. Κατανομές (συχνότητα και σχετική συχνότητα %), για τα δημογραφικά - γενικά στοιχεία κατάταξης.
2. Περιγραφικούς στατιστικούς δείκτες (συχνότητα, μέσες τιμές (MT) και τυπικές αποκλίσεις (TA), στο σύνολο του δείγματος, για κάθε θεματική ενότητα – παράμετρο, με τις επιμέρους ερωτήσεις της.

Για την εξαγωγή συμπερασμάτων χρησιμοποιήθηκαν οι στατιστικές διαδικασίες:

1. Συντελεστής συσχέτισης του Pearson (r), όταν μελετήθηκε η συσχέτιση δυο ερωτήσεων σε ποσοτική κλίμακα ή στην κλίμακα Likert.
2. Σύγκριση με Ανάλυση Διακύμανσης (ANOVA), όταν μελετήθηκε η σχέση ανάμεσα σε μια ποιοτική (κατηγορική) μεταβλητή και σε μια ποσοτική, συγκεκριμένα στη μελέτη των σχέσεων ανάμεσα σε ερωτήσεις ή συνολικά σκορ και σε ποιοτικά χαρακτηριστικά (ερωτήσεις ή δημογραφικά). Στις περιπτώσεις που βρέθηκαν διαφορές με την ANOVA, χρησιμοποιήθηκε επιπλέον ο εκ των υστέρων έλεγχος Tukey (Tukey Post Hoc Test), ώστε να γίνουν οι διαφορές αυτές πιο συγκεκριμένες. Χρησιμοποιήθηκαν γράμματα α , β , γ κλπ ώστε κατηγορίες με τα ίδια γράμματα να θεωρούνται ότι δεν διαφέρουν μεταξύ τους, ενώ με διαφορετικά γράμματα θεωρούνται ότι διαφέρουν.

3. Στις περιπτώσεις που η ποιοτική μεταβλητή, είχε μόνο δύο κατηγορίες, χρησιμοποιήθηκε ο έλεγχος t.
4. Έλεγχος chi square (χ^2) για να μελετηθούν σχέσεις ανάμεσα σε ποιοτικές μεταβλητές.

Σε όλες τις περιπτώσεις για τη στατιστική σημαντικότητα ορίστηκε το επίπεδο $p < 0.05$.

Για το ερωτηματολόγιο των Σχολικών Συμβούλων (ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 6) λόγω του μικρού αριθμού ερωτηματολογίων η επεξεργασία τους έγινε μόνο ποιοτικά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

5.1. Χαρακτηριστικά δείγματος

5.1.1. Χαρακτηριστικά εκπαιδευτικών Φ.Α.

Το πρώτο από τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των εκπαιδευτικών Φ.Α., αφορά στη γεωγραφική περιοχή που βρίσκεται το σχολείο. Φάνηκε ότι το 58% των σχολείων της έρευνας προέρχονται από αστική περιοχή – πόλεις (79 σχολεία), το 20% από ημιαστική - κωμοπόλεις (27 σχολεία) ενώ το 22% από αγροτική - χωριά (31 σχολεία). Πίνακας 9.

Πίνακας 9. Γεωγραφική περιοχή σχολικής μονάδας

Γεωγραφική Περιοχή	Συχνότητα	Ποσοστό %
Πόλη	79	57.7%
Κωμόπολη	27	19.7%
Χωριό	31	22.6%
Σύνολο	137	100%

Όσον αφορά στο δεύτερο από τα δημογραφικά χαρακτηριστικά, το φύλο, όπως φαίνεται και στον πίνακα 10, το 60% των ερωτώμενων ήταν άντρες (82 άντρες) και το 40% ήταν γυναίκες (55γυναίκες).

Πίνακας 10. Φύλο των εκπαιδευτικών Φ.Α.

Φύλο	Συχνότητα	Ποσοστό %
Άντρας	82	60.0%
Γυναίκα	55	40.0%
Σύνολο	137	100%

Το τρίτο από τα δημογραφικά χαρακτηριστικά αφορούσε στην ηλικία των συμμετεχόντων στην έρευνα. Φάνηκε ότι το 24% των ερωτώμενων εκπαιδευτικών Φ.Α. ανήκαν στην ηλικιακή ομάδα των 31-40 ετών (33 εκπαιδευτικοί) ενώ στην ηλικιακή ομάδα των 41-50 ετών ήταν η πλειοψηφία των ερωτώμενων δηλαδή το 71% (97 άτομα). Το 5% ανήκαν στην ηλικιακή ομάδα των 51ετών και άνω. Πίνακας 11.

Πίνακας 11. Ηλικία εκπαιδευτικών Φ.Α.

Ηλικίες	Συχνότητα	Ποσοστό %
31-40	33	24.1%
41-50	97	70.8%
51 και άνω	7	5.1%
Σύνολο	137	100%

Όσον αφορά στις ξένες γλώσσες τις οποίες γνωρίζουν οι εκπαιδευτικοί Φ.Α. του δείγματος, η πλειοψηφία σε ποσοστό 55% γνωρίζει την Αγγλική γλώσσα ενώ το 8% γνωρίζει παράλληλα με τα Αγγλικά και δεύτερη ξένη γλώσσα. Το 1% γνωρίζει γαλλικά, το 2% γνωρίζει γερμανικά και το 7% των ερωτώμενων γνωρίζει μια άλλη

γλώσσα. Επισημαίνεται ότι το 27% των εκπαιδευτικών Φ.Α. του δείγματος δε γνωρίζει καμία ξένη γλώσσα. Πίνακας 12.

Πίνακας 12. Άλλες γλώσσες που γνωρίζουν ο εκπαιδευτικός Φ.Α.

Γλώσσες	Συχνότητα	Ποσοστό %
Αγγλικά	76	55.5%
Γαλλικά	1	0.7%
Γερμανικά	3	2.2%
Άλλες γλώσσες	9	6.6%
Αγγλικά και άλλη	11	8.0%
Καμία γλώσσα	37	27.0%
Σύνολο	137	100%

Όσον αφορά στις σπουδές των εκπαιδευτικών Φ.Α., το 42% των ερωτώμενων δεν έχει επιπλέον σπουδές πέρα από το βασικό πτυχίο των Τ.Ε.Φ.Α.Α. Έχουν συμμετάσχει στα επιμορφωτικά προγράμματα των Π.Ε.Κ. και Σ.Ε.Λ.Μ.Ε. το 39% και 1% του δείγματος αντίστοιχα. Το 7% έχει αποκτήσει και δεύτερο πτυχίο ενώ το 9% έχει προχωρήσει σε μεταπτυχιακές σπουδές και το 2% έχει αποκτήσει διδακτορικό τίτλο σπουδών. Πίνακας 13.

Πίνακας 13: Σπουδές εκπαιδευτικών Φ.Α.

Σπουδές	Συχνότητα	Ποσοστό %
Διδακτορικό	2	1.5%

Μεταπτυχιακό	12	8.8%
Δεύτερο Πτυχίο	9	6.6%
ΣΕΛΜΕ	2	1.5%
ΠΕΚ	54	39.4%
Όχι άλλες	58	42.3%
Σύνολο	137	100%

Όσον αφορά στο θέμα της μεταπτυχιακής ή διδακτορικής διατριβής, η πλειοψηφία των ερωτώμενων ασχολήθηκε με θέματα προπονητικής. Άλλα θέματα αφορούσαν στην υγεία, στη φυσική αγωγή στην πολιτισμική εκπαίδευση, στους Ολυμπιακούς Αγώνες, στις δραστηριότητες αναψυχής και στην αξιολόγηση. Πίνακας 14.

Πίνακας 14. Θέματα μεταπτυχιακών ή διδακτορικών σπουδών

Θέμα Μεταπτυχιακών Σπουδών	Ποσοστό %
Προπονητική	33.3%
Φυσική Αγωγή	16.7%
Αξιολόγηση	15.7%
Υγεία	9.3%
Πολιτισμική Εκπαίδευση	8.4%
Δραστηριότητες Αναψυχής	8.3%
Ολυμπιακοί Αγώνες	8.3%
Σύνολο	100%

Όσον αφορά στα χρόνια προϋπηρεσίας των ερωτώμενων εκπαιδευτικών Φ.Α., η πλειοψηφία είχε 6-10 χρόνια προϋπηρεσίας και ακολουθούν οι έχοντες 16-20 χρόνια. Πίνακας 15.

Πίνακας 15. Χρόνια προϋπηρεσίας εκπαιδευτικών Φ.Α.

Έτη Προϋπηρεσίας	Συχνότητα	Ποσοστό %
0-5 έτη	16	11.7%
6-10 έτη	46	33.6%
11-15 έτη	26	19.0%
16-20 έτη	32	23.4%
21-25 έτη	16	11.7%
26-30 έτη	1	0.7%
Σύνολο	137	100%

Όσον αφορά στην επιμόρφωση που έχουν δεχτεί οι εκπαιδευτικοί Φ.Α. για τα βιβλία Φ.Α. τόσο του μαθητή όσο και του εκπαιδευτικού, μεγάλο ποσοστό των ερωτώμενων δεν έχει δεχτεί καθόλου επιμόρφωση (49%), ενώ το 11% έχει δεχτεί επιμόρφωση πάνω από 10 ώρες και το 40% λιγότερη επιμόρφωση δηλαδή κάτω από 10 ώρες. Πίνακας 16.

Πίνακας 16. Επιμόρφωση σχετικά με τα βιβλία Φ.Α.

Ώρες Επιμόρφωσης	Συχνότητα	Ποσοστό %
καθόλου	67	48.9%
1-10 ώρες	55	40.2%
10 και άνω ώρες	15	10.9%

5.1.2. Χαρακτηριστικά σχολικών συμβούλων Φ.Α.

Όσον αφορά στο φύλο, από τους ερωτώμενους σχολικούς συμβούλους οι 7 ήταν άντρες και οι 6 γυναίκες. 8 άτομα ανήκαν στην ηλικιακή ομάδα από 41-50 ετών και 5 άτομα από 51 ετών και άνω. 5 σχολικοί σύμβουλοι ήταν κάτοχοι διδακτορικού διπλώματος, 6 κάτοχοι μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών, ενώ 1 είχε και μεταπτυχιακό και διδακτορικό τίτλο και 1 και μεταπτυχιακό τίτλο και δεύτερο πτυχίο. Τα θέματα των μεταπτυχιακών και διδακτορικών διατριβών ήταν σχετικά με τη Φ.Α. (5 σχολικοί σύμβουλοι), με την προπονητική (2 άτομα), με την υγεία (1 άτομο) με την εκπαίδευση ενηλίκων (1 άτομο), με την αξιολόγηση (1 άτομο) και την ειδική αγωγή (1 άτομο). Όλοι γνώριζαν Αγγλικά και 2 εξ αυτών γνώριζαν και δεύτερη ξένη γλώσσα, 6 σχολικοί σύμβουλοι είχαν 21-26 χρόνια υπηρεσίας, 3 από 26-30 χρόνια και 4 άτομα από 31 χρόνια και άνω ενώ ως σχολικοί σύμβουλοι, 2 είχαν προϋπηρεσία από 6-10 χρόνια και 11 από 1-5 χρόνια. Τέλος όσον αφορά στην επιμόρφωση που έχουν δεχτεί σχετικά με τα σχολικά βιβλία Φ.Α., 2 σχολικοί σύμβουλοι απάντησαν ότι είχαν δεχτεί μέχρι 10 ώρες επιμόρφωσης και 5 άτομα από 10 ώρες και άνω, ενώ 6 δεν δήλωσαν καθόλου επιμόρφωση.

5.1.3. Χαρακτηριστικά μαθητών/τριών της Ε' και ΣΤ' Δημοτικού

Όσον αφορά στο πρώτο από τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των μαθητών/τριών, τη γεωγραφική περιοχή που βρίσκεται το σχολείο, φάνηκε ότι το 50.4% των ερωτηματολογίων (2211 μαθητές/τριες) προερχόταν από σχολεία αστικής περιοχής – πόλεις, το 28.1% (1234 μαθητές/τριες) από ημιαστική - κωμοπόλεις και 21.5% (946 μαθητές/τριες) από αγροτική περιοχή - χωριά. Πίνακας 17.

Πίνακας 17. Γεωγραφική περιοχή των σχολείων που συμμετείχαν στην έρευνα

Γεωγραφική περιοχή	Συχνότητα	Ποσοστό %
Πόλη	2211	50.4%
Κωμόπολη	1234	28.1%
Χωριό	946	21.5%
Σύνολο	4391	100%

Όσον αφορά στο φύλο των ερωτώμενων μαθητών/τριών, όπως φαίνεται και στον πίνακα 18, οι μισοί περίπου από τους ερωτώμενους ήταν αγόρια (2219 μαθητές) ποσοστό 50.5% και οι άλλοι μισοί κορίτσια (2171 μαθήτριες), ποσοστό 49.5%.

Πίνακας 18. Φύλο μαθητών που συμμετείχαν στην έρευνα

Φύλο	Συχνότητα	Ποσοστό %
Αγόρι	2219	50.5%
Κορίτσι	2171	49.5%
Σύνολο	4390	100%

Από τους ερωτώμενους μαθητές/τριες περισσότεροι από τους μισούς ήταν από την Ε΄ τάξη δηλαδή 2273 μαθητές/τριες, ποσοστό 51.8% και 2115 μαθητές/τριες ήταν από την ΣΤ΄ τάξη, ποσοστό 48.2%. Πίνακας 19.

Πίνακας 19. Αριθμός και τάξη των μαθητών που απάντησαν στα ερωτηματολόγια

Τάξη	Συχνότητα	Ποσοστό %
Ε΄	2273	52%
ΣΤ΄	2115	48%
Δεν σημείωσαν τάξη	3	0%
Σύνολο	4391	100%

Στην ερώτηση αν συμμετέχουν οι μαθητές/τριες σε εξωσχολικές αθλητικές δραστηριότητες, απάντησαν σε ποσοστό 70.3% θετικά δηλαδή 3081 μαθητές/τριες, ενώ ότι δε συμμετέχουν απάντησε το 29.7%, 1299 μαθητές/τριες, πίνακας 20. Από τους μαθητές/τριες που συμμετέχουν σε εξωσχολικές αθλητικές δραστηριότητες το 84.4% απάντησε ότι συμμετέχει μέχρι 3 φορές την εβδομάδα ενώ το 15.6% απάντησε ότι συμμετέχει περισσότερο από 3 φορές την εβδομάδα.

Πίνακας 20. Συμμετοχή των μαθητών/τριών σε εξωσχολικές αθλητικές δραστηριότητες

Συμμετοχή σε εξωσχολικές αθλητικές δραστηριότητες	Συχνότητα	Ποσοστό
Ναι	3081	70.16%
Όχι	1299	29.58%
Δεν απάντησαν	11	0.26%
Σύνολο	4391	100%

Στην ερώτηση αν οι μαθητές/τριες, αντιμετωπίζουν δυσκολίες προκειμένου να συμμετάσχουν σε εξωσχολικές αθλητικές δραστηριότητες, τέθηκαν κάποιες πιθανές δυσκολίες τις οποίες οι ερωτώμενοι κλήθηκαν να απαντήσουν αν αυτό ισχύει για τους ίδιους ή όχι. Τα αποτελέσματα φαίνονται στον πίνακα 21.

Πίνακας 21. Δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι μαθητές/τριες στη συμμετοχή τους σε εξωσχολικές αθλητικές δραστηριότητες

	Δυσκολίες	Ισχύει και για μένα	Δεν ισχύει για μένα
1.	Δεν έχω ελεύθερο χρόνο για αθλητισμό. Θα παραμελήσω τα μαθήματα του σχολείου.	11.9%	88.1%
2.	Οι φίλοι μου και οι συμμαθητές μου δεν γυμνάζονται και πολύ, εγώ γιατί να το κάνω;	6.1%	93.9%
3.	Δεν μου αρέσει να ιδρώνω.	29.2%	70.8%
4.	Νευριάζω μερικές φορές ιδιαίτερα όταν δεν τα καταφέρνω.	52.3%	47.7%
5.	Έχω καλή φυσική κατάσταση γιατί να γυμνάζομαι συνέχεια.	38.1%	61.9%
6.	Είναι τόσο κουραστικό να γυμνάζεται κανείς.	12.6%	87.4%
7.	Δεν χρειάζεται η Φ.Α και η άσκηση αν δε θέλω να ασχοληθώ με τον πρωταθλητισμό.	8.4%	91.6%

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΜΑΘΗΤΗ

5.2. Αξιολόγηση του βιβλίου του μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού» από τους εκπαιδευτικούς Φ.Α.

5.2.1. Αξιολόγηση του περιεχομένου του βιβλίου του μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού» από τους εκπαιδευτικούς Φ.Α.

Όσον αφορά στην Α΄ ενότητα, του ερωτηματολογίου για τον εκπαιδευτικό σχετικά με την αξιολόγηση του περιεχομένου του βιβλίου του μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού» τα αποτελέσματα φαίνονται στον πίνακα 22.

Πίνακας 22. Αξιολόγηση του περιεχομένου του βιβλίου του μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού» από τους εκπαιδευτικούς

		Πάρα πολύ	Πολύ	Αρκετά	Λίγο	Καθόλου
1.	Αισθητική Αρτιότητα. Κατά πόσο πιστεύετε ότι το βιβλίο του μαθητή Φ.Α. είναι αισθητικά άρτιο-ελκυστικό για τον μαθητή.	6.6%	29.2%	50.3%	13.9%	0%
2.	Επιστημονική Εγκυρότητα. Κατά πόσο πιστεύετε ότι το βιβλίο του μαθητή Φ.Α. είναι επιστημονικά έγκυρο.	13.2%	39.4%	42.3%	5.1%	0%

3.	Παιδαγωγική καταλληλότητα- Διδακτική επάρκεια. <i>Κατά πόσο πιστεύετε ότι το βιβλίο του μαθητή της Ε' και ΣΤ' τάξης:</i>					
	α) Προάγει τη δημιουργική σκέψη των μαθητών.	6.8%	14.3%	51.1%	24.8%	3.0%
	β) Αξιοποιεί τις προηγούμενες εμπειρίες του μαθητή.	6.0%	23.2%	45.9%	22.6%	2.3%
	γ) Ευνοεί τη διαθεματική προσέγγιση	8.3%	27.1%	36.1%	27%	1.5%
	δ) Χρησιμοποιεί γλώσσα κατανοητή από τους μαθητές.	21.3%	31.6%	41.9%	5.2%	0%
4.	Ενδιαφέρον στο περιεχόμενο. Κατά πόσο πιστεύετε ότι το βιβλίο του μαθητή έχει ελκυστικό περιεχόμενο.	7.4%	28.7%	46.3%	15.4%	2.2%
5.	Κάλυψη αναγκών. Κατά πόσο πιστεύετε ότι το βιβλίο του μαθητή Φ.Α. καλύπτει τις ανάγκες του.	7.4%	21.5%	48.1%	19.3%	3.7%
6.	Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι το βιβλίο Φ.Α. του μαθητή χαρακτηρίζεται από τα παρακάτω:					
	α) Ακολουθεί και παρέχει βασικές γνώσεις για κάθε αντικείμενο των Αναλυτικών Προγραμμάτων Σπουδών.	13.1%	38.7%	37.2%	9.5%	1.5%

β) Εφοδιάζει τους μαθητές με γνώσεις, δεξιότητες, θετικές στάσεις και συμπεριφορές σε θέματα που συνδέονται με τη σύγχρονη κοινωνία και την καθημερινή ζωή (διατροφή, άσκηση και υγεία, κ.α.).	13.1%	30.7%	43.1%	12.4%	0.7%
γ) Ανταποκρίνεται στα ενδιαφέροντα των μαθητών/τριών.	5.3%	24.8%	41.3%	27.8%	0.8%
δ) Παρακινεί τους μαθητές στην αναζήτηση και χρήση άλλων πηγών πληροφόρησης	5.1%	14.7%	38.2%	37.6%	4.4%
ε) Προάγει τη διαθεματική προσέγγιση της γνώσης.	5.9%	26.7%	35.6%	29.6%	2.2%
Στ) Έχει σαφείς και συγκεκριμένους διδακτικούς στόχους.	9.7%	27.6%	51.6%	10.4%	0.7%

5.2.2. Αξιολόγηση των στόχων του βιβλίου του μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε' & ΣΤ' Δημοτικού» από τους εκπαιδευτικούς Φ.Α.

Στη Β' ενότητα του ερωτηματολογίου που αφορά στην αξιολόγηση των στόχων του βιβλίου του μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε' & ΣΤ' Δημοτικού», τα αποτελέσματα των απαντήσεων φαίνονται στους πίνακες 23 και 24.

Πίνακας 23. Αξιολόγηση των στόχων του βιβλίου του μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού» από τους εκπαιδευτικούς

		Πάρα πολύ	Πολύ	Αρκετά	Λίγο	Καθό λου
1.	Κατά πόσο πιστεύετε ότι επιτυγχάνονται οι στόχοι που θέτει το βιβλίο Φ.Α. του μαθητή;					
	α) Στην απόκτηση γνώσης σχετικής με τη Φ.Α.	10.3%	30.9%	46.3%	12.5%	0%
	β) Στην κατανόηση και ανάπτυξη της ανάγκης για «διαβίου» άσκηση.	7.4%	25.2%	41.5%	24.4%	1.5%
	γ) Στην ανάπτυξη στάσεων και συμπεριφορών που συνδέονται με τους στόχους του μαθήματος Φ.Α.	9.0%	25.4%	41.0%	22.4%	2.2%
	δ) Στην προσέγγιση για απαλλαγή κοινωνικών διακρίσεων (εθνικότητας, δύο φύλων, κοινωνικών ομάδων).	6.8%	17.3%	36.4%	35.7%	3.8%
2.	Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι το βιβλίο Φ.Α. του μαθητή:					
	α) Δίνει ευκαιρίες στους μαθητές	2.3%	17%	37.8%	37%	5.9%

να αυτενεργήσουν.					
β) Προωθεί την κριτική σκέψη των μαθητών/τριών.	6.7%	18.5%	43%	28.1%	3.7%
γ) Τονίζει τα σημεία κλειδιά για τη σωστή εκτέλεση της κάθε δεξιότητας.	10.3%	31.6%	45.6%	11%	1.5%
δ) Βοηθά με τις ερωτήσεις που βρίσκονται στο τέλος των κεφαλαίων στη διαθεματική προσέγγιση.	9.1%	26.2%	47.5%	14.9%	2.3%

Στην ερώτηση που αφορά στο αν χρησιμοποιούν οι εκπαιδευτικοί Φ.Α. τις κάρτες κριτηρίων και ελέγχου κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας του μαθήματος, το 68.7% απάντησε ότι τις χρησιμοποιεί ενώ το 31.3% ότι δεν τις χρησιμοποιεί. Επίσης το 53.6% των ερωτώμενων απάντησε ότι δεν αντιμετωπίζει δυσκολίες. Οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευτικοί που χρησιμοποιούν τις κάρτες κριτηρίων (46.4%) φαίνονται στον πίνακα 24.

Πίνακας 24. Δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευτικοί Φ.Α. κατά τη χρήση των καρτών κριτηρίων ή ελέγχου

Δυσκολίες στη χρήση καρτών κριτηρίων	Ποσοστό
Πολλές φορές προσθέτω δικά μου κριτήρια	14.3%
Δεν υπάρχει αρκετός διαθέσιμος χρόνος για τη συμπλήρωση	28.4%

Δεν υπάρχει καθόλου κατάλληλη υποδομή ή υποστήριξη	3.7%
--	------

5.2.3. Αξιολόγηση της δομής και της οργάνωσης του βιβλίου του μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού» από τους εκπαιδευτικούς Φ.Α.

Στην Γ΄ ενότητα του ερωτηματολογίου για τον εκπαιδευτικό Φ.Α. που αφορά στην αξιολόγηση της δομής και οργάνωσης του βιβλίου του μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού», στην πρώτη ερώτηση σχετικά με το πόσο χρόνο διαθέτουν οι εκπαιδευτικοί για να διδάξουν το θεωρητικό μέρος του βιβλίου, το 62.8% των ερωτώμενων απάντησε ότι διαθέτουν κάποιες διδακτικές ώρες κατά τη διάρκεια της χρονιάς, το 18.6% απάντησε ότι διδάσκουν κάποια λεπτά μέσα στη διδακτική ώρα ενώ δεν το διδάσκουν καθόλου ή παραπέμπουν τους μαθητές/τριες εάν χρειαστεί σε αυτό το 18.6% των εκπαιδευτικών. Τα αποτελέσματα φαίνονται στον πίνακα 25.

Στην ερώτηση πότε συνήθως διδάσκουν το βιβλίο Φ.Α. του μαθητή, το 70.6% των ερωτώμενων απάντησε ότι το διδάσκουν τις μέρες με κακές καιρικές συνθήκες, το 16.9% σε συγκεκριμένες διδακτικές ώρες του μαθήματος, ενώ το 10.3% των εκπαιδευτικών συνήθως παραπέμπει τους μαθητές σε αυτό και το 2.2% δεν έχουν διδάξει ποτέ το βιβλίο Φ.Α.

Πίνακας 25. Αξιολόγηση της δομής και της οργάνωσης του βιβλίου του μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού» από τους εκπαιδευτικούς

Δομή και Οργάνωση του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης	Πάρα πολύ	Πολύ	Αρκετά	Λίγο	Καθόλου

2.	Το βιβλίο Φ.Α. του μαθητή είναι γραμμένο σε γλώσσα εύκολη και κατανοητή.	20.6%	35.3%	41.9%	2.2%	0%
3.	Είναι ικανοποιητική η βιβλιοδεσία του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή;	16.4%	38.4%	35.5%	8.9%	0.8%
4.	Το βάρος του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή είναι το κατάλληλο;	24.4%	32.4%	35.5%	6.8%	0.9%
5.	Συνδέεται το βιβλίο του μαθητή με το βιβλίο του εκπαιδευτικού;	16.4%	29.1%	39.6%	14.9%	0%
6.	Είναι εφικτή η διδασκαλία όλης της ύλης του βιβλίου στον προβλεπόμενο διδακτικό χρόνο;	11.1%	12.6%	31.1%	25.2%	20%

5.2.4. Αξιολόγηση της γενικής παρουσίασης και εικονογράφησης του βιβλίου του μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού» από τους εκπαιδευτικούς Φ.Α.

Στην ενότητα Δ΄ που αφορά στην αξιολόγηση της παρουσίασης και εικονογράφησης του βιβλίου του μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού» από τους εκπαιδευτικούς, τα αποτελέσματα φαίνονται στον πίνακα 26.

Πίνακας 26. Αξιολόγηση παρουσίασης και εικονογράφησης του βιβλίου του μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού» από τους εκπαιδευτικούς

	Εικονογράφηση	Πάρα πολύ	Πολύ	Αρκετά	Λίγο	Καθό λου
1.	Θεωρείτε την εικονογράφηση του βιβλίου λειτουργική και σχετική με το κείμενο;	14.6%	33.6%	43.8%	8%	0%
2.	Η εικονογράφηση είναι ελκυστική για τους μαθητές/τριες;	14.8%	25.7%	42.5%	15.4%	1.6%
3.	Η συγκεκριμένη εικονογράφηση διευκολύνει τη μάθηση;	11.8%	27.2%	44.9%	15.4%	0.7%
4.	Η εικονογράφηση του βιβλίου βοηθά το μαθητή/τρια να κατανοήσει αυτά που περιγράφονται;	14.2%	27%	45.4%	11.8%	1.6%
5.	Συνδέονται μεταξύ τους τα κείμενα με τις εικόνες;	13.9%	28.5%	51%	6.6%	0%

5.2.5. Αξιολόγηση της εφαρμογής του βιβλίου του μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού» από τους εκπαιδευτικούς Φ.Α.

Όσον αφορά στην εφαρμογή των αντικειμένων του βιβλίου του μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού», στην ερώτηση αν οι εκπαιδευτικοί έχουν παραπέμψει το μαθητή/τρια στο βιβλίο Φ.Α. προκειμένου να ενημερωθεί για επίκαιρα θέματα για τα οποία έχει εκφράσει το ενδιαφέρον του, το 75.9% των ερωτώμενων απάντησαν θετικά ενώ το 24.1% αρνητικά. Επίσης στη δεύτερη ερώτηση σχετικά με το αν έχει παραπέμψει ο εκπαιδευτικός Φ.Α. το μαθητή/τρια στο βιβλίο προκειμένου να

αντλήσει πληροφορίες για εργασία που του έχει ανατεθεί, το 59.9% των εκπαιδευτικών απάντησε θετικά ενώ το 40.1 απάντησε αρνητικά. Στην τρίτη ερώτηση για το αν έχουν πραγματοποιήσει αθλητικές δράσεις στο σχολείο τους όπως εσωτερικό τουρνουά κ.α., οι εκπαιδευτικοί Φ.Α. απάντησαν σε ποσοστό 79.6% θετικά και 20.4% αρνητικά. Οι δραστηριότητες που πραγματοποίησαν φαίνονται στον πίνακα 27.

Πίνακας 27. Δράσεις που πραγματοποιήθηκαν στο σχολείο από τους εκπαιδευτικούς Φ.Α.

Δράσεις	Ποσοστό
Εσωτερικό τουρνουά	64.4%
Ημέρα υγείας (διατροφής, στοματική)	5.9%
Αγώνες με άλλα σχολεία	2.0%
Παραδοσιακοί μοντέρνοι χοροί	2.0%
Όλα τα παραπάνω	25.7%

Τέλος στην τέταρτη ερώτηση αν ζητούν οι μαθητές/τριες συμβουλές από τους εκπαιδευτικούς Φ.Α. σε θέματα που προέκυψαν από την επαφή τους με το βιβλίο Φ.Α., το 59.6% των ερωτώμενων απάντησαν ναι ενώ το 40.6% όχι. Συγκεκριμένα τα θέματα που ζητούσαν συμβουλές φαίνονται στον πίνακα 28.

Πίνακας 28. Συμβουλές που συνήθως ζητούν οι μαθητές/τριες από τον εκπαιδευτικό Φ.Α. σχετικά με το βιβλίο του μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού»

Συμβουλές που ζητούν οι μαθητές/τριες από τον εκπαιδευτικό Φ.Α	Ποσοστό
Διατροφής	29.6%
Κανονισμοί	29.6%
Άλλα (ντόπινγκ, πρώτες βοήθειες)	24.1%
Σχέση άσκησης με υγεία	11.1%
Καθόλου	3.7%
Τεστ του βιβλίου	1.9%

Στην πέμπτη ερώτηση που αφορά στη συμπλήρωση των συγκεκριμένων ερωτηματολογίων – τεστ του βιβλίου Φ.Α. σχετικά με την ανάπτυξη δεξιοτήτων ζωής, τα αποτελέσματα φαίνονται στον πίνακα 29.

Πίνακας 29. Ερωτηματολόγια – τεστ που έχουν συμπληρώσει οι μαθητές/τριες μετά από παραπομπή του εκπαιδευτικού Φ.Α. σχετικά με την ανάπτυξη δεξιοτήτων ζωής

Δεξιότητες ζωής	ΝΑΙ	ΟΧΙ
α) Έχετε παραπέμψει τους μαθητές/τριες να συμπληρώσουν το ερωτηματολόγιο της σελ. 61 του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή προκειμένου να διαπιστώσουν αν ο τρόπος ζωής τους είναι υγιεινός;	63.5%	36.5%
β) Έχετε αξιολογήσει τη φυσική κατάσταση στους μαθητές/τριες σύμφωνα με τον πίνακα της σελ. 69 του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή;	48.9%	51.1%
γ) Έχετε αξιολογήσει τις διατροφικές συνήθειες των μαθητών/τριών σύμφωνα με το ερωτηματολόγιο της σελ. 77 του	64.2%	35.8%

βιβλίου Φ.Α. του μαθητή;		
δ) Έχετε ενθαρρύνει τους μαθητές/τριες σας να φτιάξουν ένα πρόγραμμα άσκησης με οδηγό το βιβλίο Φ.Α. του μαθητή;	27%	73%
ε) Έχετε παραπέμψει τους μαθητές/τριες να κάνουν το τεστ «είσαι υπεύθυνο άτομο» της σελ. 92 του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή;	54.7%	45.3%

5.2.6. Αξιολόγηση της επιμόρφωσης σχετικά με το βιβλίο του μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε' & ΣΤ' Δημοτικού» από τους εκπαιδευτικούς Φ.Α.

Όσον αφορά στην ενότητα ΣΤ' σχετικά με την επιμόρφωση που έχουν δεχτεί οι εκπαιδευτικοί αναφορικά με το βιβλίο Φ.Α. του μαθητή, στην πρώτη ερώτηση που αξιολογεί το βαθμό ικανοποίησης των εκπαιδευτικών από την ενημέρωση που είχαν δεχτεί από τους διάφορους φορείς, τα αποτελέσματα φαίνονται στον πίνακα 30.

Πίνακας 30. Ικανοποίηση από την ενημέρωση σχετικά με το βιβλίο του μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε' & ΣΤ' Δημοτικού»

Ικανοποίηση από την ενημέρωση για το βιβλίο Φ.Α. του μαθητή της Ε' και ΣΤ' τάξης	Πάρα πολύ	Πολύ	Αρκετά	Λίγο	Καθόλου
α) Από το Υ.ΠΑΙ.Θ.	0.8%	4.8%	18.4%	37.6%	38.4%
β) Από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο	0.8%	6.5%	13.8%	36.6%	42.3%
γ) Από τους συγγραφείς του βιβλίου	3.9%	6.3%	26%	25.2%	38.6%
δ) Από τους σχολικούς συμβούλους	6.1%	9.1%	30.2%	31.1%	23.5%
ε) Από επιστημονικές ενώσεις εκπαιδευτικών Φ.Α.	3.4%	4.5%	18.4%	31.4%	42.3%

Στην ερώτηση σε ποιες θεματικές ενότητες του βιβλίου σχετικά με το βιβλίο Φ.Α. του μαθητή είναι απαραίτητη η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών Φ.Α., τα αποτελέσματα φαίνονται στον πίνακα 31.

Πίνακας 31. Θεματικές ενότητες του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης που είναι απαραίτητη η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών

Θεματικές Ενότητες	Ποσοστά
Αξία της δια βίου άσκησης	16.9%
Κανονισμοί αθλημάτων	13.3%
Παραδοσιακοί Χοροί	12.0%
Μέθοδοι Διδασκαλίας	9.6%
Μουσικοκινητική Αγωγή	7.2%
Αθλητική συμπεριφορά (έντιμος αγώνας, εκφοβισμός)	6.0%
Όλα	27.7%
Κανένα	7.2%

Τέλος στην ερώτηση σχετικά με το ποια άλλα αντικείμενα εκτός βιβλίου Φ.Α. του μαθητή στα οποία οι εκπαιδευτικοί Φ.Α. θεωρούν απαραίτητη την επιμόρφωση, οι απαντήσεις των ερωτώμενων φαίνονται στον πίνακα 32.

Πίνακας 32. Αντικείμενα εκτός του βιβλίου Φ.Α. που είναι απαραίτητη η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών Φ.Α.

Αντικείμενα εκτός βιβλίου Φ.Α.	Ποσοστά
Διδασκαλία άλλων αθλημάτων (αντιπέριση,	26.9%

μοντέρνοι χοροί, γιόγκα κ.α.)	
Πρώτες βοήθειες	20.5%
Αθλητική Ψυχολογία	15.4%
Ειδική Αγωγή	10.3%
Μουσικοκινητική Αγωγή	3.8%
Στατιστική	1.3%
Άλλα (αξιολόγηση, αυτοαξιολόγηση)	3.8%
Όλα	16.7%
Κανένα	1.3%

5.3. Αξιολόγηση του βιβλίου του μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού» από τους σχολικούς συμβούλους Φ.Α.

Για την αξιολόγηση του βιβλίου του μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού» πραγματοποιήθηκε ποιοτική ανάλυση των δεδομένων. Αναλύθηκαν οι πληροφορίες που προέκυψαν από τις απαντήσεις στα διάφορα ερωτήματα του ερωτηματολογίου, λαμβάνοντας υπόψη την κεντρική τάση και την επικρατούσα άποψη των ερωτώμενων.

1. Στις ερωτήσεις για την αξιολόγηση του περιεχομένου του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή όσον αφορά στις επιμέρους ερωτήσεις οι σχολικοί σύμβουλοι απάντησαν: α) για την αισθητική αρτιότητα, αρνητικά, β) για την επιστημονική εγκυρότητα, πολύ θετικά, γ) για την παιδαγωγική καταλληλότητα και τη διδακτική επάρκεια, στο αν προάγεται η δημιουργική σκέψη απάντησαν λίγο, στο αν αξιοποιούνται οι εμπειρίες των μαθητών/τριών απάντησαν μέτρια προς λίγο, στο αν ευνοείται η διαθεματική προσέγγιση της γνώσης απάντησαν μέτρια προς λίγο και στο αν η γλώσσα είναι

κατανοητή για τους μαθητές/τριες απάντησαν αρκετά, δ) για το περιεχόμενο του βιβλίου Φ.Α. απάντησαν ότι είναι πολύ ενδιαφέρον, ε) για το αν καλύπτει τις ανάγκες των μαθητών/τριών, απάντησαν μερικώς, στ) για την ανταπόκριση του βιβλίου Φ.Α. στο Α.Π.Σ. απάντησαν πολύ, για το αν εφοδιάζει τους μαθητές/τριες με κατάλληλες γνώσεις και δεξιότητες απάντησαν πολύ, για το αν ανταποκρίνεται στα ενδιαφέροντα των μαθητών/τριών, απάντησαν μέτρια προς λίγο, για το αν παρακινεί τους μαθητές/τριες για αναζήτηση πληροφοριών, απάντησαν μέτρια προς λίγο και για το αν προάγει τη διαθεματική προσέγγιση της γνώσης, απάντησαν μέτρια προς λίγο ενώ για το αν οι διδακτικοί στόχοι είναι σαφείς, απάντησαν πολύ.

2. Στις ερωτήσεις για: α) το κατά πόσο πιστεύουν οι σχολικοί σύμβουλοι ότι επιτυγχάνονται οι στόχοι που θέτει το βιβλίο Φ.Α. του μαθητή, απάντησαν όσον αφορά στη δυνατότητα απόκτησης γνώσης σχετική με τη Φ.Α., μέτρια έως πολύ, όσον αφορά στην κατανόηση και ανάπτυξη της ανάγκης για δια βίου άσκηση, λίγο έως μέτρια, όσον αφορά στην ανάπτυξη στάσεων και συμπεριφορών που συνδέονται με τους στόχους του μαθήματος Φ.Α., λίγο έως μέτρια, ενώ όσον αφορά στην εξομάλυνση των κοινωνικών διακρίσεων, απάντησαν πολύ. β) Όσον αφορά στο βαθμό που το βιβλίο Φ.Α. δίνει τη δυνατότητα ευκαιριών στους μαθητές/τριες να αυτενεργήσουν, απάντησαν μέτρια έως πολύ, ενώ όσον αφορά στην προαγωγή της κριτικής σκέψης των μαθητών/τριών απάντησαν λίγο έως μέτρια. Επίσης απάντησαν ότι δίνεται έμφαση σε σημεία κλειδιά για τη σωστή εκτέλεση της κάθε δεξιότητας, λίγο έως μέτρια, ενώ στο αν οι ερωτήσεις που βρίσκονται στο τέλος των κεφαλαίων συμβάλλουν στη διαθεματική προσέγγιση της γνώσης, απάντησα, πολύ.

3. Στις ερωτήσεις για την αξιολόγηση της παρουσίασης και εικονογράφησης του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή, απάντησαν σχετικά: α) με τη λειτουργικότητα της εικονογράφησης, μέτρια έως πολύ, β) με την ελκυστικότητά της, μέτρια, γ) με τη

διευκόλυνση που παρέχει στην κατανόηση των κειμένων, μέτρια έως πολύ, δ) με τη συμβολή της στην κατανόηση των κειμένων μέτρια έως πολύ και ε) με τη σύνδεση των εικόνων με τα κείμενα μέτρια έως πολύ.

4. Στις ερωτήσεις για την αξιολόγηση της δομής και οργάνωσης του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή: α) στο αν θα πρέπει και πότε να διδάσκεται το βιβλίο Φ.Α., απάντησαν κατ' επιλογή του διδάσκοντα, β) στο αν η γλώσσα είναι κατανοητή, απάντησαν πολύ, γ) στο αν η βιβλιοδεσία είναι ικανοποιητική, απάντησαν πάρα πολύ, δ) στο αν το βάρος του είναι κατάλληλο, απάντησαν πάρα πολύ, ε) στο αν συνδέεται με το βιβλίο Φ.Α. του εκπαιδευτικού, απάντησαν επίσης πάρα πολύ και στ) στο αν είναι εφικτή η διδασκαλία όλης της ύλης κατά τη διάρκεια του προβλεπόμενου διδακτικού χρόνου, απάντησαν λίγο.

5. Στις ερωτήσεις για το αν είναι ικανοποιημένοι από την ενημέρωση που είχαν από τους φορείς αναφορικά με το βιβλίο Φ.Α. απάντησαν: α) καθόλου από το Υπουργείο Παιδείας, β) καθόλου από το τέως Π.Ι. και γ) λίγο από τους συγγραφείς του βιβλίου.

5.4. Αξιολόγηση του βιβλίου του μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε' & ΣΤ' Δημοτικού» από τους ίδιους τους μαθητές/τριες

5.4.1. Αξιολόγηση του περιεχομένου του βιβλίου του μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε' & ΣΤ' Δημοτικού» από τους μαθητές/τριες της Ε' και ΣΤ' τάξης

Όσον αφορά στην αξιολόγηση του περιεχομένου του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή, οι απαντήσεις φαίνονται στον παρακάτω πίνακα 33.

Πίνακας 33. Αξιολόγηση περιεχομένου του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε' & ΣΤ' Δημοτικού» από τους μαθητές/τριες

	Αξιολόγηση Περιεχομένου του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή	ΝΑΙ	ΟΧΙ
1.	Σου αρέσει το βιβλίο Φ.Α. αισθητικά;	83.5%	16.5%
2.	Παίρνεις το βιβλίο μαζί σου στο σχολείο όταν έχεις Φ.Α.;	58.3%	41.7%
3.	Θεωρείς ότι το βιβλίο Φ.Α. έχει ενδιαφέροντα θέματα για σένα;	89.4%	10.6%
4.	Σε βοηθά το βιβλίο Φ.Α. να μάθεις περισσότερα πράγματα όπως την αξία της άσκησης για την υγεία σου, τον τρόπο διατροφής σου και άλλα;	90.4%	9.6%

5.4.2. Αξιολόγηση της παιδαγωγικής καταλληλότητας και της διδακτικής επάρκειας του βιβλίου του μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού» από τους μαθητές/τριες

Οι απαντήσεις των μαθητών/τριών όσον αφορά στην αξιολόγηση της παιδαγωγικής καταλληλότητας και της διδακτικής επάρκειας του βιβλίου Φ.Α. της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης, φαίνονται στον παρακάτω πίνακα 34.

Πίνακας 34. Αξιολόγηση της παιδαγωγικής καταλληλότητας και της διδακτικής επάρκειας του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης από τους μαθητές/τριες

	Αξιολόγηση παιδαγωγικής και διδακτικής επάρκειας του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης	ΝΑΙ	ΟΧΙ
1.	Είναι κατανοητά τα κείμενα του βιβλίου σου;	92.0%	8.0%
2.	Έχεις ανατρέξει στα κείμενα του βιβλίου σου για να ενημερωθείς για κάποιο επίκαιρο θέμα;	42.8%	57.2%
3.	Έχεις συμπληρώσει το ερωτηματολόγιο της σελ. 61 του βιβλίου Φ.Α., για να δεις τι αλλαγές τυχόν χρειάζεται να	40.1%	59.9%

	κάνεις ώστε να αποκτήσεις υγιεινές συνήθειες στη ζωή σου;		
4.	Έχεις αξιολογήσει τη φυσική σου κατάσταση σύμφωνα με τον πίνακα της σελ 69 του βιβλίου Φ.Α.;	37.5%	62.5%
5.	Έχεις αξιολογήσει τις διατροφικές σου συνήθειες σύμφωνα με το ερωτηματολόγιο της σελ 77 του βιβλίου Φ.Α.;	44.3%	55.7%
6.	Έχεις δοκιμάσει να φτιάξεις ένα πρόγραμμα άσκησης, με οδηγό το βιβλίο Φ.Α.;	24.5%	75.5%
7.	Έχεις κάνει το τεστ «είσαι υπεύθυνο άτομο» της σελ 92 του βιβλίου Φ.Α.;	38.8%	61.2%

5.4.3. Αξιολόγηση της δομής και οργάνωσης του βιβλίου του μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού» από τους μαθητές/τριες

Όσον αφορά στην αξιολόγηση της δομής και οργάνωσης του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή από τους ίδιους τους μαθητές/τριες, οι απαντήσεις φαίνονται στον πίνακα 35.

Πίνακας 35. Αξιολόγηση της δομής και οργάνωσης του βιβλίου του μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού» από τους μαθητές/τριες

	Αξιολόγηση της δομής και οργάνωσης του βιβλίου του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης	ΝΑΙ	ΟΧΙ
1.	Ο πίνακας περιεχομένων σε βοηθά να ανατρέξεις γρήγορα στο θέμα που σε ενδιαφέρει;	84.3%	15.7%
2.	Τα έντονα γράμματα και οι χρωματισμοί κάνουν πιο εύκολα αναγνώσιμο το βιβλίο σου;	83.7%	16.3%
3.	Η περίληψη στην αρχή κάθε κεφαλαίου σε βοηθά να	65.1%	11.4%

	καταλάβεις τι περιέχει το κεφάλαιο;		
--	-------------------------------------	--	--

5.4.4. Αξιολόγηση της γενικής εικόνας και εικονογράφησης του βιβλίου του μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού» από τους μαθητές/τριες

Σχετικά με την αξιολόγηση της γενικής εικόνας και εικονογράφησης του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή από τους ίδιους τους μαθητές/τριες, οι απαντήσεις φαίνονται στον πίνακα 36.

Πίνακας 36. Αξιολόγηση της γενικής εικόνας και εικονογράφησης του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης από τους μαθητές/τριες

	Αξιολόγηση της εικονογράφησης του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης	ΝΑΙ	ΟΧΙ
1.	Σου φαίνεται πρακτικό το μέγεθος του βιβλίου Φ.Α.;	80.0%	20%
2.	Οι εικόνες που υπάρχουν στο βιβλίο σου σε βοηθάνε να καταλάβεις καλύτερα τα κείμενα του βιβλίου;	89.3%	10.7%
3.	Θα ήθελες περισσότερες εικόνες στο βιβλίο σου;	65.1%	34.9%

5.4.5. Αξιολόγηση της γενικής άποψης των μαθητών/τριών για το βιβλίο Φ.Α. μέσα από τη συμβολή του στην ανάπτυξη αθλητικής παιδείας

Η αξιολόγηση αφορούσε στις απαντήσεις των μαθητών/τριών στις ανοιχτού τύπου ερωτήσεις του ερωτηματολογίου και αφορούσαν στη γενικότερη άποψη για το βιβλίο και τη συμβολή του στην ανάπτυξη αθλητικής παιδείας των μαθητών/τριών. Τα αποτελέσματα των απαντήσεων έχουν ως εξής:

Στην ερώτηση τι θεωρούν οι μαθητές/τριες ως πιο ενδιαφέρον αντικείμενο μέσα στο βιβλίο Φ.Α., οι ερωτώμενοι είχαν τη δυνατότητα να αναφέρουν τα δυο πιο

ενδιαφέροντα κατ' αυτούς θέματα. Ακολούθησε η σχετική ομαδοποίηση των απαντήσεων και τα αποτελέσματα φαίνονται στον πίνακα 37. Παράλληλα να σημειωθεί ότι το 12.5% των μαθητών/τριών δήλωσαν ότι δεν έχουν μελετήσει ποτέ το βιβλίο Φ.Α. του μαθητή, ενώ το 3.5% ότι δεν το έχουν διδαχθεί ποτέ.

Πίνακας 37. Τα πιο ενδιαφέροντα θέματα του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή της Ε' και ΣΤ' τάξης, σύμφωνα με την άποψη των μαθητών/τριών

Τα πιο ενδιαφέροντα θέματα του βιβλίου	Ποσοστά
Εκμάθηση διαφόρων κινητικών δραστηριοτήτων	25.6%
Πληροφορίες για τον υγιεινό τρόπο ζωής	24.4%
Τεχνικές γνώσεις των αθλημάτων	13.5%
Δεν το έχω μελετήσει ποτέ	12.5%
Οι εικόνες και οι πληροφορίες	9.3%
Τα τεστ και τα ερωτηματολόγια	5.6%
Όλα τα παραπάνω	4.8%
Δεν το έχουμε διδαχθεί ποτέ	3.5%
Τίποτα	0.9%

Στην ερώτηση τι δεν ήξεραν και το έμαθαν μέσα από το βιβλίο Φ.Α. του μαθητή της Ε' και ΣΤ' τάξης, οι ερωτώμενοι έπρεπε να αναφέρουν τα δυο πιο σημαντικά. Στον παρακάτω πίνακα 38 φαίνονται τα αντικείμενα που θεώρησαν ότι έμαθαν οι μαθητές/τριες από το βιβλίο.

Πίνακας 38. Τα αντικείμενα ως 1^η ή 2^η επιλογή που δεν ήξεραν και έμαθαν οι μαθητές/τριες από το βιβλίο Φ.Α. του μαθητή

Τα αντικείμενα που έμαθαν από το βιβλίο	
Διάφορα Αθλήματα	31.6%
Κανονισμοί αθλημάτων	19.7%
Πληροφορίες για τον υγιεινό τρόπο ζωής	15.2%
Διάφορους άλλους τρόπους άσκησης	12.6%
Σχέση σωματικής άσκησης με υγεία	11.8%
Ιστορία του αθλητισμού - Ολυμπιακοί Αγώνες	5.7%
Τίποτα νέο	4.2%
Ευ αγωνίζεσθαι	3.7%
Παραδοσιακούς χορούς	3.6%
Υπεύθυνο Άτομο	2.7%
Διάφορα παιδαγωγικά παιχνίδια	1.7%

Στην ερώτηση αν το βιβλίο Φ.Α. έχει προτρέψει τους μαθητές/τριες να διαβάσουν κάποιο άλλο βιβλίο και ποιο ήταν αυτό, το 78.4% απάντησε αρνητικά ενώ το 21.6% απάντησε θετικά και η προτροπή αφορά σε βιβλία – παραμύθια σχετικά με τους Ολυμπιακούς Αγώνες, περιοδικά και εφημερίδες.

Στην επόμενη ερώτηση αν το βιβλίο Φ.Α. τους έχει προτρέψει να παρακολουθούν εκπομπές με αθλητικό περιεχόμενο, η πλειοψηφία (64%) απάντησε ότι ή δεν παρακολουθούν καθόλου αθλητικές εκπομπές ή ότι παρακολουθούν ούτως ή άλλως χωρίς την προτροπή του βιβλίου Φ.Α. Οι υπόλοιποι (36%) απάντησαν ότι παρακολουθούν εκπομπές με αθλητικό περιεχόμενο μετά από προτροπή του βιβλίου

και τέτοιες εκπομπές είναι αθλητικοί αγώνες ποσοστό 83.3%, Ολυμπιακοί Αγώνες 4.6%, συνεντεύξεις αθλητών 5.8%, χορούς 3.2% και εκπομπές για την υγεία 3%.

Στην ερώτηση αν θα ήθελαν οι μαθητές/τριες να έχουν περισσότερη ενημέρωση σε αθλητικά θέματα και με ποια μορφή θα ήθελαν να γίνεται αυτή η ενημέρωση, το 71.8% απάντησε θετικά ενώ το 28.2% απάντησε αρνητικά. Η ενημέρωση αυτή θα ήθελαν να προέρχεται από σχετικές σχολικές δραστηριότητες, όπως παρακολούθηση αγώνων με το σχολείο (απάντησε το 32.9%), από αθλητικές δραστηριότητες που οργανώνονται μέσα στο σχολείο (15.7%), από πρόσκληση διακεκριμένων αθλητών στο σχολείο (22.8%), από περισσότερες ώρες Φ.Α. την εβδομάδα (11.2%), ενώ το 17.4% των ερωτώμενων απάντησε ότι θα ήθελε ενημέρωση από σχετικά περιοδικά και από το διαδίκτυο.

Επίσης στην ερώτηση αν οι μαθητές έχουν ζητήσει από τον εκπαιδευτικό Φ.Α. συμβουλές ή απαντήσεις σε θέματα που προέκυψαν από την ανάγνωση του βιβλίου, το 40.3% απάντησε θετικά ενώ το 59.7% απάντησε αρνητικά. Από αυτούς που απάντησαν θετικά η πλειοψηφία 38.4% ζήτησε συμβουλές για την υγιεινή διατροφή, το 27.1% για διάφορες κινητικές δεξιότητες, το 19.3% για τη σχέση σωματικής άσκησης με την υγεία ενώ το 14.1% των ερωτώμενων ζήτησε συμβουλές για τους κανονισμούς των αθλημάτων. Πίνακας 39.

Πίνακας 39. Θέματα για τα οποία ζήτησαν συμβουλές οι μαθητές/τριες από τον εκπαιδευτικό Φ.Α. μετά την ανάγνωση του βιβλίου Φ.Α.

Θέματα που ζήτησαν συμβουλές οι μαθητές/τριες	Ποσοστό
Υγιεινή διατροφή	38.4%
Διάφορες κινητικές δεξιότητες	27.1%

Σχέση σωματικής άσκησης με υγεία	19.3%
Κανονισμοί αθλημάτων	14.1%
Πρώτες βοήθειες	1.1%

Όσον αφορά στο αν έχουν πραγματοποιήσει στο σχολείο τους με τον εκπαιδευτικό Φ.Α. κάποιες αθλητικές δραστηριότητες και ποιες είναι αυτές, το 64.4% απάντησε ότι έχουν πραγματοποιήσει ενώ το 35.6% απάντησε όχι. Οι αθλητικές δραστηριότητες που πραγματοποίησαν ήταν εσωτερικά τουρνουά (73.8%), ημέρα υγείας (11.5%) ενώ και τα δύο πραγματοποίησε το 14.6%. Πίνακας 40.

Πίνακας 40. Αθλητικές δραστηριότητες που έχουν πραγματοποιήσει οι μαθητές/τριες στο σχολείο τους με τον εκπαιδευτικό Φ.Α.

Αθλητικές δραστηριότητες στο σχολείο	Ποσοστό
Εσωτερικό τουρνουά	73.8%
Ημέρα υγείας	11.5%
Όλα τα παραπάνω και χορούς	14.6%

Τέλος στην ερώτηση αν έχουν ανατρέξει στο βιβλίο Φ.Α. του μαθητή για πληροφορίες σχετικές με εργασία που τους έχει ανατεθεί το 45.8% απάντησε θετικά ενώ το 54.2% απάντησε αρνητικά. Ενώ στην ερώτηση αν έχουν ξεφυλλίσει το βιβλίο Φ.Α. στο σπίτι τους μαζί με φίλους τους ή τους γονείς τους για να πάρουν πληροφορίες για κάποιο θέμα που τους ενδιαφέρει, το 50.4% απάντησε ότι το έχουν κάνει ενώ το 49.6% απάντησε αρνητικά.

5.5. Αναλύσεις των μεταβλητών – score των εκπαιδευτικών Φ.Α. για το βιβλίο του μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού»

5.5.1. Βασικές στατιστικές αναλύσεις

Για τις νέες μεταβλητές – score που δημιουργήθηκαν οι οποίες δείχνουν τη γενική εικόνα των ερωτώμενων σε κάθε κατηγορία ερωτήσεων αξιολόγησης του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή, υπολογίστηκαν οι βασικοί στατιστικοί δείκτες, μέση τιμή (Μ.Τ.) και τυπική απόκλιση (Τ.Α.), προκειμένου να υπολογιστεί η κεντρική τάση και η διασπορά των τιμών των ερωτώμενων.

Στον παρακάτω πίνακα 41 φαίνονται οι βασικές στατιστικές αναλύσεις για τα score των ποσοτικών μεταβλητών που υπολογίστηκαν για την αξιολόγηση της γενικής εικόνας του εκπαιδευτικού Φ.Α. για το βιβλίο του μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού».

Πίνακας 41. Αξιολόγηση της γενικής εικόνας του εκπαιδευτικού Φ.Α. για τις μεταβλητές – score σε κάθε κατηγορία ερωτήσεων αξιολόγησης του βιβλίου του μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού»

Γενική εικόνα αξιολόγησης του βιβλίου του μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού»	Κλίμακα	Μέση Τιμή	Τυπική Απόκλιση
Γενική εικόνα αξιολόγησης περιεχομένου (SBScore_prx)	1-5	3.24	0.64
Γενική εικόνα αξιολόγησης στόχων (SBScore_stx)	1-5	3.11	0.69
Γενική εικόνα αξιολόγησης δομής και οργάνωσης	1-5	3.46	0.69

(SBScore_dms)			
Γενική εικόνα αξιολόγησης γενικής παρουσίας – εικονογράφησης (SBScore_prs)	1-5	3.17	0.64
Γενική εικόνα αξιολόγησης της εφαρμογής βιβλίου (SBScore_efr)	0-9	5.11	2.49

5.5.2. Αναλύσεις συσχετίσεων μεταξύ των μεταβλητών – score του ερωτηματολογίου των εκπαιδευτικών Φ.Α.

Ακολούθησε η ανάλυση συσχέτισης των μεταβλητών - score προκειμένου να βρεθεί ο βαθμός συσχέτισης μεταξύ αυτών. Οι συσχετίσεις μεταξύ των παραπάνω μεταβλητών – score, που έδειχναν τη γενική εικόνα των εκπαιδευτικών Φ.Α. σε κάθε κατηγορία ερωτήσεων για την αξιολόγηση του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή (SBScore), υπολογίστηκαν με το συντελεστή συσχέτισης Pearson (r). Πίνακας 42.

Πίνακας 42. Συσχετίσεις ανάμεσα στις μεταβλητές - score που δείχνουν τη γενική εικόνα των εκπαιδευτικών Φ.Α. σε κάθε κατηγορία ερωτήσεων για την αξιολόγηση του βιβλίου του μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού» (SBScore)

	SB Score prx	SB Score stx	SB Score dms	SB Score prs	SB Score efr
SB Score prx	1				
SB Score stx	0.832**	1			
SB Score dms	0.575**	0.518**	1		
SB Score prs	0.663**	0.589**	0.643**	1	
SB Score efr	0.152	0.175*	0.088	0.056	1

**Συσχέτιση σημαντική σε επίπεδο 0.01

*Συσχέτιση σημαντική σε επίπεδο 0.05

Παρατηρείται ότι η γενική εικόνα αξιολόγησης του περιεχομένου του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή (SB Score_prx) παρουσιάζει στατιστικά σημαντική υψηλή συσχέτιση με την γενική εικόνα αξιολόγησης των στόχων του βιβλίου Φ.Α. (SB Score_stx) με $r=0.832$, ενώ, παρουσιάζει μέτρια συσχέτιση με τη γενική εικόνα αξιολόγησης της δομής και οργάνωσης (SB Score_dms) με $r=0.575$ αλλά και της γενικής παρουσίασης και εικονογράφησης (SB Score_prs) με $r=0.663$ του βιβλίου Φ.Α. Στατιστικά σημαντική μέτρια συσχέτιση, παρατηρείται επίσης ανάμεσα στη γενική εικόνα αξιολόγησης των στόχων του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή (SB Score_stx) με τη γενική εικόνα αξιολόγησης της δομής και οργάνωσης (SB Score_dms), με $r=0.518$, καθώς επίσης με τη γενική εικόνα παρουσίασης και εικονογράφησης (SB Score_prs) με $r=0.589$, ενώ με τη αξιολόγηση της εφαρμογής του βιβλίου Φ.Α. (SB Score_efr) παρουσιάζει χαμηλή συσχέτιση, $r=0.175$. Τέλος παρατηρείται στατιστικά σημαντική συσχέτιση ανάμεσα στη γενική εικόνα αξιολόγησης της δομής και οργάνωσης (SB Score_dms) με τη γενική παρουσίαση και εικονογράφηση του βιβλίου Φ.Α. (SB Score_prs), με $r=0.643$.

5.6. Αναλύσεις των μεταβλητών – score των μαθητών/τριών για το βιβλίο του μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού»

5.6.1. Βασικές στατιστικές αναλύσεις

Επίσης ακολούθησαν οι βασικές στατιστικές αναλύσεις των μεταβλητών – σκορ για την αξιολόγηση της γενικής εικόνας των μαθητών/τριών για το βιβλίο του μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού», σε κάθε κατηγορία ερωτήσεων. Τα αποτελέσματα φαίνονται στον πίνακα 43.

Πίνακας 43. Αξιολόγηση της γενικής εικόνας του μαθητή (μεταβλητές – score) σε κάθε κατηγορία ερωτήσεων του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού»

Μεταβλητές - σκορ αξιολόγησης του βιβλίου του μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού»	Κλίμακα	Μέση Τιμή (Μ.Τ.)	Τυπική Απόκλιση (Τ.Α.)
Γενική εικόνα αξιολόγησης δυσκολιών (StScore_dskl)	0-7	1.56	1.22
Γενική εικόνα αξιολόγησης περιεχομένου (StScore_prx)	0-4	2.74	1.28
Γενική εικόνα αξιολόγησης παιδαγωγικής καταλληλότητας (StScore_pdg)	0-7	2.66	2.04
Γενική εικόνα αξιολόγησης δομής και οργάνωσης (StScore_dms)	0-3	2.13	1.07
Γενική εικόνα αξιολόγησης γενικής παρουσίασης εικονογράφησης (StScore_prs)	0-3	1.93	0.97

5.6.2. *Αναλύσεις συσχετίσεων μεταξύ των μεταβλητών – score του ερωτηματολογίου των μαθητών/τριών*

Οι συσχετίσεις μεταξύ των μεταβλητών – score που έδειχναν τη γενική εικόνα αξιολόγησης των μαθητών/τριών σε κάθε κατηγορία ερωτήσεων για την αξιολόγηση του βιβλίου του μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού» (StScore), παρουσιάζονται στον πίνακα 44.

Πίνακας 44. Συσχετίσεις ανάμεσα στις μεταβλητές - score που δείχνουν τη γενική εικόνα των μαθητών-τριών (StScore) σε κάθε κατηγορία ερωτήσεων για την αξιολόγηση του βιβλίου του μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού»

	St Score dskl	St Score prx	St Score pdg	St Score dms	St Score Prs
St Score dskl	1				
St Score prx	.089**	1			
St Score pdg	.088**	.469**	1		
St Score dms	.094**	.535**	.459**	1	
St Score prs	.064**	.416**	.330**	.538**	1

**Συσχέτιση σημαντική σε επίπεδο 0.01

* Συσχέτιση σημαντική σε επίπεδο 0.05

Παρατηρείται στατιστικά σημαντική χαμηλή συσχέτιση ανάμεσα στη γενική εικόνα αξιολόγησης των δυσκολιών που αντιμετωπίζουν οι μαθητές/τριες με τη γενική εικόνα αξιολόγησης του περιεχομένου (St Score_prx) με $r=.089$, καθώς και με τη γενική εικόνα αξιολόγησης της παιδαγωγικής καταλληλότητας και διδακτικής επάρκειας του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή (St Score_pdg) με $r=.088$, αλλά και με τη γενική εικόνα αξιολόγησης της δομής και οργάνωσης του βιβλίου (St Score_dms) με $r=.094$. Επίσης παρατηρείται μέτρια συσχέτιση ανάμεσα στη γενική εικόνα αξιολόγησης του περιεχομένου του βιβλίου Φ.Α. (St Score_prx) με τη γενική εικόνα αξιολόγησης της παιδαγωγικής καταλληλότητας και διδακτικής επάρκειας του βιβλίου (St Score_pdg) με $r=.469$, καθώς και με τη γενική εικόνα αξιολόγησης της δομής και οργάνωσης του βιβλίου (St Score_dms) με $r=.535$ αλλά και με τη γενική

εικόνα αξιολόγησης της γενικής παρουσίασης του βιβλίου Φ.Α. (St Score_prs), με $r=.416$. Η γενική εικόνα αξιολόγησης της παιδαγωγικής καταλληλότητας και διδακτικής επάρκειας του βιβλίου (St Score_pdg) παρουσιάζει μέτρια συσχέτιση τόσο με τη γενική εικόνα της αξιολόγησης της δομής και οργάνωσης του βιβλίου (St Score_dms), με $r=.459$ όσο και με τη γενική εικόνα αξιολόγησης της παρουσίασης και εικονογράφησης του βιβλίου Φ.Α. (St Score_prs), με $r=.330$. Τέλος η γενική εικόνα της αξιολόγησης της δομής και οργάνωσης του βιβλίου (St Score_dms) συσχετίζεται μέτρια με τη γενική εικόνα αξιολόγησης της παρουσίασης και εικονογράφησης του βιβλίου Φ.Α. (St Score_prs), με $r=.538$.

5.6.3. Αναλύσεις συσχετίσεων μεταξύ των δυσκολιών των μαθητών/τριών και της γενικής εικόνας αξιολόγησης του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή

Ακολούθησαν αναλύσεις t-test προκειμένου να βρεθούν τυχόν διαφορές ανάμεσα στους μαθητές/τριες που δηλώνουν ότι αντιμετωπίζουν συγκεκριμένες δυσκολίες για τη συμμετοχή τους σε εξωσχολικές αθλητικές δραστηριότητες και της αξιολόγησης των μεταβλητών – σκορ (γενική εικόνα των μαθητών/τριών σε κάθε κατηγορία ερωτήσεων αξιολόγησης του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή). Τα αποτελέσματα φαίνονται στον πίνακα 45. Διαφορές βρέθηκαν:

1. Στη δυσκολία «Δεν έχω ελεύθερο χρόνο για αθλητισμό. Θα παραμελήσω τα μαθήματα του σχολείου», βρέθηκαν διαφορές στην αξιολόγηση της παιδαγωγικής καταλληλότητας και διδακτικής επάρκειας του βιβλίου Φ.Α. (StScore_pdg), με $t_{(4312)}=2.47$ σε $p=0.013$. Οι μαθητές/τριες που δεν ισχύει γι αυτούς η συγκεκριμένη δυσκολία, σημείωσαν υψηλότερες τιμές (M.T.= 2.69 ± 2.05) από τους μαθητές/τριες που δήλωσαν ότι ισχύει γι αυτούς (M.T.= 2.45 ± 1.87), ενώ δεν βρέθηκαν διαφορές στην αξιολόγηση του περιεχομένου (StScore_prx) ($t_{(4303)}=1.83$, $p=0.06$), της δομής

και οργάνωσης του βιβλίου Φ.Α. (StScore_dms) ($t_{(4303)}=1.03$, $p=0.30$) και της παρουσίας και εικονογράφησης (StScore_prs) ($t_{(4303)}=0.92$, $p=0.35$). Οι μαθητές/τριες που δυσκολεύονται να συμμετέχουν σε εξωσχολικές αθλητικές δραστηριότητες λόγω του ότι θα παραμελήσουν τα μαθήματά τους, αξιολογούν λιγότερο θετικά την παιδαγωγική και διδακτική επάρκεια του βιβλίου Φ.Α. σε σχέση με τους μαθητές/τριες που δεν δυσκολεύονται για αυτό το λόγο.

2. Στη δυσκολία «Οι φίλοι μου και οι συμμαθητές μου δεν γυμνάζονται και πολύ, εγώ γιατί να το κάνω;» βρέθηκαν διαφορές μόνο στην αξιολόγηση της δομής και οργάνωσης του βιβλίου Φ.Α. (StScore_dms), με τους μαθητές/τριες που δεν ισχύει αυτή η δυσκολία για αυτούς να σκοράρουν υψηλότερα (M.T.= 2.13 ± 1.01) με $t_{(4312)}=2.04$ σε $p=0.041$ σε σχέση με αυτούς που ισχύει (M.T.= 2.00 ± 1.06). Δεν υπήρξαν διαφορές στην αξιολόγηση του περιεχομένου (StScore_prx), ($t_{(4312)}=0.55$, $p=0.57$), στην αξιολόγηση της παιδαγωγικής καταλληλότητας και διδακτικής επάρκειας (StScore_pdg), ($t_{(4312)}=0.89$, $p=0.37$), ούτε στην αξιολόγηση της παρουσίας και εικονογράφησης (StScore_prs) ($t_{(4312)}=1.51$, $p=0.09$). Οι μαθητές/τριες που δεν επηρεάζονται από τη μη συμμετοχή των φίλων τους σε εξωσχολικές αθλητικές δραστηριότητες, αξιολόγησαν θετικότερα τη δομή και οργάνωση του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή.

3. Στη δυσκολία «Δεν μου αρέσει να ιδρώνω» βρέθηκαν διαφορές σε όλες τις παραμέτρους αξιολόγησης του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή με τους μαθητές/τριες που δεν ισχύει για αυτούς η συγκεκριμένη δυσκολία στη συμμετοχή τους σε εξωσχολικές αθλητικές δραστηριότητες, να σημειώνουν υψηλότερα σκορ από τους μαθητές/τριες που ισχύει. Συγκεκριμένα: στην αξιολόγηση του περιεχομένου (StScore_prx) η M.T.= 2.77 ± 1.28 με $t_{(4312)}=-2.35$ σε $p=0.019$, στην αξιολόγηση της παιδαγωγικής καταλληλότητας και διδακτικής επάρκειας (StScore_pdg) η M.T.= 2.72 ± 2.04 με

$t_{(4312)}=3.04$ σε $p=0.002$, στην αξιολόγηση της δομής και οργάνωσης του βιβλίου Φ.Α. (StScore_dms), η M.T.= 2.16 ± 1.07 με $t_{(4312)}=2.38$ σε $p=0.017$ και στην αξιολόγηση της γενικής παρουσίασης και εικονογράφησης (StScore_prs), η M.T.= 1.96 ± 0.96 με $t_{(4312)}=2.04$ σε $p=0.041$. Οι μαθητές/τριες που δεν θεωρούν ανασταλτικό για τη συμμετοχή τους σε εξωσχολικές δραστηριότητες το να ιδρώνουν αξιολόγησαν θετικότερα το βιβλίο Φ.Α. σε όλες τις παραμέτρους.

4. Οι μαθητές/τριες που δήλωσαν τη δυσκολία «Νευριάζω μερικές φορές ιδιαίτερα όταν δεν τα καταφέρνω» σημείωσαν χαμηλότερες τιμές στην αξιολόγηση του περιεχομένου (StScore_prx), (M.T.= 2.70 ± 1.24) από τους μαθητές/τριες που δεν τη δήλωσαν (M.T.= 2.79 ± 1.31), με $t_{(4318)}=2.28$ σε $p=0.02$. Δεν βρέθηκαν διαφορές, στην αξιολόγηση της παιδαγωγικής καταλληλότητας και διδακτικής επάρκειας (StScore_pdg), ($t_{(4318)}=0.86$, $p=0.39$), στην αξιολόγηση της δομής και οργάνωσης του βιβλίου Φ.Α. (StScore_dms), ($t_{(4318)}=0.7$, $p=0.94$), ούτε στην αξιολόγηση της γενικής παρουσίασης και εικονογράφησης (StScore_prs), ($t_{(4318)}=0.39$, $p=0.70$). Οι μαθητές/τριες που δεν αποτελεί ανασταλτικό παράγοντα για τη συμμετοχή τους σε εξωσχολικές αθλητικές δραστηριότητες η αδυναμία τους να τα καταφέρουν, αξιολόγησαν θετικότερα το περιεχόμενο του βιβλίου Φ.Α.

5. Οι μαθητές/τριες που δήλωσαν ως δυσκολία για τη συμμετοχή τους σε εξωσχολικές αθλητικές δραστηριότητες, «Έχω καλή φυσική κατάσταση γιατί να γυμνάζομαι συνέχεια», σημείωσαν χαμηλότερες τιμές σε όλες τις παραμέτρους αξιολόγησης του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή σε σχέση με τους μαθητές/τριες που δεν ισχύει για αυτούς η συγκεκριμένη δυσκολία. Αναλυτικότερα για την αξιολόγηση του περιεχομένου (StScore_prx) η M.T.= 2.64 ± 1.30 με $t_{(4314)}=4.35$ σε $p<0.001$, για την αξιολόγηση της παιδαγωγικής καταλληλότητας και διδακτικής επάρκειας (StScore_pdg) η M.T.= 2.48 ± 1.99 με $t_{(4314)}=4.57$ σε $p<0.001$, για την αξιολόγηση της

δομής και οργάνωσης του βιβλίου Φ.Α. (StScore_dms), η $M.T.=1.98\pm 1.07$ με $t_{(4314)}=7.4$ σε $p<0.001$ και για την αξιολόγηση της γενικής παρουσίασης και εικονογράφησης (StScore_prs), η $M.T.=1.83\pm 0.98$ με $t_{(4314)}=5.8$ σε $p<0.001$. Οι μαθητές/τριες που δεν θεωρούν ότι επειδή έχουν καλή φυσική κατάσταση δεν χρειάζεται να γυμνάζονται συνέχεια, αξιολόγησαν θετικότερα το βιβλίο Φ.Α. σε όλες τις παραμέτρους του.

6. Οι μαθητές/τριες που δήλωσαν ως δυσκολία για τη συμμετοχή τους σε εξωσχολικές αθλητικές δραστηριότητες, «Είναι τόσο κουραστικό να γυμνάζεται κανείς» σημείωσαν επίσης χαμηλότερες τιμές σε σχέση με τους μαθητές/τριες που δεν ισχύει για αυτούς η συγκεκριμένη δυσκολία. Αναλυτικότερα για την αξιολόγηση του περιεχομένου (StScore_prx) η $M.T.=2.47\pm 1.32$ με $t_{(4296)}=5.39$ σε $p<0.001$, για την αξιολόγηση της παιδαγωγικής καταλληλότητας και διδακτικής επάρκειας (StScore_pdg) η $M.T.=2.30\pm 1.91$ με $t_{(4296)}=4.51$ σε $p<0.001$, για την αξιολόγηση της δομής και οργάνωσης του βιβλίου Φ.Α. (StScore_dms), η $M.T.=1.89\pm 1.09$ με $t_{(4296)}=5.59$ σε $p<0.001$ και για την αξιολόγηση της γενικής παρουσίασης και εικονογράφησης (StScore_prs), η $M.T.=1.79\pm 0.99$ με $t_{(4296)}=3.82$ σε $p<0.001$. Οι μαθητές/τριες που δεν βλέπουν τη συμμετοχή τους σε εξωσχολικές δραστηριότητες ως κούραση, αξιολόγησαν θετικότερα το βιβλίο Φ.Α. σε όλες τις παραμέτρους.

7. Τέλος όσον αφορά στη δυσκολία για τη συμμετοχή τους σε εξωσχολικές αθλητικές δραστηριότητες «Δεν χρειάζεται η φυσική αγωγή και η άσκηση αν δε θέλω να ασχοληθώ με τον πρωταθλητισμό», βρέθηκαν διαφορές στην αξιολόγηση του περιεχομένου του βιβλίου Φ.Α. (StScore_prx) με $t_{(4292)}=2.17$ σε $p=0.029$. Οι μαθητές/τριες που δεν ισχύει για αυτούς η συγκεκριμένη δυσκολία, σημείωσαν υψηλότερες τιμές ($M.T.=2.76\pm 1.32$) σε σχέση με τους μαθητές/τριες που ισχύει ($M.T.=2.60\pm 1.27$). Βρέθηκαν επίσης διαφορές στην αξιολόγηση της δομής και

οργάνωσης του βιβλίου Φ.Α. (StScore_dms), με $t_{(4292)}=2.71$ σε $p=0.007$, με τους μαθητές/τριες που δήλωσαν ότι δεν ισχύει για αυτούς η συγκεκριμένη δυσκολία να σημειώνουν μεγαλύτερες τιμές (M.T.=2.14±1.06) από τους μαθητές/τριες που ισχύει (M.T.=1.99±1.04). Δεν βρέθηκαν διαφορές στην αξιολόγηση της παιδαγωγικής καταλληλότητας και διδακτικής επάρκειας του βιβλίου Φ.Α. (StScore_pdg) ($t_{(4292)}=1.80$, $p=0.071$), ούτε στην αξιολόγηση της γενικής παρουσίασης και εικονογράφησης (StScore_prs), ($t_{(4292)}=-1.05$ σε $p=0.029$). Οι μαθητές/τριες που δεν σχετίζουν τη συμμετοχή σε εξωσχολικές δραστηριότητες με τον πρωταθλητισμό, αξιολόγησαν θετικότερα το περιεχόμενο και τη δομή και οργάνωση του βιβλίου Φ.Α.

Πίνακας 45. Συσχετίσεις ανάμεσα στη γενική εικόνα των μαθητών/τριών στην αξιολόγηση του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή σε κάθε κατηγορία ερωτήσεων και στις δυσκολίες που δηλώνουν ότι αντιμετωπίζουν στη συμμετοχή τους σε εξωσχολικές αθλητικές δραστηριότητες

	Δυσκολίες στη συμμετοχή των μαθητών/τριών σε εξωσχολικές αθλητικές δραστηριότητες		StScore_prx		StScore_pdg		StScore_dms		StScore_prs	
			M.T.	T.A.	M.T.	T.A.	M.T.	T.A.	M.T.	T.A.
1	Δεν έχω ελεύθερο χρόνο για αθλητισμό. Θα παραμελήσω τα μαθήματα του σχολείου.	Όχι	2.76	1.27	2.69	2.05	2.14	1.06	1.94	0.96
		Ναι	2.64	1.29	2.45	1.87	2.08	1.02	1.90	0.95
			$t_{(4303)}=1.83$ $p=0.06$		$t_{(4303)}=2.47$ $p=0.013$		$t_{(4303)}=1.03$ $p=0.30$		$t_{(4303)}=0.92$ $p=0.35$	
2	Οι φίλοι μου και οι συμμαθητές μου δεν γυμνάζονται και πολύ, εγώ γιατί να το κάνω;	Όχι	2.74	1.27	2.66	2.04	2.13	1.06	1.94	0.96
		Ναι	2.70	1.32	2.55	1.93	2.00	1.01	1.85	1.05
			$t_{(4312)}=0.55$ $p=0.57$		$t_{(4312)}=0.89$ $p=0.37$		$t_{(4312)}=2.04$ $p=0.041$		$t_{(4312)}=1.51$ $p=0.095$	
3	Δεν μου αρέσει να ιδρώνω.	Όχι	2.77	1.28	2.72	2.04	2.16	1.07	1.96	0.96
		Ναι	2.67	1.25	2.51	2.00	2.07	1.03	1.89	0.96
			$t_{(4312)}=2.35$ $p=0.019$		$t_{(4312)}=3.04$ $p=0.002$		$t_{(4312)}=2.38$ $p=0.017$		$t_{(4312)}=2.04$ $p=0.041$	
4	Νευριάζω μερικές φορές ιδιαίτερα όταν	Όχι	2.79	1.31	2.68	2.03	2.13	1.04	1.93	0.96
		Ναι	2.70	1.24	2.63	2.03	2.13	1.07	1.94	0.96

	δεν τα καταφέρνω.		$t_{(4318)}=2.28$ $p=0.02$	$t_{(4318)}=0.86$ $p=0.39$	$t_{(4318)}=0.70$ $p=0.94$	$t_{(4318)}=0.39$ $p=0.70$				
5	Έχω καλή φυσική κατάσταση γιατί να γυμνάζομαι συνέχεια.	Όχι	2.81	1.26	2.77	2.05	2.22	1.04	2.01	0.94
		Ναι	2.64	1.30	2.48	1.99	1.98	1.07	1.83	0.98
			$t_{(4314)}=4.35$ $p<0.001$	$t_{(4314)}=4.57$ $p<0.001$	$t_{(4314)}=7.40$ $p<0.001$	$t_{(4314)}=5.80$ $p<0.001$				
6	Είναι τόσο κουραστικό να γυμνάζεται κανείς.	Όχι	2.78	1.26	2.72	2.04	2.16	1.05	1.96	0.95
		Ναι	2.47	1.32	2.30	1.91	1.89	1.09	1.79	0.99
			$t_{(4296)}=5.39$ $p<0.001$	$t_{(4296)}=4.51$ $p<0.001$	$t_{(4296)}=5.59$ $p<0.001$	$t_{(4296)}=3.82$ $p<0.001$				
7	Δεν χρειάζεται η φυσική αγωγή και η άσκηση αν δε θέλω να ασχοληθώ με τον πρωταθλητισμό.	Όχι	2.76	1.27	2.68	2,24	2.14	1.06	1.94	0.95
		Ναι	2.60	1.32	2.48	1.90	1.99	1.04	1.89	1.00
			$t_{(4292)}=2.17$ $p=0.029$	$t_{(4292)}=1.80$ $p=0.07$	$t_{(4292)}=2.71$ $p=0.007$	$t_{(4292)}=1.05$ $p=0.29$				

5.6.4. Αναλύσεις συσχετίσεων ανάμεσα στα δημογραφικά χαρακτηριστικά των μαθητών/τριών με τη γενική άποψή τους για το βιβλίο και τη συμβολή του στην ανάπτυξη αθλητικής παιδείας

Ακολούθησε η ανάλυση chi square (χ^2) προκειμένου να βρεθούν τυχόν συσχετίσεις ανάμεσα στις ποιοτικές μεταβλητές, οι οποίες αφορούσαν στις απαντήσεις των ανοικτού τύπων ερωτημάτων που είχαν τεθεί στους μαθητές/τριες σχετικά με τη γενική άποψη που είχαν για το βιβλίο μέσα από τη συμβολή του στην ανάπτυξη αθλητικής παιδείας και ήταν:

1. Τι θεωρούν οι μαθητές/τριες πιο ενδιαφέρον μέσα στο βιβλίο Φ.Α. του μαθητή.
2. Τι δεν ήξεραν και έμαθαν από το βιβλίο Φ.Α. του μαθητή.
3. Αν το βιβλίο Φ.Α. έχει προτρέψει τους μαθητές/τριες να διαβάσουν άλλα βιβλία.
4. Αν τους έχει προτρέψει να παρακολουθήσουν εκπομπές με αθλητικό περιεχόμενο.

5. Αν θα ήθελαν να έχουν περισσότερη ενημέρωση για αθλητικά θέματα κι από πού.
6. Αν έχουν ζητήσει από τον εκπαιδευτικό Φ. Α. συμβουλές ή απαντήσεις σε θέματα που προέκυψαν από την ανάγνωση του βιβλίου Φ.Α.
7. Αν έχουν πραγματοποιήσει αθλητικές δράσεις στο σχολείο
8. Αν έχουν ανατρέξει οι μαθητές/τριες για πληροφορίες στο βιβλίο.
9. Αν έχουν ξεφυλλίσει το βιβλίο στο σπίτι με φίλους ή με την οικογένεια.

Βρέθηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές ανάμεσα στους μαθητές/τριες που το βιβλίο Φ.Α. τους έχει προτρέψει ή όχι να διαβάσουν άλλα βιβλία και στη γεωγραφική περιοχή του σχολείου και με $\chi^2 = 14.48$ και $p < 0.001$. Οι μαθητές/τριες των ημιαστικών περιοχών σημείωσαν το μικρότερο ποσοστό στην προτροπή για διάβασμα άλλων βιβλίων σε σχέση με τις άλλες περιοχές, με το μεγαλύτερο ποσοστό να σημειώνεται στις αγροτικές περιοχές. Το βιβλίο Φ.Α. έχει προτρέψει τους μαθητές/τριες των αγροτικών περιοχών για διάβασμα άλλων βιβλίων. Τα αποτελέσματα φαίνονται στον πίνακα 46.

Πίνακας 46. Συσχετίσεις ανάμεσα στους μαθητές/τριες που το βιβλίο τους έχει προτρέψει ή όχι να διαβάσουν άλλα βιβλία και στη γεωγραφική περιοχή του σχολείου

Γεωγραφική Περιοχή	Προτροπή για διάβασμα άλλων βιβλίων	
	Όχι	Ναι
Πόλη	79%	21%
Κωμόπολη	81%	19%
Χωριό	74%	26%

$\chi^2 = 14.48, p < 0.001$

Επίσης η ανάλυση συσχέτισης της προτροπής ή όχι για διάβασμα άλλων βιβλίων σχετικά με την τάξη των μαθητών/τριών έδειξε επίσης στατιστικά σημαντικές διαφορές με $\chi^2=18.70$ και $p<0.001$, με τους μαθητές/τριες της Ε΄ τάξης να σημειώνουν μεγαλύτερο ποσοστό στην προτροπή για διάβασμα άλλων βιβλίων. Πίνακας 47.

Πίνακας 47. Συσχετίσεις ανάμεσα στους μαθητές/τριες που το βιβλίο τους έχει προτρέψει ή όχι να διαβάσουν άλλα βιβλία και στην τάξη των μαθητών/τριών

Τάξη	Προτροπή για διάβασμα άλλων βιβλίων	
	Όχι	Ναι
Ε΄	76%	24%
ΣΤ΄	81%	19%

$\chi^2= 18.70, p<0.001$

Επίσης σχετικά με τη συμμετοχή και τη συχνότητα συμμετοχής των μαθητών/τριών σε εξωσχολικές αθλητικές δραστηριότητες και της προτροπής ή όχι για διάβασμα άλλων βιβλίων φάνηκαν διαφορές, με $\chi^2=31.96$ και $p<0.001$, στους μαθητές/τριες που συμμετέχουν πάνω από 3 φορές την εβδομάδα στις εξωσχολικές δραστηριότητες από τους μαθητές/τριες που συμμετέχουν λιγότερο ή καθόλου. Οι μαθητές/τριες που συμμετέχουν πάνω από 3 φορές την εβδομάδα στις εξωσχολικές δραστηριότητες έχουν δεχτεί προτροπή από το βιβλίο Φ.Α. για διάβασμα άλλων βιβλίων. Πίνακας 48.

Πίνακας 48: Συσχετίσεις ανάμεσα στην προτροπή των μαθητών/τριών για διάβασμα άλλων βιβλίων και στη συμμετοχή σε εξωσχολικές αθλητικές δραστηριότητες

Συμμετοχή σε εξωσχολικές αθλητικές δραστηριότητες	Προτροπή για διάβασμα άλλων βιβλίων	
	Όχι	Ναι
Όχι	81%	19%
2- 3 φορές την εβδομάδα	79%	21%
Πάνω από 3 φορές την εβδομάδα	68%	32%

$\chi^2 = 31.96, p < 0.001$

Βρέθηκαν επίσης διαφορές ανάμεσα στους μαθητές/τριες των διαφόρων γεωγραφικών περιοχών όσον αφορά στο αν τους έχει προτρέψει το βιβλίο Φ.Α. για παρακολούθηση εκπομπών με αθλητικό περιεχόμενο. Οι μαθητές/τριες των αστικών περιοχών (πόλεων) σημειώνουν υψηλότερο ποσοστό στην προτροπή για παρακολούθηση εκπομπών με αθλητικό περιεχόμενο ($\chi^2 = 14.09, p < 0.001$) από το βιβλίο σε σχέση με τις άλλες περιοχές. Πίνακας 49.

Πίνακας 49. Συσχετίσεις ανάμεσα στους μαθητές/τριες των γεωγραφικών περιοχών και στην προτροπή που έχουν από το βιβλίο Φ.Α. για παρακολούθηση εκπομπών με αθλητικό περιεχόμενο

Γεωγραφική περιοχή	Προτροπή για παρακολούθηση εκπομπών με αθλητικό περιεχόμενο	
	Όχι	Ναι
Πόλη	62%	38%
Κωμόπολη	64%	36%
Χωριό	69%	31%

$\chi^2 = 14.09, p < 0.001$

Υπήρξαν επίσης διαφορές ανάμεσα στο φύλο, με τους μαθητές να έχουν υψηλότερο ποσοστό όσον αφορά στην προτροπή που έχουν από το βιβλίο Φ.Α. για παρακολούθηση εκπομπών με αθλητικό περιεχόμενο σε σχέση με τις μαθήτριες ($\chi^2=7.34$, $p=0.004$) (πίνακας 50).

Πίνακας 50. Διαφορές ανάλογα με το φύλο και την προτροπή που έχουν από το βιβλίο Φ.Α. για παρακολούθηση εκπομπών με αθλητικό περιεχόμενο

Φύλο	Προτροπή για παρακολούθηση εκπομπών με αθλητικό περιεχόμενο	
	Όχι	Ναι
Αγόρι	62%	38%
Κορίτσι	66%	34%

$\chi^2=7.34$, $p=0.004$

Η ανάλυση συσχέτισης της προτροπής για παρακολούθηση εκπομπών με αθλητικό περιεχόμενο σχετικά με την τάξη των μαθητών/τριών έδειξε επίσης στατιστικά σημαντικές διαφορές με $\chi^2=30.96$ και $p<0.001$ με του μαθητές/τριες της Ε΄ τάξης να έχουν το μεγαλύτερο ποσοστό (πίνακας 51). Το βιβλίο Φ.Α. έχει προτρέψει περισσότερο τους μαθητές/τριες της Ε΄ τάξης να παρακολουθήσουν εκπομπές με αθλητικό περιεχόμενο.

Πίνακας 51. Συσχετίσεις ανάμεσα στους μαθητές/τριες που το βιβλίο Φ.Α. τους έχει προτρέψει να παρακολουθήσουν εκπομπές με αθλητικό περιεχόμενο σχετικά με την τάξη

Τάξη	Προτροπή για παρακολούθηση εκπομπών με
------	--

	αθλητικό περιεχόμενο	
	Όχι	Ναι
Ε΄	60%	40%
ΣΤ΄	68%	32%

$\chi^2=30.96, p<0.001$

Επίσης η ανάλυση συσχέτισης της προτροπής ή όχι για παρακολούθηση εκπομπών με αθλητικό περιεχόμενο ανάλογα με τη συμμετοχή σε εξωσχολικές αθλητικές δραστηριότητες έδειξε διαφορές με $\chi^2=13.15$ και $p<0.001$, με τους μαθητές/τριες που δηλώνουν ότι συμμετέχουν σε εξωσχολικές δραστηριότητες να έχουν και υψηλότερο ποσοστό στην προτροπή του βιβλίου για παρακολούθηση τέτοιων εκπομπών (πίνακας 52).

Πίνακας 52. Συσχετίσεις ανάμεσα στην προτροπή για παρακολούθηση εκπομπών με αθλητικό περιεχόμενο και στη συμμετοχή σε εξωσχολικές αθλητικές δραστηριότητες

Συμμετοχή σε εξωσχολικές αθλητικές δραστηριότητες	Προτροπή για παρακολούθηση εκπομπών με αθλητικό περιεχόμενο	
	Όχι	Ναι
Όχι	69%	31%
Ναι	62%	38%

$\chi^2=13.15, p<0.001$

Ακολούθησε η ανάλυση συσχέτισης της ενημέρωσης που θα ήθελαν να έχουν οι μαθητές/τριες από το σχολείο για αθλητικά θέματα σε σχέση με τη γεωγραφική

περιοχή του σχολείου. Βρέθηκαν διαφορές με $\chi^2=39.80$ και $p<0.001$, με τους μαθητές/τριες των αγροτικών περιοχών να εκφράζουν σε μεγαλύτερο ποσοστό την ανάγκη για ενημέρωση από το σχολείο έναντι των μαθητών/τριών των άλλων περιοχών (πίνακας 53).

Πίνακας 53. Συσχετίσεις ανάμεσα στη γεωγραφική περιοχή και την ενημέρωση για αθλητικά θέματα που θα ήθελαν να έχουν από το σχολείο

Γεωγραφική περιοχή	Ενημέρωση που θα ήθελαν να έχουν οι μαθητές από το σχολείο για αθλητικά θέματα	
	Όχι	Ναι
Πόλη	32%	68%
Κωμόπολη	27%	73%
Χωριό	21%	79%

$\chi^2=39.80$, $p<0.001$

Διαφορές υπήρξαν επίσης ανάμεσα στους μαθητές και στις μαθήτριες όσον αφορά στην ενημέρωση που θα ήθελαν να έχουν από το σχολείο για αθλητικά θέματα με τους μαθητές να εκφράζουν μεγαλύτερη επιθυμία σε σχέση με τις μαθήτριες ($\chi^2=4.43$ και $p=0.019$). Τα αποτελέσματα φαίνονται στον πίνακα 54.

Πίνακας 54. Διαφορές ανάλογα με το φύλο και την ενημέρωση από το σχολείο για αθλητικά θέματα

Φύλο	Ενημέρωση από το σχολείο για
------	------------------------------

	αθλητικά θέματα	
	Όχι	Ναι
Αγόρι	27%	73%
Κορίτσι	30%	70%

$\chi^2=4.43, p=0.019$

Διαφορές υπήρξαν επίσης και στην ενημέρωση που θα ήθελαν να έχουν οι μαθητές/τριες από το σχολείο σχετικά με την τάξη με $\chi^2=40.99$ και $p<0.001$. Οι μαθητές/τριες της Ε΄ τάξης εκφράζουν περισσότερο την επιθυμία τους για σχετική ενημέρωση από το σχολείο, σε σχέση με τους μαθητές/τριες της ΣΤ΄ τάξης. Πίνακας 55.

Πίνακας 55. Διαφορές ανάμεσα στην Ε΄ και ΣΤ΄ τάξη και στην ενημέρωση από το σχολείο για αθλητικά θέματα

Τάξη	Ενημέρωση από το σχολείο για αθλητικά θέματα	
	Όχι	Ναι
Ε΄	24%	76%
ΣΤ΄	33%	67%

$\chi^2=40.99, p<0.001$

Βρέθηκαν επίσης διαφορές ανάμεσα στους μαθητές/τριες που έχουν ζητήσει συμβουλές από τον εκπαιδευτικό Φ.Α. και στη γεωγραφική περιοχή του σχολείου τους, με τους μαθητές/τριες των αγροτικών περιοχών (χωριών) να ζητούν

περισσότερο από τον εκπαιδευτικό Φ.Α. συμβουλές από ότι οι μαθητές/τριες των άλλων περιοχών, ($\chi^2=28.47$ και $p<0.001$). Πίνακας 56.

Πίνακας 56. Συσχετίσεις ανάμεσα στη γεωγραφική περιοχή του σχολείου και στην αναζήτηση συμβουλών από τον εκπαιδευτικό Φ.Α.

Γεωγραφική περιοχή	Συμβουλές από τον εκπαιδευτικό Φ.Α.	
	Όχι	Ναι
Πόλη	61%	39%
Κωμόπολη	64%	36%
Χωριό	52%	48%

$\chi^2=28.47$, $p<0.001$

Επίσης σε σχέση με τη συμμετοχή των μαθητών/τριών σε εξωσχολικές αθλητικές δραστηριότητες και τις συμβουλές που ζητούν οι μαθητές/τριες από τον εκπαιδευτικό Φ.Α., υπήρξαν διαφορές, με τους μαθητές/τριες που συμμετέχουν σε εξωσχολικές δραστηριότητες να ζητούν λιγότερο συμβουλές από τον εκπαιδευτικό Φ.Α. σε σχέση με τους μαθητές/τριες που δε συμμετέχουν ($\chi^2 =23.24$ και $p<0.001$). Πίνακας 57.

Πίνακας 57. Συσχετίσεις ανάμεσα στη συμμετοχή των μαθητών/τριών σε εξωσχολικές αθλητικές δραστηριότητες και στις συμβουλές που ζητούν από τον εκπαιδευτικό Φ.Α.

Συμμετοχή σε εξωσχολικές	Συμβουλές από τον εκπαιδευτικό Φ.Α.

αθλητικές δραστηριότητες	Όχι	Ναι
Όχι	76%	24%
Ναι	81%	19%

$\chi^2= 23.24, p<0.001$

Διαφορές υπήρξαν επίσης ανάμεσα στους μαθητές και στις μαθήτριες όσον αφορά στις αθλητικές δράσεις που έχουν πραγματοποιήσει στο σχολείο τους, με $\chi^2=3.9$ και $p=0.026$. Οι μαθητές δηλώνουν σε μεγαλύτερο ποσοστό ότι έχουν πραγματοποιήσει αθλητικές δράσεις στο σχολείο τους από ότι οι μαθήτριες (πίνακας 58).

Πίνακας 58. Διαφορές ανάλογα με το φύλο και στις αθλητικές δράσεις που έχουν πραγματοποιήσει στο σχολείο

Φύλο	Αθλητικές δράσεις που έχουν πραγματοποιηθεί	
	Όχι	Ναι
Αγόρι	34%	66%
Κορίτσι	37%	63%

$\chi^2=3.9, p=0.026$

Επίσης η ανάλυση συσχέτισης της συμμετοχής σε εξωσχολικές αθλητικές δραστηριότητες και στις αθλητικές δράσεις που έχουν πραγματοποιήσει στο σχολείο έδειξε διαφορές με $\chi^2=34$ και $p<0.001$. Τα αποτελέσματα φαίνονται στον πίνακα 59.

Οι μαθητές/τριες που συμμετέχουν σε εξωσχολικές δραστηριότητες έχουν υψηλότερο ποσοστό πραγματοποίησης αθλητικών δράσεων.

Πίνακας 59. Συσχετίσεις ανάμεσα στη συμμετοχή σε εξωσχολικές αθλητικές δραστηριότητες και στις αθλητικές δράσεις που έχουν πραγματοποιηθεί

Συμμετοχή σε εξωσχολικές αθλητικές δραστηριότητες	Αθλητικές δράσεις που έχουν πραγματοποιηθεί	
	Όχι	Ναι
Όχι	43%	57%
Ναι	33%	67%

$\chi^2 = 34$ και $p < 0.001$

Όσον αφορά στην αναζήτηση πληροφοριών από το βιβλίο σχετικά με τη γεωγραφική περιοχή του σχολείου, βρέθηκαν επίσης διαφορές με $\chi^2 = 25.08$ και $p < 0.001$, με τους μαθητές/τριες των αγροτικών περιοχών (χωριών) να αναζητούν σε μεγαλύτερο ποσοστό πληροφορίες από το βιβλίο Φ.Α. από ότι οι μαθητές/τριες των άλλων περιοχών (πίνακας 60).

Πίνακας 60. Διαφορές ανάμεσα στη γεωγραφική περιοχή του σχολείου και στην αναζήτηση πληροφοριών από το βιβλίο Φ.Α.

Γεωγραφική περιοχή	Αναζήτηση πληροφοριών από το βιβλίο Φ.Α.	
	Όχι	Ναι
Πόλη	56%	44%

Κωμόπολη	57%	43%
Χωριό	47%	53%

$\chi^2=25.08$ και $p<0.001$

Διαφορές βρέθηκαν επίσης στην αναζήτηση πληροφοριών από το βιβλίο Φ.Α. σε σχέση με το φύλο των μαθητών/τριών με $\chi^2=7.39$ και $p=0.004$, με τους μαθητές να αναζητούν σε μεγαλύτερο ποσοστό πληροφορίες από το βιβλίο Φ.Α. από τις μαθήτριες (πίνακας 61).

Πίνακας 61. Διαφορές ανάλογα με το φύλο και την αναζήτηση πληροφοριών από το βιβλίο Φ.Α.

Φύλο	Αναζήτηση πληροφοριών από το βιβλίο Φ.Α.	
	Όχι	Ναι
Αγόρι	52%	48%
Κορίτσι	56%	44%

$\chi^2=3.9$, $p=0.026$

Όσον αφορά στη σχέση ανάμεσα στη συχνότητα συμμετοχής σε εξωσχολικές αθλητικές δραστηριότητες των μαθητών/τριών και στην αναζήτηση σχετικών πληροφοριών από το βιβλίο Φ.Α., βρέθηκαν διαφορές με $\chi^2=32$ και $p<0.001$. Οι μαθητές/τριες με συμμετοχή πάνω από 3 φορές την εβδομάδα δήλωσαν σε μεγαλύτερο ποσοστό ότι αναζητούν πληροφορίες από το βιβλίο Φ.Α. (πίνακας 62).

Πίνακας 62. Συσχετίσεις ανάμεσα στη συμμετοχή των μαθητών/τριών σε εξωσχολικές αθλητικές δραστηριότητες και στην αναζήτηση πληροφοριών από το βιβλίο Φ.Α.

Συμμετοχή σε εξωσχολικές αθλητικές δραστηριότητες	Αναζήτηση πληροφοριών από το βιβλίο	
	Όχι	Ναι
Όχι	60%	40%
2- 3 φορές την εβδομάδα	53%	47%
Πάνω από 3 φορές την εβδομάδα	46%	54%

$\chi^2=32, p<0.001$

Στην ερώτηση αν έχουν ξεφυλλίσει το βιβλίο Φ.Α. στο σπίτι τους μαζί με τους γονείς τους ή τους φίλους τους για να πάρουν πληροφορίες σχετικά με κάτι που τους ενδιαφέρει, υπήρξαν διαφορές σε σχέση με τη γεωγραφική περιοχή με $\chi^2=10.78$ και $p=0.005$. Οι μαθητές/τριες των αγροτικών περιοχών δήλωσαν σε μεγαλύτερο ποσοστό ότι έχουν ξεφυλλίσει το βιβλίο Φ.Α. (πίνακας 63).

Πίνακας 63. Διαφορές ανάμεσα στη γεωγραφική περιοχή του σχολείου και στο αν έχουν οι μαθητές/τριες ξεφυλλίσει το βιβλίο Φ.Α. στο σπίτι τους για να πάρουν πληροφορίες σχετικά με κάτι που τους ενδιαφέρει

Γεωγραφική περιοχή	Αν οι μαθητές/τριες έχουν ξεφυλλίσει το βιβλίο Φ.Α. στο σπίτι τους για πληροφορίες
-----------------------	--

	Όχι	Ναι
Πόλη	50%	50%
Κωμόπολη	52%	48%
Χωριό	45%	55%

$$x^2=10.78, p=0.005$$

Διαφορές βρέθηκαν επίσης ανάμεσα στο φύλο των μαθητών/τριών και στο αν έχουν ξεφυλλίσει το βιβλίο Φ.Α. στο σπίτι τους μαζί με τους γονείς τους ή τους φίλους για να πάρουν πληροφορίες σχετικά με κάτι που τους ενδιαφέρει, με $x^2=32.44$ και $p<0.001$. Τα κορίτσια δηλώνουν σε μεγαλύτερο ποσοστό ότι έχουν ξεφυλλίσει το βιβλίο Φ.Α. (πίνακας 64).

Πίνακας 64. Διαφορές ανάλογα με το φύλο και στο αν έχουν ξεφυλλίσει το βιβλίο Φ.Α. στο σπίτι τους για πληροφορίες

Φύλο	Αν οι μαθητές/τριες έχουν ξεφυλλίσει το βιβλίο στο σπίτι τους για πληροφορίες	
	Όχι	Ναι
Αγόρι	54%	46%
Κορίτσι	45%	55%

$$x^2=7.39, p=0.004$$

Επίσης βρέθηκαν διαφορές ανάμεσα στην τάξη των μαθητών/τριών και στο αν έχουν ξεφυλλίσει το βιβλίο Φ.Α. στο σπίτι τους μαζί με τους γονείς τους ή τους φίλους για να πάρουν πληροφορίες σχετικά με κάτι που τους ενδιαφέρει, με $x^2=5.31$

και $p=0.011$. Οι μαθητές/τριες της Ε΄ τάξης δηλώνουν σε μεγαλύτερο ποσοστό ότι έχουν ξεφυλλίσει το βιβλίο στο σπίτι τους για πληροφορίες (πίνακας 65).

Πίνακας 65. Διαφορές ανάλογα με την τάξη και το αν έχουν οι μαθητές/τριες ξεφυλλίσει το βιβλίο Φ.Α. στο σπίτι τους για πληροφορίες

Τάξη	Αν οι μαθητές/τριες έχουν ξεφυλλίσει το βιβλίο στο σπίτι τους για πληροφορίες	
	Όχι	Ναι
Ε΄	48%	52%
ΣΤ΄	51%	49%

$\chi^2=5.3, p=0.011$

5.7. Αποτελέσματα μηδενικών - ερευνητικών υποθέσεων για το βιβλίο του μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού»

Οι μηδενικές ερευνητικές υποθέσεις της παρούσας έρευνας βασίστηκαν στις συσχετίσεις των μεταβλητών – score (γενική εικόνα αξιολόγησης του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης σε κάθε κατηγορία ερωτήσεων), με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά τόσο των εκπαιδευτικών Φ.Α. όσο και των μαθητών/τριών. Τα αποτελέσματα σύμφωνα με την ανάλυση t-test και την Ανάλυση Διακύμανσης ANOVA, με τον εκ των υστέρων έλεγχο Tukey (Tukey Post Hoc Test), ήταν:

5.7.1. Από την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών Φ.Α.

1. Γεωγραφική περιοχή σχολείου (υπόθεση H_1):

Όσον αφορά στη γεωγραφική περιοχή του σχολείου που διδάσκει ο εκπαιδευτικός Φ.Α. (αστική, ημιαστική, αγροτική) και στη συσχέτιση με τη γενική εικόνα (score)

των εκπαιδευτικών Φ.Α., στην αξιολόγηση του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή της Ε' και ΣΤ' τάξης, μέσα από την αξιολόγηση των πέντε διαφορετικών παραμέτρων, βρέθηκε στατιστικά σημαντικό αποτέλεσμα: α) στο σκορ της αξιολόγησης της παρουσίασης και εικονογράφησης του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή (SBScore_prs) με $F_{(2, 134)}=3.46$ σε $p=0.034$. Από την ομαδοποίηση Tukey, φάνηκε ότι ήταν στατιστικά σημαντική η διαφορά ανάμεσα στις ημιαστικές περιοχές (κωμοπόλεις) (M.T.=2.98) (γράμμα α) όπου το σκορ ήταν μικρότερο από το σκορ των αγροτικών περιοχών (χωριών) (M.T.=3.40) (γράμμα β), ενώ το σκορ των σχολείων των αστικών περιοχών (πόλεων) (M.T.=3.14) (γράμματα αβ) δεν διέφερε σημαντικά ούτε από την κωμόπολη ούτε από το χωριό (πίνακας 66). Οι εκπαιδευτικοί Φ.Α. των αγροτικών περιοχών είχαν υψηλότερες τιμές στην αξιολόγηση της παρουσίασης – εικονογράφησης του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή σε σχέση με τους εκπαιδευτικούς Φ.Α. που διδάσκουν στις άλλες περιοχές. Δεν βρέθηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές στις υπόλοιπες μεταβλητές – σκορ που αφορούν, β) στην αξιολόγηση του περιεχομένου (SBScore_prx) ($F_{(2, 134)}=0.53$, $p=0.58$), γ) στην αξιολόγηση των στόχων (SBScore_stx) ($F_{(2, 134)}=0.31$, $p=0.52$), δ) στην αξιολόγηση της δομής και της οργάνωσης του μαθήματος Φ.Α. (SBScore_dms) ($F_{(2, 132)}=1.07$, $p=0.34$) και ε) στην αξιολόγηση της εφαρμογής του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή (SBScore_efr) ($F_{(2, 132)}=0.09$, $p=0.90$).

Πίνακας 66. Διαφορές ανάμεσα στις γεωγραφικές περιοχές του σχολείου και στη γενική εικόνα αξιολόγησης παρουσίασης – εικονογράφησης του βιβλίου του μαθητή (SBScore_prs)

Γεωγραφικές Περιοχές	Γενική εικόνα αξιολόγησης παρουσίασης - εικονογράφησης	Tukey

	βιβλίου Φ.Α. μαθητή (SBScore_prs)		
	M.T.	T.A.	
Ημιαστική (κωμόπολη)	2.98	0.69	α
Αστική (πόλη)	3.14	0.57	αβ
Αγροτική (χωριό)	3.40	0.69	β

$F_{(2, 134)}=3.46, p=0.034$

2. Φύλο εκπαιδευτικού Φ.Α. (υπόθεση H_2):

Όσον αφορά στο φύλο των εκπαιδευτικών Φ.Α. και τη συσχέτιση με τη γενική εικόνα (score) αξιολόγησης του βιβλίου Φ.Α του μαθητή της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης, μέσα από την αξιολόγηση των παραμέτρων, σύμφωνα με την ανάλυση t-test, δεν βρέθηκε στατιστικά σημαντική διαφορά: α) ούτε στην αξιολόγηση του περιεχομένου (SBScore_prx) ($t_{(135)}=0.60, p=0.54$), β) ούτε στην αξιολόγηση των στόχων (SBScore_stx) ($t_{(135)}=1.04, p=0.29$), γ) ούτε στην αξιολόγηση της δομής και της οργάνωσης του μαθήματος Φ.Α. (SBScore_dms) ($t_{(135)}=0.53, p=0.59$), δ) ούτε στην αξιολόγηση της παρουσίασης και εικονογράφησης του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή (SBScore_prs) ($t_{(135)}=0.78, p=0.43$) αλλά και ε) ούτε στην αξιολόγηση της εφαρμογής του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή (SBScore_efr) ($t_{(135)}=1.19, p=0.23$).

3. Ηλικία εκπαιδευτικών Φ.Α. (υπόθεση H_3):

Όσον αφορά στην ηλικία των εκπαιδευτικών Φ.Α. και στη συσχέτιση με τη γενική εικόνα (score) αξιολόγησης του βιβλίου Φ.Α του μαθητή της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης μέσα από την αξιολόγηση των παραμέτρων του ερωτηματολογίου, σύμφωνα με την ανάλυση ANOVA δεν βρέθηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές: α) ούτε στην αξιολόγηση του περιεχομένου (SBScore_prx) ($F_{(2,134)}=0.50, p=0.60$), β) ούτε στην

αξιολόγηση των στόχων (SBSScore_stx) ($F_{(2,134)}=0.68$, $p=0.50$), γ) ούτε στην αξιολόγηση της δομής και της οργάνωσης του μαθήματος Φ.Α. (SBSScore_dms) ($F_{(2,132)}=0.23$, $p=0.79$), δ) ούτε στην αξιολόγηση της παρουσίασης και εικονογράφησης του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή (SBSScore_prs) ($F_{(2,132)}=1.80$, $p=0.17$), αλλά και ε) ούτε στην αξιολόγηση της εφαρμογής του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή (SBSScore_efr) ($F_{(2,133)}=0.10$, $p=0.90$).

4. Σπουδές εκπαιδευτικών Φ.Α. (υπόθεση H_4):

Όσον αφορά στις σπουδές των εκπαιδευτικών Φ.Α. και στη συσχέτιση με τη γενική εικόνα (score) αξιολόγησης του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή της Ε' και ΣΤ' τάξης, σύμφωνα με την ανάλυση Διακύμανσης ANOVA, βρέθηκαν διαφορές: α) Στην αξιολόγηση του περιεχομένου του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή (SBSScore_prx) με $F_{(3,133)}=2.99$ σε $p=0.033$. Από την ομαδοποίηση Tukey βρέθηκε ότι στατιστικά σημαντική ήταν η διαφορά ανάμεσα στους εκπαιδευτικούς Φ.Α. με το βασικό πτυχίο (M.T.=3.16) (γράμμα α) και στους εκπαιδευτικούς Φ.Α. με μεταπτυχιακό ή διδακτορικό δίπλωμα (M.T.=3.71) (γράμμα β), ενώ το σκορ των εκπαιδευτικών Φ.Α. με δεύτερο πτυχίο ή επιμόρφωση ΠΕΚ/ΣΕΛΜΕ, (γράμματα αβ) δεν διέφερε σημαντικά (πίνακας 67). Οι εκπαιδευτικοί Φ.Α. με μεταπτυχιακές σπουδές σημείωσαν υψηλότερο σκορ στην αξιολόγηση του περιεχομένου του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή από τους εκπαιδευτικούς Φ.Α. χωρίς επιπλέον σπουδές. β) Βρέθηκαν επίσης διαφορές στην αξιολόγηση των στόχων του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή (SBSScore_stx) με $F_{(3,133)}=4.99$ σε $p=0.003$ με τους εκπαιδευτικούς Φ.Α. με μεταπτυχιακές σπουδές να σημειώνουν σημαντική διαφορά στο σκορ (M.T.=3.66) έναντι των εκπαιδευτικών Φ.Α. με το βασικό πτυχίο (M.T.=2.92). Οι εκπαιδευτικοί Φ.Α. με μεταπτυχιακές σπουδές σημείωσαν υψηλότερο σκορ αξιολόγησης από τους

εκπαιδευτικούς Φ.Α. χωρίς άλλες επιπλέον σπουδές, στην αξιολόγηση των στόχων του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή (πίνακας 68). γ) Δεν βρέθηκαν διαφορές στην αξιολόγηση της δομής και της οργάνωσης του μαθήματος Φ.Α. (SBSScore_dms) ($F_{(3,133)}=1.78$, $p=0.15$), δ) ούτε στην αξιολόγηση της παρουσίασης και εικονογράφησης του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή (SBSScore_prs) ($F_{(3,131)}=1.99$, $p=0.18$), αλλά και ε) ούτε στην αξιολόγηση της εφαρμογής του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή (SBSScore_efr) ($F_{(3,132)}=0.89$, $p=0.44$).

Πίνακας 67. Διαφορές ως προς τη γενική εικόνα αξιολόγησης του περιεχομένου του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή της Ε΄ και ΣΤ τάξης (Score_SBprx) και των σπουδών των εκπαιδευτικών Φ.Α.

Σπουδές	Γενική εικόνα αξιολόγησης περιεχομένου βιβλίου Φ.Α. μαθητή (SBSScore_prx)		Tukey
	M.T.	T.A.	
Χωρίς άλλες σπουδές	3.16	0.60	α
2 ^ο πτυχίο	3.19	0.33	αβ
ΠΕΚ / ΣΕΛΜΕ	3.21	0.61	αβ
MSc / PhD	3.71	0.89	β

$F_{(3, 133)}=2.99$, $p=0.033$

Πίνακας 68. Διαφορές ως προς τη γενική εικόνα αξιολόγησης των στόχων του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή (SBSScore_stx) και των σπουδών των εκπαιδευτικών Φ.Α.

Σπουδές	Γενική εικόνα αξιολόγηση των στόχων του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή (SBSScore_stx)	Tukey
---------	--	-------

	M.T.	T.A.	
Χωρίς άλλες σπουδές	2.92	0.59	α
ΠΕΚ / ΣΕΛΜΕ	3.11	0.69	αβ
2 ^ο πτυχίο	3.18	0.43	αβ
MSc / PhD	3.66	0.93	α

$F_{(3, 133)}=4.99, p=0.003$

5. Χρόνια προϋπηρεσίας εκπαιδευτικών Φ.Α. (υπόθεση H_5):

Όσον αφορά στα χρόνια προϋπηρεσίας των εκπαιδευτικών Φ.Α. και στη συσχέτιση με τη γενική εικόνα (σκορ) αξιολόγησης του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης μέσα από την αξιολόγηση των παραμέτρων του ερωτηματολογίου, σύμφωνα με την ανάλυση ANOVA δεν βρέθηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές: α) ούτε στην αξιολόγηση του περιεχομένου (SBScore_prx) ($F_{(4,132)}=0.95, p=0.43$), β) ούτε στην αξιολόγηση των στόχων (SBScore_stx) ($F_{(4,132)}=0.63, p=0.64$), γ) ούτε στην αξιολόγηση της δομής και της οργάνωσης του μαθήματος Φ.Α. (SBScore_dms) ($F_{(4,130)}=0.33, p=0.85$), δ) ούτε στην αξιολόγηση της παρουσίασης και εικονογράφησης του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή (Score_SBprs) ($F_{(4,130)}=0.73, p=0.57$), αλλά και ε) ούτε στην αξιολόγηση της εφαρμογής του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή (SBScore_efr) ($F_{(4,131)}=2.05, p=0.09$).

6. Επιμόρφωση εκπαιδευτικών Φ.Α. (υπόθεση H_6):

Ανάλογα με τις ώρες επιμόρφωσης που είχαν δεχτεί οι εκπαιδευτικοί Φ.Α. για το βιβλίο Φ.Α., υπήρξαν διαφορές σύμφωνα με την ανάλυση Διακύμανσης ANOVA και τον εκ των υστέρων έλεγχο Tukey: α) Στην αξιολόγηση του περιεχομένου του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή (Score_SBprx) με $F_{(2, 134)}=3.79$ σε $p=0.025$, με τους

εκπαιδευτικούς Φ.Α. που είχαν δεχτεί παραπάνω από 10 ώρες επιμόρφωση να σημειώνουν στατιστικά σημαντική διαφορά (M.T.=3.50) (γράμμα β) σε σχέση με τους εκπαιδευτικούς Φ.Α. χωρίς επιμόρφωση στο βιβλίο Φ.Α. (M.T.=3.09) (γράμμα α), ενώ οι εκπαιδευτικοί με επιμόρφωση μέχρι 10 ώρες δεν διέφεραν σημαντικά από τους άλλους (M.T.=3.33) (γράμματα αβ) (πίνακας 69), καθώς και β) στην αξιολόγηση των στόχων του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή (Score_SBstx) με $F_{(2, 134)}=3.38$ σε $p=0.037$, με τους εκπαιδευτικούς Φ.Α. που είχαν δεχτεί παραπάνω από 10 ώρες επιμόρφωση να σημειώνουν στατιστικά σημαντική διαφορά (M.T.=3.45) (γράμμα β) σε σχέση με τους εκπαιδευτικούς Φ.Α. χωρίς επιμόρφωση (M.T.=2.98) (γράμμα α), ενώ οι εκπαιδευτικοί με επιμόρφωση μέχρι 10 ώρες δε διέφεραν σημαντικά από τους άλλους (M.T.=3.18) (γράμματα αβ) (πίνακας 70). Και στις δυο αυτές περιπτώσεις οι εκπαιδευτικοί Φ.Α. με τις παραπάνω ώρες επιμόρφωσης σημείωσαν υψηλότερες τιμές σε σχέση με τους εκπαιδευτικούς Φ.Α. χωρίς σχετική επιμόρφωση, ενώ γ) δεν βρέθηκαν διαφορές ούτε στην αξιολόγηση της δομής και της οργάνωσης του μαθήματος Φ.Α. (SBScore_dms) ($F_{(2,132)}=1.49$, $p=0.23$), δ) ούτε στην αξιολόγηση της παρουσίασης και εικονογράφησης του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή (Score_SBprs) ($F_{(2,132)}=1.21$, $p=0.30$), αλλά και ε) ούτε στην αξιολόγηση της εφαρμογής του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή (SBScore_efr) ($F_{(2,133)}=2.07$, $p=0.13$).

Πίνακας 69. Διαφορές ως προς στη γενική εικόνα αξιολόγησης του περιεχομένου του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή (SBScore_prx) και των ωρών επιμόρφωσης που έχουν δεχτεί οι εκπαιδευτικοί Φ.Α.

Ωρες επιμόρφωσης	Γενική εικόνα αξιολόγησης του περιεχομένου του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή	Tukey
------------------	--	-------

	(SBScore_prx)		
	M.T.	T.A.	
Καθόλου	3.09	0.62	α
1-10	3.33	0.62	αβ
10 και άνω	3.50	0.69	β

$F_{(2, 132)}=3.79, p=0.025$

Πίνακας 70. Διαφορές ως προς τη γενική εικόνα αξιολόγησης των στόχων του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή (Score_SBstx) και των ωρών επιμόρφωσης που έχουν δεχτεί οι εκπαιδευτικοί Φ.Α.

Ώρες επιμόρφωσης	Γενική εικόνα αξιολόγησης των στόχων του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή (Score_SBstx)		Tukey
	M.T.	T.A.	
Καθόλου	2.98	0.66	α
1-10	3.18	0.67	αβ
10 και άνω	3.45	0.79	β

$F_{(2, 132)}=3.38, p=0.037$

5.7.2. Από την αξιολόγηση των μαθητών/τριών

Οι μεταβλητές – score συσχετίστηκαν επίσης με τα δημογραφικά στοιχεία των μαθητών/τριών και βρέθηκαν τα παρακάτω αποτελέσματα:

1. Γεωγραφική περιοχή σχολείου (υπόθεση H_7)

Ανάμεσα στη γεωγραφική περιοχή του σχολείου βρέθηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές: α) στην αξιολόγηση των δυσκολιών που αντιμετωπίζουν οι μαθητές/τριες προκειμένου να συμμετάσχουν σε εξωσχολικές αθλητικές δραστηριότητες (StScore_dskl) με $F_{(2, 4388)}=4.98$ σε $p=0.007$. Από την ομαδοποίηση Tukey, φάνηκε ότι οι μαθητές/τριες των σχολείων των αγροτικών περιοχών (χωριών) σημείωσαν υψηλότερες τιμές (M.T.=1.67) (γράμμα β) σε σχέση με τους μαθητές/τριες των σχολείων των ημιαστικών περιοχών (κωμοπόλεων) (M.T.=1.53) (γράμμα α) και των αστικών (πόλεων) (M.T.=1.52) (γράμμα α) (πίνακας 71). Οι μαθητές/τριες των αγροτικών περιοχών σημείωσαν υψηλότερα σκορ στις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν προκειμένου να συμμετάσχουν σε εξωσχολικές αθλητικές δραστηριότητες.

Πίνακας 71. Διαφορές ανάμεσα στη γεωγραφική περιοχή του σχολείου και στη γενική εικόνα αξιολόγησης των δυσκολιών που αντιμετωπίζουν οι μαθητές/τριες στη συμμετοχή τους σε εξωσχολικές αθλητικές δραστηριότητες (StScore_dskl)

Γεωγραφικές Περιοχές	Γενική εικόνα αξιολόγησης των δυσκολιών για συμμετοχή σε εξωσχολικές αθλητικές δραστηριότητες (StScore_dskl)		Tukey
	M.T.	T.A.	
Πόλη	1.52	1.22	α
Κωμόπολη	1.53	1.20	α
Χωριό	1.67	1.22	β

$F_{(2, 4388)}=4.98, p=0.007$

β) Επίσης βρέθηκαν διαφορές στην αξιολόγηση του περιεχομένου του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή (StScore_prx) με $F_{(2, 4388)}=7.40$ σε $p=0.001$. Από την ομαδοποίηση Tukey,

φάνηκε ότι οι μαθητές/τριες των σχολείων των αγροτικών περιοχών (χωριών) σημείωσαν μεγαλύτερες τιμές (M.T.=2.88) (γράμμα β), έναντι των μαθητών/τριών των σχολείων των αστικών περιοχών (πόλεων) (M.T.=2.71) (γράμμα α), και των ημιαστικών (κωμοπόλεων) (M.T.=2.69) (γράμμα α). Οι μαθητές/τριες των αγροτικών περιοχών έχουν υψηλότερες τιμές στην αξιολόγηση του περιεχομένου του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή. Πίνακας 72.

Πίνακας 72. Διαφορές ανάμεσα στη γεωγραφική περιοχή του σχολείου και στη γενική εικόνα αξιολόγησης του περιεχομένου του βιβλίου του μαθητή (StScore_prx)

Γεωγραφικές Περιοχές	Γενική εικόνα αξιολόγησης του περιεχομένου βιβλίου Φ.Α. (StScore_prx)		Tukey
	M.T.	T.A.	
Κωμόπολη	2.69	1.23	α
Πόλη	2.71	1.32	α
Χωριό	2.88	1.20	β

$F_{(2, 4388)}=7.40, p=0.001$

γ) Διαφορές βρέθηκαν και στην αξιολόγηση της παιδαγωγικής καταλληλότητας και διδακτικής επάρκειας του βιβλίου Φ.Α. (StScore_pdg), με $F_{(2, 4388)}=7.25$ σε $p=0.001$. Από την ομαδοποίηση Tukey, φάνηκε ότι οι μαθητές/τριες των σχολείων των αγροτικών περιοχών (χωριών) είχαν υψηλότερες τιμές (M.T.=2.88) έναντι των μαθητών/τριών των σχολείων των αστικών περιοχών (πόλεων) (M.T.=2.61) και των ημιαστικών (κωμοπόλεων) (M.T.=2.59) (πίνακας 73). Οι μαθητές/τριες των

αγροτικών περιοχών αξιολογούν υψηλότερα την παιδαγωγική καταλληλότητα και διδακτική επάρκεια του βιβλίου Φ.Α.

Πίνακας 73. Διαφορές ανάμεσα στη γεωγραφική περιοχή του σχολείου και στη γενική εικόνα αξιολόγησης της παιδαγωγικής καταλληλότητας και διδακτικής επάρκειας του βιβλίου Φ.Α. (StScore_pdg)

Γεωγραφικές Περιοχές	Γενική εικόνα αξιολόγησης της παιδαγωγικής καταλληλότητας και διδακτικής επάρκειας βιβλίου Φ.Α. (StScore_pdg)		Tukey
	M.T.	T.A.	
Κωμόπολη	2.59	2.05	α
Πόλη	2.61	2.03	α
Χωριό	2.88	2.88	β

$F_{(2, 4388)}=7.25, p=0.001$

δ) Διαφορές βρέθηκαν επίσης και στην αξιολόγηση της δομής και οργάνωσης του βιβλίου Φ.Α. (StScore_dms) με $F_{(2, 4388)}=14.85$ με $p<0.001$. Οι μαθητές/τριες των σχολείων των αγροτικών περιοχών (χωριών) σημείωσαν μεγαλύτερες τιμές (M.T.=2.29) έναντι των μαθητών/τριών των σχολείων των αστικών περιοχών (πόλεων) (M.T. =2.10) και των ημιαστικών (κωμοπόλεων) (M.T.=2.05) σύμφωνα με την ομαδοποίηση Tukey. Οι μαθητές/τριες των αγροτικών περιοχών έχουν υψηλότερα σκορ στην αξιολόγηση της δομής και οργάνωσης του βιβλίου Φ.Α. από ότι οι μαθητές/τριες των αστικών και ημιαστικών περιοχών. Πίνακας 74.

Πίνακας 74. Διαφορές ανάμεσα στη γεωγραφική περιοχή του σχολείου και στη γενική εικόνα αξιολόγησης της δομής και οργάνωσης του βιβλίου Φ.Α. (StScore_dms)

Γεωγραφική Περιοχή	Γενική εικόνα αξιολόγησης της δομής και οργάνωσης του βιβλίου Φ.Α. (StScore_dms)		Tukey
	M.T.	T.A.	
Κωμόπολη	2.05	1.09	α
Πόλη	2.10	1.07	α
Χωριό	2.29	0.97	β

$F_{(2, 4388)}=14.85, p<0.001$

ε) Τέλος σε σχέση με τη γεωγραφική περιοχή του σχολείου βρέθηκαν διαφορές και στην αξιολόγηση της γενικής παρουσίασης και εικονογράφησης του βιβλίου (StScore_prs) με $F_{(2, 4388)}=25.42$ με $p<0.001$. Από την ομαδοποίηση Tukey φάνηκε ότι οι μαθητές/τριες των σχολείων των αγροτικών περιοχών (χωριών) σημείωσαν τις υψηλότερες τιμές (M.T. =2.13) έναντι των μαθητών/τριών των σχολείων των αστικών περιοχών (πόλεων) (M.T. =1.87) και των ημιαστικών (κωμοπόλεων) (M.T. =1.90). Οι μαθητές/τριες των αγροτικών περιοχών έχουν υψηλότερα σκορ στην αξιολόγηση της γενικής παρουσίασης και εικονογράφησης του βιβλίου Φ.Α. από ότι οι μαθητές/τριες των αστικών και ημιαστικών περιοχών. Πίνακας 75.

Πίνακας 75. Διαφορές ανάμεσα στη γεωγραφική περιοχή του σχολείου και στη γενική εικόνα αξιολόγησης της γενικής παρουσίασης και εικονογράφησης του βιβλίου Φ.Α. (StScore_prs)

Γεωγραφική Περιοχή	Γενική εικόνα αξιολόγηση της γενικής παρουσίασης και εικονογράφησης βιβλίου Φ.Α. (StScore_prs)		Tukey
	M.T.	T.A.	
Πόλη	1.87	0.97	α
Κωμόπολη	1.90	0.96	α
Χωριό	2.13	0.92	β

$F_{(2, 4388)}=25.42, p<0.001$

2. Φύλο των μαθητών (υπόθεση H₈)

Σε σχέση με το φύλο των μαθητών/τριών βρέθηκαν διαφορές σύμφωνα με την ανάλυση t-test: α) στην αξιολόγηση των δυσκολιών που αντιμετωπίζουν οι μαθητές/τριες προκειμένου να συμμετάσχουν σε εξωσχολικές δραστηριότητες (StScore_dskl) με $t_{(4388)}=4.13, p<0.001$, με τους μαθητές να εκφράζουν μεγαλύτερες δυσκολίες σημειώνοντας υψηλότερες τιμές (M.T.=1.63) σε σχέση με τις μαθήτριες (M.T.=1.48), β) στην αξιολόγηση του περιεχομένου του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή (StScore_prx), φάνηκε ότι οι μαθητές αξιολόγησαν λιγότερο θετικά αφού είχαν μικρότερες μέσες τιμές (M.T.=2.67) από ότι οι μαθήτριες (M.T.=2.81) με $t_{(4388)}=3.47, p< 0.001$, γ) στην αξιολόγηση της δομής και οργάνωσης του βιβλίου Φ.Α. (StScore_dms), βρέθηκαν επίσης διαφορές με $t_{(4388)}=3.77, p<0.001$ με τις μαθήτριες να αξιολογούν θετικότερα, σημειώνοντας υψηλότερες τιμές (M.T.=2.19) από τους μαθητές (M.T.=2.07), δ) τέλος διαφορές φάνηκαν και στην αξιολόγηση της γενικής παρουσίασης και εικονογράφησης του βιβλίου (StScore_prs), με $t_{(4388)}=2.06, p=0.009$, με τις μαθήτριες να έχουν καλύτερη εικόνα σημειώνοντας μεγαλύτερες τιμές (M.T.=1.97) σε σχέση με τους μαθητές (M.T.=1.90), ενώ δεν υπήρξαν διαφορές σε

σχέση με την αξιολόγηση της παιδαγωγικής καταλληλότητας και διδακτικής επάρκειας του βιβλίου Φ.Α. ($t_{(4388)}=0.58$, $p= 0.56$. Τα αποτελέσματα φαίνονται στον πίνακα 76.

Πίνακας 76. Διαφορές ανάμεσα στο φύλο των μαθητών/τριών και στη γενική εικόνα αξιολόγησης των μεταβλητών – score του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή

Φύλο	StScore_dskl		StScore_prx		StScore_dms		StScore_prs	
	M.T.	T.A.	M.T.	T.A.	M.T.	T.A.	M.T.	T.A.
Μαθητές	1.63	1.26	2.67	1.31	2.07	1.09	1.90	0.97
Μαθήτριες	1.48	1.16	2.81	1.24	2.19	1.03	1.97	0.95
	$t_{(4388)}=4.13$ $p<0.001$		$t_{(4388)}=3.47$ $p< 0.001$		$t_{(4388)}=3.77$ $p< 0.001$		$t_{(4388)}=2.06$ $p=0.009$	

3. Τάξη Φοίτησης (υπόθεση H₉)

Στην αξιολόγηση των μεταβλητών - score σε σχέση με την τάξη φοίτησης των μαθητών/τριών, σύμφωνα με την ανάλυση t-test, βρέθηκαν διαφορές: α) στην αξιολόγηση του περιεχομένου του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή (StScore_prx), με $t_{(4386)}=8.76$ σε $p<0.001$, με τους μαθητές/τριες της Ε΄ τάξης να σημειώνουν υψηλότερες τιμές (M.T.=2.90) από τους μαθητές/τριες της ΣΤ΄ τάξης (M.T.=2.81). β) Στην αξιολόγηση της παιδαγωγικής καταλληλότητας και διδακτικής επάρκειας του βιβλίου (StScore_pdg), φάνηκαν επίσης διαφορές με τους μαθητές/τριες της Ε΄ τάξης να έχουν μεγαλύτερες τιμές (M.T.=2.74) από τους μαθητές/τριες της ΣΤ΄ τάξης (M.T.=2.58), με $t_{(4386)}=2.59$ σε $p<0.001$. γ) Στην αξιολόγηση της δομής και οργάνωσης του βιβλίου (StScore_dms), βρέθηκαν διαφορές με $t_{(4386)}=2.64$ σε $p=0.008$, με τους μαθητές/τριες της Ε΄ τάξης να σημειώνουν μεγαλύτερες τιμές

(M.T.=2.17) από τους μαθητές/τριες της ΣΤ΄ τάξης (M.T.=2.08). δ) Τέλος διαφορές φάνηκαν και στην αξιολόγηση της παρουσίασης και εικονογράφησης του βιβλίου Φ.Α. (StScore_prs), με $t_{(4386)}=4.01$ σε $p<0.001$, με τους μαθητές/τριες της Ε΄ τάξης να σημειώνουν επίσης μεγαλύτερες τιμές (M.T.=1.99) από τους μαθητές/τριες της ΣΤ΄ τάξης (M.T.=1.87). Ενώ ε) δεν υπήρξαν διαφορές στις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν προκειμένου να συμμετάσχουν σε εξωσχολικές αθλητικές δραστηριότητες (StScore_dsk), με $t_{(4386)}=0.68$ σε $p=0.49$. Τα αποτελέσματα φαίνονται στον πίνακα 77.

Πίνακας 77. Διαφορές ανάμεσα στην τάξη φοίτησης μαθητών/τριών και στη γενική εικόνα αξιολόγησης των μεταβλητών – score του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή

Τάξη	StScore_prx		StScore_pdg		StScore_dms		StScore_prs	
	M.T.	T.A.	M.T.	T.A.	M.T.	T.A.	M.T.	T.A.
Ε΄	2.90	1.24	2.74	2.05	2.17	1.05	1.99	0.96
ΣΤ΄	2.57	1.29	2.58	2.01	2.08	1.07	1.87	0.96
	$t_{(4386)}=8.76$ $p<0.001$		$t_{(4386)}=2.59$ $p<0.001$		$t_{(4386)}=2.64$ $p=0.008$		$t_{(4386)}=4.01$ $p<0.001$	

4. Συμμετοχή των μαθητών/τριών σε εξωσχολικές αθλητικές δραστηριότητες (υπόθεση H_{10})

Εξετάστηκε επίσης η αξιολόγηση των μεταβλητών – score του ερωτηματολογίου των μαθητών σε σχέση με τη συμμετοχή ή μη των μαθητών/τριών σε εξωσχολικές αθλητικές δραστηριότητες και σύμφωνα με την ανάλυση t-test βρέθηκαν οι παρακάτω στατιστικά σημαντικές διαφορές: α) Όσον αφορά στην αξιολόγηση των δυσκολιών που αντιμετωπίζουν οι μαθητές/τριες προκειμένου να συμμετάσχουν σε εξωσχολικές αθλητικές δραστηριότητες (StScore_dskl), υπήρξαν διαφορές ανάμεσα

στους μαθητές/τριες που απάντησαν ότι δε συμμετέχουν (M.T.=1.74) και στους μαθητές/τριες που απάντησαν ότι συμμετέχουν (M.T.=1.48), με $t_{(4378)}=-6.32$, $p<0.001$.

β) Στην αξιολόγηση του περιεχομένου του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή (StScore_prx), οι μαθητές/τριες που δε συμμετέχουν σε εξωσχολικές αθλητικές δραστηριότητες σημείωσαν χαμηλότερες τιμές (M.T.=2.67) από τους μαθητές/τριες που συμμετέχουν (M.T.=2.77), με $t_{(4378)}=2.26$, $p=0.024$.

γ) Στην αξιολόγηση της παιδαγωγικής καταλληλότητας και διδακτικής επάρκειας του βιβλίου Φ.Α. (StScore_pdg), φάνηκαν διαφορές με τους μαθητές/τριες που δε συμμετέχουν να σημειώνουν επίσης χαμηλότερες τιμές (M.T.=2.41) από τους μαθητές/τριες που συμμετέχουν σε εξωσχολικές αθλητικές δραστηριότητες (M.T.=2.77), με $t_{(4378)}=5.30$, $p<0.001$ και δ) Στην αξιολόγηση της δομής και οργάνωσης του βιβλίου Φ.Α. (StScore_dms), βρέθηκαν διαφορές με τους μαθητές/τριες που δεν συμμετέχουν να έχουν μικρότερες τιμές (M.T.=2.05) από τους μαθητές/τριες που συμμετέχουν σε εξωσχολικές αθλητικές δραστηριότητες (M.T.=2.16) με $t_{(4378)}=2.88$, $p=0.004$.

ε) Δεν βρέθηκαν διαφορές στην αξιολόγηση της παρουσίασης και εικονογράφησης του βιβλίου Φ.Α.(StScore_prs), με $t_{(4378)}=0.37$, $p=0.70$. Τα αποτελέσματα φαίνονται στον πίνακα 78.

Πίνακας 78. Διαφορές ανάμεσα στη συμμετοχή σε εξωσχολικές αθλητικές δραστηριότητες των μαθητών/τριών και στην αξιολόγηση των μεταβλητών – score του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή

Συμμετοχή σε	StScore_dskl		StScore_prx		StScore_pdg		StScore_dms	
	M.T.	T.A.	M.T.	T.A.	M.T.	T.A.	M.T.	T.A.
εξωσχολικές								
αθλητικές								

δραστηριότητες								
Όχι	1.74	1.33	2.67	1.27	2.41	1.91	2.05	1.07
Ναι	1.48	1.16	2.77	1.28	2.77	2.07	2.16	1.05
p	t ₍₄₃₇₈₎ =6.32 p<0.001		t ₍₄₃₇₈₎ =2.26 p=0.024		t ₍₄₃₇₈₎ =5.30 p<0.001		t ₍₄₃₇₈₎ =2.88 p=0.004	

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ

5.8. Αξιολόγηση του βιβλίου του εκπαιδευτικού «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού» από τους εκπαιδευτικούς Φ.Α.

5.8.1. Αξιολόγηση του περιεχομένου του βιβλίου του εκπαιδευτικού «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού»

Όσον αφορά στην Α΄ ενότητα, του ερωτηματολογίου για τον εκπαιδευτικό, στην αξιολόγηση του περιεχομένου του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού τα αποτελέσματα φαίνονται στον πίνακα 79.

Πίνακας 79. Αξιολόγηση του περιεχομένου του βιβλίου του εκπαιδευτικού «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού»

	Αξιολόγηση περιεχομένου του βιβλίου εκπαιδευτικού «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού»	Πάρα πολύ	Πολύ	Αρκετά	Λίγο	Καθόλου
--	--	------------------	-------------	---------------	-------------	----------------

1.	Αισθητική αρτιότητα Κατά πόσο πιστεύετε ότι το βιβλίο Φ.Α. του εκπαιδευτικού είναι αισθητικά άρτιο-ελκυστικό για τον εκπαιδευτικό Φ.Α.	6.7%	17.9%	52.3%	21.6%	1.5%
2.	Επιστημονική εγκυρότητα Κατά πόσο πιστεύετε ότι το βιβλίο Φ.Α. του εκπαιδευτικού είναι επιστημονικά έγκυρο.	9.8%	40.6%	45.1%	3.7%	0.8%
3.	Διδακτική επάρκεια Κατά πόσο πιστεύετε ότι το βιβλίο Φ.Α. του εκπαιδευτικού είναι διδακτικά επαρκές.	6.0%	27.6%	50.8%	13.4%	2.2%
4.	Διαθεματικότητα. Πιστεύετε ότι η διαθεματικότητα του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού δημιουργεί κάποιες δυσκολίες για τους εκπαιδευτικούς Φ.Α.;	5.3%	10.5%	25.6%	38.3%	20.3%

5.8.2. Αξιολόγηση της εφαρμογής του περιεχομένου του βιβλίου του εκπαιδευτικού «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού» ανάλογα με την υλικοτεχνική υποδομή που διαθέτει το σχολείο, από τους εκπαιδευτικούς Φ.Α.

Όσον αφορά στην Α΄ ενότητα, του ερωτηματολογίου για τον εκπαιδευτικό Φ.Α., στην αξιολόγηση της εφαρμογής του περιεχομένου του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού σε σχέση με την υλικοτεχνική υποδομή που διαθέτει το σχολείο, τα αποτελέσματα φαίνονται στον πίνακα 80.

Πίνακας 80. Αξιολόγηση της εφαρμογής του περιεχομένου του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού σε σχέση με την υλικοτεχνική υποδομή που διαθέτει το σχολείο

Σε τι ποσοστό πιστεύετε ότι μπορεί να εφαρμοστεί το βιβλίο Φ.Α. του εκπαιδευτικού σε σχέση με την υλικοτεχνική υποδομή του σχολείου σας;					
	Πάρα πολύ	Πολύ	Αρκετά	Λίγο	Καθόλου
A) Αθλοπαιδιές					
Καλαθοσφαίριση	27.8%	33.1%	24.8%	12.8%	1.5%
Πετοσφαίριση	22.7%	25.8%	31.1%	14.3%	6.1%
Ποδόσφαιρο	27.3%	25.0%	31.8%	15.2%	0.7%
Χειροσφαίριση	22.7%	25.0%	26.5%	23.5%	2.3%
B) Κλασικός Αθλητισμός					
Άλματα	6.1%	3.1%	12.2%	39.7%	38.9%
Ρίψεις	10.6%	6.1%	20.4%	39.4%	23.5%
Δρόμοι	8.3%	16.7%	31.8%	37.1%	6.1%
Γ) Ενόργανη Γυμναστική	7.7%	9.2%	23.1%	36.2%	23.8%

Δ) Παραδοσιακοί Χοροί	34.8%	29.6%	18.2%	13.6%	3.8%
Ε) Συνολική Εφαρμογή του βιβλίου	7.0%	18.5%	57.4%	15.5%	1.6%

Στην ερώτηση σχετικά με το κατά πόσο πιστεύουν οι εκπαιδευτικοί Φ.Α. ότι το βιβλίο Φ.Α. του εκπαιδευτικού παρέχει εναλλακτικές προσεγγίσεις (τρόπους διδασκαλίας) στη Φ.Α., τα αποτελέσματα φαίνονται στον παρακάτω πίνακα 81.

Πίνακας 81. Παρέχει το βιβλίο του εκπαιδευτικού εναλλακτικές προσεγγίσεις (τρόπους διδασκαλίας) στη Φ.Α.;

Εναλλακτικές Προσεγγίσεις Διδασκαλίας	Ποσοστά
Δίνει αρκετές. Μεγάλη βοήθεια	50.0%
Δεν παρέχει τίποτα	17.2%
Δίνει γενικές πληροφορίες	12.5%
Εξαρτάται από το ενδιαφέρον των εκπαιδευτικών Φ.Α.	6.3%
Υπάρχουν πολλές δυσκολίες στην εφαρμογή (πολλοί συνάδελφοι σε μικρή αυλή)	6.2%
Δεν πιστεύω ότι δίνει εναλλακτικούς τρόπους διδασκαλίας	7.8%

5.8.3. *Αξιολόγηση των στόχων του βιβλίου του εκπαιδευτικού «Φυσική Αγωγή Ε' & ΣΤ' Δημοτικού» από τους εκπαιδευτικούς Φ.Α.*

Όσον αφορά στην αξιολόγηση των στόχων του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού, τα αποτελέσματα φαίνονται στον πίνακα 82.

Πίνακας 82. Αξιολόγηση των στόχων του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού

	Αξιολόγηση των στόχων του βιβλίου Φ.Α. εκπαιδευτικού	Πάρα πολύ	Πολύ	Αρκετά	Λίγο	Καθόλου
1.	Κατά πόσο πιστεύετε ότι το βιβλίο Φ.Α. του εκπαιδευτικού συνδέει τη θεωρία με τη πράξη;	9.0%	22.4%	59.0%	9.6%	0%
2.	Θεωρείτε ότι τα διδακτικά αντικείμενα του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού καλύπτουν τις ανάγκες των μαθητών/τριών της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης Δημοτικού;	7.5%	30.6%	49.3%	10.4%	2.2%
3.	Θεωρείτε ότι στο βιβλίο Φ.Α. του εκπαιδευτικού δίνεται επαρκή έμφαση στη διδασκαλία των κινητικών δεξιοτήτων;	9.8%	29.3%	46.6%	12.0%	2.3%
4.	Θεωρείτε ότι καλύπτει όλα τα διδακτικά αντικείμενα, που θα έπρεπε να διδάσκονται οι μαθητές/τριες στο Δημοτικό;	12.8%	33.1%	45.1%	9.0%	0%
5.	Θεωρείτε ότι δίνεται έμφαση στην κατανόηση των αθλοπαιδιών;	13.5%	39.1%	41.4%	6.0%	0%
6.	Θεωρείτε ότι δίνεται έμφαση	7.6%	28.8%	34.1%	27.3%	2.2%

	στη δια βίου άσκηση;					
7.	Θεωρείτε ότι υποστηρίζει τον εκπαιδευτικό Φ.Α. στην οργάνωση της διδασκαλίας και στον προγραμματισμό της διδακτέας ύλης;	15.2%	26.5%	47.7%	9.8%	0.8%
8.	Θεωρείτε ότι προτείνει την αξιοποίηση πολλαπλών πηγών πληροφόρησης (διαδίκτυο, βιβλιογραφία κ.α.);	7.6%	24.2%	44.7%	18.2%	5.3%
9.	Παραθέτει με σαφήνεια τους στόχους των ημερήσιων μαθημάτων;	8.3%	32.3%	44.4%	13.5%	1.5%
10.	Ενθαρρύνει την ανάπτυξη πρωτοβουλίας και αυτενέργειας του εκπαιδευτικού Φ.Α.;	7.5%	24.8%	48.1%	18.1%	1.5%
11.	Αναπτύσσει με σαφήνεια τις βασικές θεωρητικές αρχές, σκοπούς και στόχους του μαθήματος της Φ.Α.	10.7%	32.8%	44.3%	11.5%	0.7%

5.8.4. Αξιολόγηση της δομής και οργάνωσης του βιβλίου του εκπαιδευτικού «Φυσική Αγωγή Ε' & ΣΤ' Δημοτικού» από τους εκπαιδευτικούς Φ.Α.

Για την αξιολόγηση της δομής και οργάνωσης του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού από τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς, τα αποτελέσματα φαίνονται παρακάτω στον πίνακα 83.

Πίνακας 83. Αξιολόγηση της δομής και οργάνωσης του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού

	Δομή και Οργάνωση βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού	Πάρα πολύ	Πολύ	Αρκετά	Λίγο	Καθό λου
1.	Το βιβλίο Φ.Α. του εκπαιδευτικού είναι σε γλώσσα εύκολη και κατανοητή.	28.6%	34.6%	34.6%	2.2%	0%
2.	Τα περιεχόμενα σας βοηθούν να ανατρέξετε στα θέματα που αναζητάτε.	18.1%	35.6%	40.2%	6.1%	0%
3.	Είναι ικανοποιητική η βιβλιοδεσία του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού;	15.9%	35.7%	33.3%	13.6%	1.5%
4.	Συνδέεται το βιβλίο Φ.Α. του εκπαιδευτικού με το βιβλίο Φ.Α. του μαθητή;	10.6%	28.8%	53.8%	6.8%	0%
5.	Είναι εφικτή η διδασκαλία όλης της ύλης του βιβλίου Φ.Α. στον προβλεπόμενο διδακτικό χρόνο;	7.7%	10.7%	45.1%	22.8%	13.7%

5.8.5. Αξιολόγηση των δυσκολιών που αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευτικοί Φ.Α. στην εφαρμογή του βιβλίου του εκπαιδευτικού «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού»

Τα αποτελέσματα σχετικά με τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευτικοί κατά την εφαρμογή του βιβλίου Φ.Α του εκπαιδευτικού, φαίνονται στον πίνακα 84. Οι εκπαιδευτικοί απάντησαν με επιλογή προτεραιότητας από 1-6 σε συγκεκριμένους παράγοντες που σύμφωνα με το ερωτηματολόγιο πιστεύουν ότι πιθανόν να δυσχεραίνουν την εφαρμογή των σχολικών βιβλίων Φ.Α.

Πίνακας 84. Παράγοντες που δυσχεραίνουν την εφαρμογή των σχολικών βιβλίων Φ.Α. σύμφωνα με την 1^η και 2^η επιλογή προτίμησης των ερωτώμενων

Δυσκολίες	1η και 2η επιλογή σε ποσοστό %
Έλλειψη επαρκούς υλικοτεχνικής υποδομής.	57.7%
Ελλιπής επιμόρφωση εκπαιδευτικών.	39.4%
Ελλιπής χρηματοδότηση.	33.7%
Ανεπαρκής ενημέρωση εκπαιδευτικών.	28.5%
Έλλειψη ενδιαφέροντος εκπαιδευτικών	24.3%
Άλλο	4.4%

Η ερώτηση για το τι πιστεύουν οι εκπαιδευτικοί ότι είναι δύσκολο να εφαρμοστεί από το βιβλίο Φ.Α. ήταν μια ανοιχτού τύπου ερώτηση, όπου οι εκπαιδευτικοί δήλωναν τα αντικείμενα του βιβλίου που θεωρούσαν ότι είναι δύσκολη η εφαρμογή τους. Τα αποτελέσματα φαίνονται στον πίνακα 85.

Πίνακας 85. Τι πιστεύουν οι εκπαιδευτικοί Φ.Α. ότι είναι δύσκολο να εφαρμοστεί από το σχολικό βιβλίο Φ.Α.

Αντικείμενα δύσκολα για εφαρμογή	Ποσοστό %
Ό,τι χρειάζεται ανάλογη υλικοτεχνική υποδομή.	74.4%
Λίγες ώρες Φ.Α. αναλογικά με την διδακτέα ύλη.	17.4%
Ποδόσφαιρο (δεν ενδιαφέρει τα κορίτσια).	14.0%
Θεωρητικές γνώσεις.	9.3%
Διαθεματικότητα.	5.8%
Τίποτα.	3.5%
Αρχειοθέτηση – Οργάνωση.	1.4%
Όλα.	1.2%

5.8.6. Αξιολόγηση της εφαρμογής των αντικειμένων του βιβλίου του εκπαιδευτικού «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού»

Για την εφαρμογή των αντικειμένων του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης, μέσα από: α) την εφαρμογή των σύγχρονων μεθόδων διδασκαλίας αλλά και β) την ανάπτυξη της φιλοσοφίας της δια βίου άσκησης και την ανάπτυξη της υπευθυνότητας του μαθητή/τριας οι απαντήσεις φαίνονται στον πίνακα 86.

Πίνακας 86. Αξιολόγηση της εφαρμογής των αντικειμένων του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού

Εφαρμογή των αντικειμένων του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού μέσα από:	ΝΑΙ	ΟΧΙ
1. Μέθοδοι διδασκαλίας		

A) Το μάθημα Φ.Α. γίνεται με τη μέθοδο του παραγγέλματος.	60.6 %	39.4%
B) Έχετε δοκιμάσει τη μέθοδο της αμοιβαίας διδασκαλίας στη διδασκαλία κινητικών δεξιοτήτων; (μαθητής βοηθός)	82.5%	17.5%
Γ) Έχετε δοκιμάσει τη μέθοδο του αυτοελέγχου στη διδασκαλία κινητικών δεξιοτήτων; (με κάρτες κριτηρίων αυτοαξιολόγησης)	44.5%	55.5%
Δ) Έχετε δοκιμάσει τη μέθοδο της καθοδηγούμενης ανακάλυψης στη διδασκαλία κινητικών δεξιοτήτων;	68.6%	31.4%
E) Έχετε καταγράψει τυχόν ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες σύμφωνα με τη φόρμα της σελ. 32 του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού;	33.6%	66.4%
2. «Δια βίου άσκηση» για υγεία και ανάπτυξη της υπευθυνότητας		
A) Συζητάτε στην τάξη δραστηριότητες από το βιβλίο;	74.5%	25.5%
B) Συζητάτε ηθικά διλήμματα και θέματα, όπως η διάχυση ευθυνών σε ένα ομαδικό άθλημα;	57.6%	12.4%
Γ) Αναθέσατε ρόλους με συγκεκριμένα καθήκοντα για την αντιμετώπιση τυχόν παραβατικών συμπεριφορών;	70.1%	29.9%
3. Δημιουργήσατε ομάδες αθλοπαιδιών και δραστηριοτήτων;	88.3%	11.7%
4. Καθορίσατε αγωνιστικές συναντήσεις μεταξύ των ομάδων;	83.2%	16.8%
5. Σχεδιάσατε τη διοργάνωση ενός τελικού αθλητικού γεγονότος ή άλλης δράσης;	84.7%	15.3%
6. Χρησιμοποιείτε τα φύλλα κριτηρίων για την αξιολόγηση που παραθέτει το βιβλίο Φ.Α. του εκπαιδευτικού;	42.3%	57.7%
7. Έχετε συνθέσει δικά σας φύλλα κριτηρίων για εκμάθηση ή	39.4%	60.6%

αξιολόγηση δεξιοτήτων;		
8. Χρησιμοποιείτε τον πίνακα μηνιαίας καταγραφής μαθημάτων; (σελ. 166)	54.7%	45.3%
9. Έχετε συμπληρώσει το συγκεντρωτικό πίνακα τριμήνου και έτους της σελ. 167 του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού.	52.6%	47.4%
10. Κρατάτε αρχεία;	67.9%	32.1%
11. Σας βοηθά το βιβλίο Φ.Α. στα παραπάνω; Εάν όχι που συναντάτε δυσκολίες;	80.3%	19.7%

5.8.7. Αξιολόγηση της επιμόρφωσης αναφορικά με το βιβλίο Φ.Α. του εκπαιδευτικού «Φυσική Αγωγή Ε' & ΣΤ' Δημοτικού»

Οι πιο αποτελεσματικές επιμορφωτικές δραστηριότητες που κατεξοχήν θέλουν οι εκπαιδευτικοί Φ.Α. να περιλαμβάνονται σε ένα επιμορφωτικό πρόγραμμα αναφορικά με το βιβλίο Φ.Α. του εκπαιδευτικού, σε κλίμακα προτίμησης από το 1-8, φαίνονται στον παρακάτω πίνακα 87. Οι εκπαιδευτικοί επέλεξαν από προτεινόμενες επιμορφωτικές δράσεις.

Πίνακας 87. Επιμορφωτικές δραστηριότητες που επιθυμούν οι εκπαιδευτικοί Φ.Α. να περιλαμβάνονται σε ένα επιμορφωτικό πρόγραμμα σχετικά με το βιβλίο Φ.Α. του εκπαιδευτικού και αφορούν στην 1^η και 2^η επιλογή προτίμησή τους

Επιμορφωτικές Δραστηριότητες	Ποσοστό %
Συζήτηση προβλημάτων που θέτουν οι εκπαιδευτικοί σχετικά με την καθημερινή εκπαιδευτική πράξη με πρωτοβουλία του σχολικού συμβούλου Φ.Α.	56.1%

Παρακολούθηση δειγματικών διδασκαλιών. Με πρωτοβουλία του σχολικού συμβούλου Φ.Α.	54.4%
Συνδυασμός επιμόρφωσης και εφαρμογής των δραστηριοτήτων στα σχολεία, με την υποστήριξη του επιμορφωτή.	29.2%
Συνεργασία εκπαιδευτικών σε ολιγομελείς ομάδες για το σχεδιασμό εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων. Με πρωτοβουλία του σχολικού συμβούλου Φ.Α.	23.8%
Εισήγηση από τον επιμορφωτή.	23.5%
Αυτοεπιμόρφωση.	15.0%
Σχεδιασμός εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων από κάθε εκπαιδευτικό ατομικά.	8.3%
Προτείνετε άλλο τι;	1.4%

Στην ερώτηση που αφορά στο βαθμό ικανοποίησης των εκπαιδευτικών Φ.Α. αναφορικά με τη ενημέρωση που έχουν λάβει από τους διάφορους φορείς σχετικά με το βιβλίο Φ.Α. του εκπαιδευτικού τα αποτελέσματα φαίνονται στον πίνακα 88.

Πίνακας 88. Βαθμός ικανοποίησης των εκπαιδευτικών Φ.Α. αναφορικά με την ενημέρωση που έχουν λάβει από τους διάφορους φορείς σχετικά με το βιβλίο Φ.Α. του εκπαιδευτικού

Ικανοποίηση από φορείς	Πάρα πολύ	Πολύ	Αρκετά	Λίγο	Καθόλου
α) Από το Υ.ΠΑΙ.Θ.	0%	5.7%	19.5%	40.7%	34.1%
β) Από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.	0%	4.2%	21.7%	40.8%	33.3%

γ) Από τους συγγραφείς του βιβλίου Φ.Α.	3.2%	7.2%	27.2%	28.0%	34.4%
δ) Από τους σχολικούς συμβούλους Φ.Α.	2.4%	9.4%	33.9%	32.3%	22.0%
ε) Από Επιστημονικές Ενώσεις Εκπαιδευτικών Φ.Α.	0.8%	5.0%	19.0%	30.6%	44.6%

Οι εκπαιδευτικοί Φ.Α. κλίθηκαν να διαβαθμίσουν τις θεματικές ενότητες στις οποίες έχουν περισσότερο ανάγκη για επιμόρφωση. Είχαν τη δυνατότητα να ιεραρχήσουν τις απαντήσεις τους από το 1–8 με 1 τη μεγαλύτερη ανάγκη για επιμόρφωση στη συγκεκριμένη δραστηριότητα, 2 την αμέσως επόμενη και ούτω καθεξής. Τα αποτελέσματα σε ποσοστά φαίνονται στον πίνακα 89.

Πίνακας 89. Θεματικές ενότητες στις οποίες έχουν περισσότερο ανάγκη για επιμόρφωση οι εκπαιδευτικοί Φ.Α. Οι απαντήσεις αφορούν στην 1^η και 2^η επιλογή τους

	Διαβαθμισμένη προτίμηση (1 ^η - 2 ^η επιλογή)	Ποσοστά	
		Άνδρες Εκπαιδευτικοί	Γυναίκες Εκπαιδευτικοί
1)	Καλαθοσφαίριση	3.0%	5.8%
2)	Πετοσφαίριση	1.4%	3.6%
3)	Ποδόσφαιρο	1.4%	29.9%
4)	Χειροσφαίριση	5.8%	8.0%

5)	Κλασικός Αθλητισμός:		
	α) Δρόμοι	3.7%	5.1%
	β) Άλματα	4.3%	3.0%
	γ) Ρίψεις	2.9%	2.9%
6)	Ενόργανη Γυμναστική	16.8%	5.1%
7)	Παραδοσιακοί Χοροί	29.9%	7.2%
8)	Μουσικοκινητική Αγωγή	46.0%	24.8%
9)	Συνολική εφαρμογή του βιβλίου Φ.Α.	13.9%	12.4%

Όσον αφορά στην άποψη για τη μορφή της επιμόρφωσης που επιθυμούν να έχουν οι εκπαιδευτικοί Φ.Α. αναφορικά με την προαιρετική ή υποχρεωτική τους συμμετοχή, τα αποτελέσματα φαίνονται στον πίνακα 90.

Πίνακας 90. Άποψη των εκπαιδευτικών Φ.Α. αναφορικά με το αν η επιμόρφωσή τους πρέπει να είναι προαιρετική ή υποχρεωτική

Επιμόρφωση	Ποσοστά
Να είναι υποχρεωτική.	43.2%
Να είναι υποχρεωτική και σε ορισμένες μόνο περιπτώσεις προαιρετική.	27.6%
Να είναι προαιρετική και σε ορισμένες περιπτώσεις υποχρεωτική.	20.5%
Να είναι προαιρετική.	8.7%

Όσον αφορά στο πόσες φορές στην καριέρα του ο εκπαιδευτικός Φ.Α. (35 χρόνια) πρέπει να επιμορφώνεται, οι απαντήσεις φαίνονται στον πίνακα 91.

Πίνακας 91. Άποψη των εκπαιδευτικών Φ.Α. για τη συχνότητα επιμόρφωσή τους

Συχνότητα επιμόρφωσης εκπαιδευτικών Φ.Α.	Ποσοστά
Κάθε 5 χρόνια	36.5%
Κάθε 2 χρόνια	30.2%
3 φορές το χρόνο	8.3%
Κάθε χρόνο	2.1%
Καθόλου	22.9%

Όσον αφορά στην ερώτηση, σε ποια άλλα αντικείμενα εκτός βιβλίου Φ.Α. θα ήταν χρήσιμο να επιμορφωθούν οι εκπαιδευτικοί Φ.Α., οι ερωτώμενοι απάντησαν με σειρά προτεραιότητας σε μέχρι τρία αντικείμενα. Τα αποτελέσματα φαίνονται στον πίνακα 92.

Πίνακας 92. Άλλα αντικείμενα εκτός βιβλίου Φ.Α. που θα ήταν χρήσιμο να επιμορφωθούν οι εκπαιδευτικοί Φ.Α. (οι απαντήσεις είναι με σειρά προτεραιότητας σε τρία αντικείμενα)

Αντικείμενα εκτός βιβλίου που χρειάζεται επιμόρφωση	Ποσοστό
Ψυχολογία	39.4%
Παιδαγωγικά	30.7%
Πρώτες βοήθειες	22.6%

Στατιστική	22.6%
Άλλο (μοντέρνοι χοροί, κ.α.)	19.0%
Δεξιότητες ζωής	11.7%
Μουσικοκινητική	8.0%
Δραστηριότητες περιπέτειας	4.4%

Τέλος στην ερώτηση αν νομίζουν οι εκπαιδευτικοί Φ.Α. ότι χρειάζονται καθοδήγηση για την αξιοποίηση άλλων πηγών που ίσως θα έβρισκαν περισσότερο ενδιαφέρουσες, για την καλύτερη διδασκαλία του μαθήματος, τα αποτελέσματα έδειξαν ότι το 73% των ερωτώμενων απάντησαν ότι χρειάζονται καθοδήγηση. Οι πηγές τις οποίες βρίσκουν πιο ενδιαφέρουσες ώστε να τις αξιοποιήσουν για την αποτελεσματικότερη διδασκαλία του μαθήματός τους σε ποσοστά φαίνονται στον πίνακα 93.

Πίνακας 93. Άλλες πηγές που ο εκπαιδευτικός Φ.Α. βρίσκει ενδιαφέρουσες για να επιμορφωθεί

Άλλες πηγές για επιμόρφωση	Ποσοστά
Κατάλληλοι ιστότοποι	35.8%
Κατάλληλο ψηφιακό υλικό, cd, DVD	17.0%
Ανάπτυξη δεξιοτήτων χρήσης Η/Υ	11.3%
Χρήση σχολικού ψηφιακού υλικού	3.8%
Η Φ.Α. στις άλλες χώρες	3.8%
Επιστημονικά περιοδικά	1.9%
Όλα τα παραπάνω	26.4%

5.9. Αξιολόγηση βιβλίου του εκπαιδευτικού «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού» από τους σχολικούς συμβούλους

1. Στις ερωτήσεις για την αξιολόγηση του περιεχομένου του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού όσον αφορά στις επιμέρους ερωτήσεις οι σχολικοί σύμβουλοι απάντησαν στην ικανοποίηση: α) από την αισθητική αρτιότητα του βιβλίου, λίγο έως μέτρια, β) στην επιστημονική εγκυρότητα, πολύ έως πάρα πολύ, γ) στη διδακτική επάρκεια, πολύ έως πάρα πολύ, δ) στη δυσκολία εφαρμογής της διαθεματικότητας, μέτρια έως πολύ, ε) στην εφαρμογή του περιεχομένου του βιβλίου σε σχέση με την υπάρχουσα υλικοτεχνική υποδομή του σχολείου, όσον αφορά στις αθλοπαιδιές, καλαθοσφαίριση, απάντησαν πολύ, στ) στην πετοσφαίριση, πολύ, ζ) στο ποδόσφαιρο, πολύ, η) στη χειροσφαίριση, μέτρια, θ) στον κλασικό αθλητισμό άλματα, λίγο, ι) στις ρίψεις, λίγο, ια) στους δρόμους, μέτρια έως πολύ, ιβ) στην ενόργανη γυμναστική, λίγο ιγ) στους παραδοσιακούς χορούς, πολύ έως πάρα πολύ, ιδ) στη συνολική εφαρμογή του βιβλίου, μέτρια έως πολύ και ιε) στη δυνατότητα του βιβλίου να παρέχει εναλλακτικούς τρόπους διδασκαλίας, πάρα πολύ.
2. Στις ερωτήσεις για το κατά πόσο πιστεύουν ότι επιτυγχάνονται οι στόχοι που θέτει το βιβλίο Φ.Α. του εκπαιδευτικού απάντησαν όσον αφορά με: α) τη σύνδεση της θεωρίας με την πράξη, πολύ, β) την κάλυψη των αναγκών των μαθητών/τριών, μέτρια έως πολύ, γ) την έμφαση στις κινητικές δεξιότητες, μέτρια έως πολύ, δ) την κάλυψη όλων των διδακτικών αντικειμένων, οι μισοί απάντησαν πολύ και οι άλλοι μισοί καθόλου, ε) την έμφαση που δίνεται στις αθλοπαιδιές, πολύ, στ) στη «δια βίου άσκηση», μέτρια, ζ) την υποστήριξη του διδακτικού έργου του εκπαιδευτικού, πολύ, η) την αξιοποίηση άλλων πηγών πληροφοριών, πολύ, θ) τη σαφήνεια των στόχων του ημερήσιου μαθήματος,

μέτρια έως πολύ) την ενθάρρυνση της ανάπτυξης της πρωτοβουλίας και αυτενέργειας του εκπαιδευτικού, πολύ έως πάρα πολύ και ια) τη σαφήνεια του σκοπού της Φ.Α., πολύ έως πάρα πολύ.

3. Στις ερωτήσεις για την αξιολόγηση της δομής και της οργάνωσης του βιβλίου απάντησαν για: α) τη γλώσσα, πολύ κατανοητή, β) τα περιεχόμενα, επίσης πολύ, γ) τη βιβλιοδεσία του βιβλίου, πολύ έως πάρα πολύ, δ) τη σύνδεσή του με το βιβλίο του μαθητή, πολύ έως πάρα πολύ και ε) για το πόσο είναι εφικτή η διδασκαλία του κατά τη διάρκεια της χρονιάς, απάντησαν λίγο.
4. Στις ερωτήσεις για τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευτικοί Φ.Α. στην εφαρμογή του βιβλίου Φ.Α. απάντησαν σχετικά με τους παράγοντες που συντελούν στη δυνατότητα εφαρμογής του βιβλίου. Οι δυσκολίες αυτές σχετίζονται, πρώτα απ' όλα με το προσωπικό ενδιαφέρον των εκπαιδευτικών Φ.Α., λιγότερο με την υπάρχουσα υλικοτεχνική υποδομή, ακόμα λιγότερο με την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών Φ.Α. και την ανάλογη ενημέρωση και σχεδόν καθόλου με τη χρηματοδότηση. Αυτό που πιστεύουν ότι δεν μπορεί να εφαρμοστεί είναι η διαθεματικότητα.
5. Στις ερωτήσεις για την ικανοποίηση από την επιμόρφωση αναφορικά με το βιβλίο Φ.Α., από τους διάφορους φορείς απάντησαν: α) καθόλου ικανοποιημένοι από το Υπουργείο Παιδείας, β) καθόλου από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, γ) λίγο ικανοποιημένοι από τους συγγραφείς βιβλίων, δ) όσον αφορά στη μορφή επιμόρφωσης απάντησαν να είναι προαιρετική και σε ορισμένες περιπτώσεις υποχρεωτική, ε) για τη συχνότητα της επιμόρφωσης απάντησαν κάθε 5 χρόνια ή κάθε χρόνο, στ) στα αντικείμενα του βιβλίου που χρειάζεται επιμόρφωση για τους άντρες εκπαιδευτικούς, απάντησαν λίγο στην καλαθοσφαίριση, λίγο πετοσφαίριση, λίγο στο ποδόσφαιρο, αρκετά στη

χειροσφαίριση και στον κλασικό αθλητισμό, πολύ στην ενόργανη γυμναστική, πάρα πολύ στους παραδοσιακούς χορούς και στη μουσικοκινητική αγωγή ενώ, ζ) στα αντικείμενα που χρειάζονται επιμόρφωση οι γυναίκες εκπαιδευτικοί απάντησαν λίγο στην καλαθοσφαίριση, λίγο πετοσφαίριση, πάρα πολύ στο ποδόσφαιρο, πολύ στη χειροσφαίριση, αρκετά στον κλασικό αθλητισμό, πολύ στην ενόργανη γυμναστική, λίγο στους παραδοσιακούς χορούς και πάρα πολύ στη μουσικοκινητική αγωγή η) τα αντικείμενα που χρειάζονται επιμόρφωση οι σχολικοί σύμβουλοι είναι η ψυχολογία, τα παιδαγωγικά και η εκπαίδευση ενηλίκων ενώ, θ) οι εκπαιδευτικοί Φ.Α. χρειάζονται επιμόρφωση στις μεθόδους διδασκαλίας, στην αξιολόγηση και στις σχολικές δραστηριότητες, ι) όσον αφορά στην ανάγκη καθοδήγησης του εκπαιδευτικού, απάντησαν θετικά, ια) στο αν θα πρέπει ο σχολικός σύμβουλος να παρεμβαίνει στη διδασκαλία για την εφαρμογή του βιβλίου, απάντησαν, όταν απαιτείται, ιβ) σε ποιο βαθμό πρέπει να παρεμβαίνει για να υποδεικνύει την αποτελεσματικότητα του βιβλίου, απάντησαν πάρα πολύ, ιγ) να συνεργάζεται με τους εκπαιδευτικούς, πάρα πολύ, ιδ) να διαχειρίζεται τα παράπονα των εκπαιδευτικών, πολύ και ιε) να προτείνει άλλη μορφή παρέμβασης, πολύ.

5.10. Αναλύσεις των μεταβλητών - score των εκπαιδευτικών για το βιβλίο του εκπαιδευτικού «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού»

5.10.1. Βασικές στατιστικές αναλύσεις

Οι βασικές στατιστικές αναλύσεις των μεταβλητών – score για την αξιολόγηση της γενικής εικόνας των εκπαιδευτικών Φ.Α για το βιβλίο Φ.Α. του εκπαιδευτικού της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης, σε κάθε κατηγορία ερωτήσεων φαίνονται στον πίνακα 94.

Πίνακας 94 Αξιολόγηση της γενικής εικόνας του εκπαιδευτικού Φ.Α. για τις μεταβλητές – σκορ σε κάθε κατηγορία ερωτήσεων του βιβλίου του εκπαιδευτικού

Βιβλίο Φ.Α. Εκπαιδευτικού	Κλίμακα	Μέση Τιμή	Τυπική Απόκλιση
Γενική εικόνα αξιολόγησης περιεχομένου (TBScore_prx)	1-5	3.06	0.65
Γενική εικόνα αξιολόγησης εφαρμογής του περιεχομένου σε σχέση με την υλικοτεχνική υποδομή του σχολείου (TBScore_epr)	1-5	3.07	0.76
Γενική εικόνα αξιολόγησης στόχων (TBScore_stx)	1-5	3.31	0.69
Γενική εικόνα αξιολόγησης δομής και οργάνωσης (TBScore_dms)	1-5	3.45	0.68
Γενική εικόνα αξιολόγησης εφαρμογής των μεθόδων διδασκαλίας (TBScore_mth)	0-5	2.9	1.27
Γενική εικόνα αξιολόγησης εφαρμογή της δια βίου άσκησης και ανάπτυξης της υπευθυνότητας (TBScore_dva)	0-12	8.26	2.97

5.10.2. Αναλύσεις συσχετίσεων μεταξύ των μεταβλητών - score

Ακολούθησε η ανάλυση συσχέτισης των μεταβλητών - score προκειμένου να βρεθεί ο βαθμός συσχέτισης μεταξύ αυτών. Οι συσχετίσεις μεταξύ των παραπάνω μεταβλητών

– score, που δείχνουν τη γενική εικόνα του ερωτώμενου σε κάθε κατηγορία ερωτήσεων υπολογίστηκαν με το συντελεστή συσχέτισης Pearson (r). Οι συσχετίσεις μεταξύ των μεταβλητών – score που δείχνουν τη γενική εικόνα των εκπαιδευτικών Φ.Α. σε κάθε κατηγορία ερωτήσεων, για την αξιολόγηση του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού (TBScore) παρουσιάζονται στον πίνακα 95.

Πίνακας 95. Συσχετίσεις ανάμεσα στις μεταβλητές - Score που δείχνουν τη γενική εικόνα των εκπαιδευτικών Φ.Α. σε κάθε κατηγορία ερωτήσεων για την αξιολόγηση του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού (TBScore)

	TB Score prx	TB Score efr	TB Score Stx	TB Score dms	TB Score mth	TB Score dva
TB Score prx	1					
TB Score efr	0.482**	1				
TB Score stx	0.672**	0.557**	1			
TB Score dms	0.618**	0.485**	0.709**	1		
TB Score mth	-0.018	-0.003	0.182*	0.025	1	
TB Score dva	-0.03	0.180*	0.180*	0.101	0.554**	1

**Συσχέτιση σημαντική σε επίπεδο 0.01

*Συσχέτιση σημαντική σε επίπεδο 0.05

Παρατηρείται στατιστικά σημαντική μέτρια συσχέτιση ανάμεσα στη γενική εικόνα αξιολόγησης του περιεχομένου του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού (TB Score_ prx) α) με τη γενική εικόνα αξιολόγησης της εφαρμογής του περιεχομένου ανάλογα με την υλικοτεχνική υποδομή (TB Score_ efr) με $r=.482$, β) με τη γενική εικόνα αξιολόγησης των στόχων (TB Score_ stx) με $r=.672$ και γ) με τη γενική εικόνα αξιολόγησης της δομής και οργάνωσης του βιβλίου Φ.Α. (TB Score_ dms) με $r=.618$. Επίσης παρατηρείται μέτρια συσχέτιση στη γενική εικόνα αξιολόγησης της

εφαρμογής του περιεχομένου ανάλογα με την υλικοτεχνική υποδομή (TB Score_ efr) με $r=.482$, α) με τη γενική εικόνα αξιολόγησης των στόχων (TB Score_ stx) με $r=.557$ και β) με τη γενική εικόνα αξιολόγησης της δομής και οργάνωσης του βιβλίου Φ.Α. (TB Score_ dms) με $r=.485$, ενώ γ) χαμηλή συσχέτιση με τη γενική εικόνα της αξιολόγησης της εφαρμογής της φιλοσοφίας της δια βίου άσκησης με $r=.180$. Υψηλή συσχέτιση παρατηρείται ανάμεσα στη γενική εικόνα αξιολόγησης των στόχων (TB Score_ stx) με τη γενική εικόνα αξιολόγησης της δομής και οργάνωσης του βιβλίου Φ.Α. (TB Score_ dms) με $r=.709$, ενώ χαμηλή συσχέτιση με τη γενική εικόνα της αξιολόγησης της εφαρμογής των μεθόδων διδασκαλίας με $r=.182$ και τη γενική εικόνα της αξιολόγησης της εφαρμογής της φιλοσοφίας της δια βίου άσκησης με $r=.180$. Τέλος παρατηρείται μέτρια συσχέτιση της γενικής εικόνας της αξιολόγησης της εφαρμογής των μεθόδων διδασκαλίας με τη γενική εικόνα της αξιολόγησης της εφαρμογής της φιλοσοφίας της δια βίου άσκησης με $r=.554$.

5.11. Αναλύσεις συσχετίσεων μεταξύ των ποιοτικών μεταβλητών του ερωτηματολογίου του εκπαιδευτικού

Ακολούθησε η ανάλυση chi square (χ^2) προκειμένου να βρεθούν τυχόν συσχετίσεις ανάμεσα στις ποιοτικές μεταβλητές, οι οποίες αφορούσαν στις απαντήσεις των ανοιχτού τύπων ερωτημάτων που είχαν τεθεί στους εκπαιδευτικούς. Συγκεκριμένα βρέθηκαν διαφορές:

Όσον αφορά στην επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, στην ανάλυση της ερώτησης, αν ο εκπαιδευτικός Φ.Α. χρειάζεται καθοδήγηση προκειμένου να αξιοποιήσει άλλες πηγές που ίσως να εύρισκε περισσότερο ενδιαφέρουσες, για την καλύτερη διδασκαλία του μαθήματός του και στο ποια επιμορφωτική δραστηριότητα θα ήθελε να περιλαμβάνεται σε ένα επιμορφωτικό πρόγραμμα, βρέθηκαν στατιστικά

σημαντικά αποτελέσματα μόνο σε μια επιμορφωτική δραστηριότητα, την αυτοεπιμόρφωση. Ειδικότερα, στους εκπαιδευτικούς που είχαν επιλέξει ως επιμορφωτική δραστηριότητα, την αυτοεπιμόρφωση, ως 1^η ή 2^η επιλογή, μεγάλο ποσοστό εκπαιδευτικών δήλωσε ότι χρειάζεται καθοδήγηση προκειμένου να αξιοποιήσει άλλες πηγές (94%). Αντίθετα στους εκπαιδευτικούς που επέλεξαν άλλη σημαντική επιμορφωτική δραστηριότητα (εκτός της αυτοεπιμόρφωσης), το ποσοστό αυτό ήταν αρκετά χαμηλότερο (69%), $\chi^2 = 4.28$ και $p = 0.038$. Τα αποτελέσματα φαίνονται στον πίνακα 96. Οι εκπαιδευτικοί που επιλέγουν ως πηγή επιμόρφωσης την αυτοεπιμόρφωση χρειάζονται καθοδήγηση για αυτό.

Πίνακας 96. Διαφορές ως προς την επιμορφωτική δράση: αυτοεπιμόρφωση έναντι της ανάγκης καθοδήγησης των εκπαιδευτικών Φ.Α. για την αξιοποίηση άλλων πηγών

Επιμορφωτική δράση (αυτοεπιμόρφωση)	Καθοδήγηση των εκπαιδευτικών Φ.Α. για αξιοποίηση άλλων πηγών		
	Ναι	Όχι	
1 ^η ή 2 ^η επιλογή	94%	6%	100%
Άλλη επιλογή	69%	31%	100%

$\chi^2 = 4.28$, $p = 0.039$

Επίσης βρέθηκαν διαφορές ανάμεσα στους άντρες και στις γυναίκες εκπαιδευτικούς Φ.Α. ως προς τις επιμορφωτικές δραστηριότητες: α) συζήτηση προβλημάτων που θέτουν οι εκπαιδευτικοί σχετικά με την καθημερινή εκπαιδευτική πράξη ($\chi^2 = 3.95$ και $p = 0.047$), β) παρακολούθηση δειγματικών διδασκαλιών με πρωτοβουλία του σχολικού συμβούλου ($\chi^2 = 5.44$ και $p = 0.02$) και γ) αυτοεπιμόρφωσης ($\chi^2 = 4.49$ και $p = 0.034$), ως πιο αποτελεσματικές για τη διδασκαλία

τους. Τα αποτελέσματα φαίνονται στον πίνακα 97. Οι γυναίκες δηλώνουν σε μεγαλύτερο ποσοστό ως 1^η ή 2^η επιλογή τις επιμορφωτικές δραστηριότητες συζήτηση προβλημάτων στην καθημερινή εκπαιδευτική πράξη και παρακολούθηση δειγματικών διδασκαλιών, ενώ οι άντρες δηλώνουν σε μεγαλύτερο ποσοστό ως 1^η ή 2^η επιλογή την αυτοεπιμόρφωση.

Πίνακας 97. Διαφορές ως προς το φύλο και τις επιμορφωτικές δράσεις: συζήτηση καθημερινών προβλημάτων εκπαιδευτικών, παρακολούθησης δειγματικών διδασκαλιών με πρωτοβουλία του σχολικού συμβούλου Φ.Α. και αυτοεπιμόρφωσης

Φύλο	Επιμορφωτική δράση					
	Συζήτηση καθημερινών προβλημάτων		Παρακολούθηση δειγματικών διδασκαλιών		Αυτοεπιμόρφωση	
	1 ^η ή 2 ^η επιλογή	Άλλη επιλογή	1 ^η ή 2 ^η επιλογή	Άλλη επιλογή	1 ^η ή 2 ^η επιλογή	Άλλη επιλογή
Άντρας	49%	51%	46%	54%	21%	79%
Γυναίκα	67%	33%	67%	33%	6%	94%
	$\chi^2=3.95, p=0.047$		$\chi^2=5.44, p=0.020$		$\chi^2=4.49, p=0.034$	

Διαφορές φάνηκαν και ανάμεσα στις σπουδές των εκπαιδευτικών Φ.Α., με τη δήλωση ως 1^η ή 2^η επιλογή προτίμησης αποτελεσματικότερης επιμορφωτικής δράσης. Οι εκπαιδευτικοί χωρίς επιπλέον σπουδές ή με επιμόρφωση ΠΕΚ/ΣΕΛΜΕ, δήλωσαν ως 1^η ή 2^η επιλογή προτίμησης αποτελεσματικότερης επιμορφωτικής δράσης, τη συζήτηση προβλημάτων που θέτουν οι εκπαιδευτικοί σχετικά με την καθημερινή

εκπαιδευτική πράξη με πρωτοβουλία του σχολικού συμβούλου Φ.Α. ($\chi^2 = 9.37$ και $p = 0.025$) (πίνακας 98).

Πίνακας 98. Διαφορές ως προς τις σπουδές των εκπαιδευτικών Φ.Α. και την επιμορφωτική δράση, συζήτηση καθημερινών προβλημάτων με πρωτοβουλία του σχολικού συμβούλου

Σπουδές	Επιμορφωτική δράση (συζήτηση καθημερινών προβλημάτων)	
	1 ^η ή 2 ^η επιλογή	Άλλη επιλογή
MSc /PhD	21%	79%
2 ^ο Πτυχίο	43%	57%
ΠΕΚ / ΣΕΛΜΕ	66%	34%
Χωρίς άλλες	58%	42%

$\chi^2 = 9.37$ και $p = 0.025$

Στις υπόλοιπες επιμορφωτικές δράσεις δεν βρέθηκε καμία άλλη σημαντική συσχέτιση.

5.12. Αποτελέσματα μηδενικών - ερευνητικών υποθέσεων για το βιβλίο του εκπαιδευτικού «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού»

Οι μηδενικές ερευνητικές υποθέσεις για την αξιολόγηση του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού, βασίστηκαν στις συσχετίσεις των μεταβλητών – score (γενική εικόνα αξιολόγησης του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης σε κάθε κατηγορία ερωτήσεων) (TBScore), με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των εκπαιδευτικών Φ.Α., σύμφωνα με την ανάλυση t-test και την Ανάλυση Διακύμανσης

ANOVA, χρησιμοποιώντας τον εκ των υστέρων έλεγχο Tukey (Tukey Post Hoc Test). Από τα αποτελέσματα φάνηκε:

1. Γεωγραφική περιοχή (υπόθεση H_{11}):

Όσον αφορά στη γεωγραφική περιοχή του σχολείου που διδάσκει ο εκπαιδευτικός Φ.Α. και στην αξιολόγηση του βιβλίου Φ.Α του εκπαιδευτικού της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης, σύμφωνα με την ανάλυση Διακύμανσης ANOVA και τον εκ των υστέρων έλεγχο Tukey, βρέθηκε στατιστικά σημαντική διαφορά: α) στο σκορ της αξιολόγησης του περιεχομένου (TBScore_grx) του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού με $F_{(2, 130)}=3.63$ σε $p=0.029$. Για τα σχολεία των ημιαστικών περιοχών (κωμοπόλεων) το σκορ ήταν μικρότερο (M.T.=2.90) από το σκορ των αγροτικών περιοχών (χωριών) (M.T.=3.33), ενώ το σκορ των σχολείων των αστικών περιοχών (πόλεων) (M.T.=3.01) ήταν ενδιάμεσα (πίνακας 99). β) Ενώ δεν υπήρξαν διαφορές στην αξιολόγηση της εφαρμογής του περιεχομένου σε σχέση με την υλικοτεχνική υποδομή του σχολείου (TBScore_efr) με $F_{(2, 129)}=0.48$ σε $p=0.61$, γ) ούτε στην αξιολόγηση των στόχων του βιβλίου Φ.Α. (TBScore_stx), με $F_{(2, 130)}=0.91$ σε $p=0.40$, δ) ούτε στην αξιολόγηση της δομής και οργάνωσης του βιβλίου Φ.Α., (TBScore_dms), με $F_{(2, 129)}=1.54$ σε $p=0.21$, ε) ούτε στην αξιολόγηση της εφαρμογής των αντικειμένων του βιβλίου Φ.Α. μέσα από την εφαρμογή των μεθόδων διδασκαλίας, (TBScore_mth), με $F_{(2, 134)}=0.74$ σε $p=0.67$, αλλά και στ) ούτε στην εφαρμογή των αντικειμένων του βιβλίου Φ.Α. μέσα από την εφαρμογή της φιλοσοφίας της δια βίου άσκησης και της ανάπτυξης της υπευθυνότητας (TBScore_dva), με $F_{(2, 134)}=0.43$ σε $p=0.64$. Οι εκπαιδευτικοί Φ.Α. των αγροτικών περιοχών είχαν υψηλότερες τιμές στην αξιολόγηση του περιεχομένου του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού.

Πίνακας 99. Διαφορές ανάμεσα στις γεωγραφικές περιοχές του σχολείου και στην αξιολόγηση του περιεχομένου του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού (Score_TBprx)

Γεωγραφικές Περιοχές	Αξιολόγηση του περιεχομένου του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού (Score_TBprx)		Tukey
	M.T.	T.A.	
Κωμόπολη	2.90	0.69	α
Πόλη	3.01	0.54	αβ
Χωριό	3.33	0.79	β

$F_{(2, 130)}=3.63, p=0.029$

2. Φύλο εκπαιδευτικών Φ.Α. (υπόθεση H_{12}):

Για το φύλο των εκπαιδευτικών Φ.Α. σύμφωνα με την ανάλυση t-test, βρέθηκε διαφορά: α) στην αξιολόγηση του περιεχομένου του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού (TBScore_prx) με $t_{(131)}=2.16$, σε $p=0.032$. Οι άντρες είχαν υψηλότερο σκορ (MT=3.16) σε σχέση με τις γυναίκες (MT= 2.91) (πίνακας 100). β) Δεν βρέθηκαν διαφορές στο σκορ της αξιολόγησης της εφαρμογής του περιεχομένου σε σχέση με την υλικοτεχνική υποδομή του σχολείου (TBScore_efr) ($t_{(130)}=1.10, p=0.27$), γ) ούτε στην αξιολόγηση των στόχων του βιβλίου Φ.Α. (TBScore_stx), ($t_{(131)}=1.80, p=0.07$), γ) ούτε στην αξιολόγηση της δομής και οργάνωσης του βιβλίου Φ.Α. (TBScore_dms), ($t_{(130)}=0.62, p=0.95$), δ) ούτε στην αξιολόγηση της εφαρμογής των αντικειμένων του βιβλίου Φ.Α. μέσα από την εφαρμογή των μεθόδων διδασκαλίας (TBScore_mth), ($t_{(135)}=0.73, p=0.46$), αλλά και ε) ούτε στην εφαρμογή των αντικειμένων του βιβλίου Φ.Α. μέσα από την εφαρμογή της φιλοσοφίας της δια βίου άσκησης και της ανάπτυξης της υπευθυνότητας (TBScore_dva), ($t_{(135)}=-0.58, p=0.56$).

Οι άντρες εκπαιδευτικοί αξιολογούν θετικότερα το περιεχόμενο του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού.

Πίνακας 100. Διαφορές ως προς την αξιολόγηση του περιεχομένου του βιβλίου Φ.Α. εκπαιδευτικού (Score_TBprx) με το φύλο των εκπαιδευτικών Φ.Α.

Φύλο	Αξιολόγηση του περιεχομένου του βιβλίου Φ.Α. εκπαιδευτικού TBScore_prx	
	M.T.	T.A.
Άνδρες	3.16	0.69
Γυναίκες	2.91	0.54

$t_{(131)}=2.16, p=0.032$

3. Ηλικία εκπαιδευτικών Φ.Α. (υπόθεση H_{13}):

Όσον αφορά στην ηλικία των εκπαιδευτικών Φ.Α. και στην αξιολόγηση του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης, σύμφωνα με την ανάλυση Διακύμανσης ANOVA και τον εκ των υστέρων ελέγχο Tukey, δεν βρέθηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές α) ούτε στο σκορ της αξιολόγησης του περιεχομένου (TBScore_prx) του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού ($F_{(2, 130)}=0.69$ σε $p=0.50$), β) ούτε στην αξιολόγηση της εφαρμογής του περιεχομένου σε σχέση με την υλικοτεχνική υποδομή του σχολείου (TBScore_efr) ($F_{(2, 129)}=0.93$ σε $p=0.82$), γ) ούτε στην αξιολόγηση των στόχων του βιβλίου Φ.Α. (TBScore_stx), ($F_{(2, 130)}=0.84$ σε $p=0.43$), γ) ούτε στην αξιολόγηση της δομής και οργάνωσης του βιβλίου Φ.Α., (TBScore_dms), ($F_{(2, 129)}=0.07$ σε $p=0.92$), δ) ούτε στην αξιολόγηση της εφαρμογής των αντικειμένων του βιβλίου Φ.Α. μέσα από την εφαρμογή των μεθόδων διδασκαλίας, (TBScore_mth), ($F_{(2, 134)}=0.02$ σε $p=0.97$), αλλά και ε) ούτε στην εφαρμογή των αντικειμένων του βιβλίου Φ.Α. μέσα από την εφαρμογή της

φιλοσοφίας της δια βίου άσκησης και της ανάπτυξης της υπευθυνότητας (TBScore_dva), ($F_{(2, 134)}=0.16$ σε $p=0.85$).

4. Σπουδές εκπαιδευτικών Φ.Α. (υπόθεση H_{14}):

Όσον αφορά στις σπουδές των εκπαιδευτικών Φ.Α., σύμφωνα με την ανάλυση Διακύμανσης ANOVA και τον εκ των υστέρων έλεγχο Tukey, βρέθηκαν διαφορές: α) στην αξιολόγηση του περιεχομένου του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού (TBScore_prx) με $F_{(3, 129)}=5.48$ σε $p<0.001$. Υψηλότερες τιμές σημείωσαν οι εκπαιδευτικοί Φ.Α. με μεταπτυχιακές σπουδές (M.T.=3.52) και με δεύτερο πτυχίο (M.T.=3.56) σε σχέση με τους εκπαιδευτικούς με βασικό πτυχίο (M.T.=2.98) ή επιμόρφωση των ΠΕΚ/ΣΕΛΜΕ (M.T.=2.93), (πίνακας 101), β) δεν βρέθηκαν διαφορές στην αξιολόγηση της εφαρμογής του περιεχομένου σε σχέση με την υλικοτεχνική υποδομή του σχολείου (TBScore_efr) ($F_{(3, 128)}=2.45$ σε $p=0.06$), ενώ γ) βρέθηκαν επίσης διαφορές στην αξιολόγηση των στόχων του βιβλίου Φ.Α. (TBScore_stx), με $F_{(3, 129)}=4.04$ σε $p=0.009$, με τους εκπαιδευτικούς Φ.Α. που έχουν δεύτερο πτυχίο να σημειώνουν μεγαλύτερες τιμές (M.T.=3.76) έναντι των εκπαιδευτικών Φ.Α. με μόνο το βασικό πτυχίο (M.T.=3.13), (πίνακας 102) και γ) στην αξιολόγηση της δομής και οργάνωσης του βιβλίου Φ.Α., (TBScore_dms), βρέθηκαν διαφορές με $F_{(3, 128)}=3.58$ σε $p=0.016$, με τους εκπαιδευτικούς με μεταπτυχιακές σπουδές να σημειώνουν μεγαλύτερο σκορ (M.T.=3.96) σε σχέση με τους εκπαιδευτικούς χωρίς επιπλέον σπουδές (M.T.=3.38) και επιμόρφωση ΠΕΚ / ΣΕΛΜΕ (M.T.= 3.37), (πίνακας 103), ενώ δ) δεν βρέθηκαν διαφορές ούτε στην αξιολόγηση της εφαρμογής των αντικειμένων του βιβλίου Φ.Α. μέσα από την εφαρμογή των μεθόδων διδασκαλίας, (TBScore_mth), ($F_{(3, 133)}=1.23$ σε $p=0.30$), αλλά και ε) ούτε στην εφαρμογή των αντικειμένων του βιβλίου Φ.Α. μέσα από την

εφαρμογή της φιλοσοφίας της δια βίου άσκησης και της ανάπτυξης της υπευθυνότητας (TBScore_dva), ($F_{(3, 133)}=0.69$ σε $p=0.55$). Οι εκπαιδευτικοί Φ.Α. με μεταπτυχιακές σπουδές αξιολόγησαν θετικότερα το περιεχόμενο και τη δομή και οργάνωση του βιβλίου Φ.Α., ενώ οι εκπαιδευτικοί Φ.Α. με δεύτερο πτυχίο αξιολόγησαν θετικότερα το περιεχόμενο και τους στόχους του βιβλίου Φ.Α του εκπαιδευτικού.

Πίνακας 101. Διαφορές ως προς την αξιολόγηση του περιεχομένου του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού (TBScore_prx) και των σπουδών

Σπουδές	Αξιολόγηση του περιεχομένου του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού (TBScore_prx)		Tukey
	M.T.	T.A.	
ΠΕΚ/ ΣΕΛΜΕ	2.93	0.54	α
Χωρίς άλλες σπουδές	2.98	0.61	α
MSc / PhD	3.52	0.90	β
2 ^ο πτυχίο	3.56	0.51	β

$F_{(3, 129)}=5.48$, $p<0.001$

Πίνακας 102. Διαφορές ως προς την αξιολόγηση των στόχων του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού (TBScore_stx) και των σπουδών

Σπουδές	Αξιολόγηση των στόχων του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού (TBScore_stx)		Tukey
	M.T.	T.A.	

Χωρίς άλλες σπουδές	3.13	0.59	α
ΠΕΚ/ ΣΕΛΜΕ	3.33	0.72	αβ
MSc / PhD	3.67	0.79	αβ
2 ^ο πτυχίο	3.76	0.51	β

$F_{(3, 129)}=4.04, p=0.009$

Πίνακας 103. Διαφορές ως προς την αξιολόγηση της δομής και οργάνωσης του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού (TBScore_dms) και των σπουδών τους

Σπουδές	Αξιολόγηση της δομής και οργάνωσης του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού (TBScore_dms)		Tukey
	M.T.	T.A.	
ΠΕΚ/ ΣΕΛΜΕ	3.37	0.62	α
Χωρίς άλλες σπουδές	3.38	0.58	α
2 ^ο πτυχίο	3.67	0.63	αβ
MSc / PhD	3.96	0.99	β

$F_{(3, 128)}=3.58, p=0.016$

5. Χρόνια προϋπηρεσίας εκπαιδευτικών Φ.Α. (υπόθεση H_{15}):

Όσον αφορά στα χρόνια προϋπηρεσίας των εκπαιδευτικών Φ.Α και στην αξιολόγηση του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού της Ε' και ΣΤ' τάξης, σύμφωνα με την ανάλυση Διακύμανσης ANOVA και τον εκ των υστέρων ελέγχο Tukey, δεν βρέθηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές: α) ούτε στο σκορ της αξιολόγησης του περιεχομένου (TBScore_prx) του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού ($F_{(4, 128)}=1.07,$

p=0.37), β) ούτε στην αξιολόγηση της εφαρμογής του περιεχομένου σε σχέση με την υλικοτεχνική υποδομή του σχολείου (TBScore_efr) ($F_{(4, 127)}=0.79$ σε $p=0.53$), γ) ούτε στην αξιολόγηση των στόχων του βιβλίου Φ.Α. (TBScore_stx), ($F_{(4, 128)}=0.55$ σε $p=0.69$), γ) ούτε στην αξιολόγηση της δομής και οργάνωσης του βιβλίου Φ.Α., (TBScore_dms), ($F_{(4, 127)}=0.62$ σε $p=0.64$), δ) ούτε στην αξιολόγηση της εφαρμογής των αντικειμένων του βιβλίου Φ.Α. μέσα από την εφαρμογή των μεθόδων διδασκαλίας, (TBScore_mth), ($F_{(4, 132)}=1.15$ σε $p=0.33$), αλλά και ε) ούτε στην εφαρμογή των αντικειμένων του βιβλίου Φ.Α. μέσα από την εφαρμογή της φιλοσοφίας της δια βίου άσκησης και της ανάπτυξης της υπευθυνότητας (TBScore_dva), ($F_{(4, 132)}=0.51$ σε $p=0.72$).

6. Επιμόρφωση εκπαιδευτικών Φ.Α. (υπόθεση H_{16}):

Όσον αφορά στις ώρες επιμόρφωσης σχετικά με το βιβλίο Φ.Α. που έχουν λάβει οι εκπαιδευτικοί Φ.Α. και στην αξιολόγηση του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού της Ε' και ΣΤ' τάξης, σύμφωνα με την ανάλυση Διακύμανσης ANOVA και τον εκ των υστέρων ελέγχο Tukey, δεν βρέθηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές: α) ούτε στο σκορ της αξιολόγησης του περιεχομένου (TBScore_prx) του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού ($F_{(2, 130)}=1.73$, $p=0.18$), β) ούτε στην αξιολόγηση της εφαρμογής του περιεχομένου σε σχέση με την υλικοτεχνική υποδομή του σχολείου (TBScore_efr) ($F_{(2, 129)}=1.37$ σε $p=0.26$), γ) ούτε στην αξιολόγηση των στόχων του βιβλίου Φ.Α. (TBScore_stx), ($F_{(2, 130)}=1.17$ σε $p=0.31$), γ) ούτε στην αξιολόγηση της δομής και οργάνωσης του βιβλίου Φ.Α., (TBScore_dms), ($F_{(2, 129)}=1.90$ σε $p=0.15$), δ) ούτε στην αξιολόγηση της εφαρμογής των αντικειμένων του βιβλίου Φ.Α. μέσα από την εφαρμογή των μεθόδων διδασκαλίας (TBScore_mth), ($F_{(2, 134)}=1.88$ σε $p=0.15$), ενώ ε) βρέθηκαν διαφορές στην εφαρμογή των αντικειμένων του βιβλίου Φ.Α. μέσα από

την εφαρμογή της φιλοσοφίας της δια βίου άσκησης και της ανάπτυξης της υπευθυνότητας (TBScore_dva) με τους εκπαιδευτικούς με πάνω από 10 ώρες σχετική επιμόρφωση να σημειώνουν μεγαλύτερο σκορ (M.T.=10.13) σε σχέση με τους εκπαιδευτικούς Φ.Α με καθόλου επιμόρφωση (M.T.=7.71) με $F_{(2, 134)}=4.38$ σε $p=0.014$). Οι εκπαιδευτικοί με πάνω από 10 ώρες σχετική επιμόρφωση δήλωσαν ότι εφαρμόζουν τη φιλοσοφία της δια βίου άσκησης και της ανάπτυξης της υπευθυνότητας στην διδασκαλία τους.

Πίνακας 104. Διαφορές ως προς τις ώρες επιμόρφωσης σχετικά με το βιβλίο Φ.Α. και την εφαρμογή της φιλοσοφίας της δια βίου άσκησης και της ανάπτυξης της υπευθυνότητας (TBScore_dva) στη διδασκαλία τους

Ωρες επιμόρφωσης	Αξιολόγηση της εφαρμογής της φιλοσοφίας της δια βίου άσκησης και της ανάπτυξης της υπευθυνότητας (TBScore_dva)		Tukey
	M.T.	T.A.	
καθόλου	7.71	2.89	α
1-10	8.40	3.10	αβ
10-30	10.13	1.88	β

$F_{(2, 134)}=4.38, p=0.014$

5.13. Αναλύσεις συσχετίσεων μεταξύ των μεταβλητών – σκορ του ερωτηματολογίου των εκπαιδευτικών Φ.Α. και του ερωτηματολογίου των μαθητών/τριών

Ακολούθησε η ανάλυση συσχέτισης των μεταβλητών - σκορ προκειμένου να βρεθεί ο βαθμός συσχέτισης μεταξύ των μεταβλητών – σκορ του ερωτηματολογίου των

εκπαιδευτικών Φ.Α. και του ερωτηματολογίου των μαθητών/τριών. Οι συσχετίσεις μεταξύ των παραπάνω μεταβλητών – score, που έδειχναν τη γενική εικόνα των εκπαιδευτικών Φ.Α. σε κάθε κατηγορία ερωτήσεων για την αξιολόγηση του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή (SBScore) και του βιβλίου Φ.Α. εκπαιδευτικού (TBScore), υπολογίστηκαν με το συντελεστή συσχέτισης Pearson (r). Οι συσχετίσεις μεταξύ των μεταβλητών –score παρουσιάζονται στον πίνακα 105.

Πίνακας 105. Συσχετίσεις μεταξύ των μεταβλητών – σκορ του ερωτηματολογίου των εκπαιδευτικών Φ.Α. και του ερωτηματολογίου των μαθητών/τριών

	SBScore_ prx	SBScore_ Stx	SBScore_ dms	SBScore_ prs	SBScore_ Efr
TBScore_prx	0.691**	0.639**	0.488**	0.542**	0.100
TBScore_efr	0.540**	0.498**	0.500**	0.529**	0.135
TBScore_stx	0.720**	0.695**	0.592**	0.621**	0.218*
TBScore_dms	0.601**	0.566**	0.737**	0.621**	0.225**
TBScore_mth	0.071	0.013	0.065	0.048	0.252**
TBScore_dva	0.045	0.031	0.109	0.109	0.425**

**Συσχέτιση σημαντική σε επίπεδο 0.01

*Συσχέτιση σημαντική σε επίπεδο 0.05

Παρατηρείται στατιστικά σημαντική συσχέτιση ανάμεσα, στη γενική εικόνα αξιολόγησης του περιεχομένου (SBScore_prx), αξιολόγησης των στόχων (SBScore_stx), αξιολόγησης της δομής και οργάνωσης (SBScore_dms) και αξιολόγησης της παρουσίασης και εικονογράφησης (SBScore_prs) του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή με τη γενική εικόνα αξιολόγησης του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού, όσον αφορά στο περιεχόμενο (TBScore_prx), στην εφαρμογή του περιεχομένου

ανάλογα με την υλικοτεχνική υποδομή (TBScore_efr), στους στόχους του βιβλίου (TBScore_stx) και στη γενική εικόνα αξιολόγησης της δομής και οργάνωσης (TBScore_dms). Ενώ δεν παρατηρείται συσχέτιση με την εφαρμογή των μεθόδων (TBScore_mth), διδασκαλίας και την εφαρμογή της «δια βίου άσκηση για υγεία» (TBScore_dva).

ΜΕΡΟΣ IV

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Στην παρούσα έρευνα αξιολογήθηκε το βιβλίο Φ.Α. της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης του μαθητή και το βιβλίο Φ.Α. της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης του εκπαιδευτικού, από τους εκπαιδευτικούς Φ.Α., από τους Σχολικούς Συμβούλους Φ.Α. και από τους μαθητές/τριες. Τα συμπεράσματα παρουσιάζονται ως εξής:

6.1. Συμπεράσματα – συζήτηση από την αξιολόγηση του βιβλίου του μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού»

6.1.1. Συμπεράσματα – συζήτηση αξιολόγησης του περιεχομένου του βιβλίου του μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού»

A. Από τους εκπαιδευτικούς

Ο πρώτος στόχος της έρευνας μας ήταν να αξιολογηθεί το περιεχόμενο του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή από τους εκπαιδευτικούς Φ.Α. και τους σχολικούς συμβούλους Φ.Α. μέσα από την αξιολόγηση των παρακάτω υποπαραμέτρων: α) Αισθητικής αρτιότητας. β) Επιστημονικής εγκυρότητας. γ) Παιδαγωγικής καταλληλότητας και διδακτικής επάρκειας, με το αν προάγει τη δημιουργική σκέψη, αν αξιοποιεί προηγούμενες εμπειρίες των μαθητών/τριών, αν ευνοεί τη διαθεματικότητα, αν η γλώσσα είναι κατανοητή για τους μαθητές/τριες. δ) Ενδιαφέροντος περιεχομένου. ε) Κάλυψης των αναγκών των μαθητών/τριών. στ) Βαθμός ανταπόκρισης του βιβλίου

Φ.Α. στο Α.Π.Σ., στην ανάπτυξη γνώσεων - δεξιοτήτων, στην ανταπόκρισή του στα ενδιαφέροντα των μαθητών/τριών, στην παρακίνηση για αναζήτηση πληροφοριών από το βιβλίο Φ.Α., στην προαγωγή της διαθεματικότητας και στη σαφήνεια των στόχων του.

Οι εκπαιδευτικοί Φ.Α. αξιολογούν γενικά το περιεχόμενο του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή, θετικά ($M.T.=3.24\pm 0.64$ σε 5/βάθμια κλίμακα αξιολόγησης, πίνακας 41). Ειδικότερα, η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών είναι: α) ικανοποιημένοι από την αισθητική αρτιότητα του βιβλίου. β) Θεωρούν ότι είναι επιστημονικά έγκυρο. γ) Δηλώνουν παράλληλα ότι είναι παιδαγωγικά κατάλληλο και διδακτικά επαρκές καθώς προάγει σε ικανοποιητικό βαθμό τη δημιουργική σκέψη των μαθητών/τριών, αξιοποιεί τις προηγούμενες εμπειρίες τους και χρησιμοποιεί κατανοητή γλώσσα, ενώ θεωρούν ότι προάγει σε μικρό βαθμό τη διαθεματικότητα. δ) Οι εκπαιδευτικοί Φ.Α. θεωρούν ότι το βιβλίο Φ.Α. έχει αρκετά ενδιαφέρον και ελκυστικό περιεχόμενο για το μαθητή/τρια. ε) Καλύπτει επαρκώς τις ανάγκες των μαθητών/τριών και στ) το βιβλίο Φ.Α. ακολουθεί το Α.Π.Σ., εφοδιάζοντας τους μαθητές/τριες με γνώσεις και δεξιότητες για ανάπτυξη θετικών στάσεων και συμπεριφορών σε θέματα που συνδέονται με τη σύγχρονη κοινωνία και την καθημερινή ζωή, όπως υγιεινή διατροφή, σωματική άσκηση κ.α. Παράλληλα ανταποκρίνεται στα ενδιαφέροντα των μαθητών/τριών, ενώ φαίνεται συμβάλλει σε μικρό βαθμό στην παρακίνηση των μαθητών/τριών για αναζήτηση πληροφοριών από το βιβλίο Φ.Α. καθώς επίσης και στην προαγωγή της διαθεματικότητας. Τέλος οι εκπαιδευτικοί Φ.Α. θεωρούν ότι έχει σαφείς και συγκεκριμένους διδακτικούς στόχους (πίνακας 22).

Στην ελληνική βιβλιογραφία δεν υπάρχουν σχετικές έρευνες για τα βιβλία Φ.Α., έχουν όμως πραγματοποιηθεί έρευνες για την αξιολόγηση του περιεχομένου άλλων βιβλίων από μεμονωμένους ερευνητές ή επίσημους φορείς. Σε έρευνα του

Ι.Π.Ε.Μ. (2009) για τα την αξιολόγηση των βιβλίων των αντίστοιχων τάξεων, της Γλώσσας, των Μαθηματικών, της Μελέτης Περιβάλλοντος, της Φυσικής, της Ιστορίας και της Γεωγραφίας, φάνηκε ότι οι διδάσκοντες αποτιμούν θετικά το περιεχόμενο των παραπάνω βιβλίων, δηλώνοντας ικανοποιημένοι ή μάλλον ικανοποιημένοι με εξαίρεση το βιβλίο των μαθηματικών της Ε΄ τάξης, όπου προέκυψε η αρνητική αποτίμησή του. Συγκεκριμένα όσον αφορά στην αξιολόγηση των παραπάνω βιβλίων βρέθηκαν διαφορές στα επιμέρους χαρακτηριστικά τους. Όσον αφορά στην επιστημονική εγκυρότητα εκφράστηκαν σοβαρές επιφυλάξεις μόνο για τα βιβλία των Μαθηματικών της Ε΄ και Β΄ τάξης. Για την παιδαγωγική καταλληλότητα και διδακτική επάρκεια των βιβλίων η εκτίμηση για όλα ήταν θετική. Οι εκπαιδευτικοί είναι ικανοποιημένοι από τη γλώσσα που είναι γραμμένα όλα τα βιβλία με μεγαλύτερη συγκέντρωση αρνητικών δηλώσεων για το βιβλίο των Μαθηματικών της Ε΄ τάξης. Το περιεχόμενο των βιβλίων κρίνεται ενδιαφέρον για τους μαθητές/τριες με επιφύλαξη των βιβλίων των μαθηματικών. Η διαθεματικότητα χαρακτηρίζει περισσότερο τα βιβλία Φυσικής, Μελέτης Περιβάλλοντος και Γλώσσας Β΄ και Δ΄ τάξης, ενώ τα βιβλία της Ιστορίας προβληματίζουν ιδιαίτερα τους εκπαιδευτικούς στην προαγωγή της διαθεματικής προσέγγισης. Επίσης οι εκπαιδευτικοί προσχωρούν στην άποψη, ότι τα σχολικά βιβλία είναι προσανατολισμένα στα σχετικά Α.Π.Σ. (Ι.Π.Ε.Μ. – Δ.Ο.Ε., 2009).

Αποτελέσματα άλλων ερευνών αξιολόγησης σχολικών βιβλίων, όσον αφορά στην προαγωγή της διαθεματικότητας, δείχνουν από τη μια την εισαγωγή της διαθεματικής προσέγγισης της γνώσης στα νέα βιβλία, αλλά δε φαίνεται από την άλλη η δυνατότητα εξασφάλισης της εφαρμογής της ή η αξιοποίησή της από την πλειοψηφία των εκπαιδευτικών (Μπούρας, Τριανταφύλλου, 2012; Βλάχος, Δαγκλής, Γιαγκάτζογλου, & Βαβουράκη, 2008).

Γενικότερα η γνώμη της πλειοψηφίας των εκπαιδευτικών ως προς τα διδακτικά βιβλία είναι αρνητική και γίνεται πιο έντονη στις μεγαλύτερες βαθμίδες. Η αισθητική των σχολικών βιβλίων, η κάλυψη των αναγκών και των ενδιαφερόντων των μαθητών/τριών μέσα από αυτά, δεν φαίνεται να ικανοποιούν τους εκπαιδευτικούς (Βλάχος και συν, 2008).

Κατά τη γνώμη μας, η ικανοποίηση γενικά των εκπαιδευτικών Φ.Α. από το περιεχόμενο του βιβλίου Φ.Α., δικαιολογείται καθώς έρχεται να επικυρώσει και να τακτοποιήσει τη διδασκαλία τους, με αντικείμενα οικεία και γνωστά, επιμελώς τακτοποιημένα, σύμφωνα με το γνωστό Α.Π.Σ. Ο περιορισμός στην εφαρμογή της διαθεματικότητας όπως παρουσιάζεται και δομείται στο βιβλίο Φ.Α., ίσως δικαιολογείται καθώς η εφαρμογή της διαθεματικής προσέγγισης της γνώσης από τη μια προϋποθέτει τεχνικές και μηχανισμούς μάθησης στις οποίες ο εκπαιδευτικός δεν είναι ιδιαίτερα εξοικειωμένος λόγω της ελλιπούς επιμόρφωσης (Π.Ι. 2010) αλλά και από την άλλη στο ότι συνήθως οι εκπαιδευτικοί δίνουν έμφαση στο τι πρέπει να διδάξουν και με ποιον τρόπο και όχι ποιους μηχανισμούς μάθησης πρέπει να αναπτύξουν οι ίδιοι οι μαθητές/τριες (Μπούρας, & Τριανταφύλλου, 2012). Παρόλα αυτά θεωρούμε ότι οι ομαδοσυνεργατικές διεργασίες που λαμβάνουν χώρα σε κάθε μάθημα Φ.Α. και η αδιαμφισβήτητη ανάπτυξη του ψυχοκινητικού τομέα, όχι μόνο ευνοούν αλλά και προάγουν ούτως ή άλλως τη διαθεματική προσέγγιση της γνώσης, η οποία χρειάζεται μια περαιτέρω οργάνωση και ένα συγκεκριμένο πλαίσιο δόμησης προκειμένου και να ταυτοποιηθεί.

B. Από τους σχολικούς συμβούλους

Οι σχολικοί σύμβουλοι Φ.Α. αξιολογούν γενικά θετικά το περιεχόμενο του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή. Ειδικότερα όσον αφορά στην επιστημονική εγκυρότητα, στο

ενδιαφέρον περιεχόμενο, στην ανταπόκρισή του στο Α.Π.Σ., στη γλώσσα η οποία είναι κατανοητή για τους μαθητές/τριες, στο ότι εφοδιάζει τους μαθητές/τριες με κατάλληλες γνώσεις και δεξιότητες για ανάπτυξη θετικών στάσεων και συμπεριφορών σε θέματα που συνδέονται με την καθημερινή ζωή και στο ότι έχει σαφείς διδακτικούς στόχους. Παράλληλα θεωρούν ότι το βιβλίο Φ.Α. δεν είναι ιδιαίτερα αισθητικά ελκυστικό για το μαθητή/τρια, προάγει ελάχιστα τη δημιουργική σκέψη των μαθητών/τριών και ευνοεί σε μικρό βαθμό τη διαθεματικότητα. Επίσης θεωρούν ότι καλύπτει μερικώς τις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των μαθητών/τριών, συμβάλλει σε μικρότερο βαθμό στην παρακίνηση των μαθητών/τριών για αναζήτηση πληροφοριών από το βιβλίο και προάγει μέτρια τη διαθεματική προσέγγιση. Η αποτίμηση της αξιολόγησης του περιεχομένου του βιβλίου Φ.Α. από τους σχολικούς συμβούλους είναι γενικά θετική.

Τόσο οι εκπαιδευτικοί Φ.Α. όσο και οι σχολικοί σύμβουλοι αξιολογούν θετικά το περιεχόμενο του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή

6.1.2. Συμπεράσματα – συζήτηση αξιολόγησης των στόχων του βιβλίου του μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε' & ΣΤ' Δημοτικού»

Α. Από τους εκπαιδευτικούς

Ο δεύτερος στόχος της έρευνάς μας ήταν η αξιολόγηση από τους εκπαιδευτικούς και τους σχολικούς συμβούλους Φ.Α. της επίτευξης των στόχων του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή, μέσα από την αξιολόγηση των υποπαραμέτρων: α) Επίτευξης των στόχων που θέτονται από το βιβλίο Φ.Α. για την απόκτηση σχετικών γνώσεων, την κατανόηση της «δια βίου άσκησης», την ανάπτυξη στάσεων και συμπεριφορών σχετικά με τους στόχους της Φ.Α. και την προσέγγιση απαλλαγής των κοινωνικών διακρίσεων. β) Δυνατότητας ευκαιριών αυτενέργειας των μαθητών/τριών, προώθησης

της κριτικής σκέψης των μαθητών/τριών, της σημασίας σε λέξεις κλειδιά για τη σωστή εκτέλεση της δεξιότητας καθώς και της συμβολής των ερωτήσεων στην εφαρμογή της διαθεματικότητας και γ) Χρήσης καρτών κριτηρίων και ελέγχου.

Οι εκπαιδευτικοί Φ.Α. αξιολογούν θετικά την επίτευξη των στόχων του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή ($M.T.=3.11\pm 0.69$ σε 5/βάθμια κλίμακα αξιολόγησης, πίνακας 41). Αυτό σημαίνει ότι οι εκπαιδευτικοί Φ.Α. είναι ικανοποιημένοι από τους στόχους που θέτει το βιβλίο Φ.Α. του μαθητή. Συγκεκριμένα οι εκπαιδευτικοί Φ.Α. πιστεύουν: α) ότι επιτυγχάνονται οι στόχοι που θέτει το βιβλίο Φ.Α. του μαθητή, τόσο όσον αφορά στην απόκτηση γνώσεων σχετικά με τη Φ.Α., όσο και στην κατανόηση και ανάπτυξη της ανάγκης για «δια βίου άσκηση», αλλά και στην ανάπτυξη θετικών στάσεων και συμπεριφορών που σχετίζονται με τους στόχους της Φ.Α., ενώ η προσέγγιση απαλλαγής κοινωνικών διακρίσεων (εθνικών, κοινωνικών, φύλου) επιτυγχάνεται μερικώς. β) Το βιβλίο Φ.Α. δίνει λίγες ευκαιρίες στους μαθητές/τριες να αυτενεργήσουν, ενώ προάγει σε μικρό βαθμό την κριτική σκέψη των μαθητών/τριών. Επίσης τονίζει αρκετά τα σημεία κλειδιά για τη σωστή εκτέλεση της κάθε κινητικής δεξιότητας, ενώ με τις ερωτήσεις που βρίσκονται στο τέλος του κάθε κεφαλαίου δίνει τη δυνατότητα της διαθεματικής προσέγγισης της γνώσης (πίνακας 23). γ) Η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών Φ.Α. έχει χρησιμοποιήσει τις κάρτες κριτηρίων και ελέγχου κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας τους, ενώ η βασική δυσκολία που αντιμετωπίζουν κατά τη χρήση τους είναι ότι δεν υπάρχει αρκετός διαθέσιμος χρόνος για τη συμπλήρωσή τους (πίνακας 24).

Δεδομένου ότι τα σχολικά εγχειρίδια είναι γραμμένα σύμφωνα με τα Α.Π.Σ. και Δ.Ε.Π.Σ.Σ. (Π.Ι., 1999), το σχολικό βιβλίο αποτελεί ένα μάλλον δεσμευτικό πλαίσιο για το κυρίως διδακτικό έργο με κύριο άξονα την επίτευξη των διδακτικών στόχων. Επομένως, οι στόχοι του βιβλίου Φ.Α. είναι οικείοι και αποδεκτοί από τους

εκπαιδευτικούς Φ.Α. καθώς συνδέουν τους στόχους του βιβλίου Φ.Α. με το γνώριμο Α.Π.Σ., σύμφωνα με το οποίο δομούν τη διδασκαλία τους, λαμβάνοντας υπόψη και την υλικοτεχνική υποστήριξη του σχολείου τους. Τα ευρήματα της έρευνάς μας έρχονται να συμπληρώσουν τα ευρήματα άλλων ερευνών σχετικά με την αξιολόγηση των στόχων των άλλων βιβλίων του Δημοτικού. Από την αξιολόγηση άλλων σχολικών βιβλίων φαίνεται ότι υπάρχουν και περιπτώσεις που οι στόχοι των βιβλίων αυτών δεν είναι παράλληλοι με το Α.Π.Σ. Συγκεκριμένα από έρευνα στα γλωσσικά σχολικά εγχειρίδια της Δ', Ε' και ΣΤ' τάξης φάνηκε ότι οι περισσότεροι διδακτικοί στόχοι που περιγράφει το Α.Π.Σ. δεν προσεγγίζονται επαρκώς μέσω των εγχειρίδιων (Ξανθόπουλος, 2010).

Όσον αφορά στην προσέγγιση της απαλλαγής διακρίσεων από τα σχολικά βιβλία, φαίνεται ότι τα βιβλία της Γλώσσας, Μαθηματικών, Μελέτης Περιβάλλοντος, Φυσικής και Γεωγραφίας, θεωρούνται επιτυχημένα ως προς τα μηνύματα απέναντι στη διαφορετικότητα με τα βιβλία της Ιστορίας να προβληματίζουν προς στην κατεύθυνση αυτή (Ι.Π.Ε.Μ. – Δ.Ο.Ε., 2009). Όσον αφορά στη μερική συμβολή του βιβλίου Φ.Α. στην εξομάλυνση των κοινωνικών διακρίσεων που προκύπτει από την άποψη των εκπαιδευτικών Φ.Α., θα μπορούσε να δικαιολογηθεί κατά τη γνώμη μας, καθώς ούτως ή άλλως πραγματοποιείται μέσα από κάθε μάθημα Φ.Α. Δεδομένου ότι η φύση του μαθήματος Φ.Α. βασίζεται σε αρχές και αξίες όπως της ομαδικότητας, της συνεργασίας, της αποδοχής της διαφορετικότητας για την επίτευξη ενός κοινού στόχου (κυρίως στα ομαδικά αθλήματα), τα οποία είναι και οι βασικοί μηχανισμοί της εξομάλυνσης των διακρίσεων, είναι σχεδόν αυτονόητο ότι το κάθε μάθημα Φ.Α. είναι προσανατολισμένο στην κατεύθυνση αυτή. Οι εκπαιδευτικοί Φ.Α. δομώντας τη διδασκαλία τους στη φιλοσοφία του «ευ αγωνίζεσθαι» ούτως ή άλλως προάγουν την εξομάλυνση τυχόν διακρίσεων στο μάθημά τους.

Για την μικρή δυνατότητα που θεωρούν οι εκπαιδευτικοί Φ.Α. ότι το βιβλίο δίνει στους μαθητές/τριες να αυτενεργήσουν και να αναπτύξουν την κριτική τους σκέψη, ίσως δικαιολογείται καθώς το βιβλίο προτρέπει τους μαθητές/τριες να ακολουθήσουν συγκεκριμένους κανόνες και πρωτόκολλα συμπεριφοράς που ίσως να περιορίζουν τη δυνατότητα αυτενέργειάς τους αφού οφείλουν να ακολουθήσουν ένα συγκεκριμένο πλαίσιο. Αυτό είναι μέχρι ένα σημείο και θεμιτό και αναγκαίο στο μάθημα Φ.Α., το οποίο δομείται περισσότερο ίσως από άλλα μαθήματα σε συγκεκριμένα πλαίσια κανόνων και συμπεριφοράς (πειθαρχίας, υπακοής, συνεργασίας, κ.α.). Επίσης από τα αποτελέσματα έρευνας για τα σχολικά εγχειρίδια των Φυσικών Επιστημών Δημοτικού και Γυμνασίου, φάνηκε ότι τα βιβλία αυτά δίνουν τον έλεγχο της εκπαιδευτικής διαδικασίας στο διδάσκοντα και δεν προωθούν τη συμμετοχή και την αυτενέργεια του μαθητή/τριας (Κουλαϊδής, 2000).

Όσον αφορά στην προαγωγή της κριτικής σκέψης των μαθητών/τριών μέσα από τα σχολικά βιβλία, η γνώμη των εκπαιδευτικών είναι μάλλον αρνητική (Βλάχος και συν, 2008).

Κατά την γνώμη μας η θετική αποτίμηση της επίτευξης των στόχων του βιβλίου Φ.Α. οφείλεται στη συνάφεια των στόχων με το Α.Π.Σ., σύμφωνα με το οποίο οι εκπαιδευτικοί Φ.Α. δομούν τη διδασκαλία τους και στηρίζουν την εμπειρία τους.

B. Από τους σχολικούς συμβούλους

Οι σχολικοί σύμβουλοι πιστεύουν ότι γενικά επιτυγχάνονται οι στόχοι που θέτει το βιβλίο Φ.Α. του μαθητή. Ειδικότερα επιτυγχάνονται οι στόχοι που αφορούν στη δυνατότητα απόκτησης γνώσης σχετικής με τη Φ.Α., στην εξομάλυνση των κοινωνικών διακρίσεων (εθνικότητας, φύλου, κοινωνικών ομάδων, κ.α.), στη

δυνατότητα ευκαιριών για αυτενέργεια των μαθητών/τριών και στην προαγωγή της διαθεματικής προσέγγιση της γνώσης με τις σχετικές ερωτήσεις στο τέλος των κεφαλαίων. Επίσης θεωρούν ότι επιτυγχάνονται μερικώς οι στόχοι που αφορούν στην κατανόηση και ανάπτυξη της ανάγκης για «δια βίου άσκηση», στην ανάπτυξη στάσεων και συμπεριφορών που συνδέονται με τους στόχους του μαθήματος Φ.Α., στην προαγωγή της κριτικής σκέψης των μαθητών/τριών ενώ δίνεται έμφαση σε μικρό βαθμό στα σημεία κλειδιά για τη σωστή εκτέλεση της κάθε δεξιότητας. Γενικά αποτιμούν θετικά την αξιολόγηση της επίτευξης των στόχων του βιβλίου Φ.Α.

Γενικά οι εκπαιδευτικοί και οι σχολικοί σύμβουλοι Φ.Α. εκτιμούν ότι επιτυγχάνονται οι στόχοι του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή με ελαφρές αποκλίσεις στην επίτευξη των στόχων που αφορά συγκεκριμένες παραμέτρους.

6.1.3. Συμπεράσματα - συζήτηση αξιολόγησης της δομής και οργάνωσης του βιβλίου του μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε' & ΣΤ' Δημοτικού»

A. Από τους εκπαιδευτικούς

Ο τρίτος στόχος της έρευνάς μας ήταν η αξιολόγηση από τους εκπαιδευτικούς Φ.Α. της δομής και οργάνωσης του βιβλίου Φ.Α., μέσα από την αξιολόγηση: α) του χρόνου που διατίθεται για το θεωρητικό μέρος του βιβλίου, β) της γλώσσας του βιβλίου, γ) της βιβλιοδεσίας, δ) του βάρους, ε) της σύνδεσή του με το βιβλίο του εκπαιδευτικού, στ) της κάλυψης της ύλης κατά τον διδακτικό χρόνο και ζ) του πότε συνήθως διδάσκεται το βιβλίο Φ.Α.

Οι εκπαιδευτικοί Φ.Α. αξιολογούν γενικά θετικά τη δομή και την οργάνωση του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή (Μ.Τ.= 3.46±0.69 σε 5/βάθμια κλίμακα αξιολόγησης, πίνακας 41). Ειδικότερα, η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών: α) διδάσκει το βιβλίο Φ.Α. κάποιες διδακτικές ώρες μέσα στη χρονιά, β) θεωρεί ότι η γλώσσα που είναι

γραμμένο είναι εύκολη και κατανοητή για το μαθητή/τρια, γ) η βιβλιοδεσία του είναι ικανοποιητική, δ) το βάρος του βιβλίου είναι επίσης ικανοποιητικό, ε) το βιβλίο Φ.Α. του μαθητή συνδέεται με το βιβλίο Φ.Α. του εκπαιδευτικού, στ) θεωρούν ότι η διδασκαλία όλης της ύλης δεν είναι εφικτή κατά τη διάρκεια του προβλεπόμενου διδακτικού χρόνου και ζ) οι εκπαιδευτικοί Φ.Α. διδάσκουν συνήθως το βιβλίο Φ.Α. όταν οι καιρικές συνθήκες δεν είναι κατάλληλες για φυσική δραστηριότητα (πίνακας 25).

Οι εκπαιδευτικοί Φ.Α. είναι ικανοποιημένοι από τη δομή και οργάνωση του βιβλίου Φ.Α. Τόσο η γλώσσα όσο η βιβλιοδεσία και το βάρος του είναι επιτυχημένα όπως είναι και των υπόλοιπων βιβλίων του Δημοτικού, ενώ η άποψη ότι τα σχολικά βιβλία είναι περισσότερο «φορτωμένα» απ' ότι θα έπρεπε με τα βιβλία των Μαθηματικών και της Φυσικής να έχουν το μεγαλύτερο φόρτο ύλης (Ι.Π.Ε.Μ. – Δ.Ο.Ε., 2009), χαρακτηρίζει και το βιβλίο Φ.Α.

Σε αντίθεση με τα άλλα γνωστικά αντικείμενα που το σχολικό βιβλίο αποτελεί το κυριότερο μέσο της διδασκαλίας στην τάξη, το βιβλίο Φ.Α. αποτελεί περισσότερο βοηθητικό εγχειρίδιο και οδηγό στην παιδαγωγική διαδικασία. Τόσο η φύση του μαθήματος της Φ.Α. (εκτός αίθουσας διδασκαλίας) όσο και ο βιωματικός χαρακτήρας του, καθιστούν το βιβλίο το μέσο που δύναται να συμβάλλει στην ορθή μετάδοση των πληροφοριών που θα εφοδιάσουν το μαθητή/τρια με τις κατάλληλες γνώσεις και εμπειρίες για την αναζήτηση της ποιότητας στη ζωή του, μέσα από υγιεινές συμπεριφορές, όπως σωματική άσκηση, υγιεινή διατροφή, κ.α. Το βιβλίο Φ.Α. δεν περιορίζεται απλά στην παρουσίαση της γνώσης αλλά εστιάζει και στην εφαρμογή της. Θα λέγαμε ότι στηρίζεται στην στρατηγική της Unesco (2005) σύμφωνα με την οποία τα σχολικά βιβλία πρέπει να υιοθετούν παιδαγωγικές στρατηγικές ένταξης και διάδρασης των μαθητών/τριών, ώστε να οδηγούνται στην κατάκτηση δεξιοτήτων

τέτοιων που τους καθιστά μετόχους σε παγκόσμιες αξίες. Πράγματι το βιβλίο Φ.Α. συνδέεται άμεσα με το Α.Π.Σ., προτείνει στρατηγικές μάθησης, είναι διαδραστικό, διεγείρει το ενδιαφέρον των μαθητών/τριών, και τους εμπλέκει ενεργά στη διαδικασία της μάθησης, ώστε να είναι σε θέση να αναγνωρίζουν τις εμπειρίες τους, τις ικανότητες και τις γνώσεις τους, που αποτελούν εφόδια για τη ζωή τους. Βέβαια κατά την άποψή μας η ευκαιριακή και κατά συνθήκη χρήση του βιβλίου Φ.Α., όπως προκύπτει από τις απαντήσεις των εκπαιδευτικών, ίσως αποδυναμώνει το ρόλο του βιβλίου Φ.Α. στην εκπαιδευτική διαδικασία, γεγονός που αποβαίνει σε βάρος τόσο των εκπαιδευτικών Φ.Α. που δεν αξιοποιούν ένα πραγματικό «εργαλείο» προς όφελος της διδασκαλίας τους, όσο και των μαθητών/τριών που δε μαθαίνουν να συνδέουν τη θεωρία με την πράξη.

B. Από τους σχολικούς συμβούλους

Οι σχολικοί σύμβουλοι αξιολογούν θετικά τη δομή και οργάνωση του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή. Θεωρούν ότι το βιβλίο της Φ.Α.: α) πρέπει να διδάσκεται κατ' επιλογή του διδάσκοντα, β) έχει κατανοητή γλώσσα, γ) η βιβλιοδεσία του είναι ικανοποιητική, δ) το βάρος του κατάλληλο, ε) συνδέεται με το βιβλίο Φ.Α. του εκπαιδευτικού και στ) δεν είναι εφικτή η διδασκαλία όλης της ύλης του κατά τη διάρκεια του προβλεπόμενου διδακτικού χρόνου.

Γενικά οι εκπαιδευτικοί και οι σχολικοί σύμβουλοι Φ.Α. αξιολογούν θετικά τη δομή και οργάνωση του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή, τονίζοντας τη μη εφικτή διδασκαλία όλης της ύλης κατά τη διάρκεια της χρονιάς.

6.1.4. Συμπεράσματα -συζήτηση αξιολόγησης της παρουσίασης και εικονογράφησης του βιβλίου του μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε' & ΣΤ' Δημοτικού»

Ο τέταρτος στόχος μας ήταν η αξιολόγηση από τους εκπαιδευτικούς και σχολικούς συμβούλους, της παρουσίασης και εικονογράφησης του βιβλίου Φ.Α., μέσα από την αξιολόγηση: α) της λειτουργικότητας της εικονογράφησης, β) της ελκυστικότητάς της, γ) της διευκόλυνσης που παρέχει στη μάθηση, δ) της συμβολή της στην κατανόηση των κειμένων και ε) της σύνδεσής της με τα κείμενα του βιβλίου.

A. Από την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών

Οι εκπαιδευτικοί Φ.Α. αξιολογούν γενικά θετικά την παρουσίαση και εικονογράφηση του βιβλίου της Φ.Α. του μαθητή ($M.T.=3.17\pm 0.64$ σε 5/βάθμια κλίμακα αξιολόγησης, πίνακας 41). Συγκεκριμένα: α) είναι ικανοποιημένοι όσον αφορά στη λειτουργικότητα της εικονογράφησης, β) τη βρίσκουν ιδιαίτερα ελκυστική για το μαθητή/τρια, γ) θεωρούν ότι διευκολύνει τη μάθηση, δ) βοηθά το μαθητή/τρια στην κατανόηση των κειμένων και ε) βρίσκουν ότι η εικονογράφηση συνδέεται με τα κείμενα του βιβλίου (πίνακας 26).

Πληθώρα βιβλιογραφικών αναφορών αναδεικνύει το σημαντικό ρόλο της εικονογράφησης στη διαδικασία κατανόησης, διότι ως συνολική δομή προσφέρει μια πρώτη συνολική εποπτεία του μηνύματος που εκφράζει ενώ συμβάλλει στην ελκυστική παρουσίαση του βιβλίου και συντελεί στην αισθητική καλλιέργεια (Ι.Π.Ε.Μ. – Δ.Ο.Ε., 2009; Π.Ι., 1999; 2003). Οι εκπαιδευτικοί θεωρούν ότι η εικονογράφηση είναι επιτυχημένη ή μάλλον επιτυχημένη στα βιβλία του Δημοτικού με υστέρηση στις μεγαλύτερες τάξεις (Ι.Π.Ε.Μ. – Δ.Ο.Ε., 2009).

B. Από τους σχολικούς συμβούλους

Οι σχολικοί σύμβουλοι αξιολογούν θετικά την παρουσίαση και εικονογράφηση του βιβλίου της Φ.Α., όσον αφορά: α) στη λειτουργικότητά της, β) στην ελκυστικότητά

της, γ) στη διευκόλυνση που παρέχει στη διαδικασία της μάθησης, όσο και δ) στη συμβολή της εικονογράφησης στην κατανόηση των κειμένων και ε) στη σύνδεση των εικόνων με τα κείμενα του βιβλίου.

Η αποτίμηση της παρουσίασης και εικονογράφησης του βιβλίου Φ.Α. είναι θετική τόσο από τους εκπαιδευτικούς Φ.Α. όσο και από τους σχολικούς συμβούλους.

6.1.5. Συμπεράσματα - συζήτηση αξιολόγησης της εφαρμογής του βιβλίου του μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε' & ΣΤ' Δημοτικού» από τους εκπαιδευτικούς

Ο πέμπτος στόχος της έρευνας αφορά στην αξιολόγηση από τους εκπαιδευτικούς της εφαρμογής του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή, μέσα από την αξιολόγηση: α) της παραπομπής του μαθητή/τριας από τον διδάσκοντα στο βιβλίο Φ.Α. για θέματα που έχει εκφράσει ενδιαφέρον, β) της παραπομπής του για εργασία που του έχει ανατεθεί, γ) της πραγματοποίησης αθλητικών δράσεων στο σχολείο, δ) της ανάγκης για συμβουλές στους μαθητές/τριες και ε) της ανάπτυξης των δεξιοτήτων ζωής μέσα από τα ερωτηματολόγια και τα τεστ του βιβλίου.

Η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών Φ.Α. χρησιμοποιούν το βιβλίο της Φ.Α. του μαθητή κατά τη διδασκαλία τους ($M.T.=5.11\pm 2.49$ σε 9/βάθμια κλίμακα αξιολόγησης, πίνακας 41). Οι εκπαιδευτικοί Φ.Α. παραπέμπουν τους μαθητές/τριες σε αυτό προκειμένου να: α) αντλήσουν πληροφορίες σε θέματα που έχουν εκφράσει το ενδιαφέρον τους ή β) για εργασία που τους έχει ανατεθεί. γ) Η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών Φ.Α. έχει πραγματοποιήσει αθλητικές δράσεις (πίνακας 27). δ) Επίσης έχει δεχτεί ερωτήσεις για συμβουλές από τους μαθητές/τριες κυρίως σε θέματα διατροφής και κανονισμών αθλημάτων (πίνακας 28). ε) Όσον αφορά στη συμπλήρωση των προτεινόμενων ερωτηματολογίων – τεστ του βιβλίου, οι εκπαιδευτικοί Φ.Α. έχουν παραπέμψει τους μαθητές/τριες να συμπληρώσουν

περισσότερο τα ερωτηματολόγια για την αξιολόγηση του υγιεινού τρόπου ζωής, των διατροφικών συνηθειών και λιγότερο του τεστ «είσαι υπεύθυνο άτομο». Τα τεστ για την αξιολόγηση της φυσικής κατάστασης των μαθητών/τριών και της προτροπής για δημιουργία ατομικού προγράμματος άσκησης με οδηγό το βιβλίο Φ.Α. του μαθητή, δεν έχουν αξιοποιηθεί επαρκώς από τους εκπαιδευτικούς Φ.Α. (πίνακας 29).

Η εφαρμογή και χρήση του βιβλίου Φ.Α. είναι διαφορετική από τα άλλα βιβλία. Όπως προκύπτει από τα αποτελέσματα της έρευνας μας, το βιβλίο Φ.Α. συνδέεται περισσότερο με την παραπομπή των μαθητών/τριών σε αυτό, για αναζήτηση πληροφοριών παρά με τη χρήση του όπως συμβαίνει στα άλλα σχολικά βιβλία στην τάξη. Επίσης η χρήση του βιβλίου Φ.Α. δεν είναι καθολική, ούτε ως προς τη εφαρμογή του, (παρατηρείται μερική εφαρμογή) ούτε εφαρμόζεται από όλους τους εκπαιδευτικούς Φ.Α., όπως συμβαίνει με άλλα σχολικά βιβλία, που όλοι οι εκπαιδευτικοί τα διδάσκουν ομοιόμορφα. Δεδομένου ότι τα σχολικά εγχειρίδια, συνιστούν την κύρια πηγή άντλησης πληροφοριών, μειώνουν τον χρόνο προετοιμασίας των εκπαιδευτικών για τη διδασκαλία και προσφέρουν μια αυτόνομη, έγκυρη και γενικής αποδοχής συλλογή υλικού (Μπονίδης, 2004), το σχολικό βιβλίο Φ.Α. θα έπρεπε κι αυτό να είχε την καθολική αποδοχή των εκπαιδευτικών Φ.Α. στη χρήση του. Η μερική εφαρμογή των περιεχομένων του εμπεριέχει τον κίνδυνο μη εξασφάλισης της ισότητας ευκαιριών για όλους τους μαθητές/τριες στην γνώση. Παρόλα αυτά κατά τη γνώμη μας, θα μπορούσε το βιβλίο Φ.Α. να αποτελεί πράγματι αναπόσπαστο κομμάτι της διδασκαλίας όλων των εκπαιδευτικών, καθώς θεωρούμε ότι είναι εφικτή η εφαρμογή του από όλους τους εκπαιδευτικούς Φ.Α., οι οποίοι με τον κατάλληλο προγραμματισμό θα μπορούσαν να εντάξουν και τις τόσο χρήσιμες και ενδιαφέρουσες δραστηριότητες στη διδασκαλία τους προς όφελος της ποιότητας και αποτελεσματικότητας της διδακτικής τους πράξης.

Βέβαια από τη μια η καινοτομία ύπαρξης βιβλίου Φ.Α. για πρώτη φορά στην εκπαιδευτική διαδικασία και από την άλλη η φύση της διδασκαλίας του μαθήματος Φ.Α. ίσως δικαιολογεί τη μερική και αποσπασματική χρήση του βιβλίου. Ο εκπαιδευτικός Φ.Α. δεν φαίνεται να έχει εξοικειωθεί με τη χρήση του, αφ ενός λόγω ελλιπούς ενημέρωσης και ανεπαρκούς επιμόρφωσης για τα βιβλία όπως προκύπτει και μέσα από την έρευνά μας αλλά και λόγω της γενικότερης υποτίμησης που συνήθως τυγχάνει κάθε απόπειρα εκπαιδευτικής καινοτομίας (Βλάχος και συν, 2008). Οι εκπαιδευτικοί Φ.Α. έχουν στα χέρια τους ένα σύγχρονο «εργαλείο» αναξιοποίητο.

6.1.6. Συμπεράσματα - συζήτηση αξιολόγησης της επιμόρφωση που έχουν δεχτεί οι εκπαιδευτικοί και οι σχολικοί σύμβουλοι Φ.Α.

Ο έκτος στόχος της έρευνας αφορούσε στην αξιολόγηση της επιμόρφωσης που έχουν δεχτεί οι εκπαιδευτικοί και οι σχολικοί σύμβουλοι αναφορικά με το βιβλίο Φ.Α. του μαθητή, μέσα από την αξιολόγηση: α) του βαθμού ικανοποίησης των εκπαιδευτικών και των σχολικών συμβούλων από την ενημέρωση των φορέων, β) της ανάγκης για επιμόρφωση στις θεματικές περιοχές του βιβλίου και γ) της ανάγκης για επιμόρφωση σε αντικείμενα εκτός του βιβλίου.

A. Η άποψη των εκπαιδευτικών

Όπως προέκυψε από τα ευρήματα της παρούσας έρευνας, οι εκπαιδευτικοί Φ.Α.: α) ήταν ελάχιστα ικανοποιημένοι από την ενημέρωση που είχαν για το βιβλίο Φ.Α. του μαθητή, από τους αρμόδιους φορείς, (Υπουργείο Παιδείας, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, συγγραφείς του βιβλίου, τοπικές επιστημονικές ενώσεις) ενώ εξέφρασαν μέτρια ικανοποίηση από τους σχολικούς συμβούλους (πίνακας 30). Η άποψη αυτή επιβεβαιώνεται και από τα ευρήματα της έρευνας για την αξιολόγηση των άλλων

βιβλίων του Δημοτικού, όπου κι εκεί οι εκπαιδευτικοί εξέφρασαν την επιφύλαξή τους ως προς το βαθμό ικανοποίησης αναφορικά με τις οδηγίες που δόθηκαν από τους αρμόδιους φορείς, με τις περισσότερες δηλώσεις να συγκεντρώνονται στις αρνητικές τιμές (Ι.Π.Ε.Μ. – Δ.Ο.Ε., 2009). β) Οι εκπαιδευτικοί Φ.Α. εξέφρασαν ανάγκη για επιμόρφωση σε συγκεκριμένες θεματικές ενότητες του βιβλίου Φ.Α., όπως στην αξία της δια βίου άσκησης και στους κανονισμούς των αθλημάτων (πίνακας 31). γ) Παράλληλα θα ήθελαν να έχουν επιμόρφωση και σε θέματα που δεν αναφέρονται στο βιβλίο Φ.Α., όπως είναι άλλα αθλήματα - κινητικές δραστηριότητες και πρώτες βοήθειες (πίνακας 32).

Η «πληγή» της επιμόρφωσης στην αποτελεσματική διδασκαλία, αναδεικνύεται και στην παρούσα έρευνα. Δεδομένου ότι η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών αποτελεί έναν από τους 16 δείκτες ποιότητας για τη σχολική εκπαίδευση (E.C., 2000), αλλά και έναν από τους 15 δείκτες ποιότητας για τη διά βίου μάθηση (E.C., 2002), αναδεικνύει τη βαρύνουσα σημασία της επιμόρφωσης αλλά και την ευθύνη των αρμόδιων φορέων. Κατά τη γνώμη μας, η υλοποίηση επιμορφωτικών προγραμμάτων είναι επιτακτική ανάγκη δεδομένου και των αλλαγών αλλά και εξελίξεων στην παιδαγωγική διαδικασία. Τα επιμορφωτικά προγράμματα οφείλουν να σχεδιάζονται και να υλοποιούνται από τους επίσημους φορείς, ενώ είναι απαραίτητο να εναρμονίζουν τις ανάγκες του εκπαιδευτικού συστήματος με τις ανάγκες των εκπαιδευτικών. Πληθώρα βιβλιογραφικών δεδομένων καταδεικνύουν την ανάγκη αυτή για κάλυψη των προσωπικών επιμορφωτικών αναγκών των εκπαιδευτικών, οι οποίες πρέπει να συνδέονται αποτελεσματικά με τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν καθημερινά στη διδακτική πράξη (Μαλέτσκος, & Μαστρογιάννης 2013; Κυριάκη & Παρδάλη, 2012; Μ.Π.Ε., 2011; Π.Ι., 2009; Βλάχος και συν, 2008; Ο.Ε.Π.Ε.Κ., 2008). Η αποτίμηση της επικρατούσας κατάστασης καταδεικνύει ότι οι

εκπαιδευτικοί χρειάζονται ένα συγκροτημένο και προσδιορισμένο με ακρίβεια σύστημα επιμόρφωσης, το οποίο θα διαθέτει συνέχεια και συνέπεια λαμβάνοντας υπόψη τις πραγματικές ανάγκες (Π.Ι., 2010). Όμως προς το παρόν δεν έχει υπάρξει και ούτε διαφαίνεται.

B. Η άποψη των σχολικών συμβούλων

Οι σχολικοί σύμβουλοι δηλώνουν επίσης ελάχιστα ικανοποιημένοι από την ενημέρωση που είχαν από τους φορείς αναφορικά με το βιβλίο Φ.Α. τόσο από το Υπουργείο Παιδείας και το Π.Ι. όσο και από τους συγγραφείς του βιβλίου.

Τόσο οι εκπαιδευτικοί όσο και οι σχολικοί σύμβουλοι Φ.Α. εκφράζουν την ελάχιστη ικανοποίησή τους από την επιμόρφωση που είχαν δεχτεί σχετικά με τα βιβλία Φ.Α.

6.1.7. Συμπεράσματα – συζήτηση αξιολόγησης από τους ίδιους τους μαθητές/τριες των δυσκολιών που αντιμετωπίζουν στη συμμετοχή τους σε εξωσχολικές αθλητικές δραστηριότητες

Ο έβδομος στόχος της έρευνάς μας αφορούσε στην αξιολόγηση των δυσκολιών που αντιμετωπίζουν οι μαθητές/τριες προκειμένου να συμμετάσχουν στις εξωσχολικές αθλητικές δραστηριότητες, ο οποίος αξιολογήθηκε από τις απαντήσεις τους σε ερωτήσεις σχετικές με: α) τον ελεύθερο χρόνο τους, β) την επίδραση των φίλων τους, γ) τις επιπτώσεις της σωματικής άσκησης, δ) την ικανότητά τους για σωματική άσκηση, ε) τη σχέση φυσικής κατάστασης και άσκησης στ) την κόπωση που προκαλεί η άσκηση, και ζ) τη σχέση σωματικής άσκησης με τον πρωταθλητισμό.

Οι μαθητές/τριες της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης δηλώνουν ότι οι δυσκολίες που αναφέρονται παραπάνω δεν ισχύουν για τους ίδιους (Μ.Τ.=1.56±1.22 σε 7/βάθμια

κλίμακα αξιολόγησης, πίνακας 43). Ο μόνος παράγοντας που φαίνεται να επηρεάζει τους μαθητές/τριες στη συμμετοχή τους σε εξωσχολικές αθλητικές δραστηριότητες, σύμφωνα με τα ερευνητικά μας δεδομένα είναι η ικανότητά τους για σωματική άσκηση, αν τα καταφέρνουν ή όχι στη συγκεκριμένη κινητική δραστηριότητα (πίνακας 21).

6.1.8. Συμπεράσματα - συζήτηση αξιολόγησης του περιεχομένου του βιβλίου του μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού» από τους μαθητές/τριες

Ο όγδοος στόχος της έρευνας αφορούσε στην αξιολόγηση του περιεχομένου του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή, μέσα από την αξιολόγηση: α) της αισθητικής αρτιότητας, β) του αν φέρνουν το βιβλίο μαζί τους την ώρα του μαθήματος Φ.Α., γ) του ενδιαφέροντος των θεμάτων που εμπεριέχει και δ) της συμβολής του βιβλίου στη μετάδοση συγκεκριμένων γνώσεων σχετικών με τη Φ.Α.

Οι μαθητές/τριες της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης αξιολογούν το περιεχόμενο του βιβλίου Φ.Α. πολύ θετικά (Μ.Τ.= 2.74 ± 1.28 σε 4/βάθμια κλίμακα αξιολόγησης, πίνακας 43). Δηλώνουν ότι: α) τους αρέσει πολύ το βιβλίο Φ.Α., β) δεν το φέρουν μαζί τους στο σχολείο όταν έχουν μάθημα Φ.Α. γ) θεωρούν ότι το βιβλίο Φ.Α. έχει πολύ ενδιαφέροντα θέματα για αυτούς και δ) τους βοηθάει πολύ να μαθαίνουν περισσότερα πράγματα για την αξία της άσκησης στην υγεία, τη διατροφή κ.α. (πίνακας 33). Τα συμπεράσματά μας επιβεβαιώνουν και τα συμπεράσματα από τη μελέτη για την ποιότητα στην εκπαίδευση των Βλάχου και συνεργατών του (2008), κατά την οποία φάνηκε ότι οι μαθητές/τριες του Δημοτικού έχουν θετική στάση για τα βιβλία, ενώ οι απόψεις των μαθητών/τριών του Γυμνασίου ποικίλουν και των μαθητών /τριών του Λυκείου είναι περισσότερο αρνητικές.

Κατά την άποψή μας η θετική αξιολόγηση των μαθητών/τριών για το βιβλίο Φ.Α. είναι δικαιολογημένη, καθώς το βιβλίο όπως προκύπτει κι από τα άλλα ευρήματα της έρευνάς μας - άποψη των εκπαιδευτικών και των σχολικών συμβούλων- είναι ελκυστικό και ενδιαφέρον για τους μαθητές/τριες. Το γεγονός ότι δεν το φέρουν μαζί τους στο σχολείο δικαιολογείται από τη χρήση του βιβλίου Φ.Α. από τους εκπαιδευτικούς που συνήθως παραπέμπουν τους μαθητές/τριες σε αυτό και δεν ακολουθούν τη συνηθισμένη χρήση των άλλων διδακτικών βιβλίων. Η αξιολόγηση του βιβλίου Φ.Α. δεν σχετίζεται με την χρήση του (πίνακας 44). Επομένως οι μαθητές/τριες αξιολογούν θετικά το βιβλίο Φ.Α. ασχέτως αν το χρησιμοποιούν ή όχι.

6.1.9. Συμπεράσματα – συζήτηση αξιολόγησης της παιδαγωγικής καταλληλότητας και διδακτικής επάρκειας του βιβλίου του μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού» από τους μαθητές/τριες

Ο ένατος στόχος της έρευνάς μας ήταν η αξιολόγηση της παιδαγωγικής καταλληλότητας και της διδακτικής του επάρκειας, μέσα από την αξιολόγηση: α) της κατανόησης των κειμένων από τους μαθητές/τριες, β) της αναζήτησης ενημέρωσης από το βιβλίο, γ) της συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου για τις υγιεινές συνήθειες ζωής, δ) της αξιολόγησης της φυσικής τους κατάστασης με συγκεκριμένο τεστ του βιβλίου, ε) της αξιολόγησης των διατροφικών συνηθειών τους, στ) της δημιουργίας ατομικού προγράμματος άσκησης σύμφωνα με τον οδηγό του βιβλίου και ζ) του τεστ «είσαι υπεύθυνο άτομο».

Οι μαθητές/τριες της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης αξιολόγησαν αρνητικά την παιδαγωγική καταλληλότητα και διδακτική επάρκεια του βιβλίου Φ.Α. (Μ.Τ.= 2.06 ± 2.04 σε 7/βάθμια κλίμακα αξιολόγησης, πίνακας 43). Οι μαθητές/τριες: α)

θεωρούν ότι τα κείμενα του βιβλίου είναι κατανοητά, β) όμως η πλειοψηφία των μαθητών/τριών δεν ανατρέχει στο βιβλίο Φ.Α. για ενημέρωση, γ) δεν έχει συμπληρώσει το ερωτηματολόγιο για τις υγιεινές συνήθειες ζωής, δ) δεν έχει αξιολογήσει τη φυσική τους κατάσταση με το συγκεκριμένο τεστ του βιβλίου, ε) η πλειοψηφία επίσης δεν έχει αξιολογήσει τις διατροφικές τους συνήθειες, στ) δεν έχουν προβεί στη δημιουργία ατομικού προγράμματος άσκησης σύμφωνα με τον οδηγό του βιβλίου και ζ) δεν έχουν κάνει το τεστ «είσαι υπεύθυνο άτομο» (πίνακας 34).

Κατά τη γνώμη μας οι μαθητές/τριες παρόλο που βρίσκουν τα κείμενα του βιβλίου Φ.Α. ιδιαίτερα κατανοητά, δεν εφάρμοσαν τις προτεινόμενες δραστηριότητες του βιβλίου, τη συμπλήρωση των συγκεκριμένων τεστ, καθώς φαίνεται ότι δεν ήρθαν σε επαφή με το βιβλίο. Αυτό ίσως να οφείλεται στη μη εφαρμογή του βιβλίου από τους εκπαιδευτικούς Φ.Α., όπως φαίνεται και από την έρευνά μας, όπου οι εκπαιδευτικοί Φ.Α. περισσότερο παραπέμπουν τους μαθητές/τριες σε αυτό παρά το διδάσκουν «παραδοσιακά». Παρόλο επίσης που φάνηκε ότι το βιβλίο Φ.Α. αποτελεί περισσότερο ένα βοηθητικό εγχειρίδιο – οδηγό για το μαθητή/τρια, δε σημαίνει ότι οι πληροφορίες και οι γνώσεις που μεταφέρει δεν μπορούν να αξιοποιηθούν απ' όλους τους μαθητές/τριες. Εδώ την ευθύνη αναλαμβάνει ο διδάσκων, καθώς θεωρούμε ότι με τον κατάλληλο προγραμματισμό μπορεί να συμπεριλάβει τις δραστηριότητες που προτείνει το βιβλίο Φ.Α. στο μάθημά του. Η συμβολή και η ενθάρρυνση του σχολικού συμβούλου θα βοηθούσε στην κατεύθυνση αυτή, προς όφελος και των εκπαιδευτικών αλλά και των μαθητών/τριών.

6.1.10. Συμπεράσματα – συζήτηση αξιολόγησης της δομής και οργάνωσης του βιβλίου του μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε' & ΣΤ' Δημοτικού» από τους μαθητές/τριες

Ο δέκατος στόχος ήταν η αξιολόγηση της δομής και οργάνωσης του βιβλίου Φ.Α., από τους ίδιους μαθητές/τριες, μέσα από την αξιολόγηση: α) της χρήσης του πίνακα περιεχομένων, β) των χαρακτηριστικών αναγνωσιμότητάς του και γ) του ρόλου της περίληψης στην καλύτερη κατανόηση των κειμένων.

Οι μαθητές/τριες της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης αξιολογούν πολύ θετικά τη δομή και οργάνωση του βιβλίου Φ.Α. (Μ.Τ.=2.13±1.07 σε 3/βάθμια κλίμακα αξιολόγησης, πίνακας 43). Θεωρούν ότι: α) ο πίνακας των περιεχομένων τους βοηθά πολύ στο να ανατρέξουν σε κάτι που τους ενδιαφέρει, β) ότι το βιβλίο είναι εύκολα αναγνώσιμο με τα έντονα γράμματα και τους χρωματισμούς που εμπεριέχει και γ) η περίληψη στην αρχή κάθε κεφαλαίου βοηθά πολύ τους μαθητές/τριες στην κατανόηση των περιεχομένων (πίνακας 35).

Η θετική αποτίμηση της δομής και οργάνωσης του βιβλίου Φ.Α. δικαιολογείται από τη θετική αξιολόγηση του περιεχομένου και τη σημαντική συσχέτιση μεταξύ τους (πίνακας 44).

6.1.11. Συμπεράσματα - συζήτηση αξιολόγησης της παρουσίασης και εικονογράφησης του βιβλίου «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού» του μαθητή από τους ίδιους τους μαθητές/τριες

Ο ενδέκατος στόχος της έρευνά μας ήταν η αξιολόγηση της γενικής παρουσίασης και εικονογράφησης του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή μέσα από την αξιολόγηση: α) του μεγέθους του βιβλίου, β) της συμμετοχής των εικόνων στην καλύτερη κατανόηση των κειμένων και γ) της ύπαρξης ικανοποιητικού αριθμού εικόνων στο βιβλίο.

Οι μαθητές/τριες αξιολόγησαν γενικά θετικά τη γενική παρουσίαση και εικονογράφηση του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή (Μ.Τ.=1.93±0.97 σε 3/βάθμια κλίμακα αξιολόγησης, πίνακας 43). Οι μαθητές/τριες: α) βρίσκουν πρακτικό το μέγεθος του

βιβλίου Φ.Α. β) η εικονογράφηση τους βοηθάει στην κατανόηση των κειμένων και γ) οι μαθητές/τριες θα ήθελαν ακόμα περισσότερες εικόνες στο βιβλίο Φ.Α. Παρόλο που η άποψη των μαθητών/τριών για τα βιβλία δεν έχει επαρκώς ερευνηθεί (Καψάλης, Χαραλάμπους, 1995) πληθώρα ερευνών έρχεται να επιβεβαιώσει το σημαντικό ρόλο της εικονογράφησης στην κατανόηση και απόκτηση της γνώσης (Π.Ι., 2009; Ματσαγγούρας, & Χέλμης, 2003; Βρεττός, 1999).

6.1.12. Συμπεράσματα – συζήτηση από τις απόψεις των μαθητών/τριών για το βιβλίο «Φυσική Αγωγή Ε' & ΣΤ' Δημοτικού» και τη συμβολή του στην ανάπτυξη αθλητικής παιδείας

Οι απαντήσεις που έδωσαν οι μαθητές/τριες στα συγκεκριμένα ερωτήματα που αφορούσαν σε μια γενικότερη άποψη που έχουν για το βιβλίο Φ.Α. και της συμβολής του σε μια ευρύτερη αθλητική κουλτούρα είναι:

1. Οι μαθητές/τριες θεωρούν ως πιο ενδιαφέροντα θέματα στο βιβλίο Φ.Α. την εκμάθηση των διαφόρων κινητικών δεξιοτήτων (25.6%), ό,τι σχετίζεται με τον υγιεινό τρόπο ζωής (24.4%) και τις τεχνικές γνώσεις αθλημάτων (13.5%), ενώ το 12.5% των μαθητών/τριών δεν έχουν μελετήσει ποτέ το βιβλίο. (πίνακας 37).
2. Οι μαθητές/τριες δεν ήξεραν και έμαθαν από το βιβλίο Φ.Α. του μαθητή, διάφορα αθλήματα, κανονισμούς αθλημάτων και πληροφορίες για τον υγιεινό τρόπο ζωής. Επίσης σε μικρότερο ποσοστό δήλωσαν ότι έμαθαν, διάφορους άλλους τρόπους άσκησης και για τη σχέση σωματικής άσκησης με την υγεία (πίνακας 38).
3. Οι μαθητές/τριες δηλώνουν ότι το βιβλίο Φ.Α. δεν τους έχει προτρέψει να διαβάσουν άλλα βιβλία.

4. Το βιβλίο Φ.Α. δεν έχει προτρέψει τους μαθητές/τριες να παρακολουθήσουν εκπομπές με αθλητικό περιεχόμενο.
5. Οι μαθητές/τριες θα ήθελαν να έχουν περισσότερη ενημέρωση για αθλητικά θέματα, με σχετικές δραστηριότητες που θα λάμβαναν χώρα στο σχολείο τους, όπως παρακολούθηση αθλητικών γεγονότων, πρόσκληση διακεκριμένων αθλητών, κ.α., ενώ εξέφρασαν παράλληλα την άποψη ότι θα ήθελαν περισσότερες ώρες Φ.Α. στο ωρολόγιο πρόγραμμά τους.
6. Η πλειοψηφία των μαθητών/τριών (59.7%) δεν ζητούν από τον εκπαιδευτικό Φ.Α. συμβουλές μετά την επαφή τους με το βιβλίο Φ.Α. Οι μαθητές/τριες που απάντησαν ότι ζητούν συμβουλές (40.3%) ήταν κυρίως για υγιεινή διατροφή, για διάφορες κινητικές δεξιότητες, για τη σχέση σωματικής άσκησης με την υγεία, για τους κανονισμούς των αθλημάτων, αλλά και για πρώτες βοήθειες (πίνακας 39).
7. Η πλειοψηφία των μαθητών/τριών έχει συμμετάσχει σε αθλητικές δραστηριότητες που πραγματοποιήθηκαν στο σχολείο, όπως εσωτερικά τουρνουά, ημέρα υγείας κ.α. (πίνακας 40).
8. Δεν ήταν ξεκάθαρο αν οι μαθητές/τριες έχουν ανατρέξει για πληροφορίες στο βιβλίο, καθώς οι θετικές και αρνητικές απαντήσεις ήταν σχεδόν στο ίδιο ποσοστό.
9. Επίσης δεν ήταν ξεκάθαρο αν έχουν ξεφυλλίσει το βιβλίο Φ.Α. στο σπίτι με φίλους ή με την οικογένεια τους, καθώς σχεδόν οι μισοί μαθητές/τριες απάντησαν θετικά και οι άλλοι μισοί αρνητικά.

Όσον αφορά στις δυσκολίες που δηλώνουν ότι αντιμετωπίζουν οι μαθητές/τριες στη συμμετοχή τους σε εξωσχολικές αθλητικές δραστηριότητες και στην αξιολόγηση του βιβλίου Φ.Α. παρατηρήθηκε ότι οι μαθητές/τριες που δηλώνουν

ότι δεν ισχύει για αυτούς η συγκεκριμένη δυσκολία αξιολογούν το βιβλίο Φ.Α. θετικότερα από τους μαθητές/τριες που δηλώνουν ότι αντιμετωπίζουν δυσκολίες (πίνακας 45).

6.2. Συμπεράσματα – συζήτηση από τις μηδενικές – ερευνητικές υποθέσεις για το βιβλίο του μαθητή «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού»

Η πρώτη μας μηδενική υπόθεση (H_1), ότι δεν θα υπάρξει στατιστικά σημαντική διαφορά στην αξιολόγηση του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή μεταξύ των εκπαιδευτικών Φ.Α. που διδάσκουν σε διαφορετικές γεωγραφικές περιοχές, απορρίπτεται. Βρέθηκε ότι οι διδάσκοντες στις αγροτικές περιοχές (χωριά) αξιολόγησαν θετικότερα την παρουσίαση και εικονογράφηση του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή σε σχέση με τους εκπαιδευτικούς Φ.Α. που διδάσκουν στις άλλες περιοχές (πίνακας 66). Επομένως η γεωγραφική περιοχή του σχολείου επηρεάζει την άποψη των εκπαιδευτικών Φ.Α. όσον αφορά στην αξιολόγηση του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή. Οι διδάσκοντες σε αγροτικές περιοχές ίσως δίνουν μεγαλύτερη προσοχή στο βιβλίο Φ.Α. επειδή επικρατεί η άποψη ότι η επαρχία στερείται γενικά υποδομών αλλά και ευκαιριών επιμόρφωσης σε σχέση με τα αστικά κέντρα και ως εκ τούτου αξιοποιούν το βιβλίο ως μια άμεση πηγή έγκριτης πληροφόρησης.

Η δεύτερη μηδενική υπόθεση (H_2), ότι δεν θα υπάρξει στατιστικά σημαντική διαφορά στην αξιολόγηση του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή, μεταξύ των εκπαιδευτικών Φ.Α. διαφορετικού φύλου αποδείχτηκε αληθής, καθώς δεν φάνηκε διαφορά ανάμεσα σε άντρες και σε γυναίκες εκπαιδευτικούς Φ.Α. Η αξιολόγηση του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή δεν επηρεάζεται από το φύλο των εκπαιδευτικών.

Η τρίτη μηδενική (H_3), ότι δεν θα υπάρξουν στατιστικά σημαντικές διαφορές σε σχέση με την ηλικία των εκπαιδευτικών Φ.Α., διατηρείται, καθώς προέκυψε η μη

ύπαρξη διαφορών ως προς την αξιολόγηση του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή και της ηλικίας των εκπαιδευτικών Φ.Α. Επομένως η ηλικία των εκπαιδευτικών δε φαίνεται να επηρεάζει την αξιολόγηση του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή.

Η τέταρτη μηδενική υπόθεση (H_4), ότι δεν θα υπάρξουν στατιστικά σημαντικές διαφορές σε σχέση με τις σπουδές των εκπαιδευτικών Φ.Α. (βασικό πτυχίο, Π.Ε.Κ./Σ.Ε.Λ.Μ.Ε. δεύτερο πτυχίο, μεταπτυχιακό, διδακτορικό) απορρίπτεται, καθώς βρέθηκαν διαφορές ανάμεσα στους εκπαιδευτικούς Φ.Α. με διαφορές στο επίπεδο σπουδών τους. Οι εκπαιδευτικοί Φ.Α. με μεταπτυχιακές σπουδές αξιολόγησαν θετικότερα τόσο το περιεχόμενο (πίνακας 67) όσο και τους στόχους του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή (πίνακας 67), σε σχέση με τους εκπαιδευτικούς Φ.Α. χωρίς επιπλέον σπουδές. Οι εκπαιδευτικοί με παραπάνω σπουδές αξιολόγησαν θετικότερα το βιβλίο Φ.Α. σε σχέση με τους εκπαιδευτικούς Φ.Α. με τις βασικές γνώσεις.

Γενικότερα οι εκπαιδευτικοί με πρόσθετες σπουδές, λόγω της συνεχούς ενασχόλησής τους με τη γνώση είναι πιο ευαισθητοποιημένοι, με μια επιστημονική αντίληψη που τους καθιστά πιο κριτικούς. Για αυτό και η θετικότερη αξιολόγηση του βιβλίου Φ.Α. εκ μέρους τους πρέπει να ληφθεί σοβαρά υπόψη όσον αφορά την ποιότητα του βιβλίου.

Η πέμπτη μηδενική υπόθεση (H_5) σχετικά με το ότι δεν θα υπάρξουν διαφορές σε σχέση με τα χρόνια προϋπηρεσίας των εκπαιδευτικών Φ.Α. αποδείχτηκε αληθής. Όπως προέκυψε από την έρευνά μας, δεν βρέθηκαν διαφορές στην αξιολόγηση του βιβλίου Φ.Α. και των χρόνων προϋπηρεσίας των διδασκόντων. Η αξιολόγηση του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή δεν επηρεάστηκε από τα χρόνια προϋπηρεσίας των εκπαιδευτικών Φ.Α. σε αντίθεση με την αξιολόγηση των βιβλίων της Γλώσσας, Μαθηματικών, Μελέτης Περιβάλλοντος Φυσικής, Ιστορίας και Γεωγραφίας, όπου οι

νεότεροι εκπαιδευτικοί εξέφρασαν λιγότερη ικανοποίηση κατά την αξιολόγηση των περιεχομένων τους (Ι.Π.Ε.Μ. – Δ.Ο.Ε., 2009).

Η έκτη μηδενική υπόθεση (H_6) σχετικά με το ότι δεν θα υπάρξουν διαφορές στην αξιολόγηση του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή ανάλογα με την επιμόρφωση που έχουν δεχτεί οι εκπαιδευτικοί Φ.Α. απορρίπτεται, καθώς βρέθηκαν διαφορές τόσο στην αξιολόγηση του περιεχομένου (πίνακας 69) του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή όσο και στην αξιολόγηση των στόχων (πίνακας 70). Οι εκπαιδευτικοί Φ.Α. που έχουν δεχτεί επιμόρφωση αξιολογούν θετικότερα το βιβλίο Φ.Α. του μαθητή. Όπως και στη σχετική έρευνα του Ι.Π.Ε.Μ. όσον αφορά στην αξιολόγηση του περιεχομένου των υπόλοιπων βιβλίων των τάξεων αυτών, αναδείχτηκε ότι οι επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί ήταν περισσότερο κριτικοί με θετικότερη άποψη (Ι.Π.Ε.Μ. – Δ.Ο.Ε., 2009). Αναδεικνύεται για άλλη μια φορά η αξία και η ανάγκη της επιμόρφωσης όπως έχει καταδειχθεί σε πληθώρα ερευνών φορέων (ΟΕΠΕΚ, 2011; 2007; Π.Ι., 2010; 2008) αλλά και μεμονωμένων ερευνητών (Μαλέτσκος, & Μαστρογιάννης, 2013; Κυριάκη, & Παρδάλη, 2012; Βλάχου και συν, 2008).

Η έβδομη μηδενική υπόθεση (H_7) της έρευνάς μας, που αφορά στην αξιολόγηση του βιβλίου Φ.Α. από τους μαθητές/τριες, ότι δεν θα υπάρξει στατιστικά σημαντική διαφορά μεταξύ των μαθητών/τριών που φοιτούν σε σχολεία διαφορετικών γεωγραφικών περιοχών (αστικές, ημιαστικές, αγροτικές), και στις παραμέτρους αξιολόγησης του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή, απορρίπτεται. Οι μαθητές/τριες των αγροτικών περιοχών εξέφρασαν ότι αντιμετωπίζουν περισσότερο δυσκολίες προκειμένου να συμμετάσχουν σε εξωσχολικές αθλητικές δραστηριότητες σε σχέση με τους μαθητές/τριες των άλλων περιοχών (πίνακας 71). Επίσης οι μαθητές/τριες των αγροτικών περιοχών αξιολόγησαν θετικότερα τόσο το περιεχόμενο (πίνακας 72), την παιδαγωγική καταλληλότητα και διδακτική επάρκεια του βιβλίου

Φ.Α. του μαθητή (πίνακας 73), όσο και τη δομή και οργάνωση του βιβλίου (πίνακας 74) καθώς και τη γενικότερη παρουσίαση και εικονογράφηση του (πίνακας 75) σε σχέση με τους μαθητές/τριες των ημιαστικών και αστικών περιοχών.

Κατά τη γνώμη μας οι μαθητές/τριες των αγροτικών περιοχών έχουν λιγότερες ευκαιρίες συμμετοχής σε εξωσχολικές δραστηριότητες καθώς οι περιοχές αυτές υστερούν σε υποδομές και σε οργανωμένες μορφές αθλητικών δραστηριοτήτων. Η θετικότερη αξιολόγηση του βιβλίου Φ.Α. από τους μαθητές/τριες των αγροτικών περιοχών, δικαιολογείται από το γεγονός ότι οι μαθητές/τριες της υπαίθρου δίνουν μεγαλύτερη σημασία στο βιβλίο Φ.Α. και αναγνωρίζουν περισσότερο την αξία του ως πηγή γνώσης από ανάγκη, καθώς ζουν σε ένα λιγότερο υποστηρικτικό περιβάλλον όσο αφορά στις ευκαιρίες μόρφωσης σε σχέση με τις αστικές περιοχές. Πρόσφατες έρευνες δείχνουν ότι το αστικό περιβάλλον τείνει στο να είναι ικανό να εγείρει την ενίσχυση της γνωστικής συμπεριφοράς των παιδιών περισσότερο από το αγροτικό περιβάλλον. Ωστόσο, παρέχοντας το αναγκαίο εξειδικευμένο προσωπικό και τις κατάλληλες υποδομές στα σχολεία της υπαίθρου, οι μαθητές μπορούν να ανταποκριθούν εξίσου καλά (Obasi, 2011).

Η όγδοη μηδενική υπόθεση (H_8), ότι δεν θα υπάρξει στατιστικά σημαντική διαφορά ως προς το φύλο των μαθητών/τριών και της αξιολόγησης του βιβλίου Φ.Α., επίσης απορρίπτεται καθώς υπήρξαν διαφορές ανάμεσα στα αγόρια και τα κορίτσια. Από τη μια οι μαθητές εκφράζουν μεγαλύτερες δυσκολίες προκειμένου να συμμετάσχουν σε εξωσχολικές δραστηριότητες και από την άλλη οι μαθήτριες αποτιμούν θετικότερα το περιεχόμενο, τη δομή και οργάνωση καθώς και την παρουσίαση και εικονογράφηση του βιβλίου Φ.Α. σε σχέση με τα αγόρια (πίνακας 76). Οι μαθήτριες αξιολογούν θετικότερα το βιβλίο Φ.Α.

Ερευνητικά δεδομένα υποστηρίζουν ότι γενικά τα κορίτσια μελετούν περισσότερα βιβλία (Παπαδοπούλου, Βλαχοπαπαδοπούλου, Μιχαλάκος, & Τσαρμακλής, 2003), και απολαμβάνουν την ανάγνωση περισσότερο από ότι τα αγόρια (EACEA P9 Eurydice, 2010). Ενώ όσον αφορά στην εκμάθηση των μαθηματικών, τα αγόρια είναι περισσότερο ευαισθητοποιημένα με θετικότερη στάση σε σχέση με τα κορίτσια (Kipsang Kiptum, Rono, Too, Bii, & Too, 2013), όμως στις νέες τεχνολογίες στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, η διαφορά είναι πολύ μικρή (Volman, van Eck, Heemskerk, & Kuiper, 2005). Κατά τη γνώμη μας η θετικότερη αξιολόγηση των κοριτσιών στο βιβλίο Φ.Α. δικαιολογείται καθώς τα κορίτσια είναι συνήθως πιο επιμελή και αντιμετωπίζουν τα βιβλία πιο φιλικά.

Η ένατη μηδενική υπόθεση (H_9) της παρούσας έρευνας, ότι δεν θα υπάρξει στατιστικά σημαντική διαφορά ως προς την τάξη φοίτησης των μαθητών/τριών και της αξιολόγησης του βιβλίου Φ.Α. της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης, επίσης απορρίπτεται. Οι μαθητές/τριες της Ε΄ τάξης αξιολογούν θετικότερα το βιβλίο Φ.Α. του μαθητή, όσον αφορά στο περιεχόμενο, στην παιδαγωγική καταλληλότητα και διδακτική επάρκειά του, στη δομή και οργάνωσή του καθώς και στην παρουσίαση και εικονογράφηση του (πίνακας 77). Οι μαθητές/τριες της Ε΄ τάξης αποτιμούν το βιβλίο Φ.Α. πιο θετικά καθώς το βρίσκουν πιο ενδιαφέρον, δεδομένου ότι μπορούν να μάθουν περισσότερα από αυτό. Οι μαθητές/τριες της ΣΤ΄ τάξης είναι ήδη εξοικειωμένοι με το βιβλίο, επειδή το έχουν ήδη διδαχτεί και στην Ε΄ τάξη (αφού είναι ίδιο βιβλίο) και αυτό ίσως μειώνει το ενδιαφέρον τους γι αυτό. Άρα η θετικότερη αξιολόγηση από τα παιδιά της Ε΄ τάξης ίσως να οφείλεται στην για πρώτη φορά επαφή των μαθητών/τριών με το συγκεκριμένο βιβλίο. Το μειωμένο ενδιαφέρον των μαθητών/τριών της ΣΤ΄ τάξης ίσως να οφείλεται στο γεγονός ότι ουσιαστικά επαναλαμβάνουν το βιβλίο, αφού το

είχαν ήδη διδαχθεί και στην Ε΄ τάξη. Ίσως θα πρέπει να διαφοροποιηθεί η ύλη ανάλογα με την τάξη στο συγκεκριμένο βιβλίο ή να εκδοθεί ξεχωριστό για κάθε τάξη.

Τέλος όσον αφορά στη συμμετοχή των μαθητών/τριών σε εξωσχολικές αθλητικές δραστηριότητες και στην αξιολόγηση του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή, που αποτελεί τη δέκατη μηδενική υπόθεση της έρευνάς μας (H_{10}), αυτή απορρίπτεται. Οι μαθητές/τριες που δήλωσαν ότι συμμετέχουν σε εξωσχολικές αθλητικές δραστηριότητες αξιολόγησαν θετικότερα το βιβλίο Φ.Α. του μαθητή, όσο αφορά στο περιεχόμενο, στην παιδαγωγική καταλληλότητα και διδακτική επάρκεια καθώς και στη δομή και οργάνωσή του. Επίσης εξέφρασαν λιγότερη δυσκολία στη συμμετοχή τους σε εξωσχολικές αθλητικές δραστηριότητες (πίνακας 78). Οι μαθητές/τριες που συμμετέχουν σε εξωσχολικές αθλητικές δραστηριότητες, έχουν εντονότερο ενδιαφέρον σε καθετί που σχετίζεται με τον αθλητικό τρόπο ζωής και όντας πιο ευαισθητοποιημένοι αντιδρούν θετικότερα και στο βιβλίο Φ.Α.

6.3. Συμπεράσματα – συζήτηση από την αξιολόγηση του βιβλίου του εκπαιδευτικού «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού»

6.3.1. Συμπεράσματα – συζήτηση αξιολόγησης του περιεχομένου του βιβλίου του εκπαιδευτικού «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού»

A. Από τους εκπαιδευτικούς

Ο δωδέκατος στόχος της έρευνας μας ήταν να αξιολογηθεί το περιεχόμενο του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού από τους εκπαιδευτικούς Φ.Α. και από τους σχολικούς συμβούλους Φ.Α. μέσα από την αξιολόγηση των υποπαραμέτρων: α) της αισθητικής αρτιότητας, β) της επιστημονικής εγκυρότητας, γ) της διδακτικής επάρκειας του βιβλίου, και δ) της εφαρμογής της διαθεματικότητας.

Οι εκπαιδευτικοί Φ.Α. αξιολογούν γενικά το περιεχόμενο του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού θετικά ($M.T.=3.06\pm 0.65$ σε 5/βάθμια κλίμακα αξιολόγησης, πίνακας 94). Ειδικότερα η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών Φ.Α. βρίσκουν ότι το βιβλίο του εκπαιδευτικού είναι: α) σε ικανοποιητικό βαθμό αισθητικά άρτιο, β) επιστημονικά έγκυρο, γ) διδακτικά επαρκές και δ) με δυσκολίες στην εφαρμογή της διαθεματικότητας. Αυτό σημαίνει ότι οι εκπαιδευτικοί Φ.Α. είναι ικανοποιημένοι από το περιεχόμενο του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού (πίνακας 79).

B. Από τους σχολικούς συμβούλους

Από τα ευρήματα της παρούσας έρευνας φάνηκε ότι οι σχολικοί σύμβουλοι Φ.Α. αξιολόγησαν θετικά το περιεχόμενο του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού, όσον αφορά στην αισθητική αρτιότητα, στην επιστημονική εγκυρότητα, στη διδακτική επάρκεια, ενώ θεωρούν ότι υπάρχουν δυσκολίες στην εφαρμογή της διαθεματικότητας.

Τόσο οι εκπαιδευτικοί Φ.Α. όσο και οι σχολικοί σύμβουλοι αξιολογούν θετικά το περιεχόμενο του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού.

6.3.2. Συμπεράσματα συζήτηση αξιολόγησης της εφαρμογής του περιεχομένου του βιβλίου του εκπαιδευτικού «Φυσική Αγωγή Ε' & ΣΤ' Δημοτικού»

Ο δέκατος τρίτος στόχος της έρευνάς μας αφορά στην αξιολόγηση της εφαρμογής του περιεχομένου του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού (αθλοπαιδιές - καλαθοσφαίριση, πετοσφαίριση, ποδόσφαιρο, χειροσφαίριση - κλασικό αθλητισμό - άλματα, ρίψεις, δρόμοι - ενόργανη γυμναστική, παραδοσιακοί χοροί καθώς και τη δυνατότητα παροχής εναλλακτικών προσεγγίσεων στη Φ.Α.), σε σχέση με την υλικοτεχνική υποδομή που διαθέτει το σχολείο.

A. Από τους εκπαιδευτικούς

Οι εκπαιδευτικοί Φ.Α. αξιολόγησαν γενικά θετικά ($M.T.=3.07\pm 0.76$ σε 5/βάθμια κλίμακα αξιολόγησης, πίνακας 94), την εφαρμογή του περιεχομένου του βιβλίου Φ.Α. σε σχέση με την υλικοτεχνική υποδομή του σχολείου, δηλώνοντας ότι μπορούν να διδάξουν στο σχολείο τους κυρίως, καλαθοσφαίριση, πετοσφαίριση, ποδόσφαιρο, δρόμους και χορούς ενώ λιγότερο χειροσφαίριση, άλματα, ρίψεις και ενόργανη γυμναστική. Η συνολική εφαρμογή του βιβλίου δεν είναι εφικτή (πίνακας 80). Δηλώνουν επίσης ότι το βιβλίο τους παρέχει μεγάλη βοήθεια, δίνοντάς τους εναλλακτικές προσεγγίσεις στη διδασκαλία της Φ.Α. (πίνακας 81).

B. Από τους σχολικούς συμβούλους

Οι σχολικοί σύμβουλοι αξιολόγησαν την εφαρμογή του περιεχομένου του βιβλίου Φ.Α. σε σχέση με την υπάρχουσα υλικοτεχνική υποδομή του σχολείου, όσον αφορά στις αθλοπαιδιές, καλαθοσφαίριση, πετοσφαίριση, ποδόσφαιρο και παραδοσιακούς χορούς πολύ θετικά ενώ αξιολόγησαν μέτρια έως λίγο την εφαρμογή της χειροσφαίρισης, των αλμάτων, των ρίψεων και της ενόργανης γυμναστικής. Αξιολόγησαν μέτρια τη συνολική εφαρμογή του βιβλίου, ενώ τη δυνατότητα του βιβλίου να παρέχει εναλλακτικούς τρόπους διδασκαλίας πολύ θετικά.

Τόσο οι εκπαιδευτικοί Φ.Α. όσο και οι σχολικοί σύμβουλοι στην αξιολόγησή τους για τη δυνατότητα εφαρμογής των συγκεκριμένων αντικειμένων του βιβλίου Φ.Α. σε σχέση με την υλικοτεχνική υποδομή του σχολείου, δηλώνουν ότι μπορούν να εφαρμοστούν τα περισσότερα, το ποδόσφαιρο, η καλαθοσφαίριση, η πετοσφαίριση και οι παραδοσιακοί χοροί. Όμως και τα άλλα αντικείμενα του βιβλίου Φ.Α. είναι εξίσου σημαντικά και ωφέλιμα για τους μαθητές/τριες, που η μερική ή καθόλου

διδασκαλία τους εμπεριέχει τον κίνδυνο της άνισης αντιμετώπισης αλλά και ελλιπούς παροχής ευκαιριών και δυνατοτήτων σε όλα τα σχολεία.

6.3.3. Συμπεράσματα συζήτηση αξιολόγησης της επίτευξης των στόχων του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού»

Ο δέκατος τέταρτος στόχος της έρευνάς μας αφορά στην αξιολόγηση της επίτευξης των στόχων του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού, μέσα από την αξιολόγηση των υποπαραμέτρων: α) της επίτευξης της σύνδεσης της θεωρίας με την πράξη, β) της κάλυψης των αναγκών των μαθητών/τριών, γ) της επάρκειας στη διδασκαλία των κινητικών δεξιοτήτων, δ) της κάλυψης όλων των αντικειμένων που θα έπρεπε να διδάσκονται οι μαθητές/τριες, ε) της έμφασης στην κατανόηση των αθλοπαιδιών, στ) της έμφασης στη «δια βίου άσκηση», ζ) της υποστήριξης του εκπαιδευτικού Φ.Α. στην οργάνωση της διδασκαλίας του, η) της προτροπής του για άλλες πηγές πληροφόρησης, θ) της σαφήνειας των στόχων των ημερήσιων μαθημάτων, ι) της ενθάρρυνσης για ανάπτυξη πρωτοβουλίας του εκπαιδευτικού και ια) της σαφήνειας των στόχων και του σκοπού της Φ.Α.

A. Από τους εκπαιδευτικούς

Υπάρχει γενικά θετική αποτίμηση από πλευράς εκπαιδευτικών Φ.Α. στην αξιολόγηση των στόχων του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού με την πλειοψηφία των εκπαιδευτικών Φ.Α. να δηλώνει ότι επιτυγχάνονται οι στόχοι που θέτει το βιβλίο Φ.Α. του εκπαιδευτικού, (Μ.Τ.=3.31±0.69 σε 5/βάθμια κλίμακα αξιολόγησης, πίνακας 94). Συγκεκριμένα η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών Φ.Α. πιστεύει ότι: α) το βιβλίο Φ.Α. του εκπαιδευτικού συνδέει τη θεωρία με την πράξη, β) τα διδακτικά αντικείμενα του βιβλίου Φ.Α. καλύπτουν τις ανάγκες των μαθητών/τριών, γ) δίνεται

επαρκής έμφαση στη διδασκαλία κινητικών δεξιοτήτων, δ) καλύπτονται σε ικανοποιητικό βαθμό όλα τα αντικείμενα που θα έπρεπε να διδάσκονται οι μαθητές/τριες, ε) δίνεται επαρκής έμφαση στην κατανόηση των αθλοπαιδιών, στ) δίνεται έμφαση στη «δια βίου άσκηση», ζ) υποστηρίζει σε υψηλό βαθμό τον εκπαιδευτικό Φ.Α. στην οργάνωση και στον προγραμματισμό της διδασκαλίας του, η) προτείνει τις πηγές πληροφόρησης (διαδίκτυο, βιβλιογραφία), θ) παραθέτει με σαφήνεια τους στόχους του κάθε μαθήματος, ι) ενθαρρύνει την ανάπτυξη πρωτοβουλίας και αυτενέργειας του εκπαιδευτικού Φ.Α. και ια) αναπτύσσει με σαφήνεια τους στόχους και τους σκοπούς της Φ.Α. (πίνακας 82).

B. Από τους σχολικούς συμβούλους

Όσον αφορά στην αξιολόγηση της επίτευξης των στόχων του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού από τους σχολικούς συμβούλους, από τα ευρήματα της έρευνάς αυτή προέκυψε πολύ θετική. Οι σχολικοί σύμβουλοι πιστεύουν ότι επιτυγχάνονται οι στόχοι που θέτει το βιβλίο Φ.Α. του εκπαιδευτικού. Συγκεκριμένα θεωρούν ότι το βιβλίο του εκπαιδευτικού συνδέει τη θεωρία με την πράξη, καλύπτει τις ανάγκες των μαθητών/τριών, δίνει έμφαση στις κινητικές δεξιότητες, τις αθλοπαιδιές, στη «δια βίου άσκηση» και στην κάλυψη όλων των διδακτικών αντικειμένων. Υποστηρίζει το έργο του εκπαιδευτικού, προτείνει τις πηγές πληροφόρησης, ενθαρρύνει την ανάπτυξη της πρωτοβουλίας και αυτενέργειας του εκπαιδευτικού Φ.Α. και αναπτύσσει με σαφήνεια τους στόχους και τους σκοπούς της Φ.Α.

Οι εκπαιδευτικοί και οι σχολικοί σύμβουλοι Φ.Α. αποτιμούν θετικά την επίτευξη των στόχων του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού.

6.3.4. Συμπεράσματα - συζήτηση αξιολόγησης της δομής και οργάνωσης του βιβλίου του εκπαιδευτικού «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού»

Ο δέκατος πέμπτος στόχος της έρευνάς μας ήταν η αξιολόγηση της δομής και οργάνωσης του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης, μέσα από την αξιολόγηση: α) της γλώσσας του βιβλίου, β) της συμβολής του πίνακα περιεχομένων, γ) της βιβλιοδεσίας, δ) της σύνδεσής του με το βιβλίο του μαθητή, και ε) της κάλυψης της ύλης κατά τον προβλεπόμενο διδακτικό χρόνο.

A. Από τους εκπαιδευτικούς

Η αξιολόγηση της δομής και οργάνωσης του βιβλίου Φ.Α. από τους εκπαιδευτικούς Φ.Α. είναι θετική (Μ.Τ.=3.45±0.68 σε 5/βάθμια κλίμακα αξιολόγησης, πίνακας 94). Οι εκπαιδευτικοί Φ.Α. είναι ιδιαίτερα ικανοποιημένοι από τη γλώσσα του βιβλίου και από τη βιβλιοδεσία του, ενώ ο πίνακας περιεχομένων δηλώνουν ότι είναι πολύ βοηθητικός. Επίσης δηλώνουν ότι το βιβλίο Φ.Α. του εκπαιδευτικού συνδέεται άμεσα με το βιβλίο Φ.Α. του μαθητή. Οι εκπαιδευτικοί Φ.Α. δηλώνουν παράλληλα ότι η διδασκαλία όλης της ύλης του βιβλίου δεν είναι εφικτή στον προβλεπόμενο διδακτικό χρόνο (πίνακας 83).

B. Από τους σχολικούς συμβούλους

Επίσης οι σχολικοί σύμβουλοι αποτιμούν θετικά τη δομή και την οργάνωση του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού, ως προς τη γλώσσα, τον πίνακα περιεχομένων, τη βιβλιοδεσία, τη σύνδεσή του με το βιβλίο Φ.Α. του μαθητή, ενώ θεωρούν ότι δεν είναι ιδιαίτερα εφικτή η διδασκαλία του κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς.

Τόσο οι εκπαιδευτικοί όσο και οι σχολικοί σύμβουλοι Φ.Α. αξιολογούν θετικά τη δομή και οργάνωση του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού.

6.3.5. Συμπεράσματα – συζήτηση αξιολόγησης των δυσκολιών που αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευτικοί Φ.Α. κατά την εφαρμογή του βιβλίου του εκπαιδευτικού «Φυσική Αγωγή Ε' & ΣΤ' Δημοτικού»

Ο δέκατος έκτος στόχος της έρευνάς μας ήταν η αξιολόγηση των δυσκολιών που αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευτικοί κατά την εφαρμογή του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού, μέσα από την αξιολόγηση συγκεκριμένων παραγόντων που πιστεύουν ότι δυσχεραίνουν την εφαρμογή του, όπως η ελλιπής επιμόρφωση εκπαιδευτικών, η έλλειψη ενδιαφέροντος εκ μέρους τους, η ανεπαρκής ενημέρωσή τους, η ανεπαρκής υλικοτεχνική υποδομή, η ελλιπής χρηματοδότηση και η αναφορά τους σε τυχόν άλλες δυσκολίες.

A. Η άποψη των εκπαιδευτικών

Η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών Φ.Α. δηλώνει ως μεγαλύτερη δυσκολία στην εφαρμογή του βιβλίου Φ.Α., την έλλειψη επαρκούς υλικοτεχνικής υποδομής στα σχολεία και την ανεπαρκή επιμόρφωσή τους (πίνακας 84). Επίσης δηλώνουν ότι είναι δύσκολο να εφαρμοστεί από το βιβλίο οτιδήποτε δεν υποστηρίζεται υλικοτεχνικά, ενώ οι λίγες ώρες διδασκαλίας του μαθήματος Φ.Α. δυσχεραίνουν ακόμα περισσότερο την εφαρμογή του βιβλίου (πίνακας 85).

B. Η άποψη των σχολικών συμβούλων

Οι σχολικοί σύμβουλοι θεωρούν ότι οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευτικοί Φ.Α. στην εφαρμογή του βιβλίου Φ.Α. σχετίζονται, πρώτα απ' όλα με το προσωπικό ενδιαφέρον των εκπαιδευτικών Φ.Α. και λιγότερο με την υπάρχουσα υλικοτεχνική υποδομή και την επιμόρφωσή τους. Επίσης πιστεύουν ότι είναι δύσκολο να εφαρμοστεί η διαθεματικότητα.

Οι εκπαιδευτικοί Φ.Α. δηλώνουν ότι οι δυσκολίες στην εφαρμογή του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού, σχετίζονται με την ανεπάρκεια στην υλικοτεχνική υποδομή των σχολείων αλλά και με την ελλιπή και ανεπαρκή επιμόρφωσή τους σε αντίθεση με τους σχολικούς συμβούλους που δηλώνουν ότι η μεγαλύτερη δυσκολία στην εφαρμογή του βιβλίου Φ.Α. σχετίζεται με το μειωμένο ενδιαφέρον των εκπαιδευτικών. Κατά τη γνώμη μας η άποψη των εκπαιδευτικών Φ.Α. αντικατοπτρίζει την πραγματικότητα στα ελληνικά σχολεία και η άποψη των σχολικών συμβούλων την αντιμετώπιση αυτής της πραγματικότητας με μια θεωρητική προσέγγιση συναισθηματικά φορτισμένη. Η υποστήριξη σε υποδομές και σε κατάλληλα επιμορφωτικά προγράμματα ίσως να οδηγήσει στην παρακίνηση και ενθάρρυνση των εκπαιδευτικών Φ.Α. ώστε πράγματι να αυξηθεί το ενδιαφέρον τους και να φτάσουν ακόμα κι εκεί που δεν μπορούν.

6.3.6. Συμπεράσματα – συζήτηση αξιολόγησης της εφαρμογής των αντικειμένων του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού «Φυσική Αγωγή Ε' & ΣΤ' Δημοτικού»

Ο δέκατος έβδομος στόχος της έρευνάς μας ήταν η αξιολόγηση της εφαρμογής των αντικειμένων του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού, από τους εκπαιδευτικούς Φ.Α., μέσα από την αξιολόγηση των υποπαραμέτρων: α) της εφαρμογής των διάφορων μεθόδων διδασκαλίας (παραγγέλματος, αμοιβαίας, αυτοελέγχου, καθοδηγούμενης ανακάλυψης), β) της ανάπτυξης της «δια βίου άσκησης» για την υγεία σύμφωνα με τις δραστηριότητες του βιβλίου Φ.Α. και της ανάπτυξης της υπευθυνότητας μέσα από ηθικά διλήμματα, ανάθεση ρόλων κ.α., γ) της δημιουργίας ομάδων δραστηριοτήτων, δ) της διοργάνωσης αγωνιστικών συναντήσεων, ε) της διοργάνωσης τελικού αθλητικού γεγονότος, στ) της χρήσης των φύλλων κριτηρίων του βιβλίου Φ.Α. για αξιολόγηση, ζ) της σύνθεσης νέων φύλλων κριτηρίων για εκμάθηση ή αξιολόγηση

δεξιοτήτων, η) της χρήσης του πίνακα μηνιαίας καταγραφής μαθημάτων, θ) της συμπλήρωσης του συγκεντρωτικού πίνακα τριμήνου και έτους, ι) της διατήρησης αρχείου και ια) του ρόλου του βιβλίου σε όλα τα παραπάνω.

Όσον αφορά στην εφαρμογή των μεθόδων διδασκαλίας, η αξιολόγηση είναι θετική ($M.T.=2.9\pm 1.27$ σε 5/βάθμια κλίμακα αξιολόγησης, πίνακας 94) με τους εκπαιδευτικούς Φ.Α. από τη μια να εφαρμόζουν κατά κόρον την παραδοσιακή μέθοδο του παραγγέλματος αλλά και από την άλλη να έχουν δοκιμάσει στη διδασκαλία τους τις σύγχρονες μεθόδους διδασκαλίας, αμοιβαίας διδασκαλίας και καθοδηγούμενης ανακάλυψης. Επίσης η αποτίμηση για την ανάπτυξη της φιλοσοφίας της «δια βίου άσκησης» και της ανάπτυξη της υπευθυνότητας του μαθητή/τριας είναι θετική ($M.T.=8.26\pm 2.67$ σε 12/βάθμια κλίμακα αξιολόγησης, πίνακας 94). Οι εκπαιδευτικοί Φ.Α. συζητούν τις σχετικές δραστηριότητες του βιβλίου Φ.Α. με τους μαθητές/τριες, διοργανώνουν αθλητικές δράσεις ενώ συζητούν ηθικά διλήμματα και αναθέτουν ρόλους και καθήκοντα στους μαθητές/τριές τους. Επίσης δημιουργούν ομάδες αθλοπαιδιών και δραστηριοτήτων, καθορίζουν αγωνιστικές συναντήσεις και σχεδιάζουν τη διοργάνωση τελικού αθλητικού γεγονότος. Η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών Φ.Α. δεν χρησιμοποιούν τα φύλλα κριτηρίων που παραθέτει το βιβλίο για αξιολόγηση, ούτε έχουν δημιουργήσει δικά τους φύλλα κριτηρίων. Χρησιμοποιούν τον πίνακα μηνιαίας καταγραφής μαθημάτων και τον πίνακα τριμήνου, κρατούν αρχεία και δηλώνουν ότι το βιβλίο Φ.Α. του εκπαιδευτικού τους βοηθάει πολύ σε όλα τα παραπάνω (πίνακας 86).

6.3.7. Συμπεράσματα – συζήτηση αξιολόγησης της επιμόρφωσης αναφορικά με το βιβλίο του εκπαιδευτικού «Φυσική Αγωγή Ε' & ΣΤ' Δημοτικού»

Ο δέκατος όγδοος στόχος της έρευνάς μας ήταν η αξιολόγηση της επιμόρφωσης αναφορικά με το βιβλίο Φ.Α. του εκπαιδευτικού, τόσο από τους εκπαιδευτικούς Φ.Α., όσο και από τους σχολικούς συμβούλους. Αξιολογήθηκαν: α) η ικανοποίηση από συγκεκριμένες επιμορφωτικές δραστηριότητες (εισήγηση από επιμορφωτή, συζήτηση προβλημάτων, παρακολούθηση δειγματικών διδασκαλιών, συνεργασία μεταξύ εκπαιδευτικών, σχεδιασμό ατομικών εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων, συνδυασμό επιμορφωτικών δραστηριοτήτων, αυτοεπιμόρφωση, κ.α.), β) ο βαθμός ικανοποίησης από την μέχρι τώρα ενημέρωση από τους φορείς, (Υπουργείο Παιδείας, Π.Ι., συγγραφείς βιβλίου, σχολικούς συμβούλους, επιστημονικές ενώσεις), γ) η ανάγκη για περαιτέρω επιμόρφωση με αναφορά σε συγκεκριμένες θεματικές ενότητες του βιβλίου (αθλοπαιδιές, κλασικός αθλητισμός, ενόργανη γυμναστική, παραδοσιακούς χορούς, μουσικοκινητική αγωγή), δ) το είδος της επιμόρφωσης (προαιρετική, υποχρεωτική), ε) η επισήμανση συγκεκριμένων θεμάτων εκτός βιβλίου για επιμόρφωση και στ) η ανάγκη για καθοδήγηση του εκπαιδευτικού.

A. Η άποψη των εκπαιδευτικών

Οι εκπαιδευτικοί Φ.Α. θεωρούν ως πιο αποτελεσματικές επιμορφωτικές δραστηριότητες και θα ήθελαν να συμπεριλαμβάνονται σε ένα πρόγραμμα επιμόρφωσης, τη συζήτηση των προβλημάτων που θέτουν οι εκπαιδευτικοί σχετικά με την καθημερινή εκπαιδευτική πράξη και την παρακολούθηση δειγματικών διδασκαλιών, με πρωτοβουλία του σχολικού συμβούλου Φ.Α. Σε μικρότερο βαθμό προτίμησης δηλώνουν τη συνεργασία μεταξύ εκπαιδευτικών, το σχεδιασμό ατομικών εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων, το συνδυασμό επιμορφωτικών δραστηριοτήτων και την αυτοεπιμόρφωση (πίνακας 87). Επίσης δηλώνουν πολύ μικρό βαθμό ικανοποίησης από την ενημέρωση που είχαν για το βιβλίο Φ.Α. του εκπαιδευτικού,

από το Υπουργείο Παιδείας, το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο και τις τοπικές επιστημονικές ενώσεις, ενώ δηλώνουν μέτρια ικανοποίηση από τους συγγραφείς τους βιβλίου και τους σχολικούς συμβούλους (πίνακας 88). Οι θεματικές ενότητες του βιβλίου Φ.Α. στις οποίες δηλώνουν ότι έχουν περισσότερο ανάγκη οι εκπαιδευτικοί για επιμόρφωση είναι η μουσικοκινητική αγωγή, ενώ παράλληλα οι άντρες εκπαιδευτικοί δηλώνουν και τους παραδοσιακούς χορούς ενώ οι γυναίκες και το ποδόσφαιρο (πίνακας 89). Επίσης θεωρούν ότι η επιμόρφωση πρέπει να έχει υποχρεωτικό χαρακτήρα και μόνο σε ορισμένες περιπτώσεις να είναι προαιρετική. (πίνακας 90). Η συχνότητα ενός οργανωμένου επιμορφωτικού προγράμματος προτιμούν να είναι κάθε 2 ή 5 χρόνια (πίνακας 91). Τα αντικείμενα εκτός βιβλίου που θα ήθελαν να έχουν επιμόρφωση οι εκπαιδευτικοί Φ.Α., είναι η ψυχολογία, τα παιδαγωγικά και οι πρώτες βοήθειες (πίνακας 92). Τέλος οι εκπαιδευτικοί Φ.Α. δηλώνουν ότι χρειάζονται καθοδήγηση για αξιοποίηση άλλων πηγών πληροφόρησης, όπως κατάλληλοι ιστότοποι, ψηφιακό υλικό και ανάπτυξη δεξιοτήτων Τ.Π.Ε. (πίνακας 93). Στο πλαίσιο αυτό η ανάγκη ανίχνευσης των επιμορφωτικών αναγκών των εκπαιδευτικών προσλαμβάνει ιδιαίτερη σημασία για το σχεδιασμό και την εφαρμογή των επιμορφωτικών δράσεων από τους επίσημους φορείς επιμόρφωσης και έχει καταδειχθεί σε πολλές έρευνες (Ο.ΕΠ.ΕΚ., 2007, 2011; Π.Ι., 2008, 2010).

B. Η άποψη των σχολικών συμβούλων

Όσον αφορά στην ικανοποίηση από την επιμόρφωση αναφορικά με το βιβλίο Φ.Α., που είχαν από τους διάφορους φορείς οι σχολικοί σύμβουλοι δήλωσαν ελάχιστα ικανοποιημένοι τόσο από το Υπουργείο Παιδείας, όσο κι από το Π.Ι. και τους συγγραφείς των βιβλίων. Η μορφή της επιμόρφωσης θα ήθελαν να έχει προαιρετικό χαρακτήρα και σε ορισμένες περιπτώσεις να είναι υποχρεωτική, ενώ η συχνότητα της

επιμόρφωσης να είναι κάθε χρόνο. Οι ίδιοι οι σχολικοί σύμβουλοι δηλώνουν ότι χρειάζονται επιμόρφωση στην ψυχολογία, στα παιδαγωγικά και στις μεθόδους εκπαίδευσης ενηλίκων. Οι εκπαιδευτικοί Φ.Α. κατά την άποψη των σχολικών συμβούλων χρειάζονται περισσότερη επιμόρφωση στα αντικείμενα της χειροσφαίρισης, της ενόργανης γυμναστικής, της μουσικοκινητικής αγωγής, ενώ οι άντρες χρειάζονται επιπλέον στους παραδοσιακούς χορούς και οι γυναίκες στο ποδόσφαιρο. Επίσης οι εκπαιδευτικοί Φ.Α. χρειάζονται επιμόρφωση στις σύγχρονες μεθόδους διδασκαλίας, στην αξιολόγηση και στην οργάνωση σχολικών δραστηριοτήτων.

6.3.8. Συμπεράσματα – συζήτηση αξιολόγησης διοικητικού πλαισίου (μόνο για τους σχολικούς συμβούλους)

Ο δέκατος ένατος στόχος της έρευνάς μας σχετικά με το διοικητικό πλαίσιο παρέμβασης του σχολικού συμβούλου για τη διασφάλιση της εφαρμογής του βιβλίου Φ.Α., έδειξε ότι οι σχολικοί σύμβουλοι θεωρούν ότι απαιτείται να παρεμβαίνουν για την εφαρμογή του βιβλίου Φ.Α. ώστε να υποδεικνύουν την αποτελεσματικότητά του, να συνεργάζονται με τους εκπαιδευτικούς Φ.Α., να διαχειρίζονται τα παράπονά τους και να προτείνουν μορφές παρέμβασης καθώς θεωρούν ότι υπάρχει ανάγκη καθοδήγησης των εκπαιδευτικών Φ.Α.

Τόσο για τους εκπαιδευτικούς όσο και για τους σχολικούς συμβούλους Φ.Α., η επιμόρφωση έχει βαρύνουσα σημασία στην ποιότητα της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Οι συγκεκριμένες επιμορφωτικές δράσεις αλλά και οι προτάσεις τους πρέπει να ληφθούν υπόψη από τους αρμόδιους φορείς καθώς αντικατοπτρίζουν αφ ενός τις πραγματικές επιμορφωτικές ανάγκες τους και αφ εταίρου υποδεικνύουν

συγκεκριμένες και αποτελεσματικές μορφές επιμόρφωσης. Ο ρόλος του σχολικού συμβούλου αναδεικνύεται καθοριστικός.

6.4. Συμπεράσματα – συζήτηση από τις μηδενικές – ερευνητικές υποθέσεις για το βιβλίο του εκπαιδευτικού «Φυσική Αγωγή Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού»

Η ερευνητική υπόθεση ότι δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά στις απαντήσεις των εκπαιδευτικών Φ.Α. ως προς τη γεωγραφική περιοχή του σχολείου και στις παραμέτρους αξιολόγησης του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού, που αποτελεί την ενδέκατη υπόθεση της έρευνάς μας (H_{11}), απορρίπτεται. Οι εκπαιδευτικοί Φ.Α. των αγροτικών περιοχών αξιολόγησαν θετικότερα το περιεχόμενο του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού (πίνακας 99). Άρα η περιοχή που διδάσκουν οι εκπαιδευτικοί επηρεάζει την αξιολόγηση του βιβλίου.

Η δωδέκατη ερευνητική υπόθεση (H_{12}) για μη ύπαρξη διαφοράς στις απαντήσεις των εκπαιδευτικών Φ.Α. ως προς το φύλο επίσης απορρίπτεται καθώς οι άντρες εκπαιδευτικοί Φ.Α. αξιολογούν θετικότερα το περιεχόμενο του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού από ότι οι γυναίκες (πίνακας 100). Άρα το φύλο των εκπαιδευτικών επηρεάζει την αξιολόγηση του βιβλίου Φ.Α.

Παράλληλα δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά στις απαντήσεις των εκπαιδευτικών Φ.Α. ως προς την ηλικία και στις παραμέτρους αξιολόγησης του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού και ως εκ τούτου η μηδενική υπόθεση της έρευνάς μας (H_{13}), διατηρείται. Επομένως η ηλικία των εκπαιδευτικών δεν φαίνεται να επηρεάζει την αξιολόγηση του βιβλίου Φ.Α.

Όσον αφορά στην ερευνητική - μηδενική υπόθεση (H_{14}) για τις σπουδές των εκπαιδευτικών Φ.Α. (βασικό πτυχίο, Π.Ε.Κ./Σ.Ε.Λ.Μ.Ε, δεύτερο πτυχίο, μεταπτυχιακό, διδακτορικό) και στην αξιολόγηση των παραμέτρων του βιβλίου Φ.Α.

του εκπαιδευτικού, αυτή απορρίπτεται, καθώς βρέθηκαν διαφορές στην αξιολόγηση του περιεχομένου (πίνακας 101), στην αξιολόγηση των στόχων (πίνακας 102) και στην αξιολόγηση της δομής και οργάνωσης του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού (πίνακας 103). Οι εκπαιδευτικοί Φ.Α. με επιπλέον σπουδές αξιολογούν θετικότερα το βιβλίο Φ.Α. του εκπαιδευτικού. Επομένως το μορφωτικό επίπεδο των εκπαιδευτικών Φ.Α., επηρεάζει θετικά την αξιολόγηση του βιβλίου Φ.Α.

Η ερευνητική - μηδενική υπόθεση (H₁₅) σχετικά με το ότι δεν θα υπάρξουν διαφορές σε σχέση με τα χρόνια προϋπηρεσίας των εκπαιδευτικών Φ.Α. διατηρείται καθώς όπως προέκυψε από την έρευνά μας, δεν βρέθηκαν διαφορές στην αξιολόγηση του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού και των χρόνων προϋπηρεσίας των διδασκόντων. Άρα τα χρόνια προϋπηρεσίας δεν φαίνεται να επηρεάζουν την αξιολόγηση του βιβλίου Φ.Α.

Τέλος, η μηδενική - ερευνητική υπόθεση (H₁₆) ότι δεν θα υπάρξουν διαφορές στην αξιολόγηση του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού ανάλογα με την επιμόρφωση που έχουν δεχτεί οι εκπαιδευτικοί Φ.Α. απορρίπτεται, καθώς βρέθηκαν διαφορές στη διδασκαλία των αντικειμένων του βιβλίου Φ.Α. μέσα από την εφαρμογή της φιλοσοφίας της «δια βίου άσκησης» και της ανάπτυξης της υπευθυνότητας. Οι εκπαιδευτικοί Φ.Α. με σχετική επιμόρφωση δήλωσαν ότι εφαρμόζουν τη φιλοσοφία της «δια βίου άσκησης» και της ανάπτυξης της υπευθυνότητας στη διδασκαλία τους (πίνακας 104). Επομένως η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών Φ.Α. επηρεάζει την αξιολόγηση του βιβλίου Φ.Α.

6.5. Γενικά συμπεράσματα

Η παρούσα έρευνα φέρνει στο φως για πρώτη φορά μια εκπαιδευτική πραγματικότητα που αφορά στο μάθημα της Φ.Α., η οποία είναι προϊόν τεκμηρίωσης και επιχειρημάτων σύμφωνα με την αξιολόγηση συγκεκριμένων χαρακτηριστικών και παραμέτρων. Παρουσιάζει την πραγματικότητα μέσα από τη διερεύνηση συγκεκριμένων παραγόντων με απώτερο στόχο την ανάδειξη του ρόλου του πρωτοεμφανιζόμενου στα ελληνικά δεδομένα βιβλίου Φ.Α. της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης.

Όπως προέκυψε από τα ευρήματα της έρευνάς μας οι εκπαιδευτικοί Φ.Α. αξιολογούν γενικά θετικά τα βιβλία Φ.Α. τόσο του μαθητή όσο και του εκπαιδευτικού. Αναγνωρίζουν σε αυτά την κάλυψη του κενού που είχαν τόσα χρόνια, χωρίς το συγκεκριμένο υποστηρικτικό υλικό. Είναι ικανοποιημένοι από το περιεχόμενό τους, τη δυνατότητα επίτευξης των στόχων τους, από τη δομή και οργάνωσή τους αλλά και από τη γενική παρουσίαση και εικονογράφησή τους. Εφαρμόζονται μερικώς και κατά συνθήκη από τους εκπαιδευτικούς Φ.Α., ως βιβλία - οδηγό στο διδακτικό τους έργο και όχι ως διαμεσολαβητικό μέσο ανάμεσα στον εκπαιδευτικό και το μαθητή, όπως συμβαίνει στα βιβλία των άλλων μαθημάτων. Ενώ δίνει τη δυνατότητα εφαρμογής σύγχρονων μεθόδων διδασκαλίας και εφαρμογή της διαθεματικότητας, αυτή δεν αξιοποιείται ιδιαίτερα από τους εκπαιδευτικούς, λόγω - κατά την άποψη των εκπαιδευτικών - της έλλειψης υλικοτεχνικής υποστήριξης αλλά και της έλλειψης σχετικής ενημέρωσης και επιμόρφωσής τους και κατά την άποψη των σχολικών συμβούλων λόγω της έλλειψης σχετικού ενδιαφέροντος των εκπαιδευτικών. Οι εκπαιδευτικοί Φ.Α. τονίζουν επίσης ότι η διδασκαλία όλης της ύλης δεν είναι εφικτή κατά τη διάρκεια του προβλεπόμενου διδακτικού χρόνου και αναγνωρίζουν το σημαντικό ρόλο του σχολικού συμβούλου στην υποστήριξη του διδακτικού τους έργου, με κατ' ιδίαν επαφή και συζήτηση των προβλημάτων τους

αλλά και παρακολούθηση δειγματικών διδασκαλιών. Δηλώνουν συγκεκριμένες θεματικές ενότητες που έχουν ανάγκη επιμόρφωσης (μουσικοκινητική αγωγή, ποδόσφαιρο για τις γυναίκες εκπαιδευτικούς και παραδοσιακούς χορούς για τους άντρες) και παράλληλα υποδεικνύουν κι άλλα αντικείμενα που θα ήθελαν να έχουν επιμόρφωση, όπως άλλες μορφές κινητικών δραστηριοτήτων, κανονισμούς αθλημάτων, πρώτες βοήθειες κ.α. Επίσης προτείνουν αποτελεσματικές μορφές επιμόρφωσης με υποχρεωτική και σε ταχτικά χρονικά διαστήματα μορφή. Οι εκπαιδευτικοί Φ.Α. των αγροτικών περιοχών, οι επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί Φ.Α. καθώς και οι εκπαιδευτικοί Φ.Α. με επιπλέον σπουδές έχουν θετικότερη στάση στην αξιολόγηση των βιβλίων Φ.Α.

Οι σχολικοί σύμβουλοι έχουν επίσης θετική άποψη για τα βιβλία και τονίζουν το ρόλο της επιμόρφωσης και ενημέρωσης των εκπαιδευτικών Φ.Α. για την αξιοποίησή τους, θεωρώντας παράλληλα το ατομικό ενδιαφέρον των εκπαιδευτικών καθοριστικό παράγοντα στην εφαρμογή του βιβλίου Φ.Α. Θεωρούν επίσης ότι οφείλουν να παρεμβαίνουν και να καθοδηγούν τους εκπαιδευτικούς Φ.Α. στο διδακτικό τους έργο. Επίσης τονίζουν την προσωπική τους ανάγκη για επιμόρφωση σε μεθόδους εκπαίδευσης ενηλίκων και ψυχολογίας.

Οι μαθητές/τριες αποτιμούν πολύ θετικά το βιβλίο παρόλο που δεν το χρησιμοποιούν αρκετά. Θετικότερη αξιολόγηση δίνουν οι μαθητές/τριες των σχολείων της υπαίθρου και οι μαθητές/τριες της Ε΄ τάξης ενώ τα κορίτσια είναι επίσης πιο θετικά από τα αγόρια. Επίσης οι μαθητές και μαθήτριες που συμμετέχουν σε εξωσχολικές αθλητικές δραστηριότητες είναι πιο ευαισθητοποιημένοι και θετικά προσκείμενοι στο βιβλίο Φ.Α. Γενικότερα οι μαθητές και μαθήτριες της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης δείχνουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον στις διάφορες κινητικές δεξιότητες που προάγει

το βιβλίο Φ.Α. καθώς και σε ό,τι έχει σχέση με τον υγιεινό τρόπο ζωής και τη σχέση σωματικής άσκησης με την υγεία.

6.6. Τελικό συμπέρασμα

Η αξιολόγηση των βιβλίων της Φυσικής Αγωγής της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης του Δημοτικού σχολείου από τους/τις μαθητές/τριες, τους/τις εκπαιδευτικούς Φυσικής Αγωγής και τους/τις σχολικούς συμβούλους δεν ανέδειξε ουσιώδη μειονεκτήματα. Αντίθετα σε όλους τους τομείς που ερευνήθηκαν η αξιολόγηση ήταν από καλή έως πολύ καλή ή πάρα πολύ καλή. Αυτό σημαίνει ότι τα βιβλία αποτελούν ένα σύγχρονο και επιστημονικά αξιόπιστο βοήθημα για τη διδασκαλία της Φ.Α. στην Ε΄ και ΣΤ΄ τάξη του Δημοτικού σχολείου και είναι αποδεκτά από όλους. Η πλήρης αξιοποίηση τους επαφίεται στον εκπαιδευτικό Φυσικής Αγωγής.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

7.1. Προτάσεις που αφορούν στην καλύτερη εφαρμογή του βιβλίου

1. Θα πρέπει να βελτιωθεί η υλικοτεχνική υποδομή των σχολείων με επαρκείς κλειστούς και ανοιχτούς αθλητικούς χώρους. Επειδή τα περισσότερα σχολεία της χώρας στερούνται όλων των υποδομών που θα υποστήριζαν επαρκώς τη διδασκαλία του βιβλίου προτείνεται να δοθεί η δυνατότητα αξιοποίησης άλλων κοντινών με τη σχολική μονάδα υποδομών της περιοχής, όπως κλειστά γυμναστήρια, γήπεδα ή άλλους χώρους άθλησης. Έτσι θα αξιοποιηθούν οι χώροι αυτοί που πολλές φορές τις πρωινές ώρες λειτουργίας του σχολείου μένουν αναξιοποίητοι. Επίσης να επιδιωχθεί ο εμπλουτισμός της κάθε σχολικής μονάδας με νέο σύγχρονο αθλητικό υλικό.
2. Στοχευμένη επιμόρφωση των εκπαιδευτικών Φ.Α. και των σχολικών συμβούλων. Βαρύτητα πρέπει να δοθεί στις νέες μεθόδους διδασκαλίας και οργάνωσης του μαθήματος που περιγράφουν τα βιβλία. Οι επιμορφώσεις αυτές πρέπει να έχουν θεωρητικό αλλά κύρια πρακτικό χαρακτήρα.
3. Προτείνεται η επιμόρφωση και σε άλλες θεματικές ενότητες εκτός βιβλίων Φ.Α., όπως είναι οι πρώτες βοήθειες, η ψυχολογία, τα παιδαγωγικά αλλά και άλλες μορφές κινητικών δραστηριοτήτων. Η επιμόρφωση αυτή θα πρέπει να στοχεύει στην αξιοποίηση άλλων πηγών πληροφόρησης, όπως κατάλληλοι ιστότοποι, ψηφιακό υλικό αλλά και ανάπτυξη δεξιοτήτων στις Τ.Π.Ε. Οι εκπαιδευτικοί χρειάζονται ένα συγκροτημένο σύστημα επιμόρφωσης, το οποίο θα διαθέτει συνέχεια και συνέπεια λαμβάνοντας υπόψη τις ανάλογα

πραγματικές τους ανάγκες. Η επιμόρφωση μπορεί να είναι υποχρεωτική αλλά και προαιρετική.

4. Ο σχολικός σύμβουλος θα πρέπει να έχει έναν πιο ενεργό και άμεσο ρόλο στην εφαρμογή του βιβλίου του μαθητή. Θα πρέπει να είναι κοντά στον εκπαιδευτικό, διαθέσιμος όταν τον χρειαστεί. Η ενθάρρυνση, η παρότρυνση, η συζήτηση, η παρακίνηση από το σχολικό σύμβουλο είναι εφόδια για τον εκπαιδευτικό Φ.Α., ώστε να βρίσκει τους κατάλληλους τρόπους επίλυσης των προβλημάτων του αλλά και τους κατάλληλους τρόπους εφαρμογής των αντικειμένων του βιβλίου Φ.Α.
5. Η αύξηση των ωρών διδασκαλίας της Φ.Α. είναι αναγκαία προκειμένου να επιτευχθεί καλύτερα ο σκοπός και οι στόχοι της Φυσικής Αγωγής όπως περιγράφονται στα βιβλία.

7.2. Προτάσεις όσον αφορά στη βελτίωση των βιβλίων σε μια μελλοντική συγγραφή νέων βιβλίων Φυσικής Αγωγής

1. Θα πρέπει να μειωθεί η διδακτέα ύλη που περιγράφουν τα βιβλία. Δεν χρειάζεται να υπάρχουν όλα τα διδακτικά αντικείμενα σε όλες τις τάξεις, αλλά να υπάρξει μια διαφορετική κατανομή αυτών ώστε να γίνει περισσότερο εφικτή η διδασκαλία τους. Παράλληλα πρέπει να εμπλουτιστούν τα Α.Π.Σ. και με άλλες ενδιαφέρουσες και σύγχρονες κινητικές δραστηριότητες, άλλα σπορ, αρεστά στους μαθητές/τριες, αλλά και σε τεστ και ερωτηματολόγια για το μαθητή/τρια που θα ανιχνεύουν τη σωματική του εικόνα αλλά και την αθλητική του παιδεία, ώστε να υπάρχει η δυνατότητα άμεσης αντιμετώπισης – παρέμβασης από τον εκπαιδευτικό. Έτσι το βιβλίο Φ.Α. θα γίνει πιο

διαδραστικό για το μαθητή, πιο χρηστικό και χρήσιμο αλλά και πολύτιμο εργαλείο για τον εκπαιδευτικό.

2. Η συμμετοχή του εκπαιδευτικού Φ.Α., του κύριου παράγοντα για την επίτευξη του σκοπού και των στόχων της Φ.Α. πρέπει να επιδιωχθεί στη συγγραφή νέων βιβλίων. Η πολιτεία θα πρέπει να δημιουργήσει συμμετοχικές διαδικασίες δίνοντας τα κατάλληλα κίνητρα ώστε η γνώμη των εκπαιδευτικών Φ.Α. να φτάνει στα όργανα λήψης αποφάσεων για τη συγγραφή νέων βιβλίων.

7.3. Προτάσεις για μελλοντικές έρευνες

1. Να επεκταθεί η έρευνα και στα βιβλία Φ.Α. των υπόλοιπων τάξεων του Δημοτικού, όσο και του Γυμνασίου, για τη γενίκευση των συμπερασμάτων.
2. Τα παρόντα βιβλία κλείνουν το 2016 δέκα χρόνια διδασκαλίας. Να επαναληφθεί η παρούσα έρευνα αν τα βιβλία συνεχίζουν να είναι σε ισχύ τα επόμενα χρόνια. Έτσι θα έχουμε περισσότερα δεδομένα που θα βοηθήσουν στη συγγραφή νέων βιβλίων, δεδομένου ότι η παρούσα έρευνα έγινε πέντε χρόνια μετά την πρώτη εφαρμογή τους.

«Πεδίον λαμπρόν» η έρευνα των σχολικών βιβλίων!

Βιβλιογραφία

- Ahtineva, A. (2005). Textbook analysis in the service of chemistry teaching. *Universitas Scientiarum*, 10, 25-33.
- Αργυροπούλου, Χ. (2004). *Διαθεματικότητα και διεπιστημονικότητα. Ευέλικτη Ζώνη και σχέδια εργασίας. Μια καινοτομία στο ωρολόγιο πρόγραμμα της υποχρεωτικής εκπαίδευσης. Διδακτικά παραδείγματα*. Ανασύρθηκε στις 13-01-2013 από http://users.sch.gr/ianyfantis/d/keimena/k_dia/dia2.htm
- Αχλīs, Ν. (1983). *Οι γειτονικοί μας λαοί, Βούλγαροι και Τούρκοι, στα σχολικά βιβλία Ιστορίας Γυμνασίου και Λυκείου*. Θεσ/νικη: Αφοί Κυριακίδη.
- Βαφειάδης, Α. (2003). *Σημειώσεις για το εργαστήριο Ανάλυσης Δεδομένων*. (Πανεπιστημιακές σημειώσεις). Θεσσαλονίκη: Τμήματα Εμπορίας και Διαφήμισης του Α.Τ.Ε.Ι. Ανασύρθηκε την 13/12/2007 από: <http://babel.noc.teithe.gr/>
- Barrow, H.M., & McGee, R. (1964). *A practical approach to measurement in physical education*. Philadelphia: Lea & Febiger.
- Βιτσιλάκη – Σορωνιάτη, Χ. (2004). Η συμπληρωματικότητα ποιοτικών και ποσοτικών μεθόδων στην κοινωνιολογική και εκπαιδευτική έρευνα. Στο Γ. Παπαγεωργίου (επιμ.). *Μέθοδοι στην κοινωνιολογική έρευνα*, σελ. 260. Αθήνα: Τυπωθήτω.
- Βλάχος, Ι., Δαγκλής, Ι., Γιαγκάτζογλου, Σ., & Βαβουράκη, Α. (2008). *Συνοχή Παραμέτρων. Ποιότητα και Εκπαίδευση: Σύνοψη της μελέτης, συμπεράσματα και προτάσεις*. Ανασύρθηκε στις 8/8/2013 από <http://www.pi-schools.gr/>

[download/programs/erevnes/ax_poiot_xar_prot_deflt_ekp/poiot_ekp_erevn/s_535_602.pdf](#)

- Βρεττάκου, Β. (1997). *Αξιολόγηση της Εκπαίδευσης: Ευρωπαϊκές τάσεις και πρόταση για ένα πλαίσιο ελληνικής πολιτικής*, σ. 107-108. Αθήνα: Ίων.
- Βρεττός, Γ. (1999). *Εικόνα και σχολικό εγχειρίδιο*. Αθήνα: Αυτοέκδοση.
- Βρεττός, Γ. & Καψάλης, Α. (1997). *Αναλυτικό Πρόγραμμα*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Γιάτσης, Σ., Καντζίδης, Δ., & Λινάρδος, Π. (2005). Ιωάννης Χρυσάφης (1873-1932): Ο αναμορφωτής της σύγχρονης ελληνικής φυσικής αγωγής. *Άθληση και Κοινωνία*, 40, 57-71.
- Chiappetta, M., Eugene L., Fillman- David A., & Sethina- Godrej, H. (1991). A Method to Quantify Major Themes of Scientific Literacy in Science Textbooks. *Journal of Research in Science Teaching*, 28(8), 713-725.
- Cohen, I., & Manion, I. (1980). *Research methods in education* (4th edition). London: Routledge.
- Γούδας, Μ., Χασάνδρα, Μ., Παπαχαρίσης, Β., & Γεροδήμος, Β. (2006). *Φυσική Αγωγή Α΄ Γυμνασίου. Βιβλίο Εκπαιδευτικού*. Αθήνα: Ο.Ε.Δ.Β.
- Cronbach, L. J., & Shavelson, R. J. (2004). My current thoughts on coefficient alpha and successor procedures. *Educational and Psychological Measurement*, 64(3), 391-418.
- Γραμματικόπουλος, Β., Κουστέλιος, Α., Τσιγγίλης, Ν., & Θεοδωράκης, Ι. (2004). Ανάπτυξη ερωτηματολογίου αξιολόγησης καινοτόμων προγραμμάτων Φυσικής Αγωγής. *ΕΛΛΕΔΑ: Περιοδικό Διοίκησης Αθλητισμού και Αναψυχής*, 1(1), 15-29.

- Δεληγιάννη - Κουϊμτζή, Β. (1995) Ο πατέρας πήγε για ψώνια γιατί η μητέρα είναι στη δουλειά της: Τάσεις και παρεμβάσεις στα καινούρια αναγνωστικά του Δημοτικού σχολείου, στο Ν. Παπαγεωργίου (επιμ.) *Εκπαίδευση και Ισότητα Ευκαιριών*. Πρακτικά Συνεδρίου, (σελ 152-162). Αθήνα: Υπουργείο Προεδρίας της Κυβέρνησης, Γενική Γραμματεία Ισότητας.
- Δημητρόπουλος, Ε. (1998). Εκπαιδευτική Αξιολόγηση. Μέρος Α΄. *Η αξιολόγηση της εκπαίδευσης και του εκπαιδευτικού έργου*. (4η εκδ.) (σελ. 296). Αθήνα: Γρηγόρης.
- Δημητρόπουλος, Ε. (2004). *Εκπαιδευτική αξιολόγηση. Η αξιολόγηση της εκπαίδευσης και του εκπαιδευτικού έργου*. Αθήνα: Γρηγόρη.
- Διγγελίδης, Ν., Θεοδωράκης, Ι., Ζέτου, Ε., & Δήμας, Ι. (2006). *Φυσική Αγωγή Ε΄ και ΣΤ΄ Δημοτικού. Βιβλίο Μαθητή*. Αθήνα: Ο.Ε.Δ.Β.
- Διγγελίδης, Ν., Θεοδωράκης, Ι., Ζέτου, Ε., & Δήμας, Ι. (2006). *Φυσική Αγωγή Ε΄ και ΣΤ΄ Δημοτικού. Βιβλίο Εκπαιδευτικού*. Αθήνα: Ο.Ε.Δ.Β.
- Δούκας, Χ. (2005). Ευρωπαϊκές τάσεις στην παραγωγή, επιλογή και παροχή εκπαιδευτικού υλικού: Συγκριτική επισκόπηση, στο Χ. Βεΐκου (επιμ.) *Διδακτικό Βιβλίο και Εκπαιδευτικό υλικό στο Σχολείο: Προβληματισμοί – Δυνατότητες – Προοπτικές*. Πρακτικά Συνεδρίου Θεσσαλονίκη: Ζήτη.
- EACEA P9 Eurydice (Education, Audiovisual and Culture Executive Agency). (2010). *Gender Differences in Educational Outcomes: Study on the Measures Taken and the Current Situation in Europe*. (Online) retrieved, October 20, 2015 from: <http://www.eurydice.org>.
- Eden, S. (1984). Evaluation of learning material. *Internationale Schlool buch for schung*, 6, 283-291.

- Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας. (2006). *Η έκθεση της «επιτροπής των σοφών» για τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Έκθεση Επιτροπής για τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση*. Ανασύρθηκε στις 15/2/2014 από: http://www.studynet.gr/ekpa/ekthesi_gia_defterovathmia_ekpaidefsi.html.
- Εργαστήριο Συστημάτων Πληροφοριών και Διοίκησης. (2011). *Μεθοδολογία Εκπόνησης Πτυχιακής Εργασίας*. Πειραιάς: Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων, Σχολή Διοίκησης και Οικονομίας του Α.Τ.Ε.Ι. Ανασύρθηκε στις 1-9-2012 από: <http://mngdep.teipir.gr/userfiles/image/sp02.ppt>.
- Ε.Σ.Υ.Ε. (Γενική Γραμματεία Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας της Ελλάδος). (2009). *Στατιστικά αποτελέσματα Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Δημοτικών σχολικών έτους 2008-09*. Ανασύρθηκε 03/03/2012 από www.statistics.gr.
- European Commission (E.C). (2002). *European report on quality indicators of lifelong learning. Fifteen quality indicators*, Brussels: E.C. Retrieved, January 13, 2016 from: ww.europa.eu.int/comm/education/policies/educ/indicrapinen.pdf
- European Commission (E.C). (2000). *European report on the quality of school education: sixteen quality indicators*, Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities. (On line) Retrieved, January 13, 2016 from: ww.europa.eu.int/comm/education/policies/educ/indicrapinen.pdf
- Φλουρής, Γ. (2005). *Αναλυτικά Προγράμματα για μια νέα εποχή στην Εκπαίδευση (7η Έκδοση)*. Αθήνα: Γρηγόρης.

- Φλουρής, Γ. (1999). Αναλυτικά προγράμματα και διδακτικά υλικά. Στο Μ. Δαμανάκης, (επιμ.). *Παιδεία Ομογενών: Θεωρητικές και εμπειρικές προσεγγίσεις* (σελ. 133-238). Ρέθυμνο: ΕΔΙΑΜΜΕ.
- Φλουρής, Γ. (1995). Αναντιστοιχία εκπαιδευτικών σκοπών, αναλυτικού προγράμματος και εκπαιδευτικών μέσων: Μερικές όψεις της εκπαιδευτικής αντιφατικότητας. Στο: Α. Καζαμίας & Μ. Κασσωτάκης (επιμ.). *Ελληνική Εκπαίδευση: Προοπτικές Ανασυγκρότησης και Εκσυγχρονισμού*, (σελ. 328-367) Αθήνα: Σείριος.
- Φλουρής, Γ. (1992). Δυσαρμονία εκπαιδευτικών νόμων, κλπ: Μια πτυχή της κρίσης της ελληνικής εκπαίδευσης, στο: *Παγκόσμια κρίση στην εκπαίδευση* (επιμ. Ι. Ε. Πυργιωτάκης, Ι.Ν. Κανάκης). Αθήνα: Γρηγόρης.
- Φουντοπούλου, Μ. (1995). Το σχολικό εγχειρίδιο ως εργαλείο της εκπαιδευτικής διαδικασίας, *Διαβάζω*, 357, 44-51. Αθήνα.
- Φραγκιουδάκη, Α. (1979). *Τα αναγνωστικά βιβλία του Δημοτικού Σχολείου*. Γιάννινα: Θεμέλιο.
- Frey, K. (1999). *Η μέθοδος project: μια μορφή συλλογικής εργασίας στο σχολείο ως θεωρία και πράξη*, (μετ. Κλεονίκη Μάλλιου). Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη.
- Fritzsche, K. P. (1992). Τα σχολικά εγχειρίδια ως αντικείμενο έρευνας. Ματιές στη διεθνή έρευνα σχολικών εγχειριδίων. Μετ. Αχιλλέα Καψάλης. *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, 17, 173-183.
- Galloway, A. (1997). Piloting your questionnaire. In.: *Questionnaire Design & Analysis*. Retrieved 20/11/2007 from: <http://www.tardis.ed.ac.uk/~kate/qmcweb/q11.htm>.

- Haidar, A. H. (1997). Prospective chemistry teachers' conceptions of the conservation of matter and related concepts. *Journal of Research in Science Teaching*, 34, 181-197.
- Θεοδωράκης, Ι., Τζιαμούρτας, Α., Νάτσης, Π., & Κοσμίδου, Ε. (2006). *Φυσική Αγωγή Α', Β', Γ' Γυμνασίου. Βιβλίο Μαθητή*. Αθήνα: Ο.Ε.Δ.Β.
- Θέος, Ι. (2012). *Αξιολόγηση του σχολικού βιβλίου Ιστορίας Γ' Γυμνασίου βάσει κριτηρίων* (Διπλωματική Εργασία). Φιλοσοφική Σχολή, Τμήμα Φιλοσοφίας Παιδαγωγικής, Α.Π.Θ. Ανασύρθηκε στις 11/10/2015 από <https://www.phdtheses.ekt.gr>
- Ι.Π.Ε.Μ. – Δ.Ο.Ε. (Ινστιτούτο Παιδαγωγικών Ερευνών – Μελετών) (2009). *Νέα Σχολικά Βιβλία, εμπειρίες των εκπαιδευτικών*. (Επιμ. Εμβαλωτής). Ανασύρθηκε στις 19/10/2014 από ipem-doe.gr.
- Johnsen, E. (1993). *Textbooks in the kaleidoscope. A critical survey of literature and research on educational texts*. Oxford: Oxford University Press.
- Καμπίτσης, Χρ. (2004). *Η έρευνα στις αθλητικές επιστήμες*. Θεσσαλονίκη: Τσιαρτσιάνης & ΣΙΑ Ο.Ε.
- Καμπίτσης, Χρ., & Χαραχούσου, Υβ. (1999). *Τεχνικές Έρευνας στις Αθλητικές Επιστήμες*. Θεσσαλονίκη: Μέανδρος.
- Καραγιώργος, Δ. (2002). *Μεθοδολογία της έρευνας στις επιστήμες της αγωγής*. Αθήνα: Σαββάλας.
- Καψάλης, Α., & Θεοδώρου, Δ. (2002). Τυπολογία και μεθοδολογία της έρευνας σχολικών εγχειριδίων. *Μακεδόν*, 10, 195-204.
- Καψάλης, Α., & Χαραλάμπους, Δ. (2008). *Σχολικά εγχειρίδια: Θεσμική εξέλιξη και σύγχρονη προοπτική*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

- Καψάλης, Α., & Χαραλάμπους, Δ. (1995). *Το σχολικό εγχειρίδιο: Θεσμική εξέλιξη και σύγχρονη προβληματική*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Kipsang Kiptum, J., Rono, Ph., Too, J. K., Bii, B., & Too, J. (2013). Effects of Students Gender on Mathematics Performance in Primary Schools in Keiyo South District, Kenya. *International Journal of Scientific & Technology Research*, 2(6), 247-252. (Online) Retrieved, November 15, 2015 from: www.ijstr.org
- Κομίλη, Α. (1989). *Βασικές αρχές και μέθοδοι επιστημονικής έρευνας στην Ψυχολογία*. Αθήνα: Οδυσσέας.
- Κουλαϊδής, Β. (2000). Έρευνα για την Ανάλυση των Διδακτικών Βιβλίων (...). *Πανελλήνιο Συνέδριο, Έρευνα για την ελληνική εκπαίδευση, 21-23 Σεπτεμβρίου 2000, Περιλήψεις Εισηγήσεων*, Αθήνα. Ανασύρθηκε στις 2/3/2016 από: <http://www.kee.gr/html/researchfull.php?&ID=5&topicID=39>.
- Κουλαϊδής, Β., Δημόπουλος, Κ., Σκλαβενίτη, Σ., & Χρηστίδου, Β. (2001). *Τα κείμενα της τεχνο-επιστήμης στον δημόσιο χώρο*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Κουτσελίνη –Ιωαννίδου, Μ. (1996). Θεωρητικό πλαίσιο για την αξιολόγηση των διδακτικών εγχειριδίων. *Νέα Παιδεία*, 79, 70-77. Αθήνα.
- Κυριάκη, Σ., Παρδάλη, Μ. (2012). Ανίχνευση επιμορφωτικών αναγκών στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση: Η περίπτωση των Αχαρνών. *Πρακτικά του ελληνικού Ινστιτούτου Εφαρμοσμένης Παιδαγωγικής και Εκπαίδευσης (ΕΛΛ.Ι.Ε.Π.ΕΚ.) 6^ο Πανελλήνιο Συνέδριο, 5-7 Οκτωβρίου 2012*. Ανασύρθηκε στις 5/5/2016 από www.elliepek.gr/documents/6o_synedrio_eisigiseis/35_Kyriaki_Pardali.pdf.
- Κωνσταντινίδου, Ε. (2000). *Η κατασκευή της εθνικής ταυτότητας στα ελληνικά σχολικά βιβλία ιστορίας: μια κριτική κοινωνιοψυχολογική προσέγγιση*

- (ανέκδοτη διδακτορική διατριβή). Θεσ/νίκη: Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.
- Λάμπρου, Χρ., Μπουρνέλλη, Π., Μανασής, Β., & Μουντάκης, Κ. (2013). Σημαντικές επιμορφώσεις, συνέδρια και σεμινάρια με κύριο ή επιμέρους θέμα τη σχολική φυσική αγωγή που πραγματοποιήθηκαν στην Ελλάδα από την ίδρυση του κράτους μέχρι σήμερα. *Φυσική Αγωγή - Αθλητισμός - Υγεία*, 28, 27-38.
- Λάμπρου, Χρ., Σεραφειμίδης, Ι., & Κωνσταντίνου, Λ. (2012). Σημαντικές επιμορφώσεις, συνέδρια και σεμινάρια που πραγματοποιήθηκαν για τη σχολική Φυσική Αγωγή από την ίδρυση του ελληνικού κράτους μέχρι σήμερα. *20ο Διεθνές Συνέδριο Φ.Α. και Αθλητισμού*, (σ. 84-85). Δ.Π.Θ., Γ.Ε.Φ.Α.Α.
- Luntinen, P. (1988). School History Textbook Revision by and under the Auspices of Unesco, part 1. *Internationale Schul buch for schung*, 4, 337-348.
- Μαλέτσκος, Α., & Μαστρογιάννης, Α. (2013). Η επιμόρφωση ως μέσο εξέλιξης και επαγγελματικής αναβάθμισης εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης: Αντιλήψεις, απόψεις και προτιμήσεις τους. *Επιστημονικό Εκπαιδευτικό Περιοδικό Εκπαιδευτικός Κύκλος*, 1(2), 111-121.
- Μαραγκουδάκη, Ε. (1993). *Εκπαίδευση και Διάκριση των Φύλων - Παιδικά Αναγνώσματα στο Νηπιαγωγείο*. Αθήνα: Οδυσσέας.
- Ματσαγγούρας, Η. (2006). Αξιολόγηση Διδακτικών βιβλίων. Ανασύρθηκε στις 5/08/2013 από: [http:// www.pi-schools.gr/programs/epimorfosi/axiol_protov](http://www.pi-schools.gr/programs/epimorfosi/axiol_protov).
- Ματσαγγούρας, Η., & Χέλμης, Σ. (2003). Παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού στην εκπαίδευση, στο Β. Ψαλλιδάς (επιμ.), *Σχεδιασμός και Παραγωγή Εκπαιδευτικού Υλικού για την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση*. Πανελλήνιο Συμπόσιο Ελληνικής Εταιρείας. Αθήνα: Λιβάνη.

- Μερακλής, Μ. (1990). *Υψηλή των διδακτικών βιβλίων και διδασκαλία, στο Σχολικό Βιβλίο*, Πρακτικά Δημέρου, (σελ. 11). Αθήνα: Πατάκη και Γαλλικό Ινστιτούτο Αθηνών.
- Mickel, W. (1993). *Lernfeld Europa, Didaktische Grundlageneiner europäischen Erziehung*. Opladen: Leske Budrich.
- Mikk, J. (2000). *Textbook: Research and Writing*. Frankfurt am Main: Peter Lang.
- Miller, J., & Seller, J. (1985). *Curriculum perspectives and practice*. New York: Longman.
- Μουντάκης, Κ. (2006). Φυσική Αγωγή. Στο *Επιμόρφωση Στελεχών της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και Εκπαιδευτικών στο Δ.Ε.Π.Π.Σ., τα Α.Π.Σ. και το νέο Διδακτικό Υλικό του Δημοτικού και του Γυμνασίου*. Αθήνα: ΥΠΕΠΘ, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.
- Μουντάκης, Κ. (1993). *Ανατομία ενός ημερήσιου μαθήματος φυσικής αγωγής δημοτικού και γυμνασίου*. Θεσσαλονίκη: Salto.
- Μ.Π.Ε. (Μείζον Πρόγραμμα Επιμόρφωσης). (2011). *Βασικό Εκπαιδευτικό Υλικό. Ειδικό Μέρος Τεύχος Β' ΠΕ70 Δάσκαλοι*. Ανασύρθηκε στις 3/2/2016 από: <http://www.epimorfosi.edu.gr/images/stories/ebook-epimorfotes/pe70/pe70.html>
- Μπεχράκης, Θ. (1999). *Πολυδιάστατη Ανάλυση Δεδομένων*. Αθήνα: «Νέα Σύνορα» - Α. Α. Λιβάνη.
- Μπονίδης, Κ. (2004). *Το περιεχόμενο του σχολικού βιβλίου ως αντικείμενο έρευνας*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Μπονίδης, Κ. (1997). *Έρευνα των προδιαγραφών της διδασκαλίας στην Ελληνική Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση: Η ανάλυση των εν χρήσει σχολικών εγχειριδίων του*

γλωσσικού μαθήματος υπό το πρίσμα της Παιδαγωγικής της Ειρήνης (διδακτορική διατριβή). Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.

Μπονίδης, Κ., & Χοντολίδου, Ε. (1997). Έρευνα σχολικών εγχειριδίων: από την ποσοτική ανάλυση περιεχομένου σε ποιοτικές μεθόδους ανάλυσης- το παράδειγμα της Ελλάδας στο Μ. Βάμβουκας, Α. Χουρδάκης (επιμ) *Παιδαγωγική Επιστήμη στην Ελλάδα και στην Ευρώπη- Τάσεις και Προοπτικές* (σ. 188-224). Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Μπούρας, Α., & Τριανταφύλλου, Ευ. (2012). Τα σχολικά εγχειρίδια του δημοτικού σχολείου βοηθούν τους μαθητές να μαθαίνουν πώς να μαθαίνουν: Οι απόψεις των εκπαιδευτικών. *Πρακτικά του Ελληνικού Ινστιτούτου Εφαρμοσμένης Παιδαγωγικής και Εκπαίδευσης (ΕΛΛ.Ι.Ε.Π.ΕΚ.), 6ο Πανελλήνιο Συνέδριο, 5-7 Οκτωβρίου 2012*, σελ 1-9. Ανασύρθηκε στις 11-03-2016 από: www.elliepek.gr/documents/60.../104_Bouras_Triantafyllou.pdf.

Μπουρνέλλη, Π., Κουτσούκη, Δ., Ζωγράφου, Μ., Μακριδάκη, Μ., Χατζόπουλος, Δ., & Αγαλιανού, Ο. (2006). *Φυσική Αγωγή Α' και Β' τάξης Δημοτικού Σχολείου. Βιβλίο Μαθητή*. Αθήνα: Ο.Ε.Δ.Β.

Μπουρνέλλη, Π., Κουτσούκη, Δ., Ζωγράφου, Μ., Μακριδάκη, Μ., Χατζόπουλος, Δ., & Αγαλιανού, Ο. (2006). *Φυσική Αγωγή Α' και Β' τάξης Δημοτικού Σχολείου. Βιβλίο Εκπαιδευτικού*. Αθήνα: Ο.Ε.Δ.Β.

Μπουρνέλλη, Π., Κουτσούκη, Δ., Ζωγράφου, Μ., Αγγελονίδης, Ι., Χατζόπουλος, Δ., & Αγαλιανού, Ο. (2006). *Φυσική Αγωγή Γ' και Δ' τάξης Δημοτικού Σχολείου*. Αθήνα: Ο.Ε.Δ.Β.

Μπουρνέλλη, Π., Κουτσούκη, Δ., Ζωγράφου, Μ., Αγγελονίδης, Ι., Χατζόπουλος, Δ., & Αγαλιανού, Ο. (2006). *Φυσική Αγωγή Γ' και Δ' τάξης Δημοτικού Σχολείου. Βιβλίο Εκπαιδευτικού*. Αθήνα: Ο.Ε.Δ.Β.

- Νάκας, Α. (1988). *Γλωσσοφιλολογικά Β΄*. Αθήνα: Εκπαιδευτήρια Δούκα.
- Ξανθόπουλος, Α. (2010). *Αξιολόγηση των δομικών και λειτουργικών χαρακτηριστικών των σχολικών εγχειριδίων νεοελληνικής γλώσσας του δημοτικού σχολείου*. Διδακτορική Διατριβή. Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας. Σχολή Παιδαγωγική Φλώρινας. Τμήμα Νηπιαγωγών Ανασύρθηκε στις 6/5/2016 από: <http://www.didaktorika.gr/eadd/handle/10442/20735>.
- Ξωχέλλης, Π. (2005). Τα κριτήρια εγκυρότητας, αξιοπιστίας και παιδαγωγικής καταλληλότητας των σχολικών βιβλίων, στο Χ. Βεΐκου (επιμ.). *Διδακτικό βιβλίο και εκπαιδευτικό υλικό στο σχολείο: Προβληματισμοί – Δυνατότητες – Προοπτικές*, (σελ. 32). Θεσσαλονίκη: Ζήτη.
- Obasi, M. (2011). Urban-Rural Differential in Teaching and Learning of Geography in Ahiazu Mbaise and Owerri Municipal Council in IMO State. *Environmental Research Journal* 5(4), 140-148. (Online) Retrieved, November 20, 2015 from: <http://www.medwelljournals.com>.
- Οργανισμός Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών (Ο.ΕΠ.ΕΚ.). (2011). Εισαγωγική επιμόρφωση: Ανάδειξη καλών πρακτικών, διερεύνηση προβλημάτων και ανίχνευση προοπτικής, Μπαγάκης Γ (επιμ.). Αθήνα. Ο.ΕΠ.ΕΚ.
- Ο.Ε.Π.Ε.Κ. (2008). *Κριτήρια αξιολόγησης και αξιοποίησης εκπαιδευτικού υλικού. Παροχή εξειδικευμένων υπηρεσιών για την εκπόνηση μελετών*. Πράξη 2.1 του Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ ΙΙ. Ανασύρθηκε 10/05/2014 από: <http://www.oepk.gr>.
- Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. (2010). *Η συμβολή της διερεύνησης επιμορφωτικών αναγκών στην επιμόρφωση των εκπαιδευτικών*. Μείζον Πρόγραμμα Επιμόρφωσης, Μέρος 8. Αθήνα: Π.Ι.
- Παιδαγωγικό Ινστιτούτο – Διατμηματική Επιτροπή για τη Μορφωτική Αυτοτέλεια του Λυκείου και τον Διάλογο για την Παιδεία. (2009). *Η πρόταση του*

- Παιδαγωγικού Ινστιτούτου για τα σχολικά βιβλία*, (σελ. 8-11). Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.
- Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (Π.Ι.). (2003). *Γενικές Προδιαγραφές Κριτήρια Αξιολόγησης και «Δείγματα Γραφής» Εκπαιδευτικού Υλικού*: Αθήνα. Π.Ι.
- Παιδαγωγικό Ινστιτούτο – Τμήμα Αξιολόγησης. (1999). *Πλαίσιο Αξιολόγησης Διδακτικών Εγχειριδίων*, (σελ. 28). Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.
- Πανελλήνιο Συνέδριο Π.Ι. (2005) *Διδακτικό Βιβλίο και Εκπαιδευτικό Υλικό στο Σχολείο: Προβληματισμοί Δυνατότητες Προοπτικές*, Πρακτικά Πανελληνίου Συνεδρίου σε συνεργασία με το Α. Π. Θ. Ανασύρθηκε στις 12-02-2013 από: www.pi-schools.gr/download/press/dt_12-1-06_a.doc.
- Παπαγιανόπουλος, Δ. (2011). *Παιδαγωγική Αξιολόγηση των σχολικών εγχειριδίων του Δημοτικού*. (διδακτορική διατριβή). Παιδαγωγικό Τμήμα Παν/μίου Ιωαννίνων. Ανασύρθηκε στις 20-10-2015 από: phdtheses.ekt.gr
- Παπαρηγορίου, Ι. (2005). *Γράφοντας ένα σχολικό βιβλίο: Δυνατότητες και περιορισμοί*, στο Χρ. Βεΐκου (επιμ.) *Διδακτικό Βιβλίο και Εκπαιδευτικό υλικό στο Σχολείο: Προβληματισμοί – Δυνατότητες – Προοπτικές*. Πρακτικά Συνεδρίου Θεσσαλονίκη: Ζήτη.
- Παπαδοπούλου, Ν., Βλαχοπαπαδοπούλου, Ε., Μιχαλάκος, Στ., & Τσαρμακλής, Γ., (2003). *Εξωσχολικές δραστηριότητες μαθητών δημοτικών σχολείων του νομού Αττικής*. Κλινική εργασία Παιδιατρικής Πανεπιστημίου Αθηνών. Ανασύρθηκε στις 8/12/2015 από: www.iatrikionline.gr/deltio_50d/05.htm.
- Παπαϊωάννου, Α., Θεοδωράκης, Ι., & Γούδας, Μ. (2006). *Για μια καλύτερη Φυσική Αγωγή*. Θεσσαλονίκη: Χριστοδουλίδη.
- Παπαϊωάννου, Α., Λαπαρίδης, Κ., Μιχαλοπούλου, Μ., Πυλιανίδης, Θ., Ζέτου, Ε., Γουλιμάρης, Δ., Καρυπίδης, Α., Μυλώσης, Δ., Χριστοδουλίδης, Τ., Κούλη,

- Ο., Καλογιάννης, Π., & Κωνσταντινίδου, Ξ. (2006). *Φυσική Αγωγή Β' Γυμνασίου. Βιβλίο Εκπαιδευτικού*. Αθήνα: Ο.Ε.Δ.Β.
- Παπαϊωάννου, Α., Λαπαρίδης, Κ., Σερμπέζης, Β., Μιχαλοπούλου, Μ., Πυλιανίδης, Θ., Καρυπίδης, Α., Χριστοδουλίδης, Τ., Κούλη, Ο., Μυλώσης, Δ., & Σίσκος, Β. (2006). *Φυσική Αγωγή Γ' Γυμνασίου. Βιβλίο Εκπαιδευτικού*. Αθήνα: Ο.Ε.Δ.Β.
- Παρασκευόπουλος, Ι. (1993^α). *Μεθοδολογία επιστημονικής έρευνας, 1*, (σελ. 132-135). Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Παρασκευόπουλος, Ι. (1993^β). *Μεθοδολογία επιστημονικής έρευνας, 2*, (σελ. 106-126). Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Παρασκευόπουλος, Ι. (1993^γ). *Στατιστική εφαρμοσμένη στις επιστήμες της συμπεριφοράς. Επαγωγική στατιστική, Β*, (σελ. 12-17). Αθήνα: Γρηγόρη.
- Pingel, F. (2000). *The European home: representations of 20th century Europe in history textbooks* (pp. 9-16). Council of Europe. Strasbourg.
- Pingel, F. (1999). *UNESCO guidebook on textbook research and textbook revision* (pp. 9-11). Hannover: Verlag, Hahnsche Buchhandlung.
- Pozzer, L.L., & Roth, W. M. (2004). Prevalence, function and structure of photographs in high school biology textbooks. *Journal of Research in Science Teaching, 40*, 1089-1114.
- Πυργιωτάκης, Ι. (2008). *Εκπαίδευση και Κοινωνία στην Ελλάδα*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Quillen, J. (1948). *Textbook improvement and international understanding*. USA: American Council on Education.
- Richaudeau, F. (1979). *Conception et production des manuels scolaires. Guide pratique*. Paris: Unesco.

- Rink, J. (1998). *Teaching Physical Education for Learning*. U.S.A.: McGraw-Hill.
- Robinson, J., Shaver, Ph., & Wrightsman, L. (1991). Criteria for Scale Selection and Evaluation. *Measures of Personality and Social Psychological Attitudes, 1*, 1-16. Ανασύρθηκε στις 18-4-2012 από: http://www.radford.edu/~jaspelme/611/Spring-2007/Robinson_Shaver_and_Wrightsman_1991_Ch1.pdf.
- Robson, C. (2002). *Real world research: a resource for social scientists and practitioner researchers* (2nd ed.). Oxford, UK: Blackwell.
- Rogers, L., & Finlayson, H. (2004). Developing successful pedagogy with Information and Communications Technology: how are science teachers meeting the challenge? *Technology, Pedagogy and Education, 13*(3), 287-306.
- Roseman, E. (2000). *Big biology books fail to convey big ideas, reports*. American Association for the Advancement of Science. AAS's Project 2061. Retrieved 20/3/2007 from: <http://www.project2061.org/newsinfo/press/rl000627.htm>
- Roth, W.-M., Bowen, G. M., & McGinn, M.K. (1999). Differences in graph-related practices between high school biology textbooks and scientific ecology journals. *Journal of Research in Science Teaching, 36*, 977-1019.
- Σαλβαράς, Ι. (2001). Διαμόρφωση ενός γενικού πλαισίου για τη σύνταξη αναλυτικών προγραμμάτων και για τη συγγραφή και χρήση σχολικών βιβλίων. *Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων, 1*, 33-44. Ανασύρθηκε 10/6/2014 από: www.pi-schools.gr/publications/epitheorisi/teykos1
- Σεραφειμίδης, Ι. (1986). Σύντομη ιστορία και κριτική των γυμναστικών συστημάτων που επικράτησαν στη νεότερη Ελλάδα. *Λόγος και Πράξη, 30*, 95-101.
- Σοφού, Ευ., Κατσαντώνη, Σ., & Ταβουλάρη, Ζ. (2010). Η διδακτική της χρήσης των σχολικών βιβλίων. *Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων, 17*, 104-119.

- Ανασύρθηκε στις 12/10/2014 από: <http://www.pi-schools.gr/download/publications/epitheorisi/teyxos17/104-119.pdf>
- Σταύρου, Λ. (2003). *Μεθοδολογία της μελέτης περίπτωσης*. Ανασύρθηκε την 20/3/2007 από: <http://epeaek.ncsr.gr>.
- Συρίου, Ι., Κατσαντώνη, Σ., Λουκέρη, Π. (2015). Κριτήρια αξιολόγησης της ποιότητας των σχολικών βιβλίων. *Έρκυνα. Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών – Επιστημονικών Θεμάτων*, 7, 130-145.
- Thomas, J., & Nelson, J. (2003). *Μέθοδοι έρευνας στη Φυσική Δραστηριότητα*, (επιμ. μτφρ. Κ. Καρτερολιώτης). Αθήνα: Πασχαλίδης.
- Tobin, K. (1990). Research on science laboratory activities: In pursuit of better questions and answers to improve learning. *School Science and Mathematics*, 90, 403-418.
- Unesco. (2005). *A comprehensive strategy for learning materials*. Retrieved October 21, 2014, from: <http://unesdoc.unesco.org/images/0014/001437/143736eb.pdf>
- University computing service of Leeds. (1996). *Guide to the Design of Questionnaires*. Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα του Διαπανεπιστημιακού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών στη Βασική και εφαρμοσμένη Γνωστική Επιστήμη: Ανασύρθηκε στις 13/12/2007 from: <http://www.cs.phs.uoa.gr/el/staff/peroussos/Questionnaires.pdf>
- Volman, M., van Eck, E., Heemskerk I., & Kuiper, E. (2005). New technologies, new differences. Gender and ethnic differences in pupils' use of ICT in primary and secondary education. *Computers & Education* 45, 35–55. Retrieved November 30, 2015 from: www.sciencedirect.com
- Verhave, T., & Sherman, J. G. (1968). Principles of textbook analysis. *Journal of the experimental Analysis of Behavior*, 11, 641-649.

- Weinbrenner, P. (1992). Methodologies of textbook analysis used to date. In H. Bourdillon (ed.), *History and Social Studies – Methodologies of Textbook Analysis*. Amsterdam: Swets and Zeitlinger.
- Weiss (1988). Die Politick der Lehrbuecher in den USA. *Bildung und Erziehung*, 41(3), 329-335.
- Westbury, I. (1990). Textbooks, textbook publishers, and the quality of schooling. In D. L. Elliot & A. Woodward (Eds.), *Textbooks and schooling in the United States* (pp. 1-22). Chicago, IL: University of Chicago Press.
- Westphalen, K. (1982). *Αναμόρφωση των Αναλυτικών Προγραμμάτων* (μετ. Ι. Πυργιωτάκης). Θεσσαλονίκη: Κυριακίδης.
- Χαραλαμπίδης, Χ. (1992). *Νεοελληνικός Λόγος*. Αθήνα: Νεφέλη.
- Χρυσοφίδης, Κ. (1997). *Βιωματική –Επικοινωνιακή Διδασκαλία: η εισαγωγή της μεθόδου project στο σχολείο*. Αθήνα: Gutenberg.
- ΥΠ.Ε.Π.Θ. (1988). *Αναλυτικό Πρόγραμμα και Οδηγίες για τη Διδασκαλία της Φυσικής Αγωγής του Δημοτικού Σχολείου*: Αθήνα: Ο.Ε.Δ.Β.
- ΥΠ.Ε.Π.Θ. (1990). *Αναλυτικά προγράμματα Φυσικής Αγωγής Γυμνασίου και Λυκείου*. Αθήνα: Ο.Ε.Δ.Β.
- ΥΠ.Ε.Π.Θ. Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Τμήμα Πρωτοβάθμιας (1997). *Η Φυσική Αγωγή στο δημοτικό Σχολείο (βιβλίο για το διδάσκοντα*. Αθήνα: Ο.Ε.Δ.Β.
- Yfantopoulos, G., & Sarris, M. (2001). Health related quality of life. Measurement methodology. *Archive of Hellenic Medicine*, 18(3), 218-229.
- Ζαχαριουδάκη, Δ. (2008). *Αξιολόγηση σχολικού εγχειριδίου διδασκαλίας ξένης γλώσσας: Η περίπτωση του «Deutsch ein Hit!1 (Γερμανικά Α΄ Γυμνασίου)*. Διπλωματική Εργασία. Φιλοσοφική Σχολή, Τμήμα Φιλοσοφίας Παιδαγωγικής

Ψυχολογίας, Ε.Κ.Π.Α. Ανασύρθηκε στις 12/03/2015 από:

<http://www.deutsch.gr/91328dacda077a9ba7152d62b5ecc285Zacharioudak>.

Νόμοι

Νόμος 1566/1985: *«Δομή και λειτουργία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις»*. Φ.Ε.Κ.167/30.9.1985. Αθήνα, τεύχ. Α΄.

Νόμος 2525/1997

Νόμος 3966/2011

ΦΕΚ

Φ.Ε.Κ. 84, 14-4-1909, Β. Δ. «Περί ασκήσεως εν Αθήναις των γυμναστών της μέσης εκπαιδεύσεως του Κράτους κλπ. κατά τας σχολικὰς διακοπὰς του έτους 1909».

ΦΕΚ 304/13-3-2003

ΦΕΚ 118 Α΄ 24-05-2011

ΦΕΚ 372Β΄ /20-02-2012

Ιστοσελίδες

www.epaeek.gr

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1

Άδεια του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΝΙΑΙΟΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ
ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΚΑΙ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΣΠΟΥΔΩΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΤΜΗΜΑ Α' ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Ταχ. Δ/ση: Α. Παπανδρέου 37
Τ.Κ. – Πόλη: 151 80 Μαρούσι
Ιστοσελίδα: <http://www.minedu.gov.gr>
Πληροφορίες: Ρ. Γεωργακόπουλος
Τηλέφωνο: 210 344 2248
Fax: 210 344 3288
e-mail: spudonpe@ypereph.gr

Να διατηρηθεί μέχρι
Βαθμός ασφαλείας

Μαρούσι, 19 - 1- 2011

Αριθ. Πρωτ. Βαθμός Προτερ.
Φ15/ 47 / 164091 / Γ1

ΠΡΟΣ: κα Ροδάνθη Σπετσωτάκη
Πλατάκη 3
71 409 Ηράκλεια Κρήτης

ΚΟΙΝ: 1. Παιδαγωγικό Ινστιτούτο
Μεσογείων 406
153 41 Αγ. Παρασκευή
2. Αρμόδιους Σχολικούς Συμβούλους
(Μέσω των Δ/σεων Π.Ε της χώρας)
3. Δ/ντές Εκπ/σης Π.Ε της χώρας.

Θέμα: Έγκριση έρευνας

Απαντώντας σε σχετικό αίτημά σας και έχοντας υπόψη την αριθμ. 12/2010 πράξη του Τμήματος Ε.Τ.Ε.Τ. του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, σας κάνουμε γνωστό ότι εγκρίνουμε τη διεξαγωγή της έρευνάς σας με θέμα: «Αξιολόγηση των σχολικών βιβλίων Φυσικής Αγωγής της Ε΄ και Στ΄ τάξης Δημοτικού του μαθητή και του εκπαιδευτικού», η οποία θα πραγματοποιηθεί στα σχολεία του συνημμένου πίνακα με τις ακόλουθες επισημάνσεις:

1. Η άδεια χορηγείται για μια τριετία.
2. Πριν από τις επισκέψεις σας στα σχολεία να υπάρχει συνεννόηση με τους Διευθυντές τους, το Σχολικό Σύμβουλο και συνεργασία με το διδακτικό προσωπικό, ώστε να εξασφαλίζεται η ομαλή λειτουργία των σχολικών μονάδων.
3. Τα αποτελέσματα της έρευνάς σας να κοινοποιηθούν στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο και στη Δ/ση Σπουδών Π.Ε.
4. Η συμμετοχή των εκπαιδευτικών στην έρευνα είναι πάντα προαιρετική, γίνεται με δική τους ευθύνη και εφόσον το επιθυμούν.
5. Για την διεξαγωγή της έρευνάς σας στους μαθητές θα πρέπει να προηγηθεί ενημέρωση των γονέων και των εκπαιδευτικών, ώστε να υπάρχει **ενυπόγραφο-υπεύθυνη** δήλωση των γονέων έχοντας υπόψη ότι για όλες τις περιπτώσεις η συμμετοχή στην έρευνα δεν είναι υποχρεωτική.

6. Για τη συμπλήρωση των ερωτηματολογίων οι μαθητές θα απασχοληθούν 15 λεπτά παρουσία του εκπαιδευτικού της τάξης και πάντα με τη σύμφωνη γνώμη των γονέων τους.

7. Για τη διεξαγωγή της έρευνας οι εκπαιδευτικοί θα απασχοληθούν 15 λεπτά εκτός του διδακτικού τους ωραρίου.

8. Δεν επιτρέπεται σε καμία περίπτωση η βιντεοσκόπηση και η μαγνητοφώνηση των μαθητών. Σε κάθε περίπτωση να τηρηθεί η ανωνυμία των μαθητών.

Οι Διευθυντές Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης στους οποίους κοινοποιείται το έγγραφο αυτό, παρακαλούνται να ενημερώσουν σχετικά τα σχολεία στα οποία θα διεξαχθεί η έρευνα.

Συν: 9 φύλλα

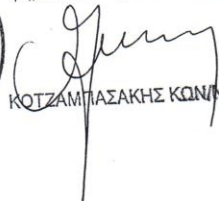
Εσωτ. Διανομή
Δ/νση Σπουδών Π.Ε
Τμήμα Α'

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΠΑΧΡΗΣΤΟΣ

Πιστό Αντίγραφο
Από τη Διεύθυνση Διοικητικού
Τμήμα Διεκπίσης & Πρωτοκόλλου

ΚΟΤΣΑΜΠΑΣΑΚΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ

8

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2

Επιστολή που εστάλει στους Διευθυντές των δημοτικών σχολείων που είχαν επιλεγεί να πάρουν μέρος στην έρευνα

Ηράκλειο 03/05/2011

Αξιότιμε κύριε/α διευθυντή/ντρια,

Ονομάζομαι Σπετσωτάκη Ροδάνθη και είμαι καθηγήτρια Φυσικής Αγωγής στο Ηράκλειο Κρήτης. Σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου στο πλαίσιο διδακτορικής διατριβής, εκπονώ πανελλήνια έρευνα σχετικά με την αξιολόγηση των βιβλίων Φυσικής Αγωγής της Ε΄ και Στ΄ Δημοτικού. Το σχολείο σας έχει επιλεγεί ως ένα από τα 300 σχολεία σε όλη την Ελλάδα που θα πραγματοποιηθεί η παρούσα έρευνα, σύμφωνα με την υπ. αρ. Φ15/47/164091/Γ1/19-1-11 άδεια της Διεύθυνσης Σπουδών του Υ.Π.Δ.Μ.Θ. την οποία πρέπει να έχετε ήδη στα αρχεία σας.

Σας αποστέλλω δυο ειδών ερωτηματολόγια, ένα που θα συμπληρώσει ο ή οι Εκπαιδευτικοί Φυσικής Αγωγής του σχολείου σας και από 20 ερωτηματολόγια για ένα τμήμα της Ε΄ τάξης και άλλα 20 για ένα τμήμα της Στ΄ τάξης.

Τα ερωτηματολόγια είναι απλά και κατανοητά και χρειάζονται ελάχιστο χρόνο για τη συμπλήρωσή τους τόσο από τους εκπαιδευτικούς όσο και από τους μαθητές/τριες.

Παρακαλώ θερμά για τη συμπλήρωση αυτών – αν είναι εφικτό μέχρι **20 Μαΐου** – και επιστροφή αυτών στο φάκελο που εμπεριέχεται (το ταχυδρομικό τέλος είναι πληρωμένο και το μόνο που χρειάζεται είναι να τα πάρει ο ταχυδρόμος).

Ευχαριστώ εκ των προτέρων για την ανταπόκρισή σας και το σεβασμό που δείχνετε στον κόπο μου τις δύσκολες τούτες μέρες.

Με ιδιαίτερη εκτίμηση

Σπετσωτάκη Ροδάνθη
Καθηγήτρια Φυσικής Αγωγής
Πλατάκη 3, 71409 Ηράκλειο
Email: rodoula@otenet.gr
Τηλ. 2810325621, 6936599972

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3

Επιστολή που εστάλει στους γονείς των μαθητών που είχαν επιλεγεί να πάρουν μέρος στην έρευνα

Αγαπητοί γονείς,

Ονομάζομαι Σπετσωτάκη Ροδάνθη και είμαι Καθηγήτρια Φυσικής Αγωγής στο Ηράκλειο Κρήτης. Στο πλαίσιο της διδακτορικής μου διατριβής εκπονώ έρευνα σχετικά με την ποιότητα - αποτελεσματικότητα των βιβλίων Φυσικής Αγωγής της Ε΄ και Στ΄ Δημοτικού στο σχολείο σας σύμφωνα με την Φ15/47/164091/Γ1/19-1-11 έγκριση της Διεύθυνσης Σπουδών της Π/θμιας Εκπ/σης του Υ.Π.Δ.Μ.Θ.

Για το σκοπό αυτό καλούνται οι μαθητές/τριες της Ε΄ και Στ΄ τάξης προαιρετικά να αφιερώσουν 10 λεπτά προκειμένου να απαντήσουν ανώνυμα ένα απλό και κατανοητό ερωτηματολόγιο δυο σελίδων την ώρα του μαθήματος της Φυσικής Αγωγής.

Παρακαλώ όπως επιτρέψετε στα παιδιά σας τη συμπλήρωση αυτού. Το ερωτηματολόγιο είναι ήδη στη διάθεση του σχολείου.

Ευχαριστώ εκ των προτέρων για την ανταπόκριση

Με εκτίμηση

Σπετσωτάκη Ροδάνθη

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΗΛΩΣΗ

Ο/Η

γονέας.....

...

του/της

μαθητή/τριας.....

της τάξης

επιτρέπω στο παιδί μου να συμπληρώσει το «ερωτηματολόγιο για το μαθητή/τρια» της εγκεκριμένης από το Υ.Π.Δ.Μ.Θ. έρευνας «Αξιολόγηση βιβλίων Φυσικής Αγωγής της Ε΄ και Στ΄ Δημοτικού»

Ο/Η ΔΗΛ.....

Υπογραφή

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 4

Ερωτηματολόγιο για τους Εκπαιδευτικούς Φυσικής Αγωγής

Αγαπητοί συνάδελφοι,

Το Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, Τμήμα Οργάνωσης και Διαχείρισης Αθλητισμού της Σπάρτης διεξάγει πανελλήνια έρευνα σύμφωνα με τη Φ15/47/164091/Γ1/19-1-11 έγκριση της Διεύθυνσης Σπουδών της Π/θμιας Εκπ/σης, του Υ.Π.Δ.Μ.Θ., με σκοπό τη διερεύνηση της ποιότητας – αποτελεσματικότητας των βιβλίων Φυσικής Αγωγής της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης του Δημοτικού Σχολείου του μαθητή και του εκπαιδευτικού. Το σχολείο σας έχει επιλεγεί για το σκοπό αυτό και θα σας παρακαλούσαμε να διαθέσετε λίγο από τον πολύτιμο χρόνο σας για τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου του εκπαιδευτικού.

Μαζί με τα ερωτηματολόγια που θα συμπληρώσουν οι μαθητές/τριες σας (από ένα τμήμα της Ε΄ και ένα τμήμα της ΣΤ΄ τάξης του σχολείου σας) παρακαλούμε να τα επιστρέψετε μέχρι **τις 20 Μαΐου** στο φάκελο που σας εσωκλείουμε (το ταχυδρομικό τέλος είναι πληρωμένο)

Ευχαριστούμε εκ των προτέρων για το χρόνο σας αλλά και τη βοήθειά σας που χωρίς αυτήν η παρούσα έρευνα δεν θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί.

Υπεύθυνη της έρευνας: Σπετσωτάκη Ροδάνθη Καθηγήτρια Φυσικής Αγωγής, και υπεύθυνη έκδοσης του επιστημονικού περιοδικού «Φυσική Αγωγή - Αθλητισμός – Υγεία».

Επιβλέπων: Μουντάκης Κωνσταντίνος, Καθηγητής Τμήματος Οργάνωσης και Διαχείρισης Αθλητισμού του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου Σπάρτη.

Ατομικά Στοιχεία:

Γεωγραφική περιοχή σχολείου: Πόλη Κωμόπολη Χωριό

Μέγεθος Σχολείου (σύνολο μαθητών):

Φύλλο: Άντρας Γυναίκα

Ηλικία: κάτω των 30 30-40 41-50 51-60 άνω των 60

Σπουδές: Διδακτορικό Master Δεύτερο πτυχίο ΣΕΛΜΕ ΠΕΚ

Ξένες Γλώσσες: Αγγλικά Γαλλικά Γερμανικά Άλλες

Θέμα Μεταπτυχιακής ή Διδακτορικής Διατριβής:

.....
.....
.....

Χρόνια Υπηρεσίας:

0-5 , 6-10, , 11-15 , 16-20 , 21-25, , 26-30 , < 30

Επιμόρφωση σχετικά με τα νέα Διδακτικά βιβλία (ώρες κατά προσέγγιση):

Ερωτήσεις για το βιβλίο Φυσικής Αγωγής (Φ.Α.) του μαθητή της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης Δημοτικού

Α. Αξιολόγηση Περιεχομένου

		Πάρα πολύ	Πολύ	Αρκετά	Λίγο	Καθόλου	ΔΞ/ΔΑ
1.	Αισθητική Αρτιότητα. Κατά πόσο πιστεύετε ότι το βιβλίο Φ.Α. του μαθητή είναι αισθητικά άρτιο-ελκυστικό για τον μαθητή.						
2.	Επιστημονική Εγκυρότητα. Κατά πόσο πιστεύετε ότι το βιβλίο Φ.Α. του μαθητή είναι επιστημονικά έγκυρο.						
3.	Παιδαγωγική καταλληλότητα- Διδακτική επάρκεια						
	Κατά πόσο πιστεύετε ότι το βιβλίο του μαθητή:						
	α) Προάγει τη δημιουργική σκέψη των μαθητών/τριών.						
	β) Αξιοποιεί τις προηγούμενες εμπειρίες του μαθητή/τριας.						
	γ) Ευνοεί τη διαθεματική προσέγγιση						
	δ) Χρησιμοποιεί γλώσσα κατανοητή από τους μαθητές/τριες.						
4.	Ενδιαφέρον στο περιεχόμενο. Κατά πόσο πιστεύετε ότι το βιβλίο Φ.Α. του μαθητή έχει ελκυστικό περιεχόμενο.						
5.	Κάλυψη αναγκών. Κατά πόσο πιστεύετε ότι το βιβλίο Φ.Α. του μαθητή καλύπτει τις ανάγκες των μαθητών/τριών.						
6.	Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι το βιβλίο Φυσικής Αγωγής του μαθητή χαρακτηρίζεται από τα παρακάτω:						
	α) Ακολουθεί και παρέχει βασικές γνώσεις για κάθε αντικείμενο των Αναλυτικών Προγραμμάτων Σπουδών.						
	β) Εφοδιάζει τους μαθητές/τριες με γνώσεις, δεξιότητες, θετικές στάσεις και συμπεριφορές σε θέματα που συνδέονται με τη σύγχρονη κοινωνία και την καθημερινή ζωή (διατροφή, άσκηση και υγεία, κ.α.).						
	γ) Ανταποκρίνεται στα ενδιαφέροντα των μαθητών/τριών.						
	δ) Παρακινεί τους μαθητές/τριες στην αναζήτηση και χρήση άλλων πηγών πληροφόρησης						
	ε) Προάγει τη διαθεματική προσέγγιση της γνώσης.						
	στ) Έχει σαφή και συγκεκριμένο διδακτικό στόχο.						

Β. Αξιολόγηση Στόχων

		Πάρα πολύ	Πολύ	Αρκετά	Λίγο	Καθόλου	ΔΞ/ΔΑ
1.	Κατά πόσο πιστεύετε ότι επιτυγχάνονται οι στόχοι που θέτει το βιβλίο Φυσικής Αγωγής του μαθητή;						

	α) Στην απόκτηση γνώσης σχετικής με τη Φυσική Αγωγή.						
	β) Στην κατανόηση και ανάπτυξη της ανάγκης για «δια βίου» άσκηση.						
	γ) Στην ανάπτυξη στάσεων και συμπεριφορών που συνδέονται με τους στόχους του μαθήματος Φ.Α.						
	δ) Στην προσέγγιση για απαλλαγή κοινωνικών διακρίσεων (εθνικότητας, δύο φύλων, κοινωνικών ομάδων).						
2.	Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι το βιβλίο του μαθητή:						
	α) Δίνει ευκαιρίες στους μαθητές να αυτενεργήσουν.						
	β) Προωθεί την κριτική σκέψη των μαθητών/τριών.						
	γ) Τονίζει τα σημεία κλειδιά για τη σωστή εκτέλεση της κάθε δεξιότητας.						
	δ) Βοηθά με τις ερωτήσεις που βρίσκονται στο τέλος των κεφαλαίων στη διαθεματική προσέγγιση.						

3. Χρησιμοποιείτε τις κάρτες κριτηρίων και ελέγχου; Αν όχι ποια δυσκολία αντιμετωπίζετε;

.....
.....
.....

Γ. Αξιολόγηση Δομής και Οργάνωσης

1. Πόσο χρόνο διαθέτετε για το θεωρητικό μέρος του βιβλίου του μαθητή;

Διδακτικές ώρες/ σχολική χρονιά

Κάποια λεπτά/διδακτική ώρα

Καθόλου, παραπέμπω τους μαθητές όταν αυτό είναι απαραίτητο.....

		Πάρα πολύ	Πολύ	Αρκετά	Λίγο	Καθόλου	ΔΞ/ΔΑ
2.	Το βιβλίο Φ.Α. του μαθητή είναι σε γλώσσα εύκολη και κατανοητή.						
3.	Είναι ικανοποιητική η βιβλιοδεσία του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή;						
4.	Το βάρος του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή είναι το κατάλληλο;						
5.	Συνδέεται το βιβλίο του μαθητή με το βιβλίο του εκπαιδευτικού;						
6.	Είναι εφικτή η διδασκαλία όλης της ύλης του βιβλίου στον προβλεπόμενο διδακτικό χρόνο;						

7. Πότε συνήθως διδάσκετε το βιβλίο Φυσικής Αγωγής του μαθητή;

A) Τις μέρες με κακές καιρικές συνθήκες

Β) Συγκεκριμένες διδακτικές ώρες του μαθήματος Φ.Α.

Γ) Δεν το έχω διδάξει ποτέ.

Δ) Παραπέμπω τους μαθητές/τριες σε αυτό.

Δ. Αξιολόγηση Παρουσίασης – Εικονογράφησης

		Πάρα πολύ	Πολύ	Αρκετά	Λίγο	Καθόλου	ΔΞ/ΔΑ
1.	Θεωρείτε την εικονογράφηση του βιβλίου λειτουργική και σχετική με το κείμενο;						
2.	Η εικονογράφηση είναι ελκυστική για τους μαθητές/τριες;						
3.	Η συγκεκριμένη εικονογράφηση διευκολύνει τη μάθηση;						
3.	Οι εικονογράφηση του βιβλίου βοηθά το μαθητή/τρια να κατανοήσει αυτά που περιγράφονται;						
4.	Συνδέονται μεταξύ τους τα κείμενα με τις εικόνες;						

Ε. Εφαρμογή των αντικειμένων του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή

1. Έχετε παραπέμπει το μαθητή/τρια στο βιβλίο Φ.Α. του μαθητή προκειμένου να ενημερωθεί για επίκαιρα θέματα που έχει εκφράσει ενδιαφέρον του;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

2. Έχετε παραπέμπει το μαθητή/τρια στο βιβλίο Φ.Α. του μαθητή προκειμένου να αντλήσει πληροφορίες για μια εργασία που έχετε αναθέσει;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

3. Έχετε πραγματοποιήσει αθλητικές δράσεις στο σχολείο πχ εσωτερικό τουρνουά, ημέρα κατά του τσιγάρου ή άλλο; Αν ναι τι;

.....
.....

4. Σας ζητούν οι μαθητές/τριες συμβουλές σε θέματα που προέκυψαν από την επαφή τους με το βιβλίο; Αν ναι συνήθως τι;

.....

5. Δεξιότητες ζωής	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΣΧΟΛΙΑ (δυσκολίες που αντιμετωπίζετε ή διευκόλυνση)
α) Έχετε παραπέμπει τους μαθητές/τριες να συμπληρώσουν το ερωτηματολόγιο της σελ. 61 του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή προκειμένου να διαπιστώσουν αν ο τρόπος ζωής τους είναι υγιεινός;			
β) Έχετε αξιολογήσει τη φυσική κατάσταση στους μαθητές/τριες σύμφωνα με τον πίνακα της σελ. 69 του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή;			
γ) Έχετε αξιολογήσει τις διατροφικές συνήθειες των μαθητών/τριών σύμφωνα με το ερωτηματολόγιο της σελ. 77 του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή;			

δ) Έχετε ενθαρρύνει τους μαθητές/τριες σας να φτιάξουν ένα πρόγραμμα άσκησης με οδηγό το βιβλίο Φ.Α. του μαθητή;			
ε) Έχετε παραπέμψει τους μαθητές/τριες να κάνουν το τεστ «είσαι υπεύθυνο άτομο» της σελ. 92 του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή;			

Στ. Επιμόρφωση αναφορικά με το βιβλίο Φ.Α. του μαθητή

1. Σε ποιο βαθμό νοιώθετε ικανοποιημένος/η από την ενημέρωση που έχετε στα θέματα αναφορικά με το βιβλίο Φυσικής Αγωγής του μαθητή;

	Πάρα πολύ	Πολύ	Αρκετά	Λίγο	Καθόλου	ΔΞ/ΔΑ
α) Από το Υ.Π. Δ.Μ.Θ.						
β) Από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο						
γ) Από τους συγγραφείς του βιβλίου						
δ) Από τους σχολικούς συμβούλους						
ε) Από επιστημονικές ενώσεις Εκπαιδευτικών						

2. Αναφέρετε σε ποιες θεματικές περιοχές του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή είναι απαραίτητη η επιμόρφωση.

.....

3. Αναφέρετε σε ποια άλλα αντικείμενα (εκτός βιβλίου) είναι απαραίτητη η επιμόρφωση.

.....

Ερωτήσεις για το βιβλίο Φυσικής Αγωγής του Εκπαιδευτικού της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης

Α. Αξιολόγηση Περιεχομένου

		Πάρα πολύ	Πολύ	Αρκετά	Λίγο	Καθόλου	ΔΞ/ΔΑ
1.	Αισθητική αρτιότητα Κατά πόσο πιστεύετε ότι το βιβλίο Φ.Α. του Εκπαιδευτικού είναι αισθητικά άρτιο-ελκυστικό για τον Εκπαιδευτικό Φ.Α.						
2.	Επιστημονική εγκυρότητα Κατά πόσο πιστεύετε ότι το βιβλίο Φ.Α. του Εκπαιδευτικού είναι επιστημονικά έγκυρο.						
3.	Διδακτική επάρκεια Κατά πόσο πιστεύετε ότι το βιβλίο Φ.Α. του Εκπαιδευτικού είναι διδακτικά επαρκές.						
4.	Διαθεματικότητα. Πιστεύετε ότι η διαθεματικότητα του βιβλίου Φ.Α. του Εκπαιδευτικού δημιουργεί κάποιες δυσκολίες για τους Εκπαιδευτικούς Φ.Α.;						

5.	Σε τι ποσοστό πιστεύετε ότι μπορεί να εφαρμοστεί το βιβλίο σε σχέση με την υλικοτεχνική υποδομή που διαθέτει το σχολείο σας;						
	A) Αθλοπαιδιές Καλαθοσφαίριση						
	Πετοσφαίριση						
	Ποδόσφαιρο						
	Χειροσφαίριση						
	B) Κλασικός Αθλητισμός Άλματα						
	Ρίψεις						
	Δρόμοι						
	Γ) Ενόργανη Γυμναστική						
	Δ) Παραδοσιακοί Χοροί						
	Ε) Συνολική Εφαρμογή του βιβλίου						

6. Κατά πόσο πιστεύετε ότι το βιβλίο του Εκπαιδευτικού της Ε' και ΣΤ' τάξης Δημοτικού παρέχει εναλλακτικές προσεγγίσεις (τρόπους διδασκαλίας) στη Φυσική Αγωγή; Γράψτε τα σχόλια σας.

.....

.....

.....

Β. Αξιολόγηση Στόχων

		Πάρα πολύ	Πολύ	Αρκετά	Λίγο	Καθόλου	ΔΞ/ΔΑ
1.	Κατά πόσο πιστεύετε ότι το βιβλίο Φ.Α. του Εκπαιδευτικού της Ε' και ΣΤ' τάξης Δημοτικού συνδέει τη θεωρία με τη πράξη;						
2.	Θεωρείτε ότι τα διδακτικά αντικείμενα του βιβλίου Φ.Α. του Εκπαιδευτικού της Ε' και ΣΤ' τάξης καλύπτουν τις ανάγκες των μαθητών/τριών της Ε' και ΣΤ' τάξης Δημοτικού;						
3.	Θεωρείτε ότι στο βιβλίο Φ.Α. του Εκπαιδευτικού δίνεται επαρκή έμφαση στη διδασκαλία των κινητικών δεξιοτήτων;						
4.	Θεωρείτε ότι καλύπτει όλα τα διδακτικά αντικείμενα, που θα έπρεπε να διδάσκονται οι μαθητές /τριες στο Δημοτικό;						
5.	Θεωρείτε ότι δίνεται έμφαση στην κατανόηση των αθλοπαιδιών;						
6.	Θεωρείτε ότι δίνεται έμφαση στη δια βίου άσκηση;						
7.	Θεωρείτε ότι υποστηρίζει τον εκπαιδευτικό στην οργάνωση της διδασκαλίας και στον προγραμματισμό της διδακτέας ύλης;						
8.	Θεωρείτε ότι προτείνει την αξιοποίηση πολλαπλών πηγών πληροφόρησης (διαδίκτυο, βιβλιογραφία						

	κ.α.);						
9.	Παραθέτει με σαφήνεια τους στόχους των ημερήσιων μαθημάτων;						
10	Ενθαρρύνει την ανάπτυξη πρωτοβουλίας και αυτενέργειας του Εκπαιδευτικού Φ.Α.;						
11	Αναπτύσσει με σαφήνεια τις βασικές θεωρητικές αρχές, σκοπούς και στόχους του μαθήματος της Φυσικής Αγωγής.						

Γ. Αξιολόγηση Δομής και Οργάνωσης

		Πάρα πολύ	Πολύ	Αρκετά	Λίγο	Καθόλου	ΔΞ/ΔΑ
1.	Το βιβλίο του Εκπαιδευτικού είναι σε γλώσσα εύκολη και κατανοητή.						
2.	Τα περιεχόμενα σας βοηθούν να ανατρέξετε στα θέματα που αναζητάτε.						
3.	Είναι ικανοποιητική η βιβλιοδεσία του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού;						
4.	Συνδέεται το βιβλίο του εκπαιδευτικού με το βιβλίο του μαθητή;						
5.	Είναι εφικτή η διδασκαλία όλης της ύλης του βιβλίου στον προβλεπόμενο διδακτικό χρόνο;						

Δ. Δυσκολίες που αντιμετωπίζετε στην εφαρμογή του βιβλίου του Εκπαιδευτικού

1. Ποιοι από τους παρακάτω παράγοντες πιστεύετε ότι δυσχεραίνουν την εφαρμογή των σχολικών βιβλίων Φυσικής Αγωγής; Σημειώστε με κλίμακα προτίμησης (1 την πρώτη σας επιλογή 6 την τελευταία σας επιλογή).

A)	Η ελλιπής επιμόρφωση των εκπαιδευτικών	
B)	Η έλλειψη ενδιαφέροντος εκ μέρους των εκπαιδευτικών	
Γ)	Η ανεπαρκής ενημέρωση των εκπαιδευτικών	
Δ)	Η έλλειψη επαρκούς υλικοτεχνικής υποδομής	
Ε)	Η ελλιπής χρηματοδότηση	
Στ)	Άλλο/ Τι;	

2. Τι πιστεύετε, από το βιβλίο Φυσικής Αγωγής, ότι είναι δύσκολο να εφαρμοστεί και δεν εφαρμόζεται;

.....

Ε. Εφαρμογή των αντικειμένων του βιβλίου Φ.Α. του Εκπαιδευτικού

	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΣΧΟΛΙΑ (δυσκολίες που αντιμετωπίζετε ή διευκόλυνση)
1. Μέθοδοι διδασκαλίας			
Α) Το μάθημα Φ.Α. γίνεται με τη μέθοδο του παραγγέλματος.			
Β) Έχετε δοκιμάσει τη μέθοδο της αμοιβαίας διδασκαλίας στη διδασκαλία κινητικών δεξιοτήτων; (μαθητής βοηθός)			
Γ) Έχετε δοκιμάσει τη μέθοδο του αυτοελέγχου στη διδασκαλία κινητικών δεξιοτήτων; (με κάρτες κριτηρίων αυτοαξιολόγησης)			
Δ) Έχετε δοκιμάσει τη μέθοδο της καθοδηγούμενης ανακάλυψης στη διδασκαλία κινητικών δεξιοτήτων;			
Ε) Έχετε καταγράψει τυχόν ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες σύμφωνα με τη φόρμα της σελ. 32 του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού;			
2. Δια βίου άσκηση για υγεία - ανάπτυξη υπευθυνότητας			
Α) Συζητάτε στην τάξη δραστηριότητες από το βιβλίο;			
Β) Συζητάτε ηθικά διλήμματα και θέματα, όπως η διάχυση ευθυνών σε ένα ομαδικό άθλημα;			
Γ) Αναθέσατε ρόλους με συγκεκριμένα καθήκοντα για την αντιμετώπιση τυχόν παραβατικών συμπεριφορών;			
3. Δημιουργήσατε ομάδες αθλοπαιδιών και δραστηριοτήτων;			
4. Καθορίσατε αγωνιστικές συναντήσεις μεταξύ των ομάδων;			
5. Σχεδιάσατε τη διοργάνωση ενός τελικού αθλητικού γεγονότος ή άλλης δράσης;			
6. Χρησιμοποιείτε τα φύλλα κριτηρίων για την αξιολόγηση που παραθέτει το βιβλίο Φ.Α. του εκπαιδευτικού;			
7. Έχετε συνθέσει δικά σας φύλλα κριτηρίων για εκμάθηση ή αξιολόγηση δεξιοτήτων;			
8. Χρησιμοποιείτε τον πίνακα μηνιαίας καταγραφής μαθημάτων; (σελ. 166)			
9. Έχετε συμπληρώσει το συγκεντρωτικό πίνακα τριμήνου και έτους της σελ. 167 του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού			
10. Κρατάτε αρχεία;			
11. ΙΒ) Σας βοηθά το βιβλίο στα παραπάνω; Εάν όχι που συναντάτε δυσκολίες;			

Στ. Επιμόρφωση

1. Σημειώστε με κλίμακα προτίμησης (1 την πρώτη σας επιλογή 8) την τελευταία σας επιλογή), τις πιο αποτελεσματικές από τις παρακάτω επιμορφωτικές δραστηριότητες που κατεξοχήν θα θέλατε να περιλαμβάνονται σε ένα επιμορφωτικό πρόγραμμα, αναφορικά με το βιβλίο Φυσικής Αγωγής του εκπαιδευτικού.

1.	Εισήγηση από τον επιμορφωτή	
2.	Συζήτηση προβλημάτων που θέτουν οι εκπαιδευτικοί σχετικά με την καθημερινή εκπαιδευτική πράξη. Με πρωτοβουλία του σχολικού συμβούλου.	
3.	Παρακολούθηση δειγματικών διδασκαλιών. Με πρωτοβουλία του σχολικού συμβούλου.	
4.	Συνεργασία εκπαιδευτικών σε ολιγομελείς ομάδες για το σχεδιασμό εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων. Με πρωτοβουλία του σχολικού συμβούλου	
5.	Σχεδιασμός εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων από κάθε εκπαιδευτικό ατομικά.	
6.	Συνδυασμός επιμόρφωσης και εφαρμογής των δραστηριοτήτων στα σχολεία, με την υποστήριξη του επιμορφωτή.	
7.	Αυτοεπιμόρφωση	
8.	Προτείνετε άλλο τι;	

2. Σε ποιο βαθμό νιώθετε ικανοποιημένος/η από την ενημέρωση που έχετε για θέματα αναφορικά με το βιβλίο Φ.Α του Εκπαιδευτικού

	Πάρα πολύ	Πολύ	Αρκετά	Λίγο	Καθόλου	ΔΞ/ΔΑ
α) Από το ΥΠΕΠΘ						
β) Από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο						
γ) Από τους συγγραφείς του βιβλίου						
δ) Από τους σχολικούς συμβούλους						
ε) Από Επιστημονικές Ενώσεις Εκπαιδευτικών						

3. Σε ποιες από τις παρακάτω θεματικές ενότητες έχουν περισσότερη ανάγκη για επιμόρφωση οι Εκπαιδευτικοί Φυσικής Αγωγής; (Ιεραρχήστε την απάντησή σας με τον αριθμό 1 στην πιο σημαντική δραστηριότητα, 2 στην αμέσως επόμενη, κ.ο.κ.)

		Άνδρες Εκπαιδευτικοί	Γυναίκες Εκπαιδευτικοί
A)	Καλαθοσφαίριση		
B)	Πετοσφαίριση		
Γ)	Ποδόσφαιρο		
Δ)	Χειροσφαίριση		
E)	Κλασικός Αθλητισμός:		
	α) Δρόμοι		
	β) Άλματα		
	γ) Ρίψεις		
ΣΤ)	Ενόργανη Γυμναστική		
Z)	Παραδοσιακοί Χοροί		
H)	Μουσικοκινητική Αγωγή		
Θ)	Συνολική Εφαρμογή του βιβλίου		

4. Σημειώστε την πρόταση εκείνη με την οποία συμφωνείτε περισσότερο σχετικά με τη συμμετοχή των εκπαιδευτικών στην επιμόρφωση.

A)	Να είναι προαιρετική	
B)	Να είναι προαιρετική και σε ορισμένες περιπτώσεις υποχρεωτική.	
Γ)	Να είναι υποχρεωτική.	
Δ)	Να είναι υποχρεωτική και σε ορισμένες μόνο περιπτώσεις προαιρετική.	
Ε)	Πόσες φορές στην καριέρα του ο εκπαιδευτικού Φ.Α. (35 χρόνια) νομίζετε ότι πρέπει να επιμορφώνεται	

4. Αναφέρετε σε ποια άλλα αντικείμενα μέχρι τρία και κατά σειρά προτεραιότητας (εκτός βιβλίου), π.χ. στατιστική, θα ήταν χρήσιμο να επιμορφωθούν οι Εκπαιδευτικοί Φυσικής Αγωγής.

1.
2.
3.

Νομίζετε ότι ο εκπαιδευτικός Φ.Α. χρειάζεται καθοδήγηση για αξιοποίηση άλλων πηγών που ίσως θα εύρισκε περισσότερο ενδιαφέρουσες, για την καλύτερη διδασκαλία του μαθήματος. (π.χ. συγκεκριμένες ιστοσελίδες, άλλο ψηφιακό υλικό κλπ.).

ΝΑΙ ΟΧΙ

Εάν ΝΑΙ συμπληρώστε ποιο είναι αυτό.

.....

Σας Ευχαριστούμε θερμά!

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 5

Ερωτηματολόγιο για το μαθητή/τρια

Αγαπητέ μαθητή/τρια,

Το ερωτηματολόγιο που ακολουθεί έχει σκοπό να καταγράψει τη γνώμη σου για το βιβλίο Φυσικής Αγωγής Ε' και ΣΤ' τάξης του Δημοτικού. Σημείωσε με ένα Ν το σημείο που σε εκφράζει περισσότερο. Σε ερωτήματα που χρειάζονται ανάπτυξη, ανάπτυξε τις απόψεις σου.

Σχολείο:.....

Γεωγραφική περιοχή του σχολείου: Πόλη Κωμόπολη Χωριό

Φύλο: Αγόρι Κορίτσι

Τάξη:.....

Συμμετέχεις σε εξωσχολικές Αθλητικές Δραστηριότητες (συμπεριλαμβανομένου και του χορού):

ΝΑΙ ΟΧΙ

Εάν ΝΑΙ Πόσες φορές τη βδομάδα

Δυσκολίες που αντιμετωπίζεις για να συμμετάσχεις σε εξωσχολικές αθλητικές δραστηριότητες

		Ισχύει και για μένα	Δεν ισχύει για μένα
1.	Δεν έχω ελεύθερο χρόνο για αθλητισμό. Θα παραμελήσω τα μαθήματα του σχολείου.		
2.	Οι φίλοι μου και οι συμμαθητές μου δεν γυμνάζονται και πολύ, εγώ γιατί να το κάνω;		
3.	Δεν μου αρέσει να ιδρώνω.		
4.	Νευριάζω μερικές φορές ιδιαίτερα όταν δεν τα καταφέρνω.		
5.	Έχω καλή φυσική κατάσταση γιατί να γυμνάζομαι συνέχεια.		
6.	Είναι τόσο κουραστικό να γυμνάζεται κανείς.		
7.	Δεν χρειάζεται η φυσική αγωγή και η άσκηση αν δε θέλω να ασχοληθώ με τον πρωταθλητισμό.		

Ερωτήσεις για το βιβλίο μαθητή

Α. Αξιολόγηση περιεχομένου

		ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΔΕΝ ΞΕΡΩ
1.	Σου αρέσει το βιβλίο Φυσικής Αγωγής αισθητικά;			
2.	Παίρνεις το βιβλίο μαζί σου στο σχολείο όταν έχεις Φυσική Αγωγή;			
3.	Θεωρείς ότι το βιβλίο έχει ενδιαφέροντα θέματα για σένα;			

4.	Σε βοηθά το βιβλίο να μάθεις περισσότερα πράγματα όπως την αξία της άσκησης για την υγεία σου, τον τρόπο διατροφής σου και άλλα;			
----	--	--	--	--

Β. Αξιολόγηση Παιδαγωγικής καταλληλότητας και Διδακτικής επάρκειας

		ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΔΕΝ ΞΕΡΩ
1.	Είναι κατανοητά τα κείμενα του βιβλίου σου;			
2.	Έχεις ανατρέξει στα κείμενα του βιβλίου σου για να ενημερωθείς για κάποιο επίκαιρο θέμα;			
3.	Έχεις συμπληρώσει το ερωτηματολόγιο της σελ. 61, για να δεις τι αλλαγές τυχόν χρειάζεται να κάνεις ώστε να αποκτήσεις υγιεινές συνήθειες στη ζωή σου;			
4.	Έχεις αξιολογήσει τη φυσική σου κατάσταση σύμφωνα με τον πίνακα της σελ 69;			
5.	Έχεις αξιολογήσει τις διατροφικές σου συνήθειες σύμφωνα με το ερωτηματολόγιο της σελ 77;			
6.	Έχεις δοκιμάσει να φτιάξεις ένα πρόγραμμα άσκησης, με οδηγό το βιβλίο;			
7.	Έχεις κάνει το τεστ «είσαι υπεύθυνο άτομο» της σελ 92 του βιβλίου;			

Γ. Αξιολόγηση Δομής και Οργάνωσης του βιβλίου

		ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΔΕΝ ΞΕΡΩ
1.	Ο πίνακας περιεχομένων σε βοηθά να ανατρέξεις γρήγορα στο θέμα που σε ενδιαφέρει;			
2.	Τα έντονα γράμματα και οι χρωματισμοί κάνουν πιο εύκολα αναγνώσιμο το βιβλίο σου;			
3.	Η περίληψη στην αρχή κάθε κεφαλαίου σε βοηθά να καταλάβεις τι περιέχει το κεφάλαιο;			

Δ. Αξιολόγηση της Εικονογράφησης

		ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΔΕΝ ΞΕΡΩ
1.	Σου φαίνεται πρακτικό το μέγεθος του βιβλίου;			
2.	Οι εικόνες που υπάρχουν στο βιβλίο σου σε βοηθάνε να καταλάβεις καλύτερα τα κείμενα του βιβλίου;			
3.	Θα ήθελες περισσότερες εικόνες στο βιβλίο σου;			

Ε. Γενική άποψη των μαθητών για το βιβλίο και τη συμβολή του στην ανάπτυξη αθλητικής παιδείας

1. Τι θεωρείς πιο ενδιαφέρον μέσα στο βιβλίο; Ανέφερε τα δύο πιο σημαντικά.

.....

2. Τι δεν ήξερες και το έμαθες από το βιβλίο; Ανέφερε τα δύο πιο σημαντικά.

.....

3. Το βιβλίο Φυσικής Αγωγής σε έχει προτρέψει να διαβάσεις κάποια άλλα βιβλία; Αν θυμάσαι ανέφερε κάποιο.

.....
.....

4. Παρακολουθείς εκπομπές με αθλητικό περιεχόμενο μετά από προτροπή του βιβλίου; Τι είναι αυτό;

.....
.....

5. Θα ήθελες να είχες περισσότερη ενημέρωση σε αθλητικά θέματα; Με ποια μορφή θα ήθελες να γίνεται η ενημέρωση αυτή; (παρακολούθηση αγώνων με το σχολείο, πρόσκληση διακεκριμένων αθλητών, προβολές) Τι άλλο;

.....
.....

6. Έχεις ζητήσει από τον Εκπαιδευτικό Φυσικής Αγωγής του σχολείου σου συμβουλές ή απαντήσεις σε θέματα τα οποία προέκυψαν μετά από ανάγνωση του βιβλίου; Ποια ήταν αυτά; (διατροφής, προσωπικής εκγύμνασης κ.α.)

.....
.....

7. Έχετε πραγματοποιήσει με τον εκπαιδευτικό Φυσικής Αγωγής κάποιες αθλητικές δράσεις στο σχολείο, π.χ. εσωτερικό τουρνουά, ημέρα κατά του τσιγάρου, υγιεινή διατροφή; Αν ναι, τι;

.....
.....

8. Έχεις ανατρέξει στο βιβλίο σου για πληροφορίες όταν κάνεις μια εργασία; ΝΑΙ ΟΧΙ

9. Έχεις ξεφυλλίσει το βιβλίο στο σπίτι σου μαζί με τους γονείς σου ή τους φίλους σου για να πάρεις πληροφορίες σε κάτι που σε ενδιαφέρει, πχ διατροφή; ΝΑΙ ΟΧΙ

Σε ευχαριστώ πολύ!

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 6

Ερωτηματολόγιο για Σχολικούς Συμβούλους Φυσικής Αγωγής

Αξιότιμε/η κ. Σύμβουλε Φυσικής Αγωγής,

Το Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, Τμήμα Οργάνωσης και Διαχείρισης Αθλητισμού της Σπάρτης, διεξάγει πανελλήνια έρευνα, σύμφωνα με τη Φ15/47/164091/Γ1/19-1-11 έγκριση της Διεύθυνσης Σπουδών της Π/θμιας Εκπ/σης, του Υ.Π.Δ.Μ.Θ., με σκοπό τη διερεύνηση της ποιότητας – αποτελεσματικότητας των βιβλίων Φυσικής Αγωγής της Ε' και ΣΤ' τάξης του Δημοτικού Σχολείου του μαθητή και του εκπαιδευτικού. Επειδή η συμβολή σας σε αυτήν την έρευνα κρίνεται καθοριστικής σημασίας θα σας παρακαλούσαμε να διαθέσετε λίγο από τον πολύτιμο χρόνο σας για τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου και να το επιστρέψετε μέχρι τις **20 Μαΐου** στο φάκελο που σας εσωκλείουμε (το ταχυδρομικό τέλος είναι πληρωμένο).

Ευχαριστούμε εκ των προτέρων για τη βοήθειά σας που χωρίς αυτήν η παρούσα έρευνα δεν θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί.

Υπεύθυνη της έρευνας: Σπετσωτάκη Ροδάνθη Καθηγήτρια Φυσικής Αγωγής, και υπεύθυνη έκδοσης του επιστημονικού περιοδικού «Φυσική Αγωγή - Αθλητισμός – Υγεία».

Επιβλέπων: Μουντάκης Κωνσταντίνος, Καθηγητής Τμήματος Οργάνωσης και Διαχείρισης Αθλητισμού του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου.

Ατομικά Στοιχεία:

Φύλλο: Άντρας Γυναίκα

Ηλικία: κάτω των 30 30-40 41-50 51-60

Σπουδές: Διδακτορικό Master Δεύτερο πτυχίο ΣΕΛΜΕ ΠΕΚ

Ξένες Γλώσσες: Αγγλικά Γαλλικά Γερμανικά Άλλες

Θέμα Μεταπτυχιακής ή διδακτορικής Διατριβής:

.....
.....

Χρόνια Υπηρεσίας:

Συνολικά:

Ως Σχολικός Σύμβουλος:

Επιμόρφωση σχετικά με τα νέα Διδακτικά βιβλία (ώρες κατά προσέγγιση) :

Ερωτήσεις για το βιβλίο Φυσικής Αγωγής (Φ.Α) του μαθητή της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης Δημοτικού

		Πάρα πολύ	Πολύ	Αρκετά	Λίγο	Καθόλου	ΔΞ/ΔΑ
1. Αισθητική Αρτιότητα Κατά πόσο πιστεύετε ότι το βιβλίο Φ.Α. του μαθητή είναι αισθητικά άρτιο-ελκυστικό για το μαθητή/τρια.							
2. Επιστημονική Εγκυρότητα Κατά πόσο πιστεύετε ότι το βιβλίο Φ.Α. του μαθητή είναι επιστημονικά έγκυρο.							
3. Παιδαγωγική καταλληλότητα- Διδακτική επάρκεια. :Κατά πόσο πιστεύετε ότι το βιβλίο Φ.Α. του μαθητή:							
α)Προάγει τη δημιουργική σκέψη των μαθητών/τριών.							
β) Αξιοποιεί τις προηγούμενες εμπειρίες του μαθητή/τριας.							
γ) Ευνοεί τη διαθεματική προσέγγιση							
δ) Χρησιμοποιεί γλώσσα κατανοητή για τους μαθητές/τριες.							
4. Ενδιαφέρον στο περιεχόμενο: Κατά πόσο πιστεύετε ότι το βιβλίο Φ.Α. του μαθητή έχει ελκυστικό περιεχόμενο.							
5. Κάλυψη αναγκών: Κατά πόσο πιστεύετε ότι το βιβλίο Φ.Α. του μαθητή καλύπτει τις ανάγκες του.							
6. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι το βιβλίο Φυσικής Αγωγής του μαθητή χαρακτηρίζεται από τα παρακάτω:							
α) Ακολουθεί και παρέχει βασικές γνώσεις για κάθε αντικείμενο των Αναλυτικών Προγραμμάτων Σπουδών.							
β) Εφοδιάζει τους μαθητές/τριες με γνώσεις, δεξιότητες, θετικές στάσεις και συμπεριφορές σε θέματα που συνδέονται με τη σύγχρονη καθημερινή ζωή (διατροφή, άσκηση, υγεία, κ.α.).							
γ) Ανταποκρίνεται στα ενδιαφέροντα των μαθητών/τριών.							
δ) Παρακινεί τους μαθητές/τριες στην αναζήτηση και χρήση άλλων πηγών πληροφόρησης							
ε) Προάγει τη διαθεματική προσέγγιση της γνώσης.							
στ) Έχει σαφείς και συγκεκριμένους διδακτικούς στόχους.							

A. Αξιολόγηση Περιεχομένου

B. Αξιολόγηση Στόχων

1.	Κατά πόσο πιστεύετε ότι επιτυγχάνονται οι στόχοι που θέτει το βιβλίο Φυσικής Αγωγής του μαθητή:
-----------	--

		Πάρα πολύ	Πολύ	Αρκετά	Λίγο	Καθόλου	ΔΞ/ΔΑ
	α) Στην απόκτηση γνώσης σχετικής με τη Φ.Α.						
	β) Στην κατανόηση και ανάπτυξη της ανάγκης για «δια βίου» άσκηση.						
	γ) Στην ανάπτυξη στάσεων και συμπεριφορών που συνδέονται με τους στόχους του μαθήματος Φ.Α.						
	δ) Στην εξομάλυνση των κοινωνικών διακρίσεων (εθνικότητας, δύο φύλων, κοινωνικών ομάδων).						
2.	Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι το βιβλίο Φ.Α. του μαθητή:						
	α) Δίνει ευκαιρίες στους μαθητές/τριες να αυτενεργήσουν.						
	β) Προωθεί την κριτική σκέψη των μαθητών/τριών.						
	γ) Τονίζει τα σημεία κλειδιά για τη σωστή εκτέλεση της κάθε δεξιότητας.						
	δ) Βοηθά με τις ερωτήσεις που βρίσκονται στο τέλος των κεφαλαίων στη διαθεματική προσέγγιση.						

Γ. Αξιολόγηση Παρουσίασης – Εικονογράφησης

		Πάρα πολύ	Πολύ	Αρκετά	Λίγο	Καθόλου	ΔΞ/ΔΑ
1.	Θεωρείτε την εικονογράφηση του βιβλίου λειτουργική και σχετική με το κείμενο;						
2.	Η εικονογράφηση είναι ελκυστική για τους μαθητές/τριες;						
3.	Η συγκεκριμένη εικονογράφηση διευκολύνει τη μάθηση;						
4.	Η εικονογράφηση του βιβλίου βοηθά τον μαθητή/τρια να κατανοήσει αυτά που περιγράφονται;						
5.	Συνδέονται μεταξύ τους τα κείμενα με τις εικόνες;						

Δ. Αξιολόγηση Δομής και Οργάνωσης

1. Πότε πρέπει να διδάσκεται το βιβλίο Φυσικής Αγωγής του μαθητή:

- Α) Τις μέρες με κακές καιρικές συνθήκες
- Β) Συγκεκριμένες διδακτικές ώρες του μαθήματος Φ.Α.
- Γ) Κατ' επιλογή του διδάσκοντα
- Δ) Να μη διδάσκεται συστηματικά. Ο Εκπαιδευτικός Φ.Α. να παραπέμπει τους μαθητές/τριες σε αυτό

		Πάρα πολύ	Πολύ	Αρκετά	Λίγο	Καθόλου	ΔΞ/ΔΑ
2.	Το βιβλίο Φ.Α. του μαθητή είναι σε γλώσσα εύκολη και κατανοητή.						
3.	Είναι ικανοποιητική η βιβλιοδεσία του βιβλίου Φ.Α.						

	του μαθητή;						
4.	Το βάρος του βιβλίου Φ.Α. του μαθητή είναι το κατάλληλο;						
5.	Συνδέεται το βιβλίο του μαθητή με το βιβλίο του εκπαιδευτικού;						
6.	Είναι εφικτή η διδασκαλία όλης της ύλης του βιβλίου στον προβλεπόμενο διδακτικό χρόνο;						

Ε. Επιμόρφωση

1. Σε ποιο βαθμό νιώθετε ικανοποιημένος/η από την ενημέρωση που έχετε για θέματα αναφορικά με το βιβλίο Φυσικής Αγωγής του μαθητή.

	Πάρα πολύ	Πολύ	Αρκετά	Λίγο	Καθόλου	ΔΞ/ΔΑ
α) Από το ΥΠΔΜΘ						
β) Από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο						
γ) Από τους συγγραφείς του βιβλίου						

Ερωτήσεις για το βιβλίο Φ.Α. του Εκπαιδευτικού της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης Δημοτικού

Α. Αξιολόγηση Περιεχομένου

		Πάρα πολύ	Πολύ	Αρκετά	Λίγο	Καθόλου	ΔΞ/ΔΑ
1.	Αισθητική αρτιότητα Κατά πόσο πιστεύετε ότι το βιβλίο Φ.Α. του Εκπαιδευτικού είναι αισθητικά άρτιο-ελκυστικό για τον εκπαιδευτικό.						
2.	Επιστημονική εγκυρότητα Κατά πόσο πιστεύετε ότι το βιβλίο Φ.Α. του Εκπαιδευτικού είναι επιστημονικά έγκυρο.						
3.	Διδακτική επάρκεια Κατά πόσο πιστεύετε ότι το βιβλίο Φ.Α. του Εκπαιδευτικού είναι διδακτικά επαρκές.						
4.	Διαθεματικότητα. Πιστεύετε ότι η διαθεματικότητα του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού δημιουργεί κάποιες δυσκολίες για τους Εκπαιδευτικούς Φ.Α.						
5.	Σε τι ποσοστό πιστεύετε ότι μπορεί να εφαρμοστεί το βιβλίο σε σχέση με την υλικοτεχνική υποδομή που διαθέτουν τα σχολεία της περιοχής σας;						
	A) Αθλοπαιδιές _Καλαθοσφαίριση						
	Πετοσφαίριση						
	Ποδόσφαιρο						
	Χειροσφαίριση						
	B) Κλασικός Αθλητισμός Άλματα						

	Ρίψεις						
	Δρόμοι						
	Γ) Ενόργανη Γυμναστική						
	Δ) Παραδοσιακοί Χοροί						
	Ε) Συνολική Εφαρμογή του βιβλίου						

6. Κατά πόσο πιστεύετε ότι το βιβλίο Φ.Α. του Εκπαιδευτικού Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης Δημοτικού παρέχει εναλλακτικές προσεγγίσεις (τρόπους διδασκαλίας) στη Φυσική Αγωγή; Γράψτε τα σχόλια σας.

.....

.....

.....

Β. Αξιολόγηση Στόχων

		Πάρα πολύ	Πολύ	Αρκετά	Λίγο	Καθόλου	ΔΞ/ΔΑ
1.	Κατά πόσο πιστεύετε ότι το βιβλίο Φ.Α. του Εκπαιδευτικού συνδέει τη θεωρία με τη πράξη;						
2.	Θεωρείτε ότι τα διδακτικά αντικείμενα του βιβλίου καλύπτουν τις ανάγκες των μαθητών/τριών της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης;						
3.	Θεωρείτε ότι στο βιβλίο Φ.Α. του Εκπαιδευτικού δίνεται επαρκή έμφαση στη διδασκαλία των κινητικών δεξιοτήτων;						
4.	Θεωρείτε ότι καλύπτει όλα τα διδακτικά αντικείμενα, που θα έπρεπε να διδάσκονται οι μαθητές/τριες στο Δημοτικό;						
5.	Θεωρείτε ότι δίνεται έμφαση στην κατανόηση των αθλοπαιδιών;						
6.	Θεωρείτε ότι δίνεται έμφαση στη δια βίου άσκηση;						
7.	Θεωρείτε ότι υποστηρίζει τον εκπαιδευτικό στην οργάνωση της διδασκαλίας και στον προγραμματισμό της διδακτέας ύλης;						
8.	Θεωρείτε ότι προτείνει την αξιοποίηση πολλαπλών πηγών πληροφόρησης (διαδίκτυο, βιβλιογραφία κ.α.);						
9.	Παραθέτει με σαφήνεια τους στόχους των ημερήσιων μαθημάτων;						
10.	Ενθαρρύνει την ανάπτυξη πρωτοβουλίας και αυτενέργειας του εκπαιδευτικού Φ.Α.;						
11.	Αναπτύσσει με σαφήνεια τις βασικές θεωρητικές αρχές, σκοπούς και στόχους του μαθήματος της Φυσικής Αγωγής.						

Γ. Αξιολόγηση Δομής και Οργάνωσης

		Πάρα πολύ	Πολύ	Αρκετά	Λίγο	Καθόλου	ΔΞ/ΔΑ
1.	Το βιβλίο Φ.Α. του Εκπαιδευτικού είναι σε γλώσσα εύκολη και κατανοητή;						

2.	Τα περιεχόμενα βοηθούν τους εκπαιδευτικούς να ανατρέξουν στα θέματα που αναζητούν;						
3.	Είναι ικανοποιητική η βιβλιοδεσία του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού;						
4.	Συνδέεται το βιβλίο του εκπαιδευτικού με το βιβλίο του μαθητή;						
5.	Είναι εφικτή η διδασκαλία όλης της ύλης του βιβλίου στον προβλεπόμενο διδακτικό χρόνο;						

Δ. Δυσκολίες που αντιμετωπίζετε στην εφαρμογή του βιβλίου του Εκπαιδευτικού Φ.Α.

1. Ποιοι από τους παρακάτω παράγοντες πιστεύετε ότι δυσχεραίνουν την εφαρμογή του βιβλίου; Σημειώστε με κλίμακα προτίμησης (1 τον παράγοντα που δυσχεραίνει περισσότερο και 6 τον παράγοντα που δυσχεραίνει λιγότερο).

A)	Η ελλιπής επιμόρφωση των εκπαιδευτικών	
B)	Η έλλειψη ενδιαφέροντος εκ μέρους των εκπαιδευτικών	
Γ)	Η ανεπαρκής ενημέρωση των εκπαιδευτικών	
Δ)	Η έλλειψη επαρκούς υλικοτεχνικής υποδομής	
Ε)	Η ελλιπής χρηματοδότηση	
Στ)	Άλλο/ Τι;	

2. Τι πιστεύετε, από το βιβλίο Φυσικής Αγωγής, ότι είναι το δυσκολότερο να εφαρμοστεί και δεν εφαρμόζεται;

.....

.....

.....

Ε. Επιμόρφωση

1. Σε ποιο βαθμό νιώθετε ικανοποιημένος/η από την ενημέρωση που έχετε για θέματα αναφορικά με το βιβλίο Φυσικής Αγωγής του Εκπαιδευτικού;

	Πάρα πολύ	Πολύ	Αρκετά	Λίγο	Καθόλου	ΔΞ/ΔΑ
α) Από το ΥΠΔΜΘ						
β) Από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο						
γ) Από τους συγγραφείς του βιβλίου						

2. Σημειώστε την πρόταση εκείνη με την οποία συμφωνείτε περισσότερο σχετικά με τη συμμετοχή των εκπαιδευτικών στην επιμόρφωση.

A)	Να είναι προαιρετική	
B)	Να είναι προαιρετική και σε ορισμένες περιπτώσεις υποχρεωτική.	
Γ)	Να είναι υποχρεωτική.	
Δ)	Να είναι υποχρεωτική και σε ορισμένες μόνο περιπτώσεις προαιρετική.	
Ε)	Πόσες φορές στην καριέρα του ο εκπαιδευτικού Φ.Α. (35 χρόνια) νομίζετε ότι πρέπει να επιμορφώνεται	

3. Σε ποιες από τις παρακάτω θεματικές ενότητες του βιβλίου Φ.Α. του εκπαιδευτικού και μαθητή έχουν περισσότερη ανάγκη για επιμόρφωση οι Εκπαιδευτικού Φυσικής Αγωγής; (Ιεραρχήστε την απάντησή σας με τον αριθμό 1 στις θεματικές ενότητες που έχουν περισσότερη ανάγκη, 2 στην αμέσως επόμενη, κ.ο.κ.)

		Άνδρες εκπαιδευτικοί	Γυναίκες εκπαιδευτικοί
A)	Καλαθοσφαίριση		
B)	Πετοσφαίριση		
Γ)	Ποδόσφαιρο		
Δ)	Χειροσφαίριση		
E)	Κλασικός Αθλητισμός		
Στ)	Ενόργανη Γυμναστική		
Ζ)	Παραδοσιακοί Χοροί		
Η)	Μουσικοκινητική Αγωγή		

4. Αναφέρετε σε ποια άλλα αντικείμενα μέχρι τρία και κατά σειρά προτεραιότητας (εκτός βιβλίου), π.χ. στατιστική, θα ήταν χρήσιμο να επιμορφωθούν οι:

A. Σχολικοί Σύμβουλοι

1.
2.
3.

B. Εκπαιδευτικοί Φυσικής Αγωγής

4.
5.
6.

Νομίζετε ότι ο εκπαιδευτικός Φ.Α. χρειάζεται καθοδήγηση για αξιοποίηση άλλων πηγών που ίσως θα εύρισκε περισσότερο ενδιαφέρουσες, για την καλύτερη διδασκαλία του μαθήματος. (π.χ. συγκεκριμένες ιστοσελίδες, άλλο ψηφιακό υλικό κλπ.) **ΝΑΙ** **ΟΧΙ**

Εάν ΝΑΙ συμπληρώστε ποιο είναι αυτό;

.....

Στ. Διοικητικό Πλαίσιο

1. Θα πρέπει ο Σχολικός Σύμβουλος να παρεμβαίνει για να διασφαλίσει την εφαρμογή του βιβλίου Φ.Α.

Ναι Όχι Όταν απαιτείται

2. Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι θα έπρεπε να παρεμβαίνει ο Σχολικός Σύμβουλος για την εφαρμογή του βιβλίου:

		Πάρα πολύ	Πολύ	Αρκετά	Λίγο	Καθόλου
α.	Υποδεικνύει την αποτελεσματική διδακτική πρακτική του βιβλίου στη σχολική τάξη.					
β.	Συνεργάζεται με τους εκπαιδευτικούς για επίλυση προβλημάτων τα οποία προκύπτουν από την εφαρμογή του βιβλίου.					
γ.	Συγκεντρώνει τα παράπονα και τις επισημάνσεις των εκπαιδευτικών για να τα αξιοποιήσει για τη βελτίωση του εκπαιδευτικού έργου.					
δ.	Άλλο τι;					

Σας ευχαριστούμε θερμά!

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 7

Κατάσταση 6/θέσιων και άνω Δημοτικών Σχολείων Ελλάδας ανά Περιφέρεια

στα οποία πραγματοποιήθηκε η έρευνα

1. Ανατ. Μακεδονία και Θράκη

ΑΑ	ΚΩΔΙΚΟΣ	ΟΝΟΜΑ	ΟΡΓ/ΤΑ
1	9090020	Δ.Σ. ΑΔΡΙΑΝΗΣ	6/Θ
2	9090164	1° Δ.Σ. Κ. ΝΕΥΡΟΚΟΠΟΙΟΥ	12/Θ
3	9090048	Δ.Σ. ΠΑΡΑΝΕΣΤΙΟΥ	6/Θ
4	9090137	1° Δ.Σ. ΠΡΟΣΟΤΣΑΝΗΣ	10/Θ
5	9370191	Δ.Σ. ΓΛΑΥΚΗΣ	6/Θ
6	9370001	1° Δ.Σ. ΞΑΝΘΗΣ	24/Θ
7	9370016	Δ.Σ. ΓΕΝΙΣΣΕΑΣ	6/Θ
8	9210212	5° Δ.Σ. ΧΡΥΣΟΥΠΟΛΗΣ	7/Θ
9	9210072	4° Δ.Σ. ΚΑΒΑΛΑΣ	8/Θ
10	9210009	5° Δ.Σ. ΚΑΒΑΛΑΣ	12/Θ
11	9520623	1° Δ.Σ. ΘΑΣΟΥ	6/Θ
12	9210077	2° Δ.Σ. ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΠΟΛΗΣ	9/Θ
13	9210149	18° Δ.Σ. ΚΑΒΑΛΑΣ	12/Θ
14	9110016	6ο Δ.Σ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗΣ	12/Θ
15	9110248	1ο ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΟ Δ.Σ. ΑΛΕΞ/ΠΟΛΗΣ	6/Θ
16	9110151	1ο Δ.Σ.ΟΡΕΣΤΙΑΔΑΣ	12/Θ
17	9110068	3ο Δ.Σ. ΔΙΔΥΜΟΤΕΙΧΟΥ	10/Θ
18	9420070	3ο ΚΟΜΟΤΗΝΗΣ	12/Θ
19	9420278	10ο ΚΟΜΟΤΗΝΗΣ	10/Θ

2. Κεντρική Μακεδονία

A/A	ΚΩΔΙΚΟΣ	ΟΝΟΜΑ	ΟΡΓ/ΤΑ
1.	9190804	7ο Δ Σ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ -ΚΟΡΔΕΛΙΟΥ	6/θ
2.	9190796	6ο ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟ Δ Σ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ – ΚΟΡΔΕΛΙΟΥ	12/θ
3.	9190154	3ο ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟ ΔΣ ΜΕΝΕΜΕΝΗΣ	12/θ
4.	9190065	2ο ΔΣ ΝΕΑΠΟΛΗΣ	8/θ
5.	9190039	14° Δ Σ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	12/θ
6.	9190354	1° ΔΣ ΘΕΡΜΗΣ	12/θ
7.	9520672	ΔΣ ΜΕΣΗΜΕΡΙΟΥ	6/θ
8.	9190338	ΔΣ ΑΓΙΟΥ ΑΝΤΩΝΙΟΥ	6/θ
9.	9190650	9° Δ Σ ΑΜΠΕΛΟΚΗΠΩΝ	10/θ
10.	9190195	ΔΣ ΑΣΒΕΣΤΟΧΩΡΙΟΥ	12/θ
11.	9190376	ΔΣ ΦΙΛΥΡΟΥ	12/θ
12.	9190393	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΛΑΓΚΑΔΙΚΙΩΝ	6/θ
13.	9190377	Δ Σ ΧΟΡΤΙΑΤΗ	6/θ
14.	9190164	1° ΔΣ ΣΥΚΕΩΝ	12/θ
15.	9190086	51° ΔΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	9/θ
16.	9190169	24° Δ Σ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	6/θ
17.	9190550	13° ΚΑΛΑΜΑΡΙΑΣ	12/θ
18.	9190173	33 ΔΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	12/θ
19.	9190170	25° Δ Σ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	12/θ
20.	9190178	45° Δ Σ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	6/θ
21.	9190056	79° ΔΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	6/θ

22.	9190833	77ο ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	12/Θ
23.	9190017	9 ^ο ΔΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	12/Θ
24.	9190419	88 ^ο ΔΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	12/Θ
25.	9190335	ΔΣ ΤΑΓΑΡΑΔΩΝ	8/Θ
26.	9190172	2 ^ο ΔΣ ΑΓ. ΠΑΥΛΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	6/Θ
27.	9190363	2 ^ο ΔΣ Ν. ΜΗΧΑΝΙΩΝΑΣ	12/Θ
28.	9190630	18 ^ο ΔΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	12/Θ
29.	9190525	12 ^ο ΔΣ ΚΑΛΑΜΑΡΙΑΣ	12/Θ
30.	9190900	118 ^ο Δ Σ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	12/Θ
31.	9260242	Δ.Σ. ΚΙΑΚΙΣ 1 ^ο	12/Θ
32.	9260046	Δ. Σ. ΔΡΟΣΑΤΟ	6/Θ
33.	9490007	1ο Δ Σ ΠΟΛΥΓΥΡΟΣ	8/θ
34.	9490034	ΔΣ ΝΕΑΣ ΦΩΚΑΙΑΣ	6/Θ
35.	9490035	ΔΣ Ν.ΜΑΡΜΑΡΑΣ	12/Θ
36.	9440199	ΔΣ ΒΑΛΤΕΡΟΥ	6/Θ
37.	9440050	ΔΣ ΤΕΡΠΙΝΗΣ	6/Θ
38.	9440001	1 ^ο Δ Σ ΝΙΓΡΙΤΑΣ	6/Θ
39.	9440276	Δ Σ ΡΟΔΟΠΟΛΗΣ	6/Θ
40.	9440328	ΔΣ Ν.ΖΙΧΝΗΣ	9/Θ
41.	9440234	ΔΣ ΒΥΡΩΝΕΙΑΣ	6/Θ
42.	9440417	19 ^ο Δ Σ ΣΕΡΡΩΝ	12/Θ
43.	9160092	Δ Σ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΝΑΟΥΣΑΣ	6/Θ
44.	9160109	Δ Σ ΠΟΛΥΠΛΑΤΑΝΟΥ	6/Θ
45.	9160124	11 ^ο Δ Σ ΒΕΡΟΙΑΣ	12/Θ

46.	9160006	3 ^ο Δ Σ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ	12/Θ
47.	9160019	3 ^ο Δ Σ ΒΕΡΟΙΑΣ	12/Θ
48.	9160255	9 ^ο Δ Σ ΝΑΟΥΣΑΣ	12/Θ
49.	9390120	Δ Σ ΚΟΡΙΝΟΥ	12/Θ
50.	9390090	ΔΣ ΠΛΑΤΑΜΩΝΑ	6/Θ
51.	9390013	11 ^ο ΔΣ ΚΑΤΕΡΙΝΗΣ	12/Θ
52.	9390015	6 ^ο ΚΑΤΕΡΙΝΗΣ	12/Θ
53.	9380123	ΔΣ ΑΚΡΟΛΙΜΝΗΣ	6/Θ
54.	9380021	Δ Σ ΕΞΑΠΛΑΤΑΝΟΥ	6/Θ
55.	9380046	Δ Σ ΞΙΦΙΑΝΗΣ - ΑΛΩΡΟΥ	6/Θ
56.	9380114	Δ Σ ΠΑΛΙΟΥ ΜΥΛΟΤΟΠΟΥ	6/Θ
57.	9380284	8 ^ο Δ Σ ΕΔΕΣΣΑΣ	12/Θ
58.	9380076	2 ^ο Δ Σ ΓΙΑΝΝΙΤΣΩΝ	12/Θ
59.	9380181	Δ Σ ΣΕΒΑΣΤΙΑΝΩΝ ΣΚΥΔΡΑΣ	6/Θ

3. Δυτική Μακεδονία

A/A	ΚΩΔΙΚΟΣ	ΟΝΟΜΑ	ΟΡΓ/ΤΑ
1	9470180	1 ^ο ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΟ Δ Σ ΦΛΩΡΙΝΑΣ	12/Θ
2	9470218	3 ^ο Δ Σ ΑΜΥΝΤΑΙΟΥ	6/Θ
3	9230003	1 ^ο Δ Σ ΑΡΓΟΥΣ ΟΡΕΣΤΙΚΟΥ	9/Θ
4	9230016	5 ^ο Δ Σ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	12/Θ
5	9270172	Δ Σ ΑΙΑΝΗΣ	8/Θ
6	9270182	Δ Σ ΔΡΕΠΙΑΝΟΥ	6/Θ
7	9270163	3 ^ο ΔΣ ΚΟΖΑΝΗΣ	12/Θ

8	9270358	10 ^ο Δ Σ ΠΤΟΛΕΜΑΪΔΑΣ	6/Θ
9	9270312	12 ^ο Δ Σ ΚΟΖΑΝΗΣ	6/Θ
10	9080009	3 ^ο Δ Σ ΓΡΕΒΕΝΩΝ	11/Θ

4. Ήπειρος

Α/Α	ΚΩΔΙΚΟΣ	ΟΝΟΜΑ	ΟΡΓ/ΤΑ
1.	9040124	ΔΣ ΑΝΕΖΑ ΑΡΤΑΣ	6/Θ
2.	9040264	8 ^ο Δ Σ ΑΡΤΑΣ	12/Θ
3.	9180069	Δ Σ ΓΑΡΔΙΚΙΟΥ	7/Θ
4.	9180058	1 Δ Σ ΠΑΡΑΜΥΘΙΑΣ	12/Θ
5.	9200543	18 ^ο ΔΣ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	12/Θ
6.	9200429	6 ^ο ΔΣ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	12/Θ
7.	9200081	1 ^ο ΔΣ ΜΕΤΣΟΒΟΥ	12/Θ
8.	9200290	ΔΣ ΚΑΛΠΑΚΙΟΥ	6/Θ
9.	9200405	1 ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΟ ΔΣ ΙΩΑΝΝΙΝΑ	6/Θ
10.	9400097	5 ^ο ΔΣ ΠΙΡΕΒΕΖΑΣ	6/Θ
11.	9520632	1 ^ο ΔΣ ΠΑΡΓΑΣ	6/Θ

5. Θεσσαλία

ΑΑ	ΚΩΔΙΚΟΣ	ΟΝΟΜΑ	ΟΡΓ/ΤΑ
1.	9450015	5 ^ο ΔΣ ΤΡΙΚΑΛΩΝ	12/Θ
2.	9450130	2 ^ο ΔΣ ΚΑΛΑΜΠΑΚΑΣ	12/Θ
3.	9450101	ΔΣ ΓΡΙΖΑΝΟΥ	6/Θ
4.	9310108	18 ^ο ΔΣ ΛΑΡΙΣΑ	12/Θ

5.	9310141	1 ^ο ΠΛΑΤΥΚΑΜΠΟΥ	6/Θ
6.	9310398	25 ^ο ΔΣ ΛΑΡΙΣΑΣ	12/Θ
7.	9310471	39 ^ο ΔΣ ΛΑΡΙΣΑΣ	12/Θ
8.	9310181	ΔΣ ΝΙΚΑΙΑ	
9.	9310016	1 ^ο ΔΣ ΕΛΑΣΣΟΝΑΣ	6/Θ
10.	9310226	Δ Σ ΜΑΚΡΥΧΩΡΙΟΥ	6/Θ
11.	9310035	ΔΣ ΚΡΑΝΕΑΣ	8/Θ
12.	9220209	1 ^ο ΔΣ ΣΟΦΑΔΩΝ	6/Θ
13.	9220114	1 ^ο ΔΣ ΜΟΥΖΑΚΙΟΥ	7/Θ
14.	9220064	4 ^ο ΔΣ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	12/Θ
15.	9220372	16 ^ο ΔΣ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	6/Θ
16.	9350267	1 ^ο Δ Σ ΣΚΙΑΘΟΥ	12/Θ
17.	9350042	1 ^ο ΔΣ ΣΚΟΠΕΛΟΥ	12/Θ
18.	9350065	9 ^ο ΔΣ ΒΟΛΟΥ	6/Θ
19.	9350292	31 ^ο ΔΣ ΒΟΛΟΥ	6/Θ
20.	9350063	23 ^ο ΔΣ ΒΟΛΟΥ	9/Θ
21.	9350028	2 ^ο ΔΣ ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ-ΚΑΤΩ ΛΕΧΩΝΙΩΝ	6/Θ
22.	9350107	1 ^ο ΔΣ ΠΟΡΤΑΡΙΑΣ	6/Θ

6. Ιόνια Νησιά

ΑΑ	ΚΩΔΙΚΟΣ	ΟΝΟΜΑ	ΟΡΓ/ΤΑ
1.	9250041	ΔΣ ΠΟΡΟΣ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	6/Θ
2.	9250050	1 ^ο ΔΣ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ	10/Θ
3.	9140089	1 ^ο ΔΣ ΚΑΜΠΟΥ	12/Θ

4.	9140006	4 ^ο ΔΣ ΖΑΚΥΝΘΟΥ	12/Θ
5.	9340070	4 ^ο ΔΣ ΛΕΥΚΑΔΑΣ	12/Θ
6.	9240084	8 ^ο ΔΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	12/Θ
7.	9240094	Δ Σ ΑΓΡΟΣ ΚΕΡΚΥΡΑ	10/Θ

7. Δυτική Ελλάδα

ΑΑ	ΚΩΔΙΚΟΣ	ΟΝΟΜΑ	ΟΡΓ/ΤΑ
1.	9010281	2 ^ο ΔΣ ΑΙΤΩΛΙΚΟΥ	6/Θ
2.	9010399	ΔΣ ΓΑΛΑΤΑ	12/Θ
3.	9010231	ΔΣ ΚΑΤΟΥΝΑΣ	6/Θ
4.	9010252	ΔΣ ΑΣΤΑΚΟΥ	12/Θ
5.	9010001	1 ^ο ΔΣ ΑΓΡΙΝΙΟΥ	12/Θ
6.	9010298	1 ^ο ΔΣ ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ	12/Θ
7.	9010383	6 ^ο ΔΣ ΜΕΣΣΟΛΟΓΓΙΟΥ	7/Θ
8.	9010010	4 ^ο ΔΣ ΑΓΡΙΝΙΟΥ	12/Θ
9.	9010526	2 ^ο ΔΣ ΒΟΝΙΤΣΑΣ	6/Θ
10.	9060016	1 ^ο ΔΣ ΑΚΡΑΤΑΣ	8/Θ
11.	9060145	19 ^ο ΔΣ ΠΑΤΡΩΝ	12/Θ
12.	9060198	ΔΣ ΜΙΝΤΙΛΟΓΛΙΟΥ	7/Θ
13.	9060070	ΔΣ ΚΑΛΑΒΡΥΤΩΝ	12/Θ
14.	9060269	69 ^ο ΔΣ ΠΑΤΡΩΝ	12/Θ
15.	9060010	7 ^ο ΔΣ ΑΙΓΙΟΥ	6/Θ
16.	9060252	59 ^ο ΔΣ ΠΑΤΡΩΝ	6/Θ

17.	9060524	38 ^ο ΔΣ ΠΑΤΡΩΝ	6/Θ
18.	9060234	1 ^ο ΔΣ ΠΑΤΡΩΝ	6/Θ
19.	9060294	ΔΣ ΧΑΛΑΝΔΡΙΤΣΑΣ	6/Θ
20.	9060594	ΔΣ ΚΑΤΩ ΚΑΣΤΡΙΤΣΙΟΥ	12/Θ
21.	9150159	ΔΣ ΚΡΕΣΤΕΝΩΝ	10/Θ
22.	9150240	ΔΣ ΜΑΝΟΛΑΔΑΣ	6/Θ
23.	9150265	5 ^ο ΔΣ ΠΥΡΓΟΥ	7/Θ
24.	9150320	2 ^ο ΔΣ ΒΑΡΘΟΛΟΜΙΟ	7/Θ
25.	9150262	11 ^ο ΔΣ ΠΥΡΓΟΥ	6/Θ

8. Στερεά Ελλάδα

A/A	ΚΩΔΙΚΟΣ	ΟΝΟΜΑ	ΟΡΓ/ΤΑ
1.	9130064	ΔΣ 2ο ΚΑΡΠΙΕΝΗΣΙΟΥ	12/Θ
2.	9460087	12ο ΔΣ ΛΑΜΙΑΣ	12/Θ
3.	9460215	16ο ΔΣ ΛΑΜΙΑΣ	12/Θ
4.	9460204	ΔΣ 1ο ΣΠΕΡΧΕΙΑΔΑΣ	6/Θ
5.	9460055	ΔΣ ΔΟΜΟΚΟΥ	12/Θ
6.	9460021	ΔΣ ΚΑΙΝΟΥΡΙΟΥ	6/Θ
7.	9480056	ΔΣ ΔΕΛΦΩΝ	6/Θ
8.	9480071	1ο ΔΣ ΙΤΕΑΣ	6/Θ
9.	9480096	3ο ΔΣ ΑΜΦΙΣΣΑΣ	8/Θ
10.	9480067	ΔΣ ΔΕΣΦΙΝΑΣ	6/Θ
11.	9120321	ΔΣ 19ο ΧΑΛΚΙΔΑΣ	12/Θ
12.	9120311	ΔΣ ΔΡΟΣΙΑΣ ΧΑΛΚΙΔΑΣ	

13.	9120140	ΔΣ 1ο ΑΛΙΒΕΡΙΟΥ	12/Θ
14.	9120421	3 ^ο ΔΣ Ν. ΑΡΤΑΚΗΣ	7/Θ
15.	9120085	ΔΣ 1ο ΚΑΡΥΣΤΟΥ	12/Θ

9. Πελοπόννησος

ΑΑ	ΚΩΔΙΚΟΣ	ΟΝΟΜΑ	ΟΡΓ/ΤΑ
1.	9020060	2 ^ο ΔΣ ΚΡΑΝΙΔΙΟΥ	6/Θ
2.	9020184	4 ^ο ΔΣ ΝΑΥΠΛΙΟΥ	10/Θ
3.	9020004	3 ^ο Δ Σ ΑΡΓΟΥΣ	12/Θ
4.	9020089	ΔΣ ΑΡΑΧΝΑΙΟΥ	6/Θ
5.	9030103	ΔΣ 4ο ΤΡΙΠΛΟΛΗΣ	12/Θ
6.	9030023	ΔΣ ΔΗΜΗΤΣΑΝΑΣ	6/Θ
7.	9280067	ΔΣ ΧΙΛΙΟΜΟΔΙΟΥ	9/Θ
8.	9280054	ΔΣ 1ο ΝΕΜΕΑΣ	8/Θ
9.	9280075	ΔΣ 4ο ΚΙΑΤΟΥ	
10.	9280052	ΔΣ ΛΕΧΑΙΟΥ	9/Θ
11.	9360287	1 ^ο ΔΣ ΓΑΡΓΑΛΙΑΝΩΝ	6/Θ
12.	9360031	9 ^ο ΔΣ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	12/Θ
13.	9360298	1 ^ο ΔΣ ΦΙΛΙΑΤΡΩΝ	6/Θ
14.	9360004	1 ^ο ΔΣ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	12/Θ
15.	9360177	2 ^ο ΔΣ ΠΥΛΟΥ	6/Θ
16.	9300188	ΔΣ ΝΕΑΠΟΛΗΣ	12/Θ
17.	9300149	ΔΣ ΜΟΛΑΩΝ	12/Θ
18.	9300186	ΔΣ ΜΟΝΕΜΒΑΣΙΑΣ	6/Θ

10. Βόρειο Αιγαίο

ΑΑ	ΚΩΔΙΚΟΣ	ΟΝΟΜΑ	ΟΡΓ/ΤΑ
1.	9330045	ΔΣ ΜΗΘΥΜΝΑΣ ΛΕΣΒΟΥ	8/Θ
2.	9330074	ΔΣ 5ο ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ	12/Θ
3.	9330075	ΔΣ 8ο ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ	11/Θ
4.	9510004	2 ΔΣ ΒΡΟΝΤΑΔΟΥ	8/Θ
5.	9510045	ΔΣ 9ο ΧΙΟΥ	8/Θ
6.	9430070	ΔΣ ΠΑΓΩΝΔΑΣ	6/Θ
7.	9430032	ΔΣ ΦΟΥΡΝΩΝ	6/Θ
8.	9430056	ΔΣ ΚΟΝΤΑΚΑΪΚΩΝ	6/Θ
9.	9430074	ΔΣ ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟΥ	7/Θ

11. Νότιο Αιγαίο

ΑΑ	ΚΩΔΙΚΟΣ	ΟΝΟΜΑ	ΟΡΓ/ΤΑ
1.	9100089	ΔΣ 2ο ΙΑΛΥΣΣΟΥ	10/Θ
2.	9100007	ΔΣ 3ο ΚΩΣ	6/Θ
3.	9100106	ΔΣ 1ο ΡΟΔΟΥ	12/Θ
4.	9100051	ΔΣ 8ο ΡΟΔΟΥ	12/Θ
5.	9100152	2 ^ο ΔΣ ΠΟΛΗΣ ΚΑΛΥΜΝΟΥ	12/Θ
6.	9290129	4 ^ο ΔΣ ΕΡΜΟΥΠΟΛΗ	10/Θ
7.	9290083	ΔΣ ΧΩΡΑΣ ΑΝΔΡΟΥ	8/Θ
8.	9290123	ΔΣ ΑΝΩ ΣΥΡΟΣ	6/Θ
9.	9290021	ΔΣ ΚΑΡΤΕΡΑΔΟΣ ΘΗΡΑΣ	6/Θ
10.	9290142	ΔΣ ΠΟΣΕΙΔΩΝΙΑ ΣΥΡΟΥ	6/Θ

11.	9290040	2 ^ο ΔΣ ΝΑΞΟΣ	12/Θ
-----	---------	-------------------------	------

12. Κρήτη

ΑΑ	ΚΩΔΙΚΟΣ	ΟΝΟΜΑ	ΟΡΓ/ΤΑ
1.	9500411	ΔΣ ΒΑΤΟΛΑΚΚΟΥ	6/Θ
2.	9500006	ΔΣ ΒΡΥΣΩΝ ΑΠΟΚΟΡΩΝΟΥ	6/Θ
3.	9500071	12 ^ο ΔΣ ΧΑΝΙΩΝ	12/Θ
4.	9500160	ΔΣ ΜΑΛΕΜΕ	6/Θ
5.	9170059	ΔΣ ΒΕΝΕΡΑΤΟ	6/Θ
6.	9170224	ΔΣ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣ	6/Θ
7.	9170295	ΔΣ ΠΕΤΡΟΚΕΦΑΛΙΟΥ	6/Θ
8.	9170058	15 ^ο ΔΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	10/Θ
9.	9170549	2 ^ο ΔΣ ΑΝΩ ΑΡΧΑΝΩΝ	12/Θ
10.	9170512	35 ^ο ΔΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	6/Θ
11.	9170534	47 ^ο ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	8/Θ
12.	9170113	6 ^ο ΔΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	12/Θ
13.	9170239	ΔΣ Λ. ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ	12/Θ
14.	9170196	17 ^ο ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	12/Θ
15.	9170262	2 ^ο ΔΣ ΝΕΑΣ ΑΛΙΚΑΡΝΑΣΣΟΥ	12/Θ
16.	9170536	3 ^ο ΔΣ ΤΥΜΠΑΚΙΟΥ	6/Θ
17.	9320079	ΔΣ ΚΡΙΤΣΑΣ	6/Θ
18.	9320138	3 ^ο ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ	12/Θ
19.	9320205	3 ^ο ΔΣ ΣΗΤΕΙΑΣ	12/Θ

20.	9410070	6 ^ο ΔΣ ΡΕΘΥΜΝΟΥ	12/Θ
21.	9410051	1 ^ο ΔΣ ΠΕΡΑΜΑΤΟΣ	9/Θ

13. Αττική

ΑΑ	ΚΩΔΙΚΟΣ	ΟΝΟΜΑ	ΟΡΓ/ΤΑ
1.	9050316	81 ^ο ΔΣ ΑΘΗΝΩΝ	12/Θ
2.	9050945	84 ^ο ΔΣ ΑΘΗΝΩΝ	9/Θ
3.	9050461	1 ^ο ΔΣ Ν. ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑΣ	11/Θ
4.	9050328	1 ^ο ΔΣ ΤΑΥΡΟΥ	8/Θ
5.	9051096	10 ^ο ΔΣ ΖΩΓΡΑΦΟΥ	12/Θ
6.	9050006	111 ^ο ΔΣ ΑΘΗΝΩΝ	12/Θ
7.	9050513	113 ^ο ΔΣ ΑΘΗΝΩΝ	9/Θ
8.	9051090	129 ^ο ΔΣ ΑΘΗΝΩΝ	12/Θ
9.	9051103	138 ^ο ΔΣ ΑΘΗΝΩΝ	6/Θ
10.	9050008	15 ^ο ΔΣ ΑΘΗΝΩΝ	9/Θ
11.	9051355	150 ^ο ΔΣ ΑΘΗΝΩΝ	6/Θ
12.	9051726	16 ^ο ΔΣ ΓΑΛΑΤΣΙΟΥ	6/Θ
13.	9051718	162 ^ο ΔΣ ΑΘΗΝΩΝ	11/Θ
14.	9050010	17 ^ο ΔΣ ΑΘΗΝΩΝ	7/Θ
15.	9051811	17 ^ο ΔΣ ΓΑΛΑΤΣΙΟΥ	6/Θ
16.	9050950	99 ^ο ΔΣ ΑΘΗΝΩΝ	12/Θ
17.	9051087	94 ^ο ΔΣ ΑΘΗΝΩΝ	10/Θ
18.	9050313	76 ^ο ΔΣ ΑΘΗΝΩΝ	12/Θ
19.	9050915	65 ^ο ΔΣ ΑΘΗΝΩΝ	8/Θ

20.	9050104	7 ^ο ΔΣ ΑΘΗΝΩΝ	8/Θ
21.	9050541	5 ^ο ΔΣ ΓΑΛΑΤΣΙΟΥ	12/Θ
22.	9050445	50 ^ο ΔΣ ΑΘΗΝΩΝ	6/Θ
23.	9050301	57 ^ο ΔΣ ΑΘΗΝΩΝ	12/Θ
24.	9050089	4 ^ο ΔΣ ΖΩΓΡΑΦΟΥ	10/Θ
25.	9050332	4 ^ο ΔΣ ΤΑΥΡΟΥ	6/Θ
26.	9050321	49 ^ο ΔΣ ΑΘΗΝΩΝ	6/Θ
27.	9050022	1 ^ο ΔΣ ΝΕΟΥ ΨΥΧΙΚΟΥ	12/Θ
28.	9050080	1 ^ο ΔΣ ΧΟΛΑΡΓΟΥ	12/Θ
29.	9050489	12 ^ο ΔΣ ΝΕΑΣ ΙΩΝΙΑΣ	6/Θ
30.	9051480	14 ^ο ΔΣ ΧΑΛΑΝΔΡΙ	12/Θ
31.	9051481	19 ^ο ΔΣ ΝΕΑΣ ΙΩΝΙΑΣ	12/Θ
32.	9050495	2 ^ο ΔΣ ΝΕΑΣ ΙΩΝΙΑΣ	12/Θ
33.	9050496	3 ^ο ΔΣ ΝΕΑΣ ΙΩΝΙΑΣ	12/Θ
34.	9050953	4 ^ο ΔΣ ΝΕΟΥ ΨΥΧΙΚΟΥ	6/Θ
35.	9051327	5 ^ο ΔΣ ΑΓΙΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ	12/Θ
36.	9050506	8 ^ο ΔΣ ΝΕΑΣ ΙΩΝΙΑΣ	7/Θ
37.	9051651	ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟ ΔΣ ΝΕΑΣ ΙΩΝΙΑΣ	12/Θ
38.	9050058	ΔΣ ΦΙΛΟΘΕΗΣ	8/Θ
39.	9050367	9 ^ο ΔΣ ΑΙΓΑΛΕΩ	6/Θ
40.	9050407	5 ^ο ΔΣ ΠΕΡΙΣΤΕΡΙ	9/Θ
41.	9050374	6 ^ο ΔΣ ΧΑΙΔΑΡΙ	6/Θ
42.	9050342	7 ^ο ΔΣ ΑΓΙΑ ΒΑΡΒΑΡΑ	12/Θ
43.	9050410	7 ^ο ΔΣ ΠΕΡΙΣΤΕΡΙ	6/Θ

44.	9050425	4 ^ο ΔΣ ΙΛΙΟΝ	12/Θ
45.	9051486	46 ^ο ΔΣ ΠΕΡΙΣΤΕΡΙ	6/Θ
46.	9050340	5 ^ο ΔΣ ΑΓΙΑ ΒΑΡΒΑΡΑ	12/Θ
47.	9050439	3 ^ο ΔΣ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗ	12/Θ
48.	9050388	19 ^ο ΔΣ ΠΕΡΙΣΤΕΡΙ	9/Θ
49.	9051272	11 ^ο ΔΣ ΑΓΙΟΙ ΑΝΑΡΓΥΡΟΙ	10/Θ
50.	9050828	13 ^ο ΔΣ ΙΛΙΟΥ	12/Θ
51.	9050387	18 ^ο ΔΣ ΠΕΡΙΣΤΕΡΙ	8/Θ
52.	9050208	7 ^ο ΔΣ ΓΛΥΦΑΔΑ	12/Θ
52.	9050975	9 ^ο ΔΣ Ν.ΣΜΥΡΝΗ	8/Θ
54.	9050182	4 ^ο ΔΣ Π.ΦΑΛΗΡΟ	12/Θ
55.	9050219	6 ^ο ΔΣ ΚΑΛΛΙΘΕΑ	12/Θ
56.	9050175	3 ^ο ΔΣ ΑΛΙΜΟΣ	12/Θ
57.	9051168	4 ^ο ΔΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟ	12/Θ
58.	9050174	2 ^ο ΔΣ ΑΛΙΜΟΣ	12/Θ
59.	9050228	2 ^ο ΔΣ ΜΟΣΧΑΤΟ	12/Θ
60.	9051159	13 ^ο ΔΣ ΑΓΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	12/Θ
61.	9520485	14 ^ο ΔΣ Π.ΦΑΛΗΡΟ	6/Θ
62.	9051172	10 ^ο ΔΣ ΓΛΥΦΑΔΑ	12/Θ
63.	9051339	11 ^ο ΔΣ ΝΕΑ ΣΜΥΡΝΗ	8/Θ
64.	9050257	1 ^ο ΔΣ ΖΕΦΥΡΙΟΥ	12/Θ
65.	9050647	4 ^ο ΔΣ ΜΕΓΑΡΑ	12/Θ
66.	9051805	5 ^ο ΔΣ ΜΑΝΔΡΑ	9/Θ
67.	9051841	6 ^ο ΔΣ ΕΛΕΥΣΙΝΑΣ	6/Θ

68.	9051752	9 ^ο ΔΣ ΑΝΩ ΛΙΟΣΙΩΝ	12/Θ
69.	9050650	7 ^ο ΔΣ ΜΕΓΓΑΡΑ	6/Θ
70.	9520204	ΔΣ ΑΜΠΕΛΑΚΙΩΝ ΣΑΛΑΜΙΝΑΣ	12/Θ
71.	9520135	7 ^ο ΔΣ ΝΙΚΑΙΑΣ	10/Θ
72.	9520092	8 ^ο ΔΣ ΚΟΡΥΔΑΛΛΟΥ	10/Θ
73.	9520405	5 ^ο ΔΣ ΣΑΛΑΜΙΝΑΣ	9/Θ
74.	9520300	50 ^ο ΔΣ ΠΕΙΡΑΙΑ	9/Θ
75.	9520305	52 ^ο ΔΣ ΠΕΙΡΑΙΑ	6/Θ
76.	9520022	3 ^ο ΔΣ ΠΕΙΡΑΙΑ	7/Θ
77.	9520071	34 ^ο ΔΣ ΠΕΙΡΑΙΑ	12/Θ
78.	9520498	24 ^ο ΔΣ ΚΕΡΑΤΣΙΝΙΟΥ	6/Θ
79.	9520027	27 ^ο ΔΣ ΝΙΚΑΙΑΣ	12/Θ
80.	9520002	2 ^ο ΔΣ ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΗ ΡΕΝΤΗ	9/Θ
81.	9520302	18 ^ο ΔΣ ΚΕΡΑΤΣΙΝΙΟΥ	12/Θ
82.	9520199	1 ^ο ΔΣ ΣΑΛΑΜΙΝΑΣ	10/Θ
83.	9520192	ΔΣ ΣΕΛΗΝΙΩΝ ΣΑΛΑΜΙΝΑΣ	6/Θ
84.	9520205	1 ^ο ΔΣ ΑΙΓΙΝΑΣ	12/Θ
85.	9520005	1 ^ο ΔΣ ΝΕΟΥ ΦΑΛΗΡΟΥ	12/Θ
86.	9050935	4 ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΟΡΩΠΙΟΥ	12/Θ
87.	9050261	1 ^ο ΔΣ ΑΓΙΟΥ ΣΤΕΦΑΝΟΥ	12/Θ
88.	9050194	2 ^ο ΔΣ ΒΟΥΛΑΣ	12/Θ
89.	9051847	3 ^ο ΔΣ ΓΕΡΑΚΑ	9/Θ
90.	9050558	3 ^ο ΔΣ ΛΑΥΡΙΟΥ	12/Θ
91.	9050569	ΔΣ ΒΑΡΚΙΖΑΣ	12/Θ

92.	9050588	ΔΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ ΝΕΑΣ ΜΑΚΡΗΣ	8/Θ
93.	9051897	3 ^ο ΔΣ ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ	8/Θ
94.	9050926	10 ^ο ΔΣ ΑΧΑΡΝΩΝ	12/Θ
95.	9050562	1 ^ο ΔΣ ΣΠΙΛΑΤΩΝ	12/Θ
96.	9050545	2 ^ο ΔΣ ΚΕΡΑΤΕΑΣ	6/Θ